Eric Linklater

JUAN ÎN AMERICA

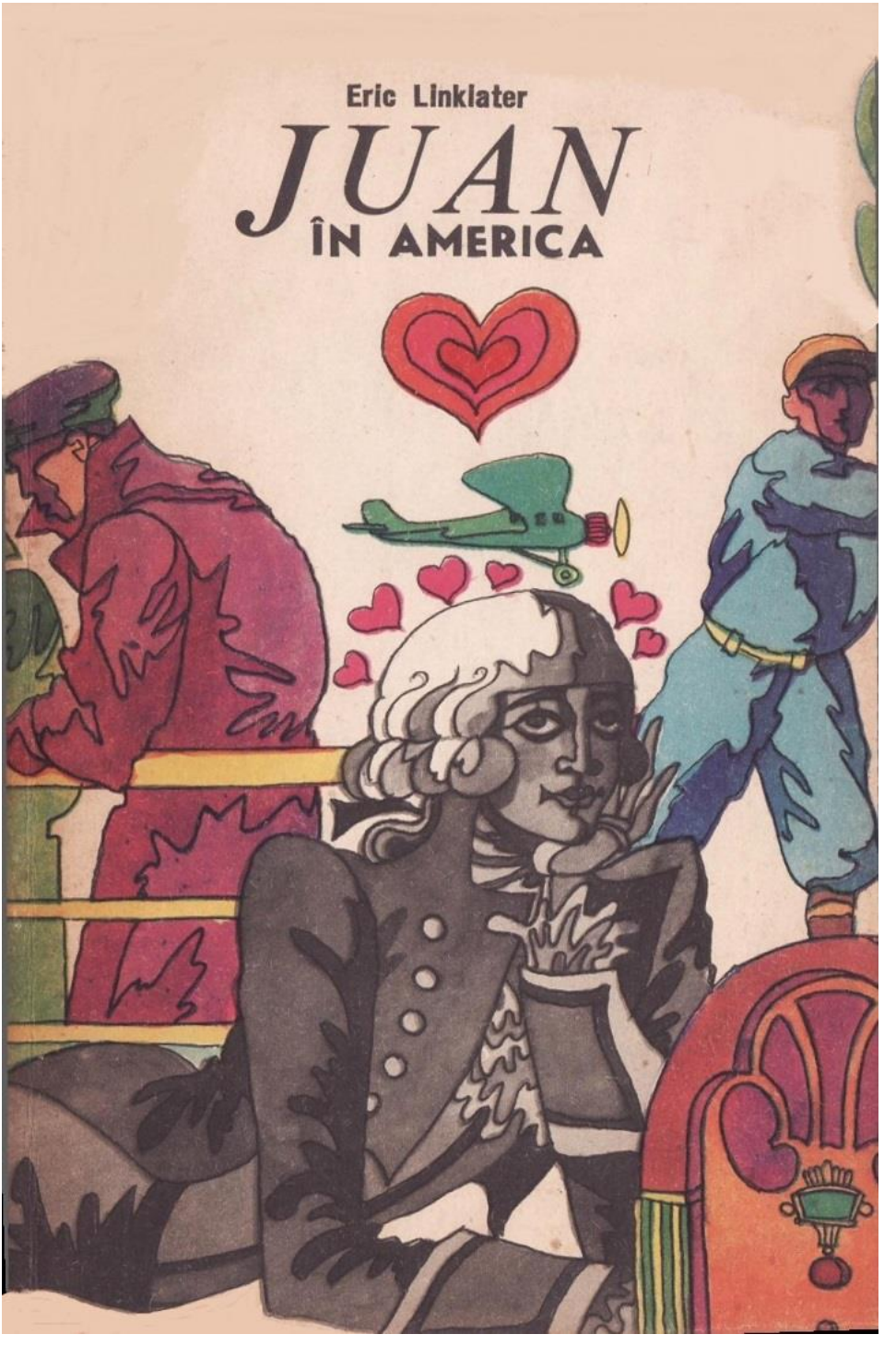

ERIC LINKLATER
Juan în America
În românește de DAN A. LĂZĂRESCU

Lui Phoebe și Hamilton Gilkyson,
în conacul lor de lângă Valley Forge

PROLOG

Acest prolog îl leagă în timp pe Don Juan al lui Byron de urmașul său anglo-american. Numai cititorii cu simț istoric dezvoltat trebuie să înceapă această carte la pagina 7. Toți ceilalți pot s-o citească de la pagina 59 unde începe de fapt povestea lui JUAN ÎN AMERICA.

Apoi, după ce au citit-o, orice curiozitate academică cu privire la antecedentele și la tinerețea eroului nostru poate fi satisfăcută prin revenirea la capitolele preliminare.

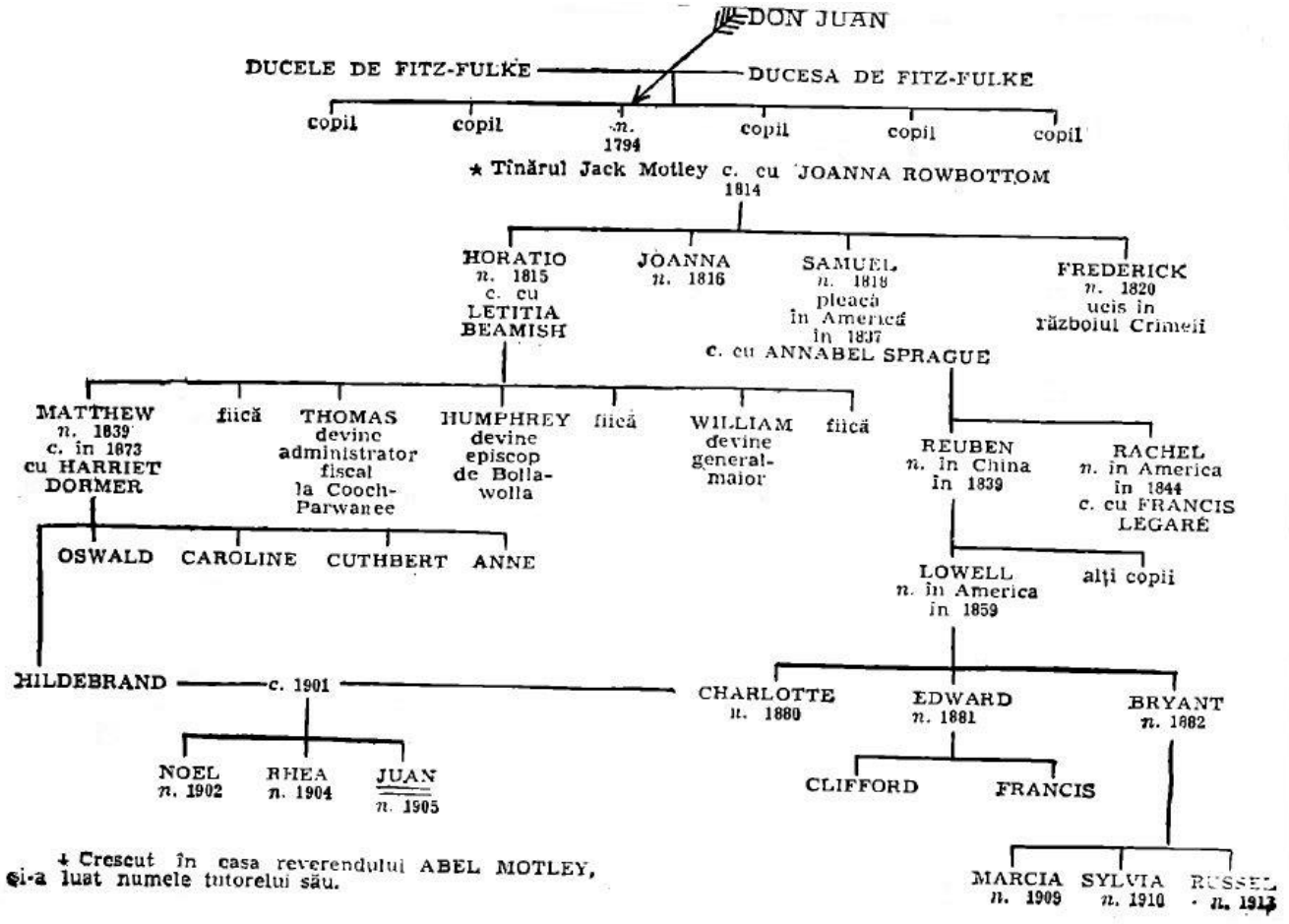

★ Crescut în casa reverendului ABEL MOTLEY, și-a luat numele tutorelui său.

CARTEA ÎNTÂI

Arborele genealogic

I

În clipa când ducesa a avut pentru prima oară pricină să nutrească bănuiala că totul nu era așa cum s-ar fi cu venit să fie, își mușcă buza de jos și bătu în podea cu pantoful ei simplu, cu tocul jos. Pe fruntea-i senină, în cruntarea semăna cu ușoara încrețire a laptelui, atunci când un copil zburdalnic ar sufla în farfurioară. Buza ducesei, sub mușcătura dinților ei strălucitori, păli o clipă, ca să devină apoi iarăși rubinie. Iar pantoful ei bătu din nou în podea: toc-toc, toc-toc, toc-toc. Peste câteva clipe izbuti însă a-și stăpâni emoția și se hotărî, liniștită, să aștepte piuă când *zvonul* — așa se hotărâse să-l numească — va ajunge să se adeverească sau, spre cea mai mare fericire n el, să se dezmintă. La fel cum așteaptă astăzi lumea până când aude sunând cel dintâi dintre cele trei clopote care vestesc plecarea unui vapor, tot astfel și ducesa în lătură orice pricină de spaimă și se hotărî să mai aștepte o vreme, fiindcă cel dintâi sunet de clopot nu este cu adevărat primejdios.

O lună nouă se ivi pe cer, un gingaș crai-nou, care abia se putea zări în lumina soarelui de după-amiază. Apoi craiul-nou își îngroșă conturul, reliefându-se tot mai limpede, ca o seceră argintie care așteaptă în fiecare noapte prilejul unui cer mai mohorât. Și secera se lărgi din ce în ce mai mult, până când ajunse în curând să arate ca un iatagan, a cărui formă este mult mai primejdioasă decât aicea a secerii, întrucât menirea lui este să reteze oamenii în Incul ierbii.

Ducesa își păstră calmul până ce, într-o noapte, iataganul se preschimbă într-o tărtăcuță, și anume într-una pornită să se umfle. Atunci inima ducesei prinse să bată nud tare, și ducesa dori ca luna să piară mai repede, ca astfel ea să poată afla dacă cel dintâi sunet al clopotului fusese o simplă alarmă falsa sau nu. Dar luna se înverșuna să se umfle tot mai mult, într-un chip plin de înțelesuri, și începu să se întunece, schimbându-și paloarea feciorelnică a secerii într-un galben copt; apoi, fără îndoială nemulțumită de rotunjimea-i prea desăvârșită, în cepu să-și umfle pântecul și să se împovăreze, de parcă se pregătea să crape într-o noapte și să nască o lunișoară mai mică.

Dar ducesa nu privi spre lună decât o singură dată, când era rotunjită (în zilele acelea ducesa obișnuia să se culce devreme), astfel încât nu putu să vadă cum luna se sfrijea și slăbea ca o bătrână așezată pe un scăunel. Și ducesa nu mai era trează atunci când luna luneca de pe cer cu sfială, în vreme ce zorile se înroșeau iar un cocoș își zbârlea penele de la gât ca să poată întâmpina cu voioșie soarele, străvechiul lui stăpân.

În dimineața aceea, ducesa își mușcă din nou buza și se răsti la camerista ei, deoarece al doilea clopot apucase să sune și părea aproape sigur acum că, foarte curând, o nouă corăbioară avea să se avânte în largul acelei mări stranii, reci,

posomorâte și vijelioase, presărate uneori cu insule pline de mirodenii, dar până la urmă, cu totul și cu totul de neprevăzut în desfășurările ei, al acelei mări care se numește viața.

Timp de o săptămână ducesa trăi într-o spaimă. Își oco le-a prietenele, plângea adeseori și se ruga, zăpăcită parcă de emoție. Avea o pricină îndoită să se plângă, deoarece până acum fusese pe cât de plină de virtute pe atât de norocoasă, sau mai bine zis virtutea îi fusese însoțitoarea firească, iar în zilele de sărbătoare (atunci când se întâmpla ca virtutea să apuce să aștipească înaintea ei), fusese ocrotită de noroc. Să-ți pierzi în răstimpul unei scurte nopți, în același timp și norocul și virtutea, era, neîndoios, o grea lovitură. Și nici măcar nu putea găsi un zeu prielnic căruia să-i poată povesti toată mâhnirea ei. Era vădit că toate Sfintele Fecioare prețuiau meritele maternității; lehova își tuna binecuvântările pe o stirpe rodnică și-i poruncea mereu poporului său să crească și să se înmulțească și să umple pământul cu dovezile îmbelșugate ale dragostei lor și ale unei bărbății neștirbite; până și sfinții, cu tot ascetismul lor, zâmbeau cu blândețe privind odraslele celorlalți. La cine putea să se roage ca să afle mântuire de la ceea ce pare a limpede că, în ochii lui lehova și ai sfinților, nu era decât un dar neprețuit, fiindcă, bineînțeles, nici nu cuteza să recunoască în rugăciunile ei că binecuvântarea pe care o aștepta îi fusese dăruită de duce, soțul ei. Însă de rugat se ruga, rugăciuni fără noimă, fără țintă și chiar fără șir, părând să aștepte, ca într-o negură, că jalbele ei ar putea să-și afle calea spre vreo Bunăvoință anonimă și amorală, ajunsă într-un chip nelămurit să stăpânească în Împărăția Cerurilor.

Săptămâna aceea de lacrimi și de rugăciuni a fost urmată de alte șase zile de cumplită frământare, în timpul cărora și-a primit prietenele cu o neobișnuită veselie plină de haz. Pe urmă a venit o săptămână de gravă meditație, care încetul cu încetul i-a înseninat chipul. Din noua început ducesa să ocolească lumea și să se mângâie la gândul, de o simplicitate exuberantă, al unei maternități ne tul burate de răspunderi sau de consimțământul societății; se gândea la poteci de țară îi trecea prin minte să se ducă în Gloucestershire — și la turme de oi păscând pe câmpie; în râsetele copiilor și la o dragoste senină și netulburată de convențiile lumești; la o lume nouă care părea să fie atât de aproape și la înaltele idealuri, învăluite atât de ciudat într-o pătură moale de lână țesută în casă; la Drepturile Femeii — un adaos la *Drepturile Omului* pe care Tom Paine le publicase puțin mai înainte — și, pe scurt, la ea însăși, bucurându-se de aceste drepturi, de acele idealuri atât de nobile și totuși atât de simple, de maternitate, de priveliștea oilor păscând pe o câmpie din Gloucestershire.

Vremea era prielnică unor asemenea meditații. Veacul ni XVIII-lea trăgea să moară și Timpul se îndeletnicea cu pregătirea unui leagăn pentru veacul al XIX-lea: un leagăn simplu și larg, fiindcă pruncul lui Cronos care urma să vină pe lume avea nevoie acum de libertate și de simplicitate. Tinerii nu mai purtau peruci și părul nu se mai pudra — în parte datorită faptului că se pusese o dare pe pudră, iar făina din care se făcea pudra se găsea anevoie, dar mai ales fiindcă revoluționarii aceia din Franța dovediseră lumii că oamenii pot duce o viață mai liberă și mai

îmbelșugată dacă-și lasă părul să crească în voia firii și poartă cămăși soioase. Privirile inspirate ale croitoreselor doamnelor de neam nobil se îndreptau acum către liniile unduitoare ale straiului clasic, sau își făureau creațiile după cămășile țărănești. În tot cursul acelei săptămâni în care ducesa își redobândise seninătatea, ea și-a purtat părul în cârlionți lungi à la "guillotine", și se îmbrăca într-o mantie de muselină care-i cădea liber de la umeri până la călcâie. Nu era strânsă pe talie, dar o eșarfă i-o îngusta ușor sub sâni. Uneori i se întâmpla chiar să poarte sandale. E cu putință că acestui veșmânt îi datora liniștea minții și, fără îndoială, gândea ducesa, el îi va fi din ce în ce mai de folos pe măsură ce-i sporea binecuvântarea pântecelui.

Împletită cu această filosofie era o amintire pe care nu o putea ține de rău. Ducesa era, firește englezoaică, aristocrată și mondenă. Dar o zburdălnicie capricioasă se ascundea în inima ei, pe care arareori o mulțumise priveliștea Camerei Lorzilor. Ani de-a rândul fusese chinuită de năzuința tainică a unor vise, a unor vedenii despre ceva — sau despre cineva — în același timp sălbatic și plin de gingășie, galant dar *en regie,* viril dar nu *farouche.* Și aceste însușiri le descoperise, ca prin minune, pare-se, la acel spaniol frumos pe care-l primise, alături de alți oaspeți, la Norman Towers.[1]

Cât de mult îl iubise! Tinerețea lui gravă și plăcută, glasul melodios, felul de a dansa, și patima care părea ușor ațipită sub calmul înfățișării. Ținuta lui într-o strălucitoare uniformă rusească, faptele lui de arme, despre care nu pomenea niciodată, dar despre care aflase din unele zvonuri. Felul cum călărea la vânătoarea cu câini, unde, deși străin, se pricepea tot atât de bine ca un englez. Toți englezii recunoșteau aceasta — pairii, ofițerii din garda regală, până și micii moșieri deprinși de mici să călărească — și înjurau aprobator. Și nici nu adormea copie șit de oboseală, după o vânătoare urmată de îmbelșugate libații, ci ședea drept în jilțul lui și vorbea de una sau de alta, despre moda de la Madrid și de la Petersburg, sau dansa plin de grație și privea frumusețea cu ochi plini de admirație. O, ce model de bărbat! Și-i spre veșnica ei mulțumire se lăsase pradă, râzând, dragostei la care năzuise; pătimașă, fără a fi plictisitoare; disprețuindu-și rivalele, fără a le pizmui.

E adevărat că ar fi fost mulțumită numai cu dragostea, fără să mai capete pe deasupra și a mărturie atât de vie a ei. Până atunci îi născuse ducelui doi copii, îndurând chinuri groaznice și neajunsuri multe, și, de altfel, ei nici nu se arătau vrednici de toate acestea. Dar copilul lui Juan avea să fie cu totul altceva. Și mai era și singură, deoarece Juan fusese silit să părăsească Anglia în mare grabă, după ce-și înfipsese sabia în plămânul stâng al lordului Henry Amundeville, o

---

[1] O dare de seamă amănunțită despre petrecerile lui Don Juan în Anglia se poate găsi în ultimele trei sau patru cânturi ale poemului lui Byron.

ceartă prostească și fără rost. Iar ducele se afla în Italia sau la Atena. Ori poate la Constantinopole. Undeva, spre granițele leagănului civilizației. Și dacă norocul îi va surâde, s-ar putea prea bine să zăbovească acolo până ce un leagăn nou se va fi umplut și se va fi golit iarăși.

Dur ducele, un gentleman cu toane, a sosit acasă pe nepusă masă tocmai în clipa cea mai puțin prielnică, care s-a întâmplat să fie la începutul lunii iunie, anul fiind

1794. Găsindu-și casa din Londra pustie, s-a grăbit să vină în Gloucestershire, unde avea moșii întinse și un conac măreț. Casa portarului, de care se apropie cu mare alai, în goana cailor nădușiți și în sunete de corn, era tot atât de pustie pe cât fusese și casa lui din Londra. Mai pre lui it de data aceasta, fiind oarecum îngrijorat, și-a lăsat trăsura pe marea alee care ducea la Fulke Court și s-a găsit în fața ușii larg deschise, deși nu se zărea nici urmă de fecior sau cameristă, de intendent sau lacheu. Nespus de mirat, a cercetat o încăpere după alta, salonul și biblioteca, și sufrageria cu vedere spre miazăzi. Praful se așternuse peste tot într-un strat atât de gros, încât până și ducele putea să-l vadă, și cu toate acestea încăperile păreau să fi fost locuite de curând. O carte zăcea pe un scaun, niște fructe se aflau pe o masă, iar o pisică albă, persană, își freca spinarea arcuită de o ușă deschisă. Du cele urcă scara care ducea la catul de sus.

Șovăi o. Clipă înainte de a o lua.pe culoarul care ducea la camera de culcare a soției lui și, cotind, se întâlni nas în nas cu un omuleț nervos, îmbrăcat în haine negre ponosite, ținând o Biblie în mână și nebărbierit de două zile.

— Ei, Motley, spuse ducele, ce înseamnă lipsa asta atât de ciudată de ținută?

Reverendul Motley, care era capelanul ducelui, se făcu foarte palid și lăsă să-i cadă Biblia din mină cu zgomot.

— O, înălțimea-voastră, gângăvi el, înălțimea-voastră s-a întors! Smochinul s-a împodobit cu smochine verzi, dar nu-i loc aici pentru înălțimea-voastră, în crăpăturile stâncii și în locurile tainice ale scărilor.

— Lasă smochinele verzi, spuse ducele. Unde e soția mea și unde s-au dus toți slujitorii?

Mai înainte ca domnul Motley să poată răspunde — și doar era destul de greu pentru el să dea răspuns la o asemenea întrebare — ușa camerei ducesei se deschise și doamna Motley ieși ținând o legătură albă în brațe. Și ea se îngălbeni la chip, când văzu cine se afla de față, și, încercând să-și ridice brațele — gest care constituia reacția ei obișnuită în fața oricărei surprize — lăsă să-i cadă legătura întocmai cum domnul Motley lăsase să-i cadă Biblia. De data aceasta însă, în locul zgomotului pricinuit de căderea cărții, se auzi o bufnitură urmată numaidecât de un țipăt subțire dar pătrunzător.

— Dumnezeule! strigă ducele. Al cui e ăsta?

Dar doamna și domnul Motley căzuseră amândoi în genunchi lângă lucrul acela micuț, de coloare trandafirie, care se mișca încetișor după ce lunecase din învelitoarea de scutece și de pături și care scâncea acum jalnic la cea dintâi întâlnire a lui cu viața. Mormăind alintări nedeslușite, doamna Motley îl culese de

jos, în vreme ce soțul ei, cu șiroaie de lacrimi curgându-i deodată pe obraji, bolborosea:

— Vai, atât de mic și de nedorit în casa aceasta! Nu vă luați după veșmintele lui strălucite. Fie-vă milă, Înălțimea Voastră, și nu mă siliți să gust din pâinea amară a înșelăciunii, ca să nu mi se umple după aceea gura cu nisip!

— Scumpetea mea, scumpetea mea, șoptea doamna Motley. Taci, mielușele, taci!

— Al cui e copilul ăsta? repetă ducele, cu un glas mânios, dar, mai înainte să-i poată da răspuns cineva, un zgomot înăbușit le atrase atenția, o voce înăbușită rosti:

„Charles!" și în pragul ușii, spre care se întoarseră cu toții, văzură clătinându-se un chip înalt îmbrăcat în straie albe. Cu un geamăt de teamă, doamna Motley împinse pruncul în brațele ducelui — cu toată împotrivirea acestuia — și sări să-și sprijine stăpâna, care, făcând un gest plin de o ostenită măreție, îi întinse ducelui o mână palidă; brațul ei gol era. Ca fildeșul, iar părul auriu îi era despletit. „Charles !" zise ea din nou; și-i îngădui doamnei Motley s-o ducă înapoi în pat.

Zăcea în pat nemișcată, ca moartă, în vreme ce bunul Motley, șoptind, zăpăcit, vorbe de mângâiere, cerceta să vadă dacă nu cumva copilul scâncea atâta fiindcă păție ceva, iar ducele, simțind că parcă se îneca, privea cu ochii holbați de indignare către ducesă, care zăcea atât de ne mișcată în pat. Din frumusețea ei albă, copleșitoare, părea că se înalță o vrajă marmoreană, ca dintr-un cavou. Orice mustrare îngheță pe buzele ducelui înaintea unei astfel de priveliști. Deschise, larg, o fereastră, ca să lase să iasă acrul stătut din încăperea lăuzei, dar doamna Motley, eu o exclamații de consternare, o trânti la loc cu o mișcare bruscă și pe urmă zvârli o pătură peste copil.

— O să răcească, înălțimea-voastră, strigă ea, și ducele se simți stingherit pentru gestul făcut.

Ducesa își revenea la viață.

— Am greșit, Charles, șopti ea, și zăcea atât de liniștită și de lipsită parcă de orice personalitate, în frumusețea ei istovită, încât nu era om pe lume să cuteze s-o țină de rău sau măcar s-o contrazică.

Durele își drese glasul și, în tăcerea care se lasă după în era, se auzi o răsuflare zgomotoasă afară, pe coridor.

— S-o ia dracu' de răceală ! zbieră ducele, mâniindu-se dintr-odată, și deschise larg ușa.

Capelanul, care nu cutezase să intre fără să fie poftit, pătrunse repede în cameră.

— Viața și moartea stau în cumpăna limbii, rosti el cu glasul plin de tremur. Prin iertare și prin adevăr ne dreptatea se ispășește. O, înălțimea-voastră, n-o faceți să ajungă de ocara nerozilor!

— Ține-ți gura, Abel, îl mustră soția lui.

— Sunt porumbelul cel nerod, răspunse el cu umilință. Efraim sunt, o biată turtă necoaptă.

Și plin de smerenie, ținând Biblia în mâini, căzu în genunchi la picioarele patului ducesei; și într-o asemenea poziție, în spatele impunătoarei mobile, ajunse aproape să se facă nevăzut.

— Cine este tatăl copilului? întrebă ducele.

Deși tonul îi era ridicat, glasul suna a gol, căci era departe de a se simți la largul lui în ambianța aceea femeiască; și mai era și puțin speriat și destul de dezgustat de mirosul trupului omenesc și al apei de levănțică. În atmosfera aceea neașteptată, nici gelozia și nici indignarea nu puteau crește până la măsurile lor firești. Și acum ducesa își deschise ochii — alene, întrucât pleoapele îi purtau greutatea genelor atât de lungi, iar sub albeața pleoapelor scânteiau două safire înrourate; buzele îi tremurau și un firicel umed se încorda între deschizătura lor, întocmai ca argintia coardă a arcului zeului Amor; printr-un singur cuvânt dădu răspuns la întrebarea duce lui. Gingaș și simplu spuse numai atâta:

— Dragostea.

La auzul acestei vorbe, ducele se retrase, fiindcă se simțea stingherit și i se părea destul de indecent ca o femeie să mai poată vorbi despre dragoste într-o asemenea împrejurare. În aerul răcoros, pășind pe iarba moale și mătăsoasă a pajiștei atât de întinse și atât de migălos în grijite, el își dădea osteneala să afle un rost haosului care-i copleșise mintea.

Ducele era un om supus capriciilor și destul de puțin cumpănit. Era mereu în călătorii, dar, fie că se afla la Paris, la Neapole, la Roma sau la Cairo, nu contenea să spună că nu se afla ținut pe lume care să aibă a zecea parte măcar din frumusețea și din gingășia Angliei. Era membru al partidului Whig, dar cu toate acestea devenise la vremea aceea un sprijinitor din toată inima al partidului care purta războiul. De îndată ce sosise la Londra, dăduse o raită pe la clubul Brooks unde-i găsise pe lordul

Grey și pe domnul Fox singuri, fără niciun alt partizan alături, și se simți mișcat până în adâncul sufletului de singurătatea lor. Dar pe uliți, gloata cânta cu multă veselie și striga ura de trei sute trei ori în cinstea lordului Howe, căci tocmai se răspândise prin oraș știrea marii lui biruințe asupra francezilor în glorioasa zi de întâi Iunie iar ducele, în tăcerea scandalizată a clubului Brooks, aclamă și el victoria, ba chiar făcu câțiva pași de dans înfocați înaintea domnului Fox, a cărui vestă din piele de bivol tremura de mânie. Și cu toate acestea, niciodată în viața lui nu simțise ducele mai multă simpatie pentru domnul Fox. Aveau același nume de botez, Charles.

— Charles, spuse ducele, blestemat să-mi fie nemuri torul suflet, dacă nu le-a scufundat o duzină de vase de linie!

Și se năpustise afară să se amestece în mulțime, mă car că, oricât de ațâțat era, nu putea suferi duhoarea gloatei.

Își simțise mintea și mai răscolită când citise un roman intitulat *Caleb Williams* în vreme ce venea cu diligența în comitatul Gloucester. Autorul romanului, domnul Godwin, era un soi de filosof și ducele nutrea pentru orice fel de filosofie un fel de venerație superstițioasă. Dar când descoperi că Godwin acela își bătea joc de

sfânta taină a căsătoriei și țintuia la stâlpul infamiei întregul cod al moralei, nu numai că se simți adânc zguduit, dar își simți zguduită și încrederea lui în normele îndeobște acceptate.

Poate că Godwin avea dreptate și că păcatul nu era ceea ce își închipuiau oamenii de rând că ar fi. Și poate că nici nu se cuvenea să sufere de pe urma necredinței soției lui astfel cum ar fi suferit dacă l-ar fi străpuns o lance în coastă, și nici să-și lase mânia să-i întunece mintea. Și, dintr-odată, se simți nefericit, strivit între două crezuri potrivnice, și i se făcu lehamite de mustrările pe care s-ar fi cuvenit după cuviință să i le facă soției sale. Dorea ulița numai: să-i vorbească, nu s-o mustre; să dezbată împreună cu ea pățaniile lui Caleb Williams și chiar — și la gândul acesta simți cum începe să fie mai vesel — să-i povestească cum se repezise Howe prin strâmtoare și cum îi făcuse fărâme pe blestemății aceia de francezi; și să-i mai pomenească și de bietul Charles Fox, atât de gras și de singuratic în fracul lui albastru și în cizmele lui mari și pline de praf. Oh! Ce minunată era lumea, cu marile corăbii ale Angliei plutind trufașe în zare, și cu uniformele roșii făcând minuni de vitejie (după cum auzise la Londra) prin Indiile Occidentale, și cu filosofii care propovăduiau libertatea — numai dacă ducesele ar ști să se bucure cu mai multă discreție de libertatea aceasta!

Și atunci micul Motley îi ieși înainte, cu reverenda-i neagră bătând în verde prăfuit sub razele soarelui, și-i spuse că a adus o sticlă sau două de Porto dintr-o ladă veche din pivnița mică.

— Vin de drojdie, bine limpezit, înălțimea-voastră, spuse el, îmbărbătându-și sufletul sfielnic cu vorbele lui Isaiia și răsuflând răgușit.

Trezit din visările lui, ducele își aduse aminte de ciudata lipsă a slujitorilor.

— Unde-s slujitorii? întrebă el.

Domnul Motley privi la stăpânul său cu un aer rugă tor și, frângându-și mâinile cu nervozitate, spuse:

— Înălțimea-sa, ducesa, i-a trimis pe toți de-aici, încredințându-se la ceasul de beznă mie, măcar că nu-s vrednic de atâta cinste, și doamnei Motley, care muncește cu dragă inimă cu mâinile și a cărei candelă nu se stinge noaptea. Slujitorii se vor înapoia peste o săptămână, sau peste două săptămâni, iar doamna Motley și cu mine vom îngriji de copil.

— Aici? întrebă ducele.

— Parohia din Belfry este vacantă.

Domnul Motley privi cu sfială în jos, către iarbă, bătând-o ușor cu piciorul.

— Ea dumitale, spuse ducele posac.

— O, înălțimea-voastră! strigă domnul Motley, al cărui chip se făcu dintr-odată am de strălucitor, încât reverenda lui veche și ponosită păru că se face și mai slinoasă, și mai verzuie. O, înălțimea-voastră. Tatăl Nostru carele vede în taină totul răsplătește pe față!

— Nu-mi mai vorbi de tați, spuse ducele.

Dat fiind că nu-l văzuse niciodată pe Don Juan și nici nu auzise despre el, ducele nu găsea nimic de care să-și anine gelozia și nici nu simțea vreo dușmănie de

osebită față de copil. Lovitura pe care o primise îi în dreptă însă atenția cu mai multă patimă către ducesă, astfel încât în următorii trei ani aceasta îi născu trei copii, unul după altul. Puiul de cuc al acestui cămin în plină dezvoltare a fost dat în gazdă la familia Motley, care se mutase în casa parohială din Belfry, și acolo el crescu fără să se sinchisească de ceva. Suferise o lovitură la partea de jos a șirei spinării atunci când doamna Motley îl lăsase să-i cadă din brațe, și picioarele îi crescură slăbănoage și subțiri ca niște fuse. E drept că arăta să fie un copil deștept, dar toți copiii soților Motley și toți ceilalți copii din sat — poate chiar și toți copiii din Gloucestershire — aveau mădularele groase, vânjoase și drepte, astfel încât tânărul Jack, căci fusese botezat cu numele acesta care nu avea nimic deosebit, a tot suferit să le fie asemuit lor, până în anul 1800 când o molimă grozavă de vărsat negru mătură ținutul.

Într-un sat învecinat numit Berkeley locuia doctorul Edward Jenner, ale cărui experiențe cu vaccinările constituiseră vreme de mulți ani subiectul tuturor discuțiilor din ținut. Ducele se lăsase cucerit aproape de la început de noutatea teoriei doctorului Jenner, și într-adevăr fu printre cei dintâi care se lăsară zgâriați. Dar ducesa, care avea aceeași antipatie și pentru vaci și pentru doctorul Jinner, nici nu voi să audă de așa ceva, și nici nu le îngădui copiilor ei să se apropie de omul acela nesuferit. Soții Motley aveau aceleași păreri ca și ducesa — din pricina unui verset încâlcit pe care părintele Motley îl descoperise în *Levitic* sau în *Deuteronom* — astfel încât niciunul dintre copiii lor nu a ajuns să fie vaccinat. Și cu toate acestea scăpaseră cu toții până acum de molima de care ar fi fost firesc să fie vătămați, fapt care nu făcea prea mare plăcere doctorului Jenner.

Dar în anul 1800, când molima începu din nou să bântuie, ducele — care se întâmplase să fie la Fulke Court – se duse călare la casa parohială din Belfry și-l răpi pe nepusă masă pe tânărul Jack, pe care-l duse drept la casa doctorului Janner din Berkeley. Și acolo băiatul fu vaccinat în mai multe locuri.

Încetul cu încetul vărsatul ajunse să se răspândească și în Gloucestershire, dar acolo se întinse cu o iuțeală spăimântătoare. Degeaba își ferecaseră ferestrele împotriva molimei și conacul și bordeiele, și cârciumile și gospodăriile; zadarnic se străduiau țăranii să-și ocolească vecinii; zadarnic tot ardeau la buruieni urât mirositoare și beau apă fiartă cu ierburi acre la gust. În fiecare casă se furi șase flagelul roșu. La casa parohială din Belfry, domnul Motley căzu cel dintâi bolnav și, unul câte unul, toți cei opt copii ai soților Motley simțiră cum prind să le ardă obrajii, cum îi ustură ochii și cum li se usucă limba. Doi sau trei dintre ei muriră. Și după ce doamna Motley îi îngriji atât de bine pe ceilalți încât îi scăpă cu viață, căzu și ea la pat.

La Fulke Court, cei dintâi care se molipsiră au fost servitorii care se traseră cu toții în mansardele și în podurile lor. Pe urmă se îmbolnăviră și copiii; micul și ne ajutoratul conte de Spoon, surorile Lui, Caroline, Theodosia și Fanny, precum și prâslea, William Edw. Ard. Ducesa, cuprinsă de spaimă, trimise în grabă poruncă să vină doctorul Jenner, dar până la sosirea acestuia căzu și ea la pat, simțind că tot trupul îi arde și că mintea i se tulbură de groază.

Numai ducele și cu tânărul Jack scăpară de molimă. Dintre toți cei de la Fulke Court și din parohia Belfry, numai ei doi își păstrară obrajii neciupiți, când, în cele din urmă, vărsatul se stinse în ținutul greu încercat. Micuțul conte de Spoon rămase cu fața ca un ciur, iar mama lui, sărmana de ea, nu arăta nici ea mai bine. Toți frații și toate surorile lui erau ciupiți de vărsat într-un chip groaznic, iar prâslea William Edward scăpase el cu viață, dar rămăsese fără sprâncene și cu nasul cârn. Domnul Motley își pierdu un ochi și în jurul orbitei goale se strânseseră adevărați ciorchini de găurele. Un șir întreg de chipuri ciupite și găurite întocmai ca un fagure se aduna seară în strana parohială ca să mulțumească Domnului că-i vindecase. Și cum ședeau și cântau imnuri de slavă cu glasuri răgușite, s-ar fi părut că sunetele cucernice țâșneau din zecile de scobituri care le ciuruiseră fețele.

Numai tânărul Jack avu de câștigat de pe urma moli mei. Ducele se simțea atât de încântat că avusese precauțiunea să pună să-l vaccineze, încât începu să se socotească — cum de altfel și era — mântuitorul tânărului Jack, dacă nu chiar ca adevăratul său creator. Ducele îi strecura mereu câteva guinee în buzunar și mai târziu îl trimise la Eton, unde băiatul se simți foarte nefericit, întrucât nu se prea putea bizui pe picioarele lui, iar la Eton un lucru de mare preț era să ai pulpele bine dezvoltate și coapsele puternice.

Pe când creștea Jack, Anglia sărăcea acasă și era tot mai puternică în afară. Șase duci – printre care nu se număra însă și Ducele de Fitz-Fulke — se alăturaseră Asociației întemeiate de domnul Wilberforce pentru o mai strictă respectare a repausului duminical, iar arhiepiscopul de Canterbury făcuse cunoscut că era neplăcut impresionat, de „puhoiul de nelegiuire” cu care oamenii înfruntau încercările pe care li le hărăziseră vremurile. Nelson, după ce scufundase un număr nemaipomenit de corăbii de război franceze și spaniole, își prefăcuse trupul schilodit în marmura fără de cusur a nemuririi. Ca și cum ar fi vrut să potolească îngrijorarea pricinuită de teoriile domnii lui Malthus, războiul părea că se cununase pentru totdeauna cu soarta lumii. Pântecele prolific și coapsele primejdios de rodnice ale omenirii, care amenințau să secătuiască pământul de holde și de vite, erau ele însele mult mai amenințate de muschete și de baionete în India și în America de Nord, în toate ținuturile mai importante ale Europei, pe insulele oceanelor și până și pe meleagurile atât de nepotrivit botezatului Cap al Bunei-Speranțe. Iar ostașii, deși aveau partea din față a trupului plină de răni, mai sângerau din belșug și cu spatele, deoarece coloneii lui Wellington puneau mare temei pe pisica cu noua cozi și mai ales datorită ei, izbutiseră să înjghebeze o armată foarte vrednică. Prețul grâului crescu la sume neînchipuite, în vreme ce datoria publică a Angliei devenea o figură fabuloasă, cam în genul lui Napoleon. Și pe urma veni Waterloo, și după aceea toți marinarii și toți ostașii ajunseră să nu găsească de lucru și avură astfel prilejul să descopere — ceea ce nici nu le trecuse prin minte vreme de atâția ani — că o pace de pe urma căreia te alegi ou o pensie de patru gologani pe săptămână, sau
cam așa ceva, nu era o pace pentru care merita să te lupți.

Dar puțin îi păsa tânărului Jack Motley de război. Picioarele lui nu ajunseseră

destul de zdravene ca să-l ducă pe câmpurile de luptă, necum să fie în stare să-l aducă înapoi, ceea ce adesea cere ceva mai multă iuțeală.

În loc de asta, el trăia foarte larg — de îndată ce terminase școala de la Eton — dintr-o pensie îndestulătoare pe care i-o făcuse ducele. Acesta, în cei dintâi ani ai veacului, își concentrase treptat tot entuziasmul rătăci tor în agricultură și, cum prețul grânelor era în continuă creștere, ducele ajunsese nespus de avut Familia lui ciupită de vărsat nu-l silea să facă prea mari cheltuieli — mai ales că ducesa murise de cancer în anul 1818 — așa încât tânărul Jack, care era destul de chipeș când sta pe un divan, se bucura de tot ce-i putea cere inima. Și atunci când ajunse la vârsta de douăzeci de ani și ceru îngăduința să ia în căsătorie pe fiica cea mai mare, dar fără o para chioară, a unui căpitan de marină ajuns cu jumătate de soldă, ducele îl înzestră cu mare dărnicie, cedându-i puțin întinsa dar foarte plăcuta moșie de la Mallieu, și mai dându-i și suma de zece mii de lire, în renta de stat.

Joanna Rowbottom, care ajunse în chipul acesta soția tânărului Jack, după căsătorie îl luă la ea pe tatăl ei, și domeniul de la Mallieu se dovedi a fi un fermecător loc de aruncat ancora pentru vârsta lui înaintată — de alt fel a trăit până la nouăzeci și opt de ani. Căpitanul Rowhottom își pierduse ochiul drept în bătălia de pe Nil și brațul stâng la Trafalgar. Prezența acestui erou schilodit îl cam stânjenea pe tânărul Jack și nu-i îngăduia să se simtă prea mulțumit de viața pe care o ducea, dar glasul aspru al bătrânului, poveștile sale despre războaie și despre nedreptățile vieții politice, care aduseseră atâta urgie pe capul său, se dovedea a fi factori importanți pentru educația copiilor lui Jack. Fiindcă nu se putea tăgădui că Jack e un părinte slab, iar Joanna, o ființă blajină cu tenul gingaș și simțind o nespusă plăcere să mănânce smântână, nu era nici ea mai energică. Tânărul Jack citea poezie și filozofie: poezia domnului Wordsworth și a domnului Coleridge, și filosofia domnului Godwin — filosofie căreia, cu adevărat, îi datora în mare parte belșugul în care se lăfăia. El citea și poezia nouă și răscolitoare a lui Keats și a lui Shelley, și se minuna citind-o.

Într-un chip sau altul, între *Endimion* și *Cenci,* își zămisli progenitura: cel mai mare dintre băieți, Horatio, se născu în anul bătăliei de la Waterloo; Joanna veni pe lume cu cincisprezece luni mai târziu, Samuel în 1818, iar Frederick în 1820. Și după aceea pentru tânărul Jack începu declinul.

Zăcu multă vreme la pat, simțindu-și puterile scăzând cu repeziciune, și-și ocoli soția.

Poate poezia era ceea ce îi tulbura mintea și-i săpa bărbăția; poate că se agravase leziunea pe care o suferise la șira spinării; poate chiar că-l neliniștea venirea lui nelegitimă pe lume, împrejurare la care fusese sensibil întotdeauna. Dar, oricare ar fi fost pricina bolii lui, se simțea din ce în ce mai rău, și picioarele-i slăbănoage ajunseră în curând să fie întrecute de istovirea obrajilor și de ofilirea brațelor ciolănoase. Obrajii trandafirii ai sărmanei Joanna erau brăzdați de lacrimile ei îmbelșu gate, iar tatăl ei își dădea osteneala, grijuliu, să-și mai astâmpere avântul glasului deprins să-și zbiere ordinele pe puntea vasului. Copiii umblau numai în vârful picioarelor, în vreme ce servitorii vorbeau numai în șoaptă, răgușiți. În ziua

în care împlini treizeci de ani, tânărul Jack dormi mult. La ceasurile nouă dimineața mai dormea încă, la ceasurile zece căzuse într-o toropeală, iar în amiază trecu în lumea veșniciei.

Prea multe lucruri nu se puteau adăuga numelui său pe lespedea de mormânt — și nici măcar numele nu era al lui. Contribuise, e drept, la dovedirea temeiniciei teoriei doctorului Jenner; ajutase un bătrân lup de mare să-și găsească un cămin liniștit; și dăduse naștere la patru copii, dintre care trei erau niște flăcăi zdraveni.

Astfel s-a scurs viața, scurtă și lipsită de întâmplări deosebite, a celui care fusese zămislit în întunecimea gotică a unei dragoste sincere și romantice.

II

La un an sau doi după moartea tânărului Jack, Mallieu ajunse să fie un loc tot mai plăcut. Copiii erau voinici — în afară de Joanna — măcar că niciunul din ei nu făgăduia să aibă vitalitatea deocheată a bunicului lor spaniol, iar căpitanul Rowbottom cioplea pentru educația lor modele mici de goelete, de fregate, ba chiar și macheta unui bric eu șaptezeci și patru de tunuri la bord. Uneori le arăta ciotul rotund și lucios al brațului său, lămurindu-le cu grijă unde îi rămăsese restul brațului. Bătrânul domn Motley venea o dată sau de două ori pe an la Belfry și dădea sfaturi cum să fie crescuți copiii. A trăit destul de mult ea să-i vadă la vârsta primei comuniuni pe toți patru, al căror mare favorit ajunsese să fie; deopotrivă cu bunicul lor pe care-l adorau, domnului Motley îi lipsea un ochi, așa cum îi lipsea și lordului Nelson, după numele căruia fusese botezat Horatio.

Un singur incident tulbură viața senină a familiei tânărului Jack. Mama lor îi luă o dată la Bringhton, pentru a petrece acolo o scurtă vacanță, și astfel au avut prilejul să-l vadă de aproape pe ducele de Cumberland. Întâlnirea aceasta a avut urmări nefericite, fiindcă pe Joanna, un copil nervos și firav, au apucat-o istericalele când i-a văzut chipul groaznic, vânăt ca o prună. Țipetele au atras atenția ducelui, care s-a arătat foarte supărat de aceasta și a mârâit ceva, ceea ce a înrăutățit și mai mult starea de nervozitate a fetei, făcând-o să urle din ce în ce mai tare, astfel încât a început să se strângă lumea. Din fericire, printre cei ce se adunaseră, s-a nimerit să fie și un doctor, care îi luă sânge fetei pe loc, dar fără a-i îmbunătăți. Prea mult starea. Soții Motley se întoarseră în grabă în Gloucestershire, dar Joanna suferi săptămâni de-a rândul de coșmaruri, dezvoltarea minții ei fiind stânjenită. Cu toate acestea a ajuns să fie cea mai frumoasă din întreaga familie și s-a întâmplat să se căsătorească cu un mic moșier din vecinătate, a cărui capacitate intelectuală era tot atât de puțin dezvoltată ca și a ei.

Horatio deveni un tânăr gânditor și ambițios, iar împrejurările îi îndreptară atenția spre politică. În 1837 investi ceva bani într-una din numeroasele societăți care apăruseră în anul acela ca niște băsici de săpun, și-și pierdu banii. În 1839 se afla în vizită la niște prieteni din Monmouthshire când chartiștii se răsculară la Newport. Fiind tocmai atunci plin de pică pe o stare de lucruri care îngăduia ca un om să piardă mai mult de o mie de lire doar în câteva săptămâni, mânia lui crescu

într-un chip îngrijorător când descoperi că acei chartiști cereau nici mai mult nici mai puțin decât sufragiul universal cu vot secret, ba încă și desființarea clauzei cenzitare care cerea membrilor parlamentului să aibă o proprietate de o anumită valoare.

Ca să poată pune capăt putregaiului, se hotărî să pătrundă el însuși în parlament.

Din nefericire pentru ambiția politică a lui Horatio, nu se ivi atunci niciun prilej ca să dobândească un loc de deputat. Whigii erau la putere, și vreme de încă doi uni ei făcură tot ce le sta în puteri ca să ducă țara de râpă, în vreme ce Horatio se frământa neputincios în fundul Gloucestershire-ului. S-ar putea totuși ca neputincios să nu fie chiar cuvântul cel mai potrivit pentru el în vremea aceea, deoarece și-a folosit perioada de inactivitate politică pentru a se căsători cu Letitia Beamish, fiica unui bogătaș din vecinătate, și pentru a deveni tată, fără multă pierdere de vreme. Și pe urmă, în alegerile generale din 1841, Peel își aduse partidul la putere și Horatio intră triumfător în parlament alături de ceilalți deputați.

În scurtă vreme se evidențiе în Camera Comunelor ca nu orator viguros, preocupat de toate problemele care veneau în dezbatere, iar în propriul sau comitat era socotit un moșier model și un prieten folositor pentru toți aceia rare votau cu el, astfel încât vreme de treizeci de ani fără întrerupere își păstră locul în parlament, minunându-se din ce în ce mai mult de ce calitățile sale nu-i erau răsplătite așa cum s-ar fi cuvenit de către șefii partidului. Dar abia sub ministerul lordului Beaconsfield din 1874 ajunse Horatio să-și primească răsplata, când i s-a încredințat Oficiul Demenței. Funcțiunea aceasta avu darul să-l mulțumească nespus de mult, fiindcă datorită ei căpătă întâietate asupra cavalerilor Ordinului Băii și asupra fiilor mai mari ai fiilor mai mici ai conților. Părăsi, fără un suspin măcar, nădejdea de a ajunge membru al guvernului, nădejde pe care o nutrise atâta amar de ani, și-și întrebuință leafa de 2000 de lire ca să aducă multe îmbunătățiri reședinței de la Mallieu.

Modificările și îmbunătățirile erau opera fiului său celui mai mare, Matthew, cunoscut de tânăr ca unul din arhitecții care promiteau cel mai mult. Nimeni nu știa de unde îi veneau talentele artistice, dar, dacă o taină îi învăluia izvoarele vitale ale inspirației, expresia acestei inspirații ajungea să fie tot mai vădită an de an. A construit bănci, biserici, conace, muzee, biblioteci, fântâni comemorative, cavouri de familie, cazărmi, închisori, hoteluri ale căilor ferate și cămine pentru femei decăzute.

Pretutindeni, într-un belșug uimitor, asemenea clădiri se înălțau în lungul și în latul Angliei, și nu era nimeni să stea la îndoială când era vorba să-l numească pe cel care proiectase o bancă Motley sau un hotel Motley, fiindcă personalitatea lui întreagă era întipărită în piatră. Și nici nu-și mărginea talentul la un singur stil, cum făceau atâția dintre contemporanii săi. Le stăpânea pe toate, și prin aceasta se dovedea vrednicul fiu al tatălui său, care toată viața fusese gata în orice moment — și mai era și acum — să ia cuvântul în Camera Comunelor pe tema reformelor sociale, în legătură cu chestiunea Schleswig-Holstein, despre liberul-schimb sau

despre biserica Irlandei, în probleme atât de deosebite ca timbrul poștal de 1 penny sau avantajele roții cu lopeți față de elice la vasele de război. Cu același simț al universalului se pricepea și fiul său Matthew să construiască în stilul Renașterii italiene, în maniera artei gotice, sau după canoanele arhitectonice ale castelelor nobililor scoțieni.

Era destul să-l vezi ca să crezi în geniul său. Era un bărbat înalt, corpolent, cu favoriți în formă de cotlete, adus de spate și puțin cam pântecos încă de la vârsta de treizeci și cinci de ani; se deosebea mai ales prin ochii lui, mari, castanii, cu o expresie calmă. Sub fruntea largă și albă, de sub sprâncenele drepte, ochii priveau atât de limpede, atât de blând, atât de plini de încredere, încât ți-era ușor să recunoști în ei puterea sufletească pe care o răsfrângeau întocmai ca niște ferestre. Gura lui, de asemenea, sub buzele mari și drepte, era tăiată în linii ferme care trădau liniștea sufletească. Bărbia îi era puternică și și-o rădea cu multă grijă. Puteai recunoaște într-însul un om în stare să zidească piramide privindu-le cu toată evla via. Și în aceasta îi zăcea taina. Orișice construia era o predică în cinstea moralei. Faptul că din pietre se înalță învățăminte morale constituie o parte a credinței noastre, deși ele îndeobște sunt fără glas. Dar cu totul osebiți erau bolovanii pe care îi cioplea Matthew. Sub ochii lui pietrele deveneau grăitoare, în vreme ce cărămizile căpătau e înfățișare cu adevărat evanghelică.

Copiii mai mici ai lui Horatio au reușit și ei în viață, eu toate că niciunul din ei nu a izbutit să ajungă la o faimă atât de monumentală ca Matthew. Thomas a intrat în Compania Indiilor Răsăritene și a ajuns administrator fiscal la Cooch-Parwanee. Humphrey s-a făcut preot și a ajuns să fie numit, după ani îndelungați de slujbă, episcop de Bolla-wolla, în Australia. William, deși ca tânăr ofițer stârnea antipatia superiorilor, muri totuși general-maior;fusese unul din cei dintâi ofițeri care propuse înființarea de popote fără alcool, pentru ar mată, și se ridică împotriva înjurăturilor ca mijloace auxiliare ale instrucției; în corpul de artilerie regală fusese poreclit cu oarecare duioșie „Trânjii la paradă”. Fiicele lui Horatio — avea mai multe — nu i-au pricinuit niciun fel de griji, deoarece toate s-au căsătorit cu oameni de ispravă a căror cunoștință o făcuseră prin frații lor. Familia se comportă, în întregime, cu adevărat admirabil, căci fiecăruia i se propovăduise din copilărie că viața e un lucru serios și un teren inimos pentru talentele firești sau dobândite prin educație.

Dar pe noi, cel care ne interesează este Matthew. El se căsători în 1873 cu o domnișoară Harriet Dormer, de la care avu ca urmași pe Hildebrand, Oswald, Caroline, Cuthbert și Anne. Toți copiii au căpătat o educație în condiții de cuvenită prosperitate; întrucât veniturile tatălui lor erau în continuă creștere. Pe când erau copii, fuseseră mângâiați pe căpșor de lordul Salisbury, lordul Tonnyson, lordul Lytton, lordul Wolseley, lordul Rowton și de alți mulți membri vrednici ai Camerei Comunelor. În timpul adolescenței și al tinereții, ochii lor s-au obișnuit să privească splendorile trainice ale anilor acelora minunați dintre cele două jubilee ale Reginei Victoria. Erau în mod indiscutabil moștenitorii tuturor veacurilor și, atunci când bunicul lor Horatio muri, în anul 1886, el era înconjurat de nepoți care păreau meniți să perpetueze, și chiar să proslăvească, tradiția de a sta în chip onorabil în slujba

Angliei — dacă nu în aceea a demenței — pe care bunicul lor o statornicise cu atâta demnitate. Dar, în ciuda mediului care-i îndemna la reușită, ei nu au ajuns nici pe departe atât de sus pe cât ajunsese generația premergătoare a familiei Motley. Nici măcar în ochii mamei lor — căci și neamul Dormer își avea tradiția lui — nu au ajuns să fie cu totul așa cum s-ar fi cuvenit să fie. Caroline, de pildă, era o visătoare; Oswald juca baccara cu rezultate nefericite; Anne, la șaptesprezece ani, a cerut să fie lăsată să-și facă o carieră prin ea însăși; Cuthbert, angajat într-un regiment din garda națională călare, era cât pe ce să-și piardă viața în lupta pentru unul din cele mai neînsemnate *kopje*[2] din Africa de Sud. Până și Hildebrand, asupra căruia, fiind cel mai mare, se țintiseră mai osebit nădejdile părinților, le-a dat pricină de multă îngrijorare datorită îndărătniciei lui la învățătură și greutății vădite pe care o întâmpina când trebuia să mânuiască până și cele mai simple dintre ideile abstracte.

În 1890, tatăl lor deveni sir Matthew Motley, ceea ce a constituit un nou prilej de dezamăgire pentru el, întrucât se așteptase să fie făcut lord și i se întâmplase adesea să șoptească în fața oglinzii înaintea căreia se bărbierea: “Lord Mallieu”, gustând fiecare silabă, rostind încet o-ul din lord, iar a-ul din Mallieu — pronunțat Mally — rostindu-l foarte scurt și făcându-l să răsune ca un clopot, limpede, prin articularea consoanelor finale *ll*: Lood Mallly. Până și *y*-ul final avea un sunet distinct și cuasi-aspirat, atunci când Matthew simțea nevoia să-și înnobileze chipul răsfrânt de oglinda de bărbierit. Ochii lui căprui, strălucitori și limpezi, aveau acea nuanță delicată pe care o au ochii din portretele lui Van Dyck. Își purta nasul cu măreție, mândru de nuanța perfectă a culorii lui. Își săpunea barba ușor, *Lood Mallly.* Briciul pricinuia un hârșâit pe pielea plesnind de sănătate, *Lood și Lady Mallly.* Noul spital de nebuni din Chippenhurst era aproape gata și rareori i se întâmplase să arunce o privire mai mândră asupra vreunuia din gândurile sale întruchipate, cum arunca asupra acestei clădiri. Datorită tatălui său i se dăduse lui

Matthew mână liberă în construcția instituției și, cu o deosebită bucurie, adăugase fundației în stil georgian utilitar a clădirii anumite detalii de inspirație turcească, printre care marea cupolă albastră și cele patru minarete atrăgeau în primul rând privirile trecătorilor. Minaretele erau construite pentru a îngădui, probabil, nefericiților nebuni să audă muezinul anunțându-le sănătatea revenită, iar cupola pentru a reda imaginea acelui castron întors cu fundul în sus pe care-l numim cer; căci nu dintr-un pur capriciu — deși cu o genialitate puțin obișnuită — înfrățise Matthew noutățile acestea păgâne cu cadrul arhitectonic georgian. *Lood Mallly,* tot rostea el, ștergându-și obrazul cu un prosop plușat[3] — ce ciudat, nu-i așa? cât de pe negândite se ivește motivul islamic.

Și zâmbi sub prosopul care-i acoperea fața.

---

[2] Moviliță fortificată în sistemul de apărare al burilor.

[3] Joc de cuvinte, întrucât prosop plușat se spune *turkish towel*.

Când sosi poștașul și află că până la urmă nu era lord Mallieu, ci numai sir Matthew Mallieu, îl cuprinse o mânie îngrozitoare. Dar pe urmă se stăpâni cu un efort și, privindu-și familia care ședea tăcută în jurul mesei la micul dejun, spuse aspru:

— Vestea de azi dimineață să vă fie învățătură de minte. Nerecunoștința, fie față de părinți, fie față de alți binefăcători, este cri mai josnic dintre păcate. El izvorăște dintr-un suflet nelegiuit și pizmaș, care nu este destoinic, datorită păcatelor și altor cususuri ale firii, să nutrească simțăminte înalte și gânduri generoase. Feriți sufletele voastre de păcatul nerecunoștinței și învățați, așa cum am învățat și eu, să înfruntați dezlănțuirea ei din partea altora cu creștinească tărie și cu liniștea de nezdruncinat a ace lui a care ajunge, mulțumită Domnului, să fie stăpân pe sufletul său.

Cu pași greoi, sir Matthew părăsi încăperea și-și pe trecu dimineața desenând proiecte de mausolee pentru dușmanii lui.

III

Până acum, doi membri ai familiei tânărului Jack au fost aproape cu totul trecuți sub tăcere: Sam, care plecase în America, și Frederick, cel mai tânăr din familie. Frederick a intrat în marina regală și, ca urmare a totalei lipse de influență de care se bucura bunicul său Rowbottom, a fost trimis într-un port de escală de pe coasta Africii Occidentale. Ajunse să vadă multe porturi și, în cele din urmă, muri fără să apuce să se căsătorească, de pe urma rănilor primite de la tunurile Sevastopolului. Fratele său Horatio fu îngrozit de vestea morții lui și, cu toată puterea elocinței sale, îndemnă Camera Comune lor să ducă mai departe războiul din Crimeea cu o energie neabătută și cu o hotărâre nezdruncinată. Copiii, care arareori își văzuseră unchiul, nu se întristară afar' din cale ele moartea lui, dar bătrânul căpitan Rowbottom simți că i se sfâșie inima. Încetă să mai vorbească cu cinevași-și duse mai departe viața în singurătate, într-unul din podurile de la Mallieu Hall. Vreme de opt ani trăi ca un biet moșneag tremurător, cu ochii înlăcrămați, și îndeletnicirea lui de căpetenie era să privească spre câmpiile din Gloucestershire printr-un ochean, așteptând să se arate pânzele corăbiilor franceze sau spaniole deasupra gardurilor vii.

Și în cele din urmă ajunse să le zărească — o cireadă de vaci albe care mergeau domol la muls — și începu să strige cu glas pițigăiat: „Nelson așteaptă ca voi toți să vă faceți datoria după care căzu mort în urma unui atac de cord.

Sam, în America, o ducea deosebit de bine. Cu o recomandație de la casa bancară Frații Baring, izbuti să fie angajat la firma Russel, Strugis and Company, negustori din Boston. De pe scaunul său din depozitul firmei putea să privească la corăbiile care pluteau pe ocean. Portul era plin de corăbii. În fiecare zi intrau în port, conturându-se gingaș pe cerul palid sidefiu. Și în fiecare zi își ridicau ancora și porneau să facă negoț cu orașe de vrajă: cu Calcutta și cu porturile din China și cu toate insulele cu mirodenii care se află între ele. Și în fiecare zi, în vreme ce scria

în registrul său legat în piele de vițel, Sam adulmeca miresmele aduse de mărfurile sosite din țări străine, mirosul de smoală și izul pătrunzător de frânghie.

Se entuziasmă pentru noua lui slujbă și era într-adevăr un spectacol măreț să privești cum negoțul își clatină albele-i aripi, ca și cum păsările mării le-ar fi adus oamenilor aur ca plocon. Înfățișarea plăcută a negustorilor era și ea vrednică de laudă. Să-i vezi la bursă la orele unu era ca și cum i-ai fi văzut pe legiuitorii și pe ostașii vechii

Rome; înțelepciunea, iar nu viclenia, le însuflețea trăsăturile feței, iar bărbile le încadrau o frumusețe virilă; se țineau drepți, și sprâncenele lor proeminente răsfrângeau umbra unui destin măreț. Iar dacă negustorii erau chipeși, apoi căpitanii de corăbii erau superbi. Furtunile și vin țările întipăriseră oamenilor din Noua Anglie un aer împărătesc, înlăturând tot ceea ce era nevolnic și nevrednic și lăsând numai contururile grave ale frumuseții sculptate în bronz sau în marmoră. Obiceiul de a porunci îi prindea de minune, iar buzele lor, care știau rosti pe uscat psalmi cucernici, se prefăceau pe mare într-o goarnă înfricoșătoare, ale cărei sunete spintecau uraganul și-i făcea pe toți să se supună, până sus, la vergă, pe contragabier.

Cu un asemenea căpitan, Jonathan Sprague, se avântă într-o bună zi Sam către Canton, în China, la bordul unei corăbii construite la Medford pentru negoțul cu India și având o deplasare de 500 de tone. Țelul călătoriei, împărtășit de patronii lui, era să dobândească deprinderea mării și a negoțului prin legături personale cu expeditorii firmei din străinătate. Dar divina energie a Americii, care i se strcurase în sânge chiar din clipa când pusese piciorul pe pământul american, nu i-ar fi putut îngădui să trândăvească atâtea săptămâni ca un simplu pasager, așa încât în scurtă vreme se apucă să deprindă străvechiul meșteșug al mării. Mai înainte să fi apucat corabia să înconjoare Capul Horn, Sam învățase să desfășoare și să strângă velele. Să cârmească și să manevreze pânzele cele mari. Într-o bună zi însă, pe când se suia pe catarg ea să coboare o vergă de rând unică, căzu cu ea fără să aibă vreo vină și avu norocul să se aleagă numai cu o claviculă ruptă, cu câteva vânătăi, și cu vârful cotului deplasat. În vreme ce zăcea nemișcat la pat de pe urma acestui accident, spiritul său care nu se lăsa abătut de nimic ajunse să-și găsească o nouă ocupație — și anume să-i facă curte Annabelei, fiica căpitanului.

Căpitanul Sprague nu avea nicio pricină să-i iubească pe englezi — deoarece petrecuse câteva luni în grele încercări în golful Chesapeake pe vremea războiului din 1812 — dar talentul înnăscut de corăbier al lui Sam făcuse o bună impresie asupra lui, iar Annabel, o încântătoare ființă lipsita cu totul de resentimente politice, ajunsese să fie atât de îndrăgostită de tânărul Motley, încât căpitanul nici nu se împotrivi prea în serios la căsătoria lor, care avu loc îndată după sosirea corabiei la Canton.

După ce petrecu trei ani în China, timp în care deprinse cât se poate de multe amănunte asupra perspectivelor comerciale ale ceaiului, mătăsii și opiumului, Sam se întoarse la Boston împreună cu soția lui, cu câțiva servitori indigeni, mobilă, servicii de ceai, tablouri, paravane, și alte asemenea lucruri. Strânsese ceva parale

în timpul șederii la Canton și, în scurtă vreme, ajunse să-și cumpere o corabie numai a lui. Căpitanul Sprague i se alătură într-o tovărășie care se dovedi a fi cu folos pentru amândoi; mai cumpărară și alte corăbii, dintre care două făceau negoț în China, două înconjurau Capul Horn ca să aducă piei netăbăcite din California, iar alte două aduceau cafea din Brazilia. Erau corăbii bune în felul lor, dar în curând se ivi un soi nou de vase în apele americane, și anume vase înguste, cu prora retezată și având parcă trăsăturile unui armăsar pursânge. Acesta era clipperul, ultima perfecțiune în domeniul navigației. Motley, Sprague și compania cumpărară clippere. Donald Mackay — acel Fidias al mării — le desenă el însuși, și atunci când Sam Motley văzu cea dintâi dintre noile lui corăbii, izbucni în lacrimi numai la gândul că ajunsese să fie proprietarul unei asemenea perle. Însă la întoarcerea vasului din California el n-a mai avut vreme să plângă, căci era prea ocupat să facă socoteala câștigurilor pe care le dobândise vânzând acolo cartofii eu șaisprezece dolari banița. Un câștig frumos, aprecie el, pentru niște legume atât de neînsemnate; dar căutătorii de aur erau oameni lacomi și li se întâmpla rareori să trăiască îndeajuns ca să aibă de ce să le pară rău după cheltuielile lor nesăbuite. Iar ouăle le vindeau cu zece dolari duzina. Este adevărat că la obârșia lor fuseseră ouă proaspete și călătoria lor pe mare nu trecea decât cu o zi, rareori două, peste trei luni — doar acesta era avantajul clipperului, fiindcă ouăle transportate cu — o corabie obișnuită ajungeau să fie vechi de cel puțin șase luni când se întâmpla să fie consumate de la comii căutători de aur.

Deși în numeroase privințe Sam a săvârșit mai multe isprăvi decât frații săi, familia lui era destul de restrânsă. Încântătoarea Annabel i-a dăruit numai doi copii, pe Reuben și Rachel. Rachel se dovedi a fi pentru părinți o mare dezamăgire și chiar — așa credeau unii — o adevărată trădare, dar Reuben era un băiat deosebit de precoce — fusese alăptat de a doică chinezoaică — și, la vârsta de șaisprezece sau șaptesprezece ani, îl convinse pe tatăl lui să-și vândă clipperii și să-și investească banii pe uscat. Călcându-și pe inimă, Sam se înduplecă să se descotorosească de toate vasele lui mai înainte ca marea răscoală din India să (oboare prețul navlului până să ajungă să nu mai valoreze nimic. Cu noul său capital își spori investițiile în terenuri cuprinse între Salem și East Point. Țărmul acela atât de interesant ajunsese pe atunci la modă și proprietățile de pe malul mării ajunseră să fie tot atât de prețuite ia și zăcămintele de aur din California. Cu ajutorul lui Heuben au fost construite clădiri solide și plăcute, mijloacele de transport au fost îmbunătățite, și astfel s-au putut dobândi câștiguri care depășeau și cei patruzeci dolari pe tonă de pe vremea negoțului cu China. Dar niciodată im simți Sam de pe urma cărămizilor, a șindrilei și a pici ivi plăcerea pe care o simțise pe vremea când avea corăbii și când velele albe se umflau sub câte o pală de vânt. Pe măsură ce înaintau în vârstă, el și cu Annabel a lui vorbeau tot mai mult despre prima lor călătorie și-și aminteau la lumina flăcărilor din cămin, de numele fie cărei vele ale corabiei, de la vela mare și micile vele-lună piuă la zorzoanele zvârlite în bătaia vântului și cozile de rândunică. Se înduioșau când își aminteau de mâncărurile de pe bord, vădeau cunoștințe aprofundate în probleme tehnice ca

matisarea, legarea, acoperirea cu parâme sau strângerea velelor; sau se făleau cu isprăvile lor în bătaia alizeelor, pe când navigau zile întregi cu bordul sub vânt, în fața unei mări dezlănțuite de furtuna.

La Reuben însă, nu era loc pentru sentimente. Reuben se căsători bine la nouăsprezece ani și câștigă milioane de dolari în timpul războiului civil, vânzând cizme și rachiu guvernului federal. Și nu numai cizme și rachiu, dar și cămăși, pesmeți, fețe, pături, pietre de mormânt și orice alte obiecte care se puteau închipui. Și cum toate aceste mărfuri îi aduseseră câștiguri frumoase, investi banii în căile ferate; iar după ce războiul se sfârși, începu. Să se ocupe și de afaceri bancare, astfel încât ajunse să fie un om deosebit de avut fiind încă în deplina stăpânire a tuturor calităților lui.

La patruzeci de ani deveni bunic, fiindcă fiul său Lowell se căsătorise la scurtă vreme după ce învățase să se bărbierească și în curând căpătase o fiică, datorită bună voinței soției lui — o fată tare drăguță. Și bătrânul Sam era încă în viață. De fapt, bătrânul Sam nu avea încă decât șaizeci și trei de ani când strănepoata lui, Charlotte, avu primul ei dinte. Gândul că familia lui va rodi și va spori cu o iuțeală atât de îngrijorătoare îl făcu pe Reuben să fii o neobișnuit de serios, căci își văzu spița întinsă ca un singur fir în uriașul ghem al Americii, și fiecare firicel din plasa aceea colosală scotea la rândul lui alte firicele, care se despicau și se ramificau în necontenite filamente molipsitoare. Și mii și mii de pești ciudați veneau de peste mări să se prindă în plasă: suedezi, și slavi, și sicilieni prolifici… întocmai ca în chila unui vas de pescari i se părea lui Reuben că zărește bocaportul deasupra sa, negru de ființe ale mării, aruncate una peste alta: hadoc, și cod și plătici, și țipari, frământându-se și zbătându-se și umplând chila de-a valma și în dezordine… „Se cade să le facem educația”, spuse Reuben, și din chiar acea clipă deveni un patriot, un filantrop și întemeietorul a ceea ce avea să devină a opta universitate, după mărime, din Statele Unite.

Întreaga energie care caracterizase cariera lui comercială, el și-o concentra acum pe planul educației, al umanizării — sau, în lipsa acestora, cel puțin al promovării academice a americanilor care nu se născuseră încă, a americanilor care pe vremea aceea existau numai sub formă de sămânță în Bulgaria și Norvegia, Bavaria și Portugalia. Cumpără terenuri, arhitecți, politicieni, ingineri, grădinari, peisagiști, zidari, antreprenori, bancheri, meșteri în pictura pe sticlă, sculptori în lemn și, în cele din urmă, și câțiva profesori. Tata Sam Motloy împărtăși entuziasmul fiului său Reuben. Patima construcției îi cuprinse pe amândoi, bucuria de a crea ceva trainic în această țară gigantică, tânără și încă pustie. Nepotul Lowell, dându-și seama de avantajele sociale ale filantropiei pe scară mare, se alătură, deși cu ceva mai multă răceală, entuziasmului lor.

Și în coclaurile acoperite cu dealuri ale părții apusene a statului New York, colegiul Motley începu, încet, să se înalțe. În răcoarea primăverii, păsările se opreau din ciripit la zgomotul ciocanelor lovind în lemn sau în piatră.

Multe veri de-a rândul, zidarii și dulgherii își putură desfășura îndemânarea, iar după o toamnă ruginie construcția se încheie într-o iarnă căruntă și senină, și

colegiul Motley își deschise porțile ca să-și primească cei clintii studenți.

Dezvoltarea fundației, ca forță culturală, încăpu din ce în ce mai mult pe mâinile nepotului Lowell, care se ținea la curent cu progresele gândirii moderne — nu întotdeauna cu cea strict academică — și care adăugă cu timpul așezământului inițial unele secții noi de contabilitate modernă, conducere și amenajare de hoteluri, apicultura, ziaristică și psihiatrie. Aceste devieri de la linia clasică au fost. Bine primite de opinia publică luminată, și pe bună dreptate colegiul ajunse să fie ridicat la rangul de universitate.

Odată cu colegiul crescu și prima odraslă a lui Lowell, Charlotte. Ea se făcu o fată frumoasă, grațioasă, veselă, bine crescută, încântătoare, ba chiar și cu bun simț în unele privințe. Avea părul castaniu, pielea albă, ochii cenușii, și se mișca cu multă siguranță de sine, ținându-și capul sus. Dar nu se ținea în pas cu progresele gândirii tot atât de desăvârșit pe cât se ținea colegiul. În anumite privințe avea să păstreze toată viața o atitudine romantică, și ea fu aceea care hotărî că trebuiau reînnodate legăturile cu Motley-ii rămași în Anglia. Se mai schimbaseră scrisori ocazionale între cele două ramuri ale familiei, dar niciuna din ramuri nu se prea interesa de activitatea celeilalte. Se puteau oare asemui un maestru al Oficiului Demenței și al arhitecturii victoriene cu stăpânii mărilor și cu marii constructori din Noua Anglie? Și ce atracție putea oferi seninătatea cam neșlefuită și afirmarea zgomotoasă a Americii unor oameni care își petreceau timpul în grădina închisă cu ziduri vechi de cărămidă de la Mallieu Hall, sorbindu-și în tihnă ceaiul și mâncându-și căpșunile din grădină, bucurându-se de zumzetul albinelor, de mireasma dulce a florilor, de razele blânde ale soarelui, de priveliștea pajiștilor verzi și mătăsoase, de toată viața lor atât de ordonată și de lipsită de grija de mâine? Rarele scrisori care cutezau să străbată Atlanticul erau politicoase, dar lipsite de afecțiune.

Și atunci și-a spus cuvântul Charlotte. Pentru Charlotte, care nu o văzuse niciodată, Anglia însemna castelul Kenilworth cu Sam Weller la poartă. Însemna Canterbury și brânza de Cheshire. Era un fel de amestec de *Bâlciul Deșertăciunilor,* de *Ultimul Baron* și de *Zuleika Dobson,* cu un pic de Shakespeare; *o* vrajă care nu se lăsa analizată, și un aer afurisit și stupid de mulțumire de sine. De această ultimă particularitate nu suflă însă niciun cuvânt în ziua în care le spuse părinților ei că ar dori să facă o vizită în Anglia.

Ea spuse numai atât:

— Mi-ar face plăcere să fiu prezentată la Curte, și regina e bătrână…

Bătrână și era regina, în fastul ei străvechi și împărătesc, dar puterea impunătoare a suveranității se afla totuși în mâinile ei grăsulii, și maiestatea ei îmbătrânită răspândea o netăgăduită măreție.

Și pe urmă Charlotte se duse la un meci de crichet să-l vadă pe vărul ei Hildebrand Motley câștigând optzeci și două de puncte.

IV

Charlotte deveni anglofilă, dar nu se arăta prea fericită de pe urma dragostei acesteia. Ea și-ar fi dorit ceva mai mult decât ceea ce părea dispusă Anglia să-i ofere. Zi după zi se deștepta cu presimțirea răscolitoare că urma să i se întâmple ceva măreț, și zi după zi era tot mai dezamăgită.

Vărul ei Hildebrand, deși destul de chipeș ca să câștige simpatia oricui, nu corespundea tuturor toanelor ei. I se întâmpla uneori să urmărească o conversație cu o privire aproape prostească. În asemenea clipe, ochii lui albaștri și ușor bulbucați căpătau o nuanță sticloasă, iar părul lins și mustața blondă căpătau de asemenea un aer artificial, de parcă ar fi fost luate cu chirie de la cine știe ce peruchier teatral de mina întâi. Cu toate acestea, dacă ar fi fost cu adevărat un dobitoc, n-ar fi fost în stare, așa cum a fost Hildebrand, să-l învingă pe Hearne la popice, și nici să-i țină piept lui Rhodes la crichet. Iar un nerod nu ar fi fost în stare să se poarte atât de fermecător cum se purta Hildebrand. Și totuși…

O, undeva, pitit în scorbura lumii acesteia, trebuia totuși să se afle ceea ce-și dorea Charlotte! Undeva la pândă, sau deghizat, trebuia să afle firicelul acela sălbatic și original, fermentul acela imperceptibil care să însuflețească dintr-odată totul… Și Charlotte, printr-un capriciu al minții ei, își întoarse dintr-odată gândurile către fratele mai mic al lui Hildebrand, spre Cuthbert, care-și părăsise căminul ca să riște să fie ucis în Africa de Sud. Un tânăr cu fața plină de coșuri, zgârcit la vorbă, plecat să lupte în război pentru țara lui… Fără îndoială că Hildebrand, atât de arătos cum era, ar fi fost un erou mai potrivit! Dar Hildebrand netulburat, ca mai înainte și fără o pată de rușine pe chipul lui, juca mai departe crichet. Ciudat lucru!

Motley-ii din America țineau mult mai mult la arborele lor genealogic, în ciuda altoiului nelegitim, decât verii lor englezi. Erau mai mândri de el, și este foarte cu putință ca în ființa Charlottei să fi supraviețuit câte unele din însușirile ducesei de Fitz-Fulke, al cărui portret, pictat de sir Thomas Lawrence, tocmai îl admirase Charlotte la Burlington House. Ca și ducesa, ea era veselă și avea o fire independentă; avea o înclinare firească spre strengărie și, sub îndoita pavăză a siguranței de sine și a vioiciunii minții, se ascundea un mic izvor de zburdălnicie, asemănător aceluia care clipocise în sufletele fecioarelor iceniene atunci când romanii și-au așezat taberele la marginea pădurilor lor. Ale cui buze vor fi acelea care vor regăsi, primele, izvorul acela străvechi? A cui va fi gura care se va răcori cu undele lui repezi și tainice?

Hildebrand juca crichet la Lords și înfățișa un spectacol măreț. Când se întindea ca să izbească mingea, când alerga iute printre crose și când se repezea după minge, te făcea să ai în minte icoane ale perfecțiunii atletice.

Numai cinci se lăsa prins în apele tulburi ale unei conversații artistice sau științifice, își scotea în vileag nedesăvârșirea și părea să aibă ochi de sticlă și să poarte o perucă blondă pe cap. Dar în ziua în care se îndrăgosti, își făcu curtea ca Hildebrand jucătorul de crichet, nu ca Hildebrand care asculta cu fața ca de ceară când venea vorba de poeți și biologi. Curtea și-o făcu cu îndemânare și pricepere,

din tot adâncul inimii, și-și dezvălui iubirea cu cea mai strălucitoare energie. Zadarnic încercă Charlotte să i se împotrivească. Împotrivirea ei, el o covârși ca pe aceea a unui prost jucător de popice și, în cele din urmă, o duse la altar, mândru și sigur pe mișcările lui, așa cum obișnuia de atâta vreme să-și ducă crosa la vestiar. Și Charlotte se simți o vreme fericită, de vreme ce Anglia la care visase și pe care și-o dorise cu atâta patimă părea să se întrupeze aievea, în chipul unui englez îndrăgostit.

Motley-ii americani trecură Atlanticul ca să participe la cununie — care a trebuit să fie amânată din pricina morții reginei — dar reuniunea de familie nu a fost prea reușită. Între timp muriseră tatăl Sam Motley și Annabel a lui:

„El a murit întâiul; că nu a izbutit
S-o ducă fără dânsul. Și-ndată a murit…

dar Reuben și doamna Reuben au venit, cu doi fii și cu soțiile acestora, cu fiica și cu ginerele lor, împreună cu cele două surori ale doamnei Lowell și cu soții lor, cu fratele mai mic și cu sora mai mică a Charlottei, cu niște verișoare care urmau să fie domnișoare de onoare și cu una sau două mătuși bătrâne cu însoțitoarele lor. Englezii se purtară cu o curiozitate rece; americanii s-au minunat cu o căldură care se dovedea a fi când respectuoasă, când plină de zeflemele. Mallieu Hall făcu asupra lor o puternică impresie, iar modul familiar cum se purtau proprie țării lui cu oameni celebri sau având titluri înalte de noblețe îi făcu să fie deosebit de politicoși. Dar morga înfumurată a lui sir Matthew stârni demonul yankeu al râsului și, într-una din zile, două din verișoarele miresei fură surprinse pe când se prăpădeau de râs înaintea unui album cu imagini din lucrările arhitectonice ale lui Motley.

Hildebrand avea un serviciu mărunt la Ministerul de Război, așa încât el și cu Charlotte locuiau la Londra și erau fericiți. Charlotte își cumpără portretul ducesei de Fitz-Fulke — pictat de Romney cu mai multă artă decât cel pictat de Lawrence pe care îl putuse vedea la Burling ton House — și era încântată când se gândea că fiii ei vor fi urmașii acestei doamne de rang nobil atât de înalt, care avusese o inimă atât de generoasă și atât de multă fantezie în purtări. În tabloul pe care-l pictase Romney, ducesa avea o înfățișare galeșă, de budoar, care nu-i prea plăcea întotdeauna Charlottei, femeie bine făcută și fermecătoare chiar când se întâmpla s-o ciufulească vântul. Dar uneori se lăsa prada unor gânduri tainice și voluptuoase, și atunci ducesa se dovedea a fi pentru ea o tovarășă de nădejde. Iar atunci când i se întâmpla să viseze la copiii pe care urma să i aibă la copiii aceia care urmau să-și afle, și după tată și după mamă, obârșia în pântecele romantic al ducesei și cu sământă străină venită din Spania — atunci ducesa ajungea să pună stăpânire pe toate gândurile ei.

În curând, Charlotte nu mai primi să fie poftită la mese sau la teatre și începu să se pregătească să îndure nașterea unui urmaș al familiei Motley, cu toată seriozitatea pe care o merita un eveniment atât de însemnat. În tot răstimpul perioadei de emoții crescânde și în forfota pregătirilor preliminare, Charlotte își

păstră calmul într-un mod admirabil, iar băiatul ei se născu după o sarcină model.

Peste câteva luni începu să fie limpede că avea să semene i u maică-sa; iar când, după încă optsprezece luni, se născu o fetiță, se vădi tot atât de curând că ea avea să semene cu tatăl ei. Pe băiat îl botezară Noel, iar pe fată Rhea, și pentru toți cei care puteau să-i vadă — cu excepția unuia singur — amândoi păreau să fie copii cu care te puteai făli. Bunicul lor era foarte mândru de ei și stăruia necontenit ca mama lor să vină cu ei la Mallieu Hall. Charlotte accepta de obicei asemenea invitații, fiindu-i milă de bătrân, căruia îi murise soția cu câțiva ani mai înainte; și le accepta cu atât mai multă plăcere cu cât se simțea destul de copleșită de noua atitudine pe care Hildebrand crezuse de datoria lui s-o adopte în ceea ce privește răspunderea lui de părinte. Paternitatea avusese asupra lui efecte fulgerătoare: se lăsase de crichet, se transferase de la Ministerul de Război la Ministerul de Finanțe și-și închinase acum toată puterea de muncă unor îndeletniciri grave și patriotice pentru cel mai mare folos al cârmuirii țării sale.

Sir Matthew slăbise foarte mult pe măsură ce îmbătrânise. Puterile artistice creatoare îl părăsiseră, iar mândria lui de odinioară ajunsese să coboare la nivelul unei solemne îngânări de banalități. Îi plăcea acum să se plimbe prin pădure și să culeagă flori, împreună cu nevestele tinere sau cu fiicele vecinilor din împrejurimi.

Într-o după-amiază a primăverii anului 1905, Charlotte scoase deodată un țipăt de spaimă și fugi din mediul acela de siguranță și de confort. Pe Hildebrand îl lăsase la Londra. Așezat lângă dânsa, pe terasa de la Mallieu, sir Matthew sporovăia tot felul de platitudini despre viață și despre artă și despre îndatoririle oamenilor. Ea îl putea vedea pe micul Noel cum se juca pe iarba însorită, în timp ce alături de el, într-un cărucior, dormea micuța Rhea. O bonă de încredere veghea asupra lor. Prin somn, fetița semăna într-un chip îngrijorător cu o păpușă, iar în Noel, Charlotte vedea icoana propriei ei copilării… Repetiția aceasta, gândi ea, este tot atât de supărătoare ca și vorbăria socrului meu. Numai atâta era în stare să iasă din împreunarea celor două mâini ale familiei Motley, mina dreaptă și mâna stângă, de o parte și de cealaltă a oceanului? Nu le-a mai rămas oare nici măcar o picătură din întunecatul sânge spaniol, ca să dea naștere la ceva mai plin de culoare, mai plin de viață, decât aceste șterse și blonde ființe anglo-americane? Și simți un fior de părere de rău că-i sfâșie inima.

— Nu, nu, nu la asta m-am gândit! strigă ea și, fără să țină seama de uimirea lui sir Matthew, alergă pe peluză, căzu în genunchi lângă Noel și-l strânse în brațe.

Noel tocmai găsise o pană de pasăre în iarbă.

— Am găsit o pană *loșie*, spuse el mândru.

Pana nu era decât cafenie, dar Charlottei îi făcu plăcere să găsească un strop de imaginație la fiul lui Hilde brand și, luându-l în brațe, îl duse pe umeri înapoi pe terasă.

— Băiatul mamei, spuse ea.

— Am găsit o pană *loșie*, îi spuse băiatul bunicului său.

Sir Matthew își potrivi pe nas ochelarii.

— Aș spune că e mai degrabă castanie, Noel.

— Ba e *loșie*! spuse Noel.

Sir Matthew se întoarse către nora lui:

— Însușirea observației corecte, spuse el, trebuie sădită de timpuriu. Eu însumi, în mare măsură prin propriile mele străduințe, m-am deprins de pe când eram copil să deosebesc nu numai culorile fundamentale ale obiectelor din natură, ci și multe din nuanțele și gradațiile lor intermediare. Presupun că aceasta constituia o pregătire instinctivă pentru nobila vocație artistică căreia i-am hărăzit anii cei mai frumoși ai vieții mele. Astfel încât, atunci când atrag atenția asupra greșelilor sau când previn lipsa de percepere exactă, fac aceasta pentru că vasta mea experiență de viață, în toate etapele ei, m-a învățat să apreciez valoarea unei exactități riguroase.

— Fugi de te joacă, Noel, zise Charlotte. Da, poți să mai iei un pesmet, dacă-mi făgăduiești să stai cuminte lângă bonă.

— Recunosc, fără îndoială, continuă sir Matthew, că observația exacta poate fi împinsă prea departe; aș putea spune chiar că exprimarea ei poate deveni excesivă, exagerată. O biografie franceză pe care am citit-o acum câțiva ani suferea tocmai de un asemenea inconvenient. Trebuie să știm să ne stăpânim și socotesc că nu există niciun englez care, cu cavalerismul specific rasei lui, ar fi fost în stare să scrie o biografie asemănătoare celei la care mă refer. M-am străduit toată viața să evit răutatea și indiferența față de aproapele meu, și chiar și sporovăielile fără rost.

Charlotte își apăsă mâna pe piept. Inima ei, pentru cine știe ce pricină, începuse să bată mai repede decât ar fi fost firesc. Urma să aibă un al treilea copil în septembrie.

— A fi cinstit, spuse sir Mattew, nu este un ideal rău de viață, pentru orice meserie și chiar și în negustorie.

Îndrăgind un astfel de ideal înseamnă să eliminăm orice nuanță ne-englezească din faptele noastre, da, ba chiar și din gândurile noastre. S-ar cuveni să-ți îndemni copiii să joace jocuri bărbătești. Eu însumi, pe când eram tânăr, participam cu dragă inimă la orice joc sau la orice sport onorabil pe care-l încuviința tatăl meu. Asemenea sporturi mă făceau uneori să ajung în locuri îndepărtate și astfel, într-o zi, pe când vânam potârnichi pe moșia lordului Muchalls, mi-am dat seama pentru întâia oară de legătura tainică dintre mine și natură, lucru de care m-am putut încredința din ce în ce mai mult odată cu trecerea anilor. Natura, Muzica, Frumusețea Arhitectonică și Lucrurile Consfințite de Vreme sunt, ca să spun așa, faruri călăuzitoare către o viață dreaptă și vrednică. Bineînțeles, avem datoria să ne străduim să înlăturăm, sau cel puțin să trecem cu vederea, trăsăturile mai puțin atrăgătoare ale Naturii, care este uneori… cum aș putea spune? Ar fi oare o critică prea aspră dacă aș afirma că Natura se arată uneori a fi cam ne-englezească?

„Taci, inimă, nu mai bate așa de tare”, îi trecu prin minte Charlottei, “E om bătrân și are un păr alb atât de frumos, acum că s-a hotărât să nu și-l mai cănească. Dar oare copilul meu are să ajungă să fie ca el? Hildebrand a și început să-i semene.”

Sir Matthew sporovăia mai departe, sugându-și buzele și dregându-și glasul cu

un ușor horcăit între fraze. Ochii lui, atât de frumoși odinioară, aveau acum pete galbene, iar obrajii îi cădeau, fleșcăiți, pe fălci. Vreme de câteva minute Charlotte abia îl auzi ce spune, căci inima ci părea că se hotărâse să se smulgă din temnița ei de coaste și de balene de corset. Dar sunetul vocii lui ajunse să fie de nesuferit, întocmai cum era chinul chinezesc al picături lor de apă, și tam-tam-ul nesfârșit al silabelor ce-i izbeau timpanul o făcea să tremure toată. „Domnul Gladstone", auzi ea. I se păru că se îneacă într-un șuvoi de apă…

— Deși niciodată nu am simpatizat cu ideile lui politice, care adesea păreau a nu fi potrivite cu ideile unui gentleman, îmi amintesc totuși cât de adânc am fost impresionat de încrederea lui cucernică în cele sfinte. Erau unii care-și băteau joc de un lider liberal care putea să spună și să creadă că: „Dumnezeu atotputernicul pare să mă sprijine și să mă ocrotească pentru un anume țel al său, dar eu, personal, am recunoscut întotdeauna că un partid de opoziție este esențial pentru sistemul politic englez…

— Nu, nu, nu, nu, spuse Charlotte, cu glasul scăzut, dar îndârjit, străduindu-se să potolească forțele care se răzvrătiseră în pieptul ei.

Sir Matthew crezu că ea ar avea ceva de spus împotriva vederilor sale largi și-i zâmbi cu indulgență.

— Poate că în America, altfel stau lucrurile, spuse el, dar libertatea cuvântului și critica fățișă, netulburată de nimic, constituie drepturile noastre înnăscute. Casa unui englez este castelul lui…

Charlotte sări în picioare și slobozi un țipăt ca de păun. Simțea că-i e gâtul uscat, inima îi bătea să-i spargă pieptul, iar ochii-i ardeau de parcă ar fi mers în trăsură pe drumuri prăfuite. Sir Matthew se rezemă de speteaza jilțului său, nedumerit și înspăimântat de acest spectacol. Țipetele Charlotei se întețeau, iar chipul lui sir Matthew deveni o masca scofâlcită de uimire, în vreme ce genunchii îi tremurau. Numai părul lui alb, pieptănat cu grijă, îi rămase neatins de emoție. Pe pajiște, la câteva zeci de metri mai departe, Noel și bona căscau ochii, zăpăciți, la țipetele acelea ascuțite, de păun, iar fetița se ridicase în capul oaselor în cărucior și începu să țipe și ea de emoție. Intendentul ieși pe terasă, alb la față, neîndrăznind să deschidă gura.

Curând glasul Charlottei își mai pierdu din intensitate și apoi, într-un mod surprinzător, ca începu să râdă. Dar nu era un râs plin de veselie, ci un râs răgușit și întrerupt de sughițuri. Fugi de pe terasă, urcă scările cu capul plecat și cu coatele foarte departe de trup, își puse pălăria, ieși din casă și alergă spre gara situată la o jumătate de milă.

Dar picioarele ei, stânjenite de fusta lungă și grea, obosiră curând și mersul i se încetini din ce în ce mai mult. Sir Matthew trimisese servitorii pe urmele ei, și aceștia o ajunseseră și încercau s-o convingă, cu toată deferența, să se întoarcă acasă. Ea nu lua în seamă rugile lor, de altminteri destul de convingătoare. O urmăriră lotuși în josul potecii mărginite de garduri vii. Intendentul gâfâia, o cameristă scâncea, bona copiilor încercă s-o prindă pe Charlotte de braț și izbucni în plâns când stăpâna ei se răsti la ea cu asprime: „Lasă-mă în pace!"

S-a întâmplat să găsească un tren în gară, astfel încât își putu continua fuga fără vreo abatere de la impulsul inițial. Dar nu avea nicio idee încotro să se îndrepte.

Mai întâi la Londra, bineînțeles, dar pe urmă încotro?

„Vreau libertate și vreau culoare", se gândi ea. Măcar o fărâmă de stea strălucitoare de-ar apuca să alunece între soare și Anglia și să străbată, ca razele răsfrânte printr-o lupă, umbrela de ceață care o înfășură! Sau dacă s-ar ivi vreun Cristos țigan ca s-o mântuie de respectabilitate! Sau de-ar veni o Carmen să-l înrobească pe Primatul bisericii anglicane! Și Charlotte începu să cânte habanera din *Carmen.*

Ajunsă în gara Paddington, luă o trăsură și merse în Sloane Square. O ceață ușoară se adăuga întunericului și luminile de pe stradă luceau ca niște portocale galbene.

Londra era tot atât de doldora de portocale cum era și Sevilla. Niște portocale fantastice, lânoase, care creșteau sub frunzele jilave ale ceții. Când o să ajungă acasă, o să stea de vorbă cu ducesa din portretul ei. Prin ceață se estompau o serie de figuri grotești, ca în desenele lui Goya.

Afișul unui ziar îi izbi ochii: regina Spaniei dăduse naștere unui nou copil. Iarăși Spania… Spania, desigur! O chema la ea prin orice lucru îi cădea sub ochi. Acolo trebuia să meargă. Spania lui Don Juan și a portocalelor de aur, a monarhilor atât de prolifici, Spania lui Goya. A strălucirii maurilor și a habanerei, a neînfrânatei habanere. Spania…

V

Într-un fel sau altul, Motley-ii izbutiră să evite un scandal. Povestea cu escapada Charlottei nu ajunse niciodată la urechile publicului, iar în anii din urmă ea însăși arareori mai pomenea de ea. Hildebrand petrecu o vară plină de griji, alergând pe urmele ei din Pirinei până la Algociras și de la Madrid până la Barcelona. Ea avea bani din belșug și o imaginație de spiriduș care-și bătea joc de orice urmărire, astfel încât numai datorită unei curate întâmplări ajunse Hildebrand să-și găsească soția într-un hotel din Barcelona. Purta un șal spaniol și frumusețea ei parcă înflorise cu o nouă și stranie exuberanță. Hilde brand, dimpotrivă, slăbise mult și era ostenit și zăpăcit.

Când se înapoiară în Anglia, el părea să fie acela din soți care fugise de acasă și acum se arăta sleit și pocăit, în vreme ce Charlotte își tăinuia rușinea sub masca unei superbe nepăsări.

Copilul ei se născu în septembrie și Charlotte stărui să fit botezat Juan. Nimeni nu cuteză să i se împotrivească deși tuturor le displăcu numele acesta — ca nu cumva s-o ia Charlotte iarăși razna. Nici Hildebrand, nici tatăl lui nu visaseră măcar vreodată că mamele tinere pot avea asemenea toane și că pot fi niște ființe atât de exigente și de capricioase. Se purtară cu o nesfârșită gingășie cu Charlotte, nu-i reproșară nimic, niciodată, râdeau de glumele ei și-i ingăduiră să-și cumpere o casă nouă, îndeplinindu-i fără să cârtească orice capriciu. Charlotte începu curând să-și

ia un aer de autoritate indolentă, iar pe buze îi flutura un zâmbet enigmatic. Când Juan ajunse de șase ani îi angaja un preceptor, un tânăr plăcut cu gene lungi.

Încă de la nașterea lui, Juan se arătă cu totul deosebit de ceilalți copii. Toți erau blonzi, el era brun. Ceilalți erau durdulii, iar el crescu subțirel. Ceilalți erau sinceri și deschiși ca lumina zilei; Juan avea o taină în suflet, care din când în când îi strălucea în ochii de copil. Era îndărătnic, și știa acest lucru, și râdea când era pedepsit.

Mama lui îl iubea mai mult decât îi iubea pe Noel și pe Rhea, iar Juan, încă de la vârsta de trei ani, ajunse să fie conștient de acest lucru și să tragă foloase de pe urma lui. Cu tatăl lui, însă, era mai prevăzător. Bona îl adora.

Când era copil mititel și dormea alături de ea în cămăruța lui, se trezise o dată în timp ce ea se dezbrăca; fata se întoarse și zări doi ochișori negri ațintiți asupra ei; se înroși, în chip cu totul absurd, și-și acoperi cu mâinile sânii goi; pe urmă, încă roșie la față, îl culese din leagănul lui și începu să-i cânte încetișor mici nimicuri copilărești.

Pruncul Juan se prăpădea de râs. Din ziua aceea, ea de veni roaba lui. Dar Watson, bona copiilor mai mari, își strângea buzele și încrunta din sprâncene la nebuniile lui Juan.

Din pricina copiilor, Motley-ii locuiau cea mai mare parte a anului la Mallieu. Sir Matthew avusese un atac de apoplexie și nu-i prea mai stânjenea. Trupul i se mic șorase, parcă, hainele ajunseră să-i fie largi, și era prea stângaci ca să se poată lipsi de ajutor; se clătina ușor pe picioare și buza de jos începuse să-i atârne din ce în ce mai mult. Noel și Rhea nu erau prea încântați să stea cu el, dar Juan putea să asculte vorbăria senilă a bunicului său cu un interes pe care nu-l putea nimeni pricepe. Bătrânul ședea pironit în jilțul său și vorbea de multe și mărunte, cu buzele lui tremurătoare. Cuvintele i se târâiau cum se târâie un balon dezumflat de un glonț. Dar Juan ședea ghemuit la picioarele lui și-l asculta, cu o lucire întunecată și jucăușă în ochi. Pe urmă, sătul de atâta ne mișcare, da fuga să-i caute pe fratele și pe sora lui. Refugiul lor preferat era un loc tainic, uscat și plin de praf, în mijlocul tufelor de rododendroni, și acolo, în timp ce-și spuneau unul altuia tot felul de povești, dintr-odată se auzea din afara tufișului un hohot de râs și apoi se ivea chipul lui Juan, cu o șuviță de păr negru atârnându-i pe frunte; începea să-și bată joc de ei încrețindu-și sprâncenele întocmai ca un faun și plescăind batjocoritor clin limbă. Luați pe nepusă masă, ei o rupeau la fugă spre bona lor atât de iubitoare.

Juan se purta uneori cu și mai multă răutate. Rhea era un copil rușinos, și Juan se cățăra pe acoperiș până la fereastra odăii de baie și se uita la ea când se îmbăia.

Rhea țipa atunci de mânie și de rușine. Lui Juan îi era aproape tot atât de ușor să-l chinuiască și pe Noel, căci se juca de câte ori avea prilejul cu copiii din sat, de la care învățase două sau trei vorbe de rușine și câte e înjurătură, pe care i le repeta lui Noel dis-de-dimineață. Și când fratele lui mai mare începea să-și arate copilărește indignarea — ceea ce făcea întotdeauna — sprâncenele lui Juan se arcuiau în sus și dinții și limba i se desfătau într-un hohot de râs drăcesc. Susurul acestui râs se risipea în răcoarea dimineții, împletindu-se cu vorbele de rușine ca

niște pietricele negre pe prundul unui râu. Noel se ridica în pat și zbiera: „Taci, Juan! Taci, îți spun!” Dar Juan se prăpădea de râs.

Preceptorul, care se înființa curând după ce Juan în plini șase ani, nu se dovedi a fi de prisos. Noel fu trimis la internat, iar Juan începu să învețe o sumă de lucruri de la domnul Wickham. În afara aspectului său atrăgător, domnul Wickham mai avea și o minte ageră și înțelegătoare. Nu era un cărturar, deși aveam multe preocupări intelectuale și, în pofida trupului său atletic, nu era un atlet. De fapt, domnul Wickham era atins de o lenevie de nevindecat și lipsit de orice ambiție. Îndatoririle lui la Mallieu îi conveneau de minune, fiindcă Charlotte elaborase pentru copilul ei cel mai mic o teorie educativă care elimina mult din truda obișnuită a învățăturii.

Ea îi vorbea despre această teorie domnului Wickham, pe când ședeau așezați la o masă de ceai.

— Nu socotești că e absurd, spunea ea, să împui capul unui copil cu tot felul de prostii cu pisica Mag ce stă în prag? Și să-i tot repeți că de trei ori doi fac șase? Pentru asemenea rezultate unui copil va începe să-i fie silă să-și pună creierul la contribuție. Iar cei mai mulți dintre noi sunt de o prostie incurabilă, fiindcă au hotărât odată, cam pe la vârsta de zece ani, că învățătura nu este altceva decât pierdere de timp. Ceea ce doresc de la dumneata este să-i dai lui Juan o idee generală asupra lucrurilor. Nu-mi prea pasă dacă nu va învăța să scrie și să socotească bine, dar aș vrea foarte mult să crească cu conștiința că mai sunt și alte țări vrednice pe lume în afară de Anglia, că făpturile omenești sunt ființe vii, că e amuzant să înveți tot felul de lucruri și că orice cunoștință este incompletă și relativă. Vorbește-i despre Grecia, și despre lună, și despre Cortez, și despre iepurii de casă: deși mi se pare mie, în treacăt, fie zis, că el știe de pe acum destul de multe lucruri despre iepurii de casă.

— M-au interesat și pe mine foarte mult pe când eram mic, spuse domnul Wickham.

— Nu mă îndoiesc, spuse Charlotte, dar Noel se înflăcărează din cale afară de mult pentru crichet. O educație englezească, de tip convențional, este tot ceea ce i se potrivește mai bine. Juan, însă, am impresia că e indicat pentru experiențe.

Doi ani trecură astfel într-un chip plăcut. Curiozitatea lui Juan ajunse să se depărteze repede de la ferestrele sălii de baie la alte subiecte, pe care domnul Wickham le alegea ca teme de discuție, și întrucât domnul Wickham se bucurase, în vremea când era la Oxford, de reputația de a cunoaște mai puțin în materia sa de bază, care era istoria, decât oricare alt student, și totuși izbutise să capete o notă foarte bună la licența în istorie, educația lui Juan se desfășura pe linii universale.

Dacă n-ar fi izbucnit războiul, totul ar fi continuat așa cum începuse, în mod rațional și fără ipocrizie. Dar războiul răsturnă totul și produse tuturor numai încurcături. Charlotte ajunse dintr-odată să se simtă teribil de patriotă. Se apucă să semneze cecuri cu duiumul pentru toate organizațiile de ajutorare a soldaților, de cum apăreau asemenea organizații și făceau publicitate, și să scrie scrisori către

prietenii ei din America, pline numai de propagandă în favoarea aliaților. Era în stare să-l mine cu bâta spre câmpul de luptă pe oricare amorez care întârzia să se înroleze, și apoi să-l primească cu brațele deschise când se întorcea rănit și să-și reverse asupră-i toată. Duioșia pe care o simțea că-i umple inima. Din ne fericire, nu avea niciun amant pe care să-l poată pune la dispoziția regelui, și niciun fiu destul de vârstnic pe care să-l poată dărui Angliei.

Hildebrand, la vârsta de patruzeci de ani, era o persoană cu mult prea importantă ca să se ducă la război.

Ar fi dorit sincer să fie cu zece ani mai tânăr…

— Dar, adăuga el cu înțelepciune, simpla mea dorință nu-i va ajuta prea mult pe aliați. Cei care nu pot lupta trebuie să muncească… Să muncească așa cum n-au mai muncit în viața lor. Să muncească pentru a răzbuna insulta de nesuferit adusă Angliei, ultragiul de neîndurat adus Belgiei!

Și se înflăcăra pe când vorbea, și se îmbujora la față, iar Juan privea la el cu o adâncă uimire. Tatăl său fusese întotdeauna un om calm și stăpânit, așa cum i se cuvenea unui cavaler al prea nobilului Ordin al Băii și unui director-adjunct la Departamentul de achiziții și distribuire al Tezaurului Maiestății-Sale.

Cea mai ciudată atitudine dintre toate a fost însă aceea a domnului Wickham. El, atât de indiferent și chiar de cinic în păreri, el care, în virtutea culturii și a inteligenței sale, avea drept patrie întreaga Europă, el care era prea leneș să muncească, voia acum să lupte cu înfrigurare. Filozofia lui, care începuse să se clatine ca de pe urma unui cutremur, se sfâșie și se prăbuși, iar din pulberea ei răsări o dragoste mândră și pătimașă pentru Anglia. Simțea, așa cum simțeau toți tinerii neghiobi din universități, așa cum simțeau toți tinerii nătângi de pe ogoare și din fabrici, că nu era nimic mai mândru și mai înălțător în viața decât să porți uniforma de culoare kaki a regelui și să lupți pentru o Anglie pe care o vedeau numai inimile lor. În ziua de 10 august 1914, domnul Wickham plecă de in Mallieu și se duse la Londra, în drum — așa trăgea el nădejdea spre front; și chipul lui arăta pe jumătate ca acela al unui cruciat și pe jumătate ca acela al unui școlar care pleacă acasă în vacanță.

Pentru întâia oară în tânăra lui viață, Juan se simți ca și cum Cataclismul care zguduia omenirea clătina și micuța lui liniște lăuntrică. Ajunse să-și piardă însemnătatea până și în ochii mamei lui. Își văzu principiile, în virtutea cărora fusese educat până atunci, smulse din rădăcini de chiar dascălii săi, iar în locul lor înălțându-se Union Jack, drapelul Marii Britanii. Și se simți nedumerit și pierdut, fiindcă el singur la Mallieu nu era entuziasmat de război, și nu-și putea lămuri singurătatea în care ajunsese să se găsească. Și pe urmă, numai după două săptămâni, domnul Wickham se înapoie, și nedumerirea lui Juan crescu și mai mult.

Se părea că ochii domnului Wickham nu erau destul de buni și rinichii lui cam tot la fel, astfel încât nici măcar un singur regiment din întreaga armată britanică nu-l primise, și fusese silit, de voie, de nevoie, să rămână un simplu civil, în singura perioadă a vieții lui în care ar fi dorit să fie orice, numai civil nu. Patriotismul lui

regăsit ajunse cu toate acestea să înflorească într-un mod nemaipomenit, după ce fusese lipsit de orice putință de a-l manifesta concret, astfel încât întreg sistemul educativ, rafinat și rațional, care i se aplică lui Juan, fu aruncat la coș.

Domnul Wickham începu să-l învețe lucruri așa-zise practice, cum ar fi socotelile sau data bătăliei de la Azincourt — întrucât toți ceilalți oameni se îndeletniceau cu fel de fel de lucruri practice, cum ar fi formații de patru pe un rând, răsucirea fețelor pentru bandaje și fabricarea de explozivi. Pe bună dreptate se răzvrăti Juan împotriva acestei discipline nefirești și începu să fugă din calea domnului Wickham.

Dar într-o caldă după-amiază de septembrie — când pentru a treia sau a patra oară găsise prilejul să scape de lecții — pe când ședea cocoțat pe un pârleaz lângă șoseaua națională, înțelegerea situației îi răsări dintr-odată în minte între acordurile unei muzici și un nor de praf. De ce și-or fi pierdut dintr-odată mințile oamenii mari? se gândea el. De ce, în loc să rămână liniștiți și bine dispuși, ajunseseră acum să fii o înflăcărați și mânioși și gata să izbucnească în lacrimi? Știa că bunicul Lui era un bătrân nerod, că Rhea ora o fetiță neghioabă și că toți copiii din sat erau niște tâmpiți fără leac. Era caraghios să recunoști asemenea lucruri, și, în străfundul sufletului său, se bucura grozav când se gândea la ele și la multe altele. Dar să vezi o lume întreagă că își iese din minți, era ceva înspăimântător. De asemenea lucruri nu mai putea râde…

Doi soldați trecură pe biciclete. Pe urmă încă vreo șase. Bicicletele le erau împovărate din greu cu pușți și cu echipament de culoare kaki. În curând, sunetele muzicii răbufniră în josul drumului, plăcute de la distanță dar ajungând din ce în ce mai aspre și mai răscolitoare pe măsură ce se apropiau. Fanfara unui regiment se ivi pe șosea. Oamenii erau roșii la față și stârneau nori de praf cu cizmele lor. Picioarele călcau în ritmul muzicii și la trecerea lor, muzica ajunsese o asurzitoare larmă de alămuri. În urma fanfarei veneau doi ofițeri călări. Unul dintre ei, se gândi Juan, semăna cu tatăl lui. Celălalt era tânăr, ars de soare și cu profil ca de șoim. Și în urma ofițerilor venea un șir nesfârșit de oameni. Sute și sute de picioare, groase și țepene în moletierele lor kaki, legănându-se neobosite în ritmul măreț al muzicii. Șoseaua se cutremura sub ritmul bubuitor al marșului lor. Unii sol dați râdeau și făceau glume. Alții priveau țintă în fața lor. Cei mai mulți dintre ei erau foarte tineri, dar erau și unii care purtau galoane în formă de V pe mâneci și priveau fioros și hotărât. Din când în când trecea câte un ofițer călare, plutind parcă pe deasupra puhoiului kaki al soldaților. Și puhoiul se scurgea mereu, fără sfârșit.

Juan nici nu bănuise măcar că puteau fi atâția soldați pe lume câți treceau acuma pe dinaintea lui, cântând pe șoseaua largă și albă, printre gardurile vii prăfuite și atât de cunoscute. Dar iată că zgomotul marșului se schimbă. Poate că va ajunge la sfârșit? Nu încă. Tropotul bocancilor în marș se mai potoli, într-adevăr, dar fu înlocuit cu un clanga-clanga, clanga-clanga, și după o cotitură se iviră tunurile, cu mirosul acru al cailor și cu soldați călărind cu un aer plin de trufie și cu alții așezați pe chesoane și râzând. Clanga-clanga, făceau tunurile, și soldații ședeau în voia lor, în vreme ce alții, care mânau caii, cu capelele date pe ceafă, fumau țigări strânse între buze. Și era și un ofițer chipeș ca un Apolo și un alt ofițer

tunar care aducea leit cu Mercur, călare pe o iapă roaibă și grațioasa, și un om cu fața aspră, cu o coroană pe mânecă, care-și tot întorcea capul. Și zbiera sudălmi… Și pe urmă alți soldați în marș. Juan începu să simtă că-i vine amețeală văzându-i trecând și tot trecând. Îi obosiseră ochii tot urmărind necontenita forfotă a picioarelor, și a brațelor, și a țevilor de puști purtate pe umerii miilor de pușcași. Inima îi bătea din ce în ce mai repede. Și o nouă fanfară se ivi, amenințând bolta cerească cu larmă de alămuri, și se făcu nevăzută și ea în tăcere, și alți soldați treceau, cu fețele roșii, cântând un cântec care se înălța asurzitor, până când se prefăcu într-un uriaș hohot de râs.

Bocancii lor duduiau pe șosea, cu aripioare de praf ridicate în jurul lor, gurile le erau larg deschise și sudoarea le curgea pe obrajii îmbujorați, în vreme ce cântecul plutea pe culmile acestei veselii care părea a nu-și afla rostul. Zece mii de englezi hohoteau de râs în drum spre câmpul de luptă…

— Haide, duceți-vă, duceți-vă! strigă dintr-odată Juan. Glasul îi era aspru și țipător. Bătea cu piciorul în pământ și striga la soldații în marș: înainte! Bățeți-l măr pe bătrânul Kaiser! Bățeți-l măr! îl veți bate! Știu bine că-l veți bate măr!

Se zvârli apoi jos pe iarbă, în spatele gardului viu, ascuns de privirile soldaților, și zăcu acolo multă vreme, hohotind de plâns… Soldații treceau mereu, în zornăit de alămuri, în uruit de roți, în tropot de bocanci, în bătaia tobelor și în sunetul flautelor răsunând voios și înălțător. Și oamenii cântau iarăși, cu glasurile lor aspre și plăcute. Și mirosul de sudoare, și de uniforme kaki, și de piele tăbă cită, și aripioarele de praf stârnite de picioarele lor, și caii înhămați la chesoane…

În umbra gardului viu, Juan zăcea plângând, cu inima plină de dragoste și de ură, și nu putea să priceapă nici dragostea, nici ura.

Trecuse de partea partidului războiului.

VI

Urmările acestei supuneri la romantism au fost adânci. La vârsta de opt ani, Juan era un băiețaș care înțelegea multe și sesiza repede tot ceea ce era grotesc sau ridicol. Avea o minte zdravănă și un trup mlădios și foarte bine făcut. Poate că ajunsese să inspire chiar oarecare teamă. Vioiciunea lui era remarcabilă și hohotul lui de râs, ca de faun, adesea le era nesuferit cucoanelor bătrâne.

Și pe urmă veni epoca romantică. Prima ei urmare a fost amorțirea percepțiilor lui, și o surdină păru a se fi pus timbrului limpede al hohotelor lui de râs. Deveni aproape ca-toată-lumea, mai puțin înclinat spre critică, mai dornic de societate, astfel încât, deși gama sentimentelor lui se lărgi, puterea de judecată îi fu oarecum stânjenită.

Atitudinea aceasta romantică ținu mai bine de patru ani, răstimp în care se petrecură tot felul de lucruri și romanticii avură tot felul de toane. Foarte adesea sim țeau multă amărăciune. Uneori ajungeau să fie deznădăjduiți. Când și când se entuziasmau fără margini; adesea li se întâmpla să și plângă. Dar niciodată nu li se întâmpla să-și piardă orice nădejde, niciodată nu ajungeau să pună la îndoială

încrederea lor romantică în victoria finală a Angliei, și niciodată nu încetă priveliștea soldaților în marș să le umple inimile de mândrie și patriotism. Din multe puncte de vedere, nu-i nicio îndoială că toate aceste atitudini erau admirabile, dar ele alcătuiau cea mai nepotrivită atmosferă cu putință pentru educația unui băiat inteligent ca Juan. Căci toată lumea avea atâtea de făcut: să iubească, să urască, să plângă și să muncească și să strige de trei ori „ura" încât nimeni nu mai avea răgaz și gândească. Nici generalii — deși probabil că la ei așa ceva era obișnuit — nici oamenii politici: și, desigur, nici oamenii de rând, care știu întotdeauna ce vor și nu-și bat niciodată capul să mai și gândească. Dar oameni ca Charlotte și ca domnul Wickham, tot felul de oameni inteligenți, biologi, avocați, istorici, chiar și evreii, toți aceștia încetaseră să mai gândească și nu făceau altceva decât să creadă: credeau în Kitchener și în French, în Marele Duce Nicolae și în Lloyd George, în Beatty și în Townshend și în Northcliffe; în invincibilitatea australienilor, a regimentelor de munteni scoțieni și a tancurilor; credeau când li se spunea că turcii își răstignesc prizonierii de război, că spionii germani puteau semnaliza cu faruri de bicicletă de la Soarborough la Kiel și că muncitorii din fabricile de muniții aveau salarii îndestulătoare. Credeau tot ce li se spunea să creadă, fără șovăială, până la sfârșit, când noii lor aliați americani le-au spus cine a câștigat războiul, ceea ce nu voiră să creadă în ruptul capului. Acesta fu primul fior de neîncredere în Anglia, după aproape patru uni și jumătate de război.

Astfel încât începuturile atât de pline de făgăduieli ale educației lui Juan au fost întunecate de o. Lungă perioadă emoțională, de pe urma căreia el nu-și reveni pe deplin niciodată. Aceasta pricinui dezvoltarea unei dualități în ființa lui, iar păgânul inteligent pe care. Părea să-l tăgăduiască copilăria lui ajunse să fie dublat de un romantic care nu i se potrivea, combinație ce se dovedi pricină de neascultare și de multe tulburări.

La vârsta de șaptesprezece ani, de pildă, fu silit să părăsească una din cele mai bune școli particulare din Anglia deoarece știrbise într-un chip cu totul neîngăduit privilegiile directorului școlii. Fusese la mijloc mai degrabă o curiozitate pur romantică decât o poftă trupească de faun. Soția directorului era mult mai tânără decât soțul ci, drăguță, dornică de aventură, și dezgustată de atmosfera de la școală. Juan era chipeș, atrăgător și-i lipsea aproape cu totul stângăcia inerentă unui tânăr de șaptesprezece ani. O preferă pe doamnă crichetului — deși era un jucător de forță și, întocmai cum fusese și tatăl lui, un alergător sprinten. La rândul ei, ca îl găsi pe Juan mai interesant decât cărțile de joc — deși era o excelentă ju cătoare de bridge. Dar tot talentul lor nu i-a făcut să-și ia măsurile de prevedere necesare, astfel că într-o noapte — o noapte îmbălsămată și răscolitoare, cu un pic de ploaie — i-a prins directorul în grădina lui.

Juan o rupse la fugă și, cățărându-se pe zidul înalt, care împrejmuia grădina, căzu pe caldarâmul șoselei și-și scrânti glezna. Șchiopătă câțiva pași pe șosea, apoi se așeză și începu să cugete. Se hotărî să se întoarcă acasă, deoarece știa că mama lui era în stare să-i ierte orice. Tatăl lui — ajuns acum sir Hildebrand — avea să tune și să fulgere, fără-ndoială, dar mama lui știa cum să potolească

fulgerele părintești și să le facă să fie tot atât de puțin primejdioase ca și flăcările pictate pe un decor de teatru.

Juan se hotărî deci să se întoarcă acasă. Numai că acuma începuse să plouă cu găleata, glezna i se umflase rău și mai avea două mile de străbătut până la gara cea mai apropiată. Astfel că, atunci când izbuti să ajungă acasă, arăta întocmai ca un pelerin pocăit și căzu de îndată la pat cu o pneumonie, ceea ce îl dezarmă și mai mult pe tatăl său.

Sir Hildebrand Motley ajunse între timp să fie un om de vază. Fusese făcut K.B.E. și C.M.G.[4] iar în ultimii cinci ani fusese numit controlor general și șef virtual al Ministerului Petițiilor, înființat după război. Izbuti într-un chip sau într-altul să-l împace pe bietul director încornorat, căci Juan, în delirul său, avea o privire atât de plină de suferință în ochi și era cât pe ce să moară — și-și mângâie propria dezamăgire părintească hotărând că feciorul lui fusese sedus numai după o îndelungată și cucernică împotrivire. *Mutatis mutandis,* soția directorului îi trase o minciună soțului ei și folosi argumentele intime și convingătoare care-i stăteau în puteri, astfel încât izbuti să-l împace de-a binelea. Ca atare, singurele victime care avură de suferit fură Adevărul și Juan. Iar Juan se însănătoși și fu trimis într-o lunga vacanță, să-și petreacă convalescența la Hyeres, în sudul Franței.

După trei ani, pe când era student, ajunse să fie implicat într-un alt scandal romantic, cu o biată fată care se alese cu o mare neplăcere și nu știa cum să scape de că Era fiica paracliserului de la capela colegiului Merlin, o ființa delicată, cu ochii albaștri, numită Dora, pe i arc. Luau o întâlnise pentru întâia dată în capelă iar a doua oară la balul anual al Asociației Debitanților de Băuturi Spirtoase din Cambridge, unde el nu avea câtuși de puțin ce căuta.

Dacă Dora ar fi fost copil de portar sau fiica unei cameriste, ar fi fost cu putință să se ajungă la o înțelegere discretă. Dar tatăl ei era paracliserul capelei și faptul de a seduce o fată al cărui tată era în slujba, nu numai a lui Merlin, ci și a lui Dumnezeu, constituia o primejdioasă profanare a celor sfinte. Ba a chiar era — după cum spuneți paracliserul însuși — o adevărată nelegiuire. Se duse deci să-i povestească totul rectorului și Juan fu exmatriculat.

Asta era mai mult decât putea îndura sir Hildebrand. Lui nu-i plăcea nici măcar să audă pomenindu-se de imoralitate — un lucru neobișnuit — iar faptul de a fi ajuns să fie pus în legătură nemijlocită cu imoralitatea îl scoase din minți, de mânie și de scârbă. Avu loc o scenă înspăimântătoare la Mallieu și una și mai cumplită la Cambridge. La Mallieu, sir Hildebrand tună tot felul de mustrări, părând, cu fața lui roșie și cu părul bălai, un fel de viking plin de zel evanghelic. Până și Charlotte rămase fără glas înaintea mâniei lui, în vreme ce Noel — un tânăr model dintr-un

---

[4] Prescurtări pentru cavaler al Ordinului Imperiului Britanic și comandor al Ordinului St. Michael și St. George.

regiment de pușcași — și Rhea, o fată drăguță și cu mintea strâmtă, își plimbau restriștea pe potecile pădurii. Pe urmă sir Hildebrand stărui să-l ducă pe Juan înapoi la Cambridge și acolo, în salonul dichisit și curat al paracliserului capelei, salon în care tatăl și fiul dădură buzna pe nepusă masă, lucrurile se aranjară pe cât se putea mai bine. Sir Hildebrand se dovedi atât de generos, încât izbuti să prefacă într-un fel de uimire plăcută bocetele părinților Dorei. Numai Dora continua să plângă și să-și frângă mânușițele durdulii, uitându-se la Juan atât de blând și de jalnic, încât el se hotărî s-o mai facă măcar o dată fericită înainte de a pleca în Australia.

Căci aceasta avea să-i fie pedeapsa.

Răposatul episcop de Bolla-wolla (reverendul Humphrey Motley, fiul lui Horatio Motley, care condusese Oficiul Demenței) practicase cu mulți ani mai înainte speculații cu terenuri imobiliare in Queensland și lăsase moștenitorilor săi — fusese întotdeauna împotriva celibatului – o fermă frumoasă cu mii de oi. Motley-ii din Australia erau oameni chipeși și cumsecade, între un metru și opt zeci și doi metri înălțime, și puțin le păsa de mica nelegiuire a lui Juan, astfel că se învoiră cu dragă inimă să-i găsească ceva de lucru. El porni deci cu vaporul de la Tilbury, pe un cer plin de nori și, vreme de doi ani de zile, supraveghe, călare pe cal, turmele de oi, în bătaia soarelui strălucitor de la antipozi.

Cei doi ani trecură fără vreun nou scandal și pe urmă pe Charlotte o apucă dorul de copilul ei cel mai mic, surghiunit departe, peste mări și țări, și ducând o viață aspră într-un ținut nou. Juan era, credea ea, prea inteligent ca să-și petreacă toată viața printre mielușelele și berbeceii și băutorii de ceai tare din țara aceea depărtată.

Smuls prea devreme din brațele Almei Mater, ajunsese să capete numai jumătate de educație, iar Charlotte (și în această privință vorbea sângele american din vinele ei) avea o părere foarte bună despre învățământul universitar.

— Acordă-i băiatului încă o șansă, spuse ea de pe perna ei, într-o bună dimineață.

Sir Hildebrand stătea la picioarele patului, îmbrăcat în haine de doliu — joben negru în mână, crep de doliu la braț, mănuși negre, într-un cuvânt, înfățișare funerară – pregătit să se ducă la înmormântarea tatălui său.

— Multe necazuri mi-a pricinuit băiatul ăsta, răspunse el.

Cât de deosebit era negrul acesta de doliu de părul negru al lui Juan!

Nasul Charlottei era trandafiriu. Avea un guturai cumplit.

— Lasă-l să-și termine studiile, se rugă ea.

— Trebuie să plec, răspunse sir Hildebrand.

Dar în vreme ce adunarea îndoliată a participanților la înmormântare se strânsese pe peluza din fața mormântului cenușiu al tatălui său, și în timp ce grelele lopeți cu pământ cădeau cu zgomot surd peste capacul sicriului bietului bătrân care ajunsese atât de ramolit încât creierul său anticipase cu zece ani moartea trupului, sir Hildebrand simți că i se înduioșează inima; totuși, încă nu se putea împăca cu gândul înapoierii lui Juan și al scandalului care un fi putut întina, eventual, reputația fără de greș a Ministerului Petițiilor.

Reluă discuția cu soția lui.

— Te-ai gândit la o carieră pentru dânsul? S-o fi gândit el însuși la vreo carieră?

— Afacerile, spuse Charlotte. Bursa. E înzestrat cu multă personalitate. Și acum ascultă-mă, spuse ea, și se ridică în capul oaselor, foarte însuflețită, în ciuda gutu raiului. În America există colegii universitare care se ocupă cu studierea științifică a metodelor comerciale, a finanțelor și a altor asemenea lucruri. Asigurări colate rale, operațiuni marginale, într-un cuvânt, orice fel de probleme din acestea. Există un asemenea colegiu la Motley, înzestrat de tatăl meu, care e socotit a fi unul din cele mai bune din America. Lasă-l pe Juan să se ducă acolo.

În trei ani își va lua licența — B.C.T. așa mi se pare că-i spun acolo: bacalaureat în tehnologia comercială — și pe urmă, cu o diplomă economică superioară în mină, să se înapoieze aici și să-și facă în Anglia cariera, în loc să și-o facă printre vânătorii din tufișuri și printre cangurii din Bolla-wolla.

Și Charlotte, deschizând gura mare, își pulverizează gâtul cu o soluție antiseptică.

— Trimite-l la Motley!

Sir Hildebrand tuși discret. Un zâmbet ușor amuzat se ascundea în dosul mustății sale blonde. Chiar și după înmormântarea tatălui său nu se putea împiedica să nu pufnească în râs numai la ideea unei universități americane: acolo se sare cu prăjina și se tocmesc conducători de aplauze. Cunoștea tot ce se putea cunoaște despre asemenea universități. Dar să-l știe pe Juan ocupat în America și în deplină siguranță vreme de trei ani — era o idee foarte ispititoare. Și, la urma urmei, putea să iasă ceva dintr-o pregătire economică. Se cuvenea ca băiatul să aibă o meserie…

— Bine, se hotărî el, s-ar putea să fie o idee bună.

Poate că ar fi cazul să-i scrii lui Juan și să vezi ce crede despre asta.

— Ham și scris, spuse lady Motley, și-și frecă fruntea cu puțină apă de colonie. Iată răspunsul lui.

CARTEA A DOUA

Țara posibilităților infinite

I

O larmă imensă și lumini în arc înconjurau îmbarcarea numeroșilor călători care luau vaporul de la Le Havre. Automobile — gri-măslinii, argintii, strălucitoare în lumini — se legănau prin văzduh, înfipte în gheara rigida a macaralei care le vâra în bocaportul de la proră. Departe, pe un deal întunecat, se zăreau lumini liniștite și sclipitoare. Sclipiri lichide, ca argintul viu pe o catifea neagră, lunecau și licăreau prin apa neagră a docului. Tumultul călătorilor și al hamalilor se resfrângea din hangarele luminate de pe chei. Râzând cu hohote, încă însuflețiți de conversațiile purtate până aproape de miezul nopții a ultimei zile a șederii lor în Franța, americanii se urcau la bord.

— I-a pocnit una francezului!

— Și a căzut?

— Ba bine că nu!

Aici izbucniră râsete adânci, râsete de fetișcane, apoi din nou de bărbați, și un amestec de glasuri: „Pe Hank l-a dat gata Gioconda… A rămas și acum cu ochii holbați…A fost whisky curat… Pe mine, Roma m-a dat peste cap…Ce, la vârsta ta?… Glumești?… Surioara n-are răbdare să ajungă mai repede la Peoria… Ei bine, nu mai e mult până atunci!”

Cu ochelari, grași, blânzi, vioi, tineri, veseli, cu fețe aspre, chipeși, dichisiți, șlampăți, eleganți, robuști, supli — trei sute de turiști se întorceau acasă, pășind pe bordul transatlanticului cu nepăsarea candidă a yankeilor, de parcă ar fi fost un podeț aruncat peste o gură de râu. Moștenitori ai Timpului și ai Științelor Aplicate, foloseau un vas de linie de patruzeci de mii de tone ca o bărcuță cu vâsle sau ca pe un bac de două parale. Copii ai imensității, nu se lăsau impresionați de imensitate.

Juan stătea pe balustrada punții și privea la ei.

Fete cu pălării mici împinse pe ceafă: tineri cu pantofi fistichii și cu pantaloni lăbărțați; fețe ascunse în dosul unor ochelari cu rame de corn sau de bagă; femei zdravene cu obraji bucălați și ochi răuvoitori; genunchi care zvârleau în mers fuste subțiri și apăreau provocatori; fete frumoase și sulemenite; tineri voinici și bărbați cor potenți între două vârste — din lumina gălbuie a cheiului și din hangarul care arăta ca un stup incandescent în bezna roșiatică din jur, din Europa înstrăinată veneau turiștii americani.

Curând, pasarela se goli.

Apoi, ultimii călători, un grup de cinci persoane, se urcară la bord. Înfățișarea lor era remarcabilă.

În față pășea un om înalt, la braț cu o fată zveltă: apoi, în legănarea picioarelor scurte, venea o femeie bătrână cu ochi sclipitori; apoi doi bărbați, dintre care unul era durduliu și posomorât, iar celălalt, un om între două vârste, voinic și atât de îndesat încât s-ar fi tocit și cuțitele cele mai ascuțite de i-ar fi fost înfipte cumva în fundul mușchiulos de saurian. Niciunul nu vorbea. Fata era îmbrăcată în negru. Felul ei de a umbla îl trezi pe Juan, îl răscoli puțin, și când îi zări fața ieșind din umbră și intrând în bătaia crudă a unei lumini, se simți cuprins de cea mai vie admirație. Dar fața omului înalt de lângă ea apăru în aceeași clipă și, la vederea ei, Juan se simți rău, ca și cum i s-ar fi oprit o pietricică în gât. Necunoscutul avea sprâncene groase, un nas roman mare, și pielea ca o mănușă galbenă. Aceste trăsături nu erau însă ceea ce te izbea. Ochiul drept al noului călător îți dădea fiori. Odată, pesemne, fusese străpuns la colțul dintre nas și arcul frunții. Pleoapa inferioară fusese despicată și colțul interior al ochiului se prelingea de-a lungul nasului ca un firicel de carne roșiatică. Când privea în partea aceea, părea să se zgâiască peste marginea unei dâre proaspete de sânge roșu aprins.

Imediat în urma bărbatului cu ochiul roșu, se afla femeia cu picioarele scurte. Pe obrazul ei cenușiu și gras era așternut un strat de pudră ocră. Iar în spatele ei,

ca un fel de gardă personală, veneau omul durduliu și melancolic și bărbatul voinic și urât care părea imun deopotrivă la glonț și la cuțit.

Grupul trecu prin fâșia luminată a punții. Femeia grasă umbla bocănind cu tocurile, iar bărbații se mișcau tăcuți. Deodată, ca într-o dispariție compactă și dramatică, grupul se făcu nevăzut, și puntea fu din nou pustie.

Curând, vasul *Corybantic* porni la drum și, Juan care se plimba de colo-colo, cuprins de o mare curiozitate, aproape că nu observă plescăitul în apă al ultimei parâme care îl mai lega de Europa. Se și afla în America, de fapt. Vaporul era plin de refluxul turiștilor văratici. Valul care se spărsese chiar acum pe bord, atât de zgomotos și de vioi, era curat american. Și ultimul cvintet — negru, ca alinai când vântul spulbera coada subțire a unui val și dezvăluie bezna din fund — era probabil tot american, căci se pot întâmpla tot felul de lucruri în Oklahoma care ar fi cu totul de necrezut în Kent. Viața Americii era răspândită pe o suprafață atât de întinsă, și era pretutindeni atât de viguroasă, încât, se putea ivi un număr infinit de întâmplări stranii și sinistre fără a tulbura echilibrul național. Acele state, unite ca prin minune, cu numele lor păgâne și armonioase — Utah, Wiscoiysin, Oregon, Kentucky — erau locurile de baștină, nu numai ale republicanilor și democraților, dar și ale păunilor și babuinilor. Aurul și fildeșul erau la ei acasă, ca și balansoarele și automobilele. Fantezia viețuia acolo, satirii bântuiau pădurile, iar milionarii construiau cu imaginația vastă și dezordonată a unui Harun-al-Rașid. America era ultima țară de basm, și acolo se putea întâmpla orice.

Puntea era pustie. Vântul din larg sufla mai rece, și Juan coborî în cabina sa. Dar nu putu să adoarmă. Marea mângâia vaporul, răsunător, cu un lăpăit de valuri aspre, iar chipul fetei îmbrăcate în negru era viu întipărit în mintea lui — mersul ei răscolitor, ca și omul cu ochiul roșu de al cărui braț se agăța. Ba pe o parte, ba pe cealaltă a cușetei înguste.

Juan încercă să adoarmă, dar somnul nu venea. În schimb, îi apăru imaginea tatălui său, care fusese rece și distant cu el în cursul ultimei luni pe care Juan o petrecuse la Mallieu. Lady Motley, însă, fusese tare fericită. Toată luna aceea ochii îi jucaseră în cap și de nenumărate ori îl dusese pe Juan de mână până în fața portretului pictat de Romney al înălțimii-sale, ducesa de Fitz-Fulke, spre a privi pe rând la el și la ducesă și a conchide, într-un sfârșit, cu un glas pe care nicio mamă n-ar trebui să-l folosească atunci când vorbește cu fiul ei:

— Cred, într-adevăr, Juan, că ești o reîntruchipare a strămoșului tău. Oare te-ai fi îndrăgostit și tu de du ce să?

— Nu se compară cu tine, răspunsese el.

— Încep să simt că îmbătrânesc, spusese ea.

— A cam sosit momentul, încuviințase el.

Și lady Motley râsese, destul de bucuroasă, căci în refuzul fiului ei de a o mai linguși, citi o mărturie că mai era încă vrednică să fie lingușită…

Juan adormise acum, legănat de gândul mamei lui care îl salvase din pustietatea de la Bolla-wolla și-i dăruise — un dar cu adevărat regesc — trei ani în care să guste și să cerceteze bogata civilizație de peste ocean.

Dar — cu întreaga Anglie și o fâșie de mare între ei – lady Motley era și ea încă trează, jucând bridge într-un pavilion de vânătoare din Perthshire, unde se dusese de îndată ce-și luase rămas bun de la Juan. Și gândurile îi erau la Juan. Era nespus de fericită să fi născut un asemenea fiu. Vioi, de o frumusețe oacheșă, în stare să-și râdă de orice. Aceasta era nesăbuința pe care și-o dorise când Anglia eduardiană o apăsase prea mult. Aceasta era sumbra vioiciune după care tânjise atunci când mustața blondă, ochii sticloși și părul bălai ai lui Hildebrand o scoteau prea de tot din fire. Aceasta era viața pe care o căutase în Spania în timpul acelor fantastice luni ale celei de-a treia sarcini a ei. Părul lui era negru și răzvrătit. Cei doi ani petrecuți în Australia îi întăriseră trupul și-i bronzaseră pielea în mod foarte plăcut. Ochii lui Juan erau strălucitori, trăsăturile regulate și pline de caracter.

Când râdea, i se arcuiau sprâncenele la colțurile exterioare, ceea ce îi dădea o înfățișare antică de faun, și-și arăta dinții, toți de un alb sclipitor.

— Trei cupe contrate, rosti lady Motley cu o voce plină de mulțumire.

II

În dimineața următoare, la micul dejun, Juan zări doi membri ai straniului cvintet. Oamenii pe care îi văzuse ca un fel de gardă personală erau așezați la o masă alăturată, mâncând unul din felurile acelea cu fulgi de cereale care sunt atât de specifice micului dejun american — un terci cu lapte și cu zahăr — și dacă un atare fel părea oarecum firesc unuia dintre ei, un strop de lapte pe bărbia albastră a celuilalt era cu adevărat un lucru caraghios. Căci omul cu aer melancolic avea o gură mică și bosumflată, și ochi mirați, și o frunte mare și convexă cure îi dădeau o înfățișare atât de blândă și embrionară, încât laptele îi putea constitui prea bine hrana firească, pe când chipul tovarășului său ca un taur era roșu-cărămiziu, părul îi era tăiat scurt, iar urechile, nasul și pomeții îi erau atât de bătătoriți, de parcă fuseseră boxați și pocniți până se întăriseră cu totul. Părea un carnivor înnăscut, iar nu un consumator de lapte, în afară, poate, de-a dreptul de la ugerul unei tigroaice.

În cursul zilei aceleia și în zilele următoare, acești doi inși deveniră un spectacol familiar. Erau mereu împreună și nu se împrieteneau cu nimeni. Într-o noapte, Juan îi zări pe punte, așezați alături, și în vreme ce individul aspru fuma o țigară de foi, cel cu chip molâu plângea în bătaia lunii. Fața îi era leoarcă de lacrimi. Colțurile gurii erau lăsate în jos și bărbia îi tremura de emoție. Nu făcea niciun efort să-și ascundă mâhnirea — își ținea mâinile adânc înfipte în buzunare — ci se cutremura, hohotea și scâncea fără nicio constrângere sau jenă.

Tovarășul său îi vorbea cu glas aspru, mahalagesc.

— Ține-ți clanța, morfinomanule, îi spuse el și pufăi o șuviță palidă de fum de țigară, care zbură iute spre pupă spre a se împreună cu fumul gros și negru care se rostogolea în spirale argintate de lună din coșurile trans atlanticului.

Discret și oarecum mirat, Juan se retrase de la o scenă atât de intimă. Nu putea înțelege nici firea, nici graiul unor oameni de acest soi. Și spre marea-i dezamăgire,

nu-i mai zări pe omul cu ochiul roșu, pe fata zveltă sau pe femeia cea grasă. Ei nu-și luau mesele în sufrageria va porului, nici nu stăteau întinși, ca majoritatea călătorilor, pe șezlonguri, înfășurați în pleduri, zgâindu-se la un orizont mișcător și gol. În fiecare dimineață și după-amiază.

Juan o căuta pe toate punțile ticsite de călători îmbătați de mare pe fata cu mersul unduitor; dar căutarea îi fu zadarnică. Ea și omul cu ochiul roșu nu participau în niciun fel la viața de pe vapor. Ori dispăruseră, ori se retrăseseră în taina unul apartament privat.

Tovarășul de cabină al lui Juan era un profesor de istorie a Americii la universitatea din Minnetonka. Era un tânăr entuziast, care tocmai petrecuse două luni cutreierând galeriile de artă, muzeele și catedralele din Europa. Știa o grămadă de lucruri despre acestea și era gata să-și împărtășească cunoștințele lui Juan. Dar Juan era pre ocupat. Se aflau multe femei tinere și atrăgătoare pe vapor, dar ele nu-l interesau. Le vedea buzele frumoase, roșii, nasurile pudrate, ochii sclipitori și sfredelitori, dar ele îi trezeau același interes ca și numele acelea de Uffizi, Chartres și Luxembourg, pe care le auzea rostite zilnic de profesorul Timson, tovarășul său de călătorie. Căci mintea îi era ocupată de chipul fetei în negru, un profil alb atât de frumos încât ți-l puteai aminti cu anii, cu toate că nu-l zărise decât o fracțiune de secundă.

Marea de un verde cenușiu luneca de-a lungul vaporului sub un cer albicios. Urma, mereu topită dar veșnic renăscută, a fumului negru ce țâșnea din coșurile vaporu lui, rămânea spre răsărit, iar America se apropia din ce în ce mai mult. Juan simțea cum îi crește curiozitatea. Nu mai erau nici douăzeci și patru de ore până când sub acel orizont neted va apărea conturul dințat al New York-ului.

— E o țară cu posibilități uimitoare, spuse profesorul Timson. O țară unde nu există bariere în calea deplinei realizări. Portarul de azi poate fi directorul milionar de mâine. O să găsești o țară nespus de stimulatoare, domnule Motley. O țară unde se poate întâmpla orice. Da, orice. Oamenii fac milioane peste noapte. Și e o țară prietenoasă. Te împrietenești cu omul care-ți lustruiește pantofii, cu frizerul care-ți taie părul, cu chelnerul care-ți aduce paharul cu apă ele la gheață. De ce? Pentru că știi că oamenii aceștia pot fi într-o zi cetățeni de frunte.

Și chiar dacă nu câștigă atâția bani, e un lucru foarte plăcut să stabilești relații cu semenii tăi.

Apoi, în ultima neapte pe mare, când fumoarul era ticsit iar chelnerii goneau din ce în ce mai repede cu tot mai multe pahare pe tăvile lor, Juan o zări iarăși. Încadrată în fereastra unei cabine de pe puntea-promenadă, privea afară în beznă. Buzele îi erau întredeschise de parc-ar fi vrut să soarbă întunericul sărat. Cu inima bătându-i din ce în ce mai repede, Juan mai făcu câțiva pași, se întoarse, și apropiindu-se de fereastra ei, spuse:

V-am văzut când ați urcat pe bord la Le Havre.

— Da? răspunse ea, cu îndoială. Dar era noaptea târziu.

— Erau lumini deasupra pasarelei.

— Se poate.

Nu prea era dornică de vorbă, și în timpul conversației banale pe care o duse Juan, părea să fie atentă la cu totul altceva. Când Juan îi propuse să iasă pe punte și să se plimbe puțin cu el, zâmbi, dar nu apucă să răspundă, căci o exclamație mânioasă și un puhoi de mustrări o împiedicară. Femeia cu picioarele scurte intrase neobservată în cabină. Ea țipă mai întâi la fata, apoi la Juan, apoi la fată iar, în limba italiană sau napolitană. Fata răspunse în același grai, mânioasă și ea, dar stăpânindu-și mânia.

Apoi femeia bătrână o împinse la o parte și-și vârî propria ei față pudrată cu ocru în deschizătura ferestrei, spre a-l împroșca pe Juan cu ocări neinteligibile. După care trase o perdea peste fereastră.

În fumoar, chelnerii goneau de colo-colo cu tăvi pline cu pahare de whisky, sifoane, lichioruri, halbe de bere, căni mari și mici, coniac Courvoisier și bere Guinness.

Fiecare pasager de pe bord — cu excepția acelora, numeroși, care făceau dragoste în cabine liniștite sau prin ungherele mai întunecoase ale punții — se îndeletnicea, el sau ea, cu absorbirea a cât mai mult alcool, atâta vreme cât *Corybantic* se mai bucura de libertatea mărilor, căci barul urma să fie închis sub lacăt de îndată ce ajungea în apele teritoriale americane. Era o scenă extrem de ani mată. Vocile se întețeau tot mai mult. Sticlele clincăneau și tăvile zăngăneau. Cu un glu-glu-glu lichid, se mai turna o sticlă de bere pentru domnul din Iowa, iar soția lui își bea cu multă satisfacție cea de a șaptea Benedictină, știind cât era de greu să-ți procuri Benedictină în Iowa; iar trei Porto-uri mari picau, plosc! în stomacurile ațâțate ale celor trei învățătoare din Kansas. „Ura, Ura!” strigau studenții, dând pe gât ca niște adevărați gentle meni pahare înalte cu whisky. „Che’năr, Che’năr!” Coniac pentru domnul senator și doamna, și pentru spătosul agent imobiliar din Pasadena, California; și un cherry-brandy pentru fiica senatorului înainte de a intra în anul întâi la universitatea Vassar — căci acolo, biata fată, nu va mai bea nimic altceva decât secărică de contrabandă și gin fabricat în cada de la baie. Șprițuri — și iată-l pe individul din Chicago invitându-l pe individul din Yonkers, N.Y. să-și măsoare cuvintele. „Și încă cum”, spunea duduița din Milwaukee, turnându-și în paharul golit whisky din paharul fratelui ei. „Peste mări — Peste mări! O, vin yankeii, vin yankeii, vă spun că venim!” Și nu mai rămânea peste mări decât o Europă sleită, plină cu sticle goale și bilete de zece dolari. „Ta-ra, ta-ra-ra-ra! Adu-ncoa’ blestematul ăla de butoi, che’năr! Am petrecut pe cinste, dar nu-i nimic pe lume ca drăguțul de New York! Am s-o spun întregii lumi că nu-i nimic pe lume ca New York-ul…”

După ce bău un pahar-două cu profesorul Timson, Juan ieși să se plimbe pe punte. Era puțină lume acum, căci vântul sufla rece, și Juan se putu gândi în liniște la iminența Americii. Își dădea seama cu o vagă consternare de toate implicațiile întinderii ei teritoriale și de energia stridentă a celor o sută de milioane de locuitori ai ei.

Mă simt ca un mormoloc înotând într-un râu cu somoni, recunoscu el. Și chiar în acea clipă, ocolind colțul unei ca bine, zări trei oameni stând la adăpostul unui

paravan de pânză. Îi recunoscu de îndată pe omul cu ochiul roșu și pe cei doi însoțitori ai săi. Se aflau pe partea expusă la vânt a punții și licărirea focului de la babord le lumina chipurile, dându-le o culoare verde sinistră. Tulburat de această arătare neașteptată, Juan se opri o clipă în loc să privească la trioul verzui. Ei, treziți de privirea lui, se zgâiră înapoi, spre el. Dâra sângerie de pe fața celui înalt părea neagră sub lucirea de smaragd, iar individul melancolic, cu fruntea lui convexă de embrion zugrăvită în verde, se asemuia în chip straniu cu ceva păstrat în fiola unui biolog. Totul era tăcut, în afară de șuierul și de respirația mării spintecate și de vâjâitul îndepărtat al vântului. Juan își puse frâu curiozității și se îndepărtă cu iuțeală.

III

New York-ul era învăluit în noapte.

Întrecând însă cu câteva ore vaporul, soarele grăbit jupoi zdrențele întunericului de pe nesfârșitele turnuri, mătură umbrele de pe trotuarele aflate în abisuri, și atinse cu degetele-i aurii mii și mii de ferestre.

Pasagerii se năpustiră la balustradă.

Priviră din nou Statuia Libertății. Se zgâiră, cu evlavie, la Anzii muritori ai Manhattan ului. Zidurile lor netede se cabrau deasupra lor în blocuri dințate. De vârful înalt al unuia atârna un nor, ca un drapel de prăjină. Turnurile respingeau bolta cerului. Cerul era moșia lor, turnul Babel fiind pentru ei ceea ce sunt turtele de argilă în mâinile copiilor; mulțimea care trudise ridicând turnul Babel s-ar fi topit într-o singură din aceste străzi, în vreme ce toate graiurile Babelului găseau ecou la fiecare colț de stradă.

— Desigur, suntem în fruntea lumii în materie de arhitectură, spuse profesorul Timson. Arhitectura, după părerea mea, este expresia artistică naturală a unei națiuni tinere. Tinerețea vrea să construiască, și insula Manhattan stă mărturie că am făcut ceea ce am vrut.

— E grandios, spuse Juan.

— Grozav oraș, se învoi profesorul.

Tinerețea vrea să construiască, gândi Juan. Dar cărei anume tinerețe ar putea clădi așa ceva? Niscaiva semințe de titani ori uriași din Brobdingnag. Fusese oare trimis Polifem cel orb să se împerecheze cu niște irlandeze uriașe? De unde purcede oare această rasă care construiește clădiri de patruzeci de etaje ca să dovedească lumii că i-au ieșit toți dinții de lapte? Ori erau uriași în țara asta, ori aveau la dispoziția lor un neam de spiriduși. Și spiridușii n-ar mai pridid muncind pentru acești sugaci. „Clădiți-ne o biserică de o sută optzeci de metri înălțime, ar porunci sugacii. „Bismillah”[5] s-ar învoi spiridușii. Cheresteaua și gresia nefiind

[5] Invocație musulmană.

desigur bune pentru o asemenea treabă, betonul și oțelul constituind jucăriile de predilecție ale sugacilor noștri, spiridușii le-ar construi biserica din aceste materiale. Sugacii s-ar uita la ea și ar spune: „Ei bine, dar ce-ar fi dacă am clădi acum o societate de asigurări de *două sute* de metri înălțime?" Și spiridușul și-ar muta guma de mestecat în colțul celălalt al gurii și s-ar așterne din nou la treabă, spunându-și fără îndoială: „Tinerețea trebuie să construiască!" Și așa a crescut Manhattan, trainic ca Munții Stâncoși și schimbător ca moda.

Dar Juan nu-și avea gândurile numai la New York. Din ce în ce mai des își întorcea fața de la priveliștea fantastică a orașului spre a cerceta cu privirea mulțimea de călători, ca s-o mai zărească o ultimă oară pe fata în negru. Chiar și în hangarul vămii — unde, pe o lungime de aproape o jumătate de milă de ambele părți, oamenii stă te-au lângă bagajele lor grupuri-grupuri, ca niște sate pe un plai stâncos — Juan privi cu speranță în jurul său, cu toate că i-ar fi trebuit un binoclu spre a putea recunoaște pe oricine s-ar afla în cealaltă jumătate a cozii.

Puțin deprimat, Juan se duse direct la Hotelul Connecticut. Niciuna din rudele lui nu se afla la New York, căci își petreceau cu toții vacanțele în Maine, în Canada sau în Europa. Dar Hotelul Connecticut făcea tot ce putea pentru ca un călător singuratic să se simtă cât mai bine.

Două mii nouă sute optzeci de camere, două mii nouă sute optzeci de săli de baie — acesta era blazonul profesional și capacitatea oficială a hotelului. Alte hoteluri ar fi căzut pradă ispitei slugarnice ele a rotunji cifrele și a proclama că posedă trei mii de camere și trei mii de săli de baie, dar Hotelul Connecticut nu, căci cele două zicale preferate ale domnului Ginsberg, proprietarul lui, erau: „O minciună în plus, un client în minus", și, "Cinstea plătește dividende".

Și poate că avea dreptate. Desigur, parterul hotelului era mai populat decât multe târguri din Anglia, și incomparabil mai agitat, cu sumedenia de prăvălii și de birouri elegante pe care le cuprindea și cu rețeaua nesfârșită de comisionari care-și croiau o cale întortocheată prin desimea persistentă a mulțimii. Dar domnul Ginsberg cunoștea de asemenea sfiala sufletului omenesc, care îl îndeamnă când și când să râvnească la puțină intimitate, precum și slăbiciunea pe care o are orice om față de con fortul casnic. Fiecare dintre cele două mii nouă sute opt zeci de camere erau, de aceea, mobilate în așa fel încât să-i sugereze pasagerului ideea de Cămin. Nu căminul demnului Ginsberg. Desigur, nici al lui Juan, ci ideea abstractă a unui cămin, sau mai bine zis, cel mai mic numitor comun al ideii de Cămin. Pe fiecare noptieră se afla o Biblie și o antologie a poeziei americane intitulată *Bătăile Inimii.*

Un dulăpior conținea un aparat care, dacă era mânuit cu grijă, reproducea acordurile unui jaz. Iar alături de fie care calorifer, adică în fața fiecărei ferestre, se afla o scuipătoare, lustruită lună.

Oarecum stânjenit de acest mobilier, Juan părăsi camera curând și, după ce luă un dejun consistent cu icre, costiță și cantalup, ieși să se plimbe pe Fifth Avenue și pe străzile învecinate, spre a se adapta la uzul superlativelor.

În multe privințe, gândi el. Fotografia ne-a cășunat mai mult rău decât bine.

Înfățișându-ne imagini despre orișice, ea ne-a văduvit de surprize. Sunt plin de admirație față de tot ce văd — aceste palate ale întreprinderilor comerciale, aceste porți de bronz, bijuteriile și penele și blănurile de vizon; aceste linii drepte și ascuțite; înălțimea și eleganța lucrurilor — însă nu mă simt uimit, căci le-am mai văzut pe toate înainte, la cinema sau în revistele ilustrate. Și s-ar cuveni să fiu mirat, ar trebui să fiu uluit, căci nu s-au mai văzut niciodată până acum lucruri asemănătoare pe întreg pământul. Când locuitorii pustiurilor veneau călări la Babilon și când galii captivi erau aduși la Roma, ei își ridicau brațele la cer și amuțeau de uimire. Pelerinii cădeau în genunchi la prima priveliște îndepărtată a Ierusalimului. Călătorii au dreptul la uimire. Am dreptul să fiu uluit; dar cinematograful m-a jefuit de capacitatea de a mă minuna. Râvnesc să fiu surprins; m-aș bucura chiar și de o dezamăgire. Dar ce ne mai poate sur prinde azi, când am văzut imaginile tuturor lucrurilor? Nimic.

În clipa aceea, Juan zări, la abia câțiva metri în fața lui, un trup prăbușindu-se din văzduh. Trupul trecu prin diferite forme în cursul coborârii lui repezi și căzu, pe marginea exterioară a trotuarului, cu un zgomot tare și înfiorător, ca acela produs de plesnitura unui sac mare de hârtie.

De îndată se adună o gloată, cu țipete de groază și de interes. Un agent de poliție din apropiere, care se jucase până atunci distrat cu bâta de cauciuc ce-i atârna printr-o curea de încheietura mâinii, veni în fugă și, despărțind brutal lumea care formase un inel strâns în jurul fetei moarte, își croi o cale până în mijlocul cercului. Mulțimea mereu crescândă îl cuprinse și pe Juan în strânsoarea ei. Văzu fețe palide și îngrozite în preajma lui, cu toate aprinse de râvna de a zări ceva. Un bărbat leșină.

Cu greu îi făcură loc spectatorii ca să poată fi târât afară din mijlocul lor. Prin pârtia croită, Juan zări o clipă un morman îndesat, îmbrăcat într-o rochie verde subțire, pătată cu sânge.

Un ovrei mititel, săltându-se și coborând mereu în vârful picioarelor alături de Juan, observă:

— Pariez că e frumușică. Numai fetele frumușele se aruncă pe fereastră.

Vocea îi era grasă și răgușită. Între ochelarii cu ramă neagră și barba nerasă, obrazul părea simpatic. Sub presiunea circulară a mulțimii, el și cu Juan fură împinși spre margine și, atrași de experiența lor comună, se îndepărtară împreună.

— Bănuiesc că a fost o sinucidere, spuse Juan.

— Sinucidere? repetă ovreiul cel mititel. Sigur. Sigur c-a fost o sinucidere. Așa e mereu. Iubitul lor se duce la plimbare și uită să se mai întoarcă, înțelegi? Și fata asta n-are niciun ban — el i-a luat cu împrumut toți banii pe care-i avea — și datorează șaizeci sau șaptezeci de dolari pe chirie, și nu poate să scrie acasă, fiindcă acolo bătrânii nu mai vor să audă de ea. E pe drojdie, înțelegi? Și poate c-a băut un pahar prea mult cu o seară înainte și acuma e mahmură. Așa că deschide fereastra și se uită în jos, și e toată lumea aceea care umblă de colo-colo, zorind dintr-un loc în altul de parc-ar fi trimis John D. Rockefeller după ei. Și ea n-are unde să se ducă. Nu-i ca toți ceilalți, și asta o face să se simtă pierdută. Și n-are cu cine

să stea de vorbă, în afară de *boyul* de la etaj, și acela e suedez, înțelegi? Și toată larma de pe stradă i se urcă la cap și o amețește, și ea crede că a început să-și piardă mințile, și asta o sperie și mai mult. Și apoi se gândește: „Am să i-o fac măgarului care m-a înșelat Am să-i fac una să mă țină minte! Am să-i dau numele la ziar!" Dar n-o să reușească nici asta, căci tipul și-a dat nume fals, iar hotelul are o înțelegere cu ziariștii, încât ei n-o să spună nimic. În orice caz. Dar ea nu știe toate astea. Înțelegi? Așa că se urcă pe pervazul ferestrei și țipă. Dar n-o aude nimeni din pricina circulației. Și iat-o pe blonda noastră stând în picioare pe pervazul ferestrei, și uitându-se în sus, și-s zece caturi deasupra ei, și uitându-se în jos, și-s alte treizeci dedesubt, și bulevardul care fuge împestrițat de oameni. Înțelegi? Și îi vine rău și îi e frică și nu mai poate sta agățată și-și dă drumul. Asta e, înțelegi?

Întrucât mulți oameni se îndreptau în direcția opusă aceleia luate de Juan și de noua sa cunoștință, acest pomelnic ținu timp îndelungat. Adeseori ovreiașul era împins spre zidurile caselor iar Juan până la bordură, încât povestirea fu țipată peste capetele pietonilor care îi despărțeau. Iar în momentele ei cele mai dramatice, era sub liniată cu gesturi. Mâinile ovreiașului erau într-adevăr atât de retorice, încât un băiat care trecea alături se pomeni deodată pălmuit pe obraz, iar alți trecători nu scăpară de o soartă asemănătoare decât datorită unor fente abile și unor iscusite aplecări. Juan asculta pe cât putea de atent.

Când se încheie în sfârșit narațiunea, ajunseseră înapoi în Fifth Avenue și anume în locul unde, ca un neașteptat efect teatral într-un peisaj atât de perpendicular și dințat, Central Park se înfățișează ochiului, sub o unduire înverzită.

— Îți place să privești animalele? întrebă ovreiașul.

— Foarte mult, răspunse Juan.

— Au niște cuști aici. Adevărata grădină zoologică e departe, la Bronnix. E cea mai mare din lume. Dar țin câțiva coioți și câțiva lupi aici în parc, ca să-i îndemne pe oameni să se gândească la natură, înțelegi?

O priveliște extraordinară îi întâmpină. După ce priviră la niște căprioare melancolice din Virginia, la niște urși cam jerpeliți și așa mai departe, ajunseră la o cușcă destul de largă ca să dea oarecare libertate de mișcare unei perechi de iaci. Aceste animate chipeșe atrăseseră în jurul lor vreo opt-zece copii, precum și doi bărbați mai vârstnici de tipul acelora care se întâlnesc în mod frecvent prin parcurile publice. Neacordând nicio atenție acestor spectatori nevrednici, iacii se drăgosteau. Lipindu-se drăgăstos. Masculul scormonea cu botul pielea lățoasă a tovarășiei sale și îi lingea afectuos șoldurile, cu o limbă groasă și trandafirie. Saliva se prelingea din botul ei, și ochii bovini îi erau dulci și visători. Animalele stăteau unul lângă altul, ea cu fața spre spectatori, el cu spatele.

Ea era răbdătoare, plină de speranțe. El era nervos. Râs colea pământul cu copita. Abia la câțiva metri depărtare, mașinile și autobuzele goneau în susul și în josul străzii, și în aer plutea ca un nor bâzâitul circulației mai îndepărtate.

Deodată, cu un muget lung, iacul mascul se mișcă. Răsucindu-se brusc, el își ridică masa păroasă pe picioarele dinapoi și, cu o prăbușire de mai, își împlini opera

de curtezan. Tovarășa sa rămase neclintită sub povara muntoasă.

Cu spaima întipărită pe fețe, Juan și cunoștința lui ovreiască priveau la împerecherea himalayană. Spectatorii mai tinerei trăncăneau încântați, iar bătrânii greu de definit chicoteau și-și lingeau buzele.

— Este oare, aceasta, spuse Juan. Ceva cu totul disonant, ori specific Americii? Aceste fiare păroase s-au născut în Tibet. În tăcerea munților, tulburată poate numai de clinchetul ușor al clopotelor de la o mănăstire budistă.

Ca înfățișare, ele sunt preistorice. Și le vedem cu toate acestea împerechindu-se la New York, netulburați de zgârie-nori, de metrou, de barurile de noapte, de cei cinci (sau poate zece) milioane de locuitori, și de alte aspecte cu totul străine modului lor de viață. Mi se pare ceva cu totul disonant, dar poate că este totuși un simbol al Americii ca Azil al Lumii, sau ca Refugiu Internațional al Expatriaților. Ce crezi dumneata, domnule…?

— Cohen, spuse ovreiașul. Izidor Cohen.

— Eu sunt Juan Motley.

— Îmi pare bine de cunoștință, spuse domnul Cohen.

Și își suflă nasul gâdilat de duhoarea înțepătoare a animalelor captive.

— Cred că e normal, spuse domnul Cohen. Nu cred că o locul să ne mirăm. Așa-i natura, înțelegi? închipuiește-ți că i-ai lua pe un tânăr și pe o tânără din Brooklyn, de pildă, și i-ai trimite în Tibet și i-ai vârî acolo într-o cușcă, nu crezi oare că ar proceda la fel?

— Chiar cu o duzină de călugări budist i ca spectatori?

— Sigur, spuse domnul Cohen. Dacă n-ar avea încotro, s-ar fi obișnuit și ei cu prezența călugărilor, știind că nu le vor niciun rău. Sigur c-ar face la fel.

Concepția domnului Cohen despre natură, și lipsa lui de mirare față de implicațiile ei, îi părură lui Juan caracteristice unui om cuminte, și în timp ce-și urmară plimbarea mai departe, mărturisi că ora prima lui zi la New York și că nu avea niciun plan cum să-și petreacă seara.

— Du-te să vezi *Pâinea Neagră,* spuse domnul Cohen imediat. E spectacolul cel mai bun din oraș. Ține patru ore și jumătate, cu pauze cu tot. Nu ți-ai putea cheltui banii cu mai mare folos în nicio altă parte. Și dacă vrei să morgi să bei ceva după sfârșitul spectacolului, te voi aștepta afară și te voi duce la un local grozav unde bău tura e bună și-ți dai seama că-i bună. Înțelegi?

— Vrei să spui că mergi și dumneata să vezi *Pâinea Neagră* în scara aceasta?

— Sigur, spuse domnul Cohen. Merg în fiecare seară.

Uită-te spre orchestră când ajungi acolo. Acolo o să mă vezi.

IV

Înapoindu-se la hotel cu o oră înaintea cinei, Juan cumpără mai multe ziare și se pregăti să se adâncească în lectura ultimelor știri. Se părea că debarcase în America în cursul unei epidemii de violențe. Florida fusese pustiită de un uragan, iar populația ei — sau cât mai rămăsese din ea — era ținută în viață cu ajutorul

unor trenuri de salvare ale Crucii Roșii. O serie de incendii distruseseră cherestea în valoare de o jumătate de miliard de dolari în statele Washington și Oregon, și un cutremur de pământ avusese loc în California de Sud. O doamnă din South Bend, Illinois, o ucisese pe amanta soțului ei cu un ciocan, iar un vânzător din Pennsylvania stârnea atenție printr-un nou tip de răzbunare — în linii mari o chestie cu benzină — pe care o exercitase asupra soției sale și a iubitului ei. „Măcel în Cuibul Dragostei" era titlul dat acestei tragedii. În afară de aceste tulburări climatice și familiale, nu mai părea să fie nimic în ziare care să merite titluri mari, cu excepția unei crize ivite în campionatul național de baseball.

Apoi, pe pagina întâi a unuia din ziarele cele mai vii, Juan fu uimit să găsească fotografia a trei dintre foștii lui tovarăși de călătorie de pe *Corybantic* — omul cu ochiul julit și însoțitorii săi. Mai interesantă însă decât fotografia însăși, era legenda: „Ochi-Roșu Rod Gehenna și garda sa personală în drum spre casă.", Călătoria în Europa n-a fost decât o vacanță, declară Baronul Berii".

Cu o mirare crescândă, Juan continuă să citească:

„Nu există bandă de traficanți de bere la Paris sau la Roma, și chiar de-ar fi fost, n-aș fi încercat să mă bag pe fir."

„Iată declarația făcută de Magnatul Lumii Interlope din Chicago, atunci când i-a primit azi-dimineață pe reporteri în apartamentul său privat de pe bordul tranșat lanticului *Corybantic.* Împreună cu Rod se aflau doi din Locotenenții săi de încredere, Rocco și Wonny Plângărețul. Rod n-a vrut să destăinuie nimic cu privire la călătoria sa în Europa. O simplă vacanță a fost versiunea sa, și a susținut-o cu tărie, încât zvonurile cu privire la o eventuală bandă de traficanți de Chianti sau *vin rouge* sunt evident premature. O obligație tristă îl așteaptă pe Rod în împărăția sa adoptivă din Chicago. Cola Coloni, care conducea întotdeauna mașina lui blindată, a fost în pușcat mortal sâmbăta trecută de niște gangsteri rivali, iar înmormântarea a fost amânată spre a-i da posibilitatea lui Rod să ia parte la ea.

Cercetând cu atenție și celelalte ziare, Juan descoperi reportaje asemănătoare în cele mai multe dintre ele. Ochi Roșu Rod Gehenna — un nume cu rezonanță — era o personalitate destul de importantă pentru ca sosirea sa să fie descrisă cu un lux de amănunte vrednic de o actriță de cinema ori de un prinț străin. Iar dintre cei doi locotenenți ai săi — Rocco și Wonny Plângărețul — Rocco era cel solid, iar Wonny, evident, cel care scâncea atât de jalnic sub razele de lună. O pereche stranie. Juan își aminti sunetul vocii lui Rocco, când își poftise amicul plângăreț: „Ține-ți clanța, morfinomanule!"

Fină aici totul părea limpede, dar Juan nu era încă îndeajuns de familiarizat cu America pentru a putea înțelege cuvinte ca "bandă de traficanți" și "baronul berii". Fenomenul organizațiilor bazate pe violență și al că pe teniilor feudale care să le conducă nu mai ființa în Anglia de multă vreme, și Juan nu-și dăduse seama de măsura în care aceste caracteristici ale unui feudalism sănătos continuau să înflorească în America. În afară de aceasta, anumite manierisme gazetărești — ca, de pildă, juxtapunerea crudă dintre *oratio recta* și *oratio obliqua* — făceau ca unele reportaje să fie oarecum obscure. Dar în ciuda dificultăților, un lucru era vădit, și

anume că Gehenna și amicii săi erau personaje de mare vază în lumea interlopă americană. Cu alte cuvinte, erau criminali vestiți. Și totuși, deplasările lor nu erau, chipurile, obiect de supra veghere polițienească, ci numai izvor de interes pentru cititorii de ziare…

Sunt un pedant și un fariseu, își spuse Juan cu oare care dezgust pentru sine. Simțul de legalitate britanic e o trăsătură nelalocul ei, și reporterii aceștia sunt oameni mai vrednici decât mine. Ei nu-l condamnă pe Ochi-Roșu pentru faptul de a fi cetățean al lumii interlope; ei îl bat pe umăr fiindcă e un rege al acelei lumi. Și nu întocmesc lista păcatelor lui față de societate, oricare ar fi ele. În schimb, se străduiesc să ne spună că are suflet bun, că e capabil să se întristeze, că e recunoscător — și că se află chiar acum în drum spre Chicago spre a sta cu capul sol, cu obrajii udați de lacrimi (sau poate că Wonny are să plângă pentru toată lumea) lângă mormântul vajnicului său șofer, Cola Coloni.

Dar de ce oare, gândi Juan. Nu pomenesc nimic despre fata în negru și despre femeia cu picioarele scurte? Nu există niciun cuvânt despre ele nicăieri. Le-or fi zărit măcar reporterii? Ori le ține Ochi-Roșu ascunse undeva?

Răscolit de recentul său contact — oricât de trecător și superficial ar fi fost — cu personaje atât de tulburătoare ca acestea, Juan coborî la cină. Regreta mai mult ca oricând că nu reușise să se împrietenească cu fata în negru, și-și dorea din toată inima un nou prilej. Era poate absurd să se mai gândească la ea, acum că aflase cine erau tovarășii ei de călătorie, dar cu toate că-i dezaproba pe bărbați, fata, descoperi el deodată, strălucea mai vie în memoria lui tocmai din cauza anturajului ei deocheat. Marea improbabilitate de a mai vedea fata vreodată, sau de a descoperi cine sau ce era ea, îl înfricoșa, dar nu-l deznădăjduia cu totul.

Se simți, așadar, plin de viață și de speranțe, când porni spre Teatrul Noilor Artiști, unde se reprezenta *Pâinea Neagră.*

Pâinea Neagră făcea senzație la New York. Autorul ei, Knut Blennem, era considerat un avangardist în inovațiile dramatice și în adaptările scenografice la teoriile moderne. El era acel care spusese: „Psihologia este darul pe care îl aduce lumii generația noastră. Psihologia a revoluționat filosofia, arta, știința și societatea. Psihologia a făcut din om un zeu. Psihologia m-a învățat pe mine să scriu piese de teatru.”

Criticii îi lăudaseră piesa cu fraze extaziate. Coloanele lor fuseseră ticsite de superlative și de mărturisirea seminaivă a haosului emotiv pe care o pricinuise piesa în mințile lor seminaive, dar totuși critice; căci haosul emotiv este un lucru cu mare căutare în America. „Iată o piesă care îți frânge inima”, spunea unul. „Mila mă înduioșa și mă cutremura”, spunea altul. Sufletul cutăruia fusese ciopârțit de anxietate; al celuilalt zguduit de groază, iar al unui al treilea răscolit ca un prunc chinuit. Dacă acesta era efectul piesei asupra inimilor și sufletelor criticilor, care putea fi reacția oamenilor obișnuiți? Juan o întrebă pe fata care vindea țigări la mezaninul Hotelului Connecticut.

— O, răspunse ea, e fabulos! E epocal!

Incit, ori de câte ori se pomenea numele lui Blennem, era o adevărată explozie

de țipete de adulație. Căci piesa aceasta consfințea existența unei forțe, și în fața unei al ari forțe era limpede că așa-zișii Nemuritori de ieri nu erau decât niște ratați, niște escroci, și niște coate-goale.

Pentru toată lumea, ei muriseră înainte să fi auzit măcar despre psihologie.

Plinea Neagră era povestea unei femei, Kathleen, și a celor trei amanți ai ei, Sidney Bush, Walter Hood, și Gerald Tomkins. O intrigă secundară se referea la dragostea pe care o purta Livia (sora lui Kathleen) lui Walter Hood; o dragoste deșartă. Nu prea era multă acțiune în piesă. La fiecare jumătate de oră. Scena se schimba.

Kathleen apărea mai iuții pe veranda casei ei din Adirondacks. Vorbea cu Sidney și cu Gerald. Apoi era înfățișată în pat, de vorbă cu Walter. Apoi în camera de zi, în sufragerie, într-un tren, la o galerie de artă (prilej de observa ții strălucite), pe un coridor, într-o grădină, și într-o sală de baie. Dar oriunde se afla, vorbea, iar Walter, Gerald și Sidney îi răspundeau câteodată. Dar mai adesea ei scriau în jurnalul lor intim. Căci aceasta era metoda revoluționară pe care o descoperise domnul Knut Blennem spre a dezvălui publicului glodurile adevărate și tainice ale personajelor sale dramatice.

E un lucru bine știut că nu rostim decât jumătăți de adevăr în conversațiile noastre de toate zilele, și chiar un monolog este probabil înrâurit de teama ca nu cumva pe reții să aibă urechi. Doar jurnalelor noastre intimele în părtășim adevărul și numai adevărul, iar prin faptul că scrisese o piesă ale cărei personaje erau cu toții mâzgălitori entuziaști, domnul Blennem era în măsură să demonstreze pe deplin și în toate amănuntele discernământul său psihologic magistral.

Nu mai puțin admirabilă, decât concepția originală cu jurnalele intime, era și metoda prin care domnul Blennem dezvăluia publicului, bucățică cu bucățică și exact așa cum erau scrise, mărturisirile nesfârșit de lungi ale personajelor sale. Un cadru alcătuit din ecrane albe înconjura scena, fiecare purtând deasupra câte un nume, ca Walter, Sidney sau Kathleen, iar pe măsură ce fiecare personaj scria în jurnalul său intim, ceea ce însemna apărea pe ecranul respectiv, proiectat de un aparat ca acelea folosite în cinematografe.

De pildă, Kathleen îi spunea lui Walter:

— Sunt ostenită în seara asta. Simt cum viața pulsează sub inima mea. (Căci era însărcinată)

Iar Walter răspundea:

— Vremea începe să se strice. Sunt din ce în ce mai mulți nori pe cer.

Dar în jurnalul său intim el nota altceva, și aceste slove apăreau pe ecran: „Femeia mă înspăimântă. Simt cum mijesc puterile întunericului în sufletul ei, și sufletul meu se zbate moale în vârtejul ființei ei. Ea m-a copleșit cu totul. Oare nu-mi va spune niciodată dacă sunt tatăl copilului, sau dacă l-a zămislit cu Sidney; ori poate cu Gerald?”

Căci toți trei bărbații erau amanții lui Kathleen, și știau tustrei că era însărcinată, însă niciunul clin ei (și poate nici Kathleen însăși) nu putea spune cu siguranță cine era tatăl copilului ce urma să se nască.

În contrast brutal cu Kathleen, era Livia, care nu avea amanți, și jurnalul ei intim dezvăluia cu mare sinceritate zbuciumul sufletului ei însetat — ba chiar înfometat — de sexualitate. Era îndrăgostită de Walter, dar lui Walter îi era frică de ea și ori de câte ori rămânea noaptea în casa lui Kathleen, își încuia ușa cu grijă. Acest lucru o jignea grozav pe Livia care scria în jurnalul ei: „O ușă deschisă este binecuvântarea lui Dumnezeu hărăzită unui perete. Cel ce-și încuie ușa își tăgăduiește Mântuitorul. Dragă inimă, ce larg e patul lui!"

După câteva acte în cursul cărora Kathleen devenea din ce în ce mai mistică, iar amanții ei scriau din ce în ce mai iute, se născu pruncul, pe neașteptate, în prăvălia unui florar. „M-am chinuit în mijlocul frumuseții trandafirilor. Între trandafirii albi și trandafirii negri mi s-a născut pruncul. În parfumul miilor de flori a respirat el pentru prima oară viața" — astfel își descrie, ceva mai târziu, mama, triumfătoare, grelele ei încercări. Nu însă înainte de a fi avut loc o scenă aproape prea dramatică și extrem de tulburătoare pentru spectatorii cu păreri conservatoare din sală.

Pruncul era negru!

Sidney, Gerald și Walter erau albi sută la sută. Aveau trăsături ereditare cu care-și puteau dovedi impecabila descendență. Și nu mai era decât un singur personaj mascul în piesă în afară de ei — șoferul negru al Kathleenei, Ham.

Ham, negrul uriaș, era tatăl copilului!

Cu simțămintele rănite dincolo de orice măsură, Sidney, Gerald și Walter se pregătesc de linșaj, iar Ham pare dispus să li se supună. Dar înainte de a-și scoate gulerul de la gât, el intonează câteva strofe din, "Leagănă-te ușor, dulce căruță" și cântecul o aduce de îndată pe Kathleen în ajutorul lui.

Ea poartă un capot despre care Gerald spune (în jurnalul său intim) că e simbolic. Capotul e croit dintr-un material cu pătrățele albe și negre. Cu Ham culcat la picioarele ei, inform, inuman, arătând mai degrabă ca o excrescență de bazalt negru, Kathleen proclamă:

— Cânt cântecul amestecului de rase. Negru se va împerechea cu alb, negrul cu nordicul; puterea africană va curge fierbinte în vinele nordului. Sângele evreului se va amesteca cu al laponului și chezășia dragostei lor va fi rodnică pe întreg pământul. În inima mea sunt multe castele și fiecare neam e oaspetele meu! Eschimos, teuton și celt; slav, polinezian și trinobant…

Majoritatea publicului era alcătuită din femei. Spectacolul cu Kathleen și cei patru bărbați le exalta, căci ele nu aveau fiecare decât un singur bărbat (dacă îl aveau și pe acela) și acest om era poate tăcut, și orb față de dorințele lor, și slab din rărunchi, și dedat pe nedrept somnului timpuriu. Dar acolo, pe scena bătătoare la ochi, se afla o femeie cu câte un bărbat la toate punctele cardinale, un bărbat la fiecare colț al camerei, încât oriunde s-ar fi întors, era unul ea s-o răsfețe, și s-o mângâie, și să oblojească rana mereu nevindecată a Evei. De așa ceva ar trebui să aibă parte toate femeile, gândeau doamnele însoțite din sală, și aplaudau zgomotos; iar rarii soți, amanți și musafiri la masă care se aflau de față aplaudau și ei, fără prea mare bucurie într-adevăr, însă convinși — ca orice bun american — că în materie de cultură femeile se pricep mai bine.

— Ei bine, cum ți-a plăcut? întrebă domnul Cohen, apărând grăbit de după colțul clădirii și descoperindu-l pe Juan la marginea mulțimii care se scurgea afară. Juan îi spuse.

— Nu vorbi așa de tare, zise domnul Cohen. Nu aici, cu toate doamnele acestea în jur. Ele găsesc că e formidabil, înțelegi? Și, la urma-urmei, dacă n-ai nimic de făcut toată scara, poți foarte bine să-ți parchezi șezutul aici timp de patru ore și jumătate — în loc de două și jumătate ca la orice alt teatru — încât ar trebui să fii mai cu băgare de seamă când vorbești, domnule Motley.

Barul clandestin la care merseră era la circa o sută de metri depărtare de teatru. Erau și altele mai aproape, însă domnul Cohen socotea că efortul lor de a merge atât de departe va fi răsplătit cu băuturi mai bune și cu un cadru mai atrăgător. O ușoară formalitate precedă intrarea lor în local: niște bătăi la diferite uși și cercetarea lor, prin vizetă, de către niște ochi palizi și bulbucați.

Apoi se treziră într-o încăpere ocupată de douăzeci sau treizeci de persoane care ședeau la niște măsuțe sau stă te-au în fața unui bar micuț dar folositor. Câteva acvarii mari de sticlă dădeau încăperii un aspect deosebit. Pești viu colorați și cu un aer tâmp înotau încet de colo-colo prin apa verzuie, reflectând de pe solzii lor iradiați tot felul de licăriri stranii. Din pricina căldurii, pe geamul acvariilor se vedeau broboane de umiditate. Restul mobilierului n-avea nimic deosebit, deși lumina difuză le împrumuta o oarecare înfățișare confortabilă, iar diversitatea de sticle din spatele barului făcea făgăduieli amăgitoare. Whisky-ul avea un ușor iz de zahăr ars, dar era foarte tare. Erau fel de fel de clienți. Unii, bărbați inimoși și solizi cu însoțitoare izbitor de machiate. Alții, tineri palizi cu tovarășe deopotrivă de vopsite. Câțiva de vedeau prin chiar atitudinea lor, înșelător de sigură de sine dar stângace, că erau provinciali. Fumul de țigară și zumzetul conversațiilor în șoaptă își disputau stăpânirea atmosferei, împreună cu duhoarea de alcool și alte mirosuri — de pudră, parfumuri și esențe — emanând de la femei. O discuție vie, însă monotonă, se desfășura la o masă alături de aceea ocupată de Juan și de domnul Cohen.

— Nu, zău? spunea bărbatul.

— Zău, răspundea femeia care se afla cu el.

Primul *zău* avea o inflexiune urcătoare, dar vocea bărbatului era exagerat de amară, sarcastică și neîncrezătoare. Replica feminină a lui *zău* era dată pe un ton coborât și grav, iar femeia glăsuia aspru, combativ, și îndârjit.

— Oare așa să fie? întrebă bărbatul, părând nespus de sceptic.

— Da, așa, răspunse femeia.

— Ei bine, e de rău, spuse bărbatul. E pur și simplu de rău.

— Nu, zău? spuse femeia, neîncrezătoare la rândul ei.

— Zău, răspunse bărbatul, și glasul lui era aspru și îndârjit.

— Oare așa să fie? întrebă femeia…

Încrucișând spadele în acest fel, cei doi conținu ară dezbaterea fără a se mai încurca reciproc prin noi argumente, întrerupându-și seria de întrebări și negări doar ca să comande alte băuturi.

— Un locșor drăguț, nu? spuse domnul Cohen.

— Foarte interesant, într-adevăr, răspunse Juan, și privi peste umăr spre cealaltă jumătate a camerei. La o masă, sub un acvariu în care pluteau pești globulari, bosumflați și argintii, ședeau patru bărbați adânciți într-o convorbire serioasă. Pe doi din ei Juan îi recunoscu de îndată drept Rocco și Wonny Plângărețul. Uimit oarecum de această coincidență, Juan își muta scaunul spre a putea privi la ei cu coada ochiului.

— Și ce părere ai despre America? se informă domnul Cohen.

Juan îl lămuri că imaginea pe care o avusese fusese ceva asemănător sunetului unui carnaval sau al unui circ mare în plină desfășurare…

— Zău! spunea femeia de la masa învecinată.

— Oare așa să fie? întreba bărbatul.

— Da, așa-i, confirma femeia.

— Vezi dumneata, spuse Juan, când nu cunoști o țară, rareori îți dai seama de activitățile ei mai serioase. Asta e o slăbiciune omenească, domnule Cohen…

— Spune-mi Izidor, spuse domnul Cohen.

Juan încercă să formuleze primele sale impresii despre New York. Era, zise el, foarte mare și gălăgios, și părea să aibă o putere extraordinară de asimilare. Putea să transforme minunile în lucrurile cele mai obișnuite. Evenimentele cele mai stranii și mai înfiorătoare apăreau în fluxul tumultuos al Manhattanului doar ca niște pene pe fluviul Amazoanelor.

Izidor asculta politicos. Whisky-ul, cu izul său curios de artificial, era fără îndoială tare, și Juan începu să guste oarecare plăcere la sunetul propriii sale voci. Că-l dura din local și tăria propulsivă a whisky-ului îi accelerau sângele pe drumul somatic întortocheat. Multe alte glasuri se îmbulzeau în atmosfera ticsită a încăperii, dar

Juan și-l auzea pe al său mult mai deslușit decât pe ale celorlalți, și se bucura de felul cum o propoziție se topea în propoziția următoare, pentru ca frazele să lunece în perioade adecvate de vorbire.

— Ca niște pene pe fluviul Amazoanelor, repetă el.

Mai presus de orice, călătorul nu poate să nu fie impresionat de darul vostru de a domestici sălbăticia și de a patrona miracolul. Asta e. Patronați miracolul și domesticiți sălbăticia.

Izidor nu păru să fie de acord și țâțâi din buze.

— O să-ți spun eu cum e America, spuse el, E plictisitoare.

Izidor dădu din cap.

— Ăsta *e* beteșugul Americii, spuse el. E plictisitoare.

Bărbatul discursiv și femeia care îi ținea isonul se cu fundaseră într-o tăcere bosumflată. Dintr-un grup mai în depărtat răsări un glas, plin de patimă, care afirmă cu deosebită intensitate: „E un tip minunat când apuci să-l cunoști mai bine”, iar altcineva, lăudând un erou deopotrivă de anonim, declară pițigăiat: „Ei bine, l-a snopit în bătaie. Da, dom’le. L-a snopit în bătaie”.

Sub rezervorul de sticlă care conținea pești globulari și argintii, Recco și Wonny

Plângărețul păreau în mare sfadă cu vecinii lor. Trei dintre ei stăteau cu coatele pe masă, aplecați înainte, cu capetele apropiate, și discutau cu o violență înăbușită. Wonny ședea înfipt în scaun, privind jalnic în gol. Imediat deasupra lui, unul din peștii argintii se zgâia în aceeași direcție, deschizând și închizând cu o regularitate matematică botișorul mic și buzat.

Crestele de deasupra ochilor îi dădeau o expresie mirată.

Gura îi rămase căscată. La fel ca a lui Wonny. Iar fruntea embrionară și proeminentă a lui Woriny lucea blând în lumina difuză a acvariului.

Juan îl auzi pe Rocco spunând:

— Pleacă mâine cu Broadway Limited.

— E plictisitoare, urmă Izidor, și-și dezvălui caverna roșie a gurii într-un căscat generos. E prea mult zgomot, mai întâi de toate, și gălăgia îți întărește timpanele până asurzești, și când toată lumea a asurzit, trebuie să țipi ca să *te faci* auzit. Și asta înseamnă zgomot și mai mult. Când polițistul își îndreaptă arma spre tine, el nu trage o dată, ci își golește tot revolverul. Nimeni nu dă importanță unei singure împușcături, înțelegi? Nici la Chicago, nici la New York, și ei sunt aceia care dau tonul. Și nimeni nu dă importanță unui tip care cântă doar bine din vioară, sau pictează frumos, sau scrie o carte care nu este decât bună.

Toată lumea vrea ceva care să fie excepțional, ceva de lux, încât tipii ăștia pretind că sunt de lux și că tablourile și cărțile lor sunt ceva fără pereche, ceva ce n-a mai văzut nimeni niciodată. Și asta e plictisitor, pentru că nu-s excepționale, și cu timpul ajungi să-ți dai seama că nu sunt și nici nu te mai aștepți să fie.

Bărbatul și femeia de la masa vecină discutau din nou, iar la masa lui Rocco gâlceava părea iminentă.

Sub peștele argintiu, Wonny, cu ochii rotunzi, privea cu mâhnire în gol. Însă cei doi necunoscuți se zgâiau la Rocco, iar ochii lui Rocco erau ațintiți asupra lor. Poziția lor gârbovită se schimbase în mod subtil. Mânia le oțelise mușchii, încât acum nu mai stăteau aplecați, ci ghemuiți, la pândă parcă. Mârâiau peste masă. Bărbia unuia era împinsă fioros înainte și un rânjet răsucise gura lui Rocco, dându-i o stranie formă triunghiulară. Oamenii de la mesele alăturate, presimțind furtuna care mocnea, își uitaseră subiectele de conversație, și priveau nervos peste umăr, ciulind urechile să prindă murmurul vocilor care putea în orice clipă să se dovedească a fi fost doar preludiul unor violențe.

Omul din fața lui Wonny fu cel care începu. Cu o dexteritate vrednică de un scamator, scoase un revolver auto mat și trase o dată. Nu avu timp să tragă a doua oară.

Căci dacă el dovedise o dibăcie de scamator, Wonny fu un adevărat vrăjitor. Arma sa apăru din nimicnicie, și înainte ca sunetul primei împușcături să se fi potolit, două gloanțe țâșniră aproape îngemănat din revolverul lui Wonny, și adversarul lui nechibzuit se opinti prostește de speteaza scaunului și lunecă apoi pe o rână, ca un bețiv ordinar, jos pe podea.

Primul glonț zburase prea sus și nu-l atinsese pe Wonny. Ci nimerise acvariul de deasupra capului său.

Izbise, de fapt, peștele globular și gură-cască, care se zgâia tâmpit la încăperea plină de fum. Wonny dispăru sub potopul de apă și de sticlă spartă și un neașteptat puhoi de pești, printre care peștele argintiu lovit de glonț pătat cu sânge auriu, zăcea neobservat pe dușumea. Tovarășii săi, durdulii și lucitori, se zbăteau și se perpeleau alături de el, înecându-se în aerul cald al barului clandestin, călcați de picioarele cuprinse de panică ale oameni lor pe care îi priviseră atât de? des și atât de neînțelegător.

Ochii lor se întăriră într-o moarte gelatinoasă, iar rețeaua de solzi argintii înțepeni pe dușumeaua pe care clienții își aruncaseră chiștoacele de țigări. Astfel, uciși în mod sur prinzător de un gangster, peștii muriră unul după altul, departe de tăcerea rece a mării unde se născuseră, de dulcea junglă a algelor legănătoare, și de labirintul ocroti tor al recifelor de coral. Iar mai târziu, un polițist le rosti epitaful sub formă de blestem, când călcând pe unul din pești, alunecă și căzu cât era de lung pe podeaua udă…

Dar cu mult înainte de a sosi poliția și înainte ca peștii să fi bătut pentru a doua oară din coadă în podea, Juan și domnul Cohen părăsiseră scena în mare dezordine și, zorind pe scări, ieșiră în tumultul pașnic al străzii. Căci în vreme ce urechile mai răsunau de zgomotul împușcăturilor și în vreme ce toți ceilalți oameni stau pironiți prostește locului, strigând și țipând cât îi ținea gura, Izidor cel ager la minte îl apucase pe Juan de braț și-l trăsese spre ușă, și apoi prin ușa de la intrare, departe de fragmentele în dezintegrare ale fostului respectabil bar clandestin.

— Înțelegi ce vreau să spun? spuse el pripit. În America convorbirile îți sunt mereu întrerupte. De un incendiu, de un omor, de un accident de automobil. N-ai fi niște, n-ai timp să cugeți, și dacă nu poți cugeta, e plictisitor, înțelegi?

Se îndreptară pe jos spre Broadway. Strada pe care mergeau era întunecată și nu se vedea decât puțină lume în jur. Izidor era necăjit de felul cum le fusese scurtată discuția, iar Juan se simțea cuprins de emoții contradictorii. Oarecum speriat de o lume în care revolverele stau pitite sub un văl de amabilități — iar când se destramă vălul, țâșnesc împușcăturile — se simțea îndemnat totodată să cultive o atitudine de om dur și călit, o poză plină de fanfaronadă prin care să dea de înțeles că jocul de-a arma este cu desăvârșire *à la mode de chez lui.*

Această reacție nefirească se datora fără îndoială whiskyului de calitate proastă pe care-l absorbise. Un sentiment mai firesc era de a face haz de concepția pe care și-o făcea Izidor despre ceva plictisitor. Era, socoti el, ultimul stadiu de rafinament să fii plictisit de crime — dar apoi tendința de a-și râde de domnul Colien se transformă în respect.

Strada își topi îngustimea întunecoasă în strălucirea zgomotoasă a Broadway-ului.

Juan își aminti ceva.

— Ce este Broadway Limited? E un tren? întrebă el.

— Sigur că-i un tren, spuse Izidor. Trenul cel mai rapid din lume. Pleacă la Chicago în fiecare după-amiază la ora trei.

Deasupra capului cerul era presărat cu ciorchini orbitori de lumini. Stindarde

incandescente fâlfâiau pe fiecare acoperiș. Ba pălea unul, ba se înflăcăra celălalt. O erup ție lividă țâșnea din beznă lăudând o piesă de teatru; un abces vânăt proclama o marcă de automobil; scânteieri de smaragd vesteau o pastă de dinți, și, ca o acnee înfiorătoare a nopții, o spuzeală trandafirie de litere gigantice alcătuia numele poznaș al unor țigări. Mulțimea unduia încoace și încolo, iar circulația te ducea cu gândul la năvala apelor unui flux între pereți alpini, în răgetul nesfârșit al unui vârtej, în tunetul unui uragan îndepărtat, și în vuietul trâmbițător al furtunii prezente. Luminate strălucitor ca de niște faruri, fețele oamenilor care umpleau trotuarele păreau vii și ireale. Zece mii de fețe insuflețite de mici emoții pâlpâitoare. Nu emoții reale ca foamea și dragostea, ci senzații superficiale și un haz de suprafață. Fețe albe ca niște măști, și obraji care nu erau decât o pojghiță subțire aplicată pe scheletul fantastic de osos de dedesubt. Nu era de mirare că femeile care trebuiau să înfrunte lumini de felul acesta își vopseau obrajii și-și zugrăveau buzele, până luau o înfățișare de gumă roșie de șters. Rujul le va putea, poate, ascunde mortalitatea de privirile acestor faruri. Și multe dintre ele aveau chipuri frumușele, tot atât de frumoase ca acele de pe copertele de reviste, și de asemenea foarte asemănătoare. O paradă de pe copertele revistelor. Și bărbații erau bine rași, și păreau siguri de ei, și nu chiar atât de deosebiți de fotografiile din reviste care fac reclamă gulerelor, și cravate lor, și mașinilor de ras. O paradă a reclamelor de gulere.

În afară de faptul că erau prea mulți evrei prin mulțime, iar experții în materie de reclame nu folosesc niciodată fotografii ale unor clienți israeliți spre a-și recomanda mărfurile — însă evreii înfruntau luminile mult mai bine decât goii, căci ochii le erau mai negri și structura osoasă a fețelor provenea dintr-un tipar antic.

O strălucire de șofran împroșca totul în jur. Izvorul acestei lumini se afla într-o gheretă unde se vindeau sucuri de fructe. Pe o tejghea albă ca zăpada și pe rafturi se înălțau piramide aurii de portocale. Ospătari în veste albe trăgeau dintr-o cisternă aurită cupe cu zeamă de portocale pe care mulți dintre cei de pe copertele de revistă și reclamele de gulere se opreau să le cumpere. Acești new-yorkezi de miezul nopții aveau, pare-se, impulsuri individuale. Ei, cel puțin, dădeau ascultare unei legi fiziologice. S-ar putea să fie chiar oameni?

— Măști albe, măști cu buze purpurii și ochi adânc umbriți, măști cu contururi netede și frumoase, și măști de bărbați cu cute subțiri și dure între nas și ochi, ochi ca agața și fălci cărnoase.

Erau probabil oameni, în ciuda zgomotului care umplea aerul și care părea să fie zgomotul unui imens motor de ceasornic care-i făcea să meargă. Beau zeamă de portocale. Acesta era un obicei omenesc. Ba nu, chiar mai mult decât un obicei uman — un gust copilăresc. Și era tot un joc copilăresc să porți măști, iar luminile colorate erau o gâteală a camerelor de copii.

Apoi înțelesul măreților semne cerești îi deveni limpede lui Juan, și el își dete seama că nu erau de fel eczeme, spuzeală ori acnee. Fusese peste măsură de prost gândind la astfel de similitudini neplăcute. Erau jucării, cadouri de aniversare, lanterne de carnaval, luminări de pom de Crăciun, lămpi de noapte în camere de

copii — un milion de nopți-lumină spre a îndepărta stafiile și lucrurile care trosnesc în beznă. Manhattan este o cameră de copii, o cameră de copii superbă, opulentă și spațioasă în care copiii pot veghea toată noaptea. Ceea ce înțeleg prin Statuia

Libertății este că nimeni nu poate veni să-i trimită la culcare. Și, bineînțeles, când privești la ele cu atenție, vezi că toate aceste clădiri sunt copiate cu o fidelitate uimitoare după modelele folosite de copii spre a clădi case din cuburi de lemn. Au colțurile drepte de sus până jos, iar adevărata problemă la construirea lor este să-ți dai seama cât de sus poți ajunge fără a se produce o năruire…

— Să mergem undeva să mai bem ceva, propuse Juan.

— Sigur, spuse Izidor, dar va trebui să mergem într-un loc mai sigur de data aceasta.

Luară un taxi și.se îndreptară spre Fifth Avenue și spre nord de Fifth Avenue, dincolo de posomorâta tăcere a lui Central Park, până ajunseră pe străzi aflate la jumătatea drumului între strada a optsprezecea și a nouăsprezecea, iar acolo o cotiră din nou spre răsărit, pentru a ajunge în sfârșit pe o arteră care arăta și era de fapt cu totul diferită de turbulența țipătoare a Broadway-ului și de întunecimea adâncă a confluentelor străzi cu teatre.

Aici era o țară de mijloc, nici luminată prea vesel și nici pierdută în beznă cimeriană. O stradă bună, nici largă, nici ticsită de lume, dar nici cu desăvârșire pustie. Aici oamenii nu se năpusteau zănateci de colo-colo și nici nu așteptau cu intenții sinistre în pragul porților, ci-și vedeau liniștiți de treburile lor. Și aici, se simțea o mireasmă puternică, engleză sau germană, foarte plăcută și având puterea ele a evoca amintiri mergând de la amabilitate până la excesele cele mai joviale.

— În toate localurile astea se vinde bere, spuse Izidor. Îți place berea?

Fără discuții zadarnice, bătură la o ușă și fură conduși pe niște scări și de-a lungul unui coridor, până la o încă pere unde domnea o voioșie dintre cele mai stimulente.

Era o pivniță vastă, în care oamenii beau în voia lor. Erau bărbați grași, și femei și mai grase, cu fiicele lor cu părul ca inul, și fiii lor cu umeri largi și zâmbete deopotrivă de largi. Pe fiecare masă se aflau căni mari pline sau pe jumătate pline cu bere, și chiar când rămânea un singur deget pe fund, era o plăcere să vezi cu câtă dragoste mai zăbovea o licărire de lumină în ochiul de culoarea chihlimbarului, în vreme ce cănile pline străluceau ca arama sub gulerele lor răcoroase de spumă. Dar băutura nu era sân gura distracție oferită aci, căci cântecul își aducea și el o contribuție grațioasă. Ospătarii îmbrăcați hazliu în costume tiroleze depuneau tăvile pe mese și dădeau frâu liber unor voci de bariton pentru proslăvirea germanică a dragostei și a vinului. Un pianist cânta neostenit. Între un cântec și altul, improviza puțin, foarte încet, spre a se avânta apoi într-un cor care îi atrăgea pe toți la cântec și la bătăi ritmice din mâini. Tați burtoși și roșii la față își împingeau scaunele înapoi pentru ca burțile lor să se poată umfla în voie în căutarea notelor mai dulci, iar matroanele cu tru puri greoaie șuierau și ele cu răsuflarea tăiată, și — descoperind că nu au destul suflu ca să cânte — se apucau să bată cu mâinile pe tăbliile

meselor, pentru ca apoi, cu voioșie în inimă, să-și dea seama că și brațele le sunt prea scurte ca să mai bată ritmul, și să înceapă să râdă vesele de ele însele și de soții lor care acum dădeau glas unor iodlere – scuturându-se de atâta râs până trosneau scaunele pe care ședeau și peste marginile cărora li se revărsau trupurile durdulii.

Juan, încântat de acest spectacol, bău cană după cană de bere și participă la toate corurile, cu toate că nu cunoștea niciunul și de fapt, nici măcar o duzină de cuvinte germane. Dar în dispoziția inimoasă izvorâtă din băutură pare să existe o înțelegere intuitivă a graiurilor străine; nu, bineînțeles, a limbilor hamitice și nici a sunetelor de pasăre ciripitoare ale graiului tonkinez, însă un *bel canto* italian și murmurul baladelor germanice nu necesită nicio tălmăcire pentru un englez ușor afumat, căci ele sunt roadele înrudite ale aceluiași pământ din care a crescut falnic și dulcele său grai nativ.

Izidor, însă, nu era tot atât de mișcat de aceste desfășurări. El continua să găsească America plictisitoare.

— Dumneata, care va să zică, vii din Anglia, spunea el, și în Anglia aveți lorzi. Și un lord e un lucru interesant, cu toate că n-am întâlnit încă niciunul. În orice caz, sunt lorzi, adică diferiți de ceilalți oameni. Ei bine, avem și noi lorzii noștri — țipi care-s destul de bogați ca să fie lorzi, și poate chiar regi. Dar ei nu-s interesanți. De ce?

Pentru că nu-s cu nimic deosebiți de mine sau de altul.

Pot să-și piardă banii în orice clipă, și atunci, ce s-ar mai alege de ei? Ar ajunge vânzători ele sifoane ori pârliți buni doar să calce pantaloni. La fel și cu inginerii, și cu profesorii universitari, și cu pastorii baptiști — mâine se prea poate să fie nevoiți să facă pe agenții imobiliari. Nu mai există comerț sau o profesie adevărată în America.

Nu există decât diferite feluri de a tace bani, înțelegi?

Încât, de fapt, nimeni nu se deosebește de altul. Cu toții se mulțumesc să se laude ce sunt, a fi ta tot. Înțelegi?

Dar parcă dinadins pentru a-l contrazice pe domnul Cohen, ospătarul care cânta în acel moment era vădit diferit de tipul curent. Era un Siegfried deghizat în ospătar, a cărui voce răsuna ca tunetul într-o cavernă plină cu miere.

Costumul lui tirolez lăsa să se vadă niște genunchi arătoși

— Puternici, rotunzi și trandafirii sub pantalonii scurți de piele — iar falnicul piept ce se bomba între bretelele verzi arareori se mai poate vedea acum când pe pământ nu mai există croi. Părul tăiat scurt era de un auriu strălucitor, la fel și mustața după moda hohenzollerniană. Na sul îi era frumos, dinții albi și egali, iar ochii păreau că recită egloge. Erau niște ochi minunați. Madrigale și triolete se ascundeau în adâncul lor, și când se roteau — așa cum se întâmpla adesea — nu era o rotire obișnuită, ci o barcarolă.

Numele ospătarului era Alto. Și părea, pe bună dreptate, foarte popular.

După Alto urmă un cântăreț atât de fantastic de gras, încât hainele lui tiroleze abia se mai zăreau. Trupul lui se revărsa în mod stânjenitor peste ele. Pântecele,

încătușat de aceste veșminte nepotrivite, arăta ca o ghindă în capsula ei, sau ca un ou de Paști servit într-un păhărel de lichior.

Intru exagerarea înfățișării sale ovoide, mai era și complet chel, și ochii mici abia de se zăreau printre cutele mari ale unui obraz trandafiriu care se întindea de la scăfârlie până la ultima convexitate a bărbiei.

Pregătirile sale pentru cântat fură viu aplaudate. Atârnă un sul de un pupitru. Pe sul se aflau poze de lucruri sim ple: un inel, un trandafir, o carte. Pianistul se avântă într-un preludiu năvalnic, iar omul cu chip de ou arătă cu bagheta spre una din poze, psalmodiind către public: *Ist das nicht ein Schnitzelbank?*

De îndată publicul începu să bată cu pumnii în mesele aflate la îndemână și tună într-o afirmație unanimă*: Ia, es ist ein Schnitzelbank!*

Apoi omul cu chip de ou (al cărui nume era Citel) își mișcă bagheta cu un gest larg, adunându-i pe toți într-un cor răsunător: *Eine schöne, eine schöne, eine schöne Schnitzelbank!*

Erau cam douăzeci de poze pe sul și ele fură folosite una după alta la acest catehism.

Ist das nicht ein golden Ring? întreba el, iar publicul îl asigura prompt: *Ja, es ist ein golden Ring!*

Apoi, trecând de la un lucru la altul — *golden Ring, schönes Ding* — cu vârful baghetei sărind ca un purice de la o poză la alta, și cu corul ținând isonul — *Blaue Rose, redliche Dose; Heiliges Buch, warmes Tuch* — îi readuse pe toți la refrenul declamatoriu și melodios:

Eine schöne, eine schöne, eine schöne Schnitzelbank!

Într-o cruntă izolare față de voioșia dimprejur, Izidor se retrăsese în atitudinea unui spectator posac.

— Cred c-am fost de prea multe ori aici, spuse el când Juan își exprimă mirarea față de indiferența lui. Eu mă duc într-o grămadă de locuri. Acesta e un local bunicel, dar nu-și schimbă cântecele mai des decât o dată pe viață.

Toată lumea transpira din abundență, iar Citel grăsunul arăta mai ud decât valea Tamisei când este inundată.

Sudoarea picura de pe capul său chel, de-a lungul bolții tandafirii a frunții, pe vasta suprafață dintre urechi și sprâncene; apoi curgea domol peste obrajii uzi până la jgheabul dintre adevărata bărbie și prima bărbie adițională. Jgheabul la rândul său se umplea și se vărsa în cascadă în cel de-al doilea jgheab, apoi în cel de-al treilea și de acolo de-a lungul gâtului în jos, unde circa doi litri erau absorbiți de cămașă, iar restul șiroia în josul pieptului inundat, puhoiul fiind mereu alimentat de pâraie coborând de pe umeri și de izvoare care țâșneau de pretutindeni. Și toată această sudoare curgea la vale spre a forma, în sfârșit, bălțoace în jurul picioarelor cântărețului. Ea nu constituia însă decât rămășița fântânilor care stropșeau în toate direcțiile ori de câte ori Citel, cu mâini nerăbdătoare, zvârlea câte o jumătate de litru de pe frunte și circa un sfert de litru de pe încrețitura gâtului sau de pe fălci. Timp de cinci minute după încetarea cântecului tot publicul aplaudă și ovaționa, înmânându-i numeroase căni cu bere lui Citel, care le dădu atât de iute pe gât,

încât berea părea să se evapore la simpla vedere a feței lui.

V.

La. O înălțime de patruzeci de etaje, la o sută optzeci de metri deasupra trotuarului, Juan se dezbrăca încet.

Fereastra lui privea cu răceală spre vârfurile muntoase.

Juan aruncă o privire afară, și apoi în jos, la strada în depărtată. Aceasta se îngusta mereu și părea să dispară în zare. Ușor, foarte ușor, hotelul falnic începu să se le gene dintr-o parte în alta, ca un crin care sub bătaia vântului dă greoi din cap. Pe partea cealaltă a străzii se înălța un alt perete uriaș, străpuns de o mulțime de ca naturi, niște găurele negre pătrate, intrări la câteva mii de peșteri. Curând, peretele împănat cu ferestre începu și el, foarte încet și cu un fel de șovăire trufașă, să se legene înainte și înapoi, ca un capac de bocaport sub lunga unduire a mării. Juan își trase repede capul înapoi.

Își luase noapte bună de la Izidor. În dosul ochelarilor groși, ochii ovreiașului se încețoșaseră cu lacrimi.

— E plictisitor murmurase el. Totul e foarte, foarte plictisitor. Nu mă refer acum la New York. Vorbesc despre viață. Ai fost vreodată însurat? Ei bine, în cazul acesta nu știi nimic. Eu sunt însurat de șase luni. Nevastă-mea arată ca de un milion de dolari, dar nu are clocit un vocabular de o sută și douăzeci de cuvinte, și numai două idei în cap. A doua, sunt pălăriile. Și trebuie să mă întorc acasă! Trebuie să mă duc de-a dreptul acasă! Trebuie să merg acasă imediat! Și nu e nimic nou în treaba asta.

E pur și simplu plictisitor. Tot ce trebuie făcut iarăși și iarăși devine plictisitor. Și asta-i viața. Să faci mereu aceleași lucruri. E plictisitor, înțelegi? îngrozitor de plictisitor.

Clătinându-se puțin pe picioare, Izidor se îndepărtase; se întorsese să fluture cu mina, și o pornise încet mai de parte.

Juan încerca acum să-și treacă în revistă prima zi pe trecută la New York, și găsi o imagine fragmentară alcătuită din ospătari germani, baruri clandestine, fete care picau în mod oribil din văzduh, iaci împerechindu-se în tihnă, împușcături, larma uriașă a circulației, zece mii de fețe strălucind în lumină crudă, alveolele vaste, săpate de mâna omului, și câte o Biblie pe fiecare noptieră în tot cuprinsul țării…

La Hotelul Connecticut erau două mii nouă sute optzeci de camere, din care o treime erau probabil ocupate de câte două persoane. Aici, prin urmare, în această singură clădire, în stânca aceasta de beton și oțel, în micuțele lor ca bine săpate în ziduri, dormeau patru mii de muritori.

Troglodiți extra-teritoriali, noii locuitori ai stâncilor. Cât peste cât, nivel peste nivel, toți acești oameni adormiți zăceau sub paza Bibliilor lor, a aparatelor de radio și a scuipătoarelor lustruite lună. În rândurile verticale de câte patruzeci. Bărbați și femei din toate statele Americii, cu gura căscată, dezarmați în somn, pe rânduri de

câte patru zeci în adâncime, într-o uriașă catacombă exterioară… Juan se mișcă neliniștit la gândul masei compacte și tridimensionale de omenire sforăitoare, al rândurilor și grămezilor de oameni dormind, al mulțimii de trupuri producând excremente și visându-și visele freudiene… Instalațiile sanitare ale catacombei erau, bineînțeles, minunate. Nimic nu i-a fost hărăzit omenirii mai perfect ca o sală de baie americană — în afară de coloanele ionice!… Dar visele!

Da, aici era buba. Căci în acel somn cu divagări multi-multi-multi laterale, câte dorințe neîmplinite, izvorâte din adâncurile eurilor nu umpleau oare aerul imaterial? Ori, zăcând cum zăceau în paturi gemene, în camere asemănătoare, cu stomacurile lor deopotrivă de săturate cu pui *à la king* și plăcintă *à la mode,* ațâțați de aceleași amănunte picante ale celei mai recente crime pasionale, cu mintea plină de același film, cu timpanele vibrând încă de sunetele jazului și de scâncetul aceluiași trubadur de la radio — uniformi în atâtea privințe, poate că și visele lor erau uniforme? Poate că o viziune imensă și purpurie plutea deasupra întregului hotel, furișându-se în fiecare cameră;

un vis democratic și egalitar, eficient și amănunțit ca un catalog de mare magazin al celor cinci simțuri — și astfel poate că pentru cei patru mii de oameni adormiți somnul le oferea viziunea unor bilete de o mie de dolari, sunetul emisiunii la radio a unui cântăreț divin, atingerea mătăsii sau a pielii la fel de netede ca ea, mireasma parfumurilor franceze, și gustul — bineînțeles — al alcoolului de bună calitate pe care-l băuseră înainte de instaurarea prohibiției, sau, pentru cei zece la sută mai virtuoși, savoarea delicioasă a unei înghețate de ciocolată.

Stârnit de toate aceste fantezii, Juan se întoarse din nou la fereastră și privi afară, dar avu grijă să nu se uite în jos… Turnurile se înălțau cenușii, pătrate și puternice.

Iar alte turnuri, care nu erau cenușii ci luminate din plin de reflectoare indirecte, nu se mulțumeau numai cu forța, ci dădeau viață frumuseții. Urcând atât de sus și dând de aer liber, arhitecții desenaseră înfloriturи și volute, în loc de linii drepte, și adăugiseră utilității stringente a blocuri lor de beton câte o cupolă sau o săgeată, turnulețe sau mi narete, și câte un balcon cizelat. Ici se afla un dom într-un câmp de narcise. Dincolo, într-un albastru diafan, o Ian ternă de piatră împopoțonată cu bijuterii: topaze și tu bine roșii ca sângele și un cerc de jad. Iar dincolo, trandafirie ca un răsărit de soare în pustiu, pictată ca în visele cele mai fantastice ale Ispahanului, se afla chipurile o moschee — cu minarete și o boltă de marmură într-o aure olă de piersic înflorit — cu de două ori câte douăzeci de etaje între ea și realitatea străzii.

Ce fenomen straniu, gândi Juan, acest romantism la mare înălțime al New York-ului. De ce trebuie oare ca oțelul și betonul să nască aceste petale nerațională și acești muguri auriți? De ce trebuie ca birourile societăților de asigurare să înalțe spre ceruri o lanternă de piatră dăltuită?

De ce? Pentru ca New York-ul să se joace de-a zânele pe acoperișuri, sau să dea întâlnire spiridușilor și Masrurului negru din *O Mie și Una de Nopți,* sau să trăiască cu *Preotul Ioan* în castelele din văzduh.

De ce? Pentru că adolescența iremediabilă a Irlandei, inima sentimentală a Germaniei, și patima vie a Italiei își scoseseră certificate de încetățenire și deveniseră americane, iar New York-ul, nestânjenit de avuția lui Midas, devenise ultima capitală a Romantismului…

Cu aceste gânduri, Juan se culcă și, o clipă mai târziu, dormea bușteau.

VI

Mă tem că lucrul acesta este oarecum romantice, își spuse Juan… Și când spun romantic, mă refer la un fel de absurditate atrăgătoare la suprafață; vreau să spun, un optimism complicat, vreau să spun, o tendință spre frumusețe, fără o noțiune bine stabilită a ceea ce ar fi frumusețea; vreau să spun, un sentimentalism înfocat; vreau să spun, o înclinare neabătută de a scăpa de realitate și de a fugi după ceva care nu are nimic deosebit, dar e totuși viu colorat; vreau să spun, o dorință copilărească de a a gusta tot ce poate avea un gust acru ori dulce, rânced sau picant, sau *triple-sec* — orice nu este pur și simplu obișnuit și sănătos.

Se adresa chipului său din oglinda de bărbierit.

„Când spun romantice, continuă el, „înțeleg un fel da prostie pe scară largă și plăcută; înțeleg o tăgadă a bunului simț lipsit de savoare, în favoarea unei absurdități picante. Înțeleg că, în ciuda faptului că există la New York un milion de fete, mă simt îndemnat în momentul de față să plec în căutarea uneia care se află la Chicago, ori pe punctul de a sosi acolo. O fată îmbrăcată în negru, despre care nu știu decât atât: că are un obraz frumos, o voce care poate da o sonoritate nespus de atrăgătoare oricărui cuvânt banal, și un fel de a umbla a cărui amintire numai este adânc răscolitoare; și despre care deduc că este o rudă — fie prin naștere, fie prin schimbări subsecvente — a lui Ochi-Roșu Rod Gehenna, care e un criminal”.

Juan își șterse clăbucii de săpun de pe gât și obraji. Ochii îi ardeau, pielea era puțin prea uscată, și stomacul înclinat spre o senzație de greață. Dar noaptea meritase aceste neînsemnate suferințe, iar indispoziția îl îndemna să ia hotărî îi noi. Fărâma de conversație pe care o auzise la barul clandestin, când Rocco pomenise despre Broadway Limited, se referea după toate probabilitățile la pla nurile lui Ochi-Roșu. Și dacă Ochi-Roșu pleca la Chicago, nu era probabil ca fata să meargă cu el? în orice caz.

Ochi-Roșu era singura legătură, singurul mijloc prin care putea ajunge la ea. Iritația nervoasă care urmează în mod obișnuit unei băuturi întrecând măsura poate adeseori să fie potolitei prin acțiune. În mod frecvent, ea necesită acțiune. Și ca atare, numai la gândul unei eventuale călătorii la Chicago, Juan se trezi hotărât s-o întreprindă, datorită unei neliniști fizice izvorâte dintr-o deshidratare alcoolică a țesuturilor.

După ce umplu un geamantan cu diferite lucruri de uz curent, aranjă să i se trimită restul bagajului la Cartagina (orășelul așezat în imediata apropiere a universității Motley, și care în mare măsură se înfiripase datorită acesteia) și se duse la gara Pennsylvania, a cărei înfățișare era cât pe ce să-l întoarcă la hotel,

fiindcă dimensiunile ei constituiau o împrejurare care nu putea să nu-l încurce pe un vântură-lume atât de năzdrăvan cum era el. Probabil că fusese concepută ca să slujească unui început de cruciadă, așa că era destul de încăpătoare ca să cuprindă o expoziție mondială și mai multe circuri, ba chiar ar fi putut încăpea în interiorul ei toți enoriașii unei întregi episcopii, și instinctiv căutai cu ochii un cardinal sau măcar un episcop cu cârjă și mitră și cu o cădelniță de agheasmă, gata să stropească și să binecuvânteze locomotivele mai înainte ca acestea să înceapă să bubuie și să învăluie emisfera cu fum. Dar nu era nici picior de episcop. Și priveliștea gării era atât de impunătoare, iar acoperișurile ei erau atât de înalte, în cât până și, cele mai cuprinzătoare și mai trufașe locomotive păreau pe lângă ea niște pitici, iar duduitul lor părea o simplă sfidare neputincioasă, și ar fi fost foarte bucuroase să se vadă în afara unei asemenea catedrale de gară, să se vadă departe, pe câmpuri, acolo unde puteau sforăi după pofta inimii, cu îndreptățită trufie, simțindu-se sigure de importanța lor…

Tocmai cu câteva clipe înainte de pornirea trenului, Juan dădu cu ochii de Wonny, care stătea pe platformă, cu capul gol. Vederea lui îl liniști până la un oarecare punct, deși nu ajunsese încă să-l descopere pe Ochi-Roșu și nu știa dacă se găsea și el în tren. Dar craii multe așa-zise compartimente-salon în tren, și pasagerii care le ocupau aveau posibilitatea, dacă voiau, să obțină o izolare completă de rostul călătorilor. Ochi-Roșu și fata în negru erau probabil într-un asemenea vagon-salon.

Fruntea caracteristică a lui Wonny se contura mai pro eminentă și mai rotundă decât păruse până atunci, datorită unei tăieturi care se umfla la margini și unei vânătăi verzui pe care o căpătase atunci când acvariul prefăcut în țăndări se revărsase peste capul lui. Era oarecum straniu să-l asociezi pe un om atât de blând, ba chiar aparent prostănac, cu o crimă executată cu atâta dexteritate. El, care ședea atât de liniștit și de absent cu o clipă mai devreme, în cea imediat următoare, fără nicio șovăire sau fanfaronadă, să tragă cu arma atât de iute și de eficient. Trecuse numai o jumătate de secundă între amenințarea rostită de celălalt și cascada provenită din acvariul sfărâmat — și în acea jumătate de secundă Wonny scosese arma, ochise, și trăsese de două ori. Dacă ar fi fost un om cu o expresie aspră și cu trăsături frumoase, Juan ar fi socotit isprava cu mult mai lesne de crezut, dar era revoltător să descoperi virtuți militărești la un om care arăta atât de imbecil. Juan era curios să afle și cum de nu fusese arestat Wonny, căci ideile sale privitoare la metodele polițienești bazate pe procedura englezească erau încă destul de vagi.

În scurtă vreme, printr-o cercetare atentă a fiecărui vagon, Juan îl descoperi pe Ochi-Roșu așezat într-unul din compartimentele-salon. Ușa era pe jumătate deschisă când trecu, încât îl putu zări pe Ochi-Roșu și pe Wonny așezați alături. Nu era nici urmă de Rocco sau de fată.

Juan se întoarse la locul său într-un vagon Pullman obișnuit. Începu să se îndoiască de eficiența planului său, care nu i se păru prea bine chibzuit. Prestipusese că fată va călători mai departe cu Ochi-Roșu, iar dacă nu o făcuse

— o luase poate mai înainte — atunci îi va fi de-ajuns să-l urmărească pe Gehenna care era ușor de recunoscut și să descopere unde locuiește, iar acolo — umblând prin grădină, privind pe fereastră, ori întorcându-se de la plimbare — avea să fie fata pe care o căuta. Acum i se năzări însă că un Rege al Lumii Interlope s-ar putea să nu tră iască chiar aidoma cu oamenii de rând. S-ar putea ca niște ceremonialuri stranii să-i întâmpine la sosirea la Chicago.

Juan își închipuise întoarcerea acasă a unui cetățean obișunuit: o soție și o fiică, sau poate un fiu și o fiică, ieșind în întâmpinarea trenului — un mic grup păș ind de-a lungul peronului, flecărind, râzând. Întorcând din când în când capul spre a vedea dacă sunt urmați de numeroșii hamali — un șofer salutând respectuos și deschizând ușa unui automobil mare negru-albastru — mersul liniștit spre un cartier de reședințe unde străzile sunt largi, unde cresc arbori, iar casele se aliniază la anumită depărtare una de alta cu un aer satisfăcut și important. Dacă primi rea lui Ochi-Roșu ar fi de genul acesta, ar fi lucru ușor să-l urmărești. Dar se putea să fie cu totul altfel. Se putea să fie întâmpinat cu pompă și ceremonial, cu o fan fără de alămuri, cu un covor roșu pe peron, o escortă că tare, un discurs de recepție — ori s-ar putea să fie răpit în taină sub vălul unor precauții bine puse la punct. Și spre a face viitorul încă și mai nesigur, mai ora și chestia cu înmormântarea: funeraliile lui Cola Coloni, șoferul care ar fi deschis cu respect ușa limuzinei negre-albastre bătătoare la ochi — însă Cola Coloni nu condusese o limuzină obișnuită, ci una cu plăci blindate, și aceasta era, bineînțeles, și cauza decesului său prematur.

Juan se gândea deci că lucrurile s-ar putea dovedi mai anevoioase decât le prevăzuse el. Dar nu se lăsă abătut de aceste perspective. De fapt, după ce hotărî ca planul său de acțiune va trebui să depindă întru totul de împrejurările în care se va desfășura primirea la Chicago a lui Ochi-Roșu, încetă să se mai gândească la asta, și privi pe fereastră la peisajul necunoscut.

Curiozitatea rămăsese încă un element major în viața lui Juan. Nu mai privea, ce-i drept, pe fereastra sălilor de baie ca în zilele nestânjenite ale copilăriei, însă acorda tuturor lucrurilor pe care le vedea un interes deosebit și aceasta îl silea să trăiască foarte mult în prezent. Mediul ambiant îl preocupa în general cu mult mai mult decât trecutul și viitorul. Experiența trecutului se afla totuși acolo, pitită undeva în creierul său, organizată cu migală și gata oricând să servească drept referire, dar lui Juan nu-i plăcea să viseze la o bibliotecă de referințe.

Iar în privința viitorului, acesta oferea desigur o perspectivă mereu plină de făgăduințI, dar se afla ascuns încă după colț și era o prostie să speculezi asupra unor priveliști care se vor ivi, când ai în fața ochilor un deal atât de falnic, un râu atât de fermecător, și un hambar mare și roșu cu o înfățișare neobișnuit de hazlie.

Această satisfacție față de împrejurările imediate îl împiedicase pe Juan să acorde un gând mai mult decât trecător viitoarelor lui relații cu universitatea Motley. Când mama lui îi pomenise pentru prima oară de acest așezământ, răspunsese mai întâi fără niciun fel de entuziasm.

Apoi se răzgândise. Însemna, în orice caz, un mijloc de a scăpa de creșterea oilor, căci oile îi pricinuiseră mai multă plictiseală decât oricare altă activitate pe

care o cunoscuse. Oile erau lucruri pe care le numeri când vrei să adormi. Erau niște creaturi de prisos dimineața și ostenitoare după-amiaza. Ori, potrivit tuturor informațiilor, viața era plăcută la o universitate americană. Juan se entuziasmă îi scrisese din nou mamei lui, arătându-se dispus să studieze Organizarea Comercială, Conducerea Industrială, Contabilitatea Aplicată, Finanțele Societăților Anonime, precum și oricare alte arte și științe născocite de către neobosita Lume Nouă. Era dispus să devină chiar financiar, dacă profesorii respectivi i-ar putea indica o cale lesnicioasă spre opulență. Atitudinea lui era naivă.

Socotea că ar fi o experiență plăcută să devii proprietarul unui milion de lire sterline — fie și al unui milion de dolari — și nu-i venea prea greu să creadă că americanii reușiseră să reducă dobândirea unei astfel de sume la normele unei științe exacte și că erau gata, într-un spirit de adevărată, democrație, să-și împărtășească metodele tuturor acelora care erau în măsură să achite taxele de școlarizare. *Ex America semper aliquid novi.* Era, ca atare, pregătit să petreacă câțiva ani împreună cu tinerii vioi de la Motley, și incidental să afle secretele care i-ar destăinui în care anume peșteră întunecoasă sau pe care raft înalt sta pitită suma de un milion de lire — sau, ca să nu fie prea lacom, de un milion de dolari.

O dată sau de două ori se simțise cuprins de oarecare îndoială. Un curs de Etică Comercială (o disciplină cu care se lăuda universitatea Motley printre multe alte atracții) însemna evident un curs care te învață cum să dobândești o avere în răstimp de trei ani, căci numai aceasta putea fi etica fundamentală a tuturor afacerilor. Și totuși, dacă profesorul de la fundația Googleheim care preda E.C. (cum i se spunea în mod curent) știa cu adevărat cum se câștigă un milion într-un răstimp atât de scurt, de ce oare nu-și câștigă unul pe seama lui și nu se duce să trăiască pe insula Capri?…

Semestrul la Motley nu începea decât peste o săptămână-două. Călătoria de diversiune prin Chicago nu avea așadar cum să împiedice începerea studiilor sale, în afară de cazul că s-ar ivi un eveniment cu totul neprevăzut, iar Juan nu-și bătu capul să dezbată cu destinul eventualitatea unor atari pățanii, ci lăsă timpul să treacă ușor până la ora culcării. Apoi, după ce însoțitorul vagonului, un negru, îl transformase pe acesta într-un coridor întunecat cu perdelițe verzi-închise, cu cabine ca de vapor de fiecare parte, atunci — în mijlocul acestor stranii pregătiri pentru noapte — începură să se abată stafiile prevestirilor rele și Juan se simți cuprins de ceva care gravita între spaimă și un râs homeric.

Trenul vuia puternic spintecând bezna. Obișnuiți cu strălucirea dinăuntrul vagonului, ochii nu mai zăreau nimic pe fereastră. Întunericul de afară era dens, de parcă trenul ar fi trecut printr-o mină de cărbuni. Tunetul trecerii lui se asemăna cu trosnetul prăbușirii plafoanelor într-o galerie de mină. Apoi, când coborâră perdelițele verzi, luminile fură umbrite. În compartimentul de la ea pătul vagonului, o combinație de fumoar și toaletă, niște bărbați grași începuseră să-și scoată vestoanele, să se spele pe față și pe dinți, să se gargarisească și să scuipe de zor.

Domnea un miros amestecat de pastă de dinți și de havană. Oglinzile din fumoarul-toaletă îi oglindeau pe ocupanți din trei părți deodată, încât părea să fie

acolo o sumedenie de bărbați grași cu cămăși ce se umflau în dezordine peste cureaua pantalonilor, cu bărbii mânjite cu pârâiașe de pastă de dinți și de salivă, și cu cefe pe care se rotunjeau inele groase de grăsime când își dădeau capul pe spate să se gargarisească.

Apoi, cu gustul sănătos al mentei și al carbonului luptând pe limbile lor, împotriva aromei calde și stătute a tutunului, bărbații grași se îndreptară cuminți spre ea binele lor, legănați de colo-colo. De clătinarea vagonului, ca să-și afle fiecare culcușul său întunecat. Însă în timp ce-și urmau mersul legănat prin vagon, din spatele tainic al perdelelor verzi izbucniră mici țipete de durere și de spaimă, căci acolo, retrase. În celulele lor, se dezbrăcau femeile. Perdelele se bombau în afară. Trenul se clătină în jurul unei curbe. Bărbații grași întinseră mâinile spre a găsi un reazem, țintind instinctiv spre perdelele cu bombări aparent solide. Atunci se porniră țipetele. Căci fiecare umflătură era un cap sau un umăr femeiesc, sau poate (căci unele erau mai mari) cât o un fund femeiesc profilat de o călătoare mai robustă când se apleca să-și elibereze trupul din strânsoarea veșmintelor — și care poate fi sensul unei mâini bărbătești aplicate deodată pe rotunjimile unei femei în plină operație a dezbrăcării? Violul, desigur! Țipați, deci, Sabinelor, în bezna verzuie a gineceelor voastre, și strângeți pripit în juru-vă bietele voastre veșminte, și rugați-vă — dacă vă mai amintiți cumva vreo rugăciune — rugați-vă ca virtutea voastră să rămână neprihănită sau, în cel mai rău caz, ca răpitorul vostru să fie măcar frumos!… Și acum liniștiți-vă (căci n-a fost decât o alarmă falsă, precum știați prea bine de la început) și lepădați-vă ciorapii și corsetele și ceea ce mai purtați pe voi, scotociți după cămașa ele noapte — dar nici în ea nu e chiar al t de ușor să te strecori într-o cabină largă cât un sicriu — apoi stingeți lumina, ascultați o vreme cântecul de leagăn al roților, și adormiți dacă puteți…

Dar bărbații grași continuau să se dezbrace, scoțându-și pantalonii și chiloții și cămășile de pe ei, în intimitatea minusculă a celulelor lor. *În intimitate.* Căci acesta e tot secretul. Trebuie neapărat să n-o aflăm în intimitate atunci când ne îmbrăcăm sau ne dezbrăcăm, indiferent de stânjenirea la care ne supunem. Ce stupide sunt contorsiunile pe care trebuie să le facem într-un vagon Pullman înainte ca pantalonii și cămașa să se poată despărți de bietul trup, tovarășul lor. Intimitate, mai presus de orice! Căci unii dintre noi părem respectabili când suntem pe de plin înveșmântați, iar câtorva le șade bine și goliciunea, dar nimeni, bărbat sau femeie, nu arată mai de plâns decât atunci când e surprins la jumătatea drumului între pielea goală și îmbrăcămintea de lină. Poalele cămășii, jartierele, brâurile întărite pentru menținerea unui pântec ruinat, bandajele menite să susțină cutare sau cutare organ, tiparele în care pot fi turnate o pereche de sâni și cupele scobite pentru sânii lipsă, izmenele lungi care se încrețesc de-a lungul picioarelor subțiri ale bărbaților bătrâni și chiloții strânși pe coapsele grase ale celor între două vârste, inelele de carne strivită deasupra genunchilor femeiești acolo unde li se încheie-jartierele, maiouri le care se lipesc de pieptul cald al bărbaților și reproduc, rușinate, conturul buricului — toate acestea nu trebuie arătate. Sunt lucruri de rușine. Sunt diformitățile garderobe lor noastre și complicii beteșugurilor noastre trupești. Sunt

caraghioase, stârnesc râsete, iar râsul e nimicitor. Să le ținem, așadar, ascunse. Răsuciți-vă deci în cabinele voastre, scoateți-vă membrele din țâțâni, scrântiți-vă spinările, dar, în numele bunului Dumnezeu, scoateți-vă pantalonii în cea mai mare taină, o, voi, călători care vă proiectați prin perdelele voastre verzui sub forme bizare de elfi și de gnomi — căci pantalonii nu vă ascund numai goliciunea, ci și înrudirea voastră cu măscăricii…

VII

La ora zece dimineața, Chicago se înfățișa vioi și curat. Pe o jumătate de cer se aflau niște nori mărunți și rotunzi plutind în linii drepte, nu alăturate unele de altele, ci distanțate, de parcă cine știe ce sergent-instructor ceresc i-ar fi luat în mână, lătrând la ei în felul obișnuit al sergenților-instructori: „Norilor, drepți! Lărgiți rândurile, înainte marș!”

Niște nori mici și rotunzi umpleau, așadar, jumătatea cerului, iar cealaltă jumătate era de un albastru străluci tor. Lacul lucea sub soare și un vânt plăcut trimitea valurile să vâneze sclipirile de lumină care-și băteau joc de ele, călărind scânteietoare pe nebănuitoarele lor spinări. Apa se întindea spre un orizont fără hotar, căci lacul se întindea departe —, dincolo de prima linie a orizontului, iar vântul care îl răscolea avea îndârjirea născută din imensitatea unui teren atât de pustiu.

Plaja nu semăna cu nicio altă plajă din lume. La oarecare depărtare de orice primejdie — căci iarna lacul — arunca valuri uriașe la țărm — se întindea un șir de castele splendide. Ele se înălțau falnic în spațiul albastru, elegante, spectaculoase, și grozav de puternice. De departe se parca că erau clădite din marmură; însă marmura era de fapt prea gingașă pentru marea lor masivitate. Și totuși, nu arătau greoaie, ci aveau un aer de eleganță trufașă, un aer sublim de încredere în sine. Cartierul portuar al multor orașe nu este decât o provincie calică a Barbariei, însă litoralul lacustru al orașului Chicago este o fațadă splendidă a prosperității grase a Vestului Mijlociu…

Când sosi Juan acolo, nu avu răgaz să privească la această măreție mângâiată de briză, căci fu ocupat de îndată cu păstrarea contactului vizual cu domnul Gehenna. La început, treaba nu se dovedi prea grea.

Vreo cinci sute de persoane așteptau să-i ureze bun sosit cu strigăte de *„Evviva* Ochi-Roșu!” Majoritatea erau italieni cu aspect robust, care vorbeau tare și se îndesau spre a-și primi suveranul. Mai mulți fotografi îi solicitară o clipă atenția și domnul Gehenna pozăcu bunăvoință în fața aparatelor lor, iar câțiva reporteri îi vorbiră cu multă însuflețire. Râseră zgomotos la anumite glume ale lui și-i spuseră câteva de-ale lor, ceea ce îi îngădui Regelui să le răspundă amabil cu câteva hohote de râs. Se mai aflau de asemenea acolo vreo șase polițiști, cărora domnul Gehenna le strânse mâna și cu care schimbă câteva vorbe deopotrivă de spirituale, iar la periferia mulțimii se afla o duzină de ofițeri de poliție, unii cu degetele mari înfipte în centiroane, arătând deosebit de belicoși și gata la orice; alții ciulindu-și

urechile spre a prinde și ei ceva din cuvintele de duh care îi înveseleau atâta pe superiorii lor și privind eu ochi pizmași la intimii declarați ai Regelui. Singurul om neimpresionat de căldura recepției era Wonny Plângăreț. Stătea alături de Ochi-Roșu, cu mâinile în buzunare, cu pălăria care din pricina cucuiului de pe frunte părea cu trei numere prea mică, și cu ochii săi de prepelicar privind dincolo de toate aceste vioaie fețe latine, spre cine știe ce regiune melancolică a propriei sale vedenii.

Curând se născu un murmur de reînnoit interes și mulțimea se despică în două în fața unui bărbat cu aspectul șlefuit și corpolent pe care îl dobândesc adesea politicienii de la oraș. Purta o pălărie de fetru cu boruri largi, și obrazul îi lucea în nuanțe trandafirii deasupra unei cravate fistichii. Surtucul îi era deschis spre a face loc stomacului și pășea prin mulțime cu un mers care îi trădă în mod vădit importanța. Până și atitudinea lui Ochi Roșu suferi o schimbare subtilă atunci când omul voinic îl salută zicându-i pe nume.

— Ei bine, Rod, rosti el cu glas tare și onctuos. Cum merg scamatoriile?

Regele, poate nu atât de măgulit în sinea lui, dovedi însă că apreciază cinstea prezenței la gară a celuilalt.

— Splendid, răspunse el. Nu se poate mai bine. Dar dumneavoastră cum vă merge?

Din mulțime se auziră sunete șuierătoare de respect și admirație când acești doi oameni cu vază — amândoi bărbați înalți — stătură cu mâinile strânse și cu zâmbete largi în fața fotografilor, care imortalizară strângerea de mână și zâmbetul călduros pe care fiecare din bărbați îl menținu *in situ* câtăva vreme. Apoi se produse o deplasare generală.

La ieșirea din gară, o delegație de două sau trei sute de școlari îl aștepta pe Rege: fetițe în rochițe albe și băieți cu ochii mici și părul negru, proaspăt udat și penat. Vocile lor se ridicară ascuțite ca ale papagalilor, și-și fluturară cu frenezie drapelele italiene și americane pe care le purtau — cel american în mina dreaptă, cel italian în stânga. Ochi-Roșu trecu zâmbitor printre rândurile copiilor, oprindu-se ici ca să mângâie un cap mititel, colo ca să ciupească o bărbie, și chiar uneori ca să distribuie daruri generoase de câte douăzeci și cinci și zece cenți.

În timpul cât fu ocupat în felul acesta, Juan găsi un taxi și-i spuse șoferului că voia să-l urmărească pe domnul Gehenna atunci când va porni.

— Să-l urmăriți pe Ochi-Roșu? spuse șoferul ele taxi, și plescăi cu jumătate de gură. Cred c-o să se ducă la înmormântarea lui Cola Coloni.

— Atunci, mergem și noi acolo.

— Cinci biștari acont și cât o marca aparatul piuă ajungem acolo, spuse șoferul.

— Mi se pare cam mult.

— Nu e întotdeauna sănătos să-l urmărești pe Ochi Roșu, îl lămuri șoferul.

Juan îi plăti cei cinci dolari și se urcă în taxi, nu însă fără a se simți oarecum dezamăgit. Nu fusese prea mirat de demonstrația la care se dedaseră partizanii lui Ochi-Roșu… Era e desigur, interesant să vezi un criminal tratat

(Cu atâta amabilitate și întâmpinat cu bucurie de oameni pe care i-ai fi socotit,

în împrejurări normale, ca fiind dușmanii lui. Experiența dobândită la New York îl pusese în gardă împotriva unei uimiri prea mari față de un asemenea spectacol, căci călătoriile îi deschid omului perspective mai largi. Juan se așteptase de fapt la o fanfară de alămuri, așa încât prezența copiilor de școală, pe care în alte împrejurări ar fi socotit-o un gest gingaș, i se păru acum întinată de oarecare meschinărie. Copiii ar fi putut, gândi el, să poarte cel puțin drapele ceva mai mari.

Ochi-Roșu se sui în mașina care îl aștepta. Fetițele și băieții îl aclamară cu glas pițigăiat. Bărbatul cu înfățișare de politician îl salută cu o fluturare de mână. Ochi Roșu se îndepărtă. O serie de mașini, pline cu prieteni și cu partizani, îl urma îndeaproape. După ele venea și taxiul lui Juan.

Aveau de mers cale lungă. O dată lăsată în urmă zarva cartierului comercial, străzile nu mai impresionau. Erau cam sărăcăcioase și i se păru lui Juan că orașul se întindea vast și lipsit de rost. Dar orașele par aproape întotdeauna lipsite de rost în ochii călătorului, deși ele au față de locuitorii lor nu numai un scop bine definit, dar rostul cel mai covârșitor de pe lume.

Suprafața străzii nu ora chiar atât de netedă și procesiunea de mașini își supuse arcurile la grea încercare la trecerea prin anumite locuri. Erau o grămadă de negri pe străzi și mulți europeni meridionali. De n-ar fi strălucit soarele atât de puternic, totul ar fi arătat cenușiu și deprimant; dar cerul era albastru, sau albastru pătat cu norișori albi, iar vântul se năpustea voios pe după colțuri, adunând tot felul de hârtioare și fărâme de gunoi pe care le zvârlea apoi de colo-colo ca un copil care joacă fotbal cu o minge din zdrențe.

Înaintarea încetini. Forfota mulțimii stătea în calea mașinilor. Strada era ticsită de oameni. Profitând de o oprire, șoferul taxiului luă un pieptene mic din buzunarul de la piept, scoase cascheta și se pieptănă. Apoi își puse cascheta la loc pe cap. După circa alte două sute de metri, se întoarse și-i spuse lui Juan:

— Nu pot merge mai departe, dar — Serviciile Funerare

Rigoletto sunt după colț. Acolo e expus corpul. Vardiștii nu ne mai lasă să înaintăm. Numai Ochi-Roșu și oamenii lui. O să trebuiască s-o luați pe jos dacă vreți să mergeți mai departe.

Mașina lui Ochi-Roșu dispăruse în urma unui semn de liberă trecere făcut de un polițist irlandez voinic, al cărui toc de revolver forma o tangentă la pântecul lui rotund.

— Ce să fac cu geamantanul?

Șoferul dădu din umeri, nefiind interesat.

Juan își aminti numele unui hotel de lângă gară.

— Du-l acolo, îi spuse șoferului. Dă-le cartea mea de vizită și spune-le că am să sosesc mai târziu.

Însemnă numărul șoferului, îi plăti cât ceru, și apoi păși zorit prin mijlocul mulțimii.

Acesta nu poate fi cartierul unde locuiește Ochi-Roșu, gândi el. Caracteristica cea mai de seamă a străzii era un miros care irupea în variate țâșniri din micile restaurante înșirate aproape în tot lungul ei, unindu-se cu alte miresme ce

răbufneau prin ferestrele deschise în dosul cărora trăiau familii numeroase. Era un miros cald și lipicios, și un rege n-ar fi consimțit niciodată să trăiască în preajma lui. Treaba care îl aducea pe Ochi-Roșu în acest cartier era înmormântarea. Cortegiul, mișcându-se încet la început, îi va fi ușor lui Juan să-l urmărească până la un punct oarecare al traseului, unde va găsi poate un taxi.

De la cimitir, Ochi-Roșu se va duce desigur acasă, iar acolo fata în negru îl va aștepta. Așa socotea Juan.

Se văzu silit să-și croiască foarte hotărât calea până după colțul străzii. Cola Goloni, șoferul luptător, fusese o figură populară, și funeraliile sale stârneau mare interes. Totuși, mulțimea nu dra compactă, așa încât Juan putu să se strecoare și să se insinueze printre spectatori până ce ajunse foarte aproape de rândul din față, de unde putea observa o porțiune de stradă liberă în fața Serviciilor Funerare Rigoletto. Acolo aștepta un dric, iar înșiruite în spatele lui se aflau mașinile cu care veniseră Ochi-Roșu și amicii săi. La marginea mai îndepărtată a porțiunii de stradă liberă, se afla o altă mulțime de spectatori.

Dricul era pe jumătate acoperit cu flori. Superbe flori albe acopereau carul funebru, iar pe trotuarul din față se aflau grămezi de crini. De n-ar fi fost cartierul deocheat, te-ai fi putut crede la înmormântarea unei regine, nu la aceea a unui bandit.

Acest fapt, gândi Juan, compensează pe deplin lipsa de fast a primirii lui Ochi-Roșu. Mă întreb de va fi și un cor de copii?

Oamenii strânși în jurul lui vorbeau cu însuflețire, dar, din păcate, el nu putea pricepe nimic din ce spuneau, căci vorbeau în dialect napolitan, presărând cuvinte cehe, finlandeze, africane și idiș.

Deodată se așternu o tăcere peste mulțime și pe ușa Serviciilor Funerare ieși Ochi-Roșu în persoană, purtând o imensă jerbă de crini. În urma lui, acoperit cu mătase purpurie și flori albe, venea sicriul purtat de șase oameni.

Îl purtară cu smerenie până în mijlocul străzii, spre a-i îngădui unui foto-reporter să ia mai multe clișee. Tăcerea care se așternuse era atât de grea, încât sub apăsarea ei spectatorii stăteau nemișcați și cu privirile ațintite.

De aceea, fu o imensă surpriză când o împușcătură spulberă liniștea evlavioasă. Veni de la o fereastră înaltă și plesni în sicriul acoperit cu flori, ai cărui purtători îl scăpară din mâini, lăsându-l să pice, cu bubuit pe stradă, în vreme ce ei o zbugheau la adăpost. Încă două împușcături urmară primei detunături asurzitoare, în golul de piatră al străzii, și din rândurile mulțimii de spectatori se ridică un urlet de spaimă în felurite graiuri. Întorcând spatele câmpului de bătălie, se năpustiră afară, ca niște vite cuprinse de panică, ca un val împins de furtună, ca arborii din junglă aplecați de teribilul muson.

Într-o jumătate de minut strada se goli pe o distanță de cincizeci de metri de fiecare parte — cu excepția lui Juan, care stătea nevinovat (dar strașnic de interesat) în mijlocul golului astfel creat, și de Ochi-Roșu și Wonny, care se culcaseră în dosul coșciugului ochind pe după scutul de crini în dușmanii care-i luaseră prin surprindere.

Bătălia era acum în toi. Câteva gloanțe izbiră strada la abia câțiva centimetri de picioarele lui Juan, încât, dându-și seama destul de târziu că se afla în mare primejdie, o porni în goană spre una din mașinile aliniate în spatele dricului și sări în ea în clipa aceasta, se simțea pe bună dreptate înfricoșat dar și grozav de curios, căci era pentru prima oară în viața lui (cu excepția episodului minor din barul clandestin de la New York) când se afla cu adevărat pe linia de foc. Vreo șase gloanțe trecură vâjâind prin acoperișul mașinii în care se adăpostea, și țăcănitul puștilor-mitralieră venea din felurite direcții. În ciuda primejdiei, Juan își săltă capul spre a arunca o privire precaută prin fereastra din fund a mașinii.

Sicriul lui Cola Coloni se deschisese brusc când fusese trântit, și Cola Coloni, foarte țeapăn și stângaci în costumul lui cel mai bun, zăcea pe jumătate în afara coșciugului, iar pe jumătate întins pe un morman înmiresmat de ciclamene, violete albe și mărgăritar. De peste marginea sicriului între frunze verzi și flori albe, apăreau la vedere țeava unei carabine și o mină care ținea un pistol automat.

Viteazul Ochi-Roșu și Wonny țintașul tot mai erau stăpâni pe cetate. Între timp, partizanii lor pătrunseseră în camerele de deasupra Serviciilor Funerare și, scoțând arme automate din buzunare, revolvere de sub braț și puști mitraliere dintr-un pat unde fuseseră ascunse tocmai în vederea unei atari crize, se năpustiră la ferestre și deschiseră focul împotriva gangsterilor rivali, întăriți în casa din față.

Minunatele plăci laterale din sticlă poleită ale dricului dispăruseră, sfărâmate de gloanțe, și foarte curând toate ferestrele din vecinătate fură ciuruite ori deveniră simple canaturi împănate cu țăndări zimțate. O rafală de focuri de pușcă-mitralieră, țintite la întâmplare, nimeri într-o grămadă de coroane funerare, trimițând să danseze în aer o ploaie de petale albe. Un gangster, rănit într-un loc gingaș, urla disperat. Mai multe gloanțe se înfundară în cauciucurile mașinilor, care își adăugiră exploziile nevătămătoare la larma bătăliei. Un om încercă să treacă strada în fugă, dar, rănit de moarte la jumătatea drumului, se prăbuși în genunchi, cu mâinile întinse și cu degetele abia atingând trotuarul din față, de parcă executase un plonjon stângaci. Rămase nemișcat.

Și, deodată, Juan simți o izbitură violentă în umărul stâng. Din poziția îngenuncheată în care se afla, căzu cât era de lung pe podeaua mașinii, în vreme ce o fulgerare dureroasă! se întinse iute spre gât, peste piept, și de-a lungul brațului. Cu un sentiment amestecat de uimire și de spaimă, își dădu seama că era rănit. Era într-adevăr o gaură în surtucul lui, cam în dreptul umărului, aproape de reverul stâng. Când își vârî cu binișorul în gaură de getul gros, un nou val de durere i se răspândi în trup și, descheindu-se la haină, înțelese îngrijorat că toată cămașa îi era năpădită de sânge.

Un simțământ de imensă indignare urmă senzației inițiale de spaimă, iar această indignare fu urmată de o simplă întristare. Încercă să oprească sângele cu batista și-și dori din toată inima să nu-l fi întâlnit niciodată pe Ochi-Roșu. Gloanțele continuau să se izbească de ziduri, emițând niște sunete de o viclenie înspăimântătoare când ricoșau. Dar iată că lupta se mai potoli odată cu rărirea crescândă a muniției. Juan, ghemuindu-se cât mai jos pe podeaua mașinii, își zise

însă că și cel din urmă glonț poate cășuna tot atâta pagubă cât și cel dintâi.

Apoi, apropiindu-se cu mare viteză, veni un alt zgomot, un zornăit de clopote și un șuier de sirene, o furtună de coruri de nicovală, și alte împușcături. Sosea poliția.

Veneau în mașini deschise, cu mitraliere montate pe ele, și împrumutaseră o mașină a pompierilor de care erau agățați douăzeci de polițai, ținându-se vârtos cu o mină și împușcând voinicește cu cealaltă în fiecare fereastră ispititoare de pe traseu. Toți cow-boy-ii dintre Laramie și Las Vegas, galopând cu toții laolaltă, abia dacă ar fi putut face o intrare mai impresionantă.

Mașina de pompieri se opri brusc. Polițiștii săriră jos, se năpustiră în ganguri, urcară în goană niște scări ne cunoscute, trăgând mereu din mers. Gangsterii fugiseră.

Erau, pare-se, căi de salvare în casele acelea, căci combatanții dispărură ca prin farmec și cu cea mai mare ușurință în fața poliției care sosise-n fugă. La primul sunet de sirenă, Ochi-Roșu și Wonny se făcuseră nevăzuți. Regele se compromisese îndeajuns prin participarea sa activă la bătălie, iar faptul de a-l găsi acolo i-ar fi încurcat grozav pe toți polițiștii din detașament. Dar Ochi-Roșu ora un om cu tact, încât fugi la timp. După toate împușcăturile acelea nu se mai afla nimeni de arestat decât cadavrul de pe caldarâm și alte două lești într-o casă ai cărei pereți erau ciuruiți — însă unul din aceste corpuri aparținuse unei personalități oficiale care decedase de câteva zile. Cu acest mizilic de răsplată pentru toate caznele lor, polițiștii se bucurară nespus la vederea lui Juan care, plin de milă față de sine însuși și anticipând o generoasă compătimire din partea celorlalți, ieși acum din mașina sa zdrelită de gloanțe.

— Ei, ia te uită cine e aici! exclamă un sergent cu glas hazliu și aspru, și Juan se află de îndată sub ținta a șase sau șapte revolvere, amenințat cu o vastă exhibiție de cătușe.

— Băgați obiectele acelea la loc, spuse el enervat. N-am avut niciun amestec în toată nebunia asta. Sunt rănit și vreau să fiu dus la doctor.

Intonația stranie a unei voci englezești stârni o atenție sporită.

— Iisuse Cristoase! spuse unul din polițiști. Băieți, să știți că e Prințul de Wales!

— Cine naiba ești și cum ai ajuns aici? întrebă sergentul.

Juan lămuri că fusese un spectator nevinovat și că, prins între două focuri, fugise după primul adăpost pe care-l observase, care din păcate nu se dovedise chiar atât de sigur.

Sergentul ascultă atent, se sfătui cu un superior, și apoi trimise după o ambulanță, lăsându-l pe Juan în seama unui agent voinic cu fața, roșie.

— Care va să zică, ești englez, așa-i? spuse acesta. Ei bine, slavă Domnului!

Se uită cu drag la Juan și-l bătu pe braț, apoi, neputând să-și mai stăpânească emoția. Își aruncă pe spate capul și izbucni în râs cu o veselie atât de strașnică incit era gata să-și spintece fața roșie pe din două.

Ambulanța sosi și polițistul irlandez, după ce-l ajută pe Juan să se urce, îl urmă și se așeză alături de el.

— Un englez! se minună el. Primul buldog pe care-l văzui împușcat la Chicago!

Slavă Domnului că mi-a fost dat să trăiesc ca să văd una ca asta. Au mai multă minte gangsterii ăștia decât ne-am putea închipui.

Și iarăși își dădu capul pe spate, gura i se deschise, și râse cu o discreție asemănătoare unui cor de cornete, în timp ce ambulanța gonea pe străzi și Juan își lua pe cât putea un aer indiferent și disprețuitor.

VIII

Bătălia de la înmormântarea lui Cola Coloni oferi orașului Chicago prilej de vorbărie timp de câteva zile; în ceea ce-l privește pe Juan, acesta fu tratat, în spital, cu o deosebită considerație de îndată ce-și putu stabili nevinovăția. Fotografia îi apăru în mai multe gazete, cu comentariul său asupra bătăliei publicat în condiții grafice excepționale, dedesubt. Toate infirmierele fură răscolite de încercările prin care trecuse și, de îndată ce aveau răgaz, veneau să-l distreze cu conversația lor. Până și polițistul care-l însoțise cu ambulanța veni să-l vadă de mai multe ori și vorbi cu-el în modul cel mai prietenos, nu însă fără a face mare haz de coincidența datorită căreia un glonț rătăcit într-o luptă între gangsteri la Chicagoa și aflase ținta în singurul englez aflat de față. O dată aduse câteva flori trimise de soția lui, și aproape că le reteză capetele cu vântul puternic al veseliei lui când le așeză pe masă.

Rana lui Juan nu era gravă. Glonțul îl nimerise pare-se după ce ricoșase de pe o latură a mașinii, căci intrase pieziș și se împlântase în claviculă, care suferise o frac tură superficială. Câteva bucățele de stofă intraseră în rană odată cu glonțul, dar, de îndată ce fură extrase, rana se vindecă repede, iar tristețea lui inițială fu înlocuită cu o ușoară satisfacție datorită faptului că reușise să adauge la povestea vieții sale o experiență nouă, căci mulți oameni — chiar din Chicago — mor fără s-o fi dobândit. Aceasta nu-i adusese, firește, niciun avantaj. Dimpotrivă, îi cășunase numai necaz. Dar omul e lacom de senzații și socotește drept câștig tot ce ajunge să îndure, cu toate că, de fapt, aceste lucruri nu-l învață adese ori nimic.

Râsul polițistului, însă, oricât de nepersonal era acum, continua să-l irite pe Juan, care hotărî că simțul de umor al irlandezului trebuie să fi fost deformat.

Un glonț în umăr e totuși un lucru mult mai important decât soarta altora, așa că Juan aproape că-l uită pe Ochi-Roșu și nu-i purtă de grijă lui Wonny Plângărețul.

(Niciunul nu suferi niciun neajuns din partea poliției, deoarece cealaltă bandă fusese neîndoios agresoarea.) Până și faptul că nu izbutise să-l urmărească pe Ochi-Roșu acasă la el și dezamăgirea pe care o simți la ideea dispariției fetei în negru, dispariție care părea acum iremediabilă — căci nu era dispus s-o caute mai departe – erau temperate de rana de la umăr. Când părăsi spitalul și era pe punctul de a pleca din Chicago, simți ce e drept un junghi, un gol la inimă, la gândul că trebuie să abandoneze speranța pe care o nutrise atât de subit și atât de zadarnic, însă (și de lucrul acesta își dădu scama și el) junghiul nu era chiar atât de ascuțit cum ar fi putut să fie, iar faptul de a fi fost împușcat, conchise el, era ori un antidot, ori un substitut al aspirațiilor sentimentale.

Geamantanul lui fusese predat cinstit la hotel, și aceasta fu pentru el, oricum, o mângâiere. Cumpără un bilet pentru Cartagina și se întrebă, cu o doză legitimă de interes, ce avea să se mai întâmple acolo.

IX

Statul New York este un triunghi imens cu vârful în jos, a cărui extremitate spre exterior o constituie orașul New York. Râul Hudson și lacul Champlain formează latura perpendiculară; frontierele nordice ale statelor New Jersey și Pennsylvania, latura orizontală; iar fluviul Sf. Laurențiu, l-acul Ontario și o parte din Lacul Erie se combină spre a forma o bază remarcabil de alungită. Pe o suprafață atât de mare există firește o mare varietate de peisaje, și asprimea neregulată a plaiurilor largi formează un contrast ciudat cu eleganta formă drept unghiulară a metropolei.

De-a lungul liniei de bază se află numeroase lacuri adânci, lungi și înguste, iar în această regiune, ca și în alte câteva, orașele se disting prin nume clasice. Micile cetăți pierdute în negura timpului, care nu mai erau decât amintiri pe vremea când Londra era un castru roman, au omonime tinere pe aceste locuri. Aici se află Troia și Itaca. Iar oamenii mari din antichitate sunt și ei cinstiți aici. Lată-i pe Cicero și pe Homer. Iar vechii duș mani trăiesc aici împăcați — iată Roma și Cartagina. Ele nici nu au încă trecut, în afară de numele ce-l poartă, și cu toate că pretind cu toatele că au un viitor, măreția anticipată de ele se reduce doar la creșterea populației, și la înmulțirea conturilor bancare; niciun viitor de frumusețe și de iubiri înflăcărate, ca acel așteptat de bătrâna Troie la întoarcerea în patrie a lui Paris cu Elena lui; nici o mândră splendoare ca aceea proclamată de bătrâna Romă:

Hac tibi erunt artes, pacisque imponere morem
Parcere subjectis et debellare superbos…[6]

ci un viitor bun și prosper cu automobile noi și radiouri mai zgomotoase; cu lumini mai strălucitoare și orchestre de jaz mai mari; cu ginuri mai tari și cu înghețate de banane mai savuroase…

Și totuși, au frumuseți naturale eu duiumul în jurul lor, priveliști care ar trebui să îndrepte gândurile oamenilor spre splendoare în loc de dragostea de pântec. Există frumusețe în dealuri, frumusețe în lacuri, care ar putea naște o nouă frumusețe în creier și zămisli gânduri mai măreț decât cumpărarea unei mașini noi. Vara, lacurile sunt tot atât de albastre cum a fost întotdeauna Marea Egee. Iarna, dealurile sunt albe cum a fost întotdeauna vârful înnorat al Olimpului. Iar între vară

---

[6] Tu adu-ți aminte să cârmuiești cu putere noroadele, să stabilești rosturile păcii, să cruți pe cei ce se supun și să zdrobești pe trufași... (Virgiliu, Eneida, cântul VI.)

și iarnă, arborii se înflăcărează în roșu, ca sulițele spartanilor la Termopile.

Și ce-i cu asta, spun ei? Frumusețea este înrudită într-un chip inexplicabil cu amărăciunea și cu moartea — iar acesta este evul păcii. Lăsați-ne, așadar, să alungăm ideea de frumusețe în paginile de reclamă ale ziarelor, unde este într-adevăr de neprețuit. Dar ca preocupare serioasă, ei bine, nu! A fost o obsesie în mintea oamenilor încă de la sfârșitul epocii paleolitice, când Cromagnonii își pierdeau vremea desenând reni pe pereții lor; iar de la Solutre prin veacuri până la Versailles, oamenii n-au făcut decât să se ucidă între ei în răgazurile când nu slăveau frumusețea. Încât jos cu frumusețea și cu ucigașa râvnă a odraslelor ei, căci trăim într-o epocă rece, care va deveni probabil și mai rece pe măsură ce stăm și așteptăm noul ev glaciar al păcii universale…

În atmosfera melancolică ne loc neplăcută, născută din singurătate și întuneric, Juan sta în pat și medita la toate lucrurile acestea. Prima priveliște a universității Motley îl îndemnase să gândească numai lucruri bune despre bunicii săi americani, care fuseseră oameni fără îndoială iubitori de natură. Clădirile, din care unele erau mai bune decât altele, erau răspândite neregulat pe un podiș, cu un deal ce se înălța în spate și cu un alt deal coborând vertiginos în față spre malul unui lac, și cu copaci mari care creșteau în așa fel încât împrumutau până și construcțiilor mai puțin chipeșe un aspect odihnitor care te făcea să te simți ca acasă. Spre nord și sud, incinta universității era mărginită de râpe adânci, cu un lăstăriș care creștea până în fundul lor, acolo unde pâraiele alergau repede, săltând și formând o serie de cascade. Astfel, înfățișarea noii așezări era tot ceea ce-și dorise Juan.

Dar atmosfera ei era stranie și tare diferită de aceea care domnea la colegiul Merlin, unde petrecuse atât de bine până ce păcătuise cu biata Dora. Era diferită în atâtea feluri, încât erau greu de enumerat. Se aflau, cu toate acestea aici, mare belșug de Dore, căci era o universitate pentru ambele sexe, și păreau să fie tot atâtea studente cât studenți. Lucru regretabil din două puncte de vedere.

În primul rând, Juan nutrea o antipatie foarte precisă pentru prezența constantă și de neevitat a femeilor — o antipatie care își avea contraponderea într-un oarecare entuziasm pentru compania lor individuală, pe bază selectivă. În al doilea rând, tocmai se dezbărase, în condiții nefericite, de o iluzie pe care o împărtășise multă vreme, cu numeroase alte persoane care nu trăiesc în America, și anume că toate fetele americane, îndeosebi fetele americane care merg la universitate, sunt nespus de frumușele și se întrec cu aceeași deplină libertate ca și păsările. Prima parte a acestei false credințe se datora filmelor americane care destăinuie în mod înșelător existența unei populații feminine compuse numai din nimfe, zâne, zeițe, albe-ca-zăpada, silfide și undine — iar partea a doua se datora numeroaselor scrieri — fictive și pseudo-sociale — prin care America își face reclama trăsăturilor ei naționale.

În numai câteva zile, Juan își dădu seama că nu era de loc așa. Se opri în câteva rânduri la răscrucile de drumuri din cuprinsul universității, spre a privi la toate câte treceau — nu cu o privire plină de păcate în ochi, ci așa cum privește un turist interesat și binevoitor la fachirii din India, la gondolele de pe Canale Grande, la

săritorii cu schiuri din Norvegia și la orice alt exponat național. Dar spre uimirea lui crescândă, constată că fetele care treceau nu erau cu nimic mai drăguțe decât acelea care se pot întâlni pe orice stradă a Lumii Vechi. Multe din ele chiar, datorită unei aplicări prea darnice și lipsite de discernământ a cosmeticelor pe o uniformitate confuză de trăsături erau de fapt mai puțin atrăgătoare decât fetele din alte părți. Iar multe din ele erau handicapate și de o manifestă lipsă de pulpe.

Aceasta, bineînțeles, era treaba lor și nu privea pe nimeni altul. Juan nu se năpusti, așadar, asupra lor cu dojeni. Ar fi fost, socoti el, o necuviință — deși probabil că turiștii americani ar fi făcut mare tărăboi dacă gondolele de pe Canale Grande, de pildă, ar fi fost înlocuite cu plute. Cu toate acestea, se simți dezamăgit și începu să bănuie că și libertatea de a se împerechea asemenea păsărilor s-ar putea să fie și ea un mit, în ciuda importanței pe care i-o dădeau scriitorii americani în operele lor. Căci o libertate ca aceasta se află adeseori strâns le gată de o frumusețe — păsărească în înfățișare — în afară de cazul când ar constitui un experiment social conștient. La acest gând, entuziasmul lui Juan se răci considerabil și era pe punctul de a se îndepărta, când zări deodată o fată care venea spre el și care era atât de ne asemuit de frumoasă, după criteriile cele mai civilizate, încât inima începu să-i bată cu repeziciune, plină de recunoștință.

El urmări fata o bucată de drum, admirându-i liniile zvelte ce se rotunjeau ca un potir spre a cuprinde mugurul adânc al pulpei, și schimbă câteva priviri cu ea — anume când fata se întoarse prima dată spre a vedea cine o urmărea, și a doua oară când vru să se încredințeze că tânărul acela era atât de chipeș precum îi dăduse să înțeleagă prima privire, iar a treia oară pur și simplu fiindcă avea o fire prietenoasă. Apoi, din păcate, se întâlni cu un grup de prieteni. Dar simpla ei vedere fusese îndeajuns spre a-i restitui lui Juan toată buna dispoziție.

După aceea fu nevoit să îndeplinească un șir întreg de formalități, hârtii de iscălit, taxe de plătit, și o sută și una de întrebări fără rost la care trebui să răspundă înainte de a i se admite înscrierea ca student la Școala de Tehnologie Comercială. Mult vestita eficiență americană, descoperi el, implica răspândirea în lungul și-n latul țării a unui imens număr de formulare tipărite, pe care tot felul de oameni erau chemați să le completeze cu răspunsurile potrivite în tot felul de situații diferite. Emiterea de chestionare devenise un obicei național, și astfel își găseau de lucru o sumedenie de persoane care, altfel, probabil că nu și-ar fi găsit altă întrebuințare — și anume în mânuirea acestor răspunsuri, adică în clasarea, etichetarea, copierea, indexarea, contra-indexarea și rearanjarea lor în conformitate cu factori etnici, religioși, sociali, geografici, și multe alte clemente, și — eventual – în întocmirea unei monografii, bazate pe aceste date, pentru Biblioteca Congresului…

Printre alte formalități — care le reducea pe multe altele la nimic, din pricina importanței sale solemne — era și examenul medical. Niciun student, pare-se, nu putea gusta din izvorul cunoașterii de la Motley, până nu-și înfățișa goliciunea acelora care îl aveau în pază, astfel în cât Juan trebui să se alipească unei lungi procesiuni de auto-exhibiționiști. Fu pe rând supus cercetării unui oculist, a unui dentist, a unui specialist plin de zel în otorinorlaringologie; la stetoscop și la palpare

de degete cotrobăitoare; precum și atenției unui subaltern, care îl cântări, îi măsură pieptul, și șoptindu-i niște recomandări confuze, îi vârî în mână o sticluță.

Dar examinatorii nu se mulțumeau numai cu un examen fizic. Mai scriau și o cronică. Înălțimea lui Juan era de un metru șaptezeci și șase, iar greutatea șaptezeci și șapte de kilograme. Aceste date le însemnau pe o fișă.

Suferise de vărsat de vânt la vârsta de patru ani, de pojar la șase, amigdalele îi fuseseră scoase cu un an mai târziu, avusese o claviculă fracturată la doisprezece — și iarăși ușor fracturată de curând, un dinte îi fusese extras în chiar ziua următoare împlinirii vârstei de paisprezece ani, iar un furuncul operat în octombrie a aceluiași an — toate acestea fură înregistrate solemn. Nu suferise niciodată de gută, ele epilepsie, de reumatism, de piatră la vezicula biliară, sau de neurastenie; nici de bube dulci, de eczemă, de mâncărimi, de usturimi, ori de scorbut — și aceste fericite noroace ale lui fură înregistrate, și aprobate, și ele. Timp de trei minute sări într-un picior; pulsul i se întoarse după o jumătate de minut la normal. Și această informație primi un loc de frunte pe fișă. Tensiunea lui normală, locurile unde se aflau trei plombe de metal la măsele, și abilitatea lui în a distinge între un fir de lâna roșu și unul verde, fură de asemenea notate. Apoi un domn se interesă în mod confidențial și cu mult tact dacă rudele apropiate ale lui Juan (dacă mai erau de fapt în viață) nu suferiseră cumva de scrânteală sau de tuberculoză. Cu regret, domnul însemnă pe un colț îndepărtat al fișei că aceste rude erau aparent neatinse de nebunie sau de bacilul lui Koch…

Îmbrăcat în fine din nou — și arareori i se păruseră veșmintele mai folositoare — Juan se îndepărtă puțin de ceilalți oameni, gândindu-se cu un fel de respect că își găsise acum și el un loc în arhivele Americii. El și toți ceilalți studenți de la Motley erau salvați, trecuți fiind pe o fișă nemuritoare, clasați în vreun imens sertar al veșniciei. Coi un milion de studenți care frecventau cele câteva sute de universități din America se aflau cu toții în siguranță, căci această clasificare a miopiilor lor, a guturaielor cronice, sau a însușirilor de gladiatori eră o adevărată instituție națională. Acum își avea în sfârșit tineretul un loc și un nume înscris pe răbojul țării lui. Acum, în sfârșit, îi erau calitățile și caracteristicile — ca de pildă, degetele spatulate — clasificate și înregistrate alături de acelea ale generalilor, ale oamenilor de stat și ale ctitorilor de catedrale. Biografia își avea acum viitorul asigurat. Niciodată nu vor mai fi oameni greșit prezentați, atunci când biografii lor se vor apuca să cerceteze dosarele naționale spre a-și da scama ci înșiși cum își petrecuse tinerețea amiralul Cutare, cum senatorul Cutărică țopăise voinicește pe un picior, și cum episcopul Nu știu-cum, încă din copilărie, băuse apa îndulcită cu puțin zahăr.

Juan îl întrebase pe unul din medici care era rostul tuturor acestor examinări, și îndeosebi cărui scop îi puteau servi toate înregistrările atât de amănunțite.

— Ei bine, spusese doctorul cam vag, ele ne ajută să păstrăm oamenii sub observație.

Poate că vreun Mendel inuman și colosal pregătea date pentru viitoarele generații de oameni de știință, pentru ca în anul 2000 al erei noastre toate mutațiile

democrației să poată fi urmărite până la izvoarele lor din moși-strămoși, iar America să devină cel mai mare laborator biologic din lume. S-ar putea chiar ca aceasta să reprezinte bazele unei vaste campanii de eugenie pe scară națională. Căci, la urma urmelor, n-ar fi nevoie decât de puțină propagandă, de un alt amendament la constituție, de puțin mai multă prohibiție, și în final de un trafic clan destin mai comod de alcool…

În timp ce Juan cugeta astfel, culcat în pat și așteptând să-l cuprindă somnul, îi apăru chipul fetei pe care o văzuse, ființa aceea răpitoare cu păr negru lucios, ca frunte de alabastru, și ochi care se dovediseră atât de strălucitori atunci când îl cercetaseră… Ar putea, dacă ar fi dorit, să caute în arhive și să descopere starea rinichilor ei. Nu ținea, bineînțeles, la așa ceva. Dar informația era acolo, la îndemână, și păstrată pe vecie, datorită acestui paternalism național. Poate că într-un anumit sistem de clasificare, înregistrarea stării lui cardiace ar putea să zacă într-un sertar alături de descrierea stării inimii ei.

„În noua noastră schemă de clasificare, domnișoară Jones, toți cei cu indicele aortic opt vor fi trecuți în acest compartiment”. Așa că, s-ar putea prea bine ca inimile lor să stea de pe acum alături într-un sertar cu fișe, căsătoriți printr-un capriciu birocratic. În fine, s-ar putea…

X

Juan descoperi cu oarecare mirare ca Școala de Tehnologie Comercială se aștepta ca el să muncească din greu. I se cerea să ia parte la cursuri privitoare la Principiile Contabilității, la Finanțe, Statistica Comercială, Conducerea Industrială și Etica Comercială. Toate aceste cursuri erau predate cu fraze pompoase de felul “încrederea patronilor voștri”, prilejuri de răspundere operative „probleme etice în politica societăților anonime” și așa mai departe. Nimeni nu părea să ofere soluții pentru ușurarea contractării unui împrumut sau descoperirea unor căi mai scurte spre înavuțire. Nu era nicio destăinuire tainică de genul „Cum Am Câștigat Un Milion într-o Singură Lună”. Nu era nicio declarație simplă de felul: „Faceți *Așa* și Banii Vor începe să curgă”. Erau, în schimb, tot felul de lecții anoste despre Diferențele dintre Capital și Venit, Vânzarea Hârtiei Comerciale, și Analiza Perspectivelor”.

Toate aceste materii li se păreau celorlalți studenți nu numai pline de interes, dar și răscolitoare. Când auzeau termeni ca: Indici, Supra-Investiție, sau Relații Fiduciare, li se umezeau buzele și mușchii li se încordau de parcă ar fi fost garnizoana împresurată de la Lucknow când a auzit sunetul cimpoaielor lui Havelock, purtate de vântul din Oudh. Dar atenția lui Juan se risipi încă de la început.

Descoperi că studenții erau oameni prietenoși. Purtau haine șlampăte, își dregeau glasul cu un zgomotos *hmm-ahm-crr,* scuipând cu dărnicie în toate direcțiile. Erau predispuși la prietenie, dar exista o barieră nefericită în calea împrietenirii cu ei, barieră alcătuită din numeroasele deosebiri de educație dintre ei

și Juan. Era uimitor să constați cum, în ciuda aceleiași limbi, putea să existe o asemenea deosebire. În multe cazuri dialectul gândirii lor era străin, cu toate că vorbeau englezește, și în nenumărate rânduri Juan bănui că ar avea mult mai multe de împărțit cu un francez sau cu un german decât cu acești tineri americani.

Constatarea îi pricinui oarecare părere de rău, căci din multe puncte de vedere îi admira: universitatea aceasta mare era a lor, clădită într-un loc unde, cu o sută de ani în urmă, nu era decât un pustiu abia desțelenit; erau sinceri până la naivitate și ușor de amuzat; erau gata să îndure multe neajunsuri spre a dobândi o educație, căci foarte mulți dintre ei își puteau îngădui să urmeze universitatea îndeplinind o serie de îndatoriri servile.

America, presupunea Juan, era atât de mare incit tin dea să adumbrească în ochii americanilor realitățile din toate țările care nu reușeau să rivalizeze, ca întindere teritorială, cu imensitatea ei. Țările mai mici erau numai un obiect de curiozitate, focarul unui ușor respect sentimental, locul oarecum vag unde se născuse Goethe… Și oare nu fusese cordonul ombilical al Americii legat de aceste țări mai mici? Nu exista oare o unitate fundamentală în gândirea lor?

E drept că primul lucru pe care îl face modicul este să taie cordonul, își spuse Juan, și deși copiii trebuie să sufere de pe urma păcatelor părinților, nu era nicio nevoie ca ei să rabde aceleași zeități. Și acum plecă la Bibliotecă să vadă ce putea găsi acolo de citit…

Cele câteva sute de mii de volume ale bibliotecii erau rânduite în stive metalice care se înălțau ele la podea până la tavan, într-o clădire cu mai multe etaje. O beznă liniștită umplea aleile înguste dintre stive, luminate când și când și în anumite locuri de lampa pe care o aprindea un student sau supraveghetorul pentru a căuta o carte.

Uncie etaje erau cu totul pustii și amurgul părea să se fi înstăpânit printre lungile șiruri de volume prăfuite pe care nu le mai citea nimeni sau care erau consultate doar de câțiva dintre miile de oameni de la Motley.

La unul din etajele mai puțin frecventate, unde se aflau cărți referitoare la călătorii istorice, Juan fu sur prins să vadă, la mai puțin de șaizeci de centimetri de el, doi ochi cunoscuți și o părticică de: obraz. Cărțile de pe raftul al cincilea nu ajungeau până sus, și aici, între ele și raftul superior, străluceau atât de straniu ochii aceia familiari. Erau plini de lacrimi. Prima oară cinci îi văzuse, atunci când se întorseseră o dată, de două ori, și încă o dată spre a vedea cine vine din spate, Juan nu se gândise cum ar arăta ei dacă ar fi pe jumătate încețoșați de lacrimi. Căci atunci erau ochi voioși. Și totuși, privindu-i acum peste marginile atâtor cărți anoste, păi ea că pe ei se așternuse rouă, ușor, fără să-i usture, ci numai scăldându-i. Și ei nu se întoarseră dornici sub privirea lui.

Mulți bărbați s-ar fi simțit stânjeniți și s-ar fi îndepărtat încetișor, jenați să fie părtașii unei atari mâhniri. Dar după o șovăire care nu ținu mai mult de trei secunde, Juan trecu de partea cealaltă a stivei și descoperi cu multă ușurare că fața pe care o admirase atât de mult nu era deformată de tristețe, ci numai înduioșată puțin, cu ochii ceva mai mari, cu buzele puțin mai pline, tremurătoare.

Așa s-ar cuveni, se gândi el, să-și înfățișeze toate femeile mâhnirea.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el. Îți pot fi de vreun ajutor?

— Nu, spuse ca, dând acestui cuvânt o notă jalnică. Nimeni nu mă poate ajuta.

Juan își manifestă simpatia.

— Te-am văzut acum câteva zile. Ară tai atât de fericită atunci.

— Într-adevăr? Cred și eu că eram. Dar nu se știe niciodată cât o să dureze fericirea.

— Nici nenorocirea. Am fost și eu cam deprimat deunăzi, dar m-am simțit mult mai bine după ce te-am văzut.

— O, ce drăguț.

Ea privi pe podea la piciorul ei cu care trasa mici urme în praf.

— Îmi amintesc și eu că te-am văzut, recunoscu ea, și iată că lacrimile o părăsiseră și glasul îi suna neîndoios mai vesel acum.

— Cu adevărat? spuse Juan cu o umilință parcă de cerșetor.

— Da, te-am găsit foarte drăguț.

Această naivitate plină de făgăduieli îl luă pe Juan pe nepusă masă, încât nu găsi niciun răspuns potrivit.

— Ești englez, nu-i așa? Prietena mea a avut un flirt englez. Se îmbrăca bine, dar nu avea nici pic de umor, încât l-a pus pe liber.

— Sunt convins că o merita. Numele meu este Juan Motley.

— Ei, ce nume drăguț. La fel ca al universității?

Juan zâmbi afirmativ.

— Al meu este Leonie Ramper.

Domnișoara Ramper păru să aștepte ceva, ca și cum rostirea numelui ei ar fi trebuit să evoce un răspuns prompt și specific. Și apoi, văzând că Juan nu-l găsește cu nimic deosebit de oricare altul, îl lămuri:

— Tatăl meu este antrenorul echipei de fotbal de aici.

Din nou Juan nu dovedi decât un interes restrâns, iar domnișoara Ramper își completă cu oarecare condescendență informația precedentă.

— Îmi închipui că aceasta nu înseamnă mare lucru pentru dumneata, dar aici, în America, un antrenor de fotbal este un personaj foarte, foarte important. Tăticu' are un salariu mai mare decât președintele, care nu primește decât cincisprezece mii. Președintele de la Motley, vreau să spun, nu al Statelor Unite. Nu jucați fotbal în Anglia, nu-i așa? În fine, nu fotbal adevărat. Cât îi plătiți pe antrenorii voștri?

— Mă tem că nici nu avem, spuse Juan.

— Ei bine, atunci nu puteți juca un fotbal *adevărat,* nu-i așa? E tocmai ceea ce spuneam.

— Rugby-ul este un joc splendid, spuse Juan.

— Să vezi echipa din Motley jucând împotriva lui Princeton! O, Dumnezeule! înnebunești de emoție. *Știu* că așa o să se întâmple și cu dumneata. Toată lumea înnebunește. Toți aclamă, și fanfara, și marele Becker scăpând brutal de un placaj, și Merejkowski făcând pase înainte! Felul cum aruncă *el* mingea e unic. O, e strașnic! Pe cuvântul meu!

Vioiciunea domnișoarei Ramper adăuga mult farmec frumuseții ei deosebite, dar Juan găsi unele din expresiile ei cam obscure — nu era încă familiarizat cu jargonul american și nu știa nimic despre fotbalul american — dar era curios să afle cauza mâhnirii ei care dispăruse atât de iute.

— De ce plângeai? întrebă el.

De îndată, ea se întristă din nou. La amintirea mâhnirii ei de adineauri, vioiciunea o părăsi brusc, iar ochii ei, ca viorelele sub funigei, se împânziră din nou.

— M-am certat cu flirtul meu, mărturisi ea.

— Nu vrei să-mi povestești?

Domnișoara Ramper era dispusă să-și împărtășească pricina tristeții.

— S-a întâmplat aseară, spuse ea. Aveam întâlnire cu el. Era vorba să mergem la cină și apoi la cinema s-o vedem pe Phryne Fuller în *Mormântul Zugrăvit* — o cunoști, e teribilă, nu-i așa? Ei bine, aveam înainte o întâlnire la prânz cu Ed Kieffer — un alt băiat pe care-l cunosc — și după-masă am mers să ne plimbăm cu mașina, așa încât am întârziat, și când am ajuns acasă, iată-l pe Red Reper — ăsta e flirtul meu — care mă aștepta cu o expresie cu adevărat *groaznică* pe față. Nu mai era nimeni acasă, pentru că mama și tăticu' erau în vizită la niște prieteni. Așa că Red s-a sculat în picioare și mi-a spus: „Unde-ai fost?", cu tonul cel mai brutal. Ei bine, lucrurile astea mă lasă rece bineînțeles, și i-am pufnit în nas. Purtam la corsaj un buchet de trandafiri minunați pe care mi-i dăduse Ed; el îmi cumpără totdeauna flori când ies cu el; și Red a țipat, a țipat cu adevărat: „Cine ți-a dat florile astea blestemate?" N-am făcut decât să-i zâmbesc și să-i spun: „Te rog, Red, să nu fii mitocan." Atunci el mi-a smuls cu o mână buchetul de la piept, făcându-l praf, iar cu mâna cealaltă mi-a tras o palmă, și a spus: „Mai râzi acum!"

Apoi a ieșit țanțoș afară și nu l-am mai văzut de atunci…

Așa că fiind singură aici, m-am apucat să mă gândesc la toate lucrurile astea și de-aia plângeam când ai intrat.

După ce îi oferi o consolare simplă și acceptabilă, Juan se oferi să ia el locul irascibilului Red și s-o invite la cină pe domnișoara Ramper; seara se apropia cu pași mari și trebuie în orice caz să mănânce, spuse el, și poate că ar putea după aceea să meargă să vadă *Mormântul Zugrăvit.*

— Nu, se dă *Nebunii Dansatori* în seara asta, spuse domnișoara Ramper. Aș fi bucuroasă să-l văd, și cred că e foarte drăguț din partea dumitale să mă compătimești atât.

Pentru o clipă păru din nou dusă pe gânduri, chiar oftă, dar apoi un zâmbet, îndoit de fermecător din pricina reveriei pe care o distila, îi lumină din nou fața. Îl bătu ușor pe braț pe Juan cu o mină mică, a cărei în credere și recunoștință el o simți limpede prin mâneca hainei lui.

Bine, bine, bine, gândi el; și o porniră spre mașina domnișoarei Ramper (care aștepta în fața bibliotecii) și merseră mai întâi acasă la ea pentru ca să poată îmbrăca o rochie mai potrivită pentru cină și pentru film.

Domnul Ramper avea înfățișarea unui luptător greco-roman de categorie grea și expresia unui gladiator evanghelic. Vocea lui se ridica din străfundurile unui piept

scorburos sau răbufnea în tonuri piţigăiate, după plac. Nişte sprâncene stufoase îşi aruncau umbrele peste ochii în care ardeau flăcări nepotolite. Nasul îi era scurt şi drept, cu nări generoase care se înfoiau sub influenţa emoţiei. O falcă masivă şi combativă se afla sub controlul unor muşchi frontali şi maseterici de o putere neobişnuită, care se profilau ori de câte ori îşi închidea gura într-un nobil îndemn, expresie care-i era familiară.

Când Juan îi fu prezentat, domnul Ramper îi strânse mâna cu căldură, îl măsură din cap până-n picioare, şi începu să se învârtească în jurul lui. Îi încercă cu mâna coapsele şi pieptul, îi pipăi bicepşii şi umerii, şi în sfârşit îi suflecă pantalonii spre a-i examina pulpele.

Apoi:

— Ai jucat fotbal vreodată?

— Atât la colegiu cât şi la Cambridge, spuse Juan.

— A exclamă domnul Ramper, dar nu cum jucăm noi fotbal aici.

— Rugby-ul spuse Juan, e un joc splendid!

— Dar neorganizat! O simplă distracţie. Un pretext ca să alergi de colo-colo. Un exerciţiu fizic. În America fotbalul mobilizează atenţia a milioane de oameni, şi nu numai atenţia, ci şi punga lor. Producţia de jucători de fotbal — care este meseria *mea* — a devenit una din marile industrii ale Americii. Fotbalul este idealul fiecărui băiat şi al fiecărui tânăr din întreaga ţară. Un fundaş de mâna întâi, preţuieşte cât greutatea lui în platină. Îl socotesc pe Merejkowski, actualul nostru fundaş, drept cel mai mare dar pe care l-a hărăzit Dumnezeu universităţii Motley.

Emoţionat la gândul excepţionalului Merejkowski, domnul Ramper îşi frecă cu dosul unei mâini imense ochii care i se umeziseră puţin, şi rămase privind îngândurat spre un aparat de radio.

Juan se miră de detaşarea lui, precum fusese uimit de examinarea fizică la care-l supusese. Avusese răgaz să observe spaţiul larg pe care-l închina fiecare ziar discutării sezonului de fotbal care se apropia, dar nu-şi dăduse seama de adevărata semnificaţie a acestui joc în America modernă. Gladiatorii din vechea Romă, matadorii din Spania, jucătorii de crichet din Anglia, şi tenorii răscoli tori ai Italiei s-au bucurat fiecare, după măsura sa, de o faimă populară, pe lângă care renumele prim-miniştrilor şi al mareşalilor nu e decât un fleac. Şi totuşi, niciun gladiator, niciun matador, niciun jucător de crichet sau tenor nu fuseseră luaţi în seamă atât de serios cum erau jucătorii de fotbal în Statele Unite, unde orice entuziasm natural este încurajat cum se cuvine de către agenţii Bunăstării şi Publicităţii americane.

Doamna Ramper, o femeie slăbuţă, cu buze subţiri şi ochelari, observă:

— Cred că ar fi bine dacă aţi lua loc, domnule Motley. Leonie va mai zăbovi cu schimbarea rochiei. Cum vă place America?

Domnul Ramper se întoarse din nou spre Juan.

— Fizicul dumitale îmi pare excelent, spuse el. Ai practicat vreodată aruncarea ciocanului, tirul, boxul, săritura cu prăjina, săritura în lungime, sau luptele greco-romane?

— Pe toate, spuse Juan, mințind cu nerușinare în cinstea bătrânei Anglii.

Domnul Ramper păru impresionat:

— Aș putea face un jucător din dumneata, spuse el.

Fiecare din sporturile pe care le-am menționat cuprinde o parte din tehnicile cerute de fotbalul modern. Aș vrea să apari în rândurile echipei mele la antrenament. Am să fac un om din dumneata! Un om care să stârnească lacrimi de mândrie în ochii mamei sale și să împletească o cunună de glorie nemuritoare în jurul turnului celui mai înalt al scumpei sale Alma Mater! Vei învăța să disprețuiești durerea și ușurința egoistă, și la cuvântul de ordine — la cuvântul *meu* de ordine — să mobilizezi fiecare fărâmă din puterea dumitale spre a te năpusti la atac, ca un elefant rănit luptându-se să-și apere soața. Acesta este adevăratul înțeles al jocului de fotbal. Iar drept răsplată pentru ceea ce dăruiești fotbalului, fotbalul îți va da curaj, energie și perseverență neabătută în fața celor mai grele încercări.

Va turna sânge tare în fiecare arteră din trupul dumitale și-ți va întări vigoarea, băiatule!

— Iat-o pe Leonie, domnule Motley, anunță doamna Ramper cu amabilitate.

Și Leonie apăru în cameră, își sărută tatăl — obrazul lui era înfierbântat de pe urma zelului retoric, dar sărutul acela dovedea că Leonie știa cum să liniștească asemenea crize — și porni în oraș cu Juan.

Ceva mai târziu, după ce-și mai reveni puțin din ușoara-i uluire, el îi spuse:

— Tatăl dumitale ar vrea să joc fotbal.

— Juan, exclamă Leonie. Îmi dai voie să-ți spun Juan, nu-i așa? Speram din toată inima c-ai să joci. O, Juan, asta e pur și simplu splendid! îmi faci o bucurie nespusă! Nici nu-ți închipui ce importanță va avea pentru dumneata la Motley, din punct de vedere social și în multe alte feluri. Înseamnă că vei fi invitat imediat să devii membru al uneia dintre fraternitățile mai de seamă; Phi-Phi, Delta Tau, sau Mu Chi.

— Mu Chi? se informă Juan.

Leonie îi dădu câteva lămuriri privitoare la aceste fraternități, aceste organizații cvasi-secrete de importanță socială covârșitoare, care poartă în mod misterios denumiri alcătuite din literele alfabetului grecesc.

Juan își mâncă friptura de pui cu salată, gândindu-se că va avea prea puține prilejuri să studieze serios Etica Comercială, cu atâtea preocupări noi care îl vor înfrunta acum. După cină se duseră la cinema să vadă *Nebunii Dansatori.*

Domnul și doamna Ramper se culcaseră când sosiră acasă. Leonie aprinse o lampă care răspândea un cerc discret de lumină sub care se așeză.

— Nu, nu, nu, protestă ea când Juan se aplecă s-o sărute. Nu, nu, nu, nu, nu! Și după ce rosti aceste sunete cumințele, buzele i se bosumflară cât se poate de îmbietor și se retrase numai până la capătul canapelei, unde exclamă „O!” în loc de „Nu!”, îngăduindu-i lui Juan s-o sărute cu toate aparențele unei bucurii împărtășite.

XI

Domnul Ramper își antrena fotbaliștii. Terenul pe care lucrau era păzit de pichete. Domnul Ramper era unul din cei trei sau patru antrenori cu adevărat importanți din țară și iscoadele altor antrenori mai mici se străduiau mereu să descopere tainele tehnicii lui. Ca atare, în fiecare zi înainte de a-și conduce băieții pe teren, avea loc o cercetare serioasă a împrejurimilor și se instala o pânză de protecție ca să-i îndepărteze pe agenții vrăjmași.

La un capăt al terenului se afla o platformă de lemn, încărcată cu douăzeci sau treizeci de tone de stânci. Plat forma era urcată pe niște roți mici. O duzină de oameni, cu umerii pironiți în pereții acestui munte artificial, se străduiau să-l împingă încet, spre a dezvolta puterea necesară la grămadă.

Pretutindeni fuseseră ridicate furci mari de spânzurători, de care atârnau saci plini cu rumeguș de lemn. La porunca dală de unul din antrenorii subalterni ai domnului Ramper — el însuși prezent pe teren — oamenii se năpusteau disperați asupra acestor manechine grele. O șarjă reușită trebuia să se termine cu un salt zburător, în care picioarele omului să se azvârle în aer înainte ca brațele sale să fi îmbrățișat sacul cu rumeguș. Acest exercițiu era necesar pentru un placaj necruțător.

În alte colțuri alo câmpului de antrenament se pre dau cursuri de sprint, de box francez, de lupte greco-romane, de sărituri ca broasca și de folosirea brațului drept.

După o oră-două de antrenament, echipele se aliniau și se năpusteau, în loc de saci, una asupra celeilalte. Un om era adeseori scos de pe teren în stare de totală inconștiență. Slăbănogii trebuiau eliminați.

Juan se simțea adeseori extenuat după terminarea unei zile de antrenament, căci aceste exerciții, ostenitoare prin ele însele, se mai desfășurau și în uniformă completă de fotbalist, compus dintr-o cască ele piele întărită, din apărătoare de piele pentru umeri. Și piept, și din pantaloni prinși la genunchi cu întăriturl de piele la toate punctele mai gingașe. Juan descoperi însă că existau și compensații. Ca membru al echipei de fotbal, nu i se pretindea să desfășoare prea multe activități de alt gen. Colegii săi de an la Școala de Tehnologie Comercială îl priveau cu o admirație vădită, iar profesorii se simțeau măguliți când apărea la cursurile lor. Ei știau prea bine că cursul domnului Ramper era mult mai important decât ale lor.

Domnul Ramper se adresa oamenilor săi cam de două-trei ori pe săptămână în felul ăsta:

— Băieți, spunea el pe un ton foarte serios, nu știu ce e cu voi, dar nu munciți cum trebuie. Nu puneți inimă în jocul vostru. Poate că brațele și picioarele își fac datoria, dar inima voastră nu e cu ele. Și bătăliile nu se câștigă decât cu inima, băieți! Ce-i cu voi, oameni buni? Sau poate că v-ați săturat de prezența mea la Motley?

Aici domnul Ramper se oprea, cu brațele întinse și cu g chemare adâncă în ochi, până ce un uriaș slab de duh îi răspundea: Vai, șefule, doar știi prea bine că nu-i așa. Știi bine că am face orice pentru dumneata!

De îndată atitudinea domnului Ramper se schimba.

Devenea fioros, iar degetul său arătător se îndrepta acuzator înainte. Glasul său era acum mușcător și rece ca dalta:

— Atunci, de ce n-o faceți? tuna el. De ce nu sunteți și voi la fel ca băieții pe care i-am avut aci? Ca Fleischhacker și ca Stomp și ca Sokolovitch? Ei s-ar fi năpustit și printr-un perete de piatră dacă le-o ceream. Ar fi despicat și betonul. Nici drugii de fier n-ar fi stat în calea lor. I-am învățat să placheze stejari, până n-a mai rămas unul singur prin împrejurimi. Dar voi, eroi de două parale, luptători de paradă, voi n-ați fi în stare nici măcar să îndoiți un crin pe tulpina lui !

Apoi, când cei o sută și ceva de tineri păleau de mânie, își mușcau buzele de ciudă, și trăgeau nervoși du pulpanele maiourilor lor, alunei, abia atunci glasul șefului se schimba din nou, spre a deveni o adevărată chemare la luptă.

— Când o să vă trimit pe teren la primul meci, striga el, o să vă trimit ca pe câmpul de bătălie. Ordinul meu e să luptați! Să luptați! Atâta tot. Când apare echipa adversă, vreau să vedeți roșu în fața ochilor. Vreau să-i snopiți. Vreau ca voi *să vreți* să-i snopiți! Năpustiți-vă asupra lor de la primul fluier. Bang! Să treceți prin echipa lor ca o turmă de bizoni în galop turbat. Și cum o s-o faceți? Numai prin luptă dârză !

Datorită acestui mediu bătăios, Juan fu invitat să se alăture Fraternității Mu Chi și în mai multe rânduri cină la sediul acesteia. Toate Fraternitățile își aveau sediile lor, adeseori în clădiri mari și elegante, care serveau drept cluburi pentru membrii în trecere, iar pentru cei cu reședința la Motley erau centre de viață colectivă, caracterizată prin mult zgomot și reguli complicate de comportament.

Spre a deveni membru activ al unei Fraternități, era nevoie să te supui unui ceremonial de inițiere, a cărui natură era un secret păstrat cu strășnicie. Cei din afară șopteau, totuși, că novicii de la Mu Chi erau arși cu fierul roșu înainte de a putea beneficia pe deplin de privilegiile acestui ordin. Juan asculta aceste zvonuri cu spaimă ne prefăcută, și nu pricepea de loc rostul misterului. Se încumetă chiar să declare că totul i se părea o imensă copilărie. Apoi află că multe milioane de cetățeni americani, oameni între două vârste și chiar mai bătrâni, aparțineau unor organizații tot atât de secrete ca Fraternitățile, cu toate că nu se bucurau nici pe departe de considerația socială pe care o confereau acestea din urmă. Organizații ca Ku Klux Klan, Cavalerii lui Columb, Cavalerii Pitiei, Ordinul „Lăcașului Mistic”, al „Stejarilor”, al „Pădurarilor”, al „Bizonilor”, al „Căprioarelor”, și al „Cedrilor din Liban”, ai căror membri nu se mulțumeau numai să practice rituri secrete, dar se mai deghizau și în turci, canibali, cruciați și altele asemănătoare, spre a le îndeplini cât mai cu folos. Și atunci, cum mai putea fi socotită copilăroasă o astfel de datină, atâta vreme cât milioane de oameni în deplinătatea facultăților lor mintale o respectau?

— Acum fii obiectiv, îi spuse lui Juan un tovarăș ocazional, și mărturisește că n-ai dreptate.

Juan veni în contact și cu un alt aspect al vieții universitare americane, chiar în casa unde ședea. Mai locuiau și alți șase studenți acolo, muncind din greu ca să

dobândească o licență suplimentară. Căci concurența era atât de mare, încât o singură licență era de prea puțin folos aceluia care râvnea la o carieră academică. Pentru un tânăr con ferențiar, numărul cerut era de cel puțin trei. Atitudinea acestor tineri era foarte diferitei de aceea a celorlalți studenți. Ei urmăreau țelurile pe care și le aleseseră cu o râvnă de-a dreptul uluitoare, și uneori aceste țeluri erau uluitoare și ele.

Era, de pildă, un tânăr istoric interesat în Administrația Colonială Britanică. Cei ce-l îndrumau îl sfătuiseră s-o ia de la începuturi, încât el porni să studieze îndatoririle Membrilor Curții Regale a Regelui Alfred cel Mare.

Și mai era un student la literatura germană, care dorea să cerceteze filosofia lui Clocihe. Profesorul deja catedra respectivă îl pusese în gardă împotriva neglijării genezei acestei filosofii și îl trimisese să studieze alfabetul gotic.

Toți ceilalți studenți se interesau de probleme pur utilitare, ca de pildă Istoria Controversei Privitoare la Praful de Copt în America: Răspândirea Gărgăriței în Oklahoma, și Experiența din 1858 cu Introducerea Dromaderelor în Texas. Unii prieteni de-ai lor, care-i vizitau din când în când, lucrau teze privitoare la Apariția Umidității Interioare și Exterioare la Carnea de Vacă de Primă Calitate, sau Deosebirile dintre Folosirea Clasică în Secolul al șaptesprezecelea și în Epoca Modernă a Prepozițiilor care Servesc la Introducerea unui Infinitiv în Conformitate cu Anumite Verbe Franțuzești.

Atari subiecte, i se spuse lui Juan, alcătuiau preocupări curente ale tineretului intelectual din întreaga Americă.

XII

Fotbalul, descoperi Juan, nu era numai un joc ci și un rit. Un meci de fotbal era o adunare tribală la care preoții aținâu periodic mulțimea la extazuri, iar isprăvile de vitejie de pe teren deveneau prilej de descătușare colectivă a patimilor cai o s-o acumulaseră în răstimpul ultimei săptămâni de înfrigurate anticipări.

Stadionul de la Motley era o cupă concavă, de formă ovală, cu o capacitate de șaizeci de mii de spectatori. Orașul Cartagina ora, ce-i drept, un orășel foarte mic, dar lumea venea de la mulți kilometri depărtare spre a vedea un meci bun, încât cupa era în general plină. Primul joc al sezonului, pe care Motley îl câștigă cu un număr impresionant de puncte, se desfășură împotriva unei echipe baptiste, reprezentativa unei miei școli confesionale din împrejurimi. Baptiștii, pare-se, nu erau prea înzestrați la fotbal. Cam moi, poate, din cauza prea numeroaselor cu fundări în apă. În orice caz, metodiștii erau eu mult mai buni, deși erau și ei cu desăvârșire anihilați de catolicii irlandezi.

Jocul următor pe care avea să-l susțină Motley era tocmai împotriva unei echipe catolice.

Ca și la primul meci, Juan își îmbrăcă armura, maioul și pantalonii întăriți pe alocuri, și ieși în fugă pe teren, împreună cu echipa lui. Toți jucătorii de rezervă însoțeau echipa. Erau cam șaizeci, și în timpul jocului ședeau pe tușă înfășurați în

pături călduroase. Stadionul era aproape plin și fanfara universității, compusă din o sută și patruzeci de muzicanți, mărșălui de jur-împrejur cântând arii marțiale. De îndată ce fanfara tăcu printr-un *bum* deosebit de răsunător, conducătorii de ovații intrară în acțiune. Erau cinci tineri ageri, patru din ei îmbrăcați în alb, iar cel din mijloc în roșu, care îndemnau lumea să aplaude. Țipau la megafoane — și mulțimea răspundea. Gesticulau — și mulțimea reacționa. Mii de voci vociferau într-un singur glas. Gesturile conducătorilor de ovații se întețeau. Arătau în direcția aceasta și apoi în cealaltă, eu brațele larg deschise, bătând nerăbdători din picioare, și amenințau cerul cu pumnul închis. Săreau în aer și, sfidând spațiul, executau tumbe peste tumbe — din ce în ce mai repede. Iar la fiecare mișcare a lor, mulțimea răspundea cu un glas huruitor, cu răgete, cu șuierături, ca plesnituri de bici, ca niște coruri exultante. Din ce în ce mai repede; din ce în ce mai iute. Volubile și zgomotoase ca tunetul; strigăte congoleze; incantații: bolboroseli la megafoane. Yankei hrăniți cu proteine — floarea Veacului Douăzeci, avangardă a civilizației — zbierând formule magice spre a descânta spiridușul victoriei de vraja unui trib străin. „M-O-T-L-E-Y!" Patima colectivă descătușată într-un alfabet zornăitor: „M-O-T-L-E-Y!"

Sălbatic și impresionant, gândi Juan.

Jocul începu.

Fotbalul american, dezvoltat din rugby, a suferit modificări datorită unor înrâuriri irlandeze și germane. Nemții l-au sistematizat, reducând variatele posibilități de acțiune la un număr fix de tipuri și născocind o serie de optzeci sau de o sută de reguli cu câteva zeci de îndreptări. Irlandezii au mărit prilejurile de ciocniri personale între membrii echipelor adverse. În vreme ce la rugby, numai omul care ține mingea este cel care stârnește un interes imediat, la fotbalul american oricare membru al părții potrivnice constituie un pretext legitim pentru trântirea la pământ. De îndată ce răsună fluierul, jucătorul din centru, care a stat ghemuit peste minge ca o pasăre în cuib, o azvârle printre picioare unuia dintre fundași, în timp ce pe ambele părți ale lui gardienii, placatorii și vârfurile țâșnesc din poziția în genunchi la o activitate înfiorătoare. Dar întrucât gardienii, placatorii și vârfurile echipei potrivnice — mulți dintre ei cântărind peste o sută de kilograme — sar și ei la acțiune în același moment, se aude o bubuitură surdă îngrozitoare. Cele două linii de atac s-au întâlnit. Între timp fundașii, unul din ei având mingea, încearcă să sară peste acest obstacol încăierat, fie cad peste ci, fie îl ocolesc în fugă, poticnindu-se însă la marginea grămezii, unde încearcă să execute o pasă înainte și să se îndrepte în goană înapoi la locul lor. Mingea este scoasă din când în când de sub o grămadă de jucători care se zvârcolesc de durere. Cei care par să fie răniți mai serios sunt ridicați și scoși de pe teren, iar locțiitorii lor, aleși din armata de rezerviști, aleargă să le ia locul. Arbitrul și doi adjuncți cercetează mingea și stabilesc punctul precis unde a atins pământul. Doi oameni cu o ruletă de măsurat se năpustesc pe teren să măsoare cu cât a înaintat Motley. Și operația se repetă.

Așa apare jocul acesta unui ageamiu, spectatorului neinițiat, dar ochii celor care cunosc toate tainele jocului văd tot felul de complexități și de viteze, de tactici și de

strategii în mișcările fiecărui jucător.

Între timp, în momentele de mare încordare ale jocului, conducătorii de ovații vrăjesc mulțimea, transformându-i pe spectatori într-un cor care țipă un aleluia sau un *vae victis* vrăjitoresc.

„Ah!” țipă primii prin megafoane.

„AH!” rage mulțimea.

„Bah!” o îmbărbătează ei.

„BAH!” tună mulțimea.

„Wah-hah-hah!” urlă conducătorii de ovații cu voioșie drăcească.

„WAH-HAH-HAH!” răbufnește mulțimea, complet înnebunită acum, în timp ce toți cei patru conducători de ovații, îmbrăcați în alb, sar în sus, forfecând din picioare, iar cel în roșu face tumbe peste tumbe întocmai ca o roată neastâmpărată.

Efectul acestor demonstrații este binefăcător și liniști tor pentru spectatori. Li s-a administrat un purgativ psihic și deșeurile lor emotive au fost evacuate în chip mulțumitor.

Jucătorii, ațâțați la culme de atâta zgomot, trântesc mai dur ca oricând. Elocventul domn Ramper s-a rugat pentru ei, le-a ținut predici, s-a văitat înaintea lor. Le-a inoculat mânia și patima izbândei. („Luptați!” le-a spus domnul Ramper la vestiar. „În cinstea bătrânei noastre universități dragi adăugase cu lacrimi curgându-i de-a lungul nasului. „Bum!” încheiase, izbind cu sete într-o masă.) Acum, rafala asurzitoare și în stacato a mitralierei ovațiilor izbucni din nou. Ia uitați-vă la Schwarzwalder cum atacă din tușă!

— Un ura lung pentru Schwarzwalder!

— Uite-l pe Toccata interceptând o pasă!

— Ura, Toccata!

Și pe Merejkowski zvârlind o pasă lui Buck Wilkins!…

Dar Buck, din păcate, scăpase mingea din mână. Iubita lui Buck o să-i arate ușa diseară. Prietenii lui Buck o să-l trateze cu răceală la vestiar. Buck va trebui să se ascundă prin unghere timp de o săptămână. Jos cu Buck Wilkins!…

În tot răstimpul acestor întâmplări răscolitoare, Juan șezu pe tușă înfășurat în pătura groasă. Când un jucător era rănit sau începea să mai piardă din viteză, era înlocuit de un locțiitor. Dar erau atâția înlocuitori cu experiență, încât domnul Ramper nici nu se gândi la Juan.

Trei sâmbete în șir veni în fugă pe teren, luă loc pe o bancă, plecă în fugă la sfârșitul primei reprize, apăru în goană la începutul celei de a doua, șezu pe altă bancă, pentru ca în sfârșit, când se întuneca și se răcorea, să fugă de pe teren din nou. Iar pentru această ispravă, el și toți ceilalți locțiitori potențiali se antrenau zilnic cu toată energia timp de câteva ore în șir.

Peisajul din jurul orașului Cartagina devenea din zi în zi mai frumos, pe măsură ce venea toamna, cu culorile ei ruginii, cu diminețile ei reci și cu amurgurile înecate în neguri brumării. Lacul era de un albastru de oțel. Juan și Leonie cutreierau cu mașina șoselele albe care se întindeau peste dealuri, paralel cu lacul. Pământul era cafeniu, iar copacii, de toate culorile, galbeni și ruginii, și verzi și de un roșu

aprins. Coniferii își păstrau înfățișa rea de neabătută și nepăsătoare tărie. Merii mai purtau încă fructe, iar sute de mere zăceau putrezite pe pământ, răspândind o mireasmă dulceagă în aerul răcoros. Frunzișul cel mai viu era acela de pe arțari și de pe scumpii.

Arțarii pâlpâiau în stacojiu și auriu: scumpia era toată purpurie. Pretutindeni, peste culmile unduitoare ale dealurilor, strălucea roșul aprins al copacilor, împăunându-și coroanele sub albastrul încețoșat al cerului, ca niște cui buri dense de flăcări jucăușe cu smălțuiri de aur printre ele. Mai aproape de pământ era purpuriul profund al scumpiilor. Iar lacul umplea, kilometru cu kilometru, râpa largă dintre dealuri — adânc, și tăcut, și albastru ca oțelul.

Aceasta era fără îndoială o țară de nomazi. O țară a vânatului și a livezilor sălbatice, cu o mireasmă îmbătătoare de mere și un aer răcoros care îți furnică sângele. Aici triburile de Piei Roșii își aveau terenurile de vânătoare. Triburile de indieni Cayuga și Onondaga, Tuscarora, Oneida și Mohawk luptaseră și goniseră și uciseseră căprioare, și tot aici omul cu piele roșie a dispărut din fața omului alb care, în ciuda paloarei feței sale nevinovate, se dovedise mult mai nimicitor. Poate că sângele indienilor Mohawk și Tuscarora și Cayuga, supt de adâncile rădăcini ale arțarilor acestora dădea frunzișului lor atâta măreție. Seva copacilor acestora era sângele vânătorilor indieni care fuseseră uciși de oamenii albi. Frunzele fluturând în vânt fuseseră înmuiate în sângele lor. Și curând veni-va zăpada albă, precum veniseră oamenii albi, și vânt urile reci îngheța-vor arțarii și scumpiile, despuindu-le de frunzele vii și zvârlindu-le la pământ spre a fi acoperite de viscolul palid. Tot acest ținut unduios, împestrițat acum cu verde și stacojiu, cu aur și purpură, va zace ca un leș neted, fără trăsături deosebite, sub ucigătoarea democrație a zăpezii…

Când se întâmpla ca Fraternitatea să organizeze un bal, Juan era recunoscător că închina atâta timp exercițiilor violente, căci un bal Mu Chi ar fi fost fatal pentru un molia și nu atât podeaua ticsită, cât vioiciunea Fraților și a partenerelor lor; nu atât vioiciunea lor, cât vigoarea asurzitoare a orchestrei; nu atât orchestra, cât cuplurile am o roase într-o duzină de unghere ferite; nu era atât dragostea, cât ginul care curgea din belșug în camere tăinuite și în fiecare din cele cincizeci de mașini parcate în jurul clădirii; și nu era de fapt numai ginul, ci mulțimea de dansatori, bonomia gălăgioasă, jazul îndrăcit, succesiunea de buze binevoitoare și biciuirea nimicitoare a alcoolului — toate acestea într-un singur amalgam țipător care schimba serata într-o performanță doar pentru eroi — pentru eroi și indestructibilele semi-ingenue.

Leonie era foarte bucuroasă să fie partenera lui Juan, căci el continua să-i placă, iar mai multe prietene de ale ei își manifestaseră ciuda plină de gelozie față de anexa rea unui străin atât de frumos.

Saxofoanele mugeau și tremurau, o singură vioară se îneca în agonie, și pe urmă sala răbufnea de larma îndrăcită a tromboanelor supuse ritmului ciocănitor al tobelor și talgerelor.

— Hai băiete, striga Leonie în extaz, mai vârtos!

Picioarele ei și partea inferioară a trupului de veniră primejdios de active, spinarea i se cabra — ca o trestie flexibilă când o scuturi — și crupa ei micuță și energică sălta încoace și încolo. Picioarele și coapsele îi zburau în toate direcțiile, de parcă șoldul și genunchiul american descătușau încheieturile în jurul unui cerc întreg. Genunchii îi țâșneau înainte; genunchii i se încovoiau înapoi. Labele picioarelor plesneau dușumeaua. Juan, datoritei ageri mii sale firești, se străduia să-și acordeze mișcările cu ale ei, cu toate că ar fi preferat de o mie de ori să danseze în felul liniștit, indiferent, de hai-să-ne-plimbăm-prin-parc folosit îndeobște de către englezi. Leonie fredona refrenul înfiorătoarei melodii cântate de orchestră:

Vreau să mă iubești doar tu.
Numai tu să mă *iubești!*

Apoi un bărbat îl bătu pe Juan pe umăr și Leonie. Se îndepărtă dansând în brațele noului său partener. Mina ei stingă, cu degetele larg răsfirate, se agăța cu aceeași patimă de umărul acestuia precum se agățase de umărul lui Juan. Capul i se lipea tot atât de aproape de pieptul lui ca de acela al lui Juan. Ochii i se ridicau cu aceeași drăgălășenie spre el, iar crupa ei micuță sălta cu îndemânare, mai sprintenă ca niciodată.

Timp de câteva clipe Juan privi dansatorii. Erau cu toții tineri, iar rochiile fetelor se desprindeau și se cufundau în palete uluitoare. Iată o rochie de culoarea cireșelor pierdută printre trei nuanțe de verde, și un albastru aprins alături de un galben portocaliu. Aici un amestec de brun și argintiu; acolo de cărămiziu și roz. Slavă Domnului! își spuse Juan, că bărbații poartă haine negre!

Saxofoanele gâlgâiau și suspinau în goană după o melodie insesizabilă. Toate picioarele fetelor erau îmbrăcate în ciorapi de mătase subțire, în tonuri variate. Unele erau de culoarea pielii, altele aurii. Un membru al orchestrei cânta:

Ce pereche-am fi, iubito.
Dacă m-ai iubi și tu.
Dar ești veșnic înghețată.
Mai topește-te un pic.

Juan fu impresionat de încrederea în sine pe care o de vedeau aceste fete când intrau sau ieșeau din sala de dans. Cu capul sus, întinzând o mână indiferentă, acceptând cu nepăsare salutările bărbaților. Cu o urmă de zâmbet pe buze, cu ochii în patru, anticipând omagiile — omagii cam crude necioplite poate, și searbăde, dar totuși omagii. Acum se liniștiseră sirenele și orchestra cânta o melodie în sur dină, cu ritmul marcat de o ușoară bătaie de toba. Cu o bruscă dezamăgire, Juan remarcă la toate fetele acestea un fel de aer de familie. Poate nu chiar la toate. La unele recunoșteai unele trăsături mai individuale. Dar majoritatea se apropiau mai mult sau mai puțin de un același tip. Mici chipuri rotunde; obraji mici și bucălați; nasuri mici cu tendința de a fi cârne; părul pieptănat în ondulați! rigid simetrice;

buze sulemenite cu aceeași culoare ea mușcata, și guri volubile care rosteau același lucru. Aveau toate acest aer de familie, pentru că nutreau toate același ideal despre farmecul feminin. Plăcute, însuflețite, dar seci. O clipă, înfiorătoare, Juan își închipui pântecul Americii, scoțând pe bandă rulantă, ca o fabrică de automobile Ford, un nesfârșit șir de plăcuțe însuflețite dar seci, blonde (ori brunete), întru desfătarea unui popor îndrăgostit de șabloane…

— Hai să bem ceva, rosti un glas prietenos.

Ginul era tare. Îl băură în bucătărie, pentru că organizatorii balului erau, oficial, împotrivă băuturii, iar la bucătărie nu călcau nicicând. Vreo șase membri ai Fraternității Mu Chi, cu partenerele lor, ședeau pe o masă lungă, bând gin și mâncând sandvișuri pe care li le pregătea o negresă durdulie. Juan fu prezentat mai multor persoane.

Toată lumea era foarte prietenoasă și Juan sorbi din multe sticle. Îi fu rușine de a fi gândit atât de critic despre oaspeți atât de amabili, și se urcă iarăși sus, braț la braț cu cel care-i ghicise setea latentă. În drum trecură prin fața mai multor îndrăgostiți, care își alcătuiau unul altuia scut împotriva lumii. Întocmai ca în Evul Mediu, când fiecare peșteră își avea un sihastru tăcut, Casa Fraternității ascundea în fiecare ungher și firidă câte o pereche de îndrăgostiți, muți și extaziați.

Juan dansă din nou cu Leonie și descoperi că băuse și ea puțin gin și că era tare aprinsă. Apoi dansă cu o fată cu părul de aur, deopotrivă de înaltă cu el, care îi cânta la ureche în timp ce dansau:

Peștii înoată, păsările zboară.
Eu îl voi iubi pe cel ce mi-e drag.
Pân-la moarte-l voi iubi…

Apoi dansă cu o fată îmbrăcată într-o rochie de un albastru aprins, poate puțin cam cherchelită, căci avea o expresie de melancolie mongolă pe fața ei bronzată de soare — petrecuse toată vara și toamna în California de Sud — și asculta cu nesaț la șeful de orchestră cu fața măslinie care cânta cu o voce de tenor strangulat:

Știu o fată care mă-ndrăgește
Asta-i nebunia ei…

Iar fata în albastru aprins se agăța greu de Juan și voia să danseze numai în preajma orchestrei, privind ba la el, ba la șeful de orchestră, cu ochii ci negri și mici și chipul bronzat. Iar tenorul strangulat — poate că era scopit – cânta cu vocea-i dureros de emasculată despre O-hi-o, unde cresc viorele sfioase și unde, când te uiți în ochii cuiva, ei îți spun tot ce vrei să știi.

— Măi, dar fercheș bărbat! spuse o fată în roșu care, sosită de curând, îl vedea pe Juan pentru prima oară. Așa încât el se încumetă să-l bată pe umăr pe partenerul ci și dansă cu ea, în timp ce orchestra ataca cu maliționizitate o melodie

numită „Totu-i pentru dragoste!”, pe care fata în roșu o cânta în gura mare:

Pentru ce sunt buze roșii?
De ce șolduri durdulii?
Totu-i pentru dragoste!

Dragoste, cu o intonație vibrantă. Tinerețea e făcută pentru a cânta și dragostea își are poeții pe care-i merită.

Și de ce-nvățăm franceza?
Și pe bănci în parcuri stăm?
Totu-i pentru dragoste!

și fata în roșu își lipise trupul de-al lui Juan cu eficiența unei midii prinse de o stâncă. Totu-i pentru dragoste și dragostea își are poeții pe care-i merită.

Apoi înapoi la Leonie, la o Leonie un pic bosumflată, deoarece nu mai dansase cu ea de o jumătate de ceas, dar care îl iertă curând îndeajuns ca să-l împingă printr-o mulțime de mătăsuri colorate, brațe goale și haine negre, până la o mașină parcată în noaptea răcoroasă înțesată cu stele, la o mașină în care două tinere ședeau pe genunchii a doi tineri și beau gin sintetic dintr-o sticlă de un litru, îmbrățișându-se de-a valma cu dărnicie. Îi în timpi nară totuși pe Juan și pe Leonie cu strigăte voioase și, făcându-le loc, le oferiră gin și țigări, iar curând după aceea, șezând cu toții de-a valma, foarte apropiați și încinși și cu membrele atât de încâlcite încât piciorul oricui putea fi mângâiat de oricare, se apucară să cânte cu toții un alt când tec de dragoste și de dor:

Gătită-n zdrențele-ți de gală
Să știi că nu-i nicio scofală:
Ce-i astăzi haina fericirii
Sunt mâine țoalele mâhnirii.
Ei te cheamă-n dulci cadențe
Veselă Păpușă-n Zdrențe!
Azi dorită și iubită
Mâine, jalnic părăsită.
Biată Păpușică-n Zdrențe!

Leonie, culcată pe pieptul lui, săruta ochiul stâng al lui Juan cu buze calde și drăgăstoase; dibui cu dibăcie sticla cu gin pe care i-o oferi; și îl mângâia pe păr în timp ce el bea. Astfel încât, atunci când se înapoiată în sala de dans, Juan constată cu uimire că spectrul de culori se topise și că toate elementele lui dansau acum nebunește charleston, cu parteneri albi și negri, în timp ce orchestra sufla ritmuri drăcești prin tromboane lungi de alamă care se alungeau și se scurtau rând pe rând în fața gurilor buhăite în care se propteau. Apoi luminile fură scăzute milos — până

la un violet-albăstrui, și zgomotul târșitor al picioarelor pe podea se confundă într-o melodie, mai blândă.

Acum banjourile și ghitarele havaiene răspândeau note jeluitoare în amurgul apăsător, și tenorul scopit cânta o melodie parcă lipită de coardele ce se agățau de ea: dragoste, mereu dragoste, și iar dragoste și bucuria de a te uni cu ritmul jazului.

— S-ar părea că aveți o părere bună despre dragoste în partea asta a lumii, vorbi Juan.

— Despre dragoste? spuse Leonie plină de entuziasm. Oho, băiete, lasă că te învăț eu…

XIII

Juan se trezi în dimineața următoare cu presimțirea vinei nenorociri iminente, ceea ce nu se datora decât în parte stării de plâns în care se afla stomacul lui.

Zăbovi în pat câtăva vreme, fumând o țigară care-i frigea limba. O seară lamentabilă, cugetă el. O expunere jalnică de vulgaritate dezlănțuită, ușor de criticat din toate punctele de vedere. Un gin de foarte proastă calitate. Și fetele? Ei da, fetele făcuseră progrese pe măsură ce serata se prelungise.

Dar ca să fiu cu totul cinstit, își spuse Juan, așezându-se în pat atât de brusc încât simți o strălucire de durere la creier și o groaznică senzație de rău de mare la stomac, ca să fiu cu totul cinstit, m-am distrat destui de bine după prima jumătate de ceas. Am băut ginul lor chimic, și m-a remontat. Le-am sărutat fetele, și mi-a plăcut.

Am țopăit în sunetele muzicii lor înfiorătoare, și am aplaudat. Sunt așadar și eu un om cu gusturi vulgare. Păcatul meu este că sunt normal. Atunci, să-mi fie cinstea o virtute…

Cinstea-în-Gândire și Cinstea-la-Pungă — acești copii ai nimănui ! Cea din urmă, de când cu înfierea ei de către Opinia Publică, era ceva mai bine ocrotită; dar Cinstea în Gândire rămăsese hoinară pe străzi, privind cu jind printr-o fereastră la copiii bogați care se jucau în camera lor, doldora de jucării. Iată Trufia, așezată pe un tron de jucărie; Ipocrizia, cu părul ei de aur, copilul favorit al mamei; Buna Creștere, cu cartea ei eu felurite poze; Invidia, șterpelind bomboane de la soră-sa Lăcomia — care mai poftea încă la plăcinta mâncată adineaori — și Nemilostenia, lungită sub lacăt în cutia ei. Iar ea, biata Cinste, turtindu-și nasul de geam, stătea tremurătoare în ploaie sau zăpadă sau viscol — căci Vremea Rea este nașa ursuză care n-o părăsește decât rareori. Printre toți copiii bogați, numai Lăcomia îi mai vorbea când și când, dar Cinstea nu prea o simpatiza, în general…

Aș putea s-o înfiez eu. Gândi Juan. Mi-aș lua desigur o belea mare pe cap și m-ar stânjeni uneori, dar aș putea s-o trimit la culcare curând după ora ceaiului…

Era aproape ora ceaiului când Juan ieși în oraș să în frunte lumea, și chiar la această oră nutrea doar puțină simpatie față de activitățile ei mai grele. Arăta cam palid în lumina soarelui de iarnă. Se alipi totuși fotbaliștilor care primeau instrucții de la domnul Ramper, și printr-o eroică stăpânire de sine, reuși să-și ascundă

slăbiciunea fizică.

Mai mult decât atât, prin executarea magistrală a unei mișcări anevoioase, reuși să prindă ochiul antrenorului, iar mai târziu izbuti să-și atragă laude din partea domnului Ramper pentru iscusința cu care prinsese mingea…

Meciul important cu Princeton se apropia și, întru pregătirea lui, echipa încerca să pună în practică tot felul de noi tactici și șiretlicuri născocite de domnul Ramper, cu speranța că va învinge cu ajutorul lor pe temuții săi adversari. El și adjuncții săi se străduiau neostenit să-l instruiască pe fiecare om în toate amănuntele îndatoririlor sale, în Ușa Cel încât, ori de cele ori trei-sfertul fundaș dădea un anumit semnal, echipa să poată țâșni la o acțiune bine cugetată, fiecare contribuind cu precizia inteligentă a unei rotițe de mașină, pentru ca întreaga echipă să deruteze, să hărțuiască, să strivească și să mături pe cei unsprezece jucători de la Princeton.

Între timp, firește, echipa de la Princeton se îndeletnicea și ea cu elaborarea unor tactici având drept scop să-i combată, să-i încurce, să-i împingă, să-i zdrobească și să-i înfrângă rușinos pe jucătorii de la Motley.

Pentru un eveniment de importanță atât de mare, până și elocința domnului Ramper fu socotită neîndestulătoare, așa încât cu câteva zile înainte de meci, un profesor de Retorică — erau mai mulți la Motley — și câțiva preoți din localitate, împreună cu câțiva fotbaliști de vază din trecut (oameni pântecoși acum cu nasurile zdrobite) fură chemați spre a împărtăși echipei și întregului corp studențesc ce gândeau ei despre toată treaba asta. O adunare de masă fu convocată, și cu ajutorul megafoanelor, preoții se rugară la Dumnezeul Bătăliilor pentru victoria celor de la Motley și le amintiră ascultătorilor de Iosua și de David și de Samson și de alții care purtaseră Lupta cea Dreaptă.

Apoi, cu fraze simple și pline de emoție, dar nestingherite de reguli de sintaxă, veteranii cu nasuri frânte ai fotbalului glorios vorbiră despre eroii de odinioară, de oamenii aceia mari care fertilizaseră terenul cu sudoarea lor și călcaseră vitejește peste burțile dușmanilor în cinstea dragei lor universități Motley. Domnul Ramper adăugă la spusele acestora câteva cuvinte, care fură însă cu totul acoperite de aclamațiile stârnite de apariția lui. În sfârșit, profesorul de Artă Oratorică, un om slab și cam buimac, reproduse fraze frumoase din Demostene, din Ecleziast și din Abraham Lincoln, pe care le împleti cu ale sale și cu versuri din Cântarea lui Roland, iar la desert recită întreg mesajul lui Henric al V-lea adresat trupelor sale înaintea bătăliei de la Harfleur.

Apoi, vădit mișcată, vasta congregație cântă un imn, repetă cu conducătorii de ovații strigătele de luptă ale tribului, și-l ascultă cu inimi vrăjite pe pastorul Primei Biserici Reformate din Cartagina care, în final, îi încredința lui Iehova datoria de a-i sprijini pe cei cart! vor purta maiourile verde cu roșu ale universității Motley în ziua marii încercări. După care, un foc mare fu aprins și congregația se întoarse la ritualurile de junglă, bătând pământul eu picioarele și angajându-se într-un uriaș dans al șarpelui în jurul rugului înflăcărat.

La început Juan cam luase în derâdere aceste pregătiri atât de solemne și de complicate în vederea unui simplu meci de fotbal, însă când își dădu seama cu

câtă seriozitate le priveau toți ceilalți, începu să se sperie. Până și conferențiarii de la catedrele de Distribuție în Comerțul cu Amănuntul, Cumpărarea în Angro, și Analiză Statistică, păreau să acorde înfruntării ce urma să aibă loc peste câteva zile o semnificație majoră. Iar studenții de la cursul de Umiditate Interioară și Exterioară la Carnea de Vacă de Primă Calitate, și analiștii Controversei Privitoare la Praful de Copt, își părăsiră caietele și, bombându-și pieptul, foloseau anapoda termenii tehno-științifici ai fotbalului în conversațiile lor curente. Era limpede că acesta nu era un meci ca toate celelalte. În tulburarea ei, Leonie, biata fată, devenise cu totul incoerentă și, cu toate că afecțiunea ei pentru Juan, ca membru de rezervă al echipei, creștea din oră în oră, patriotismul ei era încă și mai mare, astfel în cât nu-i mai îngăduia lui Juan să întârzie peste ora zece seara, când ieșea cu ea în oraș. Toate dezmierdările de după ora zece fură sacrificate pe altarul fotbalului, dar ea socotea această jertfă a ei ca un lucru de nimic față de marea speranță legată de o victorie a universității Motley.

Ziua cea mare începu cu cerul acoperit de norișori albi, iar în tot cursul dimineții șoselele care duceau spre Cartagina fură pline de mașini încărcate cu vechi absolvenți de la Motley, cu soțiile și rudele soțiilor acestora, mamele și tații studenților actuali și verișoarele acestora, colegii de birou ai unchilor lor, câteva rubedenii din Memphis și din Oshkosh și din Wichita care veniseră în vizită pe la ei, și o mare afluență de oameni care nu aveau nici în clin nici în mânecă cu Motley sau cu Princeton, dar care iubeau fotbalul cu aceeași patimă cu care îndrăgesc puștii circul.

Înainte ca echipa Motley să se năpustească pe teren spre a înfrunta arena ticsită, domnul Ramper le ținu o scurtă predică:

— Băieți, vorbi el serios, am un ultim cuvânt de spus. Numai unul singur. Așa încât ascultați. Flăcăii de la Princeton s-au lăudat că meciul ăsta e un fleac pentru ei. *Eu* însă spun că sunteți în stare să-i snopiți. Ei bine, care din noi are dreptate? Cum o să dovediți că noi avem dreptate? O să săriți pe ei de la primul fluier. Nu-i lăsați să se organizeze. Turtiți-i și snopiți-i de la început! Atacați-i și loviți-i! Trântiți-i! Mânjiți-i! Orbiți-i! Bum, așa! Asta-i tot ce am de spus, băieți. Acum, fuga pe teren și desființați-i !

O grandioasă ovație întâmpină echipa la ivirea ei. Fanfară cânta cu însuflețire, șaizeci de mii de spectatori aplaudau în picioare, și conducătorii de ovații își dirijară corurile prin întreaga gamă a răsunătoarelor strigăte tribale.

Meciul fu îndeajuns de dur spre a satisface toate așteptările ațâțate cu atâta patimă în cursul săptămânilor de pregătiri, și accidentările nu fură câtuși de puțin rare.

Princeton marcă prima încercare, dar nu reuși transformarea care i-ar fi adus un punct. Apoi Motley marcă și ea, după o alergare spectaculoasă, și cu o măiastră lovitură de picior își asigură un punct avans. Acest succes duse entuziasmul susținătorilor echipei gazdă până la frenezie. Fanfara universității Motley cânta asurzitor, conducătorii de ovații făcură tumbe peste tumbe, și toți vechii absolvenți își scoaseră din buzunare câte o sticlă de whisky sau de gin și băură cu sete spre

a-și dovedi cât erau de fericiți.

Acum Princeton porni la atac cu o cruzime și o iscusința crescândă, și într-o succesiune rapidă, un înaintaș de la Motley și doi treis-ferturi de la Motley fură scoși de pe teren. Dar Princeton tot nu reuși să marcheze o încercare. Împinși înapoi până aproape de linia lor de fund, băieții de la Motley luptau cu îndârjire și-i țineau pe atacanți în loc. *„Ils ne passeront pas!"* era lozinca lor, și, întocmai ca la Verdun, partea lor de teren rămase neviolată. Dar vai, de câte ori scăpară ca prin urechile acului ! Vai, prin câte suferințe și ușurări nu trecură miile de spectatori! Și vai, ce alinare le aduse tuturor fluierul care anunța sfârșitul reprizei!

La vestiar, masorii și asistenții lor de toate felurile luară în primire echipa eroică, frecându-le brațele cotonogite, bătându-i ușor peste picioare și fricționându-le spinările cu alcool. Fața domnului Ramper era albă ca varul, dar ochii îi erau straniu de mari și luminoși. Când fură cu toții spălați și masați și îmbrăcați din nou, el se sui pe un scaun și le vorbi cu glas încărcat, ba chiar împovărat, de emoție. Arăta acum pe trei-sferturi evanghelist și nu mai pe un sfert gladiator, și socotind că în această fază sentimentalismul era probabil un pinten mai nimerit pentru îndemnarea oamenilor săi la șuturi puternice, le vorbi astfel:

— O**,** băieți, rosti el cu o voce calmă și răgușită. Dacă aveți o iubită, duceți-vă să luptați pentru ea! Dacă aveți mame, duceți-vă să luptați în cinstea lor! Iar dacă nu aveți nici mame nici iubite, atunci amintiți-vă că bătrânul Al Ramper vă iubește pe fiecare și pe toți deopotrivă, încât poate c-o să luptați pentru el ! Nu sunt un om expansiv, băieți, dar vreau să vă spun un singur lucru, anume că vă iubesc pe toți pentru ceea ce sunteți și pentru ceea ce ați făcut pentru mine azi. Vă iubesc tot atât de sincer de cum își iubește un tată fiii. Și acum, să vă fac o mărturisire: nu sunt atât de sănătos pe cât credeți. Doctorul îmi spune că mi-e inima foarte slăbită și că acesta e poate ultimul an în care am să vă fiu antrenor. Poate că până se împlinește anul, Secerătorul Neiertător mă va vizita și voi apare în maioul verde cu roșu al universității Motley în fața Marelui Arbitru, cel care ne vede toate greșelile și de al cărui fluier trebuie să ascultăm. Poate că aceasta e ultima ocazie ce-mi este dată să vă văd bătându-i pe cei de la Princeton, dacă vă cramponați de scorul actual. Încât, duceți-vă și luptați, băieți, așa cum n-ați mai luptat niciodată. În cinstea mamelor voastre, pentru iubitele voastre, și pentru mine, băieți! în cinstea bătrânului Al Ramper, băieți, agățați-vă ca dracii de punctul acela blestemat!

Lacrimile curgeau repezi pe obrajii domnului Ramper. Priam nu fusese mai mișcat când Hector și frații lui fură trimiși cu surle în întâmpinarea oaspetelui grec. Nici Didona nu plânsese atât de tare, și nici Faust, rugându-se de diavol să-i mai hărăzească un răgaz, nu pledase mai disperat. Iar fotbaliștii cu inimă de mielușei (mulți din ei cântărind peste o sută de kilograme fiecare) se îndreptării spre teren eu sufletele înfocate, eu degetele crispate, gata cu toții să le fie pildă moliilor și să-i învețe ce înseamnă să te războiești.

Îmbărbătați de lacrimile sărate ale domnului Ramper, îi goniră pe cei de la Princeton până la capătul celălalt al terenului, și-i ținură acolo, amenințându-le poarta cu atacuri de vârf și cu șiretenii subtile. Dar echipa de la Princeton rezista

cu îndârjire și Motley nu-și putu spori avantajul de un punct.

Iar acum ofensiva echipei Motley mai slăbi puțin și jocul se mută la jumătatea terenului și din când în când în jumătatea de teren a echipei Motley, pe măsură ce jucătorii de la Princeton, trecând de la defensivă îndârjită, se avântau vitejește la atac. Acum linia de fund a lui Motley deveni iarăși o cetate asediată de dușmani, cu turnurile hărțuite de aruncători cu praștia, cu zidurile amenințate de mănări și de săpături. Acum băieții de la Motley își înfigeau calende în pământul scormonit, își opinteau spinările de granit, mugeau ca taurii și luptau pentru fie care centimetru de pământ. Iar Timpul le venea și el în ajutor, secerând minut după minut, în așa fel încât sfârșitul meciului se apropia cu pași mari iar Princeton se afla încă la o diferență de un punct.

Dar Soarta (întruchipată în Aloysius Werther, centrul echipei Princeton) îl prinse de glezne pe Tim Appleman, un mijlocaș de la Motley, și-l azvârli cu atâta putere de pământ, încât îi scoase umărul din încheietură. Și Tim era al treilea mijlocaș pe care îl pierdea Motley în acest meci.

Domnul Ramper îi („întări din ochi pe cei patruzeci de jucători de rezervă care așteptau pe tușă. Fundașii buni erau mai rari decât înaintașii. Domnul Ramper șoviă. La antrenament, Juan jucase extrem de bine. Niciodată nu-i scăpase un semnal, plasarea pe teren îi fusese impecabilă, șuturile puternice, și alergase cu fente foarte dibace. Dar era, bineînțeles, lipsit de experiență. Poate, gândi domnul Ramper, ar fi mai sigur să-l trimit pe Guggenheim. Dar Guggenheim, deși îndeajuns de experimentat, jucase slab la ultimele jocuri de antrenament… Domnul Ramper își riscă norocul și-l trimise pe Juan să-l înlocuiască pe Tim Appleman.

Până aici, Juan aproape că pierduse orice speranță de a lua parte la un meci adevărat, așa încât, în timp ce-și punea casca pe cap, simți că bucuria îi era oarecum stânjenită de uimire. Era de asemenea cam înțepenit și înfrigurat de pe urma îndelungatei șederi pe bancă. Se simți intimidat când aruncă o privire rapidă spre arena ovală ticsită de spectatori și auzi, vrând-nevrând, ropotul spus modic al glasurilor lor. Era o experiență înfricoșătoare, dar parcă și o glumă — numai să fi fost cineva cu care s-o poată împărtăși.

Câtva timp nu avu nimic prea important de făcut pe teren. Spre a mai scăpa de efortul istovitor la grămadă, fundașii șutau mingea dintr-o parte în alta. Juan stătea în spatele liniei de fund. Într-un arc lung și rapid, mingea veni spre el și el o prinse cu măiestrie. Acum, ceea ce se cuvenea să facă era să atingă mingea de pământ, oferind astfel automat celor de la Motley posesia balonului pe linia de douăzeci de metri. Lui Juan i se păru însă că avea câmp deschis spre dreapta și că putea să fugă cu mingea mult mai departe de linia de fund decât acești douăzeci de metri.

Aici, însă, greși. Poate că din pricina frigului și-a înțepenirii, viteza îl cam părăsise. Sau poate că nesocotise iuțeala adversarilor. În orice caz, nu alergă decât zece metri și iată că un atac de o repeziciune uimitoare îl culcă la pământ, iar un al doilea atac aproape că îi plesni diafragma. Un bivol și un piton n-ar fi putut să se năpustească mai violent, însă nu erau, de fapt, decât Aloysius Werther, centru de la Princeton, și Hy Brannigan, un înaintaș al aceleiași echipe, care îl

placaseră. Cu respirația tăiată, uluit, complet amețit, pe jumătate înăbușit, și îngrijorat îndeosebi de soarta unui genunchi al său, Juan aproape nu-și dădea seama ce i se întâmplase. De fapt, fusese zvârlit înapoi în locul de unde pornise. Atât de mare fusese rapiditatea domnului Werther, atât de vijelioasă năvala domnului Brannigan, încât impactul atacului lor combinat îi purtase pe ei, pe Juan și balonul pe o distanță de câțiva metri foarte prețioși, și când se prăvăliră cu toții laolaltă la pământ, aceasta avu loc în spatele liniei de fund a echipei Motley — și Princeton marcase un gol.

Tăcerea căzu brusc pe trei-sferturi din mulțime. Dacă larma fusese un văl colorat, ceea ce urmă acum fu o paloare cenușie, ca un perete gol nedefinit apărut pe scenă după ridicarea unei cortine țipătoare. Cu sufletele și cu privirile golite brusc, uluiți de catastrofă, spectatorii atât de inimoși cu câteva clipe înainte ședeau acum învești mântați în zdrențele voioșiei lor. Zadarnic se străduiră conducătorii de ovații să-i dezmorțească. Un murmur confuz le fu singurul răspuns. Doar minoritatea care îi aclama pe cei de la Princeton urla de bucurie.

Cinci minute mai târziu, jocul luă sfârșit. Niciuna din părți nu mai izbuti să marcheze, și Motley pierduse meciul din vina lui Juan.

XIV

În joia următoare, Juan părăsi spitalul. Era greu lovit pe alocuri și șchiopăta ușor în mers. Dar aceste neajunsuri fizice nu erau nimic pe lângă răscolirea din sufletul lui. Căci știa că era socotit, de foarte mulți, drept un ins care gravita între tâmpenia cea mai cruntă și trădarea cea mai respingătoare, un individ mai de ocară decât un criminal și doar un pic mai acceptabil decât un paria; ținta pe deplin îndreptățită a batjocurii copiilor de școală și a urii neîmpăcate a coechipierilor săi.

Doctorii de la spital îl trataseră cu un dispreț polar, iar infirmierele abia își stăpâneau dezgustul când puneau mâna pe el. Nu zădărnicise el oare singura speranță de victorie asupra lui Princeton pe care o nutrise Motley de atâta amar de ani? Probabil că fusese mituit de Princeton.

Infirmierele simțeau că ar fi îngrijit mai curând un lepros, decât să pună mâna pe carnea unui asemenea om.

Ziarele de duminică îl insultaseră și-și bătuseră joc de el. Îl citaseră pe domnul Ramper care, pare-se, declarase: „Niciodată nu va mai îmbrăca acest om vechiul maiou verde cu roșu al echipei Motley. I l-aș smulge cu propriile mele mâini.” Iar duminică seara (după ce se rugase mai întâi la biserică) domnul Ramper venise la spital spre a-și rosti în persoană binemeritata osândă.

Acum, în vreme ce Juan trecea prin incinta universității, oamenii se uitau cu răceală la el ori îi ocoleau privirea. Vreo trei-patru care stăteau de vorbă amuțiră și-i aruncară priviri urâcioase. Fetele se uitau la el cu indignare și de-ar fi avut ceva de care să tragă, și-ar fi tras fustele din calea lui. Trei chinezi — studenți la sociologie — pufniră în râs pe față.

Se duse să stea de vorbă cu profesorul de Statistică Comercială; cu șeful de

lucrări de la Etica Comercială, și cu conferențiarul de la Conducerea Industrială. Și ei suferiseră o schimbare. Întrucât Juan nu mai era fotbalist — oare nu citiseră și ei declarațiile antrenorului Ramper în ziare? – statutul său de student privilegiat urma să fie, firește, modificat. Va deveni — ba devenise chiar — un student obișnuit, supus la un program de lucrări istovitoare și la întocmirea imediată a unui studiu asupra Disponibilității Acțiunilor, a unui al doilea privitor la Integritatea Garanțiilor, și al unui al treilea consacrat Analizei Ciclice a Variațiilor Cererii de Balamale pentru Uși de Garaj. În plus, va fi supus foarte curând unui examen de verificare, iar neobținerea unei note satisfăcătoare va avea consecințe foarte serioase pentru el. Așa grăiră profesorul de Statistică Comercială, șeful de lucrări de la Etica Comercială, și conferențiarul de la Conducerea Industrială… Cu o privire cenușie-sticloasă, cu fețe cenușii înghețate, lipsiți deodată de orice simpatie față de el. Tirani mărunți într-un imperiu de carton. Bum! spusese domnul Ramper. O Analiză Ciclică a Văriațiilor Cererii de Balamale pentru Uși de Garaj, spusese profesorul de Statistică Comercială. Era cu adevărat deprimant, gândi Juan, și hotărî că circulația monetară americană înseamnă mult mai mult decât cenții și dolarii. Înseamnă printre altele că un joc nu este numai un joc, ci un amestec de perspective comerciale și de năzuințe romantice; iar el, care disprețuia romantismul și își bătea joc de comerț, trebuia să îndure suferințele cuvenite!

Îl părăsise și Leonie. Nu venise să-l vadă la spital, nu telefonase, și nici măcar nu-i scrisese un singur rând. Iar când Juan se duse la întâlnirea devenită acum tradițională la bibliotecă, ea nu se afla acolo.

Printr-una din acele nevinovate capricii de sentimentalism, luaseră obiceiul de a se întâlni la bibliotecă, în locul pustiu unde, printre rafturi, Juan zărise pentru prima oară ochii ei încețoșați de lacrimi, și vorbise cu ea pentru prima dată. Acum sta singur, parcurgând neatent titlurile din fața lui. Era acolo Hakluyt, într-o serie de volume subțiri verzi, iar mai departe — pe câteva șiruri — *Jurnalul Societății de Geografie,* de culoarea mănușilor murdare, cu fâșii brune și verzi pe muchiile rotunjite. Erau publicații ale Societății Hakluyt în volume albastre cu litere aurite, *Jurnalul lui John Jourdain; Expediția Portugheză în Abisinia; Andrew Battell în Guineea; Călătoriile și Expedițiile Timpurii în Orientul Apropiat; Călătoria lui Gonzales în Insula Paștelui, 1770…*

Insula Paștelui se afla în acea regiune a Pacificului care acoperă partea din stânga a lumii pe Proiecția Mercator, fiind populată de chipuri de piatră; Abisinia era o citadelă africană a creștinismului negru, a feudalismului, și a descendenților legăturii dintre Solomon și Balkis, regina cu picioarele păroase; Orientul Apropiat era locul unde Mediterana privește cu ochi de safir uimiți spre deșert, unde piratii genovezi prădau toate corăbiile care transportau sânge, apă, fructe și cadavre în calele lor; cât despre Guineea aceasta era o țară a frigurilor, dar care oferea supraviețuitorilor fildeș și ulei de palmier din belșug, iar Andrew Battell venise acasă cu niște povești frumoase despre viața lui printre membrii tribului Gaga, care îi reîmprospătau bătrânețile și-l recomandau atenției vecinilor săi din Leigh, în comitatul Essex…

Pe scurt, mai erau și alte orașe pe suprafața pământului în afară de Cartagina, iar universitatea oferă, desigur, multe neajunsuri ca loc de reședință. Era izolată de restul lumii, și aici criteriile false înfloreau nestingherit…

O voce ostilă îi întrerupse meditația. Leonie apăruse din bezna îndepărtată și se profila strălucitoare între rafturile de cărți.

— Am venit, spuse ea, ca să-ți dau inelul înapoi. Înțelegi, cred, de ce nu vreau să-l mai port.

— Dar nu ți-am dat niciun inel, spuse Juan. Nu ți-am dat niciun fel de inel niciodată.

— Știu bine că nu mi-ai dat, spuse Leonie, și calicia nu e un lucru cu care să te poți făli. Mi l-a dat Red Roper, care a fost flirtul meu, dau de când sunt în vorbă cu tine, l-am purtam în cinstea ta, dacă înțelegi ce vreau să spun, iar dacă nu-nțelegi toată lumea o să-nțeleagă, încât trebuie să mă scap într-un fel sau altul de el, căci altfel or să creadă că sunt încă flirtul tău, și mai curând m-aș vedea *moartă* decât să se creadă așa ceva. Așa încât iată-l…

Își trase inelul de pe deget și-l aruncă lui Juan, după care se învârti pe tocuri și se îndepărtă cu pași apăsați…

Călătorule lui Foxe și James spre Nord-Vest; Cathay și Drumul într-acolo; Pe urmele pelerinilor — acestea erau titlurile pe care le ascunsese Leonie în timp ce vorbea despre inele de logodnă. O fată proastă, cu limba ca o limbă de clopot, dar plăcută la atingere și frumoasă la vedere. Păcat c-o pierduse… Mai departe era o *Geographie Universelle* a lui Malte Brun, într-o ediție elegantă; iar dedesubt, în volume negre, prăfuite, titluri germano: *Erdkunde,* și *Erd-völker,* și *Staatenkunde,* Iar pe primul raft, niște volume imense de pergament, de un alb murdar pe care scria *Der Neue* și nu-știu-cum.

Juan depuse inelul dat de Leonie între paginile lui *Kitai și drumul într-acolo…*

În seara aceea, într-un restaurant sărăcăcios, intră în vorbă cu un omuleț cu înfățișare stranie. Se hotărâse să cineze — dacă faptul de a mânca o masă atât de neceremonioasă se putea numi a cina — într-un fel de adăpost de birjari, la un capăt îndepărtat al Cartaginei, unde știa că nu-i putea întâlni pe ceilalți studenți. Majoritatea clienților ședeau pe scăunele în fața unei tejghele lungi, dar la un capăt al localului se afla o masă la care se duse Juan și unde, curând, omulețul veni să ia loc în fața lui.

Nu purta pălărie, și părul lui, lung și cărunt, era zburlit. Era un omuleț slăbănog, cu o față roșie și osoasă, cu mâinile roșii și osoase și cu ochii aproape invizibili din pricina pleoapelor umflate. Hainele nu i se potriveau de fel, purta un pulover gros împletit din lână verde, mult prea mare pentru el, și peste acesta un surtuc de homespun care fusese croit pe măsura unui băiețel și care abia i se încheia la piept. Gulerul de lână verde i se urca în lungul gâtului și manșete verzi cu dungi îi acopereau încheieturile în anilor, pe care mânecile hainei nici nu visau să le atingă.

Era foarte nervos și sfios, și foarte încurcat cu micile probleme ale mâncatului. Dar totuși dornic de vorbă și de societate. Nu prea îndrăgea Cartagina.

— N-am fost niciodată la pușcărie până să vin aici, spuse el cu un râs cam

rușinat.

Nu privea spre Juan când vorbea, și își mișca dintr-o parte în cealaltă capul, nu pe furiș, ci cu modestie; iar ochii priveau sfioși printre pleoapele încrețite.

— Și de ce te-au băgat la pușcărie?

— Priveam la niște păsărele și a venit ajutorul de șerif și a spus că sunt un vagabond. Astă-primăvară. Copacii erau acoperiți cu frunze fragede, toate verde-palid, ca niște vârfuri de sulițe îndoite la mijloc. Știți ce vreau să spun? Și a venit un stol întreg de păsărele să se joace printre frunze, ciripind și ciripind și țopăind de colo-colo.

Se înapoia și la același copac în fiecare zi, și eu stăm să privesc la ei. Nu aveam nimic altceva de făcut, și păsărelele erau foarte drăguțe, socoteam eu.

— Ești cumva naturalist?

— Am fost, dar acum nu mai sunt bun de nimic, încât stau să privesc la lucruri. La pasări mai ales.

Numele omulețului era Foley. Își plăti consumația cu bani mărunți, pierzând o grămadă de vreme cu număratul lor, așa încât Juan își dădu seama că mărunțișul reprezenta ceva deosebit de important pentru el.

După ce plecară de la restaurant, Foley spuse cu oarecare mândrie:

— Am câștigat o grămadă de bani în toamna asta, culegând fructe de pădure. Nici nu știi câte mure sunt pe dealurile astea, și afine de asemenea. Uneori câștigam până la optzeci de cenți pe ora de cules. Îmi place să culeg bace. Ce bine ar fi dacă ar crește tot anul !

Avea un glas de om bine crescut și felul de a vorbi mult mai îngrijit decât acela al studenților pe care-i cunoscuse Juan. Mânat în parte de curiozitatea de a-i afla antecedentele, iar pe de altă parte de dorința firească de a hrăni pe cineva la care funcția nutritivă era vădit intermitentă, Juan îl pofti pe omuleț la masă pentru a doua zi la prânz. Și Foley, în felul său sfios, păru bucuros să accepte.

XV

Din pricina acestei întâlniri întâmplătoare, Juan dormi cu câteva nopți mai târziu într-un hambar, cu Foley sforăind ușor, alături.

Câtă vreme ai ce mânca și metabolismul îți este normal, exista multe căi deschise spre fericire. Dacă poți găsi un loc unde faptul de a-ți pierde vremea nu-ți pricinuiește nici rușine, nici remușcări — iată una din aceste oaze! Iar dacă poți urî și născoci tot felul de necazuri pentru dușmanii tăi, ești iarăși prins în mrejele fericirii.

Și dacă ești înzestrat cu darul de a nesocoti ceea ce ai pierdut, ceva pe care știi bine că n-ai să-l mai redobândești probabil niciodată, atunci ești nu. Numai stăpân pe bordeiul tău de fericire, dar și pe o cetate bine apărată împotriva cotropirilor invidiei și ale părerilor de rău.

Spre norocul său, Juan era înzestrat cu un atare dar, așa încât nu-și pierdu vremea rozându-și unghiile pentru că o pierduse pe Leonie, ci își aminti cu oarecare

limpezime lucrurile următoare: că vocea ei era cam lipsită de vlagă și de tonalitate; că avea un neg mare în formă de cap de câine pe sân; că vocabularul îi era nejustificat de restrâns; și că atunci când se plimba cu ea, avea prostul obicei de a se ciocni mereu de el. Juan știa, bineînțeles, că Leonie avea și unele calități optime: buze foarte dulci și gingaș modelate; picioarele cele mai frumoase din întreaga Cartagină; o paletă vastă de mângâieri; și un la lent la dans vrednic de invidiat. Dar cu toate că Leonie se bucurase până acum de toate aceste însușiri, aproape până la excluderea totală a cusururilor, acestea se apucară acum să ia proporții atât de mari, încât nemulțumirea lui Juan dispăru ca prin farmec.

În același chip se apără și împotriva regretului născut din pierderea înlesnirilor pe care i le oferea Motley, anume printr-o înțelegere plină de perspicacitate a neajunsurilor respective. De îndată ce luă hotărârea de a pleca ele la Motley, văzu cât se poate de limpede, toate beteșugurile vieții universitare în general, și ale vieții la Motley în special, în timp ce perspectivele unui trai nomad îl atrăgeau din ce în ce mai mult… *Kitai și drumul într-acolo; Andrew Battell în Guineea; Insula Paștelui.*

Existau locuri minunate în lume și era așadar o prostie să trăiești trei ani la Cartagina când trei ani reprezintă trei-șaptezecimi din viață, și când jumătatea de glob ocupată de America ți se întinde la picioare.

Dar nu prea știa încotro să se îndrepte — deși se gândea vag să se ducă să vadă Québecul — până ce-l întâlni pentru a doua oară pe Foley care, dezvăluindu-și cu sfială propriile sale planuri, îi dădu o idee și lui Juan.

Omulețul ședea oarecum agitat la masă, în fața a ceea ce constituia prânzul său. Restaurantul nu avea pretenție de eleganță nici în materie de serviciu, nici de hrană, încât, pentru o mai mare comoditate, tot ce se comanda era adus și așezat pe masă într-o singură dată. Ca atare.

Foley avea în fața lui o farfurie cu tocană cu un ou deasupra, o farfurie cu cartofi terciuiți și o alta cu spanac, o ceașcă cu cafea, și o farfurioară primejdios de plină cu o cremă groasă și siropoasă.

Lacom, dar cu o timiditate pe care o trăda în fiecare din mișcările lui, gusta de ici și de colo cu furculița ba din tocană, ba din spanac, și chiar din cremă. Desertul acesta dulce era atât de ispititor, încât nu putea aștepta să termine cu celelalte feluri ca să guste din el. Și uneori își schimba părerea. Plimba o bucată cu furculița prin aer, ca s-o depună apoi înapoi pe o farfurie apropiată, încât foarte curând crema se amesteca cu tocana, iar spanacul se lăfăia în alte farfurii. Era vădit obișnuit cu mese frugale, căci aproape de sfârșitul mesei — și masa ținu timp îndelungat din pricina felului lui de a mânca — Foley spuse:

— Masa a fost foarte bună, dar e cam greu să mănânci atâtea lucruri în același timp.

Ceva mai târziu, îi mărturisi:

— M-am gândit să merg pe jos până la Buffalo. Am un văr acolo, care poate că-mi va îngădui să stau câtva timp la el. E vreme bună de drumeție acum, înainte să vină zăpada.

Juan își aminti că Buffalo se afla pe drumul, cel mai scurt spre Canada, și că

dacă ținea să viziteze Québecul, putea s-o apuce pe acolo și să vadă și Toronto.

— Cred c-am să te însoțesc, spuse el.

— Splendid, exclamă Foley. Când pornim?

Fără zăbavă, Juan își împachetă lucrurile și le lăsă în păstrare undeva; trimise un geamantan cu trenul la Buffalo; își ridică banii de la bancă — șase sute și ceva de dolari; își cumpără un rucsac și vârî în el o manta de ploaie, o pătură, o sticlă cu whisky, pâine, ciocolată, ciorapi și o cămașă; și a doua zi dimineață, după ce luase hotărârea să plece, se întâlni cu Foley la ora micului dejun.

Era o boare iernatică pe dealuri când o porniră la drum, fără a-și fi luat rămas bun de la nimeni, dar oprindu-se o clipă în loc ca să privească printr-o rarişte orășelul ascuns într-o văgăună la picioarele lor, iar mai de parte, universitatea așezată pe o creastă de deal, având în spatele ci un alt deal și dincolo de acesta altul, și apoi cerul învăluit în cele șapte văluri.

Iarba și buruienile moarte erau galbene sub picioarele lor, și copacii desfrunziți stăteau nemișcați în aerul ne mișcat. Ici-colo, tufișurile, alcătuite din trunchiuri mari de copaci retezați, formau palisade cu împletituri de nuiele și de mărăcini, încâlcite și sucite ca niște coarne de cerb sau ca niște brațe de vrăjitoare, înnegrite și vânoase, înțepenite într-un extaz subit. Mirosul de frunze mucegăite și de pământ stărui până la ivirea soarelui.

Foley umbla cu pași iuți și târșiți, oprindu-se brusc clin loc în loc ca să asculte, cu capul ridicat sau plecat la pământ, la ciripitul vreunei păsări sau la foșnetul misterios al frunzelor. Povesti pe apucate povestea care împlinea golul dintre glasul lui de om bine crescut și viața lui de vagabond.

Crescuse într-o casă de oameni avtiți, fusese educat cu mare cheltuială, distrat în mod luxos, și ispitit să se însoare la douăzeci și unu de ani. Nevastă-sa era cu un an mai tânără, frumoasă și zburdalnică. Își neglija fostele distracții pentru ea. Își uită prietenii. A dus-o în Italia spre a o admira pe un fundal florentin; în Spania ca s-o fotografieze pe fundalul unui portal al Alhambrei; în Canada, ca s-o poată admira în mijlocul zăpezii; și la Hawai, unde ea o întrecu în frumusețe pe Afrodita în talazurile mării.

Apoi, el prinse interes pentru altceva și se lăsă înlănțuit de noua lui pasiune, cu aceeași înfocare cu care se jucase de-a însurățelul până atunci. Era poate semnificativ faptul că cea de a doua dragoste a lui era rece și evazivă, ființa gingașă și mereu gata să-ți scape printre degete, răcoroasă la pipăit și scumpă la vedere, trăind mai degrabă pe stânei decât în moliciune. Într-un cuvânt, șopârlele. Prima care îi stârnise interesul fusese una verde în Florida. Își lepădase coada în mâna lui, și coada continuă să se zbată și să se smucească chiar după dispariția trupului-mamă. Foley cumpără cărți de zoologie, spre a vedea care era explicația acestui fenomen. Descrierea tehnică a șopârlelor îl răscoli nespus. Un anus transversal era cu adevărat o idee năstrușnică! Și îl fascina agerimea subită a acestor vietăți. Fiic! și duse erau, ca umbra unei frunze când o suflă vântul.

De la cele verzi din Florida, porni în cercetarea celor de nuanță brun-nisipoasă din Texas și din Arizona, și a broaștelor râioase cornute și vivipare din California,

care poartă ghimpi vicleni pe spinarea lor și se spune că le-ar țâșni sânge prin ochi… Apoi plecă în Jamaica, unde șopârlele aveau în jurul gâtului încrețituri de toate culorile curcubeului, pe care le umflă ca să le vadă toată lumea; niște reptile trufașe, după cum se putea ghici prea bine din licărirea rece și cu fațete schimbătoare din ochii lor.

Dar și acestea, i se povesti, nu erau nimic pe lângă anumite șopârle din Australia care atingeau aproape un metru în lungime și purtau în jurul gâtului multinuanțate gulere plisate în stil elizabetan. Foley plecă deci în Australia.

— Am scris o carte despre șopârle în timpul șederii mele acolo, spuse el. Dar nu era o carte bună. N-a cumpărat-o nimeni.

Iar când se înapoie în America, descoperi că nevastă-sa divorțase de el pe motiv că o părăsise, iar familia îi dezmoștenite pe cuvânt că preferă societatea târâtoarelor de la Antipozi unei adunări la Boston a familiei Foley la sărbătoarea de Thanksgiving.

Dar nestatornicia omului e atât de mare încât, de îndată ce terminase cu scrisul cărții, Foley își pierduse tot interesul pentru șopârle, și în tot timpul călătoriei spre casă se legănase cu visuri privitoare la nevastă-sa în fiecare noapte și cu vedenii ale ei în timpul zilei. Vestea că îl lăsase îi pricinuise un șoc adânc și aproape mortal.

— Am fost destul de bolnav multă vreme, spuse el. M-au băgat într-o casă de nebuni, dar am scăpat. Mă simțeam mai prost ca niciodată când trebuia să stau îi liniștit. Îmi place să umblu de colo-colo și să privesc la lucruri.

Și spre a dovedi, pesemne, cât de adevărată era această afirmație, Foley călca vârtos peste un câmp întins; se opri sub un copac să privească lung la o pasăre care nu făcea nimic mai interesant decât să-și zbârlească penele cu un aer plictisit și morocănos; și o porni iar din loc, tot așa de iute ca înainte.

Amurgul veni curând, și încercă să-și caute un adăpost pentru noapte. Foley voia să doarmă afară, cu toate că avea să fie ger către dimineață. Mărturisi că dormise adeseori în zăpadă, înfășurat într-o manta și o pătură. Juan, propuse un hambar. Lui Foley îi era frică de fermieri și încercă să-i schimbe părerea lui Juan, povestindu-i despre oameni singuratici care fuseseră uciși în paie, despre trupuri putrezite ascunse în gropi de bălegar, și despre câini fioroși care se hrănesc cu carne de om. Dar când li se ivi în fața ochilor un hambar înalt, Juan declară că nu merge mai departe și Foley se învoi fără prea mare tragere de inimă.

Întunericul nu părea să-l supere. Parcă avea ochi de pisică. Juan, urmându-l îndeaproape, se lovea ba de un lucru ba de altul în ograda neorânduită, și-l făcea pe Foley să tresară cu zgomotul poticnirilor lui. Dar nu veni nimeni; nu lătră niciun câine, și-și croiră drum spre hambar. Aici domnea o beznă adâncă, aproape pipăibilă cu buzele și cu obrajii, dar Foley cotrobăi până găsi o grămadă de paie, pe care dormiră destul de comod.

Era încă întuneric când se treziră, Foley din pricina ceasului deșteptător al fricii pe care îl pusese să sune în mintea lui, de teamă ca nu cumva fermierul sau fiii fermierului să vină și să-l găsească neajutorat în somn, iar Juan pentru că Foley îl trase de braț. Era ceva nou în atmosfera îmbâcsită a hambarului. Răcoarea

dimineții se furișase înăuntru, străbătând cu așchii de ger duhoarea pânzet de sac și a mucegaiului de zarzavat. Juan tremură când. Se ridică de pe jos și începu să se întindă. Ieșiră pe șosea cu picioarele înțepenite, fără ca unul dintre ei să fi scos un cuvânt.

Făgașele erau înghețate, nu tocmai temeinic, dar îndeajuns de tare pentru a face mersul pe șosea primejdios și greoi. Stelele străluceau cu o paloare rece, iar tăcerea din jurul lor avea ceva din plictiseala rece și adâncă a moșnegilor când dorm. Dar, curând, cerul începu să se lumineze; un cocoș cântă; și un gard viu luă înfățișarea unei hore de vrăjitoare în bezna care se topea. Iar după primul căscat al zorilor, ziua se născu cu aceeași iuțeală cu care căzuse noaptea cu douăsprezece ore mai devreme. Începură să apară câmpuri goale, împănate cu tufe galbene. Foley și Juan mâncară pâine eu lapte și o porniră mai departe.

Foley începu să se bâlbâie puțin la vorbă, ca și cum răscolirea pe care i-o pricinuia aventura lor îl copleșea. Aminti de cele câteva zile pe care le petrecuse în închisoarea din Cartagina, care vădit îl impresionaseră foarte mult. Era primăvară când fusese vârât la pușcărie, și primăvara ora anotimpul în care se pot vedea atâtea lucruri frumoase prin păduri. Scoase din portofel fotografia unei vrăbii care-și hrănea puii pe o creangă.

—A-am pândit cuibul ă-ăsta o-o săptămână în-întreagă, spuse el, pâ-ână s-a obișnuit pasărea-mamă cu-u prezența mea. Și a-atunci, când și-a scos puii pe o-o cracă, eu stăm pitit într-un tu-tufiș, la mai puțin de u-un metru și a-am luat fotografia a-asta.

Patru puișori de vrabie stăteau la rând pe o creangă, cu penele ca acul și pliscurile deschise, privind la mama lor care vira hrană în cioculețul unui al cincilea puișor cu pliscul de asemenea căscat.

— Dar bufnițele s-sânt păsări pe periculoa.se de fofotografiat. Era să-mi pierd o ureche când am lu-luat poza asta.

Pe la ceasurile două după-amiaza, ajunseră la un dâmb și zăriră clădirile unei ferme la circa două sute de metri sub ei. Instinctul îl îndemna pe Foley să facă un ocol spre a evita orice contact cu localnicii, dar Juan zări ceva care îi stârni curiozitatea și se opri să privească într-acolo cu o perplexitate îngrozită.

Era acolo o șură la dreapta clădirilor, deschisă spre ei, și în mijlocul canatului întunecos atârna un lucru straniu. Era alb și înspăimântător, ca un trup. Foley îl zări și el. Căscă gura, și cu toate că pletele sale cărunte erau prea grele ca să i se poată zburli, părură totuși să se ciufulească de spaimă.

— S-a sp-spânzurat, răcni el.

— Un om nu se dezbracă înainte de a se sinucide, se împotrivi Juan.

— A-a-atunci a fost u-ucis. Scos din pa-at și a-asasinat.

— Hai să vedem.

Dar Foley era înspăimântat. Degetele lui se apucară să descheie și să încheie singurul nasture pe care îl avea la surtuc; ochii îi clipeau neastâmpărat într-un obraz care devenise livid deși era ars de soare.

Deodată, cu o voce pițigăiată, el exclamă:

— Nu pot să îndur, nu pot să îndur așa ceva, și o rupse la fugă în josul movilei, într-un galop nebun.

Juan strigă după el, și după un minut-două îl urmă.

Dar Foley se ascunsese într-o pădurice, încât a-l căuta acolo ora lucru fără folos. Juan urcă din nou pe dâmb și coborî spre fermă.

Un porc ucis de curând atârna în fața șurei.

Juan mai pierdu un ceas cu căutarea lui Foley, dar, fie că fugise departe, fie că zăcea ascuns într-o parte mai deasă a pădurii, nu-l putu găsi și nu primi niciun râs puns la strigătele lui. Juan era tare necăjit de această în timpi are caraghioasă, dar își dădu seama de zădărnicia unei căutări mai îndelungate. Foley putuse s-o ia în cine știe ce direcție și să se fi îndepărtat între timp cu câțiva kilometri; sau dacă voia să se ascundă, experiența pe care o dobândise cu fotografierea păsărilor îi asigura dibăcia necesară spre a nu se lăsa descoperit.

Simțindu-se deodată foarte singur, Juan se îndreptă spre șoseaua din apropiere și încercă să atragă atenția conducătorilor de mașini. Peste o jumătate de duzină tre' cură pe lângă ol fără a da nicio atenție semnalelor sale.

Apoi se apropie de el un camion mare, care mergea cu o viteză medie făcând un zgomot cu totul exagerat. La semnele lui Juan, șoferul camionului opri.

— Mergi la Buffalo? întrebă Juan.

— Sigur. Urcă.

Șoferul avea o față rotundă și voioasă, tare murdară, dar murdăria era compensată prin prezența unor ochi albaștri și a unei șuvițe de „păr galben care i se furișa de sub caschetă. Era vorbăreț și Juan ar fi dorit să răspundă și să audă câte ceva din părerile lui și să-i ofere poate și pe unele din ale sale, dar conversația era stânjenită, ba chiar făcută imposibilă, de doi factori: șoferul însuși, care era suedez și vorbea o engleză tare pocită, și groaznicul huruit și pocănit al camionului, care anula orice sunet mai prejos de un țipăt. Glasul englez al lui Juan îi părea tot atât de străin șoferului, ca și graiul încâlcit al acestuia lui Juan, așa încât după ce scoaseră amândoi o serie de țipete din care nu înțeleseră niciunul nimic, dar pe care le însoțiră ambii cu hohote de râs și gesturi amicale, se lăsă tăcerea. Tăcere nu este însă cuvântul potrivit, căci larma păcănitoare a camionului continuă și chiar se înteți așa de mult asupra urechilor zăpăcite de zgomot ale lui Juan, încât acesta adormi.

Era noapte când se trezi. Ajunseseră la Buffalo și treceau acum de-a lungul unor străzi necunoscute. Juan nu avea, firește, niciun plan precis. Geamantanul lui se afla fără îndoială la gară, dar era poate prea târziu ca să-l poată scoate acum. În acest caz va trebui să caute un hotel mic și nepretențios, deoarece două zile de umblet prin noroi și o noapte petrecută într-un hambar nu-ți dau o înfățișare prea elegantă. Încercă să ceară anumite informații de la șoferul camionului, dar suedezul zâmbi cordial și arătă cu mâna drept înainte. Poate că înțelesese ce voia Juan; poate că nu. În orice caz, continuă să conducă mașina înainte, cu improvizări robuste și nepăsătoare.

În sfârșit, opri pe o stradă largă și prost luminată unde sufla un vânt rece.

— Gara-i la trei sau patru cvartale mai încolo, zise el.

Juan îi strânse mâna și-i mulțumi.

— Cred și eu, spuse șoferul, și se îndepărtă cu camionul tunător pe o uliță pietruită cu bolovani, care absorbi zgomotul hârâitor.

Era o stradă stranie aceea pe care poposise Juan. Nu chiar o stradă, căci pe alocuri se vedea și o linie de garaj.

Iar dincolo de șinele de tren păreau să fie vapoare, așa că era și un chei, pe lângă faptul că era stradă și linie de garaj. Vântul rece sufla dinspre lacul Erie sau dinspre Niagara — Juan nu prea știa ce avea în față. Acest cartier era fără îndoială o parte înseninată a orașului Buffalo, deși poate nu cea mai atrăgătoare. Juan se îndepărtă repede spre a găsi o vecinătate ceva mai îmbietoare.

Dar înainte să fi străbătut o sută de metri, fu oprit de un glas antipatic care rosti: Ada-i încoa, flăcăule, adă-i încoa!

În aceeași clipă simți în spinare apăsarea unui obiect mic și tare, și aruncând o privire peste umăr, zări un tip cu o mutră urâtă de șobolan, care se rânji la el și-l pofti:

— Sus mâinile, fârtate, sus mâinile !

Fără nicio tragere de inimă, Juan își ridică mâinile, și tipul cu mutră de șobolan, ținând cu o mână pistolul lipit de șira spinării lui Juan, îl scotoci cu cealaltă prin buzunare. Mai întâi cel de la spate și cele de la haină, și apoi, după ce șuieră: Stânga-mprejur cu pistolul vârât acum în burta lui Juan, își continuă cercetarea. Găsi portofelul și se uită pe furiș la el. Ceea ce văzu acolo îl tulbură atât de tare, încât se grăbi s-o șteargă.

— Sunt toți banii pe care îi am pe lume, spuse Juan.

— Ține-ți fleanca, răspunse pușlamaua. Și acum, întoarce-te și lipește-ți fața aia luxoasă de perete, că te duci pe apa sâmbetei, ai înțeles?

Ochii lui Juan urmăriră cu mare tristețe transferul banilor săi în buzunarul pungașului. Cu mare părere de rău, se întoarse cu fața spre perete. Genunchii îi erau cuprinși de un tremur, și când se hotărî în sfârșit să-și întoarcă puțin capul, omul cu mutra de șobolan se făcuse nevăzut.

Juan nu găsi nicio mângâiere pentru pierderea încercată gândindu-se la bani cu dispreț. Se putuse consola că o pierduse pe Leonie gândindu-se la negul pe care-l avea pe sân, și să nu încerce nicio părere de rău la ideea de a pleca de la Motley evocând orizontul îngust care domnea la acea universitate, dar o atare atitudine nu-l putea consola de pierderea a șase sute douăzeci de deolari. Banii se prea poate să fie pricina tuturor relelor, după cum susțin unii, dar sărăcia este însăși întruchiparea păcatului. Mai avea încă, în mărunțișul “ignorat” de hoț, suma de un dolar și șaptezeci și opt de cenți. Un dolar și șaptezeci și opt de cenți, și nu cunoștea pe nimeni la Buffalo! Fața sărăciei era o imagine mai alarmantă decât își putuse închipui vreodată. Și se ivise atât de pe neașteptate! Șase sute douăzeci de dolari erau o avere, iar un dolar și șaptezeci și opt era o calicie, agravată prin șase sute douăzeci de găuri în aer. Și nicio prevestire, nicio pregătire treptată nu însoțise tranziția.

Umblând fără rost, Juan își continuă încet drumul.

Antipatia pe care o nutrise față de acest cartier rece și deocheat dispăruse acum. Se simțea mai bine de cum s-ar fi simțit pe străzile bogate și ticsite. Ar trebui, gândi el, să fac o reclamație la poliție, dar tot zadarnic ar fi.

Nasul îi adulmecă un miros de bucate când trecu prin fața unui local sărăcăcios, și-și dădu scama că-i era foame. Se întoarse și intră în local dar, fiind atât de sărac, nu comandă decât pâine prăjită și cafea.

Localul se numea, La Joc". Cuprindea, ca atâtea altele de felul lui, o tejghea lungă cu scăunele în față și două mese la unul din capete. Gătitul se făcea în spatele tejghelei. Și într-o cameră mică din dos. Plăcintă cu mere și plăcintă cu dovleac erau expuse la vedere, și tocătură pentru cârnați. Un clopot de sticlă în formă de dom acoperea o farfurie plină cu gogoși. Cafeaua curgea dintr-un robinet. Se putea lua o masă copioasă cu patruzeci de cenți.

Erau doi-trei oameni îmbrăcați sărăcăcios în local când intră Juan. Curând își sfârșiră masa și plecară. Un om serios, chel, cu o față palidă, care stătea. În spatele tejghelei, părea îngrijorat și se ducea din când în când să arunce o privire în cămăruța din dos. Când deschidea ușa, Juan auzea o voce ciripitoare și incoerentă, iar proprietarul — sau așa părea să fie — striga brutal în întuneric: Tacă-ți gura, maghiar nebun! Dar lui Juan îi era prea milă de sine însuși ca să-și mai bată capul cu necazurile altora, și-și mâncă trist pâinea prăjită.

Vocea misterioasă crescu mai tare și incoerența ei adoptă un ritm și apoi se transformă într-un cântec prelung. Proprietarul stătea la un capăt mai îndepărtat al încăperii, privind printr-o fereastră. Nu era nimic de văzut afară, dar el se prefăcea interesat, ca să nu audă ce se petrece înăuntru. Această atitudine prefăcut nepăsătoare dădu însă greș atunci când cântecul crescu intensitate, iar cântărețul începu să și danseze. Părea să poarte bocanci grei. Și nu numai picioarele îi erau active, dar probabil că și gesticula, căci un zăngănit de veselă spartă și clinchetul unei găleți de tablă se adăugiră la vacarm. Atunci, proprietarul se apucă cu mâinile de capul său chel, se întoarse fioros, deschise brusc ușa și se nă puști în Camera din dos.

Urmă zgomotul unei certe violente. Două voci se înfruntau; se auzi un tropăit de colo-colo; se mai sparseră uite va farfurii; și după un scurt răstimp se ivi o siluetă cu păr negru ciufulit, împinsă din spate de proprietar.

— Deschide ușa, te rog! spuse acesta.

Juan, îndatoritor, o ținu deschisă în timp ce tipul cu păr negru fu zvârlit afară cu o lovitură de picior în șezut.

— Măgarul de bețivan! spuse proprietarul, gâfâind din greu și ștergându-și cu poalele șorțului alb fața năpădită de sudoare. I-am spus ce o să se întâmple dacă mă fraierește. Gulașul ăla! E a treia oară când vine beat turtă. Sunt pacoste curată maghiarii ăștia! L-am prevenit însă. I-am spus c-o să dea de dracu dacă încearcă să-mi facă fasonul. Să vină aici beat turtă! I-am spus ce-l așteaptă, și iată că s-a întâmplat. Mi-a tras clapa însă. M-a lăsat fără ajutor și stau aici de la ora opt

dimineața.

Juan răspunse cu simpatie formală, căci nu i se (putea pretinde prea mare simțire fală de nenorocirea altuia.

Nenorocirea lui era cu mult prea mare.

— Ce te doare? întrebă proprietarul. Nu pari nici dumneata prea bine dispus.

— Am fost jefuit în stradă acum câteva clipe.

— Ei, asta-i destul de rău. Cât ți-a luat?

— Șase sute de dolari. Tot ce aveam, în afară de mărunțiș.

— Păi, e o lovitură grea. Curat nenoroc. Mai ia o ceașcă de cafea. E-n regulă, n-ai nevoie s-o plătești.

Proprietarul îi umplu din nou ceașca și se uită la el cu o compătimire solemnă, dând ușor din cap și murmurând:

— Șase sute de dolari. Ei, asta-i destul de rău. Și te-a curățat complet, ai?

— Da, spuse Juan.

— Ești de-aici?

— Nu, am sosit abia acum o jumătate de oră. Aveam de gând să trec în Canada.

— Ai cunoscuți aici?

— Pe nimeni.

— Atunci, ce-ai să te faci?

— Nu știu.

Proprietarul privi atent la Juan și păru să cugete la ceva important.

— Ești canadian? întrebă el.

— Englez, spuse Juan scurt.

— Zău? Strămoșul meu a venit din Anglia. Era un lord. Lordul Brown de Londra. Ai auzit de el?

— Mă tem că nu.

— Ei bine, era pesemne tânăr când a plecat. Nu știu nici eu prea multe despre el, în afară de faptul că era lord sau cavaler sau așa ceva. Ascultă acum: ești pe drojdie și eu am nevoie de un ajutor. Nu știu nimic despre dumneata, dar e parcă ceva la dumneata care-mi place, așa că sunt dispus să risc. Îți dau zece dolari pe săptămână și hrana dumitale. Ce zici?

Oferta îi cam luă prin surprindere pe Juan, căci în afară de faptul că păzise călare oile în Australia, nu muncise efectiv niciodată până acum, și firește nici nu-i trecuse vreodată prin minte o muncă de tip atât de inferior.

Dar sărăcia îi descinse un ochi, iar atmosfera democratică din America îi scoase de pe celălalt ochi una din prejudecățile Lumii Vechi, încât după ce clipi de două-trei ori, văzu limpede că ar fi mai bine să accepte oferta.

— Asta-i pe cinste, spuse proprietarul. Pe cinste. Cum te cheamă? Mie îmi zice Jordan Brown, dar lumea îmi spune Joe, Ei, acum am s-o iau din loc. Mă întorc la opt. Eu lucrez ziua; dumneata noaptea. Înțelegi?

Își scoase șortul și îl legă în jurul mijlocului lui Juan, lămurindu-l:

— Iată ouăle și brânza, iar fasolea e aici; și aici e locul unde îmi țin laptele, și mai sunt gogoși în camera aia. Ascultă, știi să faci chiftele? Ei bine, uită-te la mine,

să-ți arăt !

Joe luă o mână de carne tocată, o potrivi, o bătu și unse o tigaie de pe mașina cu gaz din spatele tejghelei; puse carnea în tigaie și o netezi eu o lamă groasă de cuțit.

— Acum, tot ce trebuie să faci o să dai drumul gaz și s-o prăjești pe o parte și pe cealaltă până ce arată frumos și miroase frumos, spuse el. Nu-i greu, nu-i așa? Aș vrea să rămân să te ajut puțin, dar am o întâlniie cu o dama.

Îi făcu cu ochiul lui Juan.

— O muiere dată naibii, adăugă el și-și trânti o pălărie peste chelie.

După ce mai făcu odată cu ochiul la Juan, ieși din local. Ușa se trânti în urma lui.

XVI

"La Joe" soseau clienți la orice oră din noapte. Oameni care arătau a muncitori — și probabil că și erau — intrau și cereau răstit o farfurie cu iahnie de fasole. Indivizi misterioși și indefinisabili beau cafele și mâncau gogoși — căci bărbatul american are o aplecare spre dulciuri. Cheflii singuratici sau în grupuri râvneau la ochiuri și la plăcintă cu cireși. În general, aceștia erau voioși și zgomotoși, însă uneori aveau fețe palide și se clătinau pe picioare, beți ca niște porci. Dimineața, mirosul din local era rânced și unsuros.

Prima noapte a lui Juan ca ospătar fu punctată cu conflicte cu clienții care nu se împăcau cu practicile sale de bucătar. Îi era tare somn, și spălatul farfuriilor pătate cu ou și mânjite cu fasole îi provoca într-una o greață cumplită. La ora opt fix, Joe apăru, gata să-l trateze pe Juan ca pe un vechi prieten și să-i povestească amănunțit ultimele sale isprăvi amoroase. Dar pe Juan nu-l interesa decât somnul, încât Joe îi indică drumul până la casa unde stătea el și unde se afla o cameră liberă pe care i-o recomandă. Îi oferi de fapt lui Juan să doarmă în patul lui — tot nu-l ocupa decât în timpul nopții — și numai cu mult tact reuși Juan să-l convingă de inconvenientele unui atare aranjament.

Casa unde locuia Joe era o clădire murdară și dărăpănată**,** care duhnea mai rău ca o pătură de cal, iar proprietăreasa era un fel de sperietoare de ciori cu părul cânepiu, care se gudură pe lângă Juan și care, după ce se învoi să-i dea camera, se întoarse cu o a doua pernă de pat și se fandosi din nou. Între timp își mâzgălise buzele cu ruj și se stropise cu un parfum păcătos.

— Am să vă anunț dacă mai am nevoie de ceva, spuse Juan cu un căscat.

Femeia se mai uită o dată la el galeș, dar Juan îi întoarse spatele, părăsi camera pufnind cu dispreț.

Juan se culcă și dormi adânc și îndelung. Era din nou întuneric când se trezi. Camera arăta și mai neplăcută decât dimineața, dar această urâciune îl împăca cu ideea de a frige chiftele și a spăla vase „La Joe". Căci localul lui Joe ora totuși mai atrăgător decât chichineața asta mizeră. Do fapt, gândul de a se întâlni din nou eu păsările acelea de noapte începu să-i surâdă lui Juan și, cu toate că amintirea

pierderii pe care o încercase îl cu funda într-o mâhnire crâncenă, Juan recunoștea că până și durerea covârșitoare pricinuită de jefuirea a șase sute de dolari putea fi alinatei prin prilejul de a dobândi o nouă experiență a vieții, cu totul deosebită.

Înainte să plece Joe — ca s-o întâlnească iar pe femeia lui — Juan mai primi câteva îndrumări culinare. Meseria își avea jargonul ei. În noaptea trecută, Juan fusese serios încurcat de un client care ceruse: „Două ouă apusene și fă-le să umble". Cine ar fi putut ghici că asta însemna sandvișuri cu ouă, bine condimentate și împachetate, pentru ca clientul să le poată duce cu el? Dar Joe îl înarmă acum pe Juan cu un vocabular de cafenea, care îi îngăduia să primească fără mirare până și comanda unui client care cerea: „Adam și Eva pe o plută, cu fața în jos".

Cea de-a doua noapte a lui Juan trecu fără incidente. Singurii clienți mai interesanți fură doi bărbați care sosiră pe la trei dimineața, Amândoi erau îmbrăcați în haine de o eleganță vulgară. Costumele le erau agresiv de noi, cămășile viu colorate, și cravatele cu desene extravagante. Unul din ei era un individ voinic și destul de șters, fost boxer după toate aparențele, și puțin ramolit. Celălalt era mic, negricios, cu o mutră de nevăstuică.

Cel voinic ceru o plăcintă cu mere *à la mode,* adică o plăcintă cu mere cu înghețată deasupra. Când Juan mărturisi că nu avea înghețată, pugilistul se supără.

— N-ai înghețată? spuse el. Ei bine, n-am să mai calc pe-aici. Nu, domnule, nu mai calc, clacă n-ai înghețată. Eu mănânc înghețată la toate mesele, de la gustarea de dimineață până la cină. Face bine. Doctorii recomandă înghețata, nu-i așa, Spider?

— Dă-o naibii, fu singura mângâiere pe care i-o putu oferi celălalt.

După ce Juan îi servi, amândoi începură să vorbească în șoapte, și adeseori îi surprinse privind spre el. Deodată, cel numit Spider grăi:

— Ești de mult aici, flăcăiașule?

— Nu, răspunse Juan.

— Îți place slujba?

— Nu e rea.

— De unde vii?

— Ce vă privește?

— Nu te supăra, flăcăiașule, nu te supăra. Mă interesa persoana dumitale, atâta tot. Înțelegi?

Spider nu-i mai spuse nimic lui Juan, ci continuă să șușotească cu boxerul, și iarăși se uitară la Juan de parcă ar fi cântărit din ochi o vită la târg.

Își terminară masa și se ridicară în picioare. La ușă.

Spider se întoarse și spuse:

— Noapte bună, puștiule. Poate că ne-om mai întâlni.

Juan răspunse politicos, întrebându-se dacă nu cumva ajunsese un ospătar atât de bun încât să-și atragă o clientelă statornică.

În dimineața următoare, Juan luă de la Joe bani pe o săptămână înainte, spre a-și scoate geamantanul de la gară. Joe era tare bine dispus și-i dădu cu bucurie

cei zece dolari. O nouă noapte de isprăvi amoroase îl convinsese de talentele sale de amorez. Se simțea ca Romeo, Lothario și marele Sultan laolaltă, și-și scărpina chelia râzând pe înfundate la acest gând. Își legă un șorț în jurul mijlocului pântecos.

— Doar între noi, spune-mi cum o găsești?

— Eu? făcu Juan. N-am văzut-o niciodată. Cum pot să știu?

Joc îi făcu cu e ochiul.

— Dă-o încolo, spuse el. Ai văzut-o ieri și ai s-o mai vezi și azi. Ea mi-a spus ce crede despre dumneata, în cât nu-i nevoie să te ferești. Spune că te-ai purtat cam cu nasul pe sus. Că ai încercat s-o iei la vale. Dar i-am spus că toți englezii sunt așa, și că asta nu înseamnă nimic. E cu adevărat o femeie fainâ, nu?

Care vrea să zică iubita lui Joe era șlampăta de proprietăreasă cu păr cânepiu. Juan începu să râdă. Sperietoarea aia de ciori, și Joe, cu fața lui serioasă și palidă, cu ocheadele și ghidușiile lui. Niște amorezi legendari — ea o prefăcută, el un nătărău, și amândoi urâți ca dracu'.

— De ce râzi? întrebă Joe, bănuitor.

— Râd de felul în care m-a descris logodnica dumitale. E hazliu, nu găsești?

— Logodnică! izbucni Joe. Știi că asta-i bună! Trebuie să-i povestesc asta negreșit ! O să-i placă la nebunie. E o femeie cultă, știi?

Când Juan se înapoie la camera lui, sperietoarea de ciori îl aștepta acolo, pe jumătate acoperită de un strat gros de pudră și un văl aproape pipăibil de parfum de violete.

— Domnul Brown mi-a spus să fac tot ce pot ca să te simți bine, ca la dumneata acasă, spuse ea, rânjind cu o familiaritate respingătoare. Dinții îi erau galbeni și neregulați între buzele violent vopsite, și pudra se lipea în straturi groase de cutele de sub ochii ei.

— Am tot ce-mi trebuie, mulțumesc.

— Ei bine, e frumos să te simți mulțumit cu atât de puțin. Credeam că te plângi de singurătate.

— Nicidecum. Dar mi-e tare somn.

— Ei, să vedem dacă n-am uitat cumva să-ți fac patul. Ia să vedem.

După ce se asigură că patul era făcut, sperietoarea oftă adânc, se întinse, și observă:

— Ooo, sunt tare ostenita și eu. Mi-e poftă să mă lungesc și eu puțin, mai ales după ce văzui patul ăsta al dumitale atât de îmbietor. Parcă te cheamă la somn, nu?

— Atunci, nu vreau să vă rețin, spuse Juan, ținând ușa larg deschisă.

Femeii îi sări mustarul.

— I-asculta, ai un al naibii de tupeu, nu? Dumnezeu știe că nu vreau să am nimic de-a face cu un bărbat care nu se poartă ca un bărbat. Așteaptă însă până îi spun lui Joe cum m-ai jignit. El n-o să ia lucrurile chiar așa de ușor ca mine, ai să vezi!

În ciuda zgomotelor voit mărite din casă, Juan dormi adânc până seara.

Noaptea cădea atât de devreme, încât nu avea răgaz să iasă la plimbare spre a vedea ce fel de oraș era acest straniu port Lacustru, cu numele de Buffalo.

Juan era restrâns la un singur cartier, mic și sărăcăcios, și nu știa nimic despre ceea ce se întindea în jur. Era o viață aproape de celulă, care însă, socotea el, nu va mai dura mult, cu toate că sărăcia era ca un pripon care nu-i îngăduia să se îndepărteze prea mult. Nu-i prea venea să scrie acasă după bani, deoarece nu găsise încă o scuză valabilă pentru plecarea atât de bruscă de la Motley.

Cu câteva minute înainte de ora opt, se înapoie „La Joe”**.** Joe avea o expresie neobișnuit de gravă pe față și, de cum sosi Juan, îl duse în camera din dos și-l întrebă:

— Ce-s vorbele astea pe care le-ai spus iubitei mele?

— Am schimbat cu ea pe cât de puține cuvinte am putut, răspunse Juan.

— Ea spune că i-ai făcut propuneri necuviincioase.

— O, dă-o încolo, spuse Juan, și-l încredința pe Joe că în nicio împrejurare nici prin gând nu i-ar trece să încalce domeniul rezervat al unui amic.

Arăta tare tulburată și ochii îi erau roșii, spuse Joe, dar se lăsă convins destul de ușor de faptul că sperietoarea se înșelase și că probabil suferea de năbădăi, lucru foarte obișnuit la mai toate femeile.

Pe la ora trei dimineața, boxerul și negriciosul cu mutră de nevăstuica intrară în birt, însoțiți de un alt bărbat scurt și îndesat, cu fața pe jumătate năpădită de o roșeață de culoarea vinului. Erau, în acel moment, singurii clienți în local.

După câteva clipe, omul cu pata vânătă îi spuse lui Juan:

— Îți cam pierzi timpul pe-aici, nu găsești, puștiule?

— Ce vrei să spui? întrebă Juan.

— Ei bine, asta nu-i o treabă vrednică de un bărbat voinic, bine crescut, și *atletic* ca dumneata, nu-i așa?

— Pari să ai o părere bună despre mine, spuse Juan.

— Ba bine că nu, ca și patronul dumitale de altfel.

Spider a stat de vorbă cu el azi după prânz și a aflat adevărul despre dumneata. Și eu te cunosc că ești om dintr-o bucată, numai uitându-mă la dumneata.

— Și ce te privește pe dumneata cum sunt?

— Păi, uite că ne interesează, asta e, spuse omul cu roșeața.

— Are curaj, vezi, spuse Spider. Ce ți-am spus?

— Ca un cocoșel bătăios, adăugă pugilistul.

Omul cu pata vânătă nu privea niciodată în față oamenii când vorbea, ci stătea întors într-o parte, expunându-și numai partea curată a feței. Din pricina asta i se spunea Popa de Caro. Numele boxerului era Slummock.

— Ce-ai zice de o slujbă unde ai câștiga într-o singură oră cât primești aici într-o săptămâna?

Popa de Caro privea la Spider, dar întrebarea îi era adresată lui Juan.

— Depinde ce fel de slujbă, spuse Juan, și porni cu un vraf de farfurii în camera din dos, unde se apuca să le spele.

Erau farfurii scârboase, mânjite cu pete de ou uscat și scrum de țigară, și cu

respingătoare resturi de iahnie de culoare castanie. Se înapoie la tejghea.

— Despre ce fel de slujbă vorbeai? întrebă el.

Popa de Caro își aprinse o havană înainte de a răspunde. Apoi tot cu fața spre Spider — spuse liniștit:

— E vorba de o trebușoară cu import de alcool din Canada.

— Dar asta e ilegal, exclamă Juan.

— Ha-ha-ha-ha, răcni Slummock, și Spider îl imită cu un He-he-he mai pițigăiat.

Popa de Caro era atât de uluit încât privi drept spre Juan, și partea vânătă a feței sale străluci ca un vas plin cu rubine.

— Ho-ho! spuse el. O, băiete, asta-i bună. Al naibii cuvânt de duh. Ho-Ho-Ho! auzi, Spider, e ilegal! Ai mai auzit una ca asta, Slummock? Ce știi matale despre asta, ei? Și noi care spunem că un englez, n-are pic de simț de haz. O, băiete, a fost al naibii cuvânt de duh !

Mai făcură haz cât va timp, privind cu admirație la Juan care, spre a-și ascunde o ușoară jenă — căci nu prea era obișnuit cu un public atât de entuziast își umplu o ceașcă de cafea la robinet și, până s-o fi băut, clienții săi își redobândiră îndeajuns seriozitatea ca să poată vorbi din nou.

— Ei bine, spuse Popa de Caro, cred c-ai să primești să lucrezi cu noi, ei? E o viață de gentleman — nu una de bucătar la birt ca asta — și-s mormane de bișțari de câștigat. Ce zici, batem palma?

— În ce ar consta anume munca mea? întrebă Juan.

— Nu-i spune muncă, spuse Spider, E o distracție.

Traficanții de alcool îi explicară lui Juan natura îndatoririlor sale. Acestea păreau să se restrângă numai la călătorii cu mașina și cu barca cu motor, ceea ce era neîndoios mai plăcut decât spălatul vaselor. Juan se va muta la Detroit, un oraș incomparabil mai frumos decât Buffalo, cu un cartier de locuințe încântător, plin de oameni avuți care erau de pe acum nerăbdători să-și primească proviziile de whisky și gin pentru Crăciun și de asemenea de vinuri, șampanie și benedictină. Acești noi prieteni ai lui Juan nu erau niște coate-goale, niște furnizori de alcool un ieftine, niște precupeți de lichid de îmbălsămat, ci oameni care procurau băuturi bune și nu mai acelora în măsură să plătească bani grei. Și câștigul lui? Un vraf de bișțari. Grămezi peste grămezi de bănet. Putea câștiga sute de dolari într-o clipită — Joe le povestise pățania lui. Era, ce-i drept — mărturisiră ei — ei bine, nu chiar un pericol, dar un risc, o nesiguranță care s-ar putea să sperie pe un molâu și pe un netot —, dar pentru un flăcău isteț era un prilej minunat de a apăsa pe accelerator și a da cu tifla la neghiobii uimiți rămași pe trotuar… O recunoșteau deschis. Căzuseră și victime din rândurile lor. Caravanele le fuseseră jefuite de tâlhari de drumul mare, care îi siliseră apoi pe conducătorii de cămile și de catâri să treacă de partea lor; acesta era motivul pentru care veniseră să recruteze oameni la Buffalo.

Dar tâlharii fuseseră dibuiți unul după altul și șterși de pe fața pământului, încât domnea acum o liniște relativă în ceea ce privește banda Popii de care. O liniște relativă, fiindcă Slummock, om drăgăstos din fire cu ochii lui de vițel, se încurcase

cu o târfă: nu cu o târfă ordinară, ei cu târfă unui grănicer de coastă, și aceasta pricinuise oarecari schimburi de focuri. Dar acum venea Crăciunul, un Anotimp de pace și de frăție între oameni, astfel încât Slummock nădăjduia că i se va îngădui să-și treacă flota peste râul Detroit fără rafale de gloanțe și fără pagube în gingașa lor încărcătură.

Alți clienți intrară în local. Juan hotărî că chiftelele acestora voi fi ultimele pe care le va frige el vreodată. Afară, noaptea era rece și nesfârșită, plină de șuierul vântului care se năpustea peste lacul Erie și apoi în sus pe râul Niagara. „La Joe" însă nu domnea decât un abur grețos de chiftele prăjite.

— Am să vorbesc cu Joe când vine dimineața, spuse Juan. Voi fi gata de plecare pe la ora nouă, dacă vreți.

Popa de Caro îi strânse mâna.

— Bravo ție, îl lăudă el.

Spider și Slummock își manifestară și ei aprobarea, dar Slummock era zorit.

— Vreau o înghețată de ciocolată înainte de culcare, spuse el, și aici nu se vinde înghețată. Hai să mergem să căutăm un automat.

XVII

Joe fu foarte dezamăgit de hotărârea lui Juan, dar dându-și seama de avantajele pe care le puteau oferi traficanții de alcool unui tânăr cu inteligența și pregătirea lui Juan, fu foarte grijuliu să nu lase ca propriile sale simțăminte să stea în calea promovării acestuia. Dar în afară de asta, relațiile sale cu sperietoarea cu păr cânepiu păreau primejduite de prezența lui Juan, căci era parcă ceva care nu mai mergea între ei — cu toate că Joe nu știa ce anume — iar în noaptea trecută iubita lui se arătase foarte calică cu dezmierdările ei deocheate și plină de toane, cerându-i (dacă o iubea cu adevărat) să-l pedepsească pe Juan, pentru ca apoi să aibă remușcări și să-l explice că totul nu era decât o glumă, căci era o femeie tare mucalită… încât, poate că era totuși mai bine ca Juan să plece.

Juan îi înapoie lui Joe cinci din cei zece dolari pe care-i primise ca arvună — traficanții îi plătiseră cinci zeci de dolari ca dovadă de bunăvoință — și-și luară rămas bun. Se duse la locuința sa ca să-și facă geamăntanul. Femeia șleampătă nu era nicăieri. Furase două din cămășile lui Juan și avea grijă să nu dea ochi cu el.

Curând după aceea, Popa de Caro, Spider și Slummock veniră să-l ia cu o mașină frumoasă și puternică, și Juan plecă bucuros cu ei. Se îndreptară iute spre Cascada Niagara și trecură peste Podul Internațional în Canada, unde vederea cutiilor poștale roșii și a polițiștilor îmbrăcați în uniforme de stil londonez îi dădu lui Juan impresia plăcută de a se afla iarăși acasă.

Spider conducea mașina.

Popa de Caro se aplecă înainte și strigă:

— Fii cu băgare de seamă, Spider. Suntem în Canada acum.

Și-i explică lui Juan:

— Nu e ca în Statele Unite, Aici trebuie să iei seama la pietoni.

Juan se simți cam jenat de această dovadă de înapoiere a Imperiului Britanic.

— E cam greu să-ți amintești la început, dar e-n regulă după ce te-ai obișnuit, spuse Popa de Caro cu o mare îngăduință.

Peisajul era gol și iernatic, dar pentru luna decembrie, timpul era frumos… Merseră toată ziua, oprindu-se doar să ia prânzul într-un orășel numit Londra, și ajunseră la altul numit Windsor după ce se înnoptase. Detroit se întindea pe partea cealaltă a râului, la circa un kilometru depărtare, ca o imensă pernă de ace împănată cu lumini.

Traficanții aveau o casă pe marginea apei și acolo Juan cunoscu trei tineri cu aspect promițător și două femei cu o înfățișare îndrăzneață și bătătoare la ochi.

Popa de Caro avea treabă în altă parte și doi din tinerii ui aparență promițătoare plecară cu el, dar Slummock și Spider se așezară ca să petreacă seara în liniște, la un, joc de cărți și muzică: și anume, cu radioul potrivit în așa fel încât să aducă în odaie o larmă aeropurtată de tobe și de alămuri, iar Spider îi mobiliza la un joc de poker.

Una din femei era o ființă unduitoare poreclită Șold-de-șarpe, iar cealaltă era pațachina pe care i-o furase Slummock grănicerului de coastă. Numele ei era Rosy și avea un păr roșu impresionant, care se revărsa într-o masă de bucle dese. Celălalt bărbat, află Juan, era un polițist aflat în slujba traficanților. Îl chema Schenk și misiunea sa în cadrul forțelor polițienești din Detroit era de a patrula pe străzi cu o motocicletă puternică spre a împiedica mașinile să întreacă viteza legală. Acum, ar fi foarte puțin probabil și de altfel pe bună dreptate — ca agenții prohibiției, în goana lor după mașina unui contrabandist suspect, să mai țină seama de regulile circulației, și numai un polițist tâmpit s-ar încumeta să-i oprească. Acest anume polițist era însă plătit tocmai ca să facă pe tâmpitul, și să-i supravegheze pe agenții prohibiției, așa cum aceștia îi supravegheau pe traficanți. Dacă o mașină greu încărcată cu bere aparținând contrabandiștilor, se afla în primejdie de a fi ajunsă din urmă, Schenk era acela care le venea în ajutor, năpustindu-se cu motocicleta după urmăritori, înghesuindu-i spre bordura trotuarului și amenințându-i apoi cu un proces verbal de contravenție pentru conducere periculoasă. Iar până ca aceștia să-și dovedească identitatea, traficanții, bineînțeles, se făceau nevăzuți. Schenk era foarte iscusit la jocul acesta.

Slummock așează pahare pe masă și o sticlă cu whisky și începură să joace. Whisky-ul era excelent, dar jocul, nu se știe de ce, (am searbăd. cărțile nu voiau să cadă în chinte, popii îi ocoleau pe popi, damele le disprețuiau pe dame, donele originale erau pestrițe și deschiderea nu aducea nimic nou. Era deci firesc să se consume ceva mai mult whisky de cum s-ar fi consumat în cazul în care un „full” i-ar fi urmat unei „chinte regale” și dacă toate figurile din pachet ar fi concurat cu bărbăție la câștigarea unui „pot” gras. Rosy și Șold-de-șarpe începură să-și piardă răbdarea, trântind cărțile pe masă cu expresii dezgustate. Pe măsură ce seara înainta, limbajul lor devenea mai slobod și mai colorat, iar Slummock parca tulburat de anumite cuvinte familiare ale lui Rosy. Ea, însă, îi clădea mai multă atenție lui

Schenk decât lui Slummock.

Spider luă un șir de „poturi” mici fără a i se cere să-și dea cărțile pe față, și Slummock îl bănui că face cacealmale. Apoi boxerul primi două dame, pe care le spori cu încă una la deschidere, Spider era dispus să liciteze. Slummock își împinse jetoanele spre centrul mesei. Spider răspunse adăugând altele. Slummock făcu la fel, cam enervat de nestatornicia iubitei lui și aproape încredințat că Spider trâmbița așa de tare numai spre a-și ascunde lipsa de cărți bune. Spider, aruncându-i o privire provocatoare lui Slummock, mări miza eu alți douăzeci de dolari. Slummock șovăi, își pipăi cărțile, și murmură ceva.

Rosy șopti ceva la urechea lui Schenk; și Slummock, crezând că-și bate joc de prudența lui, plăti sec spre a vedea cărțile lui Spider: zări trei popi.

— O, ăsta-i un joc al dracului, mârâi Slummock. N-am făcut pauză toată noaptea. Mă duc să-mi cumpăr o înghețată în oraș.

Ceilalți izbucniră în râs la ieșirea lui din cameră, dar Rosy spuse:

— Are dreptate. E un joc anost și vreau ceva viu.

— Hai să facem un poker pe dezbrăcatelea, spuse Șold-de-șarpe.

Băutura avea un efect straniu asupra lui Rosy. Dădea ochilor ei o privire piezișă și îi însuflețea părul. Acum, primind cu bătăi din palme propunerea celeilalte, privi șașiu și aiurit la fiecare din jurul ei și părul i se înflăcăra într-o luxuriantă descătușare. Buclele roșii, strânse și regulate, se desfăcură și se ciufuliră într-o mare învălmășală, legănându-se ca niște capete de șerpi. Juan privind-o peste masă, cum își flutura brațele goale și reclama în gura mare poker pe dezbrăcatelea recunoscu în ea pe Meduza.

Neavând mulți bani de pierdut, Juan șezuse liniștit, jucând cu modestie. Se simțise la început ca un elev nou, dar whisky-ul de bună calitate îi înnobila sângele și-i scălda creierul într-un lichid mai generos. Nu se mai simțea nici inferior, nici superior acelora în societatea cărora se afla. Nu se simțea stânjenit pentru că nu le știa numele de familie, și nici nu-i desconsidera pentru faptul că nu aveau (poate) niciunul. Simțea ca ceva real frăția dintre oameni. Desigur, nu frăția izvorâtă dintr-un același pântec — există un pântec chinezesc care naște ochi migdalați, și alte pântece în Insulele Solomon care dau roade negre, pântecele englez este rafinat, iar cel prusac mai poartă încă în el căști cu țepușe de oțel — nu din același pântec deci, dar din aceeași vastă semințe a omului. Priap. Lumea Împrimăvărată, era acela care însămânța deopotrivă China, Bolivia și comitatul Dorset. Frăția între oameni. Unii dintre frații voștri au fost marinarii care au Luat cu asalt Zeebruge în ziua de Sfântul Gheorghe, și flăcăii din Lancashire care au luptat, la Gallipoli, și oamenii care păstrau pacea în India; iar pe reversul medaliei sunt pușlamalele, și proștii fără număr, și zecile de mii de oameni urâți, și cei câțiva chipeși, și iată colo un criminal fioros, iar aici un puturos: un proxenet, eschimosul care se hrănește cu grăsime de balenă și indianul din Arizona mâncător de lăcuste, și atâția ipocriți, și o mulțime de mincinoși, încât s-ar putea popula cu ei întreaga Sahară. Toți zămisliți de aceeași dorință — o împrejurare de pe urma căreia. În condiții normale, nu ne alegem cu nicio mângâiere, cu nicio fală și nici măcar cu prilejul de a face haz. Căci

creierul este un lucru rece și pretențios. Dar acum, ca un ghețar ce s-a avântat departe spre sud și, cuprins de apele calde ale Golfstream-ului și-a netezit crestele râpoase până a se preface în dulci vâlcele și întreaga-i asprime unghiulară într-o bonomie curgătoare, creierul lui Juan plutea complet destins, cu porii larg deschiși și cu rețeaua încâlcită a asociațiilor transformată în strune pentru un cvintet de coarde a cărui temă era desfătarea în contemplarea unei lumi policrome dar omogene.

Cu această dispoziție, se învoi să participe la jocul de poker pe dezbrăcatelea, care înseamnă că acela care pierde trebuie să plătească cu — un articol din îmbrăcămintea sa.

În foarte scurt timp, Juan își pierdu vestonul, gulerul și cravata; Spider era în picioarele goale: Șold-de-șarpe ședea în cămașă; iar Rosy, cu pantofii și jartierele sacrificate, își lepăda acum unul din ciorapi. Prăzile se odihneau sub scaunul lui Schenk.

Un ciorap poate fi scos desigur cu destulă modestie, dar Rosy, prăpădindu-se de râs, și-l lepădă pe al ei cu multe fasoane, arătând tot ce era pe dedesubt și o bună parte din ce se afla deasupra. Apoi se lungi pe scaun, își flutură mâinile de bucurie și-și propti piciorul gol pe masă. Slummock apăru cu o jumătate de kilogram de înghețată într-o cană de carton. Rămase locului cu o expresie de mirare cumplitei pe față, și apoi îi vorbi aspru lui Rosy.

— Oare ăla e locul cuvenit pentru piciorul tău? o întrebă el.

Ca un copil dojenit pentru că și-ar fi pus coatele pe masă, Rosy luă o poziție mai decorativă, se opri din râs, se bosumflă și zise:

— Ei, ne jucam și noi. Ce nevoie e să vii să ne strici joaca?

— Nu făcea nimic rău, spuse Schenk.

— Asta-i treaba mea, îl puse la punct Slummock.

— Nu, zău? spuse Rosy. Adică eu ți-s roabă, nu? Pe dracu!

— Nu mai căutați nod în papură, spuse Spider, și împărți cărțile.

Nenorocul lui Rosy făcu să-i cadă patru cupe și un caro. În ochii ei începțoșați de alcool, caro-ul nu se prea deosebea de cupe. Era un șapte pierdut între un șase și un nouă de cupă. Lui Rosy i se părură cupe cu toatele. Chicoti de bucurie.

Spider și Șold-de-șarpe își aruncară cărțile, iar Juan, cu doi decari, ieși curând din joc. Dar Schenk avea o chintă, și era încă îmbrăcat. Era așadar într-o poziție de forță.

Rosy își puse la bătaie ultimul ciorap, și Schenk ridică licitația oferindu-și gulerul și cravata. Rosy își adăugă cerceii, iar Schenk ripostă cu pantofii săi. Rosy oferi un șal de mătase, iar polițistul replică bombastic punându-și la bătaie vestonul.

Șold-de-șarpe o îndemnă pe Rosy să aibă îndrăzneala, iar Spider îi umplu paharul. Dar Slummock, sorbind de zor îmbucături reci de înghețată, plutea deasupra jucătorilor ca un nor aducător de furtună peste munți.

Rosy mai privi o dată la cărțile ei, și deși alaiul de cărți roșii tot arăta a cupe, șovăi. Șold-de-șarpe o zeflemisi.

— Bine, spuse că îmi pun rochia la bătaie.

— Să te văd, spuse Schenk, și toată lumea, în afară de Slummock, râse cu poftă.

— O s-o vedem cu toții, țipă Șold-de-șarpe.

— O să vedeți pe dracu'! spuse Rosy și privi cu gura căscată la cărțile răspândite în fața ei.

— O culoare ciuruită, recunoscu Spider de îndată.

— Iisuse Cristoase! exclamă Rosy, privind îngrozită la cărțile ei.

Șold-de-șarpe sări în picioare și începu să țopăie de bucurie vicleană.

— Scoate-o, spuse Schonk rânjind cu toată gura.

Nu, spuse Slummock, înghițind degrabă o bucată de înghețată. Te-ai despuiat îndeajuns și așa. Nu ți-e rușine, o femeie în toată firea?

— Dacă ea și-a lepădat rochia, de ce să n-o fac și eu?

Și Rosy arătă cu degetul la Șold-de-șarpe.

— Bățul ăla de sparanghel verde! Nu are ce arăta!

— Ba am! țipă Șold-de-șarpe. Am tot atât ca oricare alta, tâmpitule!

— Ține-ți fleanca, spuse Spider, împingând-o înapoi pe scaunul ei.

Rosy începu să-și tragă rochia peste cap.

— Am. Pierdut și vreau să plătesc, spuse ea trimițându-i o bezea lui Schenk.

— Asta fată! o lăudă polițistul.

Slummock își puse cu grijă cana cu înghețată jos, și îl lovi tare cu pumnul pe Schenk peste gură. Schenk se prăbuși, cu scaun cu tot, și apoi lunecă pe podea. Se ridică cu buzele însângerate, și Slummock îi mai trânti iute un pumn, de căzu iar la pământ. De data aceasta capul polițistului se izbi de podea și rămase nemișcat.

Rosy își scosese rochia și sta acum cu ea petrecută peste braț. Rămase uitându-se cu gura căscată mai întâi la Slummock, apoi la polițist, neștiind ce să facă. Slummock îi plesni o palmă tare și dureroasă, și apoi se întoarse la înghețata lui, fără a o mai lua în seamă, deși Rosy țipa și bătea din picioare, iar șuvițele de păr i se răzvrăteau ca niște șerpi de aramă sub un soare strălucitor.

Într-un stil rece și operativ, Spider restabili o ordine aparentă. O făcu pe Rosy să tacă și cu câteva amenințări bine simțite, potoli râsul isteric al lui Șold-de-șarpe. Apoi, împreună cu Juan, îl purtară pe Schenk într-altă cameră și-l culcară pe un pat, trăgându-i pantalonii și luându-i pistolul din tocul de la subțioară.

Când sfârșiră cu aceste lucruri, Spider privi la Juan și spuse:

— O ții bine la băutură, fiule.

— Da, spuse Juan eu gravitate. Bănuiesc că da. Unchiul meu Oswald era un băutor de forță și pesemne că am moștenit-o de la ei printr-un fel de săritură a calului pe tabla genealogică. Joci șah?

Juan se afla în starea aceea fericită și abstractă de chercheleală care îi îngăduie omului să privească, fără spaimă și supărare nejustificate, la scenele de violență cele mai revoltătoare. Era ca pe un tron; un fel de Gautama așezat pe o floare de lotus în calmul cel mai deplin.

Spider îi răspunse cu respect:

— Ești, n-am ce zice, meșter în mânuirea cuvintelor.

Îmi face plăcere să te ascult. Un tip care poate vorbi ca dumneata după ce a băut atâta alcool tare, e cineva! Tipii ăilalți se iau la bătaie după al optulea sau al zecelea pahar, iar în ce privește târfele, o, ele fac urât de tot! Ce mai tura-vura, le-ai văzut! Dar eu, și dumneata, și Popa de Caro, știm să bem ca niște adevărați gentlemani, și avem și minte pe deasupra. O să facem ceva fain din banda noastră, dacă rămânem strâns uniți. Ceva cu totul fain. Ce zici?

— Am cea mai deplină încredere în dumneata, spuse Juan, strângându-i solemn mâna.

Ceva mai târziu, când se culcă, adormi de îndată pe o pernă care plutea, unduitoare, eu o ușurință paradoxală — căci deși zbura din ce în ce mai sus în volute legănate și se oprea din când în când spre a se înălța pe aripi de giroscop, somnul final îi fu adânc ca și cum fusese îngropat în pământ.

Ziua următoare fu plină de pregătirile în vederea trecerii, la căderea nopții, a unui transport peste râu. Popa de Caro voia să profite de vremea mai blânda spre a strecura câteva sute de duzini de sticle cu bere la Detroit. Pe o vreme cu adevărat rece, berea ar fi înghețat, încât căldura neobișnuită îi oferea un prilej fericit să-și reîmprospăteze depozitul.

Berea fusese comandată la o fabrică de bere, și Spider îl duse pe Juan să vadă cum era pledată pe cheiul unde se afla acostată flotila Popii de Caro. O seamă de oameni voinici și ursuzi întăreau bărcile cu motor. Berea era ușor de mânuit, căci fabrica o împachetase cu multă iscusință în saci. Fiecare sac cuprindea două rânduri de sticle, cu un carton rigid pe dinafară și între rânduri, iar capul deschis al sacului era cusut în așa fel încât să lase două toarte pe dinafară, de care să poată fi ținut. După încărcare, transportul fu controlat de un agent vamal. Frahturile indicau punctul de export, numele cărăușului (care era Popa de Caro), numele beneficiarului (chipurile un oarecare Hiram Holloway), portul de destinație (Nassau în Insulele Bahama), greutatea exactă și ora plecării.

Spre a da ascultare acestui ultim punct, bărcile porniră de îndată și ieșiră în larg. Dar nu se îndreptară spre Detroit. Porniră în sosul râului spre un alt chei, unde fură acostate și lăsate sub pază până la căderea nopții.

Râul era o apă lenească de culoarea tutunului de prizat. Uneori, câte o banchiză înnoroiată, aproape cu totul scufundată, plutea la vale. Lumina de decembrie părea încorsetată între apă și cerul plin de nori. Pe malul canadian se înălțau coșurile reci ale distileriilor și ale fabricilor de bere, și fumul lor se ridica până ce se întâlnea cu norii, răspândindu-se ca o pătură groasă pe sub ei. Ici-colo de-a lungul cheiului, ardeau focuri în aer liber. Traficanții ardeau lăzile de lemn care conținuseră sticlele de whisky predate. În aerul rece și cețos, între fundalul de coșuri fumegânde și apa de culoarea tutunului, focurile ardeau voios. Păreau niște flori imense, izbitor de roșii pe un arbust mohorât. Străluceau ca niște mușcate în ceață. Iar peste râu, grozav de încețoșat, se ridica orașul Detroit, din care răbufnea, ca dintr-un stup, un bâzâit și un zumzet de fabrici și vibrația continuă a străzilor aglomerate.

Spider îi indică lui Juan diversele puncte interesante și îi explică cu

de-amănuntul întreaga rutină a traficului clandestin cu băuturi. Era, de fapt, un Lucru foarte simplu. Problemele comerciale ale aprovizionării și ale distribuirii trebuiau rezolvate în întuneric și cu cea mai mare viteza. Atâta tot.

— Cred că știi să înoți? întrebă Spider. Perfect. Uneori trebuie s-o faci și pe asta. Am să te învăț cum să mânuiești o pușcă mitralieră. E un fleac.

Problemă comercială în condiții specifice. Traficul clandestin cu băuturi nu era decât atât.

La miezul nopții, bărcile cu motor părăsiră cheiul de acostare de pe malul canadian; Juan și Slummock călătoriră împreună într-o barcă atât de greu încărcată, încât plutea la numai opt centimetri deasupra apei. Ieșiră până la talveg și apoi cârmiră în aval până ce ajunseră în dreptul unor lumini de pe țărm. Celelalte bărci se împrăștiaseră.

Slummock opri motorul și, câteva minute, barca pluti în voia curentului. Ascultau. În depărtare se auzea un *pocpoc* repetat care, lămuri Slummock, era zgomotul unei vedete de patrulare a guvernului. Îi auziră sirena mugind un semnal și apoi răspunsul venit deși mai departe. Pe apă era un întuneric ca într-un beci. Se putea să fie multe vase în larg — se auzeau vag zumzete de motor — dar niciunul nu avea lumini, și cerul era prea înțesat cu nori ca stelele să-l poată străpunge și să răspândească pe apă picături argintii. Era însă belșug de lumini pe coastă. Detroit părea o creastă prelungă de deal, ușor pălălăită, plină cu ghimpi incandescenți, iar de pe creasta aceasta se înălțau turnuri luminate, vesel colorate, trecând de la o nuanță la alta. Iar deasupra tuturor, încet și cu intervale de întuneric, se legănau țâșniri de reflector.

— Să-i dăm drumul, spuse. Slummock, pornind motorul.

Barca vibră toată, croindu-și calea cu toată viteza prin beznă. Un vânt aspru îi plesnea din față, făcând să curgă lacrimi din ochii lui Juan și înghețându-i obrajii. Apa părea să se ridice ca marginile unei albii pe ambele părți ale bărcii, nu chiar vizibil, dar resimțit ca ceva mișcător și primejdios de care barca încerca să scape, iar o dâră alb-fumurie se întindea larg în urma ei. Cutezători, se năpusteau prin întuneric, cu fețele biciuite de o bură rece ca gheața.

Smmmock cârmi spre o lumină vie, mai jos, dar în linie cu un turn luminat. Se avântară nebunește peste râu.

Pe creasta presărată cu lămpi din fața lor era o fâșie de beznă. Pe măsură ce se apropiau de țărm, luminile de ghidare dispărură după acoperișurile caselor de pe mal, dar în locul lor apăru o lumină verde estompată; una roșie și încă una verde. Slummock opri motorul. Îi auziră ultimul ecou reverberat de case, și plutiră înainte într-o tăcere sălbatică.

— Ei, am ajuns, spuse Slummock.

Calitatea întunericului se schimbase. Era acum de-o potrivă mai mărginit și mai dens, căci barca intrase într-un doc mic cu pereți înalți. În clipa când se ciocni de chei, Juan întoarse capul, surprins de un zgomot aspru și strident în spatele lor, de parcă se închidea o ușă glisantă.

Intrarea în doc era atât de mică, încât se putea coborî un fel de poartă-ghilotină

spre a-l izola de râu.

Acum erau scăpați de teama unei urmăriri. Se aprinseră lumini, apărură oameni pe debarcader și barca fu iute descărcată. Debarcaderul era un fel de grădină dosnică a unei case particulare. Trei mașini Ford închise așteptau să primească marfa. O poartă mare dădea acces la stradă. O barcă cu motor sosise înaintea lor și-și descărcase marfa. Mașinile fură încărcate cu bere. Poarta-ghilotină se ridică spre a lăsa să intre o nouă barcă cu motor. Alți saci cu bere fură transferați în mașini. Oamenii munceau repede și în tăcere. Abia trecuse o jumătate de oră de la plecarea bărcilor de pe malul canadian, și toată încărcătura se afla depozitată în siguranță în mașini, iar acestea porniseră s-o distribuie.

Spider supraveghea transbordarea. Privi la ceas în momentul în care ultima mașină ieși pe poartă.

— Dacă i-aș putea împiedica pe tipii ăștia să bea alcool tare, îi spuse lui Juan, ar fi oameni de treabă. Din păcate, vor să bea.

XVIII

În noaptea aceea, Juan dormi în casa de pe malul american. Era aproape la fel ca cealaltă de peste râu.

Amândouă erau murdare, sărăcăcioase, și mobilate cu lucruri bune de aruncat la gunoi. Mesele erau acoperite cu numeroase cercuri concentrice reprezentând locurile unde fuseseră puse paharele, și pereții purtau urmele sticlelor care nu-și nimeriseră ținta umană. Paturile erau un vraf de pături în dezordine. Dar traficanții erau cu toții îmbrăcați în haine noi, elegante, purtau inele cu diamant și lanțuri de ceas de aur.

Dimineața, Popa de Caro apăru și vorbi serios cu Slummock despre gâlceava pe care o avusese acesta cu Schenk.

Slummock stărui că era în dreptul său, dar spuse că era gata să se împace cu Schenk dacă acesta nu se mai lega de Rosy. „Nu țin să mă bat cu el”, spuse el sincer. „L-am ocolit ieri dimineață, dacă cumva se simțea ofensat. Și am să-l ocolesc și de acum încolo, dacă vrei. Dar dacă vine și se ține de capul lui Rosy și încearcă s-o facă să se dezbrace în public — știi bine ce poate face o femeie la cel mai mic îndemn — ei, atunci îi mai trag un pumn în mutră. Și dacă nu se astâmpără nici după asta, îl mai cotonogesc o dată. Atâta tot”.

Schenk se ivi cam pe la amiază și se întunecă la față când îl zări pe Slummock. Dar Popa de Caro îl luă de-o parte și stătu cu el de vorbă serios — privind afară pe fereastră spre a-și ascunde partea învinețită a obrazului – și curând polițistul se învoi să se împace cu Slummock, făgăduind totodată că nu va mai încerca niciodată s-o facă pe Rosy să se despoaie.

Juan și Slummock se înapoiară la Windsor, și în noaptea următoare mai aduseră un transport peste râu. De data aceasta Juan era la cârmă și nu întâmpină nicio dificultate să dibuie luminile de ghidare și nici să acosteze la docul cuvenit — căci acesta nu era singurul doc secret de pe râu. Multe case de pe malul apei își

aveau debarcaderul, apărat de garduri de scânduri și porți etanșe, și întrucât opinia publică din Detroit era favorabilă traficanților, în aceste cuiburi de contrabandă nu se făceau decât rareori destinderi. De-a lungul râului și pe șosele, grănicerii de coastă, organele vamale și paza de frontieră și agenții prohibiției stăteau mereu de strajă și foarte adesea deschideau foc. Fără niciun scrupul, asupra oricui bănuiau că transporta alcool. Dar docurile particulare erau relativ sigure.

În a doua zi a ședерii sale la Detroit, Juan ieși să admire clădirile frumoase din Oraș — zgârie-nori perforați de nenumărate ferestre — și apoi o luă pe Dubois Street în căutarea unui spectacol care, îi spusese Spider, merita să fie văzut.

La capătul străzii era un debarcader și un depozit al vămii. Pe debarcader se afla un vraf de butoaie de bere goale. Dincolo de aceste butoaie se ridica un maldăr de saci, toți plini cu sticle de bere. În apă, legate de debarcader și îngrămădite una în alta, erau patruzeci de bărci cu motor, unele cu prorele sfărâmate, altele ciuruite de gloanțe. Iar lângă ușa depozitului vămii ședea un bătrân, care spărgea sticle cu whisky cu un ciocan. Toate acestea erau prăzile de război ale guvernului în luptele de guerilă duse împotriva traficanților de alcool.

Bătrânul ședea pe un butoi. Cu un *pac* scurt sparse o nouă sticlă. Whisky-ul curgea în lungul brațelor sale goale, pe pantalonii săi impermeabili, și apoi într-o rigolă largă care îl vărsa în râu. Mirosul de whisky se răspândea ca tămâia. Alături de bătrân se afla o movilă de saci spintecați, cu conținutul lor expus la vedere — sticle culcate comod, cu etichete frumoase, înfășurate — unele din ele – în hârtie de mătase roz. Poc, poc ! Doi litri se mai scurgeau în râu. Îndeajuns ca să facă fericirea unei familii întregi și să o țină în această stare câteva ore în șir. Îndeajuns ca să alunge stafiile urii, sărăciei, durerii, zădărniciei și eșecului. Îndeajuns ca să dea omului gustul aventurii, al patimii și al puterii. Îndeajuns spre a-l despăgubi — pe scurt timp, poate, dar cu suficientă realitate, dacă totul nu este, la urma-urmelor, decât o vastă iluzie — pentru faptul de a nu fi văzut Munții Himalaya, de a nu fi trăit ca un Harun al-Rașid, de a nu fi auzit simfonia Jupiter, sau de a nu fi cunoscut vreodată libertatea. Îndeajuns spre a înfrânge sfiiciunea. A umaniza trufia, a corecta egoismul, și a răsplăti credința de care și-a bătut joc o lume întreagă.

O clipă, bătrânul își ridică ochii de la munca lui. Avea o expresie amară, rușinată și chinuită pe față. Așa trebuie să-și fi ridicat ochii Ixion spre a întâlni privirile îngrozite ale oamenilor. Așa trebuie să fi privit regicizii, chinuiți de remușcări. Cu o expresie asemănătoare trebuie să fi privit jidovul rătăcitor la ferestrele luminate, știind că nu-și va putea găsi niciodată un cămin. *Poc, puc. Poc!* Bătrânul mal sparse ci te va sticle, ghemuit asupra muncii lui ca un suflet în infern. Alături de el era magazia soioasă; în spatele lui râu: rece și văduvit: iar deasupra capului, nu cer dușmănos.

Necăjit de această risipă. Juan se înapoie în oraș și cutreieră multă vreme străzile reci și zgomotoase. Puritanii și milionarii erau cei care ticluiseră împreună această monstruoasă ofensă a prohibiției. Spiritul lui Calvin și duhul lui Cresus se învoiseră să înscrie, prin mită și corupție, acest adaos la Decalog. Pentru că puritanii se temeau de fericire în ei înșiși și o urau la alții: pentru că milionarii hotărî

seră cândva că vor deveni miliardari dacă muncitorii lor vor bea apă în loc de bere, ci născociseră acest nou veto și alături de „Să nu ucizi”, „Să nu furi”, „Să nu preacurvești”. Înscriseseră „Să nu bei”… Moise se sfătuise cu Dumnezeu înainte de a le porunci evreilor să nu ucidă, să nu fure, să nu preacurvească, dar milionarii își frecaseră burțile de birouri sporovăind cu alți milionari, iar puritanii nu se sfătuiseră decât cu propriile lor suflete înguste și meschine… Fierul ciocănea fierul și larma asurzitoare era reverberată de pietre. Mașinile treceau cu mare viteză. Sute de mașini. Pornind brusc și oprindu-se tot așa de brusc. Pe aici și pe acolo, prin întregul oraș. Claxoanele mugeau și frânele scânceau. Din apropiere răbufnea înnebunitorul staccato al unei mașini de nituit, iar din direcția opusă țipătul prelung al sirenelor unei mașini a pompierilor care zorea spre un incendiu. Iadul dezlănțuit de-a lungul liniilor de circulație. această oră eficiența

Acesta era darul pe care milionarii îl hărăziseră Americii, ic. Schimbul vinurilor Château-Yquem, Tokay și al lichiorului Chartreuse, care înveselesc inimile, și al vinului de Xeres care face creierul „receptiv, ager, iertător, plin de înfocare și de forme gingașe și care, predat glasului și limbii ce îi sunt izvoarele, se preface în duh”.

Dar duhul era ultimul lucru pe care doreau să-l cultive milionarii. Milionarii sunt o țintă firească pentru duh, și un creier inventiv poate ciurui noțiunea de eficiență a milionarului cu mai multe săgeți decât acelea care l-au străpuns pe Sf intui Sebastian. Nu era deci nicio mirare în faptul că toți acești Cresus se încruntau la vin și la duh, preferând de o mie de ori robinetul cu apă din bucătărie care înăbușă critica și-i determină pe oameni să fabrice și să cumpere automobile și aparate de radio, numai din deznădejde și spre a asurzi neîncetatul chiorăit și răpăit al mațelor lor pline de apă…

— Unde-ai fost? întrebă Spider când Juan se înapoie. Voiam să-ți arăt cum se mânuiește o pușcă mitralieră.

Juan se cutremură ușor. Cu toate că nu putea găsi niciun temei moral împotriva traficului clandestin cu alcool, îi era tare urâcioasă ideea asasinatului.

— Aș prefera să mă îndeletnicesc cu alte lucruri decât tragerile, spuse el. Sunt de fapt un pacifist.

Spider rămase cu gura căscată și apoi izbucni în râs. Slummock își ridică privirea de la înghețata lui de căpșuni — avea o cană de carton plină lângă el — și făcu răgușit: Ha-ha-ha! Doi din cei trei bărbați ce se aflau de față râseră și ei. Spider repetă observația lui Juan privitoare la ilegalitatea traficului de băuturi pe care cei trei bandiți o găsiseră atât de hazoasă, și râseră cu toții din nou. Apoi repetară afirmația lui Juan cu privire la pacifism.

— Ai auzit o glumă mai bună ca asta? spuneau ei, hohotind adânc.

— Cuvântul ăla o grozav, spuse Spider și-l bătu pe Juan pe umăr.

Juan era cam nedumerit de primirea făcută observației sale nevinovate. Și aerul său mirat îi spori faima de umorist.

El și Slummock trecură din nou peste râu, Slummock ca s-o vadă pe Rosy, iar Juan pentru că hotărâse să-și aducă bagajul pe malul cestălalt și să-și petreacă

noaptea la Windsor cât mai rar cu putință. Nu-i plăceau de loc Rosy și Șold-de-șarpe și nu dorea să fie implicat în vreo gâlceavă din pricina lor. Faptul că ele erau adesea obiect de discordie era neîndoios, deoarece ambele femei erau slobode la gură și drăgăstoase. Popa de Caro nu îngăduia prezența nici unei femei în casa din Detroit, pentru ca nu cumva să aibă o influență nefastă asupra transbordării mărfii, dar la anexa din Windsor locuiau în general una sau două femei. Slummock o ținea pe Rosy pe malul canadian spre a o îndepărta de fostul ei iubit, grănicerul de coastă.

Prima persoanei pe care o întâlniră după ce debarcară la Windsor fu Schenk. Spunea că venise să-și caute o brichetă pe care o uitase în casa traficanților. Dar Slummock căzu la bănuieli. Trecuseră abia câteva ore de când i se spusese lui Schenk să nu se mai apropie de Rosy, și o brichetă uitată nu era o scuză suficientă pentru a nu ține seamă de acest sfat.

— I-ai cerut cumva lui Rosy să te ajute să cauți bricheta? întrebă el.

— Și ce-i dacă i-am cerut? făcu Schenk.

Ți-am mai spus o dată că dacă te apuci să cauți cu ea ceea ce ai pierdut, o să dai de dracu'. Înțelegi?

— Ești un pisălog, spuse polițistul. Mai rău ca o durere de mațe. N-am nimic de împărțit cu tine… Toate prostiile alea privitoare la Rosy și la mine nu-s decât minciuni. Suntem prieteni, atâta tot.

Slummock rumegă o clipă.

— Oare, așa să fie? spuse el și porni mai departe. Juan îl urmă.

Cu prilejul transportului următor, două din bărcile Popii de Caro fură capturate și. O limuzină Ford, încărcată cu treizeci de lăzi cu whisky, fu oprită la mai puțin de o sută de metri de debarcader. Cu câteva nopți mai târziu se petrecu ceva mult mai grav: o barcă fu scufundată: echipajul ei fie împușcat, fie înecat: și o nouă mașină fu capturată.

Demoralizați de aceste eșecuri, traficanții beau solid și erau mereu gata-gata să se ia la harță între ei. Popa de Caro el însuși întâmpina greutăți în menținerea ordinii, și pala de pe față îi devenea din ce în ce mai purpurie în timp ce privea pe fereastră, țipând la câțiva bandiți bătăioși care se aflau la nouăzeci de grade în afara unghiului său de vedere. Banda începuse să-și cam piardă moralul. Nu trecuse mult de când puseseră capăt ostilităților cu tâlharii de drum mare și iată că autoritățile păreau acum să le fi declarat război. Nu era însă o acțiune generală pornită împotriva traficanților. De fapt, datorită faptului că grănicerii de coastă și agenții prohibiției respectau sărbătorile de Crăciun, domnea o oarecare pace pe litoral. Singur Popa de Caro fusese ales drept țintă a acestui atac.

Popa de Caro bănuia că grănicerul de coastă, ofensat și mâniat de răpirea lui Rosy, era pricina acestor întâmplări. Spider sublinie însă faptul că fata nu fusese chiar răpită, ci pur și simplu escortată sub pază în fuga ei, iar orice grănicer de coastă cu scaun la cap ar trebui să-i fie recunoscător omului care îl scăpase de o atare belea. Potrivit teoriei lui Spider, trădătorul era Schenk. Polițistul fusese bătut foarte serios de Slummock și admonestat în public de Popa de Caro. În afară de

asta, el cunoștea în tot amănuntul modul de lucru al traficanților și se prea putea fi fi furnizat informații precise agoniilor prohibiției, care să-i fi ajutat la realizarea ultimilor lovituri. Dar Popii de care nu-i prea venea să creadă în atâta viclenie din partea lui Schenk.

Vremea se răci și începu să ningă. Uneori râul era ascuns de o mare perdea de zăpadă care cobora de la cer la apa mișcătoare, căzând la nesfârșit și dispărând la nesfârșit în valurile ceții. Alteori orașul sta tăcut în mantaua lui aibă iar noaptea, când cerul era senin, zi ce milioane de lumini clipeau în așa fel, și turnurile înalte străluceau atât de viu, încât nu se mai puteau zări stele de loc. În cartierul de locuințe al oamenilor avu și, fiecare grădină își avea bradul, frumos decorat cu lumini roșii și verzi și portocalii. Pretutindeni se împământenise o strălucire nouă în cinstea Crăciunului; o strălucire care i-ar fi alungat, desigur, înspăimântați pe bieții ciobani dacă ar fi avut nesăbuința să-și țină turmele peste iarnă pe plaiurile viscolite ale statului Michigan; și chiar de i-ar fi putut atrage pe magi, ei nu ar fi aflat niciun staul la Detroit — și oare un garaj ar fi fost locul potrivit de popas pentru blânda Maria?

A trece nu-i acum era o treabă anevoioasă. Curentul constituia o amenințare continuă între malurile înghețate.

Cu două zile înainte de Crăciun, Popa de Caro, Spider și Juan ședeau liniștiți când sună telefonul. Unul din clienții mai cu vază ai Popii de care voia să i se trimită de îndată trei lăzi cu șampanie și niște sticle cu benedictină. Era un client atât de bun, încât Popii de care nici nu-i trecu prin minte să-l refuze, cu toate că nu avea nimic din cete cerute, în depozit. Juan, care învățase acum procedurile necesare, fu expediat la Windsor să ia vinul și să-i spună lui Slummock, care petrecuse noaptea acolo, când să-l treacă peste râu.

Dar Slummock era beat. Se certase cu Rosy și-și aflase alinarea numai în niște libații înspăimântătoare. Când căzu noaptea, se afla încă în stare de totală inconștiență, gâfâind răgușit, cu o expresie neobișnuit de mânioasă pe față. Era întins pe pat, numai în cămașă și pantaloni, cu toți nasturii descheiați. Juan hotărî să transporte singur șampania peste râu pe seama lui.

Patrula fluvială lucra în schimburi suprapuse. Schimbul de noapte ieșea din servici la ora două dimineața, iar schimbul de zi intra în serviciu la ora unu. Ordinul primit era de a trece râul la miezul nopții, înainte ca paza să fie îndoită.

Ningea ușor când Juan cobori la debarcader și porni motorul. Era o briză nouă care sufla omătul, pieziș în fața ei. Uneori o rafală cruntă se năpustea și zăpada îl biciuia într-o învălmășeală groasă și mânioasă. Juan naviga încet în josul apei spre a dibui focurile de poziții de pe malul canadian înainte de a se avânta peste râu. Ele apărură deodată și el cârmi spre talveg, accelerând motorul în ace lași timp.

Se mai afla încă în apele canadiene când un reflector țâșni din întuneric. Fulgii de zăpadă fură măriți deodată și plutiră strălucitori în raza cotrobăitoare a reflectorului (și pipăia prada, smucind de colo-colo, ca orbit de propria lui strălucire. Juan cârmi în susul apei spre a se îndepărta de el, ghemuit adânc în fundul bărcii. Reflectorul să le găina deasupra capului lui. Apoi se întoarse și coborî spre el.

Aproape imediat o pușcă mitralieră țăcăni — ta-ta-ta, cu un glas metalic pe care zgomotul motorului îl acoperi. Juan cârmi la stânga, apoi la dreapta, și iar la stânga, în zigzaguri de becață. Trecând ba în întuneric, ba în poteca golașă a reflectorului. Barca vibra toată și apa părea o podea solidă și rezistentă de care se ciocnea și luneca. Două gloanțe izbiră pupa, fără a pricinui stricăciuni, și un altul îi fluieră pe la ureche. Apoi veni un vifor năprasnic, care se năpusti vijelios în josul apei și reflectorul își pierdu ținta. Juan goni nebunește prin vijelie, orbește ca un liliac. Era o zonă liniștită în spatele viforniței, unde ningea domol, cu toate că viteza bărcii continua să creeze un vânt puternic și fulgi umezi de zăpadă îl plesneau pe Juan peste obraji și-i aplicau plasturi pe ochi. Dar reușise să-i înșele pe urmăritori și putea zări reflectorul departe în spate, cotrobăind prin întuneric fără rost. Goana, deși înfrântă, continua, și Juan fugi din fața ei.

Când se încumetă să oprească motorul, se afla în apropierea unui mal stufos. Se auzea foșnetul vântului suflând prin stuful înghețat, iar zăpada cădea în cocoloașe informe, plescăind rece pe orice cădeau. Juan fu cuprins de un fior. În ciuda aerului geros, o sudoare ușoară îi umezise trupul cinei începuseră să-i șuiere gloanțele pe la urechi, iar acum o răcoreală deopotrivă de ușoară i se furișa pe sub brațe, peste piept și de-a lungul spinării.

Timp de câteva minute care i se părură lungi — poate cincisprezece minute — Juan șezu liniștit, ascultând, pândind reflectorul, în vreme ce barca plutea în josul apei în voia ei pe lângă stuful care șoptea aspru sub degetele înghețate ale vântului. Apoi porni motorul și cu mare grija se îndreptă spre locul unde luminile de Crăciun străluceau mai vii. Închipuindu-și că gonacii, dacă ar mai fi fost în căutarea lui. Patrulau probabil de-a lungul talvegului, Juan se ținu cât mai aproape cu putință de malul american. La un moment dat se opri și ascultă, cu inima zvâcnindu-i în piept, la un vas de patrulare care făcea semnale cu sirena unui tovarăș al său. Iar o dată era gata-gata să fie tăiat în două de o altă barcă cu contrabandă, care sosi mugind peste râu cu treizeci de mile pe oră. Barca lui se clătină în siajul celeilalte și Juan auzi înjurăturile înspăimântate ale echipajului.

Întrucât se afla neobișnuit de aproape de țărmul american, întâmpină oarecare greutăți în dibuirea luminilor de poziție și aproape că depăși debarcaderul Popii de Caro.

Apoi îi zări semnalul verde, roșu, verde, cârmi spre adăpostul primitor cufundat în întuneric și auzi cu multă ușurare cum poarta-ghilotină cobora în urma lui.

Spider și Popa de Caro în persoană îl așteptau.

— Unde naiba ai fost? întrebă Spider. Și unde e Slummock?

Juan le povesti aventurile lui. Ceilalți doi ascultară cu mare atenție și-l felicitară pentru felul în care reușise să-și prostească adversarii. Era, spuseră ei, un băiat deștept, și se bucurau să-l numere în rândurile lor. Dar cine oare, se mirară ei, stătuse la pândă și trăsese fără nicio provocare?

— Știa cineva că urma să treceți marfa peste râu? întrebă Spider.

— Schenk, răspunse Juan. El era de față când s-a primit comanda telefonică și a auzit toate măsurile ce s-au luat.

— Schenk credea că Slummock se va afla în barcă, adăugă Popa de Caro gânditor, înfățișându-și numai profilul neîntinat.

— Și Slummock este cel pe care îl are el la ochi, spuse Spider. Îi poartă sâmbetele de când l-a cotonogit și nu-i mai îngăduie să se apropie de târfa aia. Schenk este cel care ne-a turnat. Ei bine, ăsta e aminul lui.

— Trebuie să ne încredințăm de acest lucru, spuse Popa de Caro.

— Ce, ai de gând s-aștepți până o să-ți pună pușca în piept? rânji Spider.

— Vreau dovezi concrete, se îndărătnici Popa de Caro.

Dovezi, sau cel puțin probe indirecte, ale trădării polițistului se iviră chiar în dimineața următoare, când unul din traficanți, numit Scully, aduse vestea că Schenk se afla chiar atunci la o cafea și sandvișuri cu ou împreună cu Bauer, grănicerul de coastă. Acest Bauer era fostul iubit al lui Rosy înainte ca Slummock să i-o ia, și Schenk nu întreținuse niciodată până atunci legături prietenești cu el.

Cu o jumătate de ceas mai târziu, sosi și Slummock, palid și aiurit de pe urma chefului singuratic, ca să aducă vestea că Rosy dispăruse.

— Nu-i nicio pagubă, spuse Popa de Caro.

— Nimeni n-are să mi-o fure pe femeia mea, spuse Slummock.

Spider bătu cu pumnul în masa.

— Am ghicit totul, spuse el. Ea și Schenk sunt înțeleși, e clar? El i-a spus că Slummock are să fie scos din joc, așa că ea își face bagajul și pleacă unde viața e mai frumoasă. Dar ea nu știe ce o așteaptă, Bauer e cel care știe, pentru că Bauer e cel ce face treaba. Schenk i-a spus că Slummock are să treacă niște băuturică peste râu la miezul nopții, îi destăinuia și luminile de poziție ea să știe unde trebuie să aștepte. Înțelegeți? Bauer își mânjește mâinile și Schenk pune mâna pe târfă. Ehe, polițistul ăla e băiat deștept, nu încape vorbă!

Această ipoteză îi păru Popii de Caro acceptabilă și vinovăția lui Schenk pe deplin dovedită. Popa de Caro se retrase deci cu Spider spre a hotărî împreună ce anume măsuri trebuiau luate spre a împiedica noi trădări.

Juan trase un pui de somn în după-amiaza aceea, căci simțea nevoia să doarmă ceva mai mult decât cele patru sau cinci ore de care dispusese în noaptea precedentă. Dar abia se cufundase în visul confuz și gingaș care te cu prinde când ațipești la lumina zilei, când iată-l trezit de Spider și de Popa de Caro. Ultimul îi înmână un sul eu bilete de douăzeci de dolari.

— Asta-i partea dumitale, spuse el. Ar fi trebuit să iasă mai mult, dar n-am prea avut noroc în ultimul timp.

Juan fu totuși mulțumit când descoperi că partea lui se ridica la suma de trei sute de dolari. Spider și Popa de Care luară loc, și acesta din urmă era atât de mișcat de ceea ce avea să spună, încât îl privi din față pe Juan, iar partea întinată a feței sale era roșie ca rubinele, în vreme ce ochiul respectiv strălucea mai viu decât soțul său de pe partea cealaltă a obrazului.

— Am discutat despre Schenk, spuse el. O să-l ducem la plimbare. Sau mai degrabă, dumneata și cu Slummock o să-l duceți la plimbare. Înțelegi?

— Nu tocmai bine, mărturisi Juan.

— O plimbare numai dus. Fără întors. Schenk are să vină aici mâine seară după partea lui. Dumneata și Slummock îl așteptați — dacă n-ai un revolver o să-ți împrumute Spider unul. Apoi îl poftiți în limuzina Ford. Unul din voi conduce, iar celălalt șade în spate cu Schenk. Când ajungeți la zece – doisprezece kilometri de oraș, opriți, și Schenk coboară. Atunci îl curățați. Asta-i tot. Ne-am gândit că e mai bine să faceți voi, dumneata și Slummock, treaba asta, fiind cei mai interesați. Mâine seară, o să sosească pe la ora opt, bănuiesc.

— Dar n-am făcut așa ceva niciodată în viața mea, spuse Juan îngrozit.

— Ei, n-are a face, spuse Popa de Caro. Trebuie să începem cu toții odată și odată, și mulți dintre noi nu au fost preveniți așa cum te-am prevenit noi. Și apoi, mai e și Slummock care o să te asiste. Nu-ți face sânge rău, fiule.

Slummock o să aibă grijă de dumneata și o să-l curețe el, dacă nu-ți place s-o faci.

— Sigur, spuse Spider. N-o să ai prea multă treabă. Și, cum prea bine spune Popa de Caro, trebuie să învățăm cu toți odată și odată. Peste șase luni o să ți se pară o nimica toată să cureți pe unul. O nimica toată. O să vezi.

Popa de Caro îl bătu prietenește pe umăr și apoi îl lăsară singur. Juan era cu totul îngrozit de planul acesta și de rolul pe care era presupus să-l joace. Era ușor de înțeles de ce îl aleseseră pe el traficanții ca să participe la omorârea lui Schenk. O dată ce se va fi făcut vinovat de o atare crimă, puterea lor asupra lui va fi covârșitoare și el se va afla definitiv pecetluit ca membru al bandei. Perspectiva aceasta îl îngrozea.

Fusese înspăimântat cu prilejul bătăliei în plină stradă de la Chicago; fusese înspăimântat din nou, în mod ceva mai vag, atunci când sosise vestea scufundării unei bărci cu echipajul respectiv fie împușcat, fie înecat; și mai fusese speriat — deși nu până a-și pierde cumpătul — atunci când reflectorul se oprise asupra lui și auzise țăcănitul mitralierei și șuierul țipător al gloanțelor vâjâindu-i la urechi. Dar nu fusese niciodată mai înspăimântat ca acum.

O oglindă ieftină și pătată de muște atârna pe un perete. Juan o luă, se duse la fereastră și privi adânc în apa ei.

Un simțământ de irealitate îl îndemna să cerceteze dacă chipul din oglindă îi era familiar — ba să vadă dacă exista în fapt un chip, căci într-un vis oglinda nu ar fi reflectat probabil decât un spațiu gol. Dar imaginea lui se zgâi înapoi la el. Ochii îi erau mult măriți, iar pupilele se contractau și se dilatau în mod oribil, ca și cum ar fi fost controlate de altul — o bufniță, o bufniță, văzuse cândva o bufniță cu ochi ca aceștia, o jucărie pitită într-un unghier întunecos, ai cărei ochi luceau galbeni și mari și apoi se stingeau — sau reclama unui magazin într-o noapte întunecoasă clipocind amăgitor la trecători. Își întoarse brusc privirea de la ochii din oglindă, și un cusur al sticlei îi în fățișă gura deformată în așa fel, încât părea înțepenită într-un rânjet sucit și cadaveric…

Trebuia să scape. Nu putea fi silit de nimeni să participe la un asasinat, la măcelărirea unui om înfricoșat, la împușcarea unui trup care se zvârcolea în ghearele spai mei — și încă în ziua de Crăciun!

Era firește caraghios să gândești așa ceva. Nu avea nicio intenție să devină un ucigaș — mai ales unul de carieră — și singura problemă pe care o avea de rezolvat era de a găsi mijlocul dea părăsi Detroitul și pe toți traficanții din cuprinsul lui cât mai iute și mai discret cu putință. Fusese, fără îndoială, cuprins de panică adineauri, dar se simțea acum din nou în apele lui. Își amintise deodată că se afla acum în posesia sumei de trei sute de dolari. Nu mai era sărac și neajutorat, ci atât de înzestrat încât se putea urca în orice tren dorea și să călătorească de la o coastă la cealaltă, sau de la înfriguratul Michigan până la plajele în sorite ale Floridei. Era atât de bogat și de puternic încât putea să-și plătească orice călătorie de trei mii de kilometri și mai bine pe oricare linie de cale ferată — bine înțeles după ce va fi reușit să se descotorosească de Popa i de care și de acoliții săi.

Lla ora șase seara era singur în toată casa. Ideea că i-ar putea părăsi nu le trecuse prin minte bandiților. Faptul ca cineva să renunțe din propria sa voință la o carieră atât de mănoasă li s-ar fi părut mai de necrezut chiar decât scrupulele născute din ideea de a-l trimite la plimbare pe un turnător. Așa încât plecaseră la cină în oraș, lăsându-l pe Juan — care găsise o scuză ușoară într-o bruscă durere de dinți — să-și facă bagajul în deplină liniște.

Norocul îl ajută să găsească un taxi hoinar abia la două sute de metri de casă și în foarte scurtă vreme se afla în siguranță în mijlocul unei mulțimi imense care se îndesa la gară. Încă nu hotărâse încotro să meargă. Din loc în loc se aflau indicatoare care purtau numele a circa patruzeci de orașe diferite, despre care Juan nu auzise niciodată.

Dar care erau la sud și care la nord? Socotea că e mai bine să se îndrepte spre sud, nu într-o singură călătorie, ci în scurte etape succesive, spre a ajunge treptat la soarele cald și la vremea frumoasă, savurându-le pe măsură ce se apropia, gustând căldura crescândă și zărind peisajul cum se schimbă de la mohoreala nordică în exuberanța semitropicală a serelor și nuanțelor de curcubeu. Dar care din aceste localități se afla spre sud, și care erau cele nordice cărora dorea să le întoarcă spatele?

Cu o subită accelerare în mișcarea ei, mulțimea îl purtă pe Juan într-o direcție care îi inspira o inexplicabilă aversiune. Se întoarse și încercă să-și croiască o cale prin și împotriva curentului de masă. Oamenii se încruntau la această opoziție unilaterală și-l împingeau într-o parte și-n alta. Geamantanul lui se afla adesea în calea lor, ciocnindu-se de genunchii acelora care se năpusteau spre el. Îi fu deodată smucit cu braț cu tot de lângă trup, și în golul astfel format fu înghesuită o fată pe care Juan, cu brațul întins după valiza lui, o îmbrățișă fără să vrea.

Ea ridică spre el o privire mânioasă — și apoi expresia i se schimbă.

— Juan! exclamă ea. O, Juan. Oare ești tu cu adevărat?

Juan o privi uluit.

CARTEA A TREIA

DRAGOSTE VECHE ȘI NOUĂ

I

Era lucru firesc la Juan ca uimirea sa inițială să se transforme aproape numaidecât în bucurie. Încă din copilărie văzuse în coincidență unul din fenomenele cele mai puțin misterioase ale lumii. Când trăgea cu arcul și se rătăcea o săgeată, întotdeauna mai trăgea o a doua săgeată în aceeași direcție, și le găsea apoi pe amândouă; adeseori, fiind invitat la masă, descoperea un mărgăritar într-una din stridiile sale; iar când cina de unul singur la vreun restaurant, găsea în mod obișnuit o femeie tânără și frumoasă, de asemenea singuratică, la masa alăturată.

Astfel de coincidențe, socotea el, nu erau decât compensații pentru nedreptățile irațională ale vieții. Încât, cu prilejul acestei întâlniri în gară, își redobândi cumpătul cu mult mai curând decât Dora, pentru care această regăsire însemna un adevărat miracol.

În timp ce sta acolo, cu valurile mulțimii menținând-o foarte aproape de Juan, un torent de imagini i se strecură prin minte. Văzu capela colegiului Merlin; și Balul Anual al Asociației Debitanților de Băuturi Spirtoase de la Cambridge; pe Juan (cu trei ani mai tânăr) în atitudini și împrejurări diverse; pe tatăl ei (sever și caraghios în cămașa lui de noapte) trezit din somn ca să-i deschidă ușa la o oră târzie a nopții, în care își uitase acasă cheia de la intrare; pe sir Hildebrand, maiestuos și darnic cu banii săi; și pe mama ei, a cărei mânie se topea în curiozitate, stârnită de „unde", „când" și „de câte ori"; și coșmarul acela la spital, și apoi pe sora ei care-și pierduse în mod providențial pruncul, bătându-și sânii plinuți al căror belșug fusese prea mare pentru un sugaci slăbănog; apoi înapoierea lui Bob de la Coventry și discuția lui despre America; și nevinovata ei înșelătorie față de el… și călătoria de plecare, cu Anglia atât de departe și de îndepărtată; și slujbele de Crăciun, cu vise atârnat pe ușă, și colindele de miezul nopții; și acum iată-l pe Juan, care știa toate aceste lucruri și care fusese de fapt părtaș la atâtea din ele.

Dora țopăia pe vârful picioarelor ca o fetiță mică și spuse într-o singură răsuflare:

— Când ai sosit, și ce faci aici, și unde pleci acum?

Vai, sunt atâtea lucruri de care vreau să te întreb! Nu e mulțimea asta cu adevărat înfiorătoare? Și tu n-ai îmbătrânit de loc. Dar eu? Mă simt ca o hârcă. Dar spune-mi, ce faci aici?

— Nu fac nimic în momentul de față, spuse Juan. Mă întrebam doar încotro să mă duc?

— Adevărat? Nu glumești? Atunci trebuie să vii acasă la mine. Avem o cameră liberă — o cameră de mosafir, vreau să spun — în care n-a dormit nimeni niciodată, în afară de Bob o singură dată când am avut un guturai teribil și n-am vrut să-l ia și el. Are să fie o mare bucurie să te avem cu noi de Crăciun și știu că Bob are să fie fericit să mai fie un alt bărbat în casă. Asta le place bărbaților, nu-i așa?

— Și cine e Bob?

Dora își scoase mănușa și-i arătă lui Juan mâna ei durdulie cu o verighetă la degetul cuvenit.

— Nu știai, nu-i așa? Sunt doamna Squire acum.

Dar trebuie să ne grăbim că altfel pierdem trenul. Locuim într-un orășel numit Monroe care nu e decât la o oră cu trenul de aici. Am venit să-mi fac niște cumpărături de Crăciun de ultimă oră la Detroit. Sunt niște prăvălii splendide aici, nu-i așa?

Găsiră ultimele două locuri libere într-un vagon aglomerat și, în zgomotul trenului, Dora îi povesti că era măritată de un an și mai bine și că trăia în America aproape tot de atâta timp. Soțul ei era mecanic calificat și avea o leafă frumoasă și o duceau foarte bine într-adevăr, dar vai! ce dor de casă i se făcea uneori, îndeosebi cu prilejul zilelor de naștere, al sărbătorilor, și la Crăciun mai ales… Iar Juan îi spuse că fusese timp de câteva luni student la universitatea Motley și că acum călătorea ca să viziteze țara.

Când vorbea despre cămin și despre soț, felul de a fi al Dorei se schimba. Zburdălnicia ei copilăroasă era în locuită printr-o atitudine matură și chibzuită. Glasul i se rotunjea și până și carnea de pe ea părea să dobândească o fermitate nouă. Dar pe măsură ce devenea mai sigură de ca, Juan se simțea din ce în ce mai stânjenit, căci se întreba ce se întâmplase cu copilul care fusese rodul atât de nefericit al relațiilor lor amoroase în urmă cu trei ani. Oare îl va găsi pe puști așteptându-l la Monroe? Pe semne că erau jucării în pachetele acelea pe care le purta

Dora. Și acel Bob necunoscut s-ar prea putea să nu fie atât de bucuros să-l vadă de cum părea să creadă ea, mul ți soți fiind inutil de conservatori. În atitudinea lor față de drepturile conjugale.

Cum oare, se întreba el, s-o întrebe despre puști? – căci simțea o oarecare restrângere de burlac la gândul de a vorbi despre „copilul nostru”, și (oricât de neînsemnată îi fusese de fapt contribuția la treaba asta) era vădit neelegant să se refere la el drept „copilul tău”.

Dar Dora îi ghici gândurile și, o clipă, felul ei de a fi se întoarse la vechea-i simplicitate; își puse mâna pe mâneca lui și-i spuse cu sobrietate:

— L-a înfiat sora mea. E măritată cu un fermier de lângă Ditton, știi. Copilul ei s-a născut cu trei zile după al meu, dar a murit aproape imediat, și ea și bărbatul ei au fost amândoi deznădăjduiți, iar cu — o, aș fi făcut orice ca să-l păstrez, dar mă moi și tatii le era așa de rușine, și soră-mea no-a oferit această portiță de scăpare

— Era o adevărată binecuvântare de la Dumnezeu, a spus tata — și cu ce puteam să fac de una singură? Încât i l-am dat pe Jacky al nostru. E un băiețel frumușel acum, și că îl adoră. Am fotografii pe care am să ți le arăt.

— Și soțul tău?

Dora șovăi.

— Nu știe nimic despre asta. N-am vrut să-l înșel la început. Credeam că aflase probabil, cu toate că ne-am străduit cu toții să nu afle nimeni. Dar el nu știa. El era

la Coventry pe când crai tu la Cambridge. Apoi s-a în tors. Eusc. Sem îndrăgostiți unul de altul înainte de a te fi văzut vreodată pe tine, și m-a rugat să mă mărit cu el. Urma să plece în America de îndată ce-i venea rândul pe listă. Voiam să-i spun, Juan, dar e atât de greu să ex plici unele lucruri, așa că până la urmă nu i-am spus nimic. Și apoi o altă fată, o prietenă de-a lui Bob, mi-a povestit că el fusese încurcat cu o fată la Coventry, așa în cât m-am simțit îndreptățită în parte. Ea s-a purtat foarte rău, bănuiesc. De fapt…

Dor a șovăi. Apoi șopti:

— *A fost și un copil.* Și Bob nu mi-a spus niciodată nimic despre asta, cu toate că lucrurile stau altfel, desigur, când e vorba de un bărbat, și a fost îndrăgostit nu mai de mine tot timpul. Nu l-aș lăsa să bănuiască nici în ruptul capului că știu ceva în chestia asta. Și nici el nu a părut să bănuiască vreodată ceva în privința mea.

Cu un zgomot care îți împăna capul cu strigătele a mii de voci de fier, trenul înainta spre Monroe, și acolo Bob Squire venise la gară să-și întâmpine soția, cu o mașină care inspira ideea de belșug, și-i conduse iute de-a lungul unor drumuri acoperite cu zăpadă, către o casă care îl exprima pe deplin.

Squire era un om zdravăn și voios, care păru amuzat de faptul că nevastă-sa adusese un oaspete și, spre marele ei necaz, nu se lăsă impresionat de loc de ciudă ținia sorții care îl adusese pe un vechi prieten să stea cu ei la masă în Ajunul Crăciunului. Dora fu aceea care întreținu conversația de la ora cinei până la miezul nopții.

Cu soțul ei și un fost iubit de-al ei ca public, și cu toate amintirile de la Cambridge, și ale vieții ei scurte, și ale tuturor rubedeniilor ei ca subiecte de discuție, ea vorbi vioi și vesel, cu dese hohote de râs, și petrecu de minune.

Bob era din fire un om tăcut și Juan socoti că era mai cuminte să fie reticent cu privire la propria lui viață. Dar Dora flecari și sporovăi atât de mult, încât Bob, dacă nu știuse nimic despre aceste lucruri înainte, află acum că Juan și soția lui fuseseră prieteni foarte apropiați în adevăr, în ciuda deosebirii de situații sociale.

Și totuși, socoti Juan, nu era nimic în tonul ei care să dea de bănuit că fuseseră amanți. Ea îi vorbea mai degrabă ca unui frate, și un frate mai tânăr pe deasupra;

un frate mai mic întors de pe mări sau dintr-o colonie în depărtată, și care avea tot dreptul să fie tratat cu oare care atenție și dragoste frățească. Era o dovadă de deșteptăciune din partea ei că adoptase această atitudine. Sau era cumva o atitudine inconștientă? Acum trei ani, Dora era o ființă sfioasă și cu vino-ncoa'*, cu mâini durdulii și cu ochii mari mirați. Dar acum își avea propriul ei cămin și un fel de a se purta corespunzător.

La urma-urmelor, gândi Juan, o femeie se putea prea bine desprinde dintr-o îmbrățișare la care te ispitise și la care a participat cu cel mai mare entuziasm, și să te bată cu îngăduință pe obraz, uitându-se la tine cu o privire parcă ar vrea să spună: „Acum, gata cu asta! Fugi repede ca un băiețel cuminte și spală-te pe față, căci alt fel ai să întârzii la ceai !" O femeie poate să șteargă trecu tul cu tot atâta ușurință cu cât îl poate evoca în culori înșelătoare sau cu o realitate surprinzător de falsă. Dar era curios s-o vezi pe fosta ingenuă Dora dovedind o atare măiestrie.

Dimineața de Crăciun o găsi aferată și plină de griji, puțin nerăbdătoare și dornică să fie lăsată în pace în bucătăria ei. Nu privea cu ochi buni la obiceiul american de a mânca la restaurant. „Masa de Crăciun trebuie luată acasă!", spusese ea cu o neînduplecare în vocea ci care nu era decât ecoul a cine știe ce gospodină din păgâna Mercie. „Du-l pe Juan la plimbare cu mașina", poruncise ca, și Bob îi dăduse ascultare. De îndată ce ușa se închise în urma lor, Dora aprinsese cuptorul și executase anumite operații asupra unui curcan și privise îndeaproape la un „Plum-pudding" înfășurat într-o pânză de in.

Dar după ce se sfârși masa și apetitole solide îi lăudaseră îndeajuns talentele ei culinare, Dora cea eficientă se estompă și Dora cea sentimentală rosti cu jale:

— O, ce dor mi-e să fiu acasă din nou!

— N-ai fi avut o masă mai bună decât aceea pe care ai mâncat-o adineaori, spuse Bob.

— Dar numai faptul de a fi în Anglia. Dacă am locui undeva lângă mare, cel puțin, nu mi-ar păsa atât de mult, dar stăm atât de departe. Nu e decât America de jur-împrejur și uneori parcă simt că mă înec în ea.

— Da, dar n-aș câștiga șaptezeci de dolari pe săptămână în Anglia, spuse Bob. Acesta este unul din avantajele de a simți că te îneci în America. Și n-am avea nici mașină, nici frigider și nici mașină de spălat electrică.

— Nu ni le-am dori.

— Și ai putea să bei un pahar cu bere oricând ți-e sete și să vezi un meci, și să-ți aduni toți prietenii la taifas, spuse Juan.

— Unii din prietenii mei nu au altă treabă decât să stea la taifas. Sunt șomeri de atâta timp, încât au uitat ce înseamnă să muncești. Iar eu câștig șaptezeci de dolari pe săptămână. Asta înseamnă 14 lire sterline, sau 700 de lire pe an. Directorul școlii unde mergeam cu un câștigă atât, și parohul de la Sfânta Agatha nu câștigă nici pe jumătate. Crezi că-i va cumpăra soției lui o mașină de spălat electrică?

— Dar poate că nici nu dorește să aibă una, stărui Dora.

— Ar dori dacă ar fi văzut una vreodată.

— Dar-n-a văzut.

— Atunci e paguba ei.

— Dacă câștigi de două ori mai multe parale aici, trebuie să și cheltuiești de două ori mai mult, spuse Juan.

— Mie îmi place să cheltuiesc atâta vreme cât am din ce, spuse Bob.

— Îți place să cheltuiești de două ori mai mult ca să-ți repari ceasul, sau să-ți pingelești pantofii, ca să descoperi apoi că munca nu-i nici pe jumătate așa de bine făcută ca în Anglia?

— Sunt, fără îndoială, o grămadă de lucrători proști aici, recunoscu Bob. Sunt mereu atât de grăbiți să facă ce este de făcut, încât nu-și mai bat capul să lucreze cum trebuie. Eu, când am o muncă de făcut, îmi place s-o fac bine, însă unui american îi place s-o facă repede.

— Și sunt pe cale să dezvolte anumite trăsături evreiești, spuse Juan. Preferă să vândă lucruri, mai degrabă decât să le producă. Comercializarea a început s-o

ia înaintea producției.

— Și copiii lor sunt foarte prost crescuți, spuse Dora cu mâhnire.

— Dar fețele le sunt curate și nu au găuri la ciorapi.

— O, începi să devii american get-beget.

— Am șaptezeci de motive valabile în privința asta la fiecare sfârșit de săptămână.

Dora pufni cu dispreț.

— Ei bine, cu toate că au cu toții mașini și fețe curate și n-au găuri la ciorapi, mie nu-mi plac americanii pe cât îmi plac englezii, și n-au să-mi placă niciodată, na! Sunt necioplți și lăudăroși și gălăgioși, și tu știi prea bine că sunt așa. Și ei spun mereu că Anglia e neputincioasă și că e pe marginea falimentului, și că n-a câștigat ea războiul, și că n-are șosele bune și nici simțul umorului, și că în general se duce de râpă. Și asta nu e adevărat!

— Dar Angliei puțin îi pasă de părerile altora, spuse Juan.

— Personal, nu-mi displace puțină critică, spuse Bob cu voce liniștită. Am descoperit multe cusururi de-ale mele de când am sosit aici, și unele din ele erau foarte interesante.

— Și eu am descoperit o grămadă de cusururi ale Americii, spuse Dora supărată, și nu-s interesante de loc. Doar nesuferite!

Juan protestă, spunând că arareori îi fusese dat să cunoască o zi lipsită de interes de când debarcase în America, dar Dora nu voi să-l asculte și curând Bob găsi prin lejul să vorbească despre război, singurul subiect care reușea să-l facă cu adevărat expansiv. Juan îi socoti amintirile foarte plicticoase, iar Dora căscă fără nicio jenă. Se plânse că Bob se împrietenise cu un neamț care fusese pe vremuri caporal într-un regiment de gardă prusac.

— A fost sergent-major într-o unitate bavareză, se apără Bob cu dispreț. Și ce nu știe el despre război nici nu merită să fie cunoscut.

— Ei bine, n-ar fi rău să mai fi uitat. Ori de câte ori vine aici, nu vorbiți decât despre ucideri, despre atacuri și despre rații, până mi se face greață de toate acestea, și cum de vă mai puteți aminti atâtea fleacuri după zece ani, zău că nu înțeleg!

Juan aștepta nerăbdător un prilej să-și arate părerile despre America, ale cărei instituții era dornic să le apere împotriva criticii părtinitoare a Dorei, și ale cărei câteva cusururi voia să le expună prea ușor satisfăcutului Bob.

Era pregătit să vorbească timp îndelungat, fără nicio oprire. Dar Dora era și ea pornită pe vorbărie, și Bob, care de obicei era tăcut, acum, răscolit de amintirile sale din război, avea și el multe de povestit. Rezultatul fu că nimeni nu asculta pe nimeni, decât pentru a-și găsi replica susceptibilă să ducă înapoi la propriul său subiect, încât conversația, după ce trecu printr-o fază de căscături mutuale, de ne răbdări individuale și de monologări între rupte, sfârși prin a se topi într-o tăcere sub care mocneau mulțumiri reciproce. Perfecțiunea roadelor culinare ale

Dorei se poate să fi contribuit la aceasta, căci mâncaseră cu toții prea mult și excesul de hrană fără însușirile digestive ale vinului este dușmanul de moarte al

bunei dispoziții.

Juan descoperi cu mâhnire că prietenii absenți înve derează cusururi la care nici nu te-ai fi gândit.

În ziua următoare Bob se înapoie la muncă și Dora îi arătă lui Juan multe fotografii ale copilului lor, luate în casa soră-sii. Era un băiat frumușel și voinic, și Juan se simți oarecum mândru de rodul nesăbuinței sale. Totuși, nu o încuraja pe Dora să stăruie asupra amănuntelor legăturii lor.

— Și Bob nu știe nimic despre asta? spuse el mirat.

— Absolut nimic, vorbi Dora serios. E omul cel mai nebănuitor pe care să-l fi întâlnit vreodată și, bineînțeles, ar fi numai o cruzime inutilă să-i spun acum. Cu toate că aș dori cii-i toată inima să-l pot avea pe Jacky cu mine aici.

— N-ai de gând să ai alții?

— În mai, șopti Dora, cu ochii mari și foarte solemnă, așa cum se cuvine păstrătoarei unui secret.

— O să fie american.

— Nicidecum! spuse Dora cu indignare. Cum poți să spui așa ceva?

— Ba o să fie, spuse Juan. Toți cei născuți în Statele Unite sunt cetățeni ai Statelor Unite, și în viitorul război el va trebui să lupte împotriva Angliei și-l va ucide probabil pe frate-său Jack.

Dora izbucni în plâns.

Juan își dădu seama că se purtase foarte brutal cu gazda lui și încercă să se scuze cu cuvinte care puteau s-o mângâie. Îi părea rău de ceea ce spusese. Îi fusese dragă Dora pe vremuri și se bucurase s-o vadă iar, dar acum prostia ei îl întărâtă. Devenise o altă persoană. Și va naște de acum încolo copii care vor fi străini față de copilul lui. Nu se simțise tată până acum…

— Am să plec în curând, spuse el.

— Să pleci? Dar abia ai sosit.

— Sunt în drum spre sud și am atât de puțini bani, încât nu-mi pot îngădui să zăbovesc prea mult:

— Atunci rămâi aici până primești alții. Nu te va costa nimic să stai la noi, și mă bucur atât să te am lângă mine, câtă vreme nu-mi spui lucruri care mă fac să plâng.

Juan îi lămuri că nu mai trăia pe banii pe care îi trimitea tatăl său, ci se întreținea singur pe baza propriilor sale străduințe. Nu intră în amănunte, căci Dora era uimită numai la gândul că el trebuia să muncească, încât faptul de a afla că spălase vase și făcuse trafic cu alcool ar fi scandalizat-o grozav.

— Ce ai de gând să faci? întrebă ea.

— Am să accept prima slujbă care îmi iese în cale.

Nu am muncit niciodată mai mult de câteva săptămâni, încât nu sunt pretențios. N-am niciun fel de mândrie profesională, și toate muncile sunt totuna în ochii mei.

— Atunci, de ce nu-ți iei ceva aici? Bob te-ar putea ajuta. Cunoaște o grămadă de oameni.

A rămâne pe loc, pentru câteva zile cel puțin, i-ar oferi posibilitatea următoare: să scrie băncii sale de la Cartagina spre a vedea dacă mama lui nu-i trimisese

cumva un cec de Crăciun. Căci deși vorbea în chip frumos și înălță tor despre muncă, Juan nu era atât de mărginit încât că refuze să trăiască în belșug dacă avea cu ce. Ceva mai multe parale i-ar da o mult mai mare libertate. Și, în afară de asta, recunoscu în sinea sa cu sinceritate, se simțea mai bine aici decât se simțise vreodată de când plecase de la Motley.

Așa încât, învoindu-se cu propunerea Dorei și pricinuindu-i prin aceasta și o mare bucurie — căci ea era de-o potrivă bună și posesivă — dormi din nou în camera de oaspeți, care fusese atât de vădit menită să fie o jucărie mai degrabă decât un lucru utilitar (strălucitoare ca smalțul nou, curată ca un dinte), iar în ziua următoare — căci el stărui să meargă să-și caute de lucru — cutreieră orașul Monroe dintr-un capăt în altul până ce zări un carton lipit pe fereastra unui drug-store și intră înăuntru, unde vorbi atât de convingător cu proprietarul, încât curând se află angajat; ceea ce însenina că trebuia să stea în picioare în spatele unei tejghele și să servească băuturi, înghețate și sandvișuri.

II

Nici Dora și nici Bob nu aveau o părere prea bună despre noua ocupație a lui Juan. Dorei i se părea o slujbă inferioară, iar Bob socotea că e lucru nevrednic de orice bărbat să servească înghețată la niște fetișcane. Dar Juan o găsea distractivă.

Flecărind cu însuflețire despre tinerii cu care flirtaseră, fetele veneau să se așeze pe scaunele din fața barului și comandau băuturi calde și prăjituri ciudate pe care Juan învață curând să le pregătească cu mare măiestrie.

La amiază multe persoane își luau prânzul la drug-store, bând un pahar de lapte de malț cu ciocolată și mâncând un sandviș cu șuncă și pâine de secară sau alte combinații asemănătoare. Iar seara, tinerii veneau cu fetele care mai fuseseră acolo dimineața, tratându-le cu înghețate de ananas, casate de arahide și de zmeură.

Rezervorul de sifon și barul cu sandvișuri constituiau partea cea mai importantă a prăvăliei. La cealaltă tejghea se executau câteva rețete medicale, și un alt vânzător se îndeletnicea cu vânzarea pastelor și a periuțelor de dinți; vindea creme de bărbierit, pudră de față, ruj și alte cosmetice, săpunuri și șampoane, apă de colonie, apă de gură, piepteni, foarfece și alte asemenea articole de toaletă; în vreme ce în centrul prăvăliei se aflau expuse spre Vânzare reviste viu colorate și, ciudat asociate, sticle pentru apă caldă, cărți poștale ilustrate, discuri de gramofon și zgărzi pentru căței. Dar fără rezervorul de sifon, prăvălia ar fi fost un lucru neînsemnat.

Juan reuși să sporească repede clientela prăvăliei. Femeile tinere din Monroe aflară de prezența lui și recunoscură de îndată cât de avantajos era să mănânci o casată de ciocolată pregătită de un străin atât de chipeș. Era pentru ele un adevărat mister, acest bărbat grav și distins, care le fascina prin măiestria cu care extrăgea siropuri de lămâie și de zmeură de la diversele robinete și prin modul cum amesteca

un cocteil de lapte până ce atingea gradul de înspumare cuvenit.

Dora nu venea niciodată la prăvălie câtă vreme se afla Juan acolo, deși el îi făgăduise că-i va face un preparat dintre cele mai savuroase dacă vine să-l vadă și să recunoască ce perfect distribuitor de înghețată devenise în timpul scurtei sale ucenicii. Dar Dora știa ce știa. Trecuse într-o zi prin fața prăvăliei și privise din prag la Juan, în vesta lui albă, ștergând firimituri de pe tejghea. El, care fusese un personaj atât de proeminent la Cambridge, să ajungă într-un asemenea hal! Aceasta o mâhnea adânc, căci era o gingașă conservatoare sentimentală și, la fel ca Sfântul Pavel, socotea că fiecare om trebuie să se supună stării căreia i-a fost sortit. Juan, socotea ea, era o victimă a democrației și-i deplângea cumplit decăderea.

Juan nu reuși să-și câștige nici aprobarea lui Bob, cu toate că acesta își trâmbița disprețul față de deosebirile de clasă, încât te-ai fi putut aștepta din partea lui să întâmpine cu bucurie ocupația atât de umilă a lui Juan. Dar, în realitate, Bob nu credea în democrație mai mult decât Dora. Disprețuia munca necalificată cu aceeași însuflețire cu care condamna o aristocrație trândavă, și știa că munca sa de înaltă dexteritate era vrednică de respect. Avea mândria robustă a meseriașului și era pe drept cuvânt contrariat de credința lui Juan că toate muncile sunt egale și că nicio muncă nu trebuie luată prea mult în serios.

Niciunul din cei trei nu era, așadar, prea mulțumit cu actuala lor asociere, așa încât, atunci când Juan primi de la banca din Cartagina un cec de cinci sute de dolari (darul de Crăciun al maică-sii), se hotărî să-și urmeze planul original și să plece spre nord. Dar Dora, agățându-se cu deznădejde de tot ce-i putea aminti Anglia ei dragă, și în ciuda faptului că Juan o dezamăgea atât de mult, îl rugă să mai rămână câtăva vreme, iar Bob, de dragul neveste-sii, repetă și el invitația. Juan, având inimă bună, se învoi să mai stea o săptămână-două, ceea ce însemna în fapt să-și petreacă serile căscând, cu Dora tot întrebându-l mereu: „Îți amintești cutare lucru?" și: „Mai ții minte când?", și cu Bob vorbind solemn cu Otto, sergentul-major bavarez, despre aruncătoarele de mine și despre atacurile cu gaze și detașamentele de lucru, și cine a ocupat în realitate localitatea Monchy, și chestia aia cu înaintarea în zigzag de la Cambrai.

Prăvălia, cu clientela ei vorbăreață, era un loc mai însuflețit decât casa soților Squire.

Într-o dimineață, o necunoscută, o femeie izbitor de frumoasă, intră în drug-store și comandă una din băuturile mai puțin pretențioase, ceva care nu cerea decât să în torci un robinet și să vâri un pai în pahar. Până și aceste mișcări banale fură totuși executate de Juan cu atâta măiestrie, încât ea fu vădit impresionată, atât de dexteritatea lui cât și de înfățișarea lui distinsă. Dar și ea la rândul ei atrăsese atenția lui Juan din chiar clipa în care intrase.

Era foarte înaltă. Purta un turban mic, de lame, strâns înfășurat pe cap, și o manta lucioasă aurie care modela un trup minunat proporțional și izbitor de vioi. Libertatea în mișcări și admirabila stăpânire a mușchilor acestui trup se vădiseră în chiar cei patru-cinci pași pe care îi făcuse de la ușă până la scaunul de la bar. Și

nici fața nu era mai prejos de lauda cuvenită trupului. Bărbia era, poate, puțin cam puternică, însă elegant rotunjită. Dinții ei se prea putea să fi arătat inutil de puternici, dar erau egali și albi ca de zăpadă. Și ochii erau mari și catifelați — dar cu licăriri de topaz jucăușe în ei, ca niște peștișori aurii în întuneric.

Femeia își termină băutura. Ochii ei urmăriseră fiecare mișcare a lui Juan și erau încă fixați asupra lui.

— Cred că o să iau acum o „banană specială", spuse ea.

Acesta era unul din preparatele cele mai complicate și care necesita oarecare timp. Pe o fundație de banane, tăiate în lung, se turna o moviliță de sirop de zmeură. Un delușor de înghețată de ciocolată era depus pe partea stângă a movilitei și un delușor egal de înghețată de căpșuni pe partea dreaptă. Apoi se folosea o mică pompă de mână spre a injecta frișca groasă (care zăcea în cheaguri și bucle ovale pe o tavă alăturată) în aceste movilițe, și un pumn de nuci zdrobite se presăra peste frișcă. Două cireși și niște coji de portocale glasate încununau această compoziție extravagantă.

Juan se prefăcu foarte ocupat cu pregătirea acestei capodopere. Avea pe față expresia absorbită a artistului când se străduiește să rezolve probleme de culoare, desen, armonii spațiale, forme semnificative și altele, iar clienta cea frumoasă îl admira vădit, căci mulți americani admiră arta serioasă — în fapt chiar această seriozitate în artă îi atrage mai mult, iar superstițiile potrivit cărora orice artă trebuie să fie (în mod misterios și neexplicabil) serioasă, lămurește și faptul de ce în Statele Unite până și poeții reușesc să se îmbogățească.

— Nu încape îndoială că te pricepi să pregătești o „banană specială!, spuse femeia cu glas adânc și emotiv.

— Mulțumesc, răspunse Juan cu gravitate.

Compoziția devenise acum o masă nedeslușită de înghețată roz și maro, cu vinișoare neregulate de sirop de zmeură, încă ornamentată totuși, deși cam dezordonat, cu o cireașă roz.

— Te duci câte o ață la cinema? întrebă femeia.

— Din când în când.

— E un spectacol grozav la Orpheum săptămâna asta.

Filmul nu-i prea bun, dar orchestra lui Buddy Hambone e teribilă. Ar trebui să te duci s-o asculți.

— Dumneata ai ascultat-o?

— De fapt, eu fac parte din spectacol. Cred că ți-ar place numărul meu. Își propti coatele pe tejghea și aplecându-se înainte, rosti în mod confidențial: Un tânăr deși tept și inteligent ca dumneata i-ar înțelege imediat rostul. Numărul meu e ceva *deosebit.* Nu ca celelalte, înțelegi ! Iar un artist ca dumneata — o, te-am urmărit când pregăteai înghețata, și eu mă pricep la artiști, crede-mă — l-ar aprecia desigur. Vino diseară la teatru să mă vezi, și apoi am să mă întorc aici mâine dimineață să aud ce ai de spus. M-ar interesa foarte mult părerea dumitale. Pe cinstea mea.

Zâmbetul ei îți lua ochii.

— Iată cartea mea de vizită, spuse ea.

Chiar pe distanța scurtă dintre tejghea și ușă, reuși să destăinuie, sub mantaua ci lucioasă, un belșug de forme frumoase și mișcările mlădioase ale unui atlet.

Pe cartea de vizită se afla tipărit în majuscule OLYMPIA; iar dedesubt, în litere cursive: Unica Supraacrobată.

Juan nu întâmpină nicio greutate să-i convingă pe soții Squire să-l însoțească în seara aceea la cinema.

Programul cuprindea un film, un jurnal de actualități, și numere de varieteu. Filmul era o neghiobie dulceagă, despre familia unui polițist care trecea prin tot felul de neajunsuri și nenorociri până aproape de sfârșit, când moar tea criminalului îndrepta totul. Apoi veni Orchestra Universitară de Jaz a lui Buddy Hambone. La ridicarea cortinei, ea izbucni într-un răget asurzitor de alămuri, care zgudui întreaga sală. Timp de câteva minute larma nu slăbi; se revărsa în ritmuri spasmodice, fără pic de melodie. Buddy Hambone conducea orchestra într-o manieră cu totul epileptică. Își târșâia picioarele; își îndoia și-și dezdoia genunchii; își zvârcolea trupul; își flutura brațele în toate părțile; iar capul i se smucea înainte și înapoi de parcă era un vultur smulgând fâșii de carne de pe un cada vru. Dar nu era nimic acvilin în fața pe care o înfățișă publicului — cu un zâmbet larg — spre a culege aplauze la sfârșitul numărului. Era o față rotundă și nevinovată, cu o bărbie atât de micuță și o frunte atât de redusă, încât era nevoie să umple golul cu niște obraji enormi și bucălați, în mijlocul cărora se turtea un nas micuț. Iar sub nas, un mugur de guriță roșie. Era vădit că Buddy Hambone era tare mulțumit de persoana sa și de talentul orchestrei sale.

Numărul următor va fi o mică compoziție de-a mea, anunță el. Și întorcându-se cu fața la orchestră, rosti cu multă însuflețire:

— Să-i dăm drumul, băieți !

De îndată tromboanele și saxofoanele izbucniră în niște răgete asurzitoare, o tobă bubui, și talgere zăngăniră cu nepăsare de alămuri. Zgomotul era asemănător celui pe care-l făcuse orchestra și înainte, iar Buddy Hambone țopăia în fața ei cu exact aceleași mișcări pe care le folosise adineaori. Dar după scurtă vreme, larma scăzu, luminile fură umbrite, trompetele tăcură, iar doi violoniști ieșiră la rampa ca să cânte o arie leșinată pe strune asurzite. Buddy Hambone avea ochii închiși și conducea orchestra într-un fel de extaz. Melodia aducea foarte mult cu niște motive populare pe care Juan le mai auzise și i se păru că strunele de vioară nu-și dezvăluiseră niciodată mai limpede originea lor ovină decât cu acest prilej. Numărul fu totuși salutat cu aplauze entuziaste.

Apoi Buddy Hambone o prezentă pe „Poppy Delaney, una dintre dansatoarele cele mai talentate de pe toate scenele din Michigan”.

Poppy era o blondă cu un zâmbet întipărit pe față și cu veșminte prea puține. Alergă dintr-un capăt la celălalt al scenei cu pași miei și afectați și se opri într-o poză în care mâna ei dreaptă sta ridicată în sus, în vreme ce ridică încet, în sus piciorul stâng, până când laba îi atinse ceafa. Repetă aceasta poza la capătul celălalt al scenei.

Apoi sări în aer de câteva ori și execută niște forfecări nu tocmai fericite. Pe urmă începu să facă roate, tumbe și zvârliri înapoi, mai întâi iute, apoi din ce în ce mai încet.

Cu cât se învârtea mai încet, pe atât era publicul mai mulțumit, având mai mult răgaz să-i studieze picioarele, care în față erau goale până la vintre și remarcabil de despuiate în spate. Buddy Hambone flutura o baghetă nepăsător în fața orchestrei și privea la Poppy cu o plăcere vădită. Într-o ultimă rotire ea se propti în cap, făcând încete semnale semaforice cu picioarele, în vreme ce orchestra as mutea aplauzele cu un crescendo subtil.

După Poppy veni „Moș Ollie Isaacs, Clovnul Excentric de Faimă Mondială", un omuleț cu o expresie izbitor de maimuțărească și un costum grotesc. Pantalonii jucau un rol important în numărul său, căci îi cădeau mereu pe vine și orice făcea era întrerupt de obicei prin brusca lor prăbușire. Începu cu câțiva pași de „step", fiind însă oare cum încurcat de nădragii săi puși pe lunecat; se prefăcu că-i este foame și-și înghiți nasturii, gulerul și cravata, precum și o bună parte din pălăria cuiva (în aceasta consta excentricitatea lui), fiind stânjenit de lunecarea pantalonilor săi neastâmpărați; istorisi un șir de snoave răsuflate, ceea ce oferi pantalonilor lui prilejul de a cădea de-a binelea, încât, mâniat la culme, Moș Ullie îi lepădă cu totul, urmând apoi cu haina și jiletca, pe care le aruncă cu dispreț lui Buddy Ham bone (care le ocoli cu multă agerime) și părăsi în sfârșit scena îmbrăcat numai în maiou și chiloți de culoare roșie.

Juan aștepta cu nerăbdare rândul Olympiei. Orchestra cânta din nou. Își dădu seama că ea trebuie să fie vedeta spectacolului. Muzica se opri, orchestra părăsi scena, și Buddy Hambone anunță cu un glas răsunător: „Doamnelor și domnilor, unica și singura Olympia, steaua stelelor, în performanța ei extraordinară de operă acrobatică".

Olympia salută publicul. În pantaloni verzi și într-o piele de leopard, arăta superbă. Cu un mers de zeiță se îndreptă spre o funie care atârna de o grindă nevăzută. Fără nicio prevestire, ea începu să cânte Habanera din *Carmen* și după ce observă că „Amoru-i un copil pribeag", începu să se urce pe funie în sus. Se cățăra mână peste mână cu cea mai mare ușurință, cântând pe măsură ce urca.

Când ajunse în vârful funiei, se întoarse și, cu capul în jos, începu să coboare încet cântând:

De nu-ți sunt dragă, tu mi-ești drag.
Și de mi-ești drag, să te ferești!

După ce sfârși cu Habanera și se odihni o clipă, se urcă pe funie din ne-u și se întinse spre un Ine] aflat la mică depărtare. Îl potrivi cu grijă între dinți și atârnă așa, cu fața pe jumătate spre stânga. Cu o descătușare bruscă a mușchilor, își îndoi trupul ca pe o custură — mâinile îi erau împreunate strâns la spate — și-și atinse bărbia cu vârful picioarelor. Următoarea învârtitură îi întoarse trupul cu un unghi de nouăzeci de grade, până ce se înfățișă cu fața spre dreapta. Iarăși se îndoi din

mijloc și-și lovi bărbia cu picioarele; se învârti spre stânga, repetă mișcarea; apoi la dreapta iar… și așa mai departe. Nu era o mișcare frumoasă, dar punea în vileag extraordinara forța a Olympiei, și pe măsură ce continua, răsucindu-se ba într-o parte ba în cealaltă, spectatorii începură să simtă, prin simpatie, un fel de încordare în propriii lor dinți și în cefele și pereții lor abdominali, privind la ea cu o fascinație stranie, care era pe jumătate dorința de a o vedea încetând cât mai curând, și pe jumătate curiozitatea de a vedea cita vreme va putea să continue așa.

În sfârșit, își termină performanța. Aplauzele fură viguroase și Dora, care fusese captivată vrând-nevrând de ritmul puternic al răsucirilor Olympiei, răsuflă ușurată.

— Slavă Domnului că nu-s silită să-mi câștig viața în felul acesta, spuse ea. Nu găsești că e o ființă îngrozitoare, Juan? Mi-ar fi teamă chiar s-o cunosc. Ție nu?

— Eu am cunoscut-o, spuse Juan cu răceală. E o femeie foarte frumoasă.

Nici chiar Bob nu rămase netulburat de această destăinuire — după ce-i fu repetată de nevastă-sa — iar Dora întrebă nervoasă:

— Când ai întâlnit-o? Și unde? E într-adevăr atât de frumoasă? Și de ce nu mi-ai spus când știi bine cât m-ar fi interesat?

— Șșșt, făcu Juan. Iată că o să cânte iar.

Vocea Olympiei se înălță — și odată cu ea și Olympia, cățărându-se pe funie în sus din nou — cântând aria: “O zi frumoasae din *Madame Butterfly,* La jumătatea funiei se afla un inel în care Olympia își petrecu un picior și, răsturnându-se pe spate, atârnă cu capul în jos fără a-și întrerupe cântecul. Un mașinist începu să tragă de un șnur, făcând-o pe Olympia să se legene ba peste sală, ba înapoi spre fundul scenei. Plutind astfel în volute grațioase, vocea ei răsuna acum în creșteri și în scăderi alternate.

Când se legăna spre sală, se auzea din ce în ce mai tare:

Și-atunci, puțin mirat, el –

Va striga: Dragă Copilă — (aceste patru cuvinte de venind din ce în ce mai slabe și îndepărtate pe măsură ce cântăreața se legăna spre fund)

Soție a me-a — (o gamă de sunete în creștere)

Iubită floare mică de portocal — (primele patru cuvinte în descreștere, dar „portocal” răsunând ca o livadă întreagă de pomi de acest soi, în vreme ce Olympia se legăna înainte).

Numele pe care obișnuia să mi le dea când venea pe-aici — și Olympia plutea înapoi și înainte; zburând așa prin aer, cântecul dobândea un efect special care nu era lipsit de farmecul originalității. Vocea ci ora puternică și de loc neplăcută. Olympia nu dovedi până aproape de sfârșit niciun fel de stânjenire, dar apoi, parcă fiindu-i deodată gâtul năpădit de prea mult sânge, tonul ei se îngroșă și se încețoșa, încât ultima notă înaltă a arici nu mai răsună decât ca o șoaptă vânturată prin aer. Dar oamenii lui Buddy Hambone, apăruți pe scenă, acoperiră această risipire cu o imensă răbufnire, bătaie și zăngănire a instrumentelor lor, în vreme ce publicul aplaudă zgomotos până ce Olympia, cam roșie la față, lunecă pe funie în jos spre

a saluta în dreapta și-n stingă pe admiratorii pierduți în întuneric. De trei ori fu rechemată la rampă și de trei ori mersul ei, atât de mlădios și de puternic în același timp, îl umplu pe Juan de admirație. Dar Dora stătea nemișcată, fără să aplaude măcar.

Nu-ți place cu adevărat, nu-i așa? întrebă ea pe când stăteau îngrămădiți în mașinuța lui Bob, în drum spre casă

— E foarte frumoasă, repetă Juan.

Și țic îți place, nu-i așa, tot ce e frumos sau crezi că e frumos?

— Bănuiesc că da.

— Ei bine, mic nu. Vocea Dorei era caldă. Frumusețea nu e întotdeauna ceva bun și orice persoană cu scaun la cap ar trebui să știe acest lucru. Uită-te la toate relele pe care le-au cășunat diamantele, tocmai pentru că sunt așa de frumoase. Chiar săptămâna trecută am citit un articol în care se spunea că fiecare diamant vestit a pricinuit moartea a cel puțin cincizeci de oameni. Și femeile frumoase, scria acolo, sunt mai primejdioase chiar decât diamantele. În orice caz, eu nu găsesc că ea — Olympia, sau cum o mai fi chemând-o — este deosebit de frumoasă. E prea mare.

— Atunci nu poate să fie primejdioasă, afirmă Bob solemn.

— În afară de cazul în care anumiți oameni sunt destul de proști ca s-o socotească frumoasă, replică Dora.

Când sosiră acasă, Dora porni din nou la atac, criticând-o pe Olympia pentru stupiditatea numărului ei și întrebând cu foarte multă seriozitate în ce măsură se poate aduce o îmbunătățire unui cântec prin faptul de a-l cânta cu capul în jos. Îi veni greu lui Juan să răspundă la această întrebare. Socotise și el numărul cam fără rost, dar stupiditatea aceasta nu putea totuși umbri atracțiile fizice ale Olympiei. Iar dacă Dora nu voia să recunoască aceasta, atunci nu mai era nimic de spus, în afară de faptul că se dovedea tot atât de proastă ca și Olympia, deși în alt chip.

Cu o admirabilă stăpânire de sine, Juan se reținu însă să-i spună acest lucru Dorei. Ospitalitatea, își aminti el la timp, trebuie să-și primească răsplata cuvenită. Dar cinci se află singur în pat, se convinse din ce în ce mai mult că prostia îngustă și domestică a Dorei era mai ne plăcută decât aceea sclipitoare și cabotină a Olympiei. Cum se schimbase Dora! Dulcea și neroada ei nevinovăție de venise o neîngăduință meschină și pizmașă, și inima ei iubitoare era plină acum de sentimentalități contradictorii. Brațe calde și sărutări înfocate, sâni dulci și ochi mirați și un râs sfios de încântător — acesta era portretul micuței Dora de la Cambridge. Și acum era o mică snoabă neghioabă. Oare să fi fost o schimbare chimică? Se modificase oare substanța ci sufletească și trupească într-un râs timp atât de scurt? Oare colții Timpului smulseseră carnea însorită a tinereții spre a scoate la iveală tendoanele și grăsimea care zăcuseră întotdeauna dedesubt?

Oricare ar fi motivul, gândi Juan, este foarte, foarte trist — și cu atât mai trist cu cât îl socotim banal — faptul că tinerețea este cel mai frumos lucru din lume, dar și cel mai fragil… Și, plin de jale, se întrista gândindu-se și la sine, văzându–se cu dulce melancolie sub chip de veșnic rătăcitor, cutreierând de colo-colo întreaga

lume, fără a se putea opri vreodată spre a vedea cum cresc lucrurile din jur, ci numai frunzele și florile — și creșterea e mai frumoasă decât floarea, deoarece prima înseamnă Devenire, și deci fără sfârșit, iar cealaltă împlinire, și deci moartea care e pe drum… Se vedea sub chip de țigan, nici eu alungat de la confort și siguranță de ceva care se afla în el; ceva în rudit cu sălbăticia pământului, care-l mâna mereu spre primejdie și-l înhăita cu nenorocirea. Vagabonzii și traficanții de băuturi și o dragoste veche care-și pierduse toată savoarea îi erau tovarăși, și nu exista pe lume nicio mângâiere, nicio vatră pentru el… Prin fereastra care se afla la abia câțiva centimetri de el, putea zări luminile risipite ale orașului. Cu zăpada de pe pământ și o lună aproape plină pe cer, nu prea era loc pentru întuneric. Casele răsăreau estompate din nea, golașe, și cu acoperișuri de nea.

Peste ele se lăsase un amurg violet. Lumini galbene licăreau în aerul geros și păreau să-și arunce strălucirea ba într-o parte, ba în cealaltă. Stelele scânteiau. Numai luna era liniștită, nestatornica lună, lucind atât de calm și de pașnic, și totuși prea frumos pentru ca pacea să poată dăinui; ca o mare curtezană visând la copilăria ei. Razele de lună se furișau acum printr-un șir de țurțuri de gheață care atârnau de marginea acoperișului și păreau niște rădăcini argintii și transparente, fiecare purtând câte un sâmbure luminos. Erau ca o palisadă de cristal cu capul în jos, licărind înghețat. Erau colții lunari ai gheții…

Timpul cât o așteptă pe Olympia a doua zi dimineața i se păru lui Juan lung și plictisitor. Servea cu nepăsare sucuri de lămâie și lapte de malț cald, fără tragere de inimă.

Apoi sosi ea, o siluetă înaltă și strălucitoare în mantia-i aurie, venind din strada mohorâtă și înfrigurată. Luă loc, își descheie mantia, și zâmbi în felul cel mai prietenos.

— Ei bine, spuse ea, ce părere ai?

— E un număr uluitor, spuse Juan. N-am mai văzut așa ceva piuă acum.

— Vorbești serios? întrebă Olympia.

— Foarte serios, o asigură Juan. Ai o voce încântătoare și aș dori să am eu puterea dumitale.

— O, nu mai am puterea de pe vremuri. Ridicam ușor bare de o sută optzeci de kilograme cu dinții, dar acum încep să am dureri de cap când o fac de prea multe ori. Totuși, n-am dreptul să mă plâng. Ce zici de o altă „banană specială”?

Nu era niciun semn de descreștere a puterii în înfățișarea Olympiei. Pielea ei era netedă ca a unui copil și avea o licărire de mărgăritar în albul ochilor. Zâmbea, dezvăluind dinți puternici, fără niciun cusur; iar gâtul îi era un turn de fildeș. Așa se înfățișau uneltele și mușchii necesari ridicării a o sută optzeci de kilograme. Era uluitor să te gândești că atâta frumusețe ascunde o putere atât de mare.

Vorbiră peste tejghea; ea, în felul slobod și nestingherit al Americii, iar Juan cu oarecare rezervă. Când Olympia se ridică să plece, Juan știa mai multe despre ea decât știa ea despre el. Știa că mama ei, care murise, fusese pe jumătate italiancă și pe jumătate germano-elvețiană, și cântăreață de operă; tatăl ei era suedez și profesor de gimnastică; unul din frații ei era uriașul într-un circ, iar un altul comis-

voiajor; cât despre ea, purta numărul 43 la pantofi; nu putea suferi culoarea roz; și era în convalescență după o legătură de dragoste foarte nefericită; nu fuma niciodată și nu bea decât rar, însă avea din întâmplare vreo două sticle de gin bun în camera ci, încât dacă Juan voia să vină s-o ia de la teatru după ultimul spectacol, ar putea să stea la o șuetă și să facă cunoștință cu Buddy Hambone (pe care Olympia îl admira), cu Moș Ollie Isaacs și cu Poppy Delaney (al cărei nume adevărat era Sarah Sclipitch și trăia cu cei doi violoniști și era foarte proastă, dar avea inimă bună, spuse Olympia) și, dacă dorea, cu toți ceilalți locatari ai casei, căci atunci când avea cineva o sticlă cu gin, vestea se răspândea repede.

În schimbul acestor mărturisiri, Juan îi comunică Olympiei numele lui, locul nașterii, scurta lui experiență la barul cu înghețată, precum și faptul că va lua bucuros parte la serata ei.

III

Buddy Hambone ora așezat în fața musafirilor adunați în camera Olympiei și ciupea câte o strună la banjo-ul său. Juan și Olympia ședeau unul lângă altul pe două scaune gemene și cum nu erau decât aceste două scaune în cameră, păreau să fie instalați pe tronuri. Ceilalți oaspeți ședeau pe jos sau pe pat. Fuseseră poftiți ca să asculte în primă audiție balada lui Buddy Hambone, numită, Cinstita Kateu, și după ce băuseră câteva păhărele cu gin, erau gata să-și manifeste o apreciere politicoasă față de autor. Ginul era deopotrivă momeală și mită, de oarece Olympia, deși convinsă ea însăși de geniul lui Buddy, nu era chiar așa de sigură ca și ceilalți îi vor recunoaște acest dar și nici că-i vor asculta poemul fără o momeală ceva mai consistentă decât simpla curiozitate estetică. Dar ea se simțea singură și cam melancolică de când fusese părăsită de iubitul ei, și deci se afla într-o dispoziție sufletească excelentă pentru a patrona arta muzicantului. Două sticle cu gin nu era un preț exagerat, se cotea ca, pentru organizarea unei premiere reușite, cu atât mai mult cu cât admira sincer balada și se simțea atrasă de firea poetică a lui Buddy.

Pong! făcu banjo-ul. *Pong-a-Pong. Pong!*

Cu un glas plin de emoție, Buddy începu să recite:

În Vestul Bogat
Unde s-au aciuiat
Laolaltă și bunii și răii
Lumea-ți va povesti
(inima-ți va zvâcni!)
Povestea lui Chet și-a Femeii.

Fața lui Buddy părea să devină mai mare pe măsură ce o împingea înainte deasupra banjo-ului. Spre a intensifica emoția, își scutura capul dintr-o parte în alta, încât obrajii săi grași i se bălăbăneau și vocea îi dobândea un tremolo nesigur.

Ochii îi ieșeau din cap, și buzele luaseră forma unei guri de trompetă. Balada urmă:

El era o pramatie venită din Est
Ticălos și nevrednic, însă acest
Flăcău era fiu de oameni cu stare.
Se-mbrăca ca un lord, trăia pe picior mare.
Și fetei — deh! toate sunt cam la fel –
Îi plăcu filfizonul. Îl vru numai pe el.
În loc să se uite la un falnic bărbat
Ca tine sau mine — cu Chet s-a-ncurcat.
Iar Kate — căci acesta era numele ei –
Era cea mai cinstită dintre femei.
Din câte belele nu l-a scăpat!
Iar el nici măcar nu s-a îndurat
S-o ia de nevastă pe-această fată
Atât de cinstită și devotată!
Incit, ce anume putea câștiga
Trăind în păcat cum făcea ea
Sub osânda eternă a Dumnezeirii?
Nimic! Și de aceea ea nu trăi
Nicio zi, nicio lună, spre a-l zări
Pe primul făt al iubirii!

Balada descria apoi nenorocirile succesive care se abătură pe capul Cinstitei Kate și al nevrednicului ei amorez.

Necontenit, ea își jertfea bunăstarea, sănătatea, banii și reputația spre a-l scăpa pe Chet de creditori, de jucătorii de cărți pe care el îi înșelase, de tați ai căror fiice fuseseră amăgite de el, și de fii ai căror părinți el încercase să-i șantajeze. Căci Kate îl iubea. Și Buddy Hambone stăruia mereu în poemul său cum că dragostea învinge orice nă pastă. Chiar atunci când totul pare pierdut și fără speranță, dragostea așteaptă după colț, gata să sară în ajutor: *redemptor ex machina.* Poate nu chiar întotdeauna în viața aceasta, dar oare nu urmează să vină o viață mai mare și mai bună cândva? Și în cadrul acestei existențe superioare, sărmana Kate — părăsită pe pământ de către nerecunoascătorul ei Chet — își găsea în sfârșit răsplata:

Și. Pramatia scăpa
Din belea și de bucluc
Și-ntr-o zi el o lăsă
Singură cuc.
Și. Oamenii spun și azi între ei
Că ea nu scăpă de blestemul ei
Până ce-ntr-o zi spre un cer iertător

Kate o porni pe-o geana de nor.
La Poartă toți îngerii o-ntâmpinară
Cu ghirlande de flori, și zvon de ghitară.
Până ce un glas tare, dar fără cuvinte.
Rosti: Lăsați-o pe Katy să intre!
Apoi chiar El îi spuse cu glasul încet!
Mă bucur de oaspeți, *Cinstită Kate !*

Juan fu surprins să vadă că reacția față de baladă fu un entuziasm nestăpânit. Poppy și unul din lăutarii ei plângeau fără să se ascundă. Moș Ollie Isaacs îi strânse mâna lui Buddv și îi declară ritos:

— Băiete, asta o să te facă celebru! Ai să vezi dacă nu-i așa!

Iar toți ceilalți își exprimară admirația cu atâta însuflețire, încât Olvmpia îi mărturisi lui Juan că, după părerea ei, serata ar fi fost tot așa de reușită chiar fără contribuția sticlelor de gin. Până și Buddy obosi tot repetând mereu:

— O, nu pretind că-i o capodoperă. Nu sunt un geniu, dar am talent…

— Și personalitate! se vârî o tânără femeie predispusă la gușă.

— Cred că am și asta, spuse Buddy. În orice caz, mulți spun că am.

— Asta e foarte important, spuse altcineva. Eu zic în totdeauna că dacă ai personalitate capeți tot ce dorești.

— Eu cred în muncă, spuse tobosarul. Nimeni n-a ajuns vreodată la ceva fără muncă. Dacă n-aș fi muncit noaptea la un curs prin corespondență, aș mai sta și acum la gura unui furnal.

— Personalitatea este ceea ce mă interesează mai mult pe mine în momentul de față, spuse tânăra femeie cu început de gușă. Chiar acum ci te va zile m-am înscris la un curs despre personalitate și la un curs despre principiile contabilității. Cred că e o combinație bună, nu-i așa?

Această discuție îi absorbi curând pe toți, în afară de Olympia și de Juan. Olympia era ocupată cu elaborarea unui plan care, la început, îl uimi pe Juan, apoi îl amuză, și, în sfârșit, păru, pentru motive subsidiare, să-i surâdă.

Ea începu să-l ia pe departe:

— Bănuiesc că ai o voce bună de cântăreț, nu-i așa? aruncă ea cu indiferență.

— La Cambridge erau puține mai bune ca a mea, spuse Juan, care găsise ginul deopotrivă de tare și de gustos. Ceea ce o caracterizează e dulceața și tăria deopotrivă. Ascultă:

Trandafiri și crini sunt obrajii ei.
Dar buzele-i coapte-s mai dulci decât ei.
Strânge-o și mângâi-o, dragul meu, cât vrei
Sărutările ei
Ne vor cufunda în dulci desfătări.

Vocea lui se ridică superbă până la cuvântul „sărutări” și coborî gravă până la

adâncul cuvântului „desfătări”. Toți cei de față se întoarseră ca să asculte și apoi aplaudară de zor. Olympia era tare impresionantă, și Juan mai bău un păhărel cu gin.

Ceilalți reluară discuția despre personalitate, muncă, și alți factori însemnați ai vieții.

— Încă de pe când eram o fetiță mică, lumea a observat că am o minte excepțională, spuse fata cu început de gușa.

— Când muncesc, îmi place să muncesc pentru ceva care merită cu adevărat, spuse Buddy Hambone.

— Ce anume? întrebă Moș Ollie Isaacs.

— Ei bine, pentru arta mea, răspunse Buddy, umflându-și obrajii.

— Fleacuri, vorbi Moș Ollie Isaacs. Mie să-mi dai bișțari, și arta poate să se ducă pe gârlă!

— Bine, dar după părerea mea, spuse Buddy, a munci pentru artă și a munci pentru bani e cam același lucru.

Fiindcă dacă publicului îi place arta ta și felul cum o interpretezi, ei îți vor da o mână de ajutor, vor veni să-ți vadă spectacolul mai des, și numele tău se va ridica pe tabela de afișaj, și vei avea toți banii pe care-i dorești — tocmai pentru că ești un artist bun.

— Așa-i, Buddy, exclamară cântăreții de saxofon.

Și fata cu gușă adăugă:

— Nimeni nu poate nega asta…

— Încât, vezi, spuse Olympia, știi să cânți și ești destul de voinic, și ești chipeș. Ai tot ce-ți trebuie. Am face un număr splendid, dumneata și cu mine. Sunt sigură de asta. Și n-o să te coste nimic costumul, deoarece mai am încă o piele de leopard. Eddy Quinn, ăsta-i tipul care m-a lăsat în pană acum trei săptămâni pentru o pațachină a cărei piele ai vrea s-o mângâi doar cu pantoful, ei bine a vrut să ia pielea de leopard cu el, dar l-am pocnit în cap cu un scaun pe care-l aveam întâmplător la îndemână, și a picat destul de repede. Pe cinstea mea! Și nu l-am mai văzut de atunci. Dar dumneata ești mai frumos decât el și cânți mai bine, și bănuiesc că ești și mai voinic. Ascultă! Dumneata nu ești unul ca s-o apuci pe urmele lui! Asta-i părerea mea, pe cuvântul meu. Încât ce zici: dacă ne-am întovărăși să executăm vechiul număr, dar cu îmbunătățiri? Ei?

Juan nu prea nutrea ambiția să devină o vedetă de varieteu încât, la început, ideea i se păru de-a dreptul caraghioasă. Dar perspectiva de a pleca în turneu cu Olympia îi surâdea destul de mult. Era o creatură superbă a cărei naivitate îi părea, pentru moment, o însușire fermecătoare. Chiar în camera aceasta sărăcăcioasă, plină cu cabotini, ea părea o zeiță trezită din somn (mintea îi era încă buimacă) într-o veche vâlcea din Tesalia, înfășurată de gelozie în necuviința unor veșminte. Ce drepturi avea oare vulgaritatea creatorilor de modă asupra acestor membre mari și proporționale, asupra acestor sâni falnici, asupra acestui mijloc subțire și mlădios, mai puternic însă decât mijlocul obișnuit al femeilor? Din motive pur estetice (întărite dar nu alterate de influența ginului), Juan se simțea îndemnat

să-i poruncească: „Jos cu veșmintele!” — atât i se păreau de nesăbuite aceste confecții comerciale pe un trup atât de desăvârșit. „Jos cu veșmintele!” Fu cât pe-aci s-o strige, dar erau prea mulți oameni în cameră. Chiar în această clipă vocea toboșarului se înălța deasupra larmei de sporovăieli întru relatarea unui incident minor:

— Ea l-a pocnit drept în ochi și apoi i-a aruncat o ceașcă cu cafea în obraz. Bill s-a șters pe față și a spus: „O adevărată cucoană nu ar face asta!” Atunci ea a pus mâna pe o altă ceașcă cu cafea și i-a zvârlit-o și pe asta în față, numai că acum a aruncat-o cu ceașcă și farfurioară cu tot, și Bill nu i-a mai reproșat nimic. Nu, domnule…

Acesta nu era locul cuvenit unui apocalips al frumuseții. Afrodită se ridicase din valurile largi ale mării, nu din băltoaca unei străzi. Juan își astâmpără criza estetică cu un alt păhărel cu gin și-i spuse Olympiei că acceptă cu bucurie propunerea ei.

— Pentru că, spuse el, ești cea mai frumoasă femeie pe care am întâlnit-o în America. Pentru că ești probabil singura femeie frumoasa de pe lume care poate cânta „O Zi Frumoasă” cu capul în jos sau agățata cu dinții de un inel.

— Parcă te apucă amețeala când te gândești în felul ăsta, îl întrerupse Olympia. Toate milioanele acelea de oameni în lume, și numai eu care pot să fac ce fac! O, parcă simt ceva religios în mine când te aud vorbind așa.

— Nu e nevoie, spuse Juan cu nerăbdare. Văd lucrurile deosebit de limpede în momentul de față. Sunt în măsură să deosebesc elementele esențiale ale vieții de toate deșertăciunile și de toate prostiile convenționale, și nu văd niciun motiv ca să resimți vreo chemare de misticism ebraic. Ești o păgână grecoaică. O elină, mai degrabă. Da, elină, mai presus de orice. Și ceea ce prețuiesc mai mult la dumneata este frumusețea — te rog să nu mă întrerupi. Să nu crezi că vreau să te măgulesc, vorbesc la rece și cu totul nepărtinitor, și dacă nu ici seama, am să uit ce voiam să spun. Frumusețea dumitale, după părerea mea, este o funcție a vitalității dumitale. Adică îi este componenta și realitatea, și nu o simplă drăgălășenie exterioară. Cum ar arăta o drăgălășenie exterioară înfățișată cu capul în jos? Pur și simplu ridicolă. Dar dumneata nu arăți ridicolă cătuși de puțin. Arăți tot așa de frumoasă cu susul în jos ca și cu josul în sus. De-a-ndoaselea, vreau să spun. Și de ce? Pentru că frumusețea dumitale e reală și completă, și Keats spune că Frumusețea este Adevăr. „Frumusețea este Adevăr. O, Frumusețe, dacă ți-o drag acest nume, tu care ești lumina ce-i călăuzește pe rătăcitori și îmbunătățește rostul adevărat al tinereții 1” Cred că nu e o reproducere chiar fidelă, dar n-are importanță, pentru că înțelegi ce vreau să spun, nu-i așa?

Olympia nu pricepea bineînțeles nimic, dar mențiunea frecventă a frumuseții o încânta și era impresionată de ușurința cu care mânuia Juan abstracțiile. Faptul că niște lucruri nepipăibile puteau să lunece atât de elegant pe limba cuiva și, pe deasupra, atât de frumos dichisite în veșminte potrivite era o curată minune !

— O, tare aș dori să am educația dumitale, spuse ea.

Am părăsit școala la treisprezece ani. Încerc, bineînțeles, să îndrept această greșeală citind și eu ce pot, dar nu-i chiar atât de lesne. Citesc acum o carte plină

de istorie și de moravuri. E o carte bună — m-a costat trei dolari și cinci zeci de cenți — dar nu reușesc să-i prind întotdeauna prea bine înțelesul. Poate c-ai să mă ajuți uneori la cartea asta, în intervalele în care nu repetăm numărul.

— Niciodată, spuse Juan, N-am încredere în nicio educație, iar educația populară o condamn cu toată-strașnicia. Nu numai că este ceva stupid — închipuie-ți să vâri o vulpe într-un sac și să-i spui să-și îmbogățească mintea studiindu-l! – dar însuși faptul de a recunoaște dorința de a te cultiva înseamnă să destăinui un complex de inferioritate. Și dumneata nu poți avea complexe de inferioritate, deoarece nu există nici un singur profesor în lume (dacă admitem că profesorii sunt oameni educați, ceea ce nu este întotdeauna cazul) care să aibă măcar o zecime din puterea dumitale sau o a suta parte din frumusețea pe care o ai. Încât, de ce să-ți pese de ce spun ei? Pentru că frumusețea este însuși adevărul pe care îl caută profesorii, și dumneata ești frumoasă de-a gata. Iar dacă frumusețea nu este adevăr, atunci puterea precumpănește, și dumneata le ai pe amândouă. Educația însă îți întunecă, vederea; îți tulbură digestia; îți strică caracterul; îți des tramă mușchii; îți pătează tenul; îți rărește părul: îți sapă curajul; îți minează rezistența; și-ți mistuie sufletul nemuritor. Las-o în pace! Rămâi ceea ce ești, Olympia — și hai să mai bem un păhărel cu gin întru norocul dumitale!

Olympia se grăbi să toarne băutura. Inima îi zvâcnea cum nu-i mai „zvâcnise niciodată. Atitudinea măreața a lui Juan o umplea de uimire și de admirație și de dorința de a se umili în fața lui și a se supune la tot felul de înjosiri și de mângâieri. Bărbații o trataseră întotdeauna cu deferență.

Chiar și Eddy Quinn o părăsise ca un câine care își mușcă cu remușcări stăpânul. Însă Juan o reproba; o lua de sus; o dojenea; îi spunea în fapt să nu se mai prostească. Și-i plăcea. În afară de asta, în concepția ei americană, cu respectul ei superstițios față de educație, oricine îndrăznea să dea cu tifla la educație apărea ca un erou care înfruntă zeii. Ochii îi străluceau și prin buzele întredeschise țâșneau mici suflări precipitate de adulație.

În clipa aceasta, Buddy Hambone veni să se plângă.

Olympia oferise serata aceasta în cinstea lui, și iat-o acum dând atenție numai acestui tip cu nasul pe sus pe care îl agățase într-un drug-store. Era cu adevărat prea mult.

— Ascultă, e oare acesta un duet? întreba el. Sau poate interveni oricine?

— Buddy, spuse Olympia cu mândrie, fă cunoștință cu noul meu partener!

— Glumești; spuse Buddy.

— Pe cinstea mea! afirmă Olympia.

— Ascultă, nu ți-a trebuit mult timp ca să ajungi la hotărârea asta. De unde știi ce poate să facă el?

— Nu l-ai auzit cântând? Și poate face la fel de bine tot ce vrea.

— Eram tocmai în căutarea unui nou violonist, spuse Buddy batjocoritor, dar cred că nu e nevoie să caut altul acum.

Olympia privi întrebător și cu nădejde la Juan.

— Știam să cânt puțin pe vremuri, spuse el.

Buddy se repezi să aducă vioara unui membru al orchestrei și-o oferi lui Juan. Spunând:

— Să te vedem, frățioare !

— Nu-mi place atitudinea dumitale, spuse Juan, dar nu cred c-ai să ți-o schimbi numai de dragul meu. Eu nu sunt misionar ca să țin predici, ci numai un critic amical care nu ține neapărat nici să laude, nici să distrugă obiectul criticii sale. Fiindcă în acest caz nu ar mai rămâne nimic de criticat.

Înainte ca Buddy să poată găsi o replică potrivită, Juan strunise vioara și, cu mai multă însuflețire decât acuratețe, începuse să cânte *Londonerry.*

— Mai ai nevoie de multă practică, spuse Buddy după ce sfârși…

— Mai am nevoie de puțin gin, răspunse Juan.

Din păcate nu mai rămăsese nicio picătură de gin. Olympia era teribil de contrariată și se oferi să mai cumpere dacă se găsea cineva să se ducă să-l aducă. Dar traficantul de încredere cel mai apropiat locuia la o depărtare de patru cvartale, și se găsi cineva care să spună că se făcuse cam târziu, și Poppy și violoniștii ei se simțeau cam somnoroși, încât hotărâră că serata ajunsese la sfârșitul ei firesc și toată lumea îi ură noapte bună Olympiei, care le zâmbi cu un aer de regină și-i lăsă să plece fără să se împotrivească. Dar lui Juan îi strânse atât de tare mâna, în cât i-o amorți, aproape golindu-i-o de sânge.

Și Juan, îndreptându-se pe jos spre casă pe străzi înzăpezite, cânta o arie din „Opera de trei parale", până ce auzi ecoul răsfrânt de un zid de cărămidă și-și dădu seama că s-ar putea să fie puțin cherchelit. Încât își văzu de drum în tăcere? întrebându-se care din aceste zicale este mai aproape de adevăr: *Berea te face om,* sau: *In vino veritas.*

IV

— Cred că pleci cu femeia aceea, spuse Dora.

Care femeie? întrebă Juan.

— Olympia. O, nu-i nevoie să faci pe miratul. Știi prea bine la cine mă refer. În inima ta n-a fost niciodată loc pentru mai mult decât una, însă păcatul e că niciuna nu rămâne acolo prea mult timp. Incit, chiar dacă pleci cu ea, cu această creatură imensă și vulgară, știu că nu vor trece nici șase săptămâni până să te saturi de ca, și Dumnezeu știe de cine ai să te mai îndrăgostești după aceea, căci sunt de toate felurile și de toate culorile în țara asta. Și dacă începi cu acrobatele, probabil c-ai să sfârșești cu negresele sau cu chinezoaice, sau cu cineva tot așa de anormal.

— N-ai absolut niciun drept să-mi spui așa ceva, spuse

Juan cu indignare. Oricum aș fi, eu anormal nu sunt. Sunt de fapt înzestrat cu un grad neobișnuit de normalitate, îndeosebi azi, când aberațiile sunt atât de la modă.

— E oare normal să te îndrăgostești de un alai întreg de femei?

— Da, dacă nu seamănă una cu alta, și sunt foarte plăcute la vedere și amuzante când stai de vorbă cu ele.

— Atunci, Bob nu e normal, și nici eu nu sunt; și mă bucur că nu suntem. Pentru că Bob n-a iubit niciodată pe nimeni în afară de mine — a *crezut* doar că e îndrăgostit de fata aia de la Coventry — și eu n-am iubit niciodată pe nimeni decât pe el — în afară de tine, Juan. Și te-am iubit mai mult decât pe el — îhhh — și de aceea mă pedepsește Dumnezeu, acum și — îhhh — sunt atât de nefericită!

Pieptul Dorei era zguduit de hohote de plâns și fața îi era scăldată toată în lacrimi. Căută un loc unde să și-o poată ascunde. Umărul lui Juan era locul cel mai indicat. Făcu un pas înainte și privi la el cu ochi umezi, rugători. Iar el, mișcat de mâhnirea Dorei și de amintirea dragostei dintre ei, și simțind în chip impersonal că o femeie înlăcrămată are tot dreptul să-și îngroape fața la pieptul oricărui bărbat prezent, o luă în brațe și o lăsă să plângă cât dorea.

Coborî se târziu la gustarea de dimineață — cu mult timp după plecarea la muncă a lui Bob — și telefonase la drug-store ca să spună că renunță de bunăvoie la slujba sa și că nu se va mai întoarce. Dora fusese adânc răscolită de felul mândru cu care trata o ocupație care, deși inferioară, îi aducea totuși un salariu respectabil. Și știa perfect de bine că întârzierea la gustarea de dimineață a lui Juan era rezultatul seratei Olympiei — o serată care pricinuise multă amărăciune în sufletul ei.

De ce, întrebase ea, nu mai avea Juan de gând să lucreze la drug-store?

Pentru că pleca din Monroe, răspunsese el.

— Pleci din Monroe? spusese Dora, cu o primă amenințare de lacrimi în ochii ei.

— Ți-am spus că vreau să mă îndrept spre sud în foarte scurt timp.

— Dar nu încă, Juan! încă nu!

— Mi-e teamă că trebuie. Planurile mele sunt făcute.

— Cred că pleci cu femeia aceea!…

Devenise o muierușcă sentimentală. Și ar fi devenit-o, indiferent de felul cum s-ar fi petrecut anii primei sale tinereți. Însă Juan își aminti cutare și cutare lucru, și se simțea măgulit de mărturisirea ce i-o făcuse, anume că nu-l iubise niciodată pe Bob cât îl iubise pe el. Îi fu milă de Dora, în ciuda faptului că nu o mai plăcea.

— Mă duc la Charleston, spuse el. Am niște rude acolo pe care vreau să le văd.

Dora ridică o privire neîncrezătoare, dar dornică să fie convinsă totuși.

— Pe cuvântul tău? întrebă ea.

— Da. O soră a bunicii mamei mele trăiește acolo.

Mătușa Rachel. E foarte bătrână.

— Și nu pleci cu Olympia?

— Desigur că nu. Ce te-a făcut oare să crezi așa ceva?

— O, Juan, ce bine-mi pare. Nu știu ce m-a făcut să cred că da, sau poate a fost numai din gelozie» pentru că eu… Dar *sunt* bucuroasă, să știi, căci sunt sigură că e o femeie îngrozitoare și, deși aș dori din toată inima să rămâi aici pentru totdeauna, sunt totuși atât de fericită că nu pleci cu ea, încât parcă îmi pare mai puțin rău acum.

Când oare, gândi Juan, hotărâse el să-l înfieze pe or fanul Adevăr — sau poate

că era vorba de micuța orfană Cinstea? Pe una din aceste odrasle, în orice caz. Își dădea scama acum că n-ar fi fost niciodată un lucru potrivit și era bucuros că nu întreprinsese niciun demers serios în această direcție. Micul orfan Adevăr rămăsese afară în ză padă, căci acesta era locul cuvenit unui puști atât de încrezut, de prost crescut și de bisericos. Destramă fericirea în orice casă în care pune piciorul. Cu cât mai plăcută era societatea și cu cât mai amabilă era imensa familie a Ananiilor și a Safirelor: a Minciunilor, a Minciunelelor, a Gogonatelor, a înșelătoriilor, toți gemenii aceia meșteri în tumbe, numiți Inexactități Terminologice; unchii Neadevăruri și bunicii Tertipuri; și bătrâna mătușă Jurământ Strâmb; și chipeșul verișor cu barbișon Măgulire, împreună cu ruda prin alianță Prefăcătoria, și bătrânul unchiaș poz naș Vorbă Goală, și toți ceilalți. O familie sănătoasă, de mare vază, și finii dragi ai nășicului Diavol.

— Da, spuse Juan. Mă bucur să o tun osc pe mătușa Rachel. Bărbatul ei a murit în Războiul Civil.

Așa încât Dora rămase în ziua aceea înconjurată de **o** atmosferă de melancolie zâmbitoare, în cadrul căreia își repetă cu anticipație diverse scene de rămas bun, însoțite de diferite nuanțe de tristețe. Astfel că, la înapoierea acasă a lui Bob, primul lucru pe care i-l spuse — resemnată acum și chiar însuflețită la gândul acestui răscolitor eveniment viitor — fu:

— O, Bob, știi că Juan pleacă mâine?

— Știam că n-o să stea în vecii-vecilor, spuse Bob.

— Dar nu-ți pare rău?

— Nu cred că și-ar schimba planurile cu o iotă, indiferent de cum mi-ar părea mie, spuse Bob cu blândețe.

După masa deseară șezură toți trei împreună, așteptând ora culcării. Bob sta în fața aparatului de radio, asediind cacofonia pompoasă a jazului. Juan citea. După ce șezu câtva timp eu mâinile în poală și cu capul rezemat de speteaza sofalei, privind cu tristețe în tavan, Dora oftă și se sculă în picioare; îi zâmbi lui Juan și fugi poticnindu-se sus pe scară, de unde se întoarse după trei minute, cu un șorțuleț cu margini de dantelă și o pereche de ochelari cu ramă de bagă, care împrumutau feței un aer solemn și copilăros. Purta în mâini o grămăjoară de rufe: câteva cămăși și maiouri și câteva perechi de ciorapi.

— O, Juan, era să uit să-ți cos lucrurile, spuse ea, și se apucă, fericită, să țeasă ciorapi, să coasă nasturi, și chiar să brodeze pe o batistă o înfiorătoare monogramă cu literele J.M.

Două ore trecură astfel încet. Apoi Dora se duse la culcare, urându-i noapte bună lui Juan cu o voce care părea să-i ierte toate păcatele din trecut și să binecuvânteze toți anii care vor veni. Dar cum Bob, trecând de la un post la altul, făcea să urle aparatul ca în ghearele morții, Dora fugi sus cu degetele vârâte în urechi.

După câteva clipe, Bob spuse:

— Care vrea să zică, pleci mâine, nu-i așa?

— Da, spuse Juan.

— Ei bine, nu pot să spun că-mi pare rău. Îmi pare bine că ai venit, dar socotesc că e timpul să pleci.

— Dacă știam că aveai ceva împotriva ședерii mele aici, aș fi plecat de mult.

— E-n regulă. Dacă voiam să pleci, ți-aș fi spus.

Juan fu neplăcut impresionat de această neașteptată mărturisire a simțămintelor lui Bob. Nu simțise niciodată că Bob ar nutri vreo afecțiune deosebită față de el, și în ceea ce îl privea, nu avea nicio afecțiune specială pentru Bob. Însă ca să afle că gazda lui se bucura, de fapt, de plecarea lui, era o lovitură destul de neplăcută.

— Sincer vorbind, îmi pare foarte rău dacă am abuzat de ospitalitatea dumitale, spuse el înțepat.

— Nicidecum. Bob își umplu încet luleaua și o aprinse, și când începu să tragă bine, continuă pe un ton mai afabil: Vezi, uite cum s-au petrecut lucrurile. Când am descoperit cine erai, am fost aproape hotărât să te dau afară pe loc. Hotărât Da, hotărât. O, nu e nevoie să-ți iei aerul ăsta mirat, sau revoltat, sau cine știe ce aer îți iei. Și în totul despre dumneata și despre Dora, și știu că copilul dumitale e puștiul acela al soră-sii, Lily. Dar nu i-am spus niciodată Dorei că știam. Femeilor le place să-și aibă micile lor taine, și nu-i fac niciun rău unui bărbat dacă le lasă să facă pe misterioasele. Dora e fată bună și nevastă bună, și nu aveam niciun drept s-o fac să se simtă stânjenită întrebând-o despre trecutul ei. Dar când te-ai ivit aici, m-am întrebat dacă ai să încerci să reiei vechiul joc și atunci m-am gândit să te dau afară. O cunoșteam însă pe Dora destul de bine și simțeam că mă pot încrede în ea, încât m-am hotărât să te las să stai și să văd dacă nu cumva mi-ai putea face un serviciu. Și cred că mi l-ai făcut. Cum? Uite așa. Dora avea din când în când crize de melancolie, de suspine și de priviri lungi pe fereastră. Nu voia să-mi spună niciodată ce o durea, dar nu era nevoie să fii un geniu ca să ghicești că ea compara monotonia vieții conjugale cu episodul romantic cu tânărul domn Juan Motley. Viața conjugală nu e totdeauna eroică. Și romanța e ca brânza. Cu cât se învechește, cu atât miroase mai tare. Încât aceste crize de melancolie, socoteam eu, vor deveni treptat mai rele — și așa ar fi fost dacă nu soseai dumneata.

Juan avea pe față expresia unui spectator oarecum ne mulțumit. Nemulțumirea aceasta acoperea de fapt stânjeneala pe care o simțea aflând că Bob știa totul despre le gâtura dintre el și Dora. La început, se înroșise ca macul la față, apoi strânsese din dinți de ciudă, iar acum această ultimă emoție îi masca cu totul stânjeneala, cu atât mai vârtos cu cât bănuia că lucrurile nu se vor sfârși aici.

Bob continuă:

— Am găsit adesea că lucrurile pe care ni le amintim ca niște întâmplări splendide nu se dovedesc chiar atât de minunate când ne este dat să le vedem din nou. Era un birt la Cambridge, de pildă, la care obișnuiam să visez când eram în Franța în timpul războiului. Dar mi s-a părut un local cam mizer când m-am întors și m-am abătut acolo să beau o bere și l-am găsit închis deoarece trecuse ora regulamentară. Dar așa suntem făcuți. Împopoțonăm lucrurile și alergăm înaintea dezamăgirii. Și Dora visa la dumneata, cum visam cu la birtul acela, fără să mă

gândesc că am să trăiesc să-l revăd. Dar l-am revăzut, și tot așa a făcut și Dora, iar rezultatul a fost același în ambele cazuri; am fost dezamăgiți.

— Asta nu-i chiar măgulitor, spuse Juan.

— Înseamnă că te-a văzut acum așa cum ești cu adevărat, și ceea ce ești nu este ceea ce visa că Nici nu se putea altfel, fiindcă suntem oameni. Așa încât socotesc că i-ai făcut un bine. Ai adus-o înapoi pe pământ, și e puțin probabil să se mai lase năpădită de vise, știind cât au înșelat-o. Așa că sunt bucuros că ai venit, dar acum că ți-ai împlinit rostul, cred că o mai bine să pleci. Pentru că trei într-un singur; amin, nu e un număr fericit.

Bob își goli scrumul din pipă și se ridică în picioare.

— S-a făcut ora culcării, spuse el.

Juan izbucni în râs, nu chiar cu toată voioșia, și spuse:

— Felicit-o pe Dora din partea mea că are un soț căruia nu-i este teamă să spună ce gândește. Și cred că ești și dumneata un om înțelegător, căci altfel ai fi făcut scandal din cauza copilului.

— N-am chiar o părere bună despre dumneata pentru felul cum ai amăgit-o pe Dora când nu ora decât o fetiță, spuse Bob. Dar mă feresc să-i judec pe oameni cu pica multă asprime ca nu cumva să uit că într-o zi am avut și cu aceleași apucături. Sunt om căsătorit, și e de datoria mea, să-mi văd de casa mea pe cât pot mai bine. Dar nu sunt cu nimic mai breaz ca dumneata. Era o fată la Covontry când lucram acolo și — ei bine, îi plătesc acum zece șilingi pe săptămână pentru treaba aceea. E bine că Dora nu a auzit niciodată de această aventură a mea.

V

Plecarea din Monroe fu ușor complicată prin împrejurări potrivnice, și anume că Olympia se bucura la gândul că Juan va călători în același tren pe care îl lua ea, Moș Ollie Isaacs, Buddy Hambone și Poppy Delaney, iar Dora stăruia cu tot dinadinsul să-l petreacă pe Juan la gară și se aștepta ca el să călătorească absolut singur în drumul său ca s-o viziteze pe mătușa Rachel. Dar repezindu-se în taină s-o vadă pe Olympia, Juan ajunse s-o convingă că cererile presante ale clienților — pentru înghețata de zmeură — îl obligau să-și amâne plecarea cu trenul următor. Și, printr-o fericită coincidență, etapa imediat următoare a trupei era orașul Toledo, o localitate care, aflată la sud de Monroe, era totuși pe drum spre Charleston și — așa cum îi explică Juan Dorei — locul cel mai potrivit pentru a-și plănui de acolo restul călătoriei.

— Într-un oraș mare ca acela, spuse el cu înțelepciune, ți se oferă mai multe posibilități de a alege între diferite căi decât într-un orășel ca Monroe.

Așa încât își cumpără un bilet pentru Toledo; o sărută pe Dora de plecare — mâinile ci durdulii se agățau de mânecile hainei lui, dar chiar în timp ce-și flutura batista în urma trenului lung și sforăitor, Dora se și gândea să pregătească o cină atât de gustoasă, încât Bob să nu se simtă prea singur după plecarea oaspetelui lor… Iar Juan, o dată ajuns la Toledo, se duse de-a dreptul la micul hotel unde

Olympia îl aștepta cu nerăbdare și-l întâmpină cu multă însuflețire.

Se înțeleseră ca Juan să nu facă altceva cu prilejul de butului său decât să țină în echilibru funia pe care se urca Olympia și să tragă de șnurul care o legăna în arcuri lungi întinse deasupra sălii, în timp ce cânta aria din *Madame Butterfly.* Așa încât în ziua următoare, în marele oraș Toledo, Juan își făcu prima apariție pe o scenă de varieteu și-și execută îndatoririle simple cu dexteritate și fără semn de trac.

În sală rulau filme de la ora unsprezece dimineața până la unsprezece jumătate seara, continuu, în afară de trei intervale — unul dimineața și două seara — în cursul cărora trupa de varieteu își prezenta spectacolul. Juan găsea că era un aranjament bun. Se putea ca publicul să se satureze de perfecțiunea nesubstanțială a oamenilor din filme și să-și găsească o distracție în bufoneriile imperfecte dar inimoase ale actorilor în carne și oase. Căci cinematograful era, în cel mai bun caz, o distracție minoră: nu joc dramatic, ci fotografia acestui joc; nu acțiune, ci umbra acțiunii: nu un lucru tridimensional, substanțial și colorat, ci ceva perfid, mișcător și lipsit de conținut, care se perinda fără rost pe un ecran alb și plat. Nu îți oferea o carte de citit, ci doar trecerea panoramică în revistă a copiei vulgarizate a unei cărți. Nu era niciodată mai mult decât o distracție de gradul al doilea.

Așa cugeta Juan în timp ce trăgea de șnurul care o menținea pe Olympia în zbor legănat înspre și dinspre sala de spectacol, ba năpustindu-se spre public, ba plutind înapoi, în vreme ce cânta — și glasul i se îngroșa și încețoșa puțin, iar orchestra se pregătea să-i acopere imposibilitatea de a lua ultima notă înaltă.

Asta se va întâmpla cum îți spun.
Alungă-ți temerile zadarnice.
Căci el se va întoarce.
O *știu!*

Nu era nimic fictiv sau nesubstanțial la Olympia, în afară de notele ei de sus. În pantalonii ei verzi și cu pielea de leopard, făcea mai mult decât o sută de filme. Ce valoare putea avea fotografia față de realitatea ei caldă și grea și vie? Ultima notă de ciocârlie a arici nu era decât o șoaptă în gâtlejul ei; trompetele zbierau din plin; în Peștera-i de beznă, publicul aplauda; și Olympia lunecă pe funie în jos, cu răsuflarea tăiată, cu pieptul zvâcnind: îi zâmbi lui Juan; se înclină către public: îl luă pe Juan de mină; salută iar; ieși cu el în culise; veni din nou la rampă; și se înapoie ca să-i spună:

— O, ce minunat mă simt când te știu la capătul funiei! Aș putea să continui să cânt la nesfârșit.

Pielea ci de leopard se umfla și se dezumfla de atâtea e moții fericite și îl bătu voioasă pe Juan pe umărul lui gol — căci era și el îmbrăcat într-o piele de leopard care, deși i se potrivea de minune, nu-i prea oferea multă apărare.

— Arăți grozav în pielea asta, spuse Olympia.

— Eram tocmai gata să-ți spun același lucru, răspunse Juan politicos.

— O, mai dă-o încolo. Uite, am o aluniță pe picior !
— Și eu am una.
— O, asta-i tare drăguț. Arată ca o buburuză. Cu ce seamănă a mea?
— Cu o a doua buburuză.
— Și ce înseamnă asta?
— Că ar trebui să se însoțească.
— Ia-ascultă, nu găsești că te cam obrăznicești?
— Nu spun decât ce gândesc.
— Câtă vreme nu te fălești cu ce spui…
— Ai vrea să știi la ce mă gândesc?
— Ei bine, am și eu secretele mele.
— Ce-ar fi dacă ni le-am împărtăși?
— Nu sunt destul de îmbrăcată ca să ajung la mărturisiri acum. Am să te văd mai târziu.

Camera Olympiei, în micul hotel obscur unde locuiau cu toții, semăna aproape leit cu aceea în care își invitase mosafirii la Monroe. O cameră care, fără farmec chiar când fusese nouă, se săturase îmbătrânind cu vremelnicii ei ocupanți. Neîngrijită ca înfățișare, negativă ca aspect, astfel încât abia dacă mai părea să existe în realitate. O cameră ca aceasta ar fi fost desigur teribil de demoralizantă pentru acele persoane care se lasă demoralizate de un lucru atât de neînsemnat ca o cameră. Oamenii care se preocupă mereu să agațe tablouri pe pereți și să cumpere nimicuri spre a mobila un colțișor — gospodarii, ca să le spunem pe nume — ar fi fost desigur dezamăgiți de o atare cameră. Dar Juan și Olympia nici nu o luară în seamă.

Răspunsul ei la primul sărut al lui Juan fu imediat. Își zvârli brațele în jurul lui și-l strânse până ce-i trosniră coastele. Juan se întrebă o clipă dacă nu cumva era supă rată de cutezanța lui, și cu mare efort reuși să-și libereze o mână și-o împinse ușor înapoi ca s-o vadă la față. Expresia ei îl liniști. Ochii îi erau închiși și buzele destul de intredeschise spre a destăinui printre ele strălucirea unor perle ude. Nu era expresia unei femei supărate.

În dimineața următoare Juan se trezi cel dintâi și fu din nou cuprins de admirație față de frumusețea triumfală a Olympiei. Era o frumusețe, desigur, care l-ar fi putut intimida pe un bărbat mai puțin viteaz, căci nu-și îngăduia nicio amăgire măruntă, respingea orice apel la gingășie, disprețuia gropițele, buza pișcată de albină, și sprâncenele rărite cu penseta, de parcă ar fi vrut să spună: „Lumea e plină de drăgălășeniile și gingășiile la care râvnesc oamenii mărginiți; de frumuseți picante, provocatoare, și unduitoare; de nostimada ieftină, colorată și buclată a vânzătoarelor de prăvălii care-ți gâdilă pielea dar îți lasă închipuirea amorțită: — dai frumusețea pe care o am cu, acum că nu se mai naște din marmură sau nu mai coboară din ceruri spre a se lua la întrecere cu fetele nemuritoare întru cucerirea dragostei lui Adon, o frumusețe ca a mea este rară, atât de rară, vai! Și ar mai fi putut să adauge: „Chiar atunci când este descoperită de bărbați, îi sperie atât de mult încât se întorc repede la fetișcanele de magazin, cu ghidușiile și bosumflările

lor.”

Așa încât Juan se simțea îndoit de fericit: intens de recunoscător de posesia Olympiei, și foarte mulțumii de propriul lui discernământ în aprecierea frumuseții ei. A descoperit că trupul omenesc se poate depăși pe el însuși în felul acesta era un lucru minunat. A vedea că un element atât de utilitar ca un sân, o burtă sau un genunchi, pot totuși fi atât de încântători fără a-și pierde nimic din utilitate, te îndemna să gândești la o omenire mai perfectă. Iar a ști că poți recunoaște frumusețea când o întâlnești, a-ți da seama de gustul tău, este fără îndoială prilej de fericire aproape tot atât de autentic pe cât este și frumusețea însăși.

Olympia se mișcă în somn; deschise ochii — căscă; se întinse. Ca o lagună răscolită de o vastă catastrofă submarină, patul se mișcă odată cu ea. Plapoma se» umflă ca Țoa lele; somiera se cutremură; și arcurile zăngăniră ca un cor de harpe. În timpul acestor secunde tumultuoase, Juan își aminti că dimineața nu aprobă întotdeauna faptele nopții, și se gândi că Olympia s-ar putea prea bine să fie mai puțin dornică să-l găsească în patul ci decât fusese atunci când îl poftise în el. Oamenii acționează prin impulsuri și adesea o regretă amar. Căci există în lume un lucru numit părere de rău. Și cu toate că Olympia părea o ființă prea nobilă ca să încerce vreodată un simțământ atât de meschin, nu poți niciodată să fii cu totul sigur. Juan aștepta neliniștit.

Avea însă mai puține motive de a se teme de supărarea Olympiei decât de afecțiunea ei.

— O, băiete, rosti ea după un căscat prelung.

Și înainte ca Juan să-i fi putut răspunde, brațele ei îl și înfășuraseră, buzele ei se și plimbaseră peste gâtul și obrajii lui, îi cotropiseră ochii, zăboviseră cu voluptate asupra gurii și se răcoriseră pe fruntea lui Juan, care aproape se înecă sub torentul sărutărilor ei.

— Cum te iubesc nu-i treaba nimănui, spuse ea.

Era limpede că nu avea păreri de rău. Adică, niciun fel de regrete convenționale, căci curând i se încreți fruntea și spuse cu oarecare ciudă:

— Va trebui să-ți plătești camera.

— Bănuiesc că da, se învoi Juan. În general, așa se procedează când stai la hotel.

— Dar n-ai folosit-o decât așa de puțin!

— Nu am dreptul să mă plâng.

— Dar înseamnă să risipești bani pe ceea ce nu folosești. Desigur, n-ai cum scăpa de data asta, după ce ai reținut-o. Dar de îndată ce te îmbraci, du-te și spune-i directorului că n-o să mai ai nevoie la noapte de nr. 17.

Spune-i că o să dormi cu mine acum. Firește, va trebui să plătim ceva mai mult camera, dar dacă o împărțim pe din două, vom economisi fiecare ceva. Poate c-o să socotești că nu e mult, dar cu timpul se adună.

Simțul financiar al Olympiei era o însușire nebănuită la ea până acum. Grija ei comercială cu privire la viitor era de asemenea. Remarcabilă. Juan fu foarte impresionat de eficiența cu care transformase o relație de o singură noapte în

preludiul unei legături respectabile și permanente. Poate, gândi ol, privind cu mirare la fruntea ei albă și m-a. Ta, ia bărbia ei gingașă dar formă — poate că această asociație se va permanentiza totuși. Puteai oare. S-o rupi cu tânăra Niobe? îți putea da cu piciorul o cariatidă? Sincer vorbind, Juan nu avea de unde să știe.

Pentru moment, era o mare ușurare să o vadă pe Olympia așa de puțin stingherită de legătura lor.

Nici cedași membri ai trupei nu se dovediră din cale afară de tulburați de pe urma ei. Buddy Hambone nu se prea bucură, căci într-un fel neîncrezător și sfios îi făcuse și el curte Olympiei din când în când. Însă, în ciuda faptului că muzica pe care o dirija și cântecele pe care le compunea mărturiseau deschis supremația și caracterul invincibil al dragostei, inima lui era totuși prea slabă ca să-și cunoască dorințele și prea timidă ca să se poată avânta la cucerirea unei femei atât de maiestuoase ca Olympia. Văzuse cu un suspin amar cum îl monopolizase pe Juan la serată. Cu un oftat îi văzuse — îmbrăcați în piei de leopard pe scenă — zâmbindu-și unul altuia cu mult mai mult drag decât trebuie să cuprindă un simplu surâs actoricesc. Și cu un oftat, dar fără mirare sau mânie, află despre legătura lor amoroasă.

Poppy Delaney fu ușor dezamăgită la aflarea acestei vești, căci ora pe punctul să-l piardă pe unul din violoniștii ei — care pleca spre a ocupa o situație mai mănoasă la fratele lui, proprietarul unei frizerii la Atlantic

City — și Poppy, socotind că Juan avea să-l înlocuiască în orice caz în orchestră, se gândise că ar putea să-l suplinească și în trioul ei. Dar era o ființă rezonabilă și VJF ci nu se lăsă prea impresionată de vestea care îi năruia iluziile.

Moș Ollie Isaacs cotcodăci și făcu cu ochiul, dar asta nu însemna mare lucru, căci el cotcodăcea întotdeauna când auzea ceva despre cameră de culcare, pijamale, cămașă de noapte, gaura cheii și altele de acest fel; și făcea strengărește cu ochiul ori de câte ori se rosteau în fața lui cuvintele: dragoste, naștere și tinere lăuze. Iar membrii orchestrei se mulțumiră să facă și ei câteva aluzii șăgalnice, care mai fuseseră folosite și în multe alte ocazii anterioare asemănătoare. Înfățișarea lui Juan și tonul vocii lui îi cam speriase la început, dar ușurința cu care îl cu cerise Olvmpia (căci aceasta era versiunea lor) îi convinse pe toți că e un om obișnuit, așa încât nu se mai simțeau intimidați în prezența lui.

Trupa rămase trei zile la Toledo, după care se strămută într-un alt oraș de pe traseu, unde îndatoririle lui Juan deveniră simțitor mai grele. Era acum membru plin al orchestrei și, împreună cu celălalt violonist, repetă cu sârguință o melodic numită, Ce-o să-i spun drăguței mele când am s-o-ntâlnesc din nou", pe corzi asurzite și într-o lumină albastră vaporoasă, pe care urma s-o execute între un număr al orchestrei în planul ei și numărul de dans acrobatic al lui Poppy. Juan deveni curând expert în a extrage din vioara lui tonul de dor smiorcăit pe care domnul Kipfer (tovarășul lui violonist) îl producea din instinct. Rezultatul era o melasă cleioasă alcătuită din sunete fără rost și din sentimentalism ebraic, care se de vedi însă foarte popular la publicul din Ohio și Indiana, astfel încât Juan și domnul Kipfer fură adeseori solicitați să repete aria.

Apoi Olympia născoci planuri în vederea lărgirii nu mărului ci de operă acrobatică, în care Juan, sub o formă sau alta, era chemat să colaboreze în modul cel mai atrăgător. De fapt, încă de când o auzise pentru prima oară.

Olympia hotărâse că vocea lui Juan era prea frumoasă ca să fie lăsată să zacă în trândăvie, și acum ținea cu tot dinadinsul să adauge un duet la spectacolul ei. O vreme gândi că ar fi frumos dacă el ar lua o anumită poză pe scenă și i-ar cânta în vreme ce ea se legăna sus deasupra capului lui, răspunzându-i ca o Julietă atârnată de călcâie de un balcon. Apoi îșI zise că Juan ar putea să învețe și el să cânte cu capul în jos, căci ea, care inventase această poziție pentru cântecul de operă, era firește foarte mândră de descoperirea ei și socotea că ora un stil nou care putea fi împământenit cu mult folos moral și mult profit material pentru creatoarea lui. Juan fu așadar convins să execute câteva arii mai simple, spânzurat cu capul în jos de un trapez.

Olympia cunoștea bine o serie de opere mai populare.

Cu o săptămână înainte de a se naște, mama ei cântase în corul țărănoilor din *Cavaleria Rusticană,* iar cu două săptămâni după nașterea Olympiei se întorsese pe scenă ca să facă pe preoteasa egipteană în *Aida.* Olympia crescu în lojile comune ale figurantelor și copilăria ci fu firește înrâurită de metamorfozele continue ale mamei ei, pe care o vodca într-o noapte ea țărancă italiană, a doua noapte ca vestală a lui Isis, și în matineu ca țigancă spaniolă.

Învață cântece și fragmente de arii în loc de tabla înmulțirii. Își însuși canoanele și tabletele operei, socotindu-le principii și moravuri ale vieții, ceea ce o ajută să aștepte cu cea mai deplină încredere înfruntarea ei cu viața. Vedea că totul se schimba în mod continuu, reușind totuși să rămână în chip misterios mereu la fel. Oamenii alergau mereu de colo-colo, îmbrăcați în culori vii, în grupuri aparent neastâmpărate dar totuși disciplinate, spre a cânta comentarii asupra cutăruia sau cutăreia, spre a intona o prevestire, a sublinia un rezultat, a felicita o mireasă, îi boci o nenorocire, a-l întâmpina pe tânărul baron, pe lăutari sau pe soldații din garnizoana din apropiere. Oameni atât de interesați în treburile vecinilor lor desigur că au suflete tare miloase, iar viața însăși este o piesă simplă și inimoasă, în care fiecare act decurge neabătut spre sfârșitul lui firesc și jalea morții se topește într-un cântec solemn de înmormântare.

Când Olympia împlinise vârsta de zece ani, mama ei devenise prea grasă chiar pentru operă. Nu se mai putea năpusti de colo-colo cu misiuni de felicitare, din culise până la rampă. Încurca și corul rustic, iar când toate celelalte fete din sat se cocoțau ușurel pe genunchii soldaților — care ședeau într-un han și băteau voioși cu pumnii în mese — nu se găsea niciodată un ostaș destul de voinic ca s-o poată ține în poală pe mama Olympiei. Așa încât își luă cu maro părere de rău. Rămas bun de la scenă și hotărî cu multă filosofic să se întoarcă la soțul ei, pe care îl vizitase neregulat dar cu simpatie în răstimpul celor cincisprezece ani ai căsniciei lor, și care în acel moment o ducea foarte bine în calitate de profesor de gimnastică la Milwaukee.

El își dădu seama foarte curând de însușirile latente ale fiicei sale și, la cel dintâi

prilej, o duse cu el la sala de gimnastică. Acolo desfășură în fața oi minuni de forță și de grație la barele paralele, la bara orizontală, la cal, la inele, la marele trapez, precum și la alte aparate. Olympia se îndrăgosti pe loc de tatăl ei și râvni din toată inima să-i egaleze cât mai curând dexteritatea la bara orizontală. Îi ceru o lecție imediată. El o ridică pe bară și Olympia, de la prima ei încercare, se roti în jurul barei. Tatăl și fiica se strânseră în brațe cu mare bucurie și schimbară sărutări extatice. Gurile lor miroseau deopotrivă a gumă de mestecat. Olympia îl rase de mustață pe tatăl ei. El o învârti cu capul în jos și cu o severitate prefăcută p bătu la șezut. Râseră fiecare cu hohote de poznele celuilalt și se înapoiară acasă mână-n mână.

Era firesc ca sala de gimnastică s-o ispitească pe Olympia mult mai mult decât cântecul, așa încât timp de un an avură loc dese conflicte privitoare la viitoarea carieră a copilei; trebuie oare să fie educată ca o primadonă sau ca o acrobată? Atât tatăl cât și mama aveau o mare considerație fiecare pentru profesia sa, dar erau mai cuminți și mai voioși din fire decât sunt adesea toți ceilalți oameni, astfel încât după un an de pertractări ajunseră la un.com promis potrivit căruia Olympia urma să ia alternativ lecții de canto și de gimnastică. Lunile, miercurile și vinerile erau rezervate pentru *Rigoletto, Pagliacci, Boema, Traviata* și alte lucrări de acest soi; în vreme ce marțile, joile și sâmbetele erau ocupate în mod mai energic cu ridicări în mâini, legănări cu brațele întinse, sărituri la cal și alte exerciții asemănătoare. Duminicile, Olympia și tatăl ei se duceau la o biserică luterană: mama și frații ei la una romano-catolică: iar după-amiaza, Olympia o ajuta pe mama ei la întocmirea și socotelile bugetului săptămânal.

Aceste amănunte și multe altele le află Juan cu prilejul sporovăielilor din pat ale Olympiei. El descoperi de asemenea că fata regreta mult lipsa ei de cultură literară și că încerca adeseori să îndrepte această lacună citind biografii de oameni ajunși prin propriile lor mijloace, și publicații închinate cunoașterii-fără-caznă, atât de abundent răspândite prin țară. De pe urma acestor lucrări ea se ale gea cu simțăminte de pioasă deprimare,» care nu-i erau chiar neplăcute.

După o săptămână de exerciții, Juan se afla încă în ne putință de a cânta mai mult de zece cuvinte cu capul în jos, fără a simți o senzație neplăcută de sufocare a căilor respiratorii. Dar Olympia era neclintită.

— Bineînțeles că cere timp, spuse ea, și unele persoane n-ar putea să învețe niciodată. O grămadă de oameni nu pot cânta și nici nu pot sta atârnați cu capul în jos, însă tu le poți face pe amândouă separat și într-o zi ai să reușești să le combini, dacă nu te dai bătut.

— Crezi că merită? întrebă Juan puțin plictisit.

Olympia se supără foc. Obrajii i se îmbujorară:

— Ascultă, vrei cumva să spui că numărul meu nu merită să fie executat? îi ceru ea răstit. Atunci, dă-mi voie să-ți spun că dai cu oiștea în gard. Numărul va fi pe Broadway în decurs de un an — *noi* vom fi pe Broadway, dacă nu vorbești anapoda, ca acel „crezi că merită” de adineauri.

Juan o încredința că nu se îndoise decât de propria lui iscusință fizică, iar

nicidecum de valoarea atractivă a numărului în sine: că se întrebase, dacă merită cu adevărat să antrenezi, să zicem, un cal de birjă în vederea unei întreceri hipice însemnate, și atâta tot.

— O, te nesocotești pe tine însuți, drăgușule, spuse Olympia. Nu trebuie să gândești asemenea lucruri, căci ai să te alegi cu un complex de inferioritate. Poți să fii sigur de asta! spunea așa într-o carte pe care am citit-o săptămâna trecută.

Cu atari mărunte excepții, Juan și Olympia trăiră foarte fericiți împreună vreme de câteva săptămâni. Ivi rea unor deosebiri de păreri de minimă importanță era desigur de neînlăturat, mai ales prin faptul că neajunsurile legate de viața unui actor în turneu îi era necunoscute lui Juan, care găsi mutarea neîncetată dintr-un loc în altul oarecum plictisitoare. Trupa nu rămânea niciodată mai mult de trei zile într-un singur oraș. Apoi trebuiau împachetate toate catrafusele și iată-i porniți din nou spre următoarea haltă, un orășel anost, aidoma celui precedent, poate cu același film pe program și cu spectacolul lor care trebuia repetat de câte trei ori pe zi.

Vremea era aspră și iernatică. Zece grade sub zero nu ora o temperatura neobișnuită. Călătoreau de la un orășel la altul trecând printr-un peisaj neschimbat de ogoare acoperite de zăpadă viscolită. Pe ambele părți ale căii fo' rate se întindeau câmpuri albe din care răsăreau ici-colo clădiri aproape informe. Și fulgii de zăpadă izbeau orbește ferestrele trenului. Dar Olympia se mișca foarte calmă prin toate aceste neajunsuri, căci nici nu le lua în seamă. Îi plăcea orice mânca și nu-i era niciodată frig.

Sub acoperișul îngreunat de zăpadă al Unei case de oaspeți ieftine și friguroase, ea exclama cu voioșie:

— E mai cald în noaptea asta, nu-i așa, dragul meu? Simt că vine primăvara!

Și apoi azvârlea cu picioarele toate păturile din pat.

Acest gest, nu tocmai nejustificat, îl întărâtă pe Juan, și Olympia. De îndată pocăită și rușinată de purtarea ei nesocotită, sărea din pat ca să ia păturile și-l înfășură pe Juan eu atâta grijă, încât ajungea să regrete tremura tul; și-l trezea de trei ori pe noapte ca să-l întrebe dacă îi era îndeajuns de cald.

Adeseori, dragostea ci devenea zglobie și, în astfel de toane, Olympia era hotărât periculoasă. Un bărbat mai puțin voinic decât Juan ar fi ieșit serios con fuzionat din unele din îmbrățișările ci, de sub plesniturile ei jucăușe, de pe urma strânsorilor și a înghiontirilor oi. Ca unui pui de leu de șase luni, tari îi mai plăcea hârjoneala, și Juan fu adesea recunoscător antrenamentului pe care îl primise la Motley în cadrul echipei de fotbal. Datorită acestui antrenament putea să răspundă măsură cu măsură, în afară de cazul în care Olympia își folosea dinții și rând, firește, nu i se putea potrivi nici pe departe. Ea era bucuroasă să-și dovedească tăria mușcăturii. Putea să spargă nuci de Brazilia sau să se lase atârnată numai în dinți de un inel căptușit, vreme de aproape o oră. Adesea, când era în toanele oi cele mai zglobii, îl apuca pe Juan cu dinții de cureaua pantalonilor, purtându-l prin casă cu aceeași ușurință și în același fel cum își poartă în gură un câine osul.

În general, însă, trăiau împreună foarte fericiți.

VI

Olympia alesese ca duet cântecul lui Rodolpho și al lui Mimi din actul întâi al operei *Boema.* Rodolphe, în mansarda luminată de lună, mărturisește că e poet. „Cine ești dumneata? u întreabă el, și fata răspunde simplu:

„Mă cheamă Mimi". Și curând ei cântă împreună și apoi pornesc, tot cântând, de-a lungul străzilor pline cu zăpadă, spre Cafeneaua *Momus,* unde sunt așteptați de Marcel, de Colline și de Schaunard. Și niciodată nu mai apăruse pe scenă o Mimi atât de atletică.

Timp de trei sau patru săptămâni, Juan își ciută rolul într-o poziție mai mult sau mai puțin ortodoxă — anume, staționar și vertical — în vreme ce Olympia se legăna inversată prin văzduh. Dar în răstimp, el își repeta rolul și în poziția mai trudnică, și deci mai merituoasă. Cu capul în jos.

În fiecare dimineață, pe o scenă pustie, se legăna cu capul în jos atârnat de un trapez și cânta arpegii sau me lodii ușoare ca *John Broum, Sally vine pe la noi,* și Sur *le pont dyavignon.* Treptat făcu progrese, și senzația de sufocare pe care o încerca la început după rostirea a zece – douăsprezece cuvinte deveni încet mai puțin copie și toate, până ce reuși să îndure timp de câteva minute.

Olympia aștepta cu nerăbdare ca el să atingă gradul ei de operativitate. De îndată ce fu în măsură să cânte o strofă întreagă din *Sally vine pe la noi,* îl puse să repede partea lui Rodolphe din duet, și când Juan coborî de pe trapez cu fața roșie ca vinul de Porto, cu urechile țiuindu-i și cu ochii înlăcrămați, îl sărută de două sau trei ori și-l rugă să mai încerce o dată.

Cu atâtea treburi de făcut, Juan nu văzu decât relativ puțin din orașele unde se opreau, dar cum acestea erau toate la fel și nu prea interesante, lucrul nu avea prea mare importanță. Văzu îndeajuns spre a descoperi că trăsăturile lor necesare și invariabile erau o suprafață dreptunghiulară, două sau trei săli de teatru-cinema de corate cu o extravaganță țipătoare, un număr uriaș de automobile, câteva prăvălii elegante pentru femei, multe drug-store ca aceea din Monroe, biserici reformate, metodiste și baptiste, un mare hotel nou, și un ziar local min ei ru de toate aceste realizări.

Toate aceste orașe se destăinuiau singure, și ceea ce nu mărturiseau deschis se putea deduce cu ușurință. Nu se afla niciodată în cuprinsul lor o uliță întortocheată, un bastion cu șanț de apărare, sau o peșteră de sihastru care să nască o taină și să ascundă un mister. Își mărturiseau prezența (sau aspirațiile) într-un stil grandilocvent și negramatical, și tot ce trebuia să faci ca să afli adevărul era să reduci substanțial relatările localnicilor. Pe colegii săi de trupă, Juan îi găsi tot atât de simpli ca orașele prin care treceau. N-aveau caractere complexe. Fundamental materialiști, își ascundeau adesea egoismul sub o pojghiță de sentimentalism; sub e suprafață cinică, erau în fapt foarte creduli; lăudăroșenia lor nu era decât o bătaie de tobă, și aspirațiile lor erau în mare parte realizabile cu bani peșin.

Trupa se deplasa încet spre sud, și, într-o zi, Olympia îi spuse lui Juan:

— Tare mult aș dori să fii gata să-ți execuți numărul când ajungeam la Cincinnati. E un oraș adevărat, înțelegi?

Și oamenii de acolo ar ști să ne aprecieze când ne-ar vedea pe amândoi cântând cu capul în jos.

— Când ajungem la Cincinnati? întrebă Juan.

— De mâine într-o săptămână.

— Bine. Simt că voi fi în stare să cânt în orice poziție dorești săptămâna viitoare.

— Asta-i strașnic! Știam că o să reușești de îndată ce te pui pe treabă. O, dragule, nici nu-ți poți închipui cât de fericită sunt că am intrat în drug-store atunci la Monroe și că te-am găsit acolo, pregătind înghețate de ciocolată, de parcă erai născut numai pentru asta. Tu, care poți să faci tot ce vrei! Tu ești caimacul din cafeaua mea, Juan. Pe cuvântul meu!

Obrajii Olympiei radiau de emoție generoasă. Străluceau în lumina inefabilă în care sunt scăldate chipurile de zei. Apoi înțelepciunea veni să-i mai răcorească înflăcărarea.

— Poate că ar fi mai bine să te produci cu câteva zile înainte de a ajunge la Cincinnati propuse că Ai fi mai încrezător în tine și n-ai avea trac la gândul că încerci ceva nou într-un oraș atât de mare.

— Cum dorești, spuse Juan care se afla în dispoziția cea mai îndatoritoare. Azi, mâine, oricând, niciodată. N-ai decât să spui, și am să atârn ca un liliac și să cânt ca o ciocârlie.

În dimineața, aceea, rămase spânzurat cu capul în jos un timp neobișnuit de lung și fără nicio anevoință, și optimismul pe care și-l culese de pe urma acestei isprăvi era gata să înfrunte oricare altă grea încercare. Dar în ziua următoare Juan fu puțin răgușit și de asemenea amețit, încât seara, cu o oră înainte de a încerca să-și împlinească făgăduiala, avu prevestirea unui eșec.

Prima parte a spectacolului se desfășură la fol ca atunci când îl văzuse Juan pentru întâia oară la Monroe, în aia; a de faptul că Buddy Hambone își introdusese balada, “Cinstita Kate”. Și firește, acum Juan, fiind membru al orchestrei, stătea cu fața spre Buddy, în loc să-l privească din spate. Asta era neplăcut, căci oricât de grotești îi păruseră maimuțărelile văzute din sală, vederea de aproape a feței lui Buddy era mult mai puțin îmbietoare. Cu ochii-i mici pe jumătate închiși, cu obrajii umflați și firșcăiți, el întruchipa la perfecție personajul de moașă a saxofonului, *Vaccoucheur du jazz.* Ceilalți muzicanți erau și ei urâți și oameni mărginiți. Se legănau dintr-o parte în alta în timp ce zbierau și sunau din trompete: apoi își puneau instrumentele pe genunchi și zâmbeau fuduli, arătându-și dinții. Uneori, în mod rece și impersonal, lui Juan îi era lehamite de toți — de toți, în afară de Buddy, căci Buddy, cu toate că arăta cel mai fățarnic dintre ei, era stânjenit de o tainică deficiență, străbătut de mărunte curente de îndoială, de o ambiție muzicală abia percep tibilă. Mai exista un locșor pentru har în inima lui Buddy Hambone.

În seara aceea, ol își recită balada cu o deosebitei cucernicie, schimonosind aproape fiecare vocală întru re darea unei expresivități inutile și declamând cu atâta patos sentimentele banale, încât publicul își țipă dorința de a auzi încă o dată

balada.

În timp ce se petreceau aceste lucruri, Juan își schimba într-o lojă mică și sărăcăcioasă smokingul cu pielea de leopard. Tremura pe când își scotea cămașa, însă tracul firesc se transformase într-o repulsie clară față de iurta de a cânta într-o poziție atât de neghioabă. Își dădu însă scama cu multă părere de rău că era prea târziu acum ca să-i comunice Olympiei schimbarea ce se petrecuse cu el.

Moș Ollie Isaacs împărțea loja cu Juan. Grohăia și tușea în timp ce-și picta cercuri roșii pe față. Hainele lui, pline de praful nenumăratelor scene, răspândeau un miros de vechituri. Bău o jumătate de pahar cu gin înainte de a ieși să înfrunte spectatorii.

Juan stătu în culise urmărindu-l cum țopăia. Tap-tapiap; tap, tap, tap; tapiți, tapiți, tap-a-tap-tap: tapiti-tap; tapiti-*tap!* Arata ca un cimpanzeu bătrân îmbrăcat în zdrențele costumului de gală al unei gorile, dar picioarele îi erau încă destul de agere. Apoi îi căzură pantalonii. Moș Ollie exprima chipul unei maimuțe stingherite, îi trase în sus și începu să danseze iar, cu teamă parcă. Iarăși îi alunecară pantalonii. Copleșit de rușine, Ollie își mâncă gulerul și cravata, câțiva nasturi, și un buchet cu flori. Ca din întâmplare, se apucă să-și povestească snoavele obișnuite: …și el m-a întrebat: Cine era doamna cu care călătoreai ieri? Și eu i-am răspuns: Nu era o doamnă, era nevastă-mea. În fine, m-a întrebat după aceea ce se întâmplase cu fața mea. Și i-am spus. I-am spus că avusesem o discuție cu un individ în legătură cu regulile de circulație. Și el a întrebat: De ce n-ai chemat un sergent de stradă?

— Ce? am spus eu: *încă unul?…* Dar soru-sa era și ea într-o ureche. Era fata cea mai puțin egoistă din lume. Până. Și rugăciunile ci erau toate pentru alții.

Obișnuia să cadă în genunchi și să spună: Dragă Doamne, nu-ți cer nimic pentru mine. Însă dă-i mamei un ginere.

Și Dumnezeu i l-a dat! Vedeți, rentează să te gândești la alții… Ea a fost mult mai norocoasă decât soră-mea, Alice.

Bineînțeles, Alice s-ar fi putut mărita cu oricine dorea, dar nu i-a plăcut niciodată un oricine. Am fost cu însumi însurat de trei ori. Ultima oară a fost o grozăvie. Au aruncat cu orez fiert în noi… În fine, ar trebui să mă apuc să dansez din nou, dar am o bătătură pe laba piciorului.

Totuși, nu mă plâng, căci dacă, o vorbă să ai o bătătură, ăsta-i locul cel mai nimerit. Nimeni nu te poate călca pe ea decât tu însuți…

Pantalonii lui Moș Ollie Isaacs mai căzură încă o dată.

Mână în mână, Olympia și Juan păși pe scenă. Olympia cântă Habanera și-și execută numărul de contorsiuni și de îndoiri spânzurată cu dinții de inel. Violența lor ritmică stârnea întotdeauna aplauze. Gâtul ei era o coloană de marmură flexibilă; pântecul — o rețea de mușchi care ondulau ca clipocirile la suprafața apei când suflă vântul; picioarele i se ridicau și coborau… Și, privind la ea, Juan se ruga ca teatrul să fie cuprins deodată de flăcări, mai înainte ca el să atârne ca un liliac și să cânte ca Rodolphe.

Dar nu țâșni nicio flacăra. Olympia se urcă pe funia ei, își vârî un picior în Inel,

și se răsturnă cu cea mai mare ușurință. Încet, Juan sui până la trapez, apucă bara sub genunchi și se aplecă cu capul în jos. Un asistent trase de un șnur și Juan începu să se legene înainte și înapoi.

Printr-o condamnabilă scăpare din vedere, Juan își executase toate, repetițiile pe un trapez stabil, încât mișcarea neașteptată îl tulbură adânc. Orchestra cânta și Olympia zbura de colo-colo cu încrederea unei păsări.

Cânta chiar mai puternic, mai dulce ca de obicei, căci se simțea însuflețită de apropierea lui Juan și de fructificarea aspirațiilor ei.

Aștepta replica pe care Juan trebuia s-o cânte.

Dar Juan, după un efort inițial, amuțise. La capătul fiecărei volute îi era frică să nu cadă, iar la mijloc era cuprins de grețuri. Publicul se năpustea din beznă și se retrăgea apoi la loc. Scena luminată trecea amețitor pe lângă el. Genunchii își slăbeau strânsoarea și stomacul i se urca în gâtlej. Auzea slab orchestra în depărtare și slabă îi venea și vocea Olympiei din văzduh. Știa că ar fi trebuit să cânte și el, dar îi era teamă să deschidă gura.

Orchestra dădu semne? de neliniște. Olympia se alarmă în zborul ei. Și publicul își dădu seama că ceva nu mergea cum trebuie.

Apoi se auzi vocea lui Juan — dar nu în cântec.

— Lăsați-mă jos! țipă el, și repede își duse mâna la gură, iar cu cealaltă dibui bara trapezului, de care se agăță cu disperare până ce aparatul se opri din legănat și alunecă spre podea.

Publicul răgea și hohotea de bucurie. Își mugea încântarea. Sala răbufnea cu veselie, căci nu era oare aceasta cea mai veche și cea mai bună poznă dintre toate șolticăriile — un om care are pretenția să facă ceea ce alți oameni nu pot și făcându-se de râs chiar în cursul execuției a ceea ce se lăuda că poate face?

Olympia plângea pe față; un spectacol cutremurător, caci își înălța brațele implorator și-și ridica fața ca și cum își dirija plânsul direct spre Dumnezeu. Buddy Hambone își lansă orchestra în melodia finală, dar până și larma alămurilor fu acoperită de râsul homeric al publicului care ținea la veselia lui.

Zadarnic încercă Juan să susțină că răul de mare este o năpastă care se poate abate în orice clipa asupra oricui.

Olympia nu-și putea stăpâni adânca dezamăgire nici cât o copilă care și-a pierdut păpușa. Simțea că Juan era vinovat personal de această catastrofă. Nu-și luase vocația în serios. Se îndoise de propria lui iscusință și chiar o întrebase cândva: „Crezi că merită?”

— De aici ți se trage tot ponosul, hohoti ea. De îndată ce ai spus că nu crezi că poți s-o faci, te-ai și ales cu complexul de inferioritate. Da, așa e. Am citit o carte care explica exact cum se întâmplă. Tot ce trebuie să faci e să spui: „Nu pot” și hop! complexul de inferioritate. E ca și cum ai oua un ou. Și curând, oul clocește în tine și te apucă greața de trapez și-mi distrugi tot numărul meu.

Vreme de trei zile, Olympia stătu îmbufnată, iar Juan adoptă o atitudine de amabilă indiferență, încercând să se convingă singur că râsul nu are nicio implicație critică, ci este numai o reacție fizică firească față de orice etalare accidentală a

slăbiciunilor, nepotrivirilor și absurdităților fundamentale ale vieții omenești.

Dar până să ajungă el să ia o hotărâre în această privință, Olympia se dovedi dispusă să reia legături ceva mai prietenești. Era însă un armistițiu pe muchie de cuțit, căci încrederea ei fusese năruită, mândria ei profesională grav rănită, iar plăcerea lui Juan lângă ea începuse să se vestejească. Se gândea chiar că nu i-ar vătăma cu nimic unei frumuseți atât de mari și un pic de inteligență și că fără sarea spiritului s-ar putea împuți.

VII

În prima seară a sosirii lor la Cincinnati, Olympia și Juan stăteau culcați și citeau în pat. Exista o deosebire izbitoare între cărțile lor de căpătâi. Juan citea romane ușuratice și hazlii, lipsite de orice aspirații sociale, intelectuale sau artistice. Însă Olympia se luptă cu un volum intitulat *Cum să gândim,* își încrețea fruntea asupra fiecărui paragraf îndesat și privea cu respect la fiecare pagină.

Cum să gândim era o carte interesantă nu atât prin ea însăși, cât prin cele ce se petrecuseră clin cauza ei. O sulă cincizeci de mii de exemplare fuseseră vândute în numai șase luni. Autorul ei era un spaniol, deosebit.de ager la minte și un maestru al scrisului dibaci. Făcuse un turneu de conferințe timp de câteva luni în America și descoperise că una din caracteristicile esențiale ale acestui popor era o sete nepotolită de noutate. Văzuse de asemenea că o minoritate de oameni deștepți — inventatori, fabricanți, născocitori de tot felul de nimicuri — trăgeau foloase mari de pe urma setei acesteia continui și culegeau beneficii substanțiale potolind-o sezonier cu doze de bonete, fulare, automobile, brichete, parfumuri și mii de alte fleacuri valoroase numai prin noutatea și puterea lor de a satisface o nevoie pe care nu o crease nimic altceva decât apariția lor pe piață. I se păru spaniolului că acolo unde recoltau alții ar putea și el să ciupească, și-și frământă creierul spre a găsi ceva ce s-ar putea vinde alături de bonete și brichete. Căuta o noutate originală… Dar privind în jur la toate avuțiile marii țări democratice, văzu că oamenii aceștia aveau în fapt tot ce putea născoci o minte omenească și meșteri mâna omului… Iată însă vă într-o zi, trezindu-se cu noaptea în cap, își spuse că era totuși un lucru pe care nu-l făcea niciodată o mare democrație — să gândească! A zbura cu avionul, a umbla cu mașina, a călători cu submarinul, a purta tot felul de veșminte, a juca patruzeci de jocuri diferite, a mânca sute de feluri de bucate — toate acestea îi erau familiare. Dar acțiunea de *a gândi?*

— Pe ultimul deget gros spatulat de la piciorul pontifical al papei Pius al IX-lea, jură spaniolul, iată mâna Eldorado și averea lui Cresus! Iată primul fir de păr pe bărbia nevinovată a mirelui Noutății: primul dinte de lapte al pruncului Noutății, foșnetul feciorelnic al primei dragoste în inima nepoatei cucoanei Noutății! *Terra Incognita, Terra Nova, Terra Novissima.* Cine s-a gândit oare la gândire ca formă de distracție populară? Eu sunt precursorul, pionierul, crainicul, vraciul *Inovației!*

Și trecu de îndată la consemnarea metodelor sale de a gândi.

Constituțional neputincioasă. Să ignore *le dernier cri,* America sări voioasă în

picioare și — lăsând să-i pice din poală toate noile ei cosmetice, boli, mașini zburătoare, asasinate, și planuri de pace mondială — întinse sute de mii de mâini spre acest Ghid al Gândirii. Nimeni nu se străduise să gândească până atunci, și iată-l acum pe acest spaniol care spune că o poate face oricine. În ce lume trăim, zău cu toate aceste descoperiri noi care plouă peste capetele noastre în fiecare zi! mai lăsați-vă aparatele de radio, o voi, fii și fiice ale democrației, și învățați să *gândiți* în șase capitole și o diagramă explicativă a funcțiunilor creierului la pagina 13 și o tabelă anexă cuprinzând rezultatele atinse prin gândire de către Iuliu Cezar, Cristofor Columb, și generalul Grant — precum, și acelea pe care le-ar fi putut atinge George al III-lea dacă ar fi gândit.

Vreme de câteva săptămâni America *gândi.* Cu aceeași seriozitate cu care își ridică în slavă jocul ci de golf și reclamele filmelor ei de cinematograf, America *gândi.* Toate ziarele purtau zilnic o listă referitoare la Ce *Putem Gândi în Seara Aceasta.* Revistele populare ofereau premii acelora care trimiteau *Cele Mai Bune Douăzeci de Subiecte de Gândire Pe Scară Națională.* Iar spaniolul își cumpără cu drepturile sale de autor un yacht și era cât p-aci să-și cumpere și o insulă pe coasta dalmatică, dacă nu s-ar fi inventat chiar atunci o nouă apă de gură a cărei reclamă abătu atenția Americii și-i reduse în mod simțitor preocuparea pentru gândit. Apoi un nou film vorbitor fu pus în circulație și după aceea nimeni nu se mai gândi la *gândit,* iar *Cum să gândim* dispăru treptat de pe rafturile librăriilor.

Olympia nu era în pas cu vremea, căci nu auzise despre această noutate decât după ce fusese uitată de toată lumea. Însă citi cartea cu aceeași grijă cu care ar fi citit una cu adevărat nouă — în timp ce Juan se distra cu un roman frivol și cu totul nefolositor.

Olympia însă fu aceea care adormi mai întâi. Zăcea cu un braț mușchiulos petrecut peste așternut. Părea mai mare ca oricând în somn și o umbră îi mărea conturul puternic al fălcii. Cu o oră înainte, râvnise la mângâieri. Îl ciupise pe Juan cu degete care puteau ușor îndoi o monedă, îl îmbrățișase cu brațe de oțel, și-i scormonise părul și urechea cu simplicitatea crudă a unei tigroaice drăgăstoase. Toate mișcările ei fuseseră însoțite de o bolboroseală de arcuri ruginite; gemetul sârmei apăsate; suspinele prelungi ale patului răscolit. O voce care gângăvea în al șaptelea cer ! Și apoi, neprefăcută ca întotdeauna, tigroaică potolită și cu o aplecare spre lucruri serioase, Olympia întinsese o mână spre *Cum să gândim* și se cuibărise în perna ei ca să citească.

Iată ce însemna să iubești o femeie-acrobat care cântă arii de operă cu capul în jos! Juan își puse romanul pe masa de noapte spre a cugeta la capitolul bizar la care ajunsese în viață. Putea oare exista ceva mai încântător de caraghios?… Se gândi la amicii săi din Anglia; o periferie urbană rotindu-se în jurul unei gazde care întreba cu o voce tot atât de clară ca și clinchetul linguriților ci de porțelan: „O bucată de zahăr, sau două?” Tineri care flecăreau în jurul ceștilor cu ceai chinezesc, și tinere femei, îmbrăcate în rochii încântătoare, așteptând cu vioiciune prilejul de a-și rosti argumentele contradictorii pe un ton poznaș și ciripitor, sau de a râde cu gingașă și superficială încredere în sine. A lor era patina frumoasă a vieții

sociale, în vreme ce el sta culcat în pat cu o tigroaică chibzuită care-și câștiga viața cu capul în jos și-și îmbogățea mintea cu *Cum să gândim* în pauzele dintre desfătările amoroase… Ce-ar zice oare tatăl lui de l-ar vedea acum? – sir Hildebrand, cu Ordinele lui, al Băii, al Sfinților Mihail și George, și al Imperiului Britanic…sir Hildebrand profilat pe portalul Ministerului Achizițiilor, sir Hildebrand făcându-și intrarea solemnă în acea stă cameră de hotel și descoperindu-l în vizuina unei tigroaice, întreținut fiind cu extrase din *Cum să gândim* — sau, dacă ar fi început prin a ciocăni din greșeală la o ușă vecină, nimerind peste clovnul cu pantalonii mereu pe vine, care s-ar apuca să-i povestească snoava cu „Aia nu era o doamnă, era nevastă-mea” — sau — la cealaltă ușă — peste dirijorul de jaz, care i-ar recita:

Până ce-ntr-o zi spre un cer iertător
Kate o porni pe-o geană de nor
La poartă toți îngerii o-ntâmpinară
Cu ghirlande de flori și zvon de ghitară.
Până ce un glas tare, dar fără cuvinte
Rosti: Lăsați-o pe Katy să intre?
Apoi chiar El îi spuse cu glasul încet:
Mă bucur de oaspeți. *Cinstită Kate!*

Juan începu să râdă… O văzu pe Olympia atârnată de un picior de o funie primejdioasă, cu o jumătate din sângele trupului ei adunat în cap, strigând către un public hipnotizat: „Alungă-ți temerile zadarnice!”; auzi râsetele stârnite în fiecare noapte de pantalonii care nu voiau să stea la locul lor; se gândi la groaza întipărită pe fața tatălui său; la saxofoanele înspumate pe care le iubeau oamenii; la un dirijor care și-l închipuie pe Dumnezeu sub chipul unui Mare Maestru al unui congres masonic; la propria sa întâmplare cu trapezul — totul era prea din cale afară de caraghios! Râsul lui Juan se transmise din creier în gât, și din gât la stomac, încât stârni treptat o reacție în lanț la arcurile patului — scâncete și suspine de sârmă — și curând tot patul începu să se cutremure. Ceea ce o trezi pe Olympia, care crezu că era vorba de o nouă chemare la dragoste. Și ea era gata.

Când își dădu seama însă că Juan se perpelea de râs. Olympia fu scandalizată. Nimeni, socotea ea, nimeni cu sentimente cuviincioase nu râde de unul singur în pat. Era ca și cum ai râde la biserică sau în timp ce Buddy Hambone își cânta balada.

— Ce ți s-a năzărit? întrebă ea bănuitoare.

— Ho. Ho! făcu Juan, tăvălindu-se acum definitiv în apele cascadei. Ha, ha, ha ! Hoo-Hoo Hoo-hoo-hoo-hoohoo Ho-ha-ha! Hoo, hoo, hoo!

Avea lacrimi în ochi și obrazul îi era stacojiu și încrețit de râs. O bătu încet pe Olympia pe brațul ei mușchiul os și puternic. Era frumoasă, dar tare, tare caraghioasă! Și râdea mereu.

Olympia se supără cumplit.

— Ce înseamnă asta, întrebă ea, să mă trezești din somn pentru ca apoi să râzi așa ca un tâmpit? Ai căpiat, ori ce? Voi, englezii, sunteți cu toții trăsniți! Spune ceva, ce naiba!

Asia nu schimbă însă nimic. Juan se prăpădea de râs mai abitir ca înainte. Nu putea vorbi, dar încerca s-o liniștească pe Olympia, bătând-o ușor pe umăr. Furioasă, ca respinse această stupidă mângâiere și, apucându-l pe Juan de subțiori, își dovedi doar o fărâmă din puterea ei uriașă, aruncându-l jos din pat.

Sări și ea pe podea și stătu amenințătoare deasupra lui, dând frâu liber la limbă:

— Crezi c-ai să te obrăznicești cu mine, ei? Tu și graiul tău de aristocrat! Vrei să-ți bați joc de o biată fată fiindcă e singură pe lume și nu mai are puterea pe care o avea? Dar eu nu sunt caraghioasa nimănui, înțelegi? Am să-ți arăt eu ție, nemernicule! Pe mine nu mă poți lua peste picior. Încetează odată cu râsul ăla tâmpit, că te pocnesc, înțelegi? Ce e caraghioslâcul ăsta? Vino-ți în fire! Și când te gândești c-am spus că ești caimacul din cafeaua mea!

Tot tunând și fulgerând așa, și pășind de colo-colo prin cameră, cu ochii ei minunați de topaz scânteind de furie. Olympia umplu camera de larmă, punându-i în primejdie viața lui Juan tot mișcând mobilele mai mărunte pe deasupra capului său.

Dar Juan rămase în colțul unde-l aruncase ea, perpelindu-se de râs.

VIII

Această a doua jignire — după cum o socoti ea — avu însă o înrâurire serioasă asupra Olympiei. Se îndrăgostise subit de Juan, dar tot așa de brusc dragostea ei se schimbă în ură. Neavând ea însăși nici pic de umor, îi era o teamă îngrozitoare de râsul altora. În ochii ei, râsul apă ruse întotdeauna ca o forță nimicitoare, și de două ori în răstimpul unei singure săptămâni se văzuse silită să în frunte râsete de cea mai violentă speță. Prima oară fusese destul de rău, căci râsul înfiorător al publicului putea ucide foarte ușor o acrobată, o dansatoare sau o cântăreață. Dar râsul lui Juan era și mai rău, fiindcă nu-l putea înțelege.

Când, în sfârșit, Juan se potoli — și până atunci toată lumea din casă bătuse de zor la ușa lor — el se urcă iarăși în pat, neîndrăznind să se scuze de teamă să nu-l apuce din nou râsul; iar Olympia, sufocată de mânie dar neputincioasă din pricina uluirii ei, îl urmă în așternut și stinse lumina. Zăcură așa într-o tăcere tulburată doar de răsuflarea ei grea. Juan se gândi că ar putea să-l strângă de gât în somn, și Olympia cugeta în adevăr la o formă oarecare de a-l ucide, dar efortul o făcu să aţipească și adormi.

Se trezi însă cu mânia ei întărită ca într-un tipar. Juan încercă să-i explice cât putu mai bine lipsa lui de curtenie, dar Olympia nu voi să-l asculte. La spectacolul din după amiaza aceea ea cântă fals, iar seara nu-i îngădui lui Juan să apară pe scenă. Neavând altceva de făcut, el o luă pe jos spre hotel și se culcă devreme.

Când se înapoie Olympia, mânia ei luase proporții atât de mari încât abia și-o putea stăpâni. Trăsese nădejdea că Juan va aștepta înapoierea ei ca să-și râdă

iarăși de ea, și atunci furia ei ar fi țâșnit la luptă ca un regiment de cavalerie în plină șarja. Dar Juan dormea; iar somnul, atunci când Olympia dorea o bătălie pe viață și pe moarte, era o obrăznicie nemaipomenită.

Smuci așternutul de pe el. Juan era culcat pe partea dreaptă, cu spatele întors spre ea. Olympia se aplecă deasupra lui. Pijamaua lui era croită dintr-un material rezistent. Ea îl apucă de mijloc, cu îndoita grosime a vestei și a pantalonilor între dinții ei, și o cută a pielii lui Juan de asemenea, și îl ridică cum ar ridica un câine un os uriaș. Juan se trezi cu un țipăt de durere și se găsi într-o poziție aproape fără scăpare, căci Olympia își avea mâinile libere cu care se apără când el încercă să se agațe de ea.

— Ce ai de gând să faci? întrebă el, reușind cu multă stăpânire de sine să-și păstreze glasul liniștit.

Olympia mârâi și păși spre ușă. Juan se agăță de canatul ușii cu mâinile, dar ea îl plesni peste ele până ce trebui să dea drumul ușii.

În imobilul în care stăteau, casa scării era chiar în mijloc, iar în jurul ei șerpuiau treptele, și camera lor era la etajul cel mai de sus. Olympia se îndreptă cu hotărâre spre balustrada care apăra casa scării, iar Juan, ghicindu-i gândul, țipă tare după ajutor. Ea încercă să-l împingă peste marginea balustradei, dar el se prinse de o bară și Olympia nu voia să-l slăbească din gură până când nu va fi fost sigură că va pica direct. Îl izbi peste mâini ca să-l facă să-și desfacă strânsoarea.

— Ajutor! țipă Juan.

Ușile se deschiseră de ambele părți ale coridorului. Poppy și violonistul ei, saxofoniștii, Buddy Hambone, Moș Ollie Isaacs — toată lumea se năpusti, în cămăși sau în chiloți, o apucară pe Olympia și puseră mâna pe Juan, trăgându-l înapoi peste balustradă, cu exclamații ascuțite sau răgușite prilejuite de această scenă înfiorătoare, și prin strigătele lor atraseră și alte persoane de la caturile de jos. Mulți din aceștia fuseseră și ei întrerupți toc mai când se dezbrăcau și spectacolul pe care îl ofereau era foarte puțin cuviincios.

Olympia îi dădu drumul lui Juan; răsuflă de două ori adânc, își petrecu limba peste buze și apoi se smuci din mâinile celor care o țineau. Aceștia se apucară s-o mustre.

Buddy Hambone o rugă să se liniștească. Alții o sfătuiau și ei în același sens, iar mulțimea se aduna mereu. Olympia aruncă o privire în jur. Întrecea cu un cap masa aglomerată, vorbăreață, surexcitată și curioasă a oamenilor.

— Bah! mârâi cu o voce de tigroaică, și-l pocni în creștetul capului pe unul din saxofoniști, și apoi drept în obraz pe violonistul lui Poppy. Se ridicară brațe ca s-o apuce. Dar ea cuprinse două încheieturi în mâna stângă și două în mâna dreaptă, și-i trase către ea pe posesorii lor. Apoi le înconjură gâturile cu brațele ei puternice și îi ciocni capetele unul de altul. Mulțimea se încovoia și unduia sub presiunea celor din primele rânduri care voiau să scape și a celor din spate care împingeau înainte. Era un zgomot mare — cu toate că Olympia lupta în tăcere – și atât bărbații cât și femeile își împărțeau în mod egal o seama de lovituri puternice. Dar nu-i trecu nimănuia prin minte să cheme poliția.

Se îndemnau unii pe alții la atac și Olympia îi plesnea, îi arunca la pământ, îi călca în picioare, le rupea cămășile de pe ei, îi trăgea de păr, și le pocnea cu piciorul fluierele goale ale picioarelor. Învălmășeala cea mai mare era în fața camerei ei. Își croi o cale prin mulțime, iz bând, lovind, folosindu-și coatele, genunchii și picioarele.

Doi bărbați și o femeie fugiră din fața ei și se adăpostiră în camera Olympiei, de unde ea îi scoase pe rând și-i zvârli afară. Se propti în pragul ușii și-și înfruntă dușmanii.

Cineva o zgâriase pe față și sângele i se prelingea pe obraji. Dar și vrăjmașii ei erau însângerați și rupți și cu suflarea tăiată.

Ochii Olympiei luceau privind la ei. Mulțumirea de sine îi revenea treptat.

— Și acum, puteți să vă duceți cu toții la dracu', ticăloși și nemernici ce sunteți! strigă ea și trânti ușa în urma ei.

Juan nu luase parte la bătălie, ci își găsise un locșor ferit unde își examina mijlocul. Dinții Olympiei se împlântaseră adânc și rana îi sângera serios. Își făcu un tampon dintr-o batistă și reuși să oprească sângele. Apoi descoperi că mulțimea se pregătea să forțeze ușa Olympiei, și cum se săturase de violență, își croi o cale printre oameni și, întorcându-se, întrebă aspru:

— Ce rost are să porniți un nou scandal? Nu puteți s-o lăsați în pace, acum că s-a liniștit?

Mulțimea murmură, ducându-și degetele la obrajii juliți și trăgând de cămășile sfâșiate.

Juan își dădu seama că se afla într-o situație eroică: apăra o femeie singură împotriva unei mulțimi dezlănțuite — și ispita de a se dovedi la înălțimea acestui rol fu prea puternică:

— N-o să intrați în camera asta câtă vreme sunt eu aici să vă opresc! spuse el cu glas hotărât.

Mulțimea, sesizând imediat cât de nechibzuită era atitudinea lui, protestă gălăgios și sublinie faptul că veniseră la început stârniți de țipetele de ajutor al lui Juan. Aceasta era indiscutabil; dar până ca Juan să se gândească la un răspuns potrivit, ușa din spatele lui se deschise și Olympia, care trăsese cu urechea în mod cât se poate de in discret, apăru în prag mai furioasă ca niciodată.

— Ia ascultă, îl întrebă pe Juan, de unde ai mai scos-o și pe asta? Crezi că nu pot să am grijă de mine însămi fără un tâmpit și un idiot ca tine foindu-se în jur? Ia fă bine și te cară de aici, golan ordinar!

Mulțimea începu să facă haz. Îl sfătuiră pe Juan să-și afirme autoritatea și, cu nestatornicie nerușinată, aplaudară tirada Olympiei. Ea însă, nemulțumită de simpla vorbărie, se apucă să arunce hainele lui Juan afară pe coridor. Costume, cămăși, cravate și ciorapi zburară afară: perii de cap, batiste și pantofi urmară fără zăbavă; în sfârșit, sosi și un geamantan mare, cafeniu.

— Na! rosti Olympia, frecându-și mâinile. Acum, șterge-o! Nu vreau să-ți mai văd mutra cât oi mai trăi !

Și trânti ușa cu un pocnet.

Încet, spectatorii se retraseră în camerele lor, în vreme ce Buddy Hambone și saxofoniștii îl ajutau pe Juan să-și adune lucrurile și să le împacheteze în geamantan. Juan se îmbrăcă în camera lui Buddy, unde își confecționă o față nouă pentru mijlocul său zdrelit. Hotărî să-și caute de îndată o altă locuință.

Buddy privea cu o fascinație morbidă la urmele lăsate de dinții Olympiei.

— Strașnică damă, ofta el. Numai de n-ar fi așa de puternică!

Îi părea rău să se lipsească de serviciile lui Juan în orchestră, dar se temea prea mult de Olympia ca să îndrăznească să se opună firmanului ei de mazilire. Îi strânse așadar mâna lui Juan, urându-i drum bun cu o expresie șăgalnică:

— La revedere, și vezi să nu faci niciodată ce n-aș face eu!

Juan își plăti nota la hotel; luă un taxi și se duse la cel mai bun hotel din Cincinnati. Dormi până aproape de amiază, și se trezi cu un simțământ de nesfârșită satisfacție la gândul de a fi singur și într-o cameră mult mai confortabilă decât acelea pe care le ocupase un timp destul de îndelungat. Singurătatea și confortul erau singurele balsamuri potrivite pentru înjosirile pe care le încercase în noaptea trecută. Confortul trupesc va da întotdeauna cu tifla mândriei rănite iar singurătatea îți va șopti: „Nu e nimeni aici care să-ți fi văzut umilirea, așa că, de ce să-ți faci sânge rău pentru o jignire pe care n-o știe nimeni?” Și într-adevăr, gândi Juan, sunt puține șanse să mai dau ochii vreodată cu oamenii aceia. Îmi voi aminti întotdeauna că am fost purtat ca un os de câine între dinții unei acrobate, dar este puțin probabil să dau peste oameni care să-și amintească acest fapt, și propria-ți memorie nu trebuie să te stânjenească. Ceea ce mi s-a întâmplat ieri, nu mă va afecta mâine. Eu mă deosebesc de omul care își are un așezământ statornic și pentru care ziua de ieri are importanță, deoarece isprăvile ei rămân cu el. Eu însă pot lăsa ziua de ieri la sute de kilometri în urma mea, căci sunt un om liber — sau aproape liber.

Ca urmare a acestei constatări, Juan se sculă din pat ca să-și numere banii și descoperi că avea șapte sute de dolari. Cum Olympiei nu-i plăcea să risipească banii, el trăise cu economic, adică aproape în limitele salariului pe care-l primea ca partener al ei și membru al orchestrei, și darul de Crăciun al mamei lui ca și câștigul de la traficanții de alcool rămăsese practic neatins. Șapte sute de dolari era o sumă frumușică. Își aminti intenția, vreme de două luni, de a se îndrepta spre sud. Ruta turneului îl purtase în direcția bună, deși foarte încet. Acum ho târî să se deplaseze mai repede, să găsească un tren care să-l ducă la Charleston, sau Savannah, sau Miami; să nu-și mai piardă vremea în climatul mohorât și friguros, ci să meargă să trăiască fericit sub razele calde ale soarelui.

După prânz citi un ziar plin cu știri despre un eveniment însemnat și apropiat care urma să se producă în capitala țării, Washington. Peste trei zile avea să aibă loc instalarea unui nou președinte, cu toată pompa și ceremonialul cuvenit. Washingtonul se și umpluse eu soldați și marinari care se pregăteau de zor pentru paradă, și cu oaspeți de vază veniți ca să dobândească o și mai mare vază prin participarea lor la o manifestare atât de grandioasă. Washingtonul, spuneau ziarele, era în momentul de față Mecca Americii și buricul întregii lumi.

Aceste destăinuiri fură de ajuns ca să schimbe planurile lui Juan. Washingtonul nu se afla decât la vreo șapte sute de kilometri, și șapte sute de kilometri nu înseamnă în America aproape nimic. Ar fi o prostie, gândi Juan, să nu vezi instalarea unui președinte, când aceasta se pe trece la doi pași. Se hotărî să se ducă să afle la ce oră avea un tren pentru Washington.

CARTEA A PATRA

IDILĂ CU VARIAȚIUNI

1

În toamna precedentă avusese loc campania prezidențială. Candidații fuseseră amândoi oameni distinși, fiecare având calitățile necesare pentru a face un admirabil președinte. Din punct de vedere politic nu era decât o singură deosebire între ei, și aceasta era în conformitate cu tradițiile, și chiar constituțional: unul era republican, iar celălalt democrat. Iar între partidele republican și democrat era de asemenea o singură deosebire: unul era la putere și celălalt nu. În aceste împrejurări, campania electorală nu se putea desfășura decât după criterii personale, iar deosebirile individuale între candidați erau multe și variate. Era într-adevăr cam straniu, și poate puțin cam demoralizant, pentru cineva care studia sistemele de guvernământ, să constate că oricare din acești doi bărbați care, ca oameni, se deosebeau ca ziua și noaptea, puteau fi președinți deopotrivă de buni și că o sută două zeci de milioane de oameni erau în măsură să trăiască deopotrivă de bine și de mulțumiți sub oblăduirea unuia sau a altuia. Dar bineînțeles nimănui, dintre cei interesați în politică, nici prin gând nu i-ar fi trecut să țină socoteală de acest fapt.

Domnul Brown, de pildă, candidatul democrat, era Umed; iar domnul Boomer, republicanul, era Uscat. Însă amândoi își dădeau perfect de bine seama că oricare din ei ar deveni președinte, ar guverna o țară oficială Uscată, dar care ar bea de fapt în măsura în care i-ar îngădui-o pungă sau mucozitățile gastrice fără a risca o perforație.

Încât, totuna era. Apoi, domnul Brown era în general cunoscut sub numele său de botez, care era Mike, în vreme ce domnului Boomer i se zicea în mod respectuos pe numele de familie. Acest fapt, iarăși, era relativ puțin important în probleme de guvernământ. Domnul Brown era un om cu mult farmec personal, iar domnul Boomer era un inginer deosebit de capabil și ctitorul, în trecut, al unor întreprinderi cu caracter umanitar. Dar fiecare risca să-și vadă părerile personale desconsiderate și propunerile trecute cu vederea de un Senat încrezut și atotștiutor.

Încât și aceasta nu conta prea mult. Apoi, domnul Brown era fiul unor oameni foarte săraci și se ridicase numai datorită propriilor sale însușiri, în vreme ce domnul Boomer își crease o faimă în țări străine și reușise să se afirme numai prin

propriile sale eforturi. Așa încât amândoi erau o pildă vie și vrednică de inspirație pentru tineretul american. În sfârșit, domnul Brown era catolic, iar domnul Boomer quaker. Ca atare, domnul Boomer, fiind ceea ce era, nu putea păcătui, iar domnul Brown, fiind catolic, se putea duce imediat să se spovedească și să primească iertare de la un preot — încât nici aici nu părea să existe o deosebire substanțială. Și totuși, exista una.

Căci America este o țară extrem de religioasă în multe privințe, pe lângă faptul că este foarte nereligioasă în altele, dar mai presus de orice și de toți dumnezeii ei – căci are mai mulți — America își slăvește neatârnarea de restul lumii. Știind bine acest lucru, unii republicani lipsiți de scrupule se apucară să răspândească zvonul prin toată țara că bisericile americane — metodistă, baptistă, reformată, Știința Creștină, anglicană, adventistă, mormonă, și toate celelalte în afară de una — ar trece prin foarte grele încercări dacă ar fi ales președinte domnul Brown. Căci domnul Brown, cleveteau ei cu viclenie, era un agent al Vaticanului și, în cazul în care ar fi ales, stăpânul său, Papa, și-ar lua repede adio de la Roma spre a veni să-și cumpere o casă la Washington, un apartament pe Park Avenue, o reședință de vară în Munții Adirondack, un pavilion de vânătoare în Munții Stâncoși, și ar guverna America cu o mână de fier, avându-l pe ne vrednicul domn Brown ca satrap.

Acest zvon, răspândit cu multă dibăcie, se întinse ca vântul și deveni un strigăt de alarmă în toate prezbiteriile, sinoadele și amvoanele, precum și pe străzile dosnice ale lumii protestante americane. Se răspândi și vestea că Garda Papală fusese deja mobilizată și făcea zilnic instrucție cu măști de gaze în vederea unei invazii în Statele Unite. Patrioți de toate nuanțele săriră la arme și denunțară Femeia în Roșu[7] și toate tertipurile ei. Fiicele Revoluției Americane și Ku-Klux-Klan-ul (două bine cunoscute organizații secrete) publicară manifeste, iar un pastor baptist declară că Papa era Anticristul în persoană, iar domnul Brown — cu tot sângele său american — de-o potrivă de păcătos. Toate acestea păreau să pună capăt definitiv speranțelor domnului Brown de a deveni președinte.

Netulburați însă de acest atac mortal, membrii mai vindicativi și nescrupuloși ai partidului democrat născociră contraatacuri calomnioase împotriva domnului Boomer, punându-le iute în circulație. Prin ele se denunța dragostea sa față de negri. Căci există multe milioane de negri în Statele Unite, și multe milioane de albi îi de testă în mod cordial, și nu chiar puțini se tem de ei. Unii democrați vicleni se apucară, așadar, să alerge de colo-colo șoptind cutăruia și cutăruia că domnul Boomer era un negrofil convins. Partenera lui favorită la dans era o negresă uriașă. În fiecare noapte obișnuia să danseze foxtrot cu ea. Și stenografa lui era o negresă, și chiar una foarte neagră, stăruiau ei, care-i citea toate scrisorile personale. Iar în cazul în care ar deveni președinte, avea de gând să-l numească pe fratele ei

---

[7] Denumire dată de protestanți bisericii romano-catolice din pricina purpurii episcopale.

secretar de stat la marină, numind totodată numeroși negri, amirali.

Republicanii negau cu îndârjire aceste afirmații și declarau categoric că domnul Boomer nu dansase niciodată, niciodată, dar niciodată, cu o negresă. Nici chiar la cadril nu avusese vreodată ca parteneră o persoană care să aibă măcar a opta parte sânge negru. Dar chiar și o simplă bănuială în această problemă îi aduse candidatului republican pierderea a câtorva milioane de voturi.

Între Femeia în Roșu și Femeia Neagră, așadar, lupta deveni destul de înfocată, și abia în ultima fază problema a fost rezolvată, și atunci rolul hotărâtor îl jucă instrucția și cultura candidaților. Lucrurile se petrecură în felul următor:

Domnul Brown ținu un discurs care fu radiodifuzat unui public apreciat la cincizeci de milioane de oameni, fără a-i socoti pe mexicani și pe indienii din Oklahoma.

În acest discurs el folosi de mai multe ori cuvântul radio referindu-se la mijlocul prin care cuvintele sale erau transmise atâtor milioane de auditori. Dar, din păcate, domnul Brown prefera să pronunțe acest cuvânt „radio”, cu un au deschis, în vreme ce fiecare din cei cincizeci de milioane de ascultători știa că pronunțarea corectă era „reidio”, cu diftongul ei”. Iar când domnul Brown își repetă greșeala, ascultătorii în numeroasele lor cămine începură să râdă de el, căci toți americanii sunt bărbați și femei culți, iar copiii sunt elevi remarcabili la școală. Și, firește, nimic nu stârnește mai ușor râsul la oamenii culți decât lipsa de cultură la alții. Așa încât, atunci când domnul Brown rosti „radio” pentru a patra sau cincea oară, toată America fu cuprinsă de hohote de râs și performanța aceasta îi aduse pierderea multor milioane de voturi.

Democrații știau însă că mai era totuși o speranță, căci în seara următoare urma să țină și domnul Boomer un discurs, care avea să aibă un public tot de cincizeci de milioane de ascultători, și socoteau că ar putea și el să pronunțe greșit vreun cuvânt sau două, ceea ce ar egaliza scorul. Așteptară deci cu nerăbdare ca vocea lui să le parvină, pripită și gâfâitoare, din eter, poticnindu-se de vreun cuvânt simplu în zborul ei rapid spre coastele Pacificului și ale Atlanticului, spre plaiurile din Dakota și spre luncile reavăne ale Floridei. Fură însă dezamăgiți, căci discursul domnului Boomer cuprindea foarte puține cuvinte. Era alcătuit aproape în întregime din cifre. Sin gura speranță care le mai rămânea era ca aceste cifre să cuprindă erori de calcul și democrații se rugară fierbinte să fie așa. Discursul se desfășurase în felul următor:

„În anul 1924, sub administrație republicană, Statele Unite au exportat automobile în valoare de 7.363.011 dolari, locomotive în valoare de 4.107.865 dolari; filme în valoare de 20.103.719 dolari; ustensile gospodărești de 2.304.108 dolari… ridicându-se deci la un total de 5.000.983.010. În 1927, tot sub administrație republicană, am exportat mașini în valoare de 9.461.023 dolari; locomotive în valoare de 5.078.101 dolari; filme în valoare de 35.765.113 dolari; ustensile gospodărești de 3.105.678 dolari… însumând deci în total 9.163.045.500 dolari. Aceasta reprezintă o creștere de 4.162.152.490 dolari; un rezultat îmbucurător datorit în mare parte cinstei, sârguinței și abilității comerciale a

consilierilor republicani. Dacă mă veți alege pe mine președinte, comerțul nostru exterior va cunoaște o nouă creștere de cinci miliarde dolari în următorii patru ani”.

Dintr-un capăt în altul al țării, din Maine până în Insula Catalină, din cele două Dakote până la Palm Beach, bărbați și femei stătură cu creioanele în mâini notând aceste cifre impresionante; adunând unele, totalizând altele, scăzând ici cu dibăcie, verificând colo rezultatele — pentru ca apoi să răsară din milioane de gâtlejuri afirmația triumfătoare: „Are dreptate, așa e!” iar din alte milioane de guri recunoașterea amărâtă: „Așa e”.

Domnul Boomer mânuise cifrele corect. Însemna deci că, la fel ca toți bunii americani — era un om cu școală. În felul acesta dobândi multe milioane de voturi și în noiembrie fu ales președinte…

Cu câteva clipe înainte de a pleca la Washington — în vreme ce aștepta să i se aducă bagajele jos — Juan fu în măsură să dea o mână de ajutor unei doamne a cărei fustă se agățase, pironind-o pe loc, în ușa rotitoare a ho telului. Era o doamnă cu o înfățișare respectabilă și un piept impunător. Chiar captivă fiind întrunul din compartimentele ușii rotitoare, își păstra demnitatea; se în crunta, dar încruntarea ei dovedea nerăbdare iar nu tulburare. „Țțț !” rosti ca, și necazul ei era împotriva ușii și nu împotriva ei înșiși. După ce Juan o ajută să-și des prindă fusta, îi mulțumi fără efuziuni.

Soțul ei, care o aștepta afară, o întrebă:

— De ce nu porți și tu fuste scurte ca toate celelalte femei?

— Am trecut de șaizeci de ani și mă îmbrac cum îmi place! – răspunse ea sigură de sine.

Soțul ei era un bărbat simpatic și pântecos, cu o față roșie, ochi clipitori, și părul alb. Îi făcu cu ochiul lui Juan și spuse:

— Ușa aceea n-ar fi putut agăța fusta unei fetișcane fără să sară din țâțâni.

Apoi își urmă soția într-un taxi.

Plecau și ei la Washington, și în vagonul salon de la capătul trenului, Juan îl întâlni din nou pe bătrânul domn. Citea un roman, dar când Juan luă loc alături de el, închise cartea cu hotărâre, parcă bucuros să scape de ea, și spuse:

— Încă una din cărțile acelea nemțești despre război care îți dă durere de mațe. Cine naiba a câștigat de fapt războiul, poți să-mi spui?

— Am uitat ultima teorie, spuse Juan.

— Teorie? izbucni bătrânul. Nu e nevoie de teorii în astfel de probleme. E limpede ca un izvor. E… nu ești cumva neamț?

— Sunt englez.

— Atunci ar trebui să știi mai bine, în loc să vorbești de teorii.

Domnul cel bătrân mesteca tutun — tutunul pe care îl avea în gură nu-l împiedica să vorbească — și acum voia să scuipe. Căută din ochi o scuipătoare, dar nu era niciuna în apropiere, iar gura îi era plină. Dovedi oare care enervare și privi furios dintr-un capăt la celălalt al vagonului, până ce un călător care ședea în fața lor observă situația și-și deznodă picioarele, spre a scoate la iveală scuipătoarea care fusese mascată de ele. Domnul eu părul alb scuipă tare și precis,

o țâșnitură lungă și cenușie care nimeri chiar în centrul scuipătoarei. Călătorul între ale cărui picioare zăcea scuipătoarea și le petrecu din nou unul peste celălalt.

Domnul cu părul alb îl întrebă pe Juan de cât timp se afla în America și cu ce se ocupa.

— Am fost la Motley câtăva vreme, spuse Juan.

— Și de ce te-ai dus acolo?

— Pentru mai multe motive. Bănuiesc că o legătură de familie a fost motivul precumpănitor.

Sprâncenele domnului cărunt se arcuiră brusc:

— O legătură de familie?

— Mama mea era o Motley — și mai este încă, oricât de curios s-ar părea.

— Care din ele?

— Charlotte.

— Fiica lui Lowell care a plecat în Anglia și s-a măritat cu vărul ei? Pentru Dumnezeu! Soția mea a fost la nunta mamei dumitale, tinere! Care ești — Noel sau Juan?

— Juan.

— Acesta nu e un nume potrivit pentru un băiat. Ce nevoie a simțit mama dumitale să dezgroape scandalul acela vechi?

— Bănuiesc că o amuza.

Domnul cu părul alb îi spuse lui Juan că se numea Carey Dekker. Fusese guvernatorul Carolinei de Vest. Și adăugă că Juan trebuia să vină s-o cunoască pe soția lui, care avea să fie încântată să afle că era fiul prietenei ci Charlotte Motley, la a cărei nuntă a luat parte; căci Abbie, mătușa lui Charlotte, fusese colegă de școală cu ea și stăruise să vină la nuntă, și făcuse călătoria cu Harley și Lettice Blood…

— Dar ce te pot interesa pe dumneata lucrurile acestea? M-a luat gura pe dinainte, și tot o să trebuiască să le auzi din gura neveste-mii, încât hai mai bine să mergem la ea.

Și astfel, în compartimentul soților Dekker, Juan ascultă vreme de o oră și ceva descrierea de către doamna Dekker a nunții mamei lui și a tuturor celor care fuseseră de față; și răspunse cu mult tact la sute de întrebări, pricinuind însă mare mirare când mărturisi că până atunci nu se dusese încă să vadă pe niciuna din rudele lui americane.

— N-ai fost să-i faci o vizită bunicului și bunicii dumitale, sau mătușii Abbie Rothmer, sau unchiului Edward, ori unchiului Bryant și mătușii Ruth Maitland Motley, și verilor dumitale Clifford și Francis, și Marcia și Sylvia și Russel?

Doamna Dekker îl privea cu ochii măriți de uimire peste pieptul ei impunător.

Juan lămuri că atunci când debarcase la New York, toți aceștia se aflau plecați în vacanță prin locuri îndepărtate, și că de când plecase de la Motley, nu prea avusese prilej de a-i vizita!

— Bineînțeles, adăugă el, îi cunosc mai pe toți. Bunicul meu Lowell a venit în Anglia îndată după război, și unchiul Bryant și mătușa Ruth au stat la Mallieu un an

sau doi mai târziu. Cele două fete — Marcia și Sylvia — au venit cu ei, dar erau foarte mici și nu le-am văzut prea mult.

— S-au făcut fete frumoase acum, spuse doamna Dekker cu înțeles.

— Ar merita să le vezi ceva mai mult acum, adăugă guvernatorul, cu o clipire șugubeață spre Juan.

— Știți multe lucruri despre rudele mele, constată Juan.

— O cunosc pe mătușa dumitale Abbie Rothmer de cincizeci de ani, îl lămuri doamna Dekker, și m-aș socoti cu adevărat vinovată dacă n-aș ști *totul* despre prietenii mei. Și aș avea o părere foarte proastă despre ei dacă ar uita numele mătușilor, verilor și copiilor și nepoților mei, da, chiar și numele servitorilor mei.

— Oamenii ne interesează, spuse guvernatorul, și la noi, în Sud, mai avem timp să scriem și să citim scrisori.

— Și în Carolina de Vest știm cine ne-au fost bunicii și ne place să-i știm și pe ai altora. Nu vreau să spun prin asta că familia dumitale are vreo legătură cu Sudul, în afară de mătușa dumitale, Rachel Legare din Charleston, săraca de ea. Ai de gând să te duci s-o vezi?

— Plănuisem să-i fac o vizită, spuse Juan.

— Să te duci neapărat, căci e cea mai drăguță bătrânică pe care am cunoscut-o vreodată. Nu vrea să aibă nimic a face cu Motley-ii din Nord, dar dumneata ești englez, așa că e-n regulă.

— Unde ai să stai la Washington? întrebă guvernatorul.

— Nu știu încă, răspunse Juan.

— Atunci e bine că te-am întâlnit, căci dacă nu ți-ai rezervat o cameră, nu e nicio posibilitate să mai găsești una acum. Washingtonul e plin ca un ou. Vino cu noi la Hotelul Mayfair și vom aranja totul.

— E foarte amabil din partea dumneavoastră!

— Mătușa dumitale Abbie și cu mine am fost la școala împreună, spuse doamna Dekker, și dacă n-ar face și ea același lucru pentru un strănepot al meu, aș zice că a pățit ceva. Prietenia își are îndatoririle ei, și mie personal îmi place să le îndeplinesc. Acum spune-mi, mama dumitale are oare de gând să vină în America în timpul șederii dumitale aici?

Hotelul Mayfair era o clădire imensă și pompoasă, cu un prim etaj grandios ocupat de o mulțime de oaspeți, cu ascensoarele pline cu nenumărați pasageri, cu restaurantele și barurile permanent ticsite, și cu băieți de serviciu care alergau mereu de colo-colo, strigând diferite nume cu o voce tare și pătrunzătoare. Juan obținu o cameră mică în apartamentul rezervat soților Dekker și se simți foarte bine în ea.

Washingtonul, descoperi el, era ușor de recunoscut că e o capitală. Stilul arhitectural al orașului era demn și solemn. Existau spații deschise frumos împodobite cu flori și străjuite de numeroase statui. Era limpede că dezvolta rea orașului nu fusese niciodată stânjenită de considerații negustorești, ci modelată după principii artistice și plănuită pe linii nobile…

— Oricine ar recunoaște în Washington o capitală, dar nimeni n-ar ghici că este

capitala Americă, căci părea un oraș european. Aici nu prea găseai dreptunghiularitatea gigantică pe care o întâlneai la New York sau Chicago sau Detroit, ci numeroase curbe, balcoane, un aer de demnitate fericit îmbinată cu rotunjimi și adeseori susținută de coloane impozante.

Până și ploaia — căci ploua — părea mai prietenoasă datorită unor linii atât de maiestuoase, și cădea mai binevoi tor asupra domului Capitoliului decât o dovedea față de unghiurile și muchiile abrupte ale unei străzi mărginite de zgârie-nori…

Guvernatorul și doamna Dekker urmau să ia parte la o masă semioficială, și Juan își închipui că va rămâne singur în seara din ajunul zilei instalării președintelui.

Însă guvernatorului nici prin gând nu-i trecea să-și lase noul oaspete lipsit de distracția cuvenită, încât în cursul după-amiezii îl prezentă pe Juan la trei cunoștințe de-ale sale pe care le găsise la hotel: senatorul Auber din Minnetonka, domnul Boles din Baltimore și colonelul Handyman din garda națională.

— Băieții aceștia vor avea grijă de dumneata, spuse el. Iau cu toții masa aici și au poftit și un prieten – Alfred Adelaide.

— Am auzit de el.

— Nici nu e greu, spuse guvernatorul. În sfârșit, sper că ei te vor distra. Poți avea toată încrederea în whisky-ul senatorului, dar nu juca pocher cu el.

Senatorul se simți măgulit, protestând însă că nu pune niciun fel de patimă la jocul de pocher și că, de fapt, nu se împăca cu ideea de a câștiga bani la jocul de cărți — și avea într-adevăr o înfățișare de-om serios și cucernic, cu totul potrivnică aceleia a unui amator de jocuri de noroc.

Guvernatorul făcu cu ochiul și-l tratâ de bătrân ipocrit (și așa și e — îi șopti lui Juan). Domnul Boles, un bărbat voinic, observă că ipocrizia nu este altceva decât o altă față a omului de stat, iar colonelul Handyman, care ora foarte șleampăt și prost îmbrăcat pentru un ostaș, spuse că în timpul războiului jucase adeseori pocher pe mize mari. Se irosiră cam douăzeci de minute cu aceste pălăvrăgeli, și apoi guvernatorul trebui să plece să se îmbrace și, luându-l pe Juan cu el, îi spuse confidențial:

— Nu sunt interlocutorii cei mai strălucițI din America, dar sunt cei mai buni pe care i-am putut găsi într-un termen atât de scurt. Toată lumea ia masa în oraș în seara asta. S-ar putea totuși să-l găsești pe Adelaide interesant. Eu nu-i citesc niciodată proza, dar are mare priză la public.

Cu toate că erau relativ puține persoane care să-l fi văzut vreodată, domnul Adelaide era unul din oamenii cei mai cunoscuți din Statele Unite. Era ziarist. În fiecare zi scria la ziar un articol critic despre diferite subiecte de actualitate — zece scurte paragrafe care puteau cuprinde sfaturi la adresa modicilor, mici predici, sau impresii dintr-o călătorie cu avionul — și articolul apărea simultan în sute de ziare în diferite colțuri ale țării. Domnul Adelaide era un patriot înfocat. Socotea că America era nu numai țara cea mai mare și cea mai bogată din lume, dar și cea mai artistică, mai omenoasă și mai luminată de asemenea, și această credință îl îndemna să disprețuiască adânc toate celelalte națiuni. Bineînțeles, nu le ignora. Cita în mod frecvent țările europene, cu scopul de a arăta într-un final optimist cu

cât este mai bine să trăiești în America. În ciuda acestei stări binecuvântate de care se bucura și el, domnul Adelaide nu era totuși un om cu desăvârșire fericit, căci patriotismul său era mereu exasperat când se gândea la marina britanică și la continuitatea stăpânirii britanice în India. Din pricina aceasta era veșnic cu ochii-n patru spre a dibui un semn de decadență în Marea Britanie și, fiind naiv pe lângă faptul de a fi patriot, și încrezător în minuni deși atotștiutor, în articolele sale apăreau adeseori știri de felul următor:

> Există o vacă la ferma domnului Cutare din California, care deține recordul mondial ca producătoare ele lapte. În fiecare zi în cursul anului trecut această vacă a dat 13,23 litri de lapte de gradul A, certificat ca fiind total lipsit de bacterii. Dar nu numai anul trecut, ci și *în fiecare zi în ultimii trei ani* a făcut acest lucru, fără a sări o zi. Nicio altă vacă din nicio altă țară din lume nu poate egala acest record.
>
> *
>
> A fost odată o vreme când „Voioasa Anglie" era vestită pentru vacile ei, dar vacile engleze, ca și marina britanică, nu mai sunt ceea ce erau. Ele nu dau atât lapte cât dau vacile americane, iar puținul lapte pe care-l dau nu este bun. An glia mai poate să facă încă multe lucruri, dar e pe cale să-și piardă iscusința ei în materie de produce lactate, laolaltă cu stăpânirea ei asupra coloniilor.
>
> *
>
> Populația Chinei trece de 400.000.000 de locuitori. Aceasta reprezintă un număr foarte mare de oameni, dar puterea lor individuală de cumpărare este scăzută. Milioane de țărani din China mor fără să fi văzut vreodată un automobil, și alte multe milioane *ar* muri fără a fi văzut vreodată unul, dacă n-ar fi geniul inginerului american și munca oamenilor de afaceri americani. Datorită acestor doi factori, cel puțin șaizeci la sută din populația Chinei știe azi cum arată un automobil. Ca atare, civilizația noastră folosește întregii lumi.

Înfățișarea domnului Adelaide te dezamăgea. Juan se aștepta ca ziaristul cel mai bine plătit din lume — salariul său se ridica la 150.000 dolari pe an — să fie un om cu prestanță: un fel de profet, inflexibil, ca Napoleon tânăr, ager la minte ca Shelley și, la fel ca acesta, dovedind în fiecare gest al său o neliniște căutătoare. Dar domnul Adelaide nu semăna cu niciunul din aceștia.

Părea să fi adunat trăsăturile, hainele și tot ce privea persoana sa într-un fel cu totul întâmplător și să le fi lăsat să se dezvolte de-a valma, fără a fi reușit vreodată să facă din ele un tot mulțumitor. Arăta de parcă ar fi împrumutat diverse articole neînsemnate — un nas, doi ochi, un smoching, și așa mai departe — de la o seamă de persoane neînsemnate, și a fi uitat să le dea înapoi.

Era ca fotografia compozită a chipurilor a o sută de nulități, și Juan nu reuși să-și amintească fața sa nici chiar un minut. În timp ce vorbea cu senatorul Auber,

auzea vocea publicistului și se întreba cu mirare: Cum o fi arătând? Cu câteva clipe mai târziu, ascultând poate la cele ce le spunea domnul Boles, atenția îi fu stârnită iar de o declarație oarecare a lui Adelaide, și din nou încerca să-și aducă aminte cum arăta. Însă în zadar. Imaginea nu voia să se închege. Singură, vocea era de neuitat, și răsuna ca un clopot dogit.

După ce se termină cina, căzu un fel de tăcere plină de făgăduieli, în cursul căreia toți oaspeții priveau la senator și apoi în altă parte. În sfârșit, acesta tuși, și spuse:

— Ei bine, domnilor, eu unul nu sunt băutor, după cum cred că știți, dar vremea e aspră și am din întâmplare o sticlă-două cu whisky în camera mea. Ați vrea să veniți sus să-l gustați?

Toți se ridicară iute în picioare și, în drum spre ascensor, senatorul îi spuse unui băiat de serviciu că dorea să i se aducă câteva sifoane sus. Când acestea, sosiră, turnară puțin sifon în whisky-urile care, spre a nu pierde timp, fuseră deja turnate în pahare, și ciocniră în sănătatea noului președinte al Statelor Unite.

— Și asta înseamnă continuarea prosperității noastre, exclamă domnul Boles.

— Care nici nu poate fi oprită, adăugă domnul Adelaide.

— Sub Boomer nu poate fi oprită, spuse senatorul.

Dacă ar fi fost ales Mike, ar fi fost altceva. El s-ar fi putut pronunța pentru abrogarea Amendamentului Optsprezece, dar cu Boomer nu merge să se atingă nimeni de prohibiție. Nu, domnule! Mi-a spus-o chiar el. Prohibiția rămâne în picioare încă patru ani de zile, și atâta vreme cât există prohibiția țara va rămâne prosperă.

— Bine graiești, domnule senator, spuse domnul Adelaide dându-și paharul pe gât. Știți dumneavoastră, urmă el, că prohibiția a abătut în mai puțin de zece ani suma de cincisprezece miliarde de dolari de la comerțul cu alcool? în loc de a fi risipită pe băuturi, această sumă imensă a fost folosită pentru cumpărături productive și constructive. Ca să vă dau un singur exemplu: în 1919 erau două mii de frigidere în Statele Unite. Astăzi, sub prohibiție, există un milion și un sfert. În 1919 exista numai un milion de mașini de spălat electrice, și astăzi nu sunt mai puțin de șase milioane. Acesta este rezultatul prohibiției. Reflectați, domnii mei! Astăzi sunt prea puține cămine atât de lipsite încât să nu aibă o mașină de spălat, un frigider, un radio, și toate aceste produse, aproape culturale, ale civilizației, sunt achiziționate cu acele cincisprezece miliarde de dolari care nu s-au dus pe rom.

— Aceasta te face în adevăr să meditezi, spuse colonelul.

— Cincisprezece miliarde de dolari, ofta domnul Boles.

Conversația se purtă apoi în domenii financiare, politice și personale. Juan auzi afirmații sentențioase ca: „Bursa nu a început să desconsidere prosperitatea e și „Aceasta e o nouă eră a investițiilor”. Ascultă neatent anecdote anoste cu privire la viața scandaloasă a unui magnat al petrolului, a unui episcop reformat, și a unei doamne care fusese în termeni foarte amicali cu penultimul președinte. Senatorul afirmă că Senatul vota mai multe legi decât Camera și că avea în general un rol mai însemnat decât aceasta. Vorbi despre pulsul națiunii… Juan se întrebă dacă

cuvintele au vreun înțeles. Desigur, arareori cuprind înțelesul pe care socotesc că-l au cei ce le folosesc și adeseori sunt tot atât de lipsite de înțeles ca un cor de broaște. Nouă zecimi din cuvinte nu sunt decât gângăveli de papagal; necântărite, negustate, neîncercate, ci pur și simplu repetate; o monedă simbolică cu fața ștearsă printr-o folosire prea îndelungată. Există fraze întregi care dăinuie la suprafața memoriei publice și care sunt vânturate de zeci de mii de ori pe zi — suflate de pe limbă, reflectate de timpan — fără vreo gin di re care să le dea viață; iar nouă zecimi din aceste nouă zecimi zadarnice nu le ascultă nimeni. Încât sunt de două ori inutile. O măruntă tulburare a atmosferei. *Brree-eo-ec, oac-oac.* „Senatul, dacă înseamnă cu adevărat ceva, este o adunare deliberativă, și în virtutea puterii sale deliberative, un scut al libertății…Vreau să se treacă în procesul verbal al ședinței că am spus că… Mi-au făcut cinstea să mă… Năzuințele poporului…”

Trecu o oră în felul acesta. Tot ce spuneau senatorul și oaspeții săi mai fusese spus eu alte prilejuri și va fi repetat și altă dată… Oamenii vorbesc fiindcă au darul vorbirii, precum îl au maimuțele pe acel de a se legăna atârnate de coada lor. Vorbăria ajută să treacă timpul, care altfel ar atârna ca o piatră de moară de gâtul omului.

Oamenii se leagănă de la o zi la alta prin limbile lor lungi și agățătoare… Și nefiind mulțumiți cu vorbăria singură, oamenii au mai descoperit procesele de fermentare și distilare, și au aflat în alcool solventul perfect al Timpului.

Minutele se topesc în alcool ca zahărul în apa caldă. O seară întreagă se poate târî într-o sticlă, ca macheta unei corăbii eu pânze… Amuzat de aceste născociri ale imaginației sale, Juan se concentra și începu să dea mai multă atenție conversației la care, în ciuda dezamăgirii pe care i-o pricinuia, dorea acum să participe și el.

— Suntem o țară măreață, spunea senatorul. Umpleți-vă paharele și beți inimos.

— E un whiskv remarcabil, observă colonelul.

— Avem traficanți buni aici la Washington, se lăudă senatorul.

Domnul Adelaide îl întrebă pe Juan ce părere are despre America.

— E cam greu de spus numai în câteva cuvinte, începu Juan, dar am ajuns la părerea oarecum neobișnuită…

— Firește, spuse domnul Adelaide, trebuie să vi se pară excepțională ca tuturor celor care vin din Lumea Veche. Vedeți că poporul american a creat un rai nou și un pământ nou, și sunteți pe bună dreptate uluiți. Noi am zvârlit la gunoi lucrurile vechi, și în locul lor am implântat o epocă glorioasă, de care nu s-a bucurat niciodată niciun popor din lumea noastră.

— Aceasta nu este exact ceea ce voiam eu să spun, se împotrivi Juan, dar domnul Adelaide ceru tăcere cu mâna și vorbi mai departe:

— Anul trecut, femeile din America au cheltuit șaizeci de miliarde de dolari. O mare parte din acești bani au folosit la cumpărarea a ceea ce ați numi, poate, articole de lux, însă ceea ce Lumea Veche consideră articole de lux, noi le socotim

necesități. Sigur, un milion de dolari sunt bani grei. Și un miliard de dolari este de zece ori atât, o sumă într-adevăr considerabilă. Dar șaizeci de miliarde e colosal! Ar părea o sumă de necrezut oricui nu cunoaște avuția nesecată a Americii. Oare ar cheltui femeile din Franța, sau Germania, sau Anglia o sumă atât de mare într-un an? Nu cred. Nu cred niciun moment.

De fapt, știu precis că nu, deoarece nu au atâția bani de cheltuit. Atunci, de ce ar mai ține socoteală oamenii noștri de stat de ceea ce cred, sau fac Franța și Germania și Anglia?

Domnul Adelaide își mai turnă puțin whisky și privi triumfător la Juan.

Senatorul Auber împărtășea domnului Boles și colonelului Handyman tainele succesului în viața politică:

— A fost obiceiul meu de o viață întreagă, spunea el, să sar din pat la ora șase și treizeci. Fac o scurtă plimbare pe jos înainte de gustarea de dimineață, care constă din câteva fructe, numai o jumătate de ceașcă cu cafea, și un terci de cereale făcut în casă, din două părți de tărâțe cu o parte de fulgi de ovăz. Un bol alimentar serios, după cum vedeți. După această masă frugală, fac câteva masaje la vibratorul pe care-l țin în camera mea. Aceasta îți îngăduie să începi ziua în condiții bune. Iar în ce privește regulile de comportament pe care mi le impun în timpul zilei de muncă, am observat de foarte multă vreme că e o dovadă de înțelepciune să fii adeseori de altă părere decât subalternii tăi, dar gata întotdeauna să dai un sprijin leal superiorilor.

— Un sfat foarte sănătos — și un regim cum nu se poate mai bun, aprobă domnul Adelaide, care își ciulise urechea atunci când senatorul pomenise despre gustările de dimineață, căci încă unul din subiectele sale preferate era dietetica. Sper, domnule senator, că nu neglijezi spanacul.

Spanacul este cu adevărat un aliment foarte prețios. L-am recomandat chiar deunăzi episcopului Vent al bisericii metodiste. Avusese anumite tulburări gastrice și medicul său îl pusese la un regim lactat. I-am spus însă că e o greșeală.

Omul nu poate trăi numai cu lapte. Numai pruncul nou-născut poate să facă acest lucru, din pricina constituției specifice a ficatului infantil. Dar adulții au nevoie de fier, și spanacul e plin de fier. „Mâncați spanac”, i-am spus episcopului. „Nu nesocotiți sfatul medicului dumneavoastră, deoarece orice profesionist american a primit învățătură desăvârșită și își cunoaște meseria și e vrednic de respectul nostru cel mai adânc. Dar dumneavoastră adăugați spanac la regimul dumneavoastră și o să vedeți ce bine o să vă simțiți”. Episcopul a fost foarte impresionat de cele ce i-am spus.

— Asta îmi reamintește ceea ce voiam să spun, vorbi Juan, când m-ați întrebat ce cred despre America.

— Numai o clipă, interveni domnul Adelaide. Problema asta cu spanacul mai are și un alt aspect. Oricine îl mănâncă are o îndoită satisfacție. Își face nu numai bine lui însuși, dar și producătorilor de spanac, și cum spanacul american este cel mai bun din lume — niciun alt soi nu conține atâta fier — cei ce-l produc merită încurajarea noastră entuziastă. Acum, domnule Motley, ce voiați să spuneți?

— Nu prea are importanță, spuse Juan.

— Totul are importanța, spuse domnul Adelaide cu severitate. Dacă n-ar avea importanță, Creatorul nostru nu și-ar fi bătut capul să-l creeze.

Colonelul Handyman își sorbea whisky-ul cu o figură meditativă.

— E oare adevărată povestea aceea cu serata de la judecătorul Moper? întrebă el. Desigur a fost mușamalizată, dar am auzit că mai mulți invitați sunt și acum orbi, și că medicii nu ar mai avea nicio speranță.

— Perfect adevărat, spuse senatorul. E o adevărată tragedie. Trei din ei au orbit complet. Tânărul Moper, un băiat de mare viitor; unchiul său din Kansas, un om foarte valoros; și logodnica tânărului Moper, o fată încântătoare, după câte mi s-a spus. Vedeți ce se întâmplă când ai de-a face cu un traficant necunoscut! Poșirca pe care au băut-o conținea alcool metilic.

— Paralizează nervul optic, spuse domnul Boles sentențios.

— Dar te poți încrede oare în vreun traficant? întrebă

Juan. Nu există întotdeauna riscul unui accident? S-ar putea să fie alcool metilic și în whisky-ul acesta.

— Pentru Dumnezeu, nici nu pomeni de așa ceva, ex clamă domnul Adelaide, golindu-și paharul și cutremurându-se. Orbire! Nici nu pot să mă gândesc la așa ceva.

— Puteți fi siguri de marfa asta, spuse senatorul.

— Parc să nu mai aibă același gust ca acum câteva minute, vorbi colonelul.

— Crezi, într-adevăr? întrebă domnul Adelaide nervos.

— Prostii, spuse domnul Boles. Nu vezi că te tachinează!

Treptat, domnul Adelaide își recăpăta încrederea, în timp ce domnul Boles povestea ceva despre o criză la Bursă. Era o poveste răscolitoare despre niște agenți care au pus toți banii pe o anumită acțiune, și clienții care nu voiau să vândă până nu se urcă, și acțiunile au pierdut două, trei, ba chiar cinci puncte între vânzări, și ordinele de vânzare care se îngrămădeau în timpul nopții; și despre acțiuni care se vând la prețul pieței", și altele care merg până la miile tradiționale.

Juan habar n-avea despre ce era vorba, dar asculta cu atenție, dând din cap de parcă se pricepea, și aplaudă la sfârșit… Whisky-ul lucra în vinele lui, cărându-și încărcătura obișnuită de încredere în sine până la fiecare părticică din trupul său. Sângele lui, mai ușor și mai îndrăzneț decât sângele sobru, țâșnea năvalnic din inima lui, trecea nepăsător prin artere, se vira cu stăruința-i obișnuită până în răstoaca vaselor capilare, și se întorcea cu încredere mărită prin rețeaua vinelor. Juan se simțea în stare să înfrunte un expert în finanțe în chiar specialitatea sa. Era gata să dezbată cu un episcop canoanele cele mai misterioase ale bisericii; cu un general, strategiile militare. Hotărî, în schimb, ca de îndată ce va prinde prilejul, să le spună acestor americani eminenți ce credea el despre America…

— Avuția în slujba omenirii, spuse senatorul. Acesta este lucrul pe care vreau să trăiesc să-l văd. Ce-ar fi dacă ai mai destupa o sticlă, domnule colonel?

Domnul Adelaide îl încredința că acest ideal se apropia cu pași repezi.

— Anul trecut, au fost 11.000 de asasinate în America.

Din numărul acesta au rămas numai 249 condamnări și treisprezece executări capitale. Ca atare, instanțele noastre devin pe zi ce trece mai umanitare și oamenii se poartă mai cu milă față de slăbiciunile fraților lor. Astăzi, așa cum prevedea Emerson: „Nu-i drămuită calitatea milei".

— Oare sticla asta este de aceeași proveniență ca și cealaltă? întrebă domnul Boles. Pare să aibă un gust oare cum diferit.

Domnul Adelaide își gustă whisky-ul, neliniștit:

— Sper că nu are nimic, spuse el, sorbind din nou.

E foarte tare, nu-i așa?

— Sigur că n-are nimic, spuse senatorul, supărat. I-ai speriat pe toți cu gluma dumitale, Motley.

— Dacă este cineva în care poți avea toată încrederea că are un alcool bun, apoi acela este un senator al Statelor Unite, spuse colonelul, măgulitor, și umplu toate paharele.

— Așa e, așa e! spuse Juan, salutând din cap pe gazdă.

— Omenirea, rosti senatorul, visător. Cuvântul însuși este înălțător. Dacă te gândești ce putere imensă ține universul închegat, și-ți amintești că aceeași putere dă formă lacrimii de pe obrazul unei mame — hm! Ei bine, aceasta este o comparație foarte grăitoare și ar trebui să ne învețe pe toți câte ceva. N-ai dori, domnule Motley, ca țara dumitale să adopte o atitudine mai umanitară față de India de pildă? Ce lecție ar fi pentru întreaga lume dacă englezii s-ar lăsa convinși să se poarte cu bieții hinduși așa cum ne-am purtat noi cu indienii noștri!

Juan fu oarecum uimit de această sugestie, căci știa că aproape toți indienii nord-americani fuseseră exterminați, iar senatorul Auber părea un om prea blând ca să poată susține ideea unui pogrom în India. Și, firește, nici nu se gândea la așa ceva.

— Nu crezi că oamenii aceia au firi atât de blânde și c-ar trebui să fie lăsați în pace, întrebă el, așa cum i-am lăsat și noi pe indienii supraviețuitori în pace, în rezervații potrivite, ca să-și ducă viața fără amestec din afară și în conformitate cu propriile lor valori spirituale? Eu cred că da. De fapt, am de gând să propun senatului la cel mai apropiat prilej, să examineze — în termenii cei mai amicali, bineînțeles — măsurile ce se pot lua spre a acorda independență Indiei pe linia pe care am indicat-o mai sus.

— Ce părere ai despre asta, domnule Motley? întrebă domnul Adelaide, lingându-și buzele. Englezii sunt pe punctul de a înfrunta o criză foarte serioasă în India, nu-i așa?

— Nu cred, spuse Juan cu răceală, și în orice caz aș prefera să vă spun ce părere am eu despre Statele Unite.

Senatorul și domnul Au bor zâmbiră cu un aer superior, dar atitudinea lui Juan îi împiedică să-l întrerupă. Era totuși ciudat cum un pic de whisky îl făcea adeseori filosof; ceva mai mult whisky îl făcea bătăios; și puțin mai mult încă îi dădea un aer pontifical. Juan urmă:

— De obicei, sunt un om tăcut: arareori vorbesc mult.

Văd tot felul de lucruri și ajung la concluzii foarte interesante cu privire la ele, pe care însă obișnuiesc să le păstrez pentru mine. Dar acum vreau să vă explic de ce nu pot împărtăși părerea pe care dumneavoastră — împreună cu majoritatea americanilor — o aveți că America se află în fruntea lumii în privința tuturor artelor civilizației.

Această credință a dumneavoastră se întemeiază pe un belșug de invenții mecanice în toată țara: avioane, săli de baie și gramofoane. Recunosc că aceste lucruri sunt destul de moderne, dar, în ciuda lor, America este de fapt o țară ciudat de înapoiată. Mie, personal, îmi place, dar aceasta nu mă orbește într-atât încât să nu văd că ea este ultimul sălaș al romantismului și al altor fenomene medie vale. De pildă, se comit mai multe crime în America decât s-au comis în Anglia de la Războiul celor Două Roze încoace; poporul vostru este tot atât de apatic față de guvernul central precum erau șerbii și iobagii; spre a reuși să realizați ceva, trebuie să recurgeți la tot felul de speculații; credeți în ghicitori și alhimiști, atâta vreme cât vorbesc din Wall Street; legea prohibiției este un exemplu tot atât de patent de legislație de clasă cum erau legile de vânătoare ale regilor Plantageneți; universitățile încurajează o industrie anostă și medievală; ziarele dumneavoastră sunt tot atât de pline de personaje ca și prologul Povestirilor din Canterbury și prietenia pe care o legați cu atâta ușurință — o trăsătură încântătoare, mărturisesc

— Seamănă leit cu aceea pe care o aveau între ei pelerinii lui Chaucer.

Ajuns aici, Juan se opri ca să mai răsufle puțin, iar toți ceilalți se repeziră să-l întrerupă, să-l contrazică și să protesteze zgomotos. În clipa aceea, în cameră, coborî o beznă îngrozitoare, urmată de o tăcere mormântală.

Această tăcere nu dăinui decât o clipă, și apoi se auzi vocea domnului Adelaide scoțând un țipăt înspăimântător:

— Am orbit, am orbit, o, Dumnezeule, am orbit!

Juan clipi în întuneric. Prin fața ochilor îi pluteau stele fantomatice, cenușii și verzi. Să fie oare adevărat? Nu-i venea să creadă, dar totuși simți un fior de spaimă.

— O, o, o, am orbit! se tângui domnul Adelaide. Am știut tot timpul că era alcool metilic!

— Prostii! strigară domnul Boles, colonelul și senatorul în cor. E o pană de electricitate, atâta tot.

Juan râse:

— Firește că e o pană, spuse el cu încredere.

— Nu vedeți nici dumneavoastră? Atunci ați orbit cu toții. Dumnezeu ne-a luat lumina ochilor — vocea domnului Adelaide era întretăiată de suspine — așa cum i s-a întâmplat tânărului Moper, pentru că am călcat legea. Orb! Orb! Și am fost un păcătos toată viața mea. Am încurajat mândria și aroganța; am mințit; i-am înșelat din ciudă pe semenii mei și acum am orbit de-a binelea. O! O! O!

— Taci, pentru Dumnezeu! spuse senatorul, mânios. N-are nimeni un chibrit?

Dar nimeni nu putu găsi chibrituri, în afară de Juan, care le vârî repede în buzunar, în timp ce domnul Adelaide, care băuse mai mult decât toți ceilalți, striga:

— Nu vreau să tac! Vreau să mă căiesc ! Mă căiesc acum, deoarece am mințit și am stârnit neînțelegere între popoare. Am răspândit calomnii și am ucis adevărul lui Dumnezeu. Am fost un prost și un păcătos și Dumnezeu m-a pedepsit cu orbirea! Dar nu voi mai scrie un singur cuvânt, niciodată, niciodată, niciodată, dacă Dumnezeu îmi redă vederea. Vai, Doamne, Dumnezeule!

Se auzi un foșnet de hârtii rupte. Domnul Adelaide distrugea notițele pe care le avea în buzunar, notițele articolelor care urmau să umple paginile întâi ale ziarelor din întreaga țară. Apoi, spintecând întunericul, sună telefonul. Colonelul, care se afla mai aproape, se poticni spre aparat și ridică receptorul.

— Alo, spuse el. Ce spuneți? O siguranță arsă? Da, așa m-am gândit și eu. E în regulă, mulțumesc!

Se adresă camerei invizibile:

— S-a ars o siguranță. O să avem iar lumină dintr-un moment în altul.

Lumina se aprinse înainte să fi sfârșit fraza, și toată lumea clipi din ochi în fața strălucire! neașteptate. Domnul Adelaide, eu gura căscată și ochii holbați, privi în jur. Părul îi era vâlvoi și obrajii uzi de lacrimi. Se bâlbâi și, după o clipă de bucurie copilărească, fața i se acoperi de rușine și umilință. Erau cu toții acum dureros de treji, deși cu câteva clipe înainte fuseseră foarte însuflețiți.

— Ei bine, domnule Adelaide, cum e când ești orb? întrebă domnul Boles cu cruzime.

Ziaristul se smiorcăi și înghiți cu noduri; deschise gura ca o pisicuță care caută să zică *miauu,* însă timp de o secundă-două nu ieși niciun sunet, văzându-se numai un gol trandafiriu, o limbă care se arcuia în zadar — și apoi se auzi un mic țipăt ascuțit.

— E-e-eh, făcu domnul Adelaide.

Se ridică zgomotos de pe scaun, tremurând din toate mădularele, și ieși fuga din cameră.

Colonelul și cu domnul Boles râseră cu răutate, iar senatorul rosti:

— Nu ține la băutură!

Juan strânse cu grijă câteva din bucățile de hârtie pe care domnul Adelaide le rupsese și le împrăștiase pe jos.

Pe un fragment citi: „… patruzeci și opt de state fără bariere vamale între ele. Ce n-ar da Europa ca să se bucure de o atare situație?” Pe altul: „Când noi putem să ne îngăduim să construim câte crucișătoare, vase de linie și submarine vrem, de ce să dăm ascultare cererilor de reducere a armamentelor!” iar pe un al treilea: „Toată cinstea doamnei Una Hackett din Bowling, Kentucky, care a născut trei gemeni pentru a doua oară în douăsprezece luni. Șase copii pe an este într-adevăr un record care cu greu poate fi egalat în altă țară în afară de America.

III

La gustarea de dimineață, guvernatorul și doamna Dekker erau prea preocupați cu discutarea ceremoniei care urma să aibă loc în ziua aceea ca să-l cerceteze

prea îndeaproape pe Juan cu privire la felul cum petrecuse în scara precedentă. Îl întrebară cum îl găsise pe senatorul Auber și dacă domnul Adelaide se dovedise un om de societate plăcut; dar înainte ca el să poată răspunde, se zoriră unul pe altul, căci era târziu și străzile aveau să fie atât de ticsite, încât nimeni nu știa cât timp le va trebui ca să ajungă la Capitoliu unde domnul Boomer urma să devină președintele Boomer. După care emiseră câteva zgomote dezaprobatoare cu privire la vreme, căci plouase toată noaptea și mai ploua îndesat, uneori cu rafale piezișe de vânt, uneori căzând în linii drepte, dar fără a da vreodată semn că se va subția sau opri. Parada va fi un dezastru! Bieții soldați! exclamă doamna Dekker.

Și toți bieții marinari, adăugă ca, cu toate că ei sunt probabil obișnuiți cu apa și poate că-i supără mai puțin.

Străzile erau pline de mașini, strălucitoare și ude, și de oameni purtând umbrele care picurau. Nu era departe până la Capitoliu, dar le trebui multă vreme soților Dekker și lui Juan ca să ajungă până acolo și să-și găsească locurile, dat fiind că erau mulți care urmăreau același obiectiv.

Deasupra scării largi care cobora de la Capitoliu se ridicase o platformă cu un pavilion deschis la mijloc, înăuntrul căruia domnul Boomer urma să depună jurământul… De fiecare parte a pavilionului erau locuri pentru persoanele de vază — ambasadorii și membrii ambasade lor, membrii fostului și noului Cabinet, guvernatorii de state, și așa mai departe… în vreme ce în fața acestei tribune, formând o jumătate de cerc în piață, se întindea un imens hemiciclu de bănci aproape cu totul acoperit cu un acoperiș negru de umbrele de ploaie.

La ora anunțată sosiră vechiul președinte și cel nou, împreună cu președintele Curții Supreme și multe alte persoane de seamă, și domnul Boomer sărută Biblia și răspunse cu glas tare: „Da, jurul la o întrebare pusă de președintele Curții Supreme și astfel prin grația poporului deveni urmașul lui Washington și al lui Lincoln și loca țarul Casei Albe.

După sfârșitul ceremoniei, soții Dekker se înapoiară la mașina lor și se îndreptară spre o altă tribună cu bănci, aflată alături de Casa Albă, spre a privi la paradă. Încă din ziua când, fiind băiat mic, Juan văzuse soldați englezi mărșăluind la nesfârșit pe o șosea din Gloucestorshire, vederea unei trupe în marș constituise pentru el unul dintre cele mai răscolitoare spectacole, așa încât se aplecă acum înainte cu mult interes, spre a privi cum își salută armata americană noul ei președinte.

Din pricina ploii, soldații erau îmbrăcați în mantale care le îngreuna mișcările, și defilau în rânduri pe plutoane — sau echivalentul american — încât parada, cu frontul ei larg și culoarea kaki înnegrită de ploaie, părea o avalanșă imensă și greoaie ce nu se putea opri ușor, și care venea vălătucindu-se. Cavalerie, infanterie și artilerie treceau, o întreagă oaste cu stindardele în vânt sub cerul cenușiu. La intervale egale apărea câte o fanfară, suflând și pufuind voinicește în mers, legănându-se în marș sau sunând în voie din trompete când veneau călări… Iată un regiment care purta pălării cu boruri largi și care avea o alură mai liberă și mai mândră decât ceilalți.

— Infanteria marină, spuse guvernatorul.

Subofițerii acestei arme păreau oameni tare călițI, un fel de încrucișare între cowboy și centurion. După ei venea o fanfară și mai însuflețită, și marinari cu berete albe și uniforme albastre care nu erau întinate de ploaie…

Și apoi alte uniforme kaki, mereu și mereu, până ce, în mijlocul acestei monotonii de culoare, străluci roșul; tunici roșii cu centiroane albe și tunici albastre, pantaloni albi, caschete și chipiuri. Acestea erau regimente de mi litie formate din voluntari îmbrăcați în uniformele de pe vremuri.

— Albaștrii din Richmond, spuse cu mândrie guverna torul. Garda pedestră din Connecticut.

Dar kakiul era culoarea precumpănitoare a defilării; kakiul care absorbea ploaia și mărșăluia cu o putere sumbră. Doamna Dekker se cam plictisi cu monotonia repetată la nesfârșit a acelei culori.

— N-are să-mi pară rău să plec mâine din Washington, spuse ea. Vremea asta îngrozitoare îți face Florida tare dragă. Nu-mi venea de loc s-o părăsesc, însă guvernatorul avea treburi la Cincinnati, și apoi era de datoria noastră, nu-i așa, să venim aici spre a vedea apoteoza domnului Boomer. Nu că prezența noastră i-ar ține de cald, dar…

Treceau trupe de negri, unii din ei zâmbind larg cu o fericire neostășească. Iar din văzduh, din ceața îndepărtată, sosi pe neașteptate un mare avion cenușiu, cu un colac de nor în jurul botului, urmat de două avioane mai mici și durdulii. Din pricina vântului, întâmpinau greutăți să-și mențină zborul. Erau mereu suflați într-o parte…

— De ce nu vii cu noi în Florida? întrebă doamna Dekker. Călătorim cu mașina până acolo. Am venit cu ea acum zece zile și am luat trenul de aici până la Cincinnati din pricina frigului. Trebuie neapărat să vezi sudul.

— Mi-ar face mare plăcere, spuse Juan. Cine sunt aceste persoane cu umbrele?

Un grup de oameni îmbrăcați pompos în redingote treceau prin fața lor. Mergeau cu pas vioi, legănându-și brațele și purtând deasupra pălăriilor lor înalte umbrele albe și trandafirii.

— Habar n-am, recunoscu doamna Dekker, dar are să-ți spună guvernatorul.

— Clubul Republicanilor din Pittsburg, sau Indianapolis sau — de — nu știu-unde, spuse guvernatorul.

— Carey dragă, spuse doamna Dekker, domnul Motley vine cu noi în Florida.

— Ei bine, asta e minunat. Era să ți-o propun eu însumi. Pe cuvântul meu. Dar ce vine acum?

— E foarte drăguț din partea dumneavoastră, spuse Juan, totuși oarecum surprins, deși bucuros de invitația care făgăduia să-i asigure viitorul imediat în condițiile cele mai fericite.

Treceau acum cowboy călare pe cai minunați, și după ei indieni, unii călări, cu pene strălucitoare, iar alții, dovedind mai puțin spirit aventuros, îngrămădiți unii peste alții în mașini. Apoi, pe un ponei ud leoarcă de ploaie, se ivi un personaj

solitar. Era în pielea goală și arogant, și în timp ce călărea separat parcă de mulțimea din față și de cea din spate, ceva rece și singuratic păru să intre rupă soliditatea procesiunii. Din rândurile spectatorilor, un val de uimire îl însoțea fantomatic. Ploaia lucea pe pielea lui castanie; coapsele lui goale strângeau coastele căluțului cu părul inegal țesălat, și trei pene i se pleoșteau din părul negru și ud. El singur, în toată procesiunea uriașă, părea iremediabil singur. Nu privea nici la dreapta, nici la Stânga, nepăsător față de mulțime, de parcă nu venise să aducă cinstire, ci spre a rosti: „Eu sunt America. Eu sunt cel care a zărit primul caravelele lui Columb; primul care a vorbit cu englezii în Virginia; primul care a luptat împotriva spaniolilor și a olandezilor, a francezilor și a englezilor. Sângele meu e cel care pictează arțarii în roșu și slăvește stacojiul scumpiilor. Tot ce vine aici se schimbă; dar eu nu m-am schimbat. Eu sunt America".

Procesiunea trecu…

— Charleston nu se află chiar pe șoseaua principală care duce în Florida, dar am putea să ocolim pe acolo, spre a o vizita pe mătușa dumitale Rachel Legare.

Doamna Dekker nu se prea sinchisea de indian mai văzuse ea Piei-Roșii și înainte și îi socotea cu mult inferiori negrilor — căci mintea îi era ocupată cu planuri cum să-l distreze pe Juan. Era una din femeile acelea active și săritoare care, fiindu-i dragă acea parte a omenirii recomandată de bunele maniere, socotește ospitalitatea ca pe o virtute firească și, prin dezvoltarea ci chibzuită, o face cea mai plăcută din toate virtuțile. Așa încât de pe acum cumpănea în sinea ei pe care anume din tinerele femei frumoase din Miami să le poftească la prima ci serată: cu care anume tineri i-ar face plăcere lui Juan să călărească, să înoate, și să joace tenis…

Iar ploaia cădea de parcă n-avea de gând să se mai oprească. Rigolele erau pline cu apă; acoperișurile luceau umede în după-amiaza cenușie; și fiecare stradă era spălată lună. Când veni seara și orașul se mai liniști, ploaia păru să cadă cu mai multă îndârjire, născând răpăituri lichide prin trecerea ei prin aer și plescăind în zeci de bălțoace pe caldarâm sau bătând stăruitor în geamuri. Po topul nu se mărginea numai la Washington, deoarece aproape toate statele din răsărit erau bântuite de furtuni, unele venite din nord, iar altele din munți.

— O să avem inundații dacă nu se oprește chestia asta, spuse guvernatorul.

— Mâine o să fie frumos, spuse soția lui, cu vocea liniștită a cuiva ale cărui dorinți sunt în general respectate. Și în dimineața următoare, ea fu într-adevăr în măsură să zică: „Ce ți-am spus?" căci ploaia se opri câtăva vreme și ei porniră bine dispuși la drum, trecând Potomacul sub un soare palid care dădea tuturor lucrurilor o patină de argint vechi. Erau încredințați că toată călătoria va fi plăcută.

Se înșelau însă. La amiază ploua din nou. Pământul roșu al Virginiei era clisos. Pădurile ei, care creșteau în petice neregulate, atârnau grele sub povara apei, și toate unduirile peisajului accidentat, care ar fi putut să pară atât de vesele, urau șterse și monotone.

— De obicei are o înfățișare sălbatică și veselă, lămuri doamna Dekker. Pare un cavaler în cămașă, cu părul ne pudrat și cu un pahar — ba chiar cu o sticlă —

în mână.

O țară am de atrăgătoare; puțin zăpăcită, puțin visătoare, dar care știe să te facă foarte fericit. Îmi pare rău că nu-i vezi fața mai îmbietoare.

— Dar e mai bine s-o vezi așa decât să n-o vezi de loc, adăugă guvernatorul. Asta e partea cea mai bună a Americii, în ciuda tuturor lucrurilor ce se spun în Vest. Când vorbesc de America, mă refer la cele treisprezece state inițiale. Ele au dat lumii un dar nou și neprețuit: nu numai forma ideală, dar și cea vizibilă a libertății. Ele au îmbogățit întreg spiritul omenirii. Iar restul Americii s-a agățat de trupul ei.

Automobilul guvernatorului era un Rolls-Royce mare și închis. Înainta liniștit și aproape fără zgomot, în afară de susurul cauciucurilor pe șoseaua udă. Guvernatorul ședea în față, lângă șofer. O parte a obrazului îi era umflată de o priză de tutun de mestecat. Din când în când scuipa, însă nici necuviincios pe jos, nici în mod vulgar pe fereastră, ci într-o scuipătoare argintată fixată în podea, care era probabil dichisul cei mai excepțional al mașinii sale. Din timp în timp se întorcea spre a vorbi cu soția sa și cu Juan, hazliu, cu înțelepciune, sau pentru a repeta:

„O să avem inundații, vă spun”. Spre a-și întări spusele, arăta cu degetul la pârâiele care se și ridicaseră până la marginea șanțurilor și la râurile umflate.

Luară masa de prânz la Richmond și-și continuară apoi drumul. Pământul roșu al Virginiei dădu pas țarinei nisipoase a Carolinei de Nord. Peisajul deveni mai neted. Ploaia tot cădea. Și doamna Dekker îl interoga stăruitor pe Juan despre ramificațiile Montley-ilor englezi: despre frații și surorile lui sir Hildebrand — Oswald, Caroline, Cuthbert și Anne. Bietul Cuthbert cel bubos, care murise pe o măgură în Africa de Sud; Oswald care ducea un trai bizar la Capri; Caroline care se măritase cu un om al bisericii, și Anne al cărei soț fusese ucis la Capul Hellas. Apoi, la fel de neobositei se interesă de familia acelui Thomas care fusese guvernatorul provinciei Cooch-Parwance, și a generalului-maior William Motley; și a Motley-ilor din Australia; și despre familiile celor cu care se măritaseră fiicele bătrânului Horatio. În ce-i privea pe Noel și pe Rhea, doamna Dekker părea să știe mai multe decât Juan. După aceea ea îi împărtăși alte amănunte privitoare la Motley-ii americani și la propria ei familie, risipită în Nord și Sud, în așa fel încât ea, care fusese obișnuită cu o casă plină de lume, era acum o femeie singuratică — sau ar fi într-adevăr așa dacă n-ar lupta împotriva singurătății — iar legăturile dintre familiile Dekker și Motley erau…

— Dar ce-ți pasă dumitale de toate aceste persoane?

exclamă ea în sfârșit. Trebuie să te fi plictisit de moarte cu vorbăria mea. Acum am să-ți povestesc despre mătușa dumitale Rachel Legare din Charleston — cred că ar trebui să ne abatem prin Charleston, nu crezi, Carey? – căci povestea ei e cu adevărat interesantă.

În timp ce doamna Dekker își aduna gândurile în vederea acestei narațiuni, ei intrară într-un orășel mic și încântător — încântător în ciuda ploii — numit Raleigh, unde hotărâră să petreacă noaptea și unde auziră știri neliniștitoare privitoare la râuri care se și revărsaseră sau erau în plină creștere. Dar guvernatorul socoti că nu aveau nimic de câștigat amânând călătoria, și astfel o porniră iar la drum în

dimineața următoare, așteptându-se într-un fel la aventuri și cu ochii atenți la priveliști neobișnuite.

Dar nu li se întâmplă nimic și nu zăriră nimic extraordinar cită va vreme, încât doamna Dekker își putu depăna fără întreruperi povestea mătușii Rachel; cum la vârsta de șaisprezece ani venise la niște prieteni la Richmond și cum, chiar în ziua aceea de aprilie când tunurile deschiseră foc asupra Fortului Sumter, se logodise cu tânărul Francis Legare. Rudele ei din Nord se mâniara cumplit. Ei nu ar fi aprobat în nicio împrejurare căsătoria ei cu Legare: sărac, mândru, străin față de ei atât ca fire cât și în purtări. Dar acum venea războiul, și cum se putea oare împărți familia în tabere vrăjmașe? Fratele Reuben veni în goană la Richmond, blestemând-o pe sora lui care îl sustrăgea de la afacerile și de la câștigul de bani care îi. Erau atât de dragi; și o găsi plecată. Căci Rachel avea pe lângă frumusețe, și curaj, și măritându-se cu Francis – el înfocat partizan ai luptei, iar ea molipsită de avântul lui generos — se dovedi gata să îmbrățișeze cu totul cauza statelor din Sud. Fugiră deci la Charleston, unde Francis își avea reședința, și unde Reuben nu-i mai putea urmări, chiar dacă ar fi vrut, căci Carolina de Sud se și afla în război… Și urmarea povestirii era exact ceea ce era de așteptat de la o astfel de romanță, al cărei sfârșit este prin tradiție tragic. Francis — căpitanul Legare de la apusul soarelui din ziua precedentă — fu ucis la Gettysburg. Iar pruncul nou-născut al Rachetei muri de foame și de diaree și de amarnica mâhnire a mamei lui; iar Rachel trăi mulți ani în mizerie printre oamenii înfrânți, urându-și prietenii din Nordul învingător, împreună cu sora lui Francis, Sallv, cu cinci ani mai tânără decât ea, susținându-și ura, căci atunci când una se mai îmblânzea de prea mult plâns, cealaltă se înverșuna, și viceversa…și apoi mama ei muri — Annabel, fata căpitanului de vas — lăsându-i ei, bietei copile, toată dragostea ei — singura ei dragoste adevărată, spunea lumea, căci tatăl, Sam Motley murise, iar Reuben era atât de dur și de lacom încât Annabel nu-l putea suferi — și astfel, până la urmă, toată dragostea ei, și banii ei de asemenea, îi rămaseră lui Rachel pe care n-o mai văzuse de treizeci și mai bine de ani, și era atunci abia o școlăriță plecând în vacanță;

Iar această vacanță, care din cauza galanteriei Sudului ridicat la arme îi cucerise inima, devenise o viață întreagă lipsită de orice vacanță în tot cursul ei.

— Devin cu adevărat guralivă ori de câte ori vorbesc despre ea cum era la Richmond, spuse doamna Dekker. O simplă copilă, înfruntând dintr-o singură dată îndoita problemă a căsniciei și a lealității naționale, și alegând cu mare noblețe calea cea mai glorioasă și mai anevoioasă.

Carey spune că nu era nicio problemă, dar eu cred că ea și-a ales această cale în deplină cunoștință de cauză, căci a refuzat să fie dusă acasă după terminarea războiului, și nu i-a părut niciodată rău că spusese „da” atunci când Francis i-a cerut mâna. E un adevărat caracter, deși s-o vezi cât e de mititică. Și n-a primit să ia banii pe care-i lăsase mama ei, decât spre a-l împiedica pe Reuben să pună mâna pe ei…

Trecură frontiera de stat a Carolinei de Sud și inundația anunțată începu să ia contururi mai reale. Ici-colo, pustiul nisipos și sălbatic era deja cuprins de ape și

tufișurile inundate până la jumătate. Apele revărsate erau când împestrițate de neagra răpăire a ploii, când năpădite de umbra norilor furtunoși. Uneori, șoseaua mai ridicată față de mediul înconjurător era ca o punte nesfârșită, care încerca să treacă peste un râu lipsit de maluri, și o dată sau de două ori trecură prin băltoace care ajungeau până la axa roților. Întâlniră mașini gonind spre nord, ai căror șoferi le strigau în trecere că șoseaua era distrusă, podurile luate de puhoi, și că ar trebui să se întoarcă cât mai este timp.

— Merită totuși să vedem ce putem vedea, spuse guvernatorul, și, îndemnându-l pe șofer să meargă mai departe, scuipă cu un *plop!* melodios drept în scuipătoarea argintată.

— Ne aflam la San Francisco când a avut loc cutremurul, spuse doamna Dekker cu un suspin. Guvernatorul s-a distrat foarte mult și a stăruit să rămânem acolo până va fi stins incendiul.

— Hai, hai, hai, draga mea, protestă soțul ei, nu e nicio primejdie într-o picătură, două de apă. Domnul Motley își va face o impresie foarte proastă despre mine dacă îi vorbești așa.

— Îmi place să văd lucruri noi, spuse Juan. Mi-ar părea foarte rău dacă ne-am întoarce acum.

— Ei bine, atunci n-o să fie vina mea dacă ne înecăm cu toții.

Doamna Dekker se instală mai confortabil și privi la peisajul schimbător.

Ajunseră la o nouă zonă inundată. Prăvălioara părăsită a unui negru se înălța pe o insulă micuță, cu apa pleoscăind până-n prag. Era clădită din lemn care nu fusese vopsit niciodată și căpătase cu timpul o culoare cenușie; pe zid era înfiptă o tablă pe care scria: „Aici nu e loc pentru pierde-vară.” Ploaia se oprise și soarele după-amiezii strălucea printr-un nor, împodobind apele cu dungi mari de lumină… Norul se îndepărtă spre mare și soarele se ivi limpede și puternic. Apele luciră atunci ca o baltă imensă de vin gălbui, iar ramurile negre care răsăreau deasupra lor erau smălțuite cu un verde nebănuit. Din ce în ce mai mulți nori se îngrămădeau spre mare și, pe măsură ce fuga lor se transforma în derută, cerul se pavoaza cu drapele de un albastru triumfător.

— Eram sigură că se va face frumos, spuse doamna Dekker.

Norii arătau acum ca niște cozi lungi pământii și stindardele albastre umpleau cerul cu triumful lor azuriu. Șosolele străluceau ca o lumină orbitoare și apele revărsate erau galbene și luminoase.

La o cotitură a șoselei, un polițist opri mașina spunându-le că nu pot merge mai departe; podul, deși încă în picioare, nu oferea siguranță. Puteau să mai înainteze circa cinci sute de metri spre a-l privi, dar ar fi o curată nebunie să încerce să treacă peste el.

— E în regulă, spuse guvernatorul. O să mergem doar să ne uităm.

Alte două mașini și o ambulanță a Crucii Roșii erau oprite la intrarea pe pod și ocupanții lor priveau la imensa întindere de ape portocalii-roșietice, dungate ici-colo cu spumă albicioasă, care se învolburau și învârtejeau în fața lor. Podul nu era un pod simplu arcuit sau suspendat, ori cu grinzi în consolă, ci un viaduct cu

alternări de terasament care trecea peste o mlaștină largă pe unde, în vremuri normale, râul se strecura alene de-a lungul mai multor brațe. Dar acum brațele erau o singură apă, fioroasă și plină de măreție, lucind ca un tigru sub soarele în amurg. Ajunsese ia nivelul șoselei și lipăia po marginile ei. Se năpustea cu valurile-i zgomotoase și cu fâsâi iute înghițite de înspumări. Un porc plutea la vale, înotând cu deznădejde. După el urma o vacă moartă; iar mai departe se zărea acoperișul unei case oprite de pod.

Soții Dekker și Juan stăteau alături de ceilalți privitori și ascultau știrile. Oamenii de la Crucea Roșie tocmai pescuiseră din râu un băiat negru mort. Erau probabil multe victime și multe pagube, dar dacă apele nu voi mai crește, nu va fi prea serios. Nu cu adevărat serios, afirmau ei.

Un catâr veni pe apă, se năpusti sub pod, și cu o sforțare vitejească, se întoarse și se vârî în rostoaca de lângă mal. Încercă să urce sus, dar malul era prea abrupt.

Se luptă cu îndârjire, arătându-și dinții gălbui și galbenul pătat cu brun al ochilor.

Juan coborî până la mal și încercă să-l ajute, în vreme ce câțiva oameni îi strigau să ia seama, iar doamna Dekker îl implora să vină înapoi. Catârul avea în jurul gâtului un căpăstru vechi șomoiogit, rupt în mai multe locuri, și Juan puse mina pe el. Căpăstrul se umflase de atâta stat în apă și mâna lui Juan, lunecând sub el, se prinse între căpăstru și gâtul catârului. Calicul, îndărătnic ca toți catârii, tocmai când era pe punctul de a fi salvat, hotărî că tot primejdia e mai sănătoasă. Își scuturâ capul, se afundă violent, și o porni spre larg.

Cum mâna îi era prinsă strâns, Juan fu tras după catâr.

Căzu cu un plescăit neplăcut în apă și gura i se umplu cu un lichid cu gust mocirlos. Râul era rece, dar șocul nervos pe care-l încercă fu atât de puternic, încât aproape nu-și dădu seama de neajunsurile fizice. Capul i se ridică deasupra apei și zări chipurile de pe mal — pe soții Dekker și pe oamenii de la Crucea Roșie — împietriți de groază.

Apoi, cum catârul naviga cu însuflețire, un contra-val se sparse deasupra capului său; mai înghiți ceva apă, și pierdu din vedere malul.

IV

Juan se trase aproape de catâr, se prinse cu mâna stângă de căpăstru și-și smuci mina dreaptă. După o luptă scurtă, se urcă în circa animalului. Își frecă ochii de apă și privi în jur. Vălurindu-se vijelios, râul portocal iu-roșietic se vărsa în ceea ce părea să fie un ocean de ape, a căror suprafață era presărată cu epave și ici-colo cu cununi de copaci, și brăzdată de cute care se dizolvau repede. Se îndreptau spre însăși inima oceanului, iar malul și podul rămăseseră departe înapoi.

Catârul încercă atunci să-l muște pe Juan de picioare.

Cu o viclenie de necrezut și mișcând un gât care părea mlădios ca al unui șarpe, își sucea capul ba într-o parte, ba într-alta, și-l ciupea de fluierele picioarelor. Dar Juan reuși să-l pocnească iscusit și repetat peste bot, până ce catârul se sătură să mai muște și încercă să-și scuture călărețul de pe spinare. Apoi începu să zvârle

din picioare, dar cum nu avea nimic solid sub picioare, mișcarea rezultantă fu foarte stranie. Juan se află adesea în pericol de a fi aruncat în apă, dar folosind întreaga-i putere și dexteritate, reuși să-și păstreze poziția. După ce toate vicleniile sale dădură greș, catârul făcu pe îmbufnatul. Închise ochii, își plecă capul și lăsă apa să-i ajungă până peste nări. Juan se sperie la gândul că ar putea avea intenția să se sinucidă și, întinzându-se înapoi, îl apucă de coadă, pe care i-o suci vârtos. Catârul reacționă numaidecât. Își trase nasul din apă, privi înapoi la Juan cu un fel de admirație în ochii săi galbeni-căprii, și apoi o porni înotând iute în josul apei.

Scăpat de teama unei înecări imediate, Juan putu să-și adune gândurile. La început nu simțise nimic altceva, în afară de uluire față de o aventură atât de neașteptată și de fapt puțin probabilă, dar acum uimirea cedă locul unei îndreptățite întristări. Aruncă o privire peste umăr: soții Dekker și malul însuși dispăruseră din zare. Se afla singur, călare pe un catâr cu fire nestatornică, în mijlocul unui vast torent; el care, cu câteva minute mai înainte, călătorea confortabil într-un Rolls-Royce, înconjurat de simpatia unor persoane vesele, înțelepte și prietenoase. Soarta nu se purtase niciodată față de el cu atâta violență ca în această năprasnică — și socotea el, neîndreptățită — tranziție de la lux și confort la frig, singurătate și primejdie.

Fu cuprins de fiori. Deși încă galben-portocaliu în spatele lui, râul se întuneca în față, căci soarele se apleca spre asfințit. O căldură umedă, venind de la catâr, i se răspândea în coapse, dar trupul în hainele leoarcă era cuprins de răceală. Apa vârtejită îi dădea amețeli. Departe se zăreau vârfuri de copaci, dar Juan nu-și putu da seama dacă creșteau pe pământ uscat sau dacă-și ridicau crengile deasupra apei. Văzu o masă, plutind cu picioarele în sus; un balot de paie; o cutie de lemn pe care sta cocoțată o găină; un closet; un scaun de răchită; o oaie moartă; o mică insulă plutitoare de stuf, cu trei iepuri de mlaștină ghemuiți cu blănițele lor ude. Nu era nimic care să-l îmbărbăteze sau să-l ajute, în afară de cerul limpede și de vitalitatea aparentă a catârului său.

Silit de lipsa vădită a unor mijloace practice de a scăpa să judece mai academic starea jalnică în care se afla, Juan descoperi că era un om excepțional de adaptabil. Bănuise adeseori acest fapt, dar acum îl socoti pe deplin dovedit.

O experiență atât de fantastică și puțin probabilă ca aceasta, gândi el, ar da naștere la majoritatea oamenilor la emoții atât de stranii și neasemănătoare altor emoții, încât ar avea un efect copleșitor. Dar el, după ce reușise să-și stăpânească o scuzabilă uluire inițială, găsea că putea foarte bine să plutească și călare pe o spinare de catâr în mijlocul unui râu revărsat din Carolina de Sud, cu o totală nepăsare filosofică față de această stare de lucruri și de fenomenele contingente. E drept, îi era frig. E drept, se simțea amărât.

E drept, îl apuca amețeala când privea prea îndeaproape la apa mișcătoare. Și era de asemenea adevărat că îi era și oleacă de frică. Dar frigul, tristețea, greața și frica nu erau chiar barbarii de dincolo de munții la care crai îndreptățit să te aștepți că te vor cotropi în împrejurările actuale. Erau oaspeți familiari cu care Juan știa cum să se poarte. Așa încât, în afară de aceste neajunsuri banale.

Juan încetă să mai fie tulburat de situația sa neobișnuită.

Catârul înota neostenit. Parcă mulțumit de vicleniile sale inițiale și de lupta purtată cu Juan când i se urcase în spinare, nu mai făcu nicio încercare acum să-l arunce din șa. Dovedi chiar anumită amabilitate deoarece, după ce Juan îl bătu pe gât și-i vorbi prietenos — căci un englez e întotdeauna gata să vorbească cu animalele oricât de rezervat s-ar arăta față de oameni necunoscuți — catârul dădu din cap cu înțeles și-și plescăi urechile lungi ca să-și arate, poate, un fel de participare bucuroasă ia întreaga lor aventură. Se înnopta, dar animalul rămase netulburat. Se ferea de încurcături întâmplătoare cu crăci de copaci, smulgând totuși în trecere o bună îmbucătură de frunziș. O dată sau de două ori se căzni să înoate de-a curmezișul curentului, de parcă își dădea seama că exista și o margine a inundației undeva, dar apa era prea iute, așa încât foarte curând, cu o înțeleaptă supunere în fața sorții, își întorcea iarăși capul în aval.

Juan se simți foarte singur după ce se întunecă. Râul emitea un sunet jalnic, și nu era nici lună, nici orizont.

Stelele se iviră, dar erau ca moarte și arătau ca niște țepușe îndepărtate de lumini. Din portocaliu, râul devenise de un negru catifelat, iar urechile catârului luaseră un aer ponosit și pierdut.

— Băiat bun, spuse Juan, mângâindu-l ușor pe gât, și-și dori pentru prima oară de când o părăsise să se afle din nou în pat cu Olympia, cu toată frumusețea ei robustă ca să-l încălzească. Și să-l reconforteze. Își lăsă gândurile să plutească înapoi la desfătările din miez de noapte cu pieptul și brațele ei… și era gata-gata să cadă de pe catâr… Catârii, gândi el, nu sunt tulburați de atari viziuni, fiind sterili și deci, bătrâni sau tineri, neîncătușați de iubiri, mai vechi sau mai noi; motiv pentru care catârii sunt diavoli și măscărici, dedați la aventuri hazlii. Erau multe de spus pe seama unui catâr, care nu se lua nici după taică-său, cel conservator — armăsarul, nici după mumă-sa creștină — măgărița; ci își trăia propria lui viață, neatârnată și ilegitimă, și neîmpovărată de progenituri…

— Sunt multe lucruri de spus pe seama catârului, rosti Juan tare, ca spre a acoperi zgomotul râului care îl înconjura; și bătu prietenos animalul pe gât, tremurând ca varga, căscând, și numărând stelele ca să nu ațipească.

V

Departe, în josul râului, două familii de negri erau cocoțate în vârfuri de copaci. Cele câteva palme de pământ pe care le munceau erau sub apă, și colibele lor, ridicate pe un teren ceva mai răsărit, erau cuprinse de ape până-n prag. Râul atinsese acel nivel la amiază și nu dovedise nicio hotărâre de a mai crește de atunci. Dar bătrânul Zed Kinney și nevastă-sa Rose, și Silas Hooker, și bătrâna-i mamă, și mătușa ci și mai bătrână, și până și voinicul Jake Hooker, fuseseră îngroziți de înaintarea nestăvilită a apelor și erau încredințați că singura lor nădejde de scăpare era să rămână cocoțați în crengi până ce râul va da înapoi.

Era loc berechet în stejarii cei mari, și chiar oarecare confort, căci așternuseră

câteva pături și o pernă-două în furca ramurilor și acolo stăteau cele două femei bătrâne, jeluindu-se din pricina potopului și privind cum își picta soarele silueta portocalie și argiloasă pe cer. Foarte aproape de bătrâne se aflau Zed Kinney și Silas Hooker, iar mai sus în copac ședeau nu știu câți copii Kinney și patru-cinci Hookeri mititei. În copacul vecin — cu ramurile din margine atingându-le pe acelea ale primului copac — ne vasta lui Zed Kinney și fiica ei ajunsă la vârsta măritișului, Missy Lou, își aflaseră sălașul, împreună cu voinicul Jake Hooker, parlagiu la abatorul din Chicago, venit să-și petreacă concediul acasă. Câțiva porci fuseseră salvați și urcați într-un al treilea copac unde, legați de niște crengi potrivite, viețuiau în restriște, grohăind și guițând alter nativ. Spre deosebire de purcei, găinile, în număr mare, ședeau cu vădită satisfacție pe crengile mai joase.

Silas Hooker se bucura de o oarecare faimă ca predicator, și datorită rugăciunilor lui, timpul trecea mai plăcut.

În cursul primei ore sau două după ce se urcaseră în stejari, în vreme ce însuflețirea era, ca și ei, la un nivel ridicat, Silas se rugase Domnului cu puteri nesecate. Îi amintise lui Dumnezeu de buna chibzuire pe care o dovedise atunci când îi scăpase pe Noe, pe fiii săi și pe nevestele fiilor săi, și toate animalele domestice de la o primejdie mult asemănătoare aceleia ce se ivise acum. Îi amintise folosirea strategică a apelor în vederea apărării izraeliților împotriva armatelor urmăritoare ale Egiptului; și stăpânirea talazurilor Galileei de către Cristos în mijlocul furtunii; nu încăpea nicio îndoială că Dumnezeu putea să facă orice voia cu apele mărilor, ale ploilor, și ale nuri lor, de asemenea. „Slăvit fie Domnul!” strigă congregația. „Aleluia!” cântară ei. Apoi Silas îl evocă pe Sfântul Pavel și călătoria lui la Malta, un alt pericol asemănător cu al lor, și oare nu scăpase Sfântul Pavel de lăcomia valurilor? „Amin, amin! strigară ascultătorii lui.

Silas se scarpină în cap. Nu-și mai putea aminti alte scăpări biblice de la înec, în afară de aceea a lui Iona, și nu voia să-i sugereze lui Dumnezeu ideea unei balene atâta timp cât Domnul putea fi convins să organizeze orice alt mod de salvare. Așa încât îi abătu atenția spre Shadrsch, Meshach și Abednego — a căror năpastă era cu totul deosebită — și spre Daniil, iar în sfârșit, cu o inspirație excepțională, îi pomeni de Iacob și de scara lui. „Aleluia!” țipară enoriașii cocoțați în pomi.

După aceste rugăciuni, Zed Kinney, care avea, o voce tare puternică, începu să cânte un imn ce-i fusese sugerat de predica lui Silas, și la care se uniră toți ceilalți:

Oastea Fa’aonului în ma’e s-a-necat
O, Doamne-ți mulțumesc, pe mine m-ai scăpat.
Oastea Fa’aonului n-a mai ajuns la țărm
O, Ma’ia, nu mai plânge că inima mi-o fă-mi!
Ma’ea ‘elelor este ma’e
În ea tot păcătosul moa’e
Când voi ajunge acolo sus în ’ai
Veni-voi căla’e pe doi mând’i cai…

Și așa mai departe. Imnul dăinui mult timp și, unindu-se cu sunetul râului, dădu naștere unui zgomot gingaș și jalnic în același timp. Când se sfârși, Mammy Kinney, pe copacul învecinat, fu cuprinsă de teama ca nu cumva să fi fost uitată primejdia ei personală, și începu să cânte la rândul ei:

Nu-i tatăl meu, nu-i f atele meu, ci *eu,* Doamne
Ca'e am nevoie de rugăciuni!

Nu-i mama mea, nu-i so'a mea, ci *eu,* Doamne
Ca'e am nevoie de rugăciuni !

Cele două bătrâne, Lizabeth și mătușa ei foarte bătrână Malindie, păreau foarte mișcate de acest imn și se legănau în cuibul lor de pături, cântând. Glasurile lor erau bătrâne și sparte și tremurătoare. Mătușa Malindie, bolnavă de pelagră, arăta foarte jalnic. Pielea ei era atât de arsă de soare și de uscată încât părea o mumie, dacă n-ar fi fost lumina jucăușă din ochii ei. Păru-i alb era pieptănat pe spate, dezgolindu-i fruntea adânc brăzdată, și odată cu vioiciunea artificială imprimată de imn, bătrâna bătea aerul cu brațele-i slabe ca niște crenguțe arse.

Micuții Hooker și micuții Kinney, cocoțați pe ramurile de sus, se liniștiseră curând după ce se adăpostiseră în copac, și petreceau acum de minune. Bietele bătrâne, ce luptau cu emoția și cu cântecul, li se păreau foarte caraghioase, când priveau la ele pe furiș prin frunziș, agățați periculos de crengile lor destul de nestabile. Și deodată micuțul Vincent Hooker — un produs neîntinat al Africii ecuatoriale — o lovi cu piciorul, spre încântarea lui, pe micuța Eva Kinney — o copilă de culoarea ciocolatei, cu pântecul umflat și cu parul foarte creț — care-și pierdu reazimul și căzu cu un țipăt sfâșietor. Cântecul religios se opri scurt, și — din fericire — și Eva odată cu el, căci rochița i se agățase de o creangă de jos și iat-o spânzurată acolo într-o poziție orizontală, schițând zadarnice mișcări de înot cu brațele și cu picioarele și țipând înfiorător. Ceilalți copii țipau și ei din solidaritate, iar femeile bătrâne boceau. Mammy Kinney striga porunci din copacul vecin, și pe Missy Lou era cât p-aci s-o apuce istericalele. Câinii, căci erau mai mulți legați cu curele de crengi, lătrau de zor, și, cocoțat boierește printre găinile sale, un cocoș începu să cânte.

Moș Zed Kinney zbieră să se facă tăcere. Primul său zbierăt trecu neobservat; al doilea reduse larma la jumătate; iar al treilea o coborî până la un scâncet neliniștit.

Zed știa cum să obțină ascultare. Fusese vreme îndelungată conductor de vagon Pullman pe linia societății de căi ferate Pacific Union, și obținuse obișnuința de a comanda în cursul îndeplinirii îndatoririlor sale firești. Zilnic își trimisese călătorii albi la culcare la ora nouă seara, și-i silise să se scoale la șapte jumătate fix. Se tolănise în compartimentele neocupate, și citise revistele oamenilor albi. Vreme de douăzeci și trei de ani domnise ca un împărat între Chicago și San Francisco — pe un teritoriu îngust, e adevărat, dar necontestat în suveranitatea lui

— iar acum personalitatea sa se vădi o dată mai mult. Până și micuța Eva tăcu, în timp ce Zed îi punea la cale salvarea.

— Tu, Jake, strigă el. Dă-te jos și cațără-te și pune mâna pe copil !

— C'ezi că v'eau să mă-nec? urlă Jake.

Apa între pomi abia ajungea la gleznă, dar trupul voinic și mușchiulos al lui Jake tremura din toate încheieturile privind în jos. Suprafața apei, mocirloasă și încrețită de vânt, îi inspira tot felul de temeri.

— Să nu-ți pese c-ai să te-neci, tu neg'u nev'ednic! Da, dom'le, du-te și scapă bietul copil, când ți-o spun!

Când auzi că i se spune bietul copil, Eva se porni din nou pe țipat, și Missy Lou își uni rugămințile poruncilor lui Zed. Voinicul Jake coborî încet și nevolnic din copac, rămase atârnat cu o mână până ce măsură multă vreme adâncimea apei cu piciorul, și în sfârșit păși în mijlocul ei. Un șuier de îngrijorare răbufni din ambii copaci. Jake calcă cu băgare de seamă, rotindu-și ochii dintr-o parte în alta, cu umerii cocârjați ca la un om prins de viscol. Cu un oftat de „Slavă Domnului!" ajunse la celălalt copac și, cățărându-se, scăpă fetița fără nicio anevoință. Apoi pleoscăi prin apă și se întoarse pe ramura sa de lângă Missy Lou, unde puf ui vitejește și se bătu în piept, făcând-o pe fată să se uite plină de admirație la el, pentru curajul dovedit.

Discuția stârnită de acest incident mai dăinui un ceas, iar apoi toată lumea se zgâi la epavele care treceau devale. În sfârșit soarele apuse și întunericul veni iute.

Fiecare ramură a stejarilor luă o înfățișare nouă și hâdă. Se răsuciră și de veniră sinistre ca niște șerpi ce se zbat sau ca niște mâini crispate în chinurile morții. Iar sub ele se afla apa, eu șuierul ei prelung: nu pământ solid și neclintit, ci o suprafață mereu schimbătoare și o adâncime lipsită de stabilitate. Se năpustea mereu, oprindu-se numai pentru o clipă spre a lipăi cu viclenie în jurul trunchiurilor. Apoi ieșiră stelele, licărind pe furiș printre frunze, și frunzele fosneau fantomatic mișcate de vântul hoinar. De undeva, nu prea de departe, veni un urlet de moarte care putea fi țipătul unei pisici sălbatice.

Toți copilașii Hooker și Kinney, speriați de ciudățenia nopții, plângeau cu hohote, lunecând spre cuibul de pături al celor două bătrâne care, cu ochii lor îmbătrâniți, zăreau tot felul de arătări și de vrăjitoare. În celălalt copac, Missy Lou și mama ci se țineau foarte aproape de voinicul Jake, și voinicul Jake le povestea cu o voce tremurătoare viața lui aventuroasă de la Chicago, dându-și tot timpul seama că o luncă din Carolina de Sud oferea cu mult mai multe primejdii decât orice speluncă bătăioasă din oraș. Privea în sus spre cerul întunecat și gemea la gândul orelor pe care le mai avea de petrecut până la revărsarea zorilor.

Silas începu să se roage din nou, dar în beznă glasul lui nu mai părea același; parcă era vocea unui străin, și felul în care îi ieșea din gură și se topea printre frunzele nevăzute îl sperie și pe el, încât tăcu. O bufniță țipă și mătușa Malindie gemu îngrozită, Dar copiii îi țineau de cald ei și bătrânei Elizabeth, și curând adormiră. Ceilalți, pe crengile pe care se aburcaseră, ațipiră și ei neliniștit, iar șuierul apei de sub ei deveni uneori vis, alteori o realitate înfiorătoare care le alunga

visele și-i trezea subit. Oare or mai fi crescând apele acelea pe care nu le puteau vedea? Lipăitul lor viclean răsuna mereu mai aproape și mai limpede. Oare nu începuse copacul să se clatine spre prăbușire? „O, Doamne, scapă-ți copiii murmurau negrii între vis și trezie.

Timpul trecu…

În sfârșit, deșteptându-se printre găinile sale, cocoșul cântă și se sculară cu toții, înțepeniți, se frecară la ochi, tremurând în răcoarea de dinaintea zorilor. Copiii scânciră și bătrânele gemură, căci întunericul se mai agăța încă de copaci și râul vuia atât de tare încât le era teamă să nu cotropească și crengile pe care se aflau. Dar, după ce se risipi prima mahmureală, se simțiră mai voioși, căci bezna, oricât de mohorâtă și de statornică părea acum, se va topi peste un ceas. Începură să se miște, să se cheme, să-și întindă picioarele amorțite. Zed numără copiii și-i găsi pe toți. În copacul vecin, nevasta lui începu să cânte:

Când su'ioa'a Ma'ia să-i dint'-o salcie
Ea să-i dea d'ept' în ța'a Galileii.

Și cu acest cântec și altele la fel se risipiră și ultimele ore de întuneric, și când priviră deodată în jurul lor, zăriră printre ramuri revărsarea de ape, palidă și vastă, întinzându-se la nesfârșit sub ei. Ziua se ivise, fără a fi adus însă nicio alinare cu ea.

— O, Doamne, se rugă Silas. Dă-ne un semn! A'ată-le copiilor Tăi un semn, așa cu mi-ai a'ătat lui Noe cu'cubeul în no'i.

— Amin! rostiră ascultătorii, cu glasuri tremurătoare și răgușite. Dă-le copiile Tăi un semn, O, Doamne!"

— Dă-ne un semn că n-ai să t'imeți de data asta cincisprezece coți de apă. Noi n-avem ci că, Doamne, și nu-i nimeni în'e noi ca'e să știe să înoate. Nu fi supă'at pe noi.

Doamne, și t'age înapoi puhoi' ăsta în 'aiul Tău și dă-ne un semn, că va'ga pe cale i-o dăduși lui Aa'on sau semnele sfinte ale apostolului Tău Pavel!

— Da, Doamne, dă-ne un semn!

Lumina se întări repede și apele străluciră albicios. Dar apele nu se retrăgeau.

— T'imete-le un semn copiilo' Tăi, se ruga Silas.

Cei din copacul vecin puteau vedea până departe în susul râului, și deodată Missy Lou arătă cu degetul și țipă nebunește: „Aleluia! Slavă Ție, Doamne!

— Ce s-a întâmplat? strigă Silas.

— A venit semn', urlă Missy Lou, cu fața ei neagră lucind de bucurie. Semnu' e aici! Dumnezeu a t'imis un semn să ne spuie că n-o să înece niște bieți neg'i. Aleluia! Slavă Ție, Doamne!

Zed și Silas se cocoțară nerăbdători până pe o creangă de unde puteau zări ceea ce zărea Missy Lou. Copiii se cățărară în chip primejdios până în vârful copacului, și chiar femeile bătrâne se târâră din cuibul lor și cătară prin frunziș. Pe copacul celălalt Mammy Kinney își frângea mâinile de mirare și voinicul Jake se

zgâia neîncrezător.

Curând nu mai avu nimeni nicio îndoială că ceea ce vedeau era destul de neobișnuit ca să treacă drept un semn. Era un om care ședea drept în mijlocul apelor. Pe ce ședea anume, nu se putea desluși la început, căci părea tot una cu o umbră întunecată a apei. Dar el se apropia din ce în ce mai mult, și soarele care se înălța lucea drept pe fața lui palidă. Apoi văzură că era călare pe un cal, sau pe un catâr, sau — să fie oare un măgar?

— O dulce Iisuse! strigă Mammy Kinney, și toată lumea fu cuprinsă de o nădejde uluitoare. Unul din micuții Hooker plângea cu hohote și-și ascundea fața în mâini.

O, Sfinte Ioane, vine Iisus
O, Sfinte Ioane, vine Iisus
O, Sfinte Ioane, vine Iisus.

țipă Missy Lou.

— Ala nu-i niciun Iisus, ăla-i un cow-boy, spuse voi — unicul Jake disprețuitor.

— Închide-ți gu'a, neg'u nev'ednic! strigă Missy Lou. C'ezi că Iisus e un om neg'u ca tine? Vezi că nu știi nimic!

Apoi începu să cânte în gura mare, și ceilalți se prinseră și ei în cor:

O să mă plimb și-o să vobesc cu Iisus
Înt'-o zi;
Da, o să mă plimb cu Iisus
Înt'-o zi;
Su'ioa'a, o să vobesc cu Iisus
Înt'-o zi;

Larma asta voioasă îl trezi pe Juan, ațipit cum ședea, înghețat și sleit, pe spinarea catârului aproape înecat. Nu-și mai simțea picioarele, și brațele îi erau atât de ostenite, încât nu știa ce să facă cu ele. Catârul începuse iarăși să-și afunde botul în apă, parcă dornic să se înece, și Juan era nevoit să-l tragă din când în când de urechi. Noaptea îi păruse fără sfârșit. Uneori tremurase atât de vârtos, încât își pierduse aproape stăpânirea de sine, ca apoi să se cufunde într-o stare de supunere împăcată față de soartă.

Zorile îl îmbărbătaseră însă foarte mult și, când răsări soarele, zărise stejarii mari, atât de înălțați deasupra ape lor, încât făgăduiau un soclu de pământ uscat, și-și îndreptase catârul spre ei trăgându-l de coadă și smucindu-l de urechi. Apoi auzise cântecele. La început îl cam speriaseră, căci le bănui produse ale aiurelii sale. Însă când catârul, plutind și înotând alene, îl purtă până în apropierea stejarilor, cântecele se întețiră și zări chipuri de oameni printre crengi, și basmaua roșie pe care și-o legase Mammy Kinney în jurul capului. Se simți ușurat și recunoscător, dar era prea din cale afară de ostenit ca să se mai întrebe ce fel de

primire îl aștepta și ce fel de oameni erau aceia.

Până și cântecele, o dată ce se încredințase că erau cu adevărat cântece, nu-l mai interesau. Nu aveau decât un singur înțeles: acela că era un sunet omenesc.

Catârul se poticni de fund, se clătină și căzu, aruncându-l pe Juan în apa mică dintre stejari. Imediat, Zed și Silas se repeziră să-l ridice. Atât ei cât și toți ceilalți, în afară de mătușa Malindie, coborâseră din copaci în momentul apropierii necunoscutului, și așteptaseră cu fluierele picioarelor cufundate în apă, tremurând de nerăbdarea de a-l primi. La urechile pe jumătate conștiente ale lui Juan răsunară zeci de „Aleluia voioase. Zări ca prin negură multe fețe negre cu ochi vii și strălucitori și dinți albi.

Văzu, fără a o înțelege, o mare bucurie la ei. Apoi leșină.

Când Juan își veni în fire, se găsi culcat în furca unul copac, pe jumătate dezbrăcat, și cu Mammy Kinney frecându-i picioarele, iar Missy Lou brațele. Dureri vii, arzătoare îi străbăteau membrele. Mammy Kinney îi zâmbi larg și Juan o întrebă unde se afla.

— Ești în siguranță aici în copac, d'agul mamii, spuse ca, și o să fii și mai în sigu'anță când o să plece apele înapoi. Îți suntem ta'e 'ecunoscăto'i cu toții c-ai venit să ne spui că n-o să fie de data asta potopul. Da, dom'le. Ne-a umplut sufletele de bucu'ie când te-am zăi't căla'e pe 'iu, și-am știut că nu ne-am născut ca să ne-necăm. Am știut că e'ai semnu' din Ce' de cum te-am zăi't!

— Am c'ezut că ești Iisus, spuse Missy Lou, și privi drăgăstos la Juan, care se simți foarte stingherit.

— Și sigu' ai fost un semn, urmă Mammy Kinney, căci apa a început să dea înapoi de cum ai sosit. Na, uită-te și-ai să vezi!

Copiii se bălăceau și umblau printre copaci. Când se opreau, apele revărsate se încrețeau în jurul gleznelor lor. Se vedea că se retrăgeau spre râu.

— Chia dacă nu ești Iisus, spuse Missy Lou, ești sigu' cel mai f'umos pui de lele pe care l-am văzut v'odată.

— Nu-i f'umos să vobești așa! se răsti la ea mama ei.

— Nu-mi pasă. Spun numai ce gândesc!

Missy Lou frecă mângâietor brațul lui Juan și-i zâmbi cu multă dărnicie.

Până seara, colibele stăteau pe un pământ care, dacă nu era chiar uscat, era cel puțin vizibil. O insulă de noroi moale și răvășit răsărise din apele care continuau să se retragă. Femeile bătrâne și păturile lor fuseseră date jos din copac și purtate până la coliba lui Silas. Juan reuși să ajungă până la coliba lui Zed, unde Mammy Kinney reușise să găsească destule lemne uscate ca să aprindă focul. Ea și Zed se așezară în fața vetrei, uscându-și picioarele goale și înglodite și fumând din niște lulele scurte, în vreme ce Missy Lou pregătea o cină de mazăre și costiță și turte de mălai. Mirosul acestor bucate se amesteca cu fumul lemnelor, cu o duhoare grea de umezeală, și cu un ușor iz de capră. Coliba se încălzea și Juan, culcat în patul lui Mammy Kinney, începu să se scarpine. Picioarele îi zvâcneau încă, și zăcea acolo într-o stare care era pe jumătate inconștientă și pe jumătate o stranie țară a vise lor. Ba se simțea zvârlit fără scăpare într-un vârtej, ba deschidea ochii

ca să zărească fețe negre în lumina gălbuie a unei lămpi cu gaz. Ba auzea șuierul râului, ba râsul tremurat, curând potolit, al unuia din micuții Kinney.

Nu-și prea dădea seama care din aceste lucruri era adevărat și care închipuit.

Dar în dimineața următoare se trezi cu un simțământ de desăvârșită bună-stare. Soarele strălucea, copiii se jucau, pământul se usca repede — ieșeau aburi din el — și toate împrejurimile erau pline de nuanțe gingașe și vii, ca o acuarelă. Bărbații plecaseră să vadă ce pagube suferiseră ogoarele de pe urma revărsării. Mammy Kinney sta gârbovită peste foc. Iar Missy Lou cu fața proaspăt unsă cu slănină, ședea și-i zâmbea fericită lui Juan care-și usca banii la soare.

Nimeni, în afară de bătrâna mătușă Malindie, a cărei minte era puțin încețoșată, nu și-l mai închipuia pe Juan acum ca fiind altceva decât o ființă omenească obișnuită. Cei mai în vârstă credeau că le fusese trimis drept dovadă a milostiveniei lui Dumnezeu față de ei — nu erau oare toate lucrurile din lume iscălite de aceeași mină măreață? Așa încât se purtau față de el cu respect și recunoștință. Dar ideea lor inițială că era chiar Mântuitorul nu dăinuise prea multă vreme, și acum devenise obiect de râsete nerușinate și inimoase. Împrejurările fuseseră de vină! Venise călare pe un asin, umblând pe ape în același timp! Și apoi se dovedise până la urmă că nu era decât un cowboy obișnuit ! Mammy Kinney se ținea de burtă râzând și se scutura toată la gândul acesta.

— Suntem niște neg'i tâmpiți, încheia ea. Da' așa ne-a făcut Domnu', și-i place să fim așa, și nu t'ebuie să ne plângem.

Dar Jake, care venise tiptil de la coliba familiei Hooker, nu era atât de bine dispus. Își umflă pieptul voinic și-l luă peste picior pe Juan.

— De la început am știut că nu ești Iisus, spuse el. Eu nu-s unu din neg'i ăștia p'oști de la ța'ă. Eu stau la Chicago, și acolo nimeni nu c'ede că Iisus e p'int'e noi. Nu, dom'le!

Femeile săriră ca să-i spună ca nimănuia nu-i pasă unde trăiește, dacă vorbește atât de urât. Jake se simți îndeosebi jignit de reprobarea lui Missy Lou și de simpatia ei vădită față de Juan. Missy Lou era o fată voinică și cu vino-încoa și cum Zed Kinney era cunoscut ca fiind un om foarte avut după lungile sale servicii la Societatea Pullman.

Missy Lou nu avea să meargă fără zestre la altar. Jake venise acasă cu gândul să se căsătorească cu ea, și la început fata fusese atrasă mult de înfățișarea-i voinică, de aerele pe care și le dădea și de poveștile despre Chicago.

Jake se avântase la o cucerire lesnicioasă. Apoi se revărsase râul, și-și dădu seama că nu se înfățișase sub culorile cele mai favorabile atunci când fusese pus în fața unei primejdii. Dar aceasta avea să se uite foarte curând. Piedica serioasă care sta în calea curții sale era acum străinul acesta misterios care, fără a fi făcut nimic ca s-o merite, își câștigase întreaga atenție a lui Missy Lou. Își ungea obrazul cu slănină pentru el. Își mâneca părul cu ceva care îndrepta oarecum crețurile de negresă. Și încerca să acopere mirosul de capre sub o ploaie de parfum.

Jake rânji puternic și se așeză pe treptele pragului, alături de Juan.

— Știi cine sunt eu? întrebă el. Sunt cel mai bun pa'lagiu din Chicago. Asta sunt.

— Ce interesant, spuse Juan.

— Io tai milioane de po'ci în fieca'e săptămână. B'ațele mi-s acope'ite de sânge până la ume'i când luc'ez. Cu'g 'âuri de sânge, și guițatul po'cilor e mai ta'e decât pat'uzeci de tulumbe de pompie'i cu toate si'enele lo' împ'eună. E zgomotu' cel mai ta'e din Chicago și eu sunt răspunzăto' de el. Po'cii doa' se uită la mine și știu că sunt cel ca'e o să-i înjunghie, încât încep să guițe. Din p'icina mea guiță.

— Și-ți place să-i omori și să-i auzi guițând?

— Sigu' că-mi place. Sunt cel mai bun pa'lagiu din Chicago. N-aș putea să fiu dacă nu mi-a' place.

Jake se adresase deopotrivă lui Juan și lui Missy Lou, și spre necazul lui, fata nu dăduse nicio atenție lăudăroșeniei lui. Ședea și privea la Juan cu ochi blânzi și rotunzi ca o lună plină.

— N-a'e el cel mai f'umos pă' pe ca'e l-ai văzut v'eodată? întrebă ea.

— Pă'! Ce-i aia pă'? sforăi Jake. Ai înjunghiat v'eodată un po'c, coane?

— Niciodată, spuse Juan.

— Așa ziceam și eu.

Jake se ridică în picioare, scuipă, privi triumfător la Missy Lou, și o luă mândru din loc.

— Neg'u ăsta c'ede că nu-i altceva de făcut în viață decât să-njunghii po'ci, observă Mammy Kinney.

Jake era în adevăr singura notă discordantă în armonia rustică ce urmase inundației. Pagubele suferite fuseseră mici, și cum Juan îi oferi lui Zed catârul, nu mai era nimic de jefuit. Catârul se refăcu iute de pe urma încercărilor prin care trecuse și se dovedi, după cum presupusese Juan, un animal puternic, plin de vitalitate și de spirit independent. Dreptul lui Juan asupra lui nu fu contestat nici măcar de el însuși. Dacă era cu adevărat o mărturie trimisă de providență, atunci catârul fusese zămislit, crescut, hrănit, sfințit și hirotonisit în vederea salvării lui Juan; iar dacă aventura lor comună nu fusese decât întâmplătoare, atunci de ce oamenii care îi ajutaseră pe amândoi, prin prezența lor oportună și prin primirea lor inimoasă, să nu fie răsplătiți prin singurul mijloc care se afla la îndemână?

Așa cugeta Juan, privind la cerul albastru al Carolinei, atât de imens și de senin, în afară de o linie de nori flocoși spre mare, căci marca nu era prea departe, și — parcă pentru a se lua la întrecere cu această uriașă vecină — regiunea era de asemenea spațioasă și nepăsătoare, zăcând în voie sub soare și sub vânt. Râul tot mai curgea într-o albie de două ori mai largă decât cea firească, și culoarea îi mai era încă portocalie sau roșcată din cauza argilei. În afară de conifere, arborii nu aveau încă tot frunzișul, iar câmpurile, în felul lor nisipos, arătau goale dar nu pustiite. Erau păsări din belșug: cintezoi, mierle zeflemitoare, păsări miorlăitoare, ciocârlii de câmp cenușii și roșcate, turturele bocitoare și ciocănitoare cu cap roșu, sitari și lișițe, și găinușe de apă de diferite feluri.

Juan avea impresia că ar putea trăi aici câtăva vreme în chip cât se poate de fericit, în ciuda câtorva plosnițe în pat și a simpatiei vădite a lui Missy Lou. Aici se aflau tihna și libertatea la care râvnise în orașele copleșite de iarnă din nord. Aici

se afla confortul; nu confortul cumpărat sau confecționat al unui salon, ci acela al Naturii, căreia puțin îi pasă dacă cineva scuipă în tindă, ori își poartă bretelele la vedere, ori mănâncă cu degetele. Aici omul putea să doarmă la soare și să umble doar cu cerul tovarăș de drum. Și cu toate că unele persoane s-ar putea împotrivi ideii de a te însoți cu negrii, Juan îi găsea mult mai plăcuți decât traficanții de băuturi cu care viețuise, și mai interesanți decât Dora și soțul ei.

Singura lui grijă era să dea de știre soților Dekker că este teafăr-sănătos, și de îndată ce drumurile deveniră practicabile, unul din băieții Kinney porni călare pe catâr până la oficiul poștal cel mai apropiat (care de fapt nu era câtuși de puțin apropiat), cu o telegramă prin care-i liniștea cu privire la soarta sa, fără a da însă nicio informație în legătură cu planurile de viitor.

Dar viața în Arcadia pe care o aștepta nu dăinui decât foarte scurt timp. Încă două-trei zile mai avu răgaz să se bucure de pescuitul în râu, de glumele schimbate cu Mammy Kinney, și să asculte amintirile lui Zed despre viața în vagoanele Pullman. Era mult haz în judecata lui Zed și o imaginație simplă în gândirea lui.

Despre linia Union Pacific de la Chicago la San Francisco spunea:

— Ai văzut v'eodată un lanț de ceaso'nic întins pe jiletca unui senato' g'as? Așa e și linia asta — un lanț de a'gint întins pe bu'ta g'ăsanului de unchiu' Sam.

Apoi micuții Kinney și copilașii Hooker se porneau să danseze cu multă sprinteneală ori de câte ori aveau chef să danseze, și cântau:

Dacă vei să coci o p'ajitu'a
S-o coci bine dint'-o dată
O lipești de-un călcâi de neg'u
Și-o ții o o'ă la soa'e.

Sau Mammy Kinney cânta cu o voce adâncă de contraltă:

Când o s-o vezi pe fata mea
Te 'og să-i spui atât din pa'tea mea!
Când s-o mai duce ca să facă pâine
Să-și suflece mânecile mu'da'e.

Iar Missy Lou cânta și ea din când în când, aruncând priviri fericite și insinuante către Juan:

O, o doamnă albă doa'me-n pat de fulgi
Și-o fată galbenă la fel.
Da' biata fată neag'ă-și aște'ne pe podea.
Și doa'me acolo, biata de ea.

De fapt, aproape tot timpul cânta cineva, nu întotdeauna poate un cântec întreg, ci numai câteva cuvinte la care se adăugau o seamă de note simple — și iată că

notația era preluată de o păsăruică așezată pe o creangă, care cânta de zor până ce stăpâna ei se sătura și începea alt cântec.

Râsul lor era de asemenea plăcut auzului. Se asemăna cântecului lor, fiind bogat și adânc în tonalitate și nestăpânit ca foamea, firesc ca setea… Oamenii albi, când cântă sau râd, execută ghidușii sociale cu laringele sau cu cerul gurii. Dar gâdilă-l pe un negru, și-ți va răspunde ca o scripcă, pentru că așa îi este firea. Aceasta era, poate, rezultatul transplantării unui popor de pe un continent pe altul, al înrobirii lui vreme de câteva generații, și apoi al răsplătirii cu o libertate nominală și cu așezarea la periferia societății. Ei nu aveau nici trecut, nici viitor, nici amintirea vreunei măreții și niciun pretext pentru a nutri ambiții. Nu le era nici rușine să trăiască la un nivel inferior, și nu aveau nicio falsă mândrie în a se ridica.

Spiritul nu le era călit, și nici carnea coruptă de un trai îmbelșugat. Negri ca tuciul din născare, puteau atinge bezna cea mai adânca fără a se pângări. Pierduseră o lume întreagă dar aveau — ei bine, aveau iscusința de a cânta într-o cramă, și să râdă și să fie trândavi într-o mlaștină bântuită de păsări, în timp ce odraslele cerului, odraslele anglo-germano-italiene, odraslele cu obrajii trandafirii și palizi, neamurile învingătoare, serioase și importante din nord roboteau într-un talmeș-balmeș de frig, zgomot și zăpăceală, spre a face bani cu care să poată viețui și cumpăra mărfurile a căror fabricare și beneficii vor ține în viață alți oameni trandafirii sau cărunți (și pe nevestele lor trandafirii sau încărunțite) în mijlocul aceleiași zăpăceli, necazuri și eșecuri, cu speranța că într-o zi vor avea timp să stea jos și să cugete la tot rostul acestor lucruri, și să conchidă, bineînțeles, că toate nu au niciun rost…

Așezat pe un trunchi de copac doborât pe marginea râului, Juan medita în felul acesta — care este un fel de a medita la îndemâna oricui —, apoi se întrebă ce s-ar întâmpla dacă englezii ar fi fost cuceriți de brazilieni (de pildă) și duși în captivitate sus pe fluviul Amazon, și folosiți cu desconsiderare ca robi vreme de două sute de ani — ar rămâne ei oare până la sfârșit același popor leneș și voios și meloman? cântând versiuni sincopate din *Cine-i Sylvia* și *închină pentru mine paharul* sau *Bunul rege Wencelas,* ori câteva din cântecele lui Gilbert și Sullivan, ori cântecele deocheate despre Samuel Hall, despre Tinichigiu, și despre Berbecul din orașul Derby? Să-ți închipui pe englezi trăind în Brazilia, luând viața în zeflemea și-râzând și cântând în fiecare zi! Era o închipuire hazlie și interesantă, care îl amuză nespus pe Juan.

Această Arcadie neagră își avea totuși personajul ei negativ, și umbra voinicului Jake se plimba adesea între coliba Hookerilor și a Kinneylor. Era un personaj negativ tare nefericit, deoarece Missy Lou nu mai voia acum să-l bage în seamă, decât ca să-l ia în zeflemea. Își petrecea timpul admirându-l pe Juan și stingherindu-l prin tot felul de laude inimoase. Dacă Jake se strecura până la ei, nu-i dădea nicio atenție până ce n-o silea el, și atunci se întorcea spre el mânioasă și spunea: „Ște'ge-o de-aici! C'ezi cumva că eu și cu p'ietenul meu Domnu' Juan avem de-mpă'țit ceva c-un neg'u o'dina' din Chicago? Vo'bim de luc'u'i importante și n-avem timp s-ascultăm la ce spui tu". Dar Jake nu se îndepărta niciodată prea

mult și când Juan își ridica ochii, îi zărea adeseori rânjetul statornic și amenințător.

Dar iată că într-o seară, cam la o săptămână de la sosirea lui Juan, Jake păru să-și fi înlăturat vrăjmășia și sosi la familia Kinney într-o dispoziție din cele mai prietenești. O purta în brațe pe bătrâna mătușă Malindie. În zăpăceala-i senilă bătrâna credea că Juan venise de-a dreptul din rai și dorea să-și mai mângâie sufletul cu vederea lui.

Jake venise ca să-l invite pe Juan să vâneze aligatori într-un loc în josul râului. Spunea că auzise unul mugind și cu toate că era cam devreme ca ei să fi ieșit din iernat — nu se trezeau de obicei până la începutul lui aprilie – Jake credea că apele revărsate, ajungând până în peșterile lor, i-au deșteptat și i-au stârnit. Așa încât făcuse rost de nade și unelte, și dacă Juan voia să meargă cu el, ar porni dimineața devreme. Pescuitul aligatorilor, spuse el, era un sport foarte interesant, și cunoștea niște locuri foarte bune. Voia Juan să vină cu el?

Felul de a fi al lui Jake era prietenos. Rânjetul dispăruse și zâmbetul îi era acum larg, sincer și deschis, așa încât Juan, căruia îi venea întotdeauna mai ușor să spună „dau decât „nu —, acceptă cu plăcere invitația. Toți Kinney-ii și toți Hookerii erau de față, și cum prinseră cu toții a se însufleți la ideea acestei vânători, Juan ascultă până seara târziu tot felul de povești palpitante despre vânătoare.

Căprioare cu coadă albă din Virginia, opossumi, șobolani de apă și pisici sălbatice fură amintiți și prinși; pești de toate speciile fură aduși la mal; becațe și rațe și curcani sălbatici împușcați; șoimi pleșuvi, șerpi cu clopoței, vulpi și vipere de apă, doar pomeniți în treacăt; mari vânători din trecut scoși din mormintele lor și lăudați cât se putea de mult. Iar când se înnoptă de-a binelea, Silas încheie pomelnicul cu povestea unui negru care urăsc aligatorii toată viața și-i omorâse cu duiumul și, așezându-le capetele pe un câmp, reușise, până la vârsta de optzeci de ani, să-l umple complet cu capete de aligatori. Apoi, ca Ezechiel, se apucase să prorocească asupra acestor oase uscate, și se auzise deodată un zgomot și un clinchet, și oasele se împreunaseră la loc și se acoperiseră cu piele și se însuflețiseră din nou… Așa, cel puțin, umbla vorba, căci pe mosneagul negru nu-l mai văzuse nimeni niciodată de atunci, iar dimineața nu mai era nici un singur os pe câmp.

În timpul acestor istorisiri, mătușă Mălin die ședea alături de Juan, atingându-i din când în când mâneca și privindu-l cu o expresie de extaz copilăresc pe fața ei zbârcită.

Uneori murmura ceva nedeslușit. Când veni timpul ca Hookerii să plece, ea izbucni în plâns și se agăță de Juan, care o împăca dăruindu-i o veche batistă de mătase, pe care ea o apucă cu vădită bucurie.

Încă înainte de a se lumina de ziuă, Juan și voinicul Jake lopătau în josul râului așezați într-o luntre cam necioplită. Când răsări soarele, el străluci drept în ochii lor și râul arăta ca o tranșee largă și nu prea adâncă între palisadele de copaci. Uneltele ele pescuit zăceau în fundul luntrei: o frânghie lungă și solidă, țăruși de lemn ascuțiți la ambele capete și legați cu fire de sârmă, și câțiva iepuri morți ca nadă.

Aligatorul, lămuri Jake, va înghiți țărușul din capătul pe care va fi înfipt iepurele. O tragere a firului de sârmă rotea țărușul și atunci, cu vârfurile lui ascuțite implântate în gâtul fiarei, va începe bătălia. Jake lopăta acum cu mai multă energic. Aligatorii iernau în peșteri săpate în malurile râului deasupra nivelului apei, și aceste peșteri se aflau încă foarte departe. Trebuia să se zorească dacă voiau să aibă timp de ajuns pentru pescuit. Jake vorbea foarte însuflețit.

Cam pe la ora zece se opriră la umbra unui copac care se apleca peste apă, și mâncară turte de mălai și costiță rece. Apa, tot gălbuie, ora împestrițată cu umbrele frunzelor și aerul era cald. La o distanță de o sută de metri, râul părea să înfrunte un perete des de junglă și să fie stăvilit în acel loc, cu toate că, de fapt, se împărțea în trei brațe înguste, șerpuind ascunse sub o vegetație bogată, scăldând în drum rădăcini de chiparoși și umbriți de lianele care îi petreceau. Nimic, gândi Juan, nu putea fi mai plăcut decât această țară trândavă și primitoare… întoarse capul și-l văzu pe Jake privind la el cu o expresie stranie și meditativă.

— La ce te gândești? întrebă Juan.

Jake șovăi, apoi spuse încet:

— Mă gândeam la po'cii ăia pe ca'e îi înjunghiam la Chicago. Ai văzut v'eodată un abato'? Ei bine, po'cii sunt spânzu'ați de picioa'ele dinapoi de un cablu, unul lângă altul, ca niște cămăși atâ'nate la uscat. Și cablu' se mișcă tot timpu', aducând me'eu alți po'ci. Și acolo stau eu, cu po'cii ca'e guiță înt'-o pa'e și po'i ca'e dau din picioa'e pe alta. Da, dom'le. Guița toți ca nebunii până ajung la mine, că îs sigu' ăl mai bun pa'lagiu din Chicago și ei știu. Îi înțep în gât, numa odată, și asta dă d'umu' la un guițat și la o juma de găleată de sânge, și apoi cablu-i ca'ă mai depa'te, zvâcnind din picioa'e de pa'că-a' v'ea să danseze. Dansează ba Cha'leston, ba joacă ho'a. I-am văzut pe unii cu a'ipi jucând ca v'ăjito'ii. Ei pot juca o'ice vei cât sunt de mo'ți. Da' nu mai pot guița, că le-am slobozit guițatu'.

— Ce stranie amintire într-o dimineață ca asta, spuse Juan.

— Ei, asta-s eu, răspunse Jake, împingând luntrea din nou în curent și mânând-o curând de-a lungul unui braț boltit deasupra cu frunziș. Liane verzi atârnau de crengi și uneori câte o floare mare, albă înstela umbra deasă. O viperă de apă trecu înot prin fața bărcii.

— Îs destule din astea pe-aici, spuse Jake, și-s foa'te veninoase.

Cuprins deodată de o toană bună, începu să cânte:

Do'u' nu-i decât o fată neag'ă.
Ce chinuie inima unui biet neg'u bun.

Brațul de râu șerpuia prin junglă cu atâtea ocolișuri, încât Juan pierdu orice simț al direcției cinci minute după ce părăsiseră cursul principal. Arareori putea să vadă la mai mult de zece metri în față sau la zece metri înapoi, iar ceea ce venea era aidoma cu ceea ce trecuse: o alee boltită de copaci, luminată de raze nestatornice de soare, garnisită cu plante atârnătoare, și podită cu o apă cenușie, cu învolburări încete, care devenea din ce în ce mai mocirloasă pe măsură ce înaintau. Ici-colo

apăreau mici pâraie tributare și divergente. Uneori, câte o pasăre stârnea zgomot mare printre crengi. Aerul era cald și greu și mirosea a baltă.

Peste câtva timp ajunseră la un luminiș, cu o mică plajă noroioasă, și Jake spuse că atinseseră ținta. Împinse luntrea pe plajă.

Juan se ridică în picioare și se uită în jur:

— Nu văd nimic care să semene a aligator sau a peșteră de aligator, spuse el.

— Asta-i locu', răspunse Jake cu încăpățânare, și Juan păși pe țărm.

Scăpată de povara ei, luntrea se ridică în sus și, cu trei lopeți puternice, Jake îndepărtă luntrea de mai, o întoarse și o menținu cu vârful împotriva curentului.

Juan se întoarse și zări cu mare surprindere o expresie triumfătoare și crudă pe fața negrului. Avea un rânjet batjocoritor, în mijlocul căruia dinții păreau înspăimântători de albi și de puternici. Își flutură lopata spre Juan și urlă:

— Ăla-i locu' tău, da' nu-i locu' meu. Știi, începuse să mi se facă lehamite de tine, cowboy scăpătat, gunoi blestemat de alb. Da' n-o să te mai văd niciodată, și nici tu n-ai să mă mai vezi pe mine. Am să te las aici, și dacă nu te omoa'ă gato'ii atunci au să te umfle șe'pii și vipe'ele de apă. Și dacă nici ei n-o fac, o să te nămolești în mlaștină. Și dacă nu te nămolești, o să te 'ătăcești și-o să mo'i de foame, și atunci o să vină șoimii pleșuvi.

— De-a ce naiba te joci? strigă Juan.

— Nu mă joc de loc…

— Adă luntrea imediat înapoi!

— Nu aduc nicio lunt'e 'napoi. O să te las acolo ca să nu-mi mai fu'i niciodată fata.

— Fă ce-ți spun și nu fi tâmpit!

Juan porni prin apă spre luntre, dar picioarele i se afundară în nămolul moale, și Jake scoase un brici de sub cămașă, a cărui lamă o îndoi peste încheietura degetelor într-o poziție tocmai bună pentru spintecat.

— Numa să nu uiți că-s cel mai bun pa'lagiu din Chicago, amenință el. Când spintec pe unu, nu mai t'ebuie să lovesc a doua oa'ă.

Juan se retrase pe un sol mai solid și încercă o împăcare.

— Nu ți-am făcut niciodată niciun rău, spuse el.

— Ba mi-ai fu'at fata. De când ai venit aici, nici nu se mai uită la mine, fiindcă toată v'emea să zgâiește la tine.

— N-am pus mâna niciodată pe fata ta, și nici n-am nevoie de ea.

— Poate că tu n-ai nevoie, da' ea v'ea g'ozav. Le știu eu pe femei, și știu la ce se gândește ca și dacă nu te-a fi văzut pe tine niciodată, s-a gândi acum la mine. De-aia te las aici, ca să nu te mai vază niciodată.

Jake își vârî briciul înapoi în sân și apucă lopata. Din trei lovituri împinse luntrea la douăzeci de metri.

— Vino înapoi! strigă Juan după el.

Jake întoarse capul și țipă:

— Nimeni n-o să te mai vadă niciodată, afa'ă de aligato'i și de șoimii pleșuvi!

— Nu mă poți lăsa aici, Jake!

— Ba te las!

Și Jake izbucni în râs, mai trase o lopată și mână luntrea după un colț înfrunzit, făcându-se nevăzut.

Juan încercă să alerge pe mal, dar înainte de a fi făcut șase pași, se prăbuși într-un tufiș des de liane care părea de netrecut. Atârnau într-o împletitură verde, întinsă între copaci, și în timp ce smulgea de zor tulpini-vicioase, Juan auzi râsul sălbatic al lui Jake — acea voioasă și desfrânată izbucnire de veselie neagră pe care o găsise atât de minunată. Și apoi Jake începu să cânte, și vocea lui, tot mai departe, răsuna prin mlaștină:

Do'u nu-i decât o fată neag'ă.
Ce chinuie inima unui biet neg'u bun.

VII

Încet, peste cântecul lui Jake se așternu tăcerea. Un țânțar bâzâi. Juan stătea nemișcat, cu mâinile pline de frunze de liane și de tulpini mlădioase, înfruntând o barieră verde și încercând să-și stăpânească fiorii de spaimă ce se ridicau ca niște băsici întunecate până la creierul său. Încă o dată fusese transpus brusc de la siguranță la primejdie, de la împăcare lăuntrică la o stare de teamă intensă și de uluire. Era părăsit și pierdut, prins într-o rețea de canale întortocheate și de încâlciturile junglei. Își smulse nebunește mâinile din meterezul de plante agățătoare și, stârnite de văgăunile lor umbrite, oști întregi de țânțari se năpustiră asupra lui cu bâzâituri voioase și cu înțepături usturătoare pe încheieturile mâinilor, pe urechile și pe ceafa lui.

Sub aceste pișcături chinuitoare, Juan își veni în fire și începu să cugete serios, căci era vădit că atât mânia, cât și panica îl vor mâna repede pe calea unor chinuri crescânde, spre o situație și mai primejdioasă decât aceea în care se afla acum. Se înapoie așadar pe plaja mică unde-l debarcase Jake și aici încercă să-și amintească diferitele ocolișuri și meandre ale drumului străbătut. Dar nu-i fu cu putință. Drumul lor fusese prea încâlcit și prea lipsit de puncte de reper ca să mai poată fi evocat.

Soarele era deasupra capului. Pe cer nu erau nori și nici nu fuseseră toată dimineața, ca să-l îndemne să-și meșterească o sfârlează de vânt pentru a găsi direcția. Și de fapt, chiar să fi fost nori, nu ora vânt care să-i miște. Pretutindeni frunzele atârnau nemișcate și cerul albastru încremenise. Până și apa din fața lui era prea leneșă ca să curgă, și pe suprafața ei castanie zăcea o creangă, pe jumătate neagră la umbră și pe jumătate cenușie la soare. Nu era nimic în jur care să-l poată ajuta să se întoarcă la coliba lui Zed Kinney. Și chiar de-ar ști drumul, mai era apa peste care trebuia să treacă, cu nămol moale pe fund și vipere înotând în ea — iar dincolo de apă, perdele dese de liane și de copaci, și șerpi cu clopoței pândindu-i cu viclenie pe călătorii imprudenți — și, dincolo de junglă, alte cursuri de apă — și mai presus de toate un soare dogoritor, cu împestrițări nevăzute în

strălucirea lui, care nu erau altceva decât vulturi, așteptând mai răbdători poate decât șerpii cu clopoței. Se părea că Jake nu mai avea niciun motiv să se teamă de rivalul lui, și, cugetând la rece, Juan înțelese zădărnicia oricărei speranțe.

Păși în lungul și-n latul plajei mici și noroioase. Q, gaiță țipă răgușit și se zbătu în frunziș. Juan aruncă o privire vagă în jur, dar pasărea ora invizibilă. Apoi privi în sus, și, foarte sus deasupra capului lui, zări un peascăruș… Un pescăruș! Și-și aminti deodată că oceanul nu putea fi departe, și că pe lângă ocean s-ar putea să fie o plajă pe care s-o poată porni undeva, undeva departe de acest labirint de liane și de copaci.

Atlanticul era probabil mai aproape decât coliba lui Zed Kinney, și era neîndoios o țintă mai vastă către care să te îndrepți; și una mai potrivită de asemenea, căci marca oferă întotdeauna cai de salvare. Era un sinonim al libertății.

Dar încotro era oceanul? Juan mirosi într-o parte, apoi în cealaltă. Dar nici urmă de iz de sare. Nimic decât duhoarea grea și puturoasă a mlaștinei. Și totuși, după ce se învârti într-o parte și în alta, îl cuprinse treptat speranța că oceanul se afla *acolo.* Nu-l putea nici vedea, nici auzi, nici mirosi, dar era tot atât de neîndoielnic ca diferența dintre apă și uscat — și Juan știu, după ce cercetă făgașul întipărit în noroi al luntrei lui Jake, că marca se întindea spre stânga, iar cea mai mare parte a continentului american, la dreapta lui.

Cu toată răscolirea stârnită de speranță, și cu o teamă nemărginită de șerpi, Juan o apucă spre stânga și-și începu marșul spre mare. Pe o distanță de o sută de metri, tufișul era atât de des încât părea cu neputință de străbătut. Brațele lui Juan erau mereu înlănțuite de liane și de plante urcătoare, picioarele i se afundau adânc într-un nămol semilichid, și frunze moi și groase i se lipeau de obraji, în vreme ce tulpinile lor aproape că-l înăbușeau.

La un moment dat păru prins fără de scăpare în cătușele unei rădăcini verzi și hrăpărețe, și în timp ce se zbătea în apucătura ei, un nor uriaș de țânțari i se așeză pe față și, în ritmul harfelor și al trâmbițelor lor minuscule, îl înțepară, îl mușcară, îl pișcară fără încetare. Exasperat de neclintirea lianelor și înnebunit dincolo de orice răbdare de multiplicarea chinurilor mărunte, Juan umplu atmosferă cu o ploaie de înjurături la adresa nemernicului Jake — un val imens de blesteme care purtau cu ele, tunător ca bolovanii rostogoliți și zornăitor ca pietrișul, nu mele cerului și al iadului, al fluidelor și excrementelor trupești, al împrejurărilor nașterii și zămislirii (juridice și fiziologice), și ăl mai multor perversiuni, al lui Dumnezeu și al fiului lui Dumnezeu, și al mamei fiului lui Dumnezeu, împreună cu al Diavolului, și al altor ornamente din Hades — cocine, haznale și bordeluri — și al chinurilor îndurate acolo, agravate prin tot felul de mâncărimi și usturimi trupești, culminând în final cu o combinație absurdă și viu colorată a tuturor numelor și stărilor pomenite mai sus.

În sfârșit, lianele se despărțiră anevoie și Juan se poticni înainte, liber. Spre a se apăra de țânțari, își unse fața cu un nămol care puțea înfiorător. Cămașa îi era făcută ferfeniță și brațele de la coate în jos erau mânjite cu sânge. Însă curând ieși într-un ținut mai milostiv, unde lianele creșteau mai puțin extravagant și frunzișul nu mai era atât de des. Apoi trecu înot un pârâu și mai trecu cu piciorul nu altul,

foarte încet, căci se temea să nu-și piardă pantofii în nămol — dar la trei metri de malul opus îșI pierdu unul, căci zări o viperă de apă înotând spre el, cu gura ei albă deschisă larg, iar când țâșni cu deznădejde spre pământul uscat, piciorul stâng îi lunecă din pantoful înțepenit pe fund.

În ciuda greutăților pe care le întâmpina la tot pasul, reuși totuși să mențină o linie mai mult sau mai puțin dreaptă în direcția pe care o alesese; direcția, socotea el, care avea să-l ducă pe calea cea mai scurtă la mare. Și curând simți o îndoită mulțumire, deoarece soarele începu, deși nespus de încet, să lunece din crucea amiezii și să nu-l mai bată în creștetul capului, ci pe ceafă, ceea ce dovedea că socotise drept și că se îndrepta cu adevărat spre răsărit; între timp, adâncimea mlaștinei se reducea treptat, așa încât, chiar cu un singur picior încălțat, putu menține o înaintare constantă. Dar începu să se simtă foarte ostenit, căci răscolirea sufletească îi cam secătuise puterea și lupta împotriva lianelor și a plantelor agățătoare îl sleise și mai vârtos, iar acum șchiopăta și-l durea capul cumplit sub soarele arzător. Acolo unde nu era ud de pe urma apei mocirloase, era scăldat în propria lui su doare. Nu știa nici ce oră era, și începu să se teamă că nu va reuși să iasă din junglă înainte de căderea nopții.

Acest gând nefericit îl împiedica să facă un scurt popas ca să se odihnească și îl îndemna să se tocmească până și cu propriile lui picioare, propunându-le: „Mă voi odihni după ce număr până la o mie". Apoi, în timp ce se străduia să înainteze, număra până la șapte-opt sute și spunea: „O. n-am încă nevoie de odihnă uși înceta să mai nu mere până-l sileau picioarele din nou.

Când ajunse la șapte sute pentru a șaptea oară, hotărî să urmeze până la o mie și să se oprească apoi pentru scurt timp, și poate chiar să se culce oleacă pe jos. Pământul se întărea. Se poticni de o stâncă. Copacii din față erau mai rari, dar creșteau mai înalți. Numără până la opt sute cincizeci. Hotărât, pământul era acum mai tare.

Cu un zgomot fâlfâitor, un bâtlan zbură sus printre vârfurile copacilor. Juan începu să numere de la nouă sute înainte, dar mai înainte de a fi ajuns la jumătate, se opri și privi la ceea ce se întindea în fața lui, cu o consternare care alungă orice gând de numărătoare.

Pământul era mai tare deoarece alcătuia acum un terasament natural și, dincolo de acest terasament, se zărea într-o lumină crepusculară un lac foarte curios. Apele lui erau foarte liniștite, ca o oglindă umbrită, și din aceste ape se ridicau ne numărați chiparoși. Creșteau drept din apă, drepți și zvelți, și apa îi oglindea credincios, împreună cu ghirlandele de liane care atârnau de crengile lor. Printre ele, ca niște luminări arse până jos și cu mici conuri negre, răsăreau trunchiuri de chiparoși. Aceștia se reflectau și ei în apa liniștită și argintie, încât totul apărea dublu și tainic, parcă ar fi fost naosul unei străvechi catedrale a cărei podea ar fi destul de lustruită spre a oglindi bolțile acoperișului, și steagurile de bătălie ofilite de pe ziduri și, ca peticele unui cer alb, ferestrele cu zăbrele. Căci chiparoșii, subțiindu-se în creșterea lor și împreunându-se stufos în cununi, erau de un stil gotic răsturnat, în timp ce oglindirea lor era de un gotic pur.

Ceea ce îl consterna pe Juan, cu toate acestea, nu era amurgul gotic al lacului, ci mărimea lui. Vedea cum se întinde departe spre nord și spre sud, iar malul celălalt era ascuns de o mulțime fantomatică de chiparoși. Atlanticul, după cât părea, era încă foarte departe. Juan se în trista, căci nădăjduise la cu totul alt spectacol și-și ciulise urechile să audă sunetul dulce și rostogoli tor al valurilor pe o plajă. Dar aici nu era decât un lac cu chiparoși și niciun fel de zgomot de valuri.

Se așeză și privi deznădăjduit la liniștea apelor, la podeaua argintie și la coloanele și stindardele de liane uscate. O pasăre albă zbură de-a lungul coridorului mai larg al naosului. Cât de mult va trebui să ocolească oare ca să ajungă la mare? Scena americană era montată pe o scară atât de vastă încât lacul din fața lui — deși era încredințat că nu putea fi foarte larg — putea să se întindă pe o lungime de peste treizeci de kilometri, și cum era desigur alimentat de multe brațe șerpuitoare în care se desfăcea râul, ocolirea lui putea prea bine să fie o călătorie extrem de anevoioasă.

Juan își coji noroiul de pe față și-și blestemă norocul, nu în chip vehement și grandilocvent cum îl blestemase pe Jake, ci într-un fel compătimitor și mâhnit. O altă pasăre albă zbură de-a curmezișul lacului. Zbură spre nord și dispăru. Juan își frecă piciorul desculț și se întrebă încotro s-o ia. Călcându-și pe inimă, se ridică în picioare și întrucât păsările zburaseră într-acolo, o luă și el spre nord. Elanul îl cam părăsise și în locul lui se aciuase o osteneală care-i apăsa greu pe umeri. Începu să-și dea seama de neajunsul hainelor ude, și șchiopăta grijuliu cu piciorul desculț, care îl durea din ce în ce mai mult la fiecare pas. Se aplecă înțepenit sub o cracă și, cu mâinile amorțite, împinse în lături o creangă flexibilă. Imaginile verzi din apă nu mai erau frumoase, și elești eul argintiu nu era decât o nouă barieră în calea scăpării, o barieră atât de imensă încât nici nu-și mai bătu capul să socotească cât timp îi va trebui ca s-o ocolească. Păși înainte, împăcându-se cu tristețe cu ghidul de a petrece noaptea în junglă.

Dar deodată — trecuse pe lângă ea aproape fără s-o bage în seamă — zări ceva care schimbă ele îndată fața neajutorării sale și zugrăvi întreaga situație în culorile cele mai vii ale optimismului. O luntre era trasă la mal. Primul îndemn al lui Juan fu s-o împingă în larg și să se suie de îndată în ea, dar un al doilea gând îi sugeră ideea că s-ar putea ca ambarcațiunea să aibă un proprietar și faptul de a-l lăsa pe mal era o acțiune nevrednică. Așa încât Juan mai umblă vreo douăzeci de metri, mai repede acum și fără a ține seama de piciorul desculț, și strigă de două-trei ori: „Alo!” Dar nu zări pe nimeni și nu primi niciun răspuns la chemarea lui.

Fără a șovăi mai mult, Juan împinse luntrea în apă și se sui în ea. Trase de două ori cu vâsla. Apoi un țipăt deznădăjduit îl ajunse; un scâncet, o văicăreală pătrunzătoare, și, întorcând capul, zări un băiețel negru pe mal, cu mâinile la ochi, în vreme ce gura larg deschisă emitea țipete continui și tremurătoare de spaimă. Era îmbrăcat simplu, cu o pereche de pantaloni zdrențăroși, și o undiță zăcea la picioarele lui. Cu toate că Juan trebuie să fi trecut prin dreptul lui, tufișul la adăpostul căruia dormise îl ascunsese căutării lui Juan.

Juan își mână luntrea înapoi la țărm, și puiul de negru se repezi la el cu o

izbucnire de furie copilăroasă.

Juan îl ținu la o lungime de braț, în timp ce băiețelul își flutura prin aer pumnii negri cu vrăjmășie, dar zadarnic.

Lacrimi mari îi scăldau obrajii și trupul îi tremura de teamă și mânie.

— E-n regulă, spuse Juan. N-am de gând să-ți fur luntrea…

Treptat, furia băiețelului se potoli, și printre suspine începu să vorbească ininteligibil într-un dialect al negrilor.

— Asta nu mi-e de prea mare ajutor, spuse Juan.

Ce-ar fi dacă te-ai sui în luntre și am merge acasă? Acasă, înțelegi? – acolo unde ți-o fi casa.

Băiețelul se zgâi la el cu niște ochi cât cepele. Mai avea lacrimi pe pleoape, dar când Juan încercă să-l tragă în luntre, se apucă iar să urle, bătând cu picioarele în noroi.

Spre a-l cumința, Juan se îndepărtă la câțiva metri de mal. Efectul acestei manevre nu întârzie, căci băiețelul țipă de spaimă și se năpusti în apă până la brâu, răsturnând aproape luntrea când se urcă în ea.

— Acum, încotro s-o apucăm? întrebă Juan, arătând cu mâna în diferite direcții.

Puștiul nu vru să-l ajute, ci hohoti, smiorcăi, și-și înghiți lacrimile, tremurând de spaimă și de mânie încă neîmpăcată.

Juan hotărî să continue în direcția pe care o apucase — spre mare, nădăjduia. Curând, însă, își dădu seama că nu va fi lucru ușor, deoarece după câteva clipe chiparoșii și trunchiurile de chiparoși îl înconjurară, ridicându-se din apa ca niște coloane mari și ca niște luminări negre.

Ici-colo se deschideau alei, șerpuind de-a lungul lacului și înfundându-se iarăși sub un acoperiș verde-măsliniu, de unde atârnau vrejuri de liane care uneori se împreunau cu chipurile lor oglindite în apă… Aici era un soare strălucitor, acolo un amurg răcoros. Ba intrau într-o apă puțin adâncă unde ciocul luntrei se înfigea în buruieni plutitoare care se încrețeau în zbârcituri verzui, atât erau de groase. Ba lianele atârnau ca o perdea până la suprafața apei, și trebuiau să-și croiască orbește calea prin ea. Erau uscate și fărâmicioase. Ba izgoneau din cuibul lui câte un imens bâtlan albastru speriat, ori o egretă mică și atât de orbitor de albă, încât reflexul ei în apa întunecată părea mai degrabă o flacără decât o pasăre. Ba cormoranii își în torceau și-și suceau gâturile lor lungi și subțiri spre ei, și se afundau gingaș, fără a lăsa o cută la suprafața apei.

Cu totul uluit, Juan mai încercă o dată să-l convingă pe puiul de negru să-l călăuzească, dar acesta, încă de la prima întrebare, se aruncă cu fața în jos pe fundul luntrei și, îmbufnat, refuză să răspundă. Juan se căzni să-și facă vocea cât mai îmbietoare, dar băiețelul nu-i luă în seamă. Juan se gândi atunci să-l mituiască.

— Uite aici, drăcușor îmbufnat, spuse el și-i întinse ceasul. Acesta nu mai mergea încă de la călătoria lui pe râu în circa catârului, dar era bătător la ochi, așa încât atunci când curiozitatea reuși să înfrângă, în sfârșit, îndărătnicia copilului, acesta își întoarse capul bănuitor și se lăsă imediat momit.

Juan lămuri cu multe gesturi repetate că ceasul avea să fie răsplata unui pilotaj

eficient.

Băiețelul zvâcni în genunchi, cu ochii lui negri ațintiți asupra ceasului. Își întinse mâinile spre el. Dar șovăi și, deodată, de parcă își amintise o prevestire înspăimântătoare, urlă din nou și se frecă la ochi, cuprins de groază.

Mirat la culme de îndărătnicia inexplicabilă a copilului, Juan se apucă să-l liniștească și-și găsi curând răsplata într-o țâșnire de cuvinte în dialect negru, printre care singurele vorbe ceva mai deslușite erau Missy Așa și-pe-dincolo; Missy Lai, părea să fie, ori Lai, cu un prefix nu tocmai clar. Ea era, pare-se, cauza spaimei băiețelului, cu toate că Juan nu putea lămuri pentru care motiv anume; în afară de cazul, gândi el, în care ea ar fi o persoană retrasă care nu îngăduia prezența altoi oameni, iar el încălcase nu domeniu privat. Părea totuși puțin verosimil ca această sălbăticiune de lac să constituie o apă particulară, dar nu-și putea închipui altă soluție a misterului.

Copilul continua să protesteze, însă ochii îi tot fugeau după ceas. Smiorcăia și fornăia, dar momeala era prea strălucitoare ca să i se mai poată împotrivi… Apucă ceasul cu mâini râvnitoare, îl așeza într-un loc unde-l putea vedea în timp ce lopăta, și smiorcăindu-se, ridică lopata din fundul luntrei.

Își croi drum fără anevoință printr-un labirint de copaci, de-a lungul unor alei șerpuite și sub paravane de liane verzi, până ce ajunseră la o margine a lacului și o apucară pe un canal îngust, ascuns aproape în întregime sub niște copaci plutoși. După oarecare vreme, canalul se lărgi, vegetația se mai rări, și apa începu să răspândească un miros sărat. Se apropiau de mare. Și curând, cu toate că deosebirea abia era perceptibilă, împrejurimile se schimbară substanțial. Nu se mai aflau acum pe o limbă de pământ întretăiată de o mulțime de brațe de apă, ei pe o pânză de mare împănată eu multe insule. Printre acestea, cea mai mare și mal anevoios de găsit era Insula Egreta.

Ajunseră deci la Insula Egreta, care părea mai mare decât suratele ei. Malul era mocirlos, și într-un crâng de chiparoși se cuibăreau egrete. Merseră o vreme de-a lungul țărmului, până ajunseră la un canal îngust, în susul căruia băiețelul cârmi luntrea și curând o aduse la mal.

Însă acum îl apucă din nou spaima, și când Juan dădu să coboare, copilul se împotrivi cu țipete și-i arătă prin gesturi că trebuie să rămână în luntre până se va duce s-o vadă pe misterioasa Missy Lal și, pesemne, să dobândească de la ea învoirea ca Juan să debarce. Juan se supuse nervos și se așeză din nou în luntre. Ținând ceasul strâns în mână, puiul ele negru porni, încet și vădit îngrijorat de primirea care-l aștepta, de-a lungul unei poteci înguste ce se pierdea printre copaci.

Juan se lungi în luntre. Spre a aștepta cele ce aveau să se petreacă, dar înainte de a fi putut înjgheba trei-patru ipoteze, adormi adânc.

Când se deșteptă, soarele se afundase și întunericul, cu toate că nu căzuse încă, bătea la ușă. Se simțea înțepenit și înfrigurat, dar aceste neajunsuri dispărură ca prin farmec de îndată ce văzu cine-l trezise.

O fată îmbrăcată într-o rochie verde stătea lângă luntre și ea îi păru lui Juan în același timp extrem de atrăgătoare și oarecum cunoscută. Dar mintea îi era încă

buimacă de somn, și înainte să fi reușit să și-o adune, fu surprins de glasul ei rece și dușmănos.

— Ce cauți aici? întrebă ea.

Juan îi spuse.

— Și cum ai nimerit în mlaștini?

Juan îi lămuri și această împrejurare.

— Nu te cred, spuse fata. Cine ești și de unde vii?

Juan îi spuse.

— Hainele nu par englezești, spuse ea.

— Nu par de fapt de loc haine, se învoi Juan.

— Ei bine, întreaga dumitale poveste pare foarte suspectă, spuse fata, și nu poți conta pe niciun ajutor din partea mea.

— Atunci, ce ai de gând să faci?

— Am să-l pun pe băiatul acesta să te ducă înapoi unde te-a găsit. N-avea voie să intre în vorbă cu dumneata.

— Nici n-a făcut-o, decât în dialectul negru.

— I s-a interzis să iasă pe lac, așa încât îl pot pedepsi trimițându-l înapoi, și mă scap și de dumneata în același timp.

Ea își întoarse capul și-l chemă pe băiețelul negru, care aștepta ponosit la câțiva pași mai încolo.

Juan izbucni în râs:

— Nu, nu poți, afirmă el, fiindcă am să rămân aici.

Fata se înfurie cumplit și strigă:

— Ai să faci ce-ți spun, și imediat! Niciun străin n-are voie să calce pe insula asta.

— Dar eu nu sunt străin, spuse Juan. Nu pot pretinde că sunt chiar un prieten vechi, dar te-am mai întâlnit și am stat de vorbă cu dumneata. Numai câteva cuvinte, e adevărat, dar…

— Oare încerci să mă iei peste picior? stărui fata.

Juan își scutură capul, zâmbitor. Se simțea nespus de mulțumit de sine însuși — cu toate că noroiul pe care-l avea pe față îi cam schimonosea această satisfacție — căci impresia de a o fi recunoscut pe fată se schimbase acum în certitudine, în ciuda vocii ei reci și aspre, care se potrivea atât de puțin cu amintirea pe care o păstrase despre ea.

— Am călătorit împreună pe *Corybantic,* spuse el.

Fata îl privi țintă.

— Am sosit în America împreună acum vreo șapte luni. Dumneata erai într-un apartament rezervat, și într-o noapte ți-am vorbit pe fereastra cabinei.

Fata se apropie și privi intens la el timp de câteva secunde. Apoi întrebă:

— N-ai vrea să te speli pe față? Oricine ai fi, ești de nerecunoscut sub noroiul ăsta.

Juan îngenunche de îndată pe marginea apei și începu să-și împroaște fața cu apă, și în vreme ce o freca de zor, îi descrise fetei năpasta țânțarilor și celelalte

chinuri ale călătoriei care purtau vina spectacolului dizgrațios pe care i-l oferea; tot frecându-și ochii, spălându-și ceafa, limpezindu-și părul, pălăvrăgea în același timp de zor, în așa fel încât o oarecare intimitate începu să scalde scena.

Când sfârși, se ridică în picioare, cu obrajii foarte roșii, și o înfruntă pe fată, care privi la el câteva clipe fără a scoate un cuvânt.

Apoi spuse încet:

— Cred că-mi amintesc de dumneata.

Juan fu atât de bucuros, încât se apucă să-i povestească cum o căutase zadarnic pe vapor și cât de dezamăgit fusese că n-o mai văzuse înainte de a debarca.

— M-am dus chiar la Chicago să te caut, mărturisi el.

— De ce te așteptai să mă găsești acolo?

Fata dovedi oarecare mirare în glas.

— Pentru că…

Juan se opri cam încurcat. Voia să spună: „Pentru că Ochi-Roșu Rod Gehenna a plecat acolo”, dar cum nu cunoștea legătura de rudenie dintre ea și Ochi-Roșu, șovăi între tată și soț, și alese în sfârșit tutore.

— Pentru că tutorele dumitale a plecat acolo, spuse el.

— Cine anume?

— Rod Gehenna.

— Tata, spuse fata. Ce știi despre el?

— Nimic, recunoscu Juan, însă citesc ziarele și ele vorbesc adesea despre el. Și cât am stat la Chicago, am aflat multe, bineînțeles.

— Firește, se învoi fata.

Și îl mai cercetă pe Juan cam un minut și jumătate.

Apoi, cu totul pe neașteptate, izbucni într-un râs deopotrivă deschis și inimos.

— E nostim să ne regăsim pe Insula Egreta! exclamă ea, și-i întinse mâna.

— Atunci, îmi îngădui să rămân aici?

— Sigur că da! Crezi că te-aș lăsa să pleci să te rătăcești prin mlaștină?

Cum aceasta fusese de fapt intenția ei inițială, Juan se mărgini să zâmbească cu o rezervă prudentă, și păși pe țărm.

— Nu ești prea ostenit ca să mergem pe jos, nu-i așa? întrebă ea. Peste câteva minute se întunecă și avem de mers vreo cinci-șase mile.

Merse înaintea lui pe o potecă strâmtă care șerpuia între copaci și o vreme, niciunul nu vorbi. Bucuria lui Juan de a fi regăsit-o pe fiica lui Ochi-Roșu era atât de mare, încât aproape nu-l mai mira faptul că întâmplarea făcuse ca această reîntâlnire să aibă loc pe o insulă în mijlocul unei mlaștini din Carolina. Își reaminti cum o căutase stăruitor cu aproape șapte luni în urmă, de la *Corybantic* la un bar clandestin din New York și până la Chicago, și se gândi la bătălia care avusese loc la înmormântarea lui Cola Coloni; îi fu rușine — atât de frumoasă era — la gândul că după ce i se vindecase rana, nu-și mai amintise de ea. Dar acum vechea lui patimă învia din nou.

Chinurile și mizeriile încercate cu prilejul trecerii prin mlaștină se destrămară ca

ceața la soare, îi rămase numai o urmă de oboseală fizică și incomoditatea născută din faptul că picioarele îi erau îngreunate de noroi, spatele umed de sudoare, iar gâtul umflat de înțepăturile țânțarilor. Dar frica și neliniștea dispăruseră tot atât de iute ca rudele sărace când te vizitează o doamnă din înalta societate — și mai fusese oare vreo doamnă mai încântătoare ca aceasta, cu ochii ei negri și gura ca o mușcată, cu rochia verde cu un cordon aurit, iar deasupra ramurile ce se împreunau cu atâta gingășie și cerul ce se făcea tot așa de negru ca și chiparoșii?

Nevoia de a vorbi se redeșteptă la amândoi în același timp, așa că întrebarea lui Juan cu privire la destinația lor se ciocni în drum de observația fetei că pantalonii lui miroseau îngrozitor a mlaștină.

— Dar asta nu trebuie să te tulbure, spuse ea. Am un simț al mirosului foarte ascuțit, dar nu prea delicat, și un fleac de miros nu mă deranjează.

Felul ei de a fi ora atât de deschis și de slobod, atât de neprefăcut, încât conversația lor deveni după aceea foarte prietenoasă. Juan îi povesti necazurile lui la Chicago și ultima lui pățanie cu catârul, iar Lalage — căci așa se numea fata — lămuri că după ce debarcase de pe *Corybantic,* venise pe mare până la conacul lor din Carolina, împreună cu bătrâna ei doică și sub paza lui Rocco. De atunci rămăsese aici, foarte fericită, deoarece din toate locurile pe care le cunoștea, acest ținut sălbatic și însingurat îi era cel mai drag. Era, pesemne, un copil al naturii. Nu copilul plângăreț și sfios pe care l-a zugrăvit Wordsworth, ci tipul de copil cu adevărat păgân, independent, cu inima deschisă, păstrat sincer și neîntinat datorită unei nevinovății care este diametral opusă nevinovăției creștine, deoarece acceptă și cunoaște toate faptele fizico ale vieții de la care aceasta din urmă își întoarce fața, păstrându-și neprihănirea tocmai pentru că nu ține seamă de caracterul lor uneori rușinos. E drept că Lalage nu vorbi chiar de la început despre aceste lucruri — decât tangențial, când spuse că păsările se aflau tocmai atunci în epoca împerecherii, iar împerecherea păsărilor este o temă aproape deopotrivă de nevinovată ca și fecundarea plantelor, căci oul este atât de reticent, înfățișarea lui este atât de neutră, încât cunoștințele sexuale ale genitorilor lui trebuie să fie cu adevărat reduse — însă felul ei de a fi îi dădu lui Juan impresia că aici era vorba de o păgână fericită, nu de una din neghioabele acelea elenice sau de vreo păstoriță romanțioasă cu panglici albastre în păr, ci de o autentică fiică a pământului de azi și a soarelui antic, încă atât de generos. O Lalage de o dulceață mai puțin dulceagă decât o eroină a lui Horațiu, care trebuie să fi avut, pare-se, multe ingrediente ale artei cofetărești; nu miere naturală, ci aceea rafinată care se găsește la oraș. *Dulce ridentem, dulce loquentem, Lalage amabo*[8]*,* își zise Juan. Oare? gândi el.

— Tatăl dumitale e acasă? întrebă el.

Lalage râse.

---

[8] „Zâmbind dulce, vorbind dulce, Lalage pe care o voi iubi" (lat.),

— Nicăieri prin apropiere, zise ea. De-ar fi fost aici, nu m-ai însoți acasă. Străinii n-au voie să calce pe Insula Egreta.

Era ușor de văzut că orice străin ar fi întâmpinat multe greutăți să se orienteze pe această insulă, deoarece drumul era fantastic de întortocheat. Lalage îi spuse că insula avea cam doisprezece kilometri în lungime și era îngustă și cu relief neregulat. Egretele de la care își trăgea numele se găseau numai în mlaștinile de pe latura apuseană. Restul insulei era solid și uscat și în partea de răsărit se ridica până la zece metri deasupra mării. Ochi-Roșu își clădise casa pe faleza dinspre mare a acestei culmi, o clădire mare în stil colonial. În spatele și pe ambele părți ale conacului creșteau stejari, iar în față palmieri, printre care se zărea conacul — dar noaptea căzuse cu mult înainte ca Juan și Lalage să fi ajuns acolo.

Admirația pe care o nutrea față de dibăcia ci de păgână crescu treptat pe măsură ce îl mâna fără greș prin întuneric. Fata umbla iute orientându-se ușor și râdea când Juan se poticnea de rădăcinile întinse peste potecă, și striga răspunsuri ironice unei cucuvele al cărei țipăt apropiat și fantomatic ar fi făcut să se încrețească pielea ori cui. Nu-i spuse lui Juan nimic privitor la alți locuitori ai casei către care se îndreptau, și nici Juan, după informația pe care o ceruse despre Ochi-Roșu, n-o mai întrebă nimic.

Părea atât de independentă, încât bănui că puteau fi doar servitori în preajma ei.

Fațada casei era ușor luminată. O lumină gălbuie poleia coloanele și cotropea întunericul din vecinătatea lor.

Ușa se deschise, și o femeie voinică se năpusti de îndată asupra lor, cu țipete și dojeni. Era însăși doica cu picioare scurte pe care o văzuse Juan la bordul vasului *Corybantie.*

Așteptase înapoierea lui Lalage, gata s-o mustre pentru întârziere, dar nepregătită s-o vadă sosind cu un străin. O duzină de cuvinte îi stăteau gata pregătite pe vârful limbii și ele-și luară zborul înainte de a-l fi zărit pe Juan. Apoi, lipsită de aceste vorbe bine dichisite, nu-i mai rămase altă armă în arsenalul ei decât să se holbeze aiurită la Juan, să-și ridice brațele (erau prea scurte și nu și le putea înălța prea mult), și să cârâie ea un papagal înfuriat.

— Sst, Vittoria! strigă Lalage. Taci odată, proastă bătrână! Domnul Motley are să stea aici. Mai taci, îți spun… Du-te să vezi să fie bună cina și pune pe cineva să-i pregătească o cameră.

Vittoria se porni cu furie într-o tiradă în limba italiană.

Vocea îi era ascuțită și aspră, și pe când își rostea împotrivirea, obrajii ei grași și cenușii se bălăbăneau sub stratul gros de pudră. Lalage o ascultă câteva clipe și apoi îi răspunse în același grai, urlând aproape tot așa de tare ca și Vittoria. Gâtul bătrânei se îngroșa din ce în ce sub apă sarea vinelor umflate și ochii rotunzi i se bulbucară ca aceia ai unui homar. Lalage tună și fulgeră și bătu din picior. La capătul holului se deschise o ușă, înfățișând chipurile speriate ale unei jumătăți de duzini de servitori negri, bărbați și femei, care se zgâiau într-un fel de extaz copilăros, negru și înfricoșat, la gâlceavă; iar Juan așteptă cu oarecare mirare, dar

mai multă stăpânire de sine, ca ea să la sfârșit. Curând gâtlejul bătrânei se uscă de mânie și vocea îi scăzu până la un hârâit de fierăstrău. Dar continua să discute și să protesteze. În sfârșit, răbdarea lui Lalage ajunse la capăt. O apucă pe Vittoria de părul vopsit în negru, sumes în creștetul capului și, șuierând, îi spuse:

— Fă ce-ți spun cu, bătrână grasă și proastă ce ești, că altminteri îți rup gâtul.

Vittoria scoase un țipăt răgușit, de data aceasta de durere nu de mânie, și cu lacrimile șiroindu-i pe obraji și transformând în pastă pudra de pe ei, se supuse. Cu umerii durdulii tremurând și cu capul mișcându-i-se spasmodic în ritmul suspinelor și al sughițurilor, se duse să-și verse năduful pe capul bucătăresei.

Lalage chemă servitoarele, care se apropiară cu sfioasă vioiciune, și le porunci să-l conducă pe Juan la odaia lui.

Sfada o lăsase cu totul netulburată. Îl privi pe Juan cu o privire strengărească!

— Vittoria are un suflet de aur, spuse ea, dar e grozav de iute din fire. Eu știu însă cum s-o domolesc. Acum, grăbește-te să faci o baie bună, că mi-e tare foame.

Ochi-Roșu își mobilase casa — sau îi pusese pe alții să i-o mobileze — cât un gust extravagant. Camera lui Juan era luxoasă, iar sala de bare, verde și argintie, extrem de elegantă. În timp ce-și lua baia, servitoarea în găsi niște haine mai mult sau mai puțin pe măsura lui: costume de flanelă aparținând lui Ochi-Roșu, împreună cu un vast sortiment de cămăși, cravate și alte articole de galanterie.

Când coborî la masă, o găsi pe Lalage îmbrăcată cu o eleganță necăutată, în mătase chinezească roșie. Ședea într-un fotoliu cu picioarele petrecute peste brațul acestuia și, Ha intrarea lui Juan, flutură un braț lung și gol.

— Vittoria e din nou prietenoasă, spuse ca a vrut să afle totul despre dumneata și acum e de părere că va fi plăcut pentru mine să am pe cineva care să-mi țină de urât. Îi place să aibă un bărbat în casă, deși timpul ei a cam trecut.

Cina fu minunată; cocteil de crevete, dres cu sos de o savoare de neuitat; omletă cu ficăței de pasăre; boboc de rață la tavă și înghețată. Băură un Xeres Amontillado, o sticlă de Château-Yquem, și un foarte bun vin de porto Cockburn. Juan se gândi cu stimă crescândă la Ochi-Roșu, dar i se păru că poziția lui Lalage de copil al naturii nu se pl ca potrivea cu o masă atât de rafinată.

După ce mâncară statură pe terasă și priviră printre coloanele cizelate în întuneric, unde palmierii fosneau și marea șoptea cu o încântătoare melancolie. Lalage îi vorbi despre familia ei.

Mama, care murise, se născuse în America din părinți irlandezi și greci. Tatăl ei era napolitan prin naștere, dar plecase din Italia încă de când era copil și găsise o mai deplină întrebuințare a talentelor sale la New York. Acolo se însoțise cu gangsterii, printre care își dovedise remarcabile calități de șef. Situația fiind mai tăgăduitoare la

Chicago, plecase în Vestul Mijlociu cu o faimă crescândă și o nemăsurată ambiție. Cinci ani de muncă neostenită îl așezaseră în capul propriei sale organizații, cu o fabrică de bere proprie și cu un tribut statornic (pentru ocrotire) plătit de spălătorii, cămătari, bordeluri, curățătorii de pălării, case de jocuri de noroc și alte locuri de afaceri și agrement. Apoi interveniseră cei doi ani de război cu

banda lui Black Reilly, de pe urma căruia Gehenna se alesese cu ochiul rănit și cu un renume în întreaga țară care, la fel ca renumele tuturor oamenilor celebri, era aproape independent de orice isprăvi subsecvente și creștea prin însăși existența, lui. Era cel mai bogat dintre toți regii berii din cuprinsul țării, un creator și un distrugător de politicieni, un simbol al unei monarhii în afară-de-lege, un nume pomenit în fiecare zi; Mcditând asupra acestor subiecte, Juan o văzu pe Lalage ca pe o adevărată fiică de suveran.

Vorbea despre tatăl ci cu o aparentă detașare. Era analfabet, spuse ea, dar avea din fire o adâncă înțelegere a oamenilor de felul său și era viteaz, fără a fi necugetat.

Avea un aer de autoritate firească și o șiretenie josnică.

Era de fapt un autocrat înnăscut. Soția lui, fiind de origine irlandezo-greacă, avusese mult simț al umorului și o dată își râsese de ol — dar numai o singură dată. Cu doi ani mai târziu, cu amintirea vie a nemulțumirii lui tiranice, ajunsese la capătul declinului ei fizic, și murise. În timpul scurtelor și rarelor sale vizite pe Insula Egreta, Ochi-Roșu era un tiran, în fața mâniei căruia cei din casă leșinau de frică și al cărui bun plac era împlinit cu o repeziciune slugarnică.

Lalage râse. În ultimul timp, spuse ea, tatăl ei începuse să nutrească ambiții sociale. Datorită acestor ambiții vizitaseră ei Europa cu un an în urmă: era vorba de căsătoria ei. Tatăl ei se gândise la o încuscrire cu un prințuleț italian, la o retragere a lui în țara de baștină și la dobândirea unei situații în preajma tronului Ducelui. Căci prințulețul era un fascist înfocat, foarte bine văzut de Mussolini.

Ochi-Roșu avusese o întrevedere cu Ducele, care era în favoarea căsătoriei, la un preț care nu era poate excesiv față de privilegiile la care râvnoa Ochi-Roșu, dar totuși cu mult mai mare decât acela pe care avea de gând să-l plătească el. Atmosfera devenise încordată și primejdioasă când Autocratul Italiei și Stă pinul Chicago-ului stătuseră față în față, discutând oportunitatea unei taxe de o jumătate de milion de dolari pentru un patriot care dorea să se reîntoarcă în țara lui de baștină și să-și mărite fata cu un stâlp al societății italiene. Ochi-Roșu se stăpânise îndeajuns spre a se putea retrage în siguranță, apoi se înapoiase în America, mâniat la culme.

Fusese o călătorie anostă, spuse Lalage, deoarece voiajaseră cu oarecare fast, potrivit situației lor, și i se ceruse să se poarte cuviincios atâta vreme cât se afla sub ochiul tatălui ei, căruia îi plăcea să-i păstreze respectul cuvenit unui părinte și se aștepta ca femeile să se poarte modest.

Fusese într-adevăr tare plicticos. Lalage se bucurase să se înapoieze la Insula Egreta.

— De cât timp oști aici? o întrebă Juan.

— Aproape de când am ajuns la vii sta măritișului.

Lalage căscă și apoi, brusc, îi ură noapte bună. Juan mai rămase afară câtva timp, ascultând foșnetul palmierilor care își mișcau frunzele sub jocul vântului, și se gândi cu recunoștință la binele pe care i-l făcuse Jake când îl ademenise să pornească în mlaștină după aligatori.

VIII

În dimineața următoare, Insula Egreta se trezi într-o neobișnuită veselie. Palmierii își fluturau coamele în briza care părea să scânteieze când sufla, și printre coroanele lor unduitoare strălucea albastrul viu al mării. Lumina soare lui juca pe pereții albi și pe înaltele coloane albe și, în depărtare, valurile mici se spărgeau cu un zgomot vesel pe plajă. Păsările cântau fericite și din dependințele servitorilor răsunau vocile ascuțite ale copiilor negri.

În timp ce-și lua baia, Juan cânta:

> Trandafiri și crini sunt obrajii ei.
> Dar buzei ei coapte-s mai dulci decât ei.

Cânta și în timp ce se bărbierea, cu jumătate de gură, căci era o plăcere să te razi, după briciul pe care îl împrumutase de la bătrânul Zed Kinney, cu una din mașinile de ras moderne ale lui Ochi-Roșu.

> Strânge-o și mângâie-o.
> Și-ale ei sărutări…

Și nicio clipă nu se gândi la ultima oară când cântase cântecul acesta, deoarece o dimineață ca aceasta nu era fă cută pentru amintiri, ci numai pentru încântătorul prezent.

> Ne vom cufunda în dulci desfătări…

Cravata elegantă pe care și-o înnodă în fața oglinzii era o cravată Leandru, pe care Ochi-Roșu o cumpărase în Anglia. Ce putea oare fi mai potrivit, gândi Juan, când îl aștepta Hero?

Se întâlniră voioși ca dansatorii de arminden în jurul stâlpului împodobit cu panglici Era și o vreme pentru dans. Primăvara se avânta spre cucerirea lumii, mângâind-o și șoptind vorbe de fericire improbabilă la urechile tuturor; urechi gingaș cizelate, și urechi roșii clăpăuge; urechi pleoștite cu loburi lungi, și urechi cu smocuri de păr ale bătrânilor; urechi ascuțite de drăcușor și urechi roz care se pitesc rușinoase sub un păr frumos mirositor. Primă vara cotropea lumea. Primulele creșteau pe malurile acoperite de mușchi și Priap stătea țanțoș pe un dâmb, strigând. Lebădoiul Ledei plutea pe lacuri, iar pe plaiurile pline de iarbă grasă iubitul cu ochi blânzi al Europei mugea. Bucătăresele ieșeau îmbujorate din casă, de lângă plitele lor, ca să potolească foamea polițiștilor de rond, și vrăbiile se sfădeau pe acoperișuri. Cu inimile zvâcnind nimfele alergau devale pe potecile pădurilor și ciobanii hoinari se pierdeau cu totul văzându-le sânii săltăreți – dar din mărăcini satirii fluierau cu voioșie și goneau după ele în salturi sprintene. Efemerele se roteau pe deasupra apelor, și ritmuri galante legănau monotonele paturi conjugale.

Melodii vechi erau cântate cu cuvinte noi și se schimbau cu voioșie jurăminte noi care le înlocuiau pe cele vechi. Primăvara era din nou stăpână, cu alaiul ei de fecioare și flăcăi, amorezi bătrâni cu genunchii înțepeniți dar cu inima voinică, driade și fauni eu picioare de capră, consilieri de stat grași și pescărușii ca fildeșul de albi, cu flori, cu tauri și cu fete jucăușe…

Pentru Juan și pentru Lalage dimineața trecu repede, dar totuși nu prea repede, iar după-amiază, când viatul se potolise și soarele dogorea mai tare, se aflau așezați în tăcere sub un palmier.

Lalage suspina și Juan privea visător la mare. Apoi, împinși de „același imbold, se întoarseră unul spre altul și într-o singură clipă — vai! cât de ușor se pleacă dorinței trupurile omenești, în ciuda înfățișării lor viguroase — se aflau încătușați într-o strânsă îmbrățișare.

Apoi Lalage se desprinse din brațele lui Juan și spuse cu un aer gânditor.

— Suntem foarte înțelepți să ne încredințăm instincte lor noastre, nu crezi? Mintea și chibzuință își au desigur părțile lor bune, dar singură intuiția îți poate destăinui adevărata inimă a vieții.

— Bănuiesc că ai dreptate, spuse Juan, oarecum sur prins de această încercare de a justifica o situație care, în concepția lui, nu necesita o atare caznă.

— Așa spune Bergson, completă Lalage.

— Cine?

Lalage își mușcă buza.

— O, nimic. Mi-am amintit din întâmplare ceva, atâta tot. Ceea ce vreau să spun este că e mai bine să trăiești simplu și deschis și să te dedai din toată inima plăcerilor firești. Dacă mă iubești, de ce n-ai spune-o? Și dacă eu te iubesc, de ce s-o ascund?

— Nici să n-o faci, spuse Juan.

— N-am s-o fac, spuse Lalage, deoarece cred că trebuie să fim naturali.

Juan își spuse că un copil al naturii nu *crede* că trebuie să fie natural, căci o atare credință destăinuie o stare intelectualizată a conștiinței de sine, însă împrejurările nu erau desigur prielnice unei atitudini hipercritice. O trase înapoi pe Lalage într-o poziție mai confortabilă și o mângâie pe genunchi.

— Ai spus cumva ceva despre Bergson adineaori? întrebă el.

— Am avut o profesoară aici care vorbea despre el, dar cum nu ne înțelegeam, a trebuit să plece.

Juan recunoscu în sinea lui că ea putea fi totuși un copil al naturii chiar dacă auzise de Bergson. „Natura nu poate fi îmbunătățită prin niciun alt mijloc în afara celui făurit de natură” — a scris Shakespeare, și Aristotel a spus ceva cu același înțeles. Cu inima împăcată, Juan continuă s-o mângâie pe genunchi.

Lalage nu era nici pe departe una din iubitele acelea trândave, cu ochii închiși, retractile și pasive; dădea sărut pentru sărut cu ochii larg deschiși, în care scânteia deopotrivă plăcere și vioiciune. Îl îmbrățișa pe Juan cu aceeași înfocare, deși poate nu cu chiar atâta putere, precum o îmbrățișa și el; și dacă i se tăia răsuflarea, gâfâiala i se schimba în râs și se strângea mai tare de pieptul lui spre a fi îmbrățișată

mai tare. Când Juan înceta să-i mângâie părul, ea îl mângâia pe-al lui. Suflarea îi era dulce, iar pielea, chiar în strânsoarea unui sărut, era ca o petală fără cusur. Înainte să fi petrecut o jumătate de oră sub palmier, Juan era adânc îndrăgostit.

Dar pe urmă între dragoste și încredințarea că bătălia era ca și câștigată, în afară de ultimul asalt, el se simți cu prins de îndoială. Simți mâna rece a conștiinței pe umărul lui. Își aminti că natura, în Ciuda tuturor laudelor care i se aduceau, este necruțător de logică. Pentru fiecare acțiune ca păstrează o consecință adecuată, și cu toate că omul civilizat, în candoarea lui păgână, a ticluit tot felul de mijloace pentru a abate acțiunile lui de la consecințele lor fatale, aici însă, în această sălbăticie, Juan nu avea la îndemână niciunul dintre aceste mijloace și nu vedea pu ținta de a și le procura… Povara omului alb, gândi Juan, este un fel de semnal de circulație, o poruncă imperioasă și care nu te lasă să te oprești !

Spre a putea cugeta mai în voie la această problemă, Juan se ridică în picioare și propuse o plimbare pe jos până în partea cealaltă a insulei. Lalage fu vădit surprinsă de această propunere și chiar mai mult decât rănită în mândria ei. Dar nu voia să-l refuze, astfel încât o porniră la un drum destul de lung, oarecum fără scop precis și fără multă conversație, până sosi vremea mesei de seară.

Când se înapoiară acasă, fură întâmpinați afectuos de către Vittoria, a cărei spaimă născută de prezența lui Juan dispăruse cu desăvârșire. Acum râdea încântată în timp ce-i împărtășea lui Lalage veștile zilei și rostea șolticării napolitane privitoare la fete și la flăcăi. Vittoria împărtășea vederile stăpână-și față de natura și era pregătită să se bucure indirect de toate operele acesteia.

Până și o cină gătită cu aceeași desăvârșire culinară și chiar mai gingaș aleasă decât cea din ajun, chiar șampania care o însoțea, nu reuși să împace conștiința lui Juan cu problema care îl chinuia. Când luară iarăși loc în întuneric pe terasa străjuită de coloane, sub vraja unor parfumuri amețitoare, niciunul însă mai îmbietor ca cel folosit de Lalage, gest în de lui drăgăstoase fură cam lipsite de vlagă.

În sfârșit, cu nevinovăția unei copile a pământului, Lalage îl întrebă ce nu era la locul lui.

— Dacă urmezi orbește natura, trebuie să fii pregătit să înfrunți urmările ei firești, spuse el.

— Tabletele anticoncepționale ne-au liberat de robie, îl lămuri ea. Azi, putem urma natura fără nicio grijă.

— Da, dar…

— O, și asta e-n regulă. Nu e nevoie să-ți bați capul, spuse ea, și se așeză drăgăstos pe genunchii lui Juan, unde nu mai avu motiv să se plângă de indolența lui, căci se văzu de îndată purtată în brațe până sus în Camera de Fildeș care era a ei.

Acolo îi trezi Vittoria a doua zi dimineață, cu ceai și cu fructe, și atât de precisă era intuiția Vittoriei, încât pe tavă se aflau două cești, două farfurioare și două portocale.

Și tot atât de precisă îi fu înșiruirea de șotii napolitane despre trândăvia amoroasă și alte strengării de acest fel, încât Juan — deși nu pricepea ce spunea

ea — bănui totuși că trebuie să fi stat trează o bună parte din noapte spre a și le aminti, iar când Lalage îi porunci în sfârșit să plece.

Vittoria tot mai găsea altele de povestit. Timp de câteva zile trăiră într-o neprihănită desfătare. Dragostea, cu însușirea ei specifică de splendidă izolare, le îngusta lumea la un prezent încântător. Nu exista pentru ei nici trecut, nici viitor, ci numai o actualitate primăvăratecă. Fericirea nu are nici artă, nici istorie, nici filosofie.

Este, ori nu este, și când este, e de ajuns. Vorbeau, desigur, dar a repeta cuvintele pe care le foloseau nu le-ar putea reda conversația, căci graiul îndrăgostiților e dulce ca care șale, dar vorbele lor, reamintite la rece, nu sunt altceva decât sâmburii uscați și înălbiți ai acestor cireșe.

Părtașă la idila lor era insula însăși, cu palmierii și păsările ei roșii, cu pescărușii ei albi, cu vântul jucăuș al Atlanticului și marea punctată de soare; iar la periferia ei (ca și clovnii într-o piesă veche, nu chiar în miezul acțiunii, dar totuși aproape, și folositori în a menține un ritm confortabil) se aflau Vittoria și servitorii negri: Vittoria plesnindu-se peste coapse, chicotind cu tâlc, aducând șotii proaspete odată cu gustarea de dimineață în Camera de Fildeș — o cumătră voioasă, iute la mânie, și imorală, care se legăna de colo-colo pe picioarele-i scurte, vârându-i pe negri în sperieți — și servitorii înșiși, șugubeți, supuși, ferindu-se de lovituri cu largi zâmbete pe față — o societate veselă și trândavă, bucuroasă să aibă acum un nou subiect de flecăreală.

La sfârșitul săptămânii, cu toate acestea, Lalage căzu pe gânduri, puțin nerăbdătoare și desprinsă de toate. O zi întreagă păru preocupată de gânduri pe care nu voia să le împărtășească, iar în ziua următoare, după puțină șovăire, își ceru iertare spunând că avea anumite treburi de făcut. Ce anume erau aceste treburi, ea nu voi să lămurească, dar dispăru timp de câteva ore. A doua zi și în cea următoare se petrecu același lucru, și Juan fu oarecum necăjit, atât de singurătatea în care-l lăsa, cât și de taina — care i se păru deopotrivă fără rost și copilăroasă — în care Lalage își învăluia activitatea. Ea refuză răspicat să-i destăinuie atât caracterul acesteia cât și locul unde se petrecea, și cu un ton pentru prima oară cam nedrept, îi spuse:

— Știu că mă pot bizui pe tine, să nu încerci s-o afli niciodată.

Într-o dimineață, curând după ce dispăruse în modul în care îi devenise acum obișnuit, Juan se duse în Camera de Fildeș ca să-și ia o carte pe care o lăsase acolo. Chiar în clipa când o ridica de pe masă, auzi un zgomot slab de bătaie metalică, ce părea să vină din spatele uneia din cele patru uși ale camerei. Dintre aceste uși, una dădea pe un culoar, alta în sala de baie, a treia într-un dulap mare înzidit, iar a patra era mereu încuiată. Lalage îi spusese că în spatele ei se afla un mic cabinet de toaletă de care nu se folosise niciodată și care era umplut acum cu tot felul de obiecte ce-și pierduseră interesul, relicve ale copilăriei, tablouri ce nu-și găsiseră locul pe pereți și altele asemănătoare. Din spatele acestei uși auzea Juan acele mici zgomote punctate și neregulate.

Bătu și încercă clanța. Ușa era încuiată. Și zgomotul încetă.

— Ești acolo, Lalage? strigă el.

Nu veni niciun răspuns. Juan își repetă întrebarea și ciocăni din nou. Niciun răspuns.

Mai târziu în cursul zilei Juan îi povesti lui Lalage această stranie întâmplare, dar ea râse de gândul că în casă ar exista un mister.

— Ai auzit probabil un greier, spuse ea, și-și întări lămurirea cu mângâieri.

În dimineața următoare, însă, după ce Lalage îl părăsise, Juan se duse din nou sus în Camera de Fildeș și auzi iarăși ușoarele zgomote neregulate. Nu era un greier, cu siguranță iar ceea ce sugera era un obiect care era puțin probabil să poată reține atenția lui Lalage.

Camera de Fildeș se afla la capătul dinspre miazăzi al clădirii lungi și dreptunghiulare. Era o cameră mare, ocupând întreaga lărgime a casei, cu o fereastră în peretele dinspre răsărit și una în cel dinspre apus, dar între ea și peretele exterior spre miazăzi se aflau sala de baie și această încăpere încuiată. Camera (după cum se putea vedea de dinafară) avea o fereastră și o verandă mică în dreptul ei, dar această verandă nu o continua pe cea mare din fața ferestrei răsăritene a Camerei de Fildeș, și nu avea intrare decât prin acest cabinet de toaletă. Ar fi fost ușor să găsească o scară lungă și să urce până la ea, dar Juan nu voia să-și manifeste curiozitatea într-un mod atât de bătător la ochi. Prefera să aștepte un prilej prielnic.

Într-o viață atât de încântătoare și trândavă, până și curiozitatea se tocea, și dispariția zilnică a lui Lalage, deși însoțită de părere de rău, deveni rutină. Absența ei în timpul zilei făcea, de fapt, mai picantă idila lor, privi înpărțirea ei în capitole, iar la fiecare foileton ea adăuga câte un farmec nou.

Cutreierau insula de la mlaștina întunecoasă cu chipa roși dintr-un capăt până la plaja largă din capătul celălalt. Culegeau flori și priveau păsările, și Lalage discuta cu interes neabătut virtuțile naturaleții. Apoi, după ce termina, și uneori chiar înainte, felul ci de a umbla devenea el însuși o desfătare pentru Juan — ce bine își amintea răscolirea lui la Le Havre, cinci zărise pentru prima oară acest mers ritmic pe bordul vasului *Corybantic!* Dreaptă ca un palmier, cu o mișcare indolentă atât de seducătoare din șolduri! Era irezistibil! Juan zăbovea în spatele ei spre a o privi, și după o clipă de observare în cin tată, fugea ca s-o ajungă și s-o strângă în brațe cu o înfocare mereu reîmprospătată.

Sau, alteori, porneau înot în marca care era încă prea rece pentru a te bălăci în ea. Cinci sau zece minute erau de ajuns și apoi, roșii din cap până la picioare, alergau de-a lungul plajei ca să se încălzească, și culcându-se apoi în nisipul uscat de dincolo de linia lăsată de mare, și tot tăvălindu-și trupurile în el, ajungeau să fie prăfuiți ca niște fakiri și siliți să intre din nou în mare spre a se curăța de praful scânteietor.

Era totuși de nesuferit atunci, când în mijlocul acestei veselii, Lalage devenea din nou îngândurată „și, spunându-i lui. Juan că avea treabă, se îmbrăca iute și plecă. Spre a-și mai alina singurătatea, Juan merse într-o zi la dependințele ocupate de negri din spatele casei și petrecu o oră trândavă privind la copiii care

se jucau. Același băiețel a cărui luntre îl salvase din lacul cu chiparoși avea un mic șobolan de mare pe care-l prinsese și pe care se străduia să-l îmblânzească, dar șobolanul nu dovedea nicio înclinare să se lase civilizat și curând își mușcă stăpânul de nas și fugi. Un șir întreg de clădiri joase spălătorie, șopron pentru motorul electric, și așa mai departe — se în tindea în urmă de la latura nordică a casei, și pe acoperișul uneia din aceste clădiri se adăposti șobolanul. De îndată întreaga turmă de copii se năpusti într-acolo cu țipete asurzitoare de jale, condusă de stăpânul șobolanului, care plângea cu nasul mânjit de sânge. Se opriră și strigară za darnic la șobolan să se întoarcă, dar acestuia nici prin cap nu-i trecea, ci sta cocoțat acolo, cu ochișorii lui lucitori ca niște bile și cu un strop de soare pe bețișorul lui negru și ascuțit. Într-un avânt necugetat, Juan se oferi să-l prindă.

Nu întâmpină nicio greutate să se cațăre pe primul acoperiș, dar de îndată ce ajunse acolo, șobolanul bătu în retragere pe cel de-al doilea acoperiș, care ora ceva mai săltat. În felul acesta Juan se află curând, departe de pământ, chiar pe acoperișul casei. Și totuși, nu se afla mai aproape de șobolan, care se retrăgea mereu spre sud. Stăruitor, Juan îl urmă de-a lungul crestei acoperișului. Animalul atinse chiar marginea acoperișului și păru o clipă încolțit, dar în clipa următoare se lăsă să lunece cu gingășie pe pantă în jos. Juan îl urmă, căci acoperișul nu era prea abrupt. La jumătatea povârnișului, șobolanul trecu peste margine și sări pe o verandă. Atârnat de un braț.

Juan descoperi că putea atinge balustrada. Așa și făcu și sări sprinten jos. Și atunci își dădu seama că se afla în fața ferestrei misterioase a cabinetului de toaletă al lui Lalage. Îl uita cu totul pe șobolan și se uită pe geam.

Încăperea nu era nici cabinet de toaletă, nici debara.

Peretele din fața ferestrei era căptușit cu rafturi de cărți, plin cu volume legate în culori sumbre, indigo, bej și maro. În fața lor se afla o masă pătrată de birou, la care ședea Lalage cu spatele întors la fereastră. Juan putea auzi o bătaie metalică neregulată. Lalage era aplecată deasupra unei mașini de scris.

În timp ce Juan cugeta la această stranie descoperire, brusca întunecare a ferestrei trezi atenția lui Lalage. Se întoarse repede și, abia în clipa aceea Juan o recunoscu.

Părul ei era strâns în creștet, descoperind o frunte înaltă și largă, și niște ochelari cu ramă groasă de baga erau încălecați pe nas. Purta o rochie simplă bleumarin, care nu semăna de loc cu rochiile vesele cu care o văzuse îmbrăcată până atunci. Până și nasul ei arăta altfel. Sub ochelarii aceia absurzi, nasul se proiecta ca un palid semn de întrebare, și Juan privi la ea cu uimire. Dar uimirea lui nu se putea compara cu aceea a lui Lalage. O clipă fata nu se putu mișca; era prea năucită ca să mai poată reacționa. Apoi zvâcni sub presiunea a patruzeci de impulsuri diferite, fiecare luptând pentru întâietate. Mânia, consternarea și indignarea îi schimonosiră chipul, și cu o mișcare fulgerătoare își smulse ochelarii de pe nas, trase un smoc de păr peste fruntea goală, și vârî un teanc de hârtii într-un sertar.

Deschise fereastra și întrebă enervată:

— Ce înseamnă asta? Cu ce drept îți bagi nasul peste tot și te uiți prin geamuri? Nu ți-am spus să-mi dai pace? Cum îndrăznești să mă spionezi în felul acesta?

— Am ajuns aici cu totul accidental, spuse Juan.

— Minți! Nu puteai să ajungi accidental! Ai venit dinadins ca să mă spionezi! Te urăsc și-mi pare rău că n-ai rămas în mlaștină să te înțepe viperele și să te mănânce șoimii pleșuvi

— Am ajuns pe verandă în mod cu totul accidental, repetă Juan. În orice caz, nu văd de ce ți-ai dat atâta osteneală să ascunzi o bibliotecă — dacă, firește, nu conține cumva cărți necuviincioase și, în acest caz, aș vrea să le văd și eu.

Juan intră pe fereastră, cu toată opunerea îndârjită a lui Lalage și nesocotind mânia care i se citea pe față. Fata bătea din picioare și înjura, mai întâi pe englezește, apoi pe italienește. Blestemele ei englezești erau rostite cu răutate dar nu cunoștea prea multe, deoarece numai printr-o iscusită îmbinare de cuvinte elementare se poate da o mare varietate înjurăturilor englezești. Imprecațiile ei italienești curgeau însă într-un șuvoi de o ferocitate șuierătoare, ba în cascade învolburate, ba curgând repede cu forța unei ape de moară, ba, în sfârșit, prăbușindu-se în bolboroseli de la marea înălțime a mâniei ei.

Juan se uită la cărțile de pe rafturi și citi nume ca Croce, Bergson, Ellis, Russell, Freud, Jung, Krafft-Ebbing, Rank, Fliigel, Ferenczi, Nordau, Spengler, Poincaré, Einstein și Pavlov.

— Dumnezeule! exclamă el. Atunci, nu scrii poezii? Credeam că asta era ce-mi ascundeai!

— Ce-ți bați capul cu ce fac eu? Cu ce drept te uiți la cărțile mele și râzi de ele? Nu pot să citesc ce vreau fără să-ți cer voie? O, de ce ai venit aici?

— Dar ce scrii, dacă nu scrii poezii?

Juan făcu un pas înainte spre sertarul în care Lalage își vârâse manuscrisul. De îndată fata sări la el ca o pisică sălbatică, lovindu-l, zgâriindu-l și izbindu-l cu picioarele.

Unghiile ei îi juliră obrazul și Juan își ieși din fire îndeajuns ca să-i apuce încheieturile mâinilor cu mâna stângă, iar cu dreapta să-i tragă o palmă răsunătoare pe obraz.

Lalage țipă.

— Taci din gură porunci Juan și o mai pălmui o dată.

Lalage lunecă jos pe podea și se ghemui acolo, scâncind de durere și de mânie, în vreme ce Juan deschise sertarul și scoase manuscrisul ei. Prima pagină purta un titlu: ACEST MERS MĂRUNT. — Roman.— Pe o altă pagină, Juan citi:

> „Masa cugetă. Ovalul acela trandafiriu străpuns și luminat de ochi în oglinda înaltă de argint (doar luminările pâlpâiau) era obrazul ei. Ce însemna el? A nu însemna nimic era a fi o carne moartă ca acea stea-de-mare pe care o culesese o dată pe plajă. Trebuie să însemne ceva. Dar ce, ce anume? Trebuia să afle adevărul, să adâncească misterul adevărului, de oarece adevărurile nedescătușate, adevărurile pitite în

bezna subconștientului, devin canceroase și usturătoare și se hrănesc cu viața în să-și Trebuia să afle adevărul despre ea, sau cum se putea exprima mai adevărat. Și a nu te exprima adevărat înseamnă a nu trăi cu adevărat. Nu trebuia să-i fie teamă. N-a fost oare Croce acela care a spus: «Adevărata voință etică, adevărata strădanie morală, este creatorul și motorul vieții. Nimeni nu trebuie deci să se teamă că se va molipsi de viață, întru dobândirea unei vieți mai măreție și mai depline.»”

Juan puse pagina pe masă și citi alta:

„Răsuflarea ei se iuți. Mâinile îl căutară orbește. Corpul ei zvâcnea sub mii de înțepături de teamă și de încântare. Gâtul îi era uscat, dar fruntea năpădită de o rouă de sudoare…”

Lalage nu mai putu să-i rabde tăcerea și, sărind în picioare strigă:

— Pune-o jos! Te rog, te rog, pune-o jos!

— Dar e un roman, nu? Și romanele sunt făcute ca să fie citite, spuse Juan cu blândețe.

— Nu până nu sunt publicate, izbucni Lalage furioasă.

Ochii lui Juan se întoarseră la rafturile cu cărți cu volumele frumos legate și savante.

— Ai nevoie de toate aceste cărți de filosofie, psihologic și fizică ca să scrii un roman? întrebă el.

— În zilele noastre, un romancier se presupune că e un om cult, spuse Lalage cu un aer posac.

— Și cultură nu mai înseamnă azi citit, scris și socotit, ci filosofia, fizica și psihologia?

— E nevoie deși mai mult. Azi trebuie să te pricepi cel puțin în psihologie, muzică, antropologie, pictură și istorie, înainte de a putea scrie un roman.

— Dar eu credeam că ești — ei bine, o persoană fericită și fără griji, care își râde de cărți. Un copil al naturii.

— Nu-mi pasă ce credeai tu.

Juan simți că nu era chiar adevărat, dar nu discută problema. În schimb, întrebă:

— Despre ce e vorba în romanul tău?

— Despre o femeie.

— Și ea e psiholoagă, ori pictoriță, ori fizioloagă?

— Nu spune prostii. Nu e decât o femeie. Dar întâlnește oameni — îndeosebi bărbați — și unul din ei e un pictor, un altul filosof, și — în sfârșit, oamenii trebuie să vorbească despre ceva, nu? Și acestea sunt lucrurile despre care discută oamenii moderni.

— Vrei să spui, în romane?

— În viața adevărată de asemenea, bănuiesc.

— Dar tot nu înțeleg de ce ai vrut să păstrezi toate acestea în taină?

— Ei bine, nu era treaba ta și n-ai fi înțeles și — te-ai fi ferit.

— M-aș fi ferit? De ce?

Lalage păstră o tăcere îmbufnată.

— De ce m-aș fi ferit? stărui Juan. Spune-mi. Vreau să știu.

— Nu mi-ai fi spus anumite lucruri. Nu ai fi…

Lalage își mușcă buzele, obrajii i se îmbujorară, și apoi, cu o voce pe jumătate provocatoare și pe jumătate tânguitoare:

— Ai fi ghicit că luam notițe, spuse ea.

— Că luai notițe? repetă Juan, cu indignare crescândă în glas.

— Ei bine, trebuia să învăț de la cineva, nu? înainte să pot scrie o carte despre asta.

— Ce vrei să spui?

— Luam notițe despre tine, idiotule, și despre cum faci dragoste și ce simt eu când o faci. Acum știi tot ce este de știut, așa încât du-te dracului, auzi? Du-te dracului, îți spun!

Juan era atât de uluit, atât de zăpăcit de lovitura pe care o primise descoperind că fusese disecat și că toată goliciunea lui fusese trecută într-o carte, încât, fără să protesteze, fără să se opună, o lăsă pe Lalage să deschidă ușa și să-l împingă brutal afară. Ea o trânti în urma lui și Juan auzi cheia întorcându-se în broască.

IX

În seara aceea Juan cină singur și dormi tot singur în camera pe care o ocupase la început. A doua zi o pe trecu singur, dându-și scama de dușmănia tuturor din jurul său. Servitorii nu mai purtau pe chip zâmbete prietenoase, iar Vittoria, când îl văzu, se zgâi fioros la el ca o meduză pudrată cu ocru. Lalage rămase în camera ei. Nu voi să răspundă când bătu la ușa ei. Chiar șobolanul, care fusese pricina întregului tărăboi și care se afla închis în siguranță din nou în cușca lui, își arătă dinții și încerca să-l muște când se duse să-i facă o vizită.

Juan era pe drept cuvânt furios. Fusese pus într-o situație penibilă fără nicio vină. E drept, o palmuise pe Lalage, dar o meritase — trei dâre crude pe obrazul lui dovedeau ceea ce-i făcuse cu unghiile. Și era adevărat de asemenea că profanase taina sanctuarului ei literar. Dar profanarea aceasta nu era condamnabilă decât prin faptul că el însuși constituia obiectul cercetărilor ei. Gemu la gândul a ceea ce spusese și al lucrurilor pe care le făcuse în au reala dulce a dragostei, cuvinte și lucruri care nu erau menite să dăinuie în amintire dincolo de e lipa rostirii sau săvârșirii lor, dar care fuseseră făcute nemuritoare de mașina de scris a lui Lalage. Dragostea la adăpostul întunericului este cuviincioasă în toate fanteziile ei, în născocirile ei deșănțate, ca și în brusca ei neputința. Dar o dată trasă perdeaua, o dată aprinsă lumina, dragostea se va înroși de toată nerușinarea ei. Și în timp ce trupul lui Lalage participa atât de voios și însuflețit la desfătările lui, mintea ei se păstrase deoparte, notând una, observând alta, înregistrând fiori și simțiri, întipărind migălos fiecare fază a acțiunii, spre a le scrie apoi într-o carte! Era

intolerabil!

Cu cât se gândea mai mult la aceste lucruri, cu atât se mânia mai mult. Și cu cât se mânia mai mult, cu atât își amintea mai bine alte amănunte care ar fi putut fi folosite spre a umple un capitol întreg. Și cu cât își amintea mai mult cu atât mai îngrozitor i se părea totul. Surpriza lui de a afla că Lalage nu era pe departe ceea ce părea — un simplu copil al naturii — era aproape trecută cu vederea în zguduirea născută din descoperirea naturii respingătoare a activității ei secrete.

Juan se plimbă în sus și-n jos oblojindu-și rana, astfel încât aceasta se mări și se mări până ce, prin însăși exagerarea ei, își pierdu tot înțelesul. Suie-l pe Pelion pe Ossa, și atingi măreția norilor; dar urcă Olimpul în cârca lui Pelion, și ambii se vor prăbuși înapoi la pământ. Mânia era arareori mai mult decât un invitat la masă în sufletul lui Juan. Îi lipseau, poate, însușirile morale necesare spre a o menține vreme îndelungată în toiul ei. Oricum o fi, mânia lui începu, ca de obicei, să dea înapoi în fața unui râs nestăvilit.

Această slăbiciune lăuntrică a lui Juan născu o înțelegere binevoitoare față de Lalage — la urma urmelor, o pălmuise prea aspru și era într-adevăr un mare necaz să-ți vezi taina dată pe față — și îl mână spre ea să caute o împăcare. Dar ușa lui Lalage era încuiată. Nu era încă pregătită să ierte sau să fie iertată, așa încât și a doua noapte Juan dormi singur în patul lui.

Dar în după-amiaza următoare, el găsi ușa ei deschisa, și prin deschizătura ei o văzu pe Lalage trântită pe pat cu fața în jos.

— Credeam că n-ai să mai vii niciodată să mă ierți, spuse ea pe un ton mâhnit și supus.

Juan se mulțumi să-i ofere alinarea întârziată pe care și-o dorea.

Ceva mai târziu, Lalage spuse:

— Nu te supără cu adevărat că scriu despre noi, nu-i așa? Nimeni nu te va recunoaște în carte, deoarece am făurit din tine mai mulți bărbați. Nici nu-ți poți închipui cât de folositor mi-ai fost.

— Nu-mi prea face plăcere să fiu folosit drept cobai, spuse Juan. Oare m-ai poftit să rămân aici numai ca specimen biologic?

— Bineînțeles că nu. Te-am plăcut de când te-am văzut mai bine și mi-am amintit că am stat de vorbă pe *Corybantic.* Și mă simțeam atât de singură! Apoi, după ce-ai sosit, m-am îndrăgostit cu adevărat de tine. Și te mai iubesc și acum, în ciuda felului cum te-ai purtat. Mi-ai tras o palmă grozav de tare.

— Asta s-ar putea să-ți ofere un nou material de scris.

— S-ar putea, spuse Lalage pe gânduri. De fapt, am scris câteva notițe despre felul cum mă simțeam îndată după ce-ai plecat, pentru cazul că m-aș hotărî să-i hărăzesc Mașei (ea este eroina cărții mele) un amant cu adevărat brutal. Mi-ai fost teribil de folositor. Cred că am adunat destul material ca să-i dau șase amanți diferiți, și asta ar trebui să fie de ajuns pentru o singură carte, nu crezi? De când ai venit tu, am scris două sau trei mii de cuvinte pe zi, pe când înainte ședeam acolo și nu găseam absolut nimic de spus. E îngrozitor când scrii un roman să nu ai cu ce să-l umpli.

— Atunci, de ce ai vrut să-l scrii?

— Ca să mă exprim, bineînțeles. Datoria noastră ca indivizi este să ne exprimăm. O ființă vie este un centru de acțiune, și dacă nu acționăm — și nu acționăm ca în divizi — decădem din dreptul nostru de a fi socotiți ființe vii. Și nu suntem numai ființe vii, dar și ființe conștiente, și cum voința liberă este un corolar al conștiinței, a spune că suntem liberi înseamnă a ști ce facem. Dar cum putem ști ce facem dacă nu facem nimic? Aceasta era problema mea înainte de a veni tu. Dar tu mi-ai dat prilejul să-mi exercit voința liberă și să-mi realizez conștiința prin acțiune.

— Cine te-a învățat toate acestea, profesoara ta?

— Nu. Am fost patru ani la colegiu.

— Așadar, n-ai trăit aici de când ai ajuns la vârsta adolescenței? Și simplitatea ta nu era decât o prefăcătorie?

— Nu era prefăcătorie. Sunt adesea foarte simplă și-mi place teribil de mult, și cred în mod sincer într-o cedare extaziată în fața dragostei. Dar nu te poți aștepta ca să gândesc tot timpul într-o singură direcție, după cum nu te poți aștepta să nu-mi schimb niciodată rochia. E tot atât de firesc să-ți schimbi părerile și să vrei să citești filosofie, după cum e să fii *pur și simplu* naturală și să te bizui pe intuiție. Sunt sigură că înțelegi asta.

Juan răspunse că da. Ea se apăra cu atâta sinceritate, încât era minimum ce putea el face, și arăta atât de fermecătoare bosumflându-se în sprijinul filosofiei ei, încât el o luă în brațe ca s-o alinte și să-i mai aline tulburarea.

— Vezi, spuse Lalage din mijlocul dezmierdărilor, viața e atât de complicată, încât trebuie să ne readaptăm mereu ca s-o putem înfrunta. Și totuși, ar trebui să ne exprimăm ca unități sociale independente. Avem o datorie față de noi înșine și trebuie, cu toate acestea, să plătim tribut vieții. E foarte greu, nu-i așa? Uneori nu știu ce să fac?

— O, eu nu mi-aș bate capul cu asta, spuse Juan. Poate că până la urmă n-are nicio importanță.

— Are o imensă importanță! Gândește-te la lupta veșnică dintre liberul arbitru și împrejurările exterioare!

Dacă credem cu adevărat în liberul arbitru, este de datoria noastră să ne înrolăm sub steagul lui — și tu crezi desigur în liberul arbitru?

— O, bineînțeles, spuse Juan.

În clipa aceasta fură surprinși de o succesiune de țipete, în care groaza și uimirea își aveau fiecare partea lor. De câteva clipe auziseră vag niște voci pe afară. Servitorii comentau ceva. Se adunaseră în fața casei și păreau tare răscoliți. Vocile li se ridicaseră la un diapazon înalt. Dar acest crescendo treptat îi lăsase pe Juan și pe Lalage indiferenți, până la brusca izbucnire a țipetelor Vittoriei – nu era nicio altă voce pe întreaga insulă care să poată produce această notă înspăimântată de bâtlan.

Lalage se făcu albă ca ceara și se repezi la fereastra care domina intrarea principală.

X

Îngrămădiți în jurul porticului, și făcând mare scandal, se aflau toți servitorii negri, cu nevestele și cu familiile lor. În susul aleii largi care șerpuia de-a lungul pajiștii netede mărginite cu palmieri, venea un mic alai de mari nari, împleticindu-se sub povara unor baloturi uriașe și a unor lăzi de lemn pe care le purtau spre casă. Și, alb ca neaua pe fundalul albastru al mării, abia vizibil printre coroanele palmierilor, sta ancorat un yacht cu aburi.

În timp ce privea atent la aceste clemente noi ale peisajului și le deslușea prevestirile îngrijorătoare, parcă pentru a înlătura o ultimă îndoială în tălmăcirea lor răsună un glas bărbătesc, aspru și poruncitor, care acoperi țipetele acum în descreștere ale bătrânei Vittoria Lalage simți o mână pe umărul ei.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Juan și fu uimit de expresia de pe fața ei când se întoarse să-i răspundă. Așa trebuie să fi arătat acel care:

Atât de șters, atât de mort la chip, atât, de împovărat cu rele prevestiri
I-ar trage lui Priam perdeaua în inima nopții
Și i-ar spune că jumătate din Troia lui zăcea arsa la pământ.

— E tata, spuse Lalage.

Juan, care uitase de existența lui Ochi-Roșu, se simți de îndată extrem de deprimat, la gândul unei noi scene răscolitoare. Îi erau tare neplăcute aceste scene și cum mai trecuse de curând prin două, socoti că ora prea mult să mai figureze și într-o a treia. Iar cu un părinte pe scenă, acțiunea va lua probabil o întorsătură eroică alte lacrimi, alte recriminări alte sfidări și alte atitudini bărbătești.

Blostemându-și soarta, Juan întrebă:

— Ce-i de făcut?

Lalage dădu trist din cap.

— Nimic. E prea târziu. O, de ce a trebuit să vină tocmai acum?

Părea uluită, de parcă sosise un căpcăun.

— În sfârșit, n-o să ne mănânce, spuse Juan încercând să se încurajeze.

Dar înainte să fi rostit ultimul-cuvânt, vocea pe care o mai auziseră strigă tare: „Lalage!”

Aceasta o smulse pe Lalage din amorțeala ei.

— Iute, spuse ea cu frenezie. Afară, pe fereastră — pe acoperiș — ascunde-te sau o să te omoare!

Mai aproape de astă dată, vocea chemă din nou: „Lalage!”

— Prefă-te că ești bucuroasă să-l vezi, o sfătui Juan.

Ușa se deschise brusc și Ochi-Roșu intră, aplecându-și capul sub pragul de sus. Făcu un pas înainte și se opri.

Era îmbrăcat foarte elegant, cu un veston albastru și cu pantaloni albi. Lumina cădea pe nasul lui mare și coroiat, pe pielea galbenă și pe dâra roșie de sub ochiul drept. Nu rosti niciun cuvânt. Lalage, tremurând de frică, încercă să-i dea bună

ziua. Nu răspunse, dar privirea lui se mișcă cercetătoare de la un obiect la altul din odaie. Gura i se deschise încet, cu colțurile lăsate în jos. Totuși, nu spuse nimic.

Furios de această tăcere teatrală, Juan spuse:

— Presupun că vreți să știți cine sunt și cum am ajuns aici. E o poveste cam complicată, dar…

Ochi-Roșu fluieră de două ori și Rocco și Wonny Plângărețul se iviră în ușa din spatele lui; Rocco, roșu la față și atât de îndesat încât părea blindat, și Wonny, pe care Juan îl văzuse ultima oară trăgând cu arma printre crini la înmormântarea lui Cola Coloni.

— Scoateți-l pe tipul ăsta de-aici, porunci Ochi-Roșu.

Rocco și Wonny își traseră pistoalele automate și le ațintiră asupra lui Juan. Lalage țipă și-și aruncă brațele în jurul gâtului lui. Cu oarecare greutate tatăl ei reuși s-o tragă la o parte, iar Juan, uitându-i pe ceilalți bandiți, izbi peste umărul ei și-și simți pumnul plesnind în obrazul lui Ochi-Roșu. Atunci Rocco îl lovi pe Juan cu patul revolverului în cap. Juan simți o fulgerare de durere și se întoarse spre bandit. Din nefericire se întoarse în același timp cu spatele la Wonny, care îl lovi și mai tare decât Rocco.

Când Juan își reveni în fire, se afla în camera unde mâncase atâtea mese delicioase și băuse atâtea vinuri excelente cu Lalage. Străfulgerări de durere îi năpădeau capul și lumina îl supăra la ochi. Rocco și Wonny stau de vorbă lângă el. Îl priveau cu nepăsare, dar nu dădeau nicio atenție gemetelor lui. Juan își pipăi rănile grijuliu. Ei își urmară discuția nestingherit. Vorbeau despre un incident petrecut de curând la Chicago, dar cuvintele lor nu însemnau nimic pentru Juan. Nu dorea decât ca ei să înceteze o dată.

În timp ce amantul ei zăcea în suferință, Lalage se supunea anchetei tatălui ei. El descoperi curând că Juan era amantul fiicei „sale, deoarece se aflau destule mărturii grăitoare ale prezenței lui Juan în cameră și, în ciuda spaimei, Lalage era prea mândră de relațiile lor ca să le tăgăduiască cu prea mare convingere. Liniștea dramatică a lui Ochi-Roșu făcu loc mâniei. I se umflă gâtul, se înroși la față, și dâra roșie de sub ochi îi sclipi uluitor. Îi spuse că adusese rușine asupra casei lui. Îi spuse că el se fălea cu numele său în lume și că ea, prin purtarea ei nedemnă, i-l terfelise. Șuiera și răgea și mârâia. Țipă că se jertfise pentru ea, că își cheltuise o avere — chiar acum așteptau la ușă lăzi întregi cu daruri bogate — și mugi ca un balaur pe tema castității și a chinurilor de neprevăzut care îi pândesc pe cei care preschimbă sfințenia ei cu plăcerile deocheate ale unei lumi păcătoase, căci Ochi-Roșu își dezvoltase în ultima vreme tendința sa de a privi viața sub un unghi religios.

Ca toți oamenii care se bucură de o situație în lume, el râvnea să și-o păstreze cu orice preț și în mintea lui superstițioasă, i se părea că una din căile cele mai sigure pentru menținerea ei era de a-i împăca pe zei. Aspirațiile lui sociale, zilnic mai mari, puteau fi promovate printr-o stare intermediară între el și Gelozia de Sus. În vederea acestui scop avusese o scamă de convorbiri cu un preot și făcuse donații generoase unei biserici, descoperind cu acest prilej lă și cucernicia era

firească sufletului său. Gangsterismul, traficul cu rom, mituirea poliției, câteva asasinate pe ici pe colo și obținerea de beneficii de la bordeluri nu anulau ci tușă de puțin această revelație, deoarece gangsterismul, traficul cu rom și toate celelalte alcătuiau însăși meseria lui și un om trebuie să trăiască — căci altfel unde mai era slava lui Dumnezeu? Religia lui Ochi-Roșu era un contract încheiat cu Creatorul, de același tip ca înțelegerile pe care le avea cu poliția — trăiește și lasă-mă să trăiesc — cu o darnică contribuție pentru îngăduință.

Sosirea lui neașteptată pe Insula Egreta se datora unei crize ivite în lumea interlopă a orașului Chicago. Singura bandă care nu-i era supusă era aceea a lui Buck Maloney, și cu o săptămână înainte, spre a-i da o lecție lui Buck, oamenii lui Ochi-Roșu prinseseră șapte partizani ai lui Buck și-i împușcaseră fără niciun motiv. Dar departe de a-l intimida pe Buck, această faptă îl însufleți cu patima răzbunării și Buck se jură să-l ucidă pe Ochi-Roșu. Prima lui încercare dădu însă greș, dar Ochi-Roșu socoti că era mai cuminte să-i lase pe adjuncții săi să ducă mai departe războiul, în timp ce el și garda lui personală se retrăgeau în Sud. Răscolirea sufletească pe care i-o pricinuise faptul că scăpase de la moarte prin urechile acului îi întărise însă convingerile religioase. Așa încât, descoperind că fiica lui încălcase una din poruncile cele mai serioase ale canoane lor bisericești — și aceasta cu un cotropitor al insulei sale tăinuite, cu un cotropitor care putea fi prea bine un dușman și un spion — simți o lovitură cumplită.

Mânia lui își atinse apogeul, apoi se rostogoli melancolic în compătimire de sine.

— Tu te culci aici cu tipul ăla, strigă el, în timp ce Buck Maloney încerca să mă curețe! Nu știi oare că Dumnezeu vede totul? Și cum poate El să mă ocrotească pe mine, în mijlocul tuturor primejdiilor în care trăiesc, dacă te vede pe tine culcându-te cu un blestemat de englez?

Orice aluzie la Divinitate o făcea pe Lalage să o tăgăduiască cu îndârjire. Psihologia, fiziologia și fizica se îmbinaseră spre a-i da atâta dispreț față de această noțiune, încât nu pierdea niciun prilej ca să-și exprime cel mai dogmatic ateism. Și cu toate că, doar cu o clipă mai de vreme, tremura de frică în fața mânici tatălui ei, acum se împotrivi și spuse cu hotărâre:

— Dumnezeu nu este altceva decât expresia narcisismului de nelocuit al omului.

Ochi-Roșu o privi năucit.

— Spui cumva ceva împotriva religiei? întrebă el.

— Religia nu este decât un anestezic social, afirmă Lalage.

— Vrei să spui că nu face doi bani? Ascultă, am dat o sută de mii de dolari bisericii St. Mark din Chicago; crezi că aș da o sută de mii de biștari pentru a fi ocrotit dacă nu merita? Fugi de-aici. Dacă ai avea răspunderile pe care le am eu, nu ți-ai bate joc de religie în felul acesta prostesc.

Ochi-Roșu își făcu cruce și privi la Lalage cu o privire solemnă.

— Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta. Urmă el apoi. Asta-i o poruncă, nu? Ei bine, crezi că-l cinstești pe tatăl tău când te culci cu cineva pe care tatăl tău nici măcar nu-l cunoaște? Bineînțeles că nu. Săvârșești un păcat de moarte și ești în

același timp imorală.

— N-am fost imorală! Tu nu pricepi nimic în chestia asta. Spencer spune: „Purtarea cea mai înaltă este aceea care duce la cea mai deplină înțelegere a vieții”, și: „O purtare este morală în măsura în care îl întregește pe om”.

Viața mea nu era întreagă până la venirea lui Juan, și acum este. Am fost întregită, dacă știi ce înseamnă asta.

— Da, răcni Cehi-Roșu. Ai fost întregită, și acum o să ai un copil, nu? Ei bine, tânărul ăla n-o să mai întregească niciodată pe nimeni.

Se întoarse mânios spre ușă, dar Lalage se aruncă asupra lui și se rugă cu frenezie s-o ierte pentru acel cuvânt nevinovat. Ochi-Roșu ascultă morocănos.

— Vine pe insula mea, se culcă cu tine și mă atinge la moacă, zise el. Dacă nu-l omor, toată lumea o să-și râdă de mine.

— Nu-l poți omorî, hohoti plângând Lalage. Îl iubesc mai presus de orice pe lume.

— Am să-l omor cu mâinile mele !

— Atunci mă omori și pe mine.

— Nu, Lalage, nu. Nu pe tine, numai pe el.

Ochi-Roșu căzu din nou în melancolie. Era bogat, avea o situație în lumea aceasta și de curând își plătise și primirea în rai. Cu atâtea lucruri de pierdut, nu putea suferi să piardă ceva, și mai ales pe fiica lui pentru care cheltuise atâția bani, care era atât de frumoasă în ciuda imoralității ei și pentru care tot mai avea de gând să dobândească un soț distins.

Lalage se rugă în zadar.

— Trebuie să-l omor, explică Ochi-Roșu. Dacă-l las să plece, o să trăncănească despre insula mea.

— Atunci, de ce nu-l lași să rămână?

Această propunere îl mânie pe Ochi-Roșu atât de cumplit încât era cât pe aici să se ducă să-l ucidă pe Juan imediat. Dar durerea cumplită a lui Lalage îl opri la ușă. Și acum, în deznădejdea ei, ca un alpinist pe o stâncă goală care caută să se agațe de orice, ea se gândi la noua convertire la religie a tatălui ei și se rugă pentru cruțarea lui Juan invocând motive creștinești. Ochi-Roșu ascultă cu consternare crescândă la vorbele ei despre caritate, despre Regula-de-Aur, despre porunca împotriva uciderii, despre îndemnul de a întoarce obrazul celălalt, despre sfatul tot atât de puțin înțelept de a-ți iubi dușmanii, despre Dumnezeu mereu grijuliu la căderea unei vrăbii și despre Dumnezeul cel înfricoșător care făcea din răzbunare privilegiul său exclusiv… Oare la religia asta contribuise el cu o sută de mii de dolari? se întrebă Ochi-Roșu.

Da, spuse Lalage. Și dacă ar face un păcat atât de grav ca acela de a-l omorî pe oaspetele lui — zadarnic protestă Ochi-Roșu împotriva atribuirii acestei calități lui Juan — atunci degeaba donase o sută de mii de dolari, deoarece catolicul care își pierde harul printr-o asemenea faptă, chiar dacă mai face parte din trupul bisericii, nu mai aparține sufletului ei, și dacă moare sub povara unei atari mișelii, nu încape nicio îndoială că va arde în iad ca și ateii, ereticii și cei care scuipă pe

mormântul mamei lor.

Ochi-Roșu șovăi. Ca om de afaceri, nici nu se putea gândi să piardă o investiție atât de însemnată, iar ca om care putea fi în orice moment victima unei bombe să te mea de iad. Dar ce putea face? Dacă l-ar slobozi pe Juan, acesta ar vorbi pretutindeni de insula lui tăinuită.

— Juan va făgădui să nu vorbească nimic, spuse Lalage.

Ochi-Roșu dădu din cap. Nu avea încredere în făgăduieli. Fiind îndrăgostit, tânărul nebun ar fi în stare să încerce să se întoarcă pe insulă.

Atunci lui Lalage îi veni o idee plină de șiretenie.

— Juan își va ține făgăduința, dacă îi spun că trebuie s-o țină pentru mine, întrucât te-ai răzbuna pe mine dacă vorbește cumva cuiva despre Insula Egreta.

În sfârșit, Ochi-Roșu se lăsă convins că, în atari condiții, Juan s-ar ține de cuvânt.

— Ca să-i salvez viața, am să-i cer să-mi promită, spuse Lalage, gândind însă în sinea ei: înainte să plece, am să-l văd pe ascuns și am să-i dau întâlnire în Anglia, fiindcă sunt sigură că tata are să mă ducă din nou în Europa în curând — și chiar dacă nu mă duce, voi fi de capul meu de îndată ce-mi termin romanul, și liberă să pot să mă duc unde doresc.

Curând coborâră, iar Juan, care căzuse într-un somn dureros, se trezi și o văzu pe Lalage în fața lui, având un aer voios, cu toate că ochii ei erau roșii de plâns.

— Tata a făgăduit să-ți cruțe viața și să te lase să pleci, dacă făgăduiești la rândul tău să nu pomenești nimănui nimic despre existența Insulei Egreta sau despre faptul că ne cunoști, pe mine și pe el, și că nu te vei întoarce niciodată și nici nu vei încerca să te întorci aici, îi spuse ea.

Cu toate că Juan avusese prilejul să-și dea seama de puterea de care se bucura Ochi-Roșu la Chicago, și deși știa de pe urma înhăitării lui cu traficanții din Detroit că în America foarte multe persoane sunt ucise fără să se facă prea mare caz de aceasta, se simți totuși iritat de faptul că se oferea cineva să-i cruțe viața, când persoana aceea nu avea vădit niciun fel de drept asupra ei. Așa încât, în ciuda durerii de cap îngrozitoare pe care o avea, încercă să lămurească acest punct de vedere.

— Aș vrea să știu cu ce drept te amesteci dumneata în viața sau în moartea mea, îi spuse el lui Ochi-Roșu. E pur și simplu ridicol să susții că ai avea o jurisdicție asupra persoanei mele și cu cât îți dai mai iute seama de aceasta, cu atât va fi mai bine. Ești un megaloman…

— Trage-i una la moacă, porunci Ochi-Roșu, și Rocco se execută pe loc. Lalage țipă și-și ascunse fața în mâini.

Juan ajunse la concluzia că ar fi mai înțelept, deși greu de răbdat, să asculte în tăcere la ce avea de spus Ochi Roșu. Se ridică deci încet în picioare. Ultimul pumn îi mărise suferința și se simțea foarte nefericit.

— Ascultă acum, zise Ochi-Roșu. Sunt un om cu judecată. Dacă n-aș fi fost om cu judecată, n-aș fi ajuns unde am ajuns azi. Poți întreba pe oricine vrei la Chicago și o să-ți spună că sunt om eu judecată, și această mărturie ar trebui să-ți ajungă,

ție sau oricui altcineva. Dar există o limită la orice, înțelegi? Așa încât, ar fi mai bine să-ți bagi în cap că ce spun eu nu se discută. Eu nu primesc ordine de la nimeni. Eu *dau* ordine. Nu există cineva care să-mi spună mie ce am de făcut. Eu *spun* și ei *fac!*

Juan nu răspunse nimic. Rocco ședea și se uita la șeful său cu vădită admirație, iar Wonny privea melancolic cu ochii lui apoși, umbriți de fruntea-i bombată de embrion. Lalage își mușca buza și se prefăcea că e la largul ei, potrivindu-și părul și netezindu-și rochia.

Ochi-Roșu continuă:

— Vii pe insula mea fără știrea mea, te culci cu fiica mea și-mi tragi un pumn în ochi. Toate acestea sunt fapte urâte, imorale și nu-mi plac. Crezi cei eu m-aș duce să stau la cineva pe care nu-l cunosc, să-i necinstesc fata, și să-l plesnesc cu pumnul în față? Nu, domnule! Și de ce?

Fiindcă nu e moral să faci aceste lucruri și ar trebui să respectăm morala cu toții, morala și nevinovăția. Te-ai purtat rău față de mine, te-ai purtat mizerabil față de mine, dar eu ce ți-am făcut? Nimic. I-am spus oare lui Rocco să te curețe? Nu. Sunt un om înțelegător. Întorc obrazul celălalt, îmi iubesc dușmanii și… mă uit cum cad vrăbiile.

Ochi-Roșu se opri. Lalage pomenise desigur ceva despre vrăbii adineaori — ceva cu mult înțeles în expunerea ei cu privire la adevărata atitudine creștinească, dar acum parcă își pierduse rostul. Se încruntă. Nu mai găsea nimic de spus acum, cu toate că mai înainte cu o clipă ideile și cuvintele îi veniseră atât de ușor. Încheie scurt:

— Încât le las să pleci.

— Nu-mi place felul în care vorbești despre relațiile mele cu Lalage, spuse Juan. Mai întâi de toate nu ai niciun drept s-o ții întemnițată aici…

— Rocco! strigă Ochi-Roșu cu un nou acces de mânie.

Rocco se sculă și-l lovi pe Juan chiar în locul unde îl izbise înainte.

Când Juan își deschise ochii, o văzu pe Lalage aplecată asupra lui și vocea îi pătrunse în vârtejul conștiinței în curs de redobândire.

— El poate să facă tot ce vrea, cu drept sau fără drept. De dragul meu, te rog să fii cuminte și să nu mai discuți. Făgăduiește că n-ai să spui nimic despre Insula Egreta, atâta tot, căci altfel am să sufăr eu. Dacă făgăduiești, mă scapi și pe mine de suferință.

Ochii ci îl implorau și buzele ci îngânau cuvântul: „făgăduiește, făgăduiește”.

— Bine, spuse Juan încet.

— Pune-l să jure, spuse Ochi-Roșu.

Juan jură să nu pomenească nimic despre existența Insulei Egreta, să nu se întoarcă s-o caute, să n-o mai vadă niciodată pe Lalage, sub sancțiunea unei aspre pedepse care avea s-o atingă pe Lalage însăși…

— Adio, spuse ea, cu un aer definitiv care îl înșelă pe tatăl ei, dar îl încurcă grozav pe Juan. Deoarece i se păru că joacă teatru, iar el nu-și cunoștea replica. Apoi fu dus brutal într-o pivniță și încuiat acolo, iar Lalage fu închisă în Camera de

Fildeș cu bătrâna Vittoria — speriată de moarte și cu obrajii vineți scofâlciți și fără viață — și cu Rocco de pază la ușă. Lalage credea că vor trece câteva zile până la expulzarea lui Juan de pe insulă și că între timp ea va găsi un mijloc să comunice cu el. Poate că planul ci s-ar fi înfăptuit dacă n-ar fi fost Wonny Plângărețul.

De îndată ce prizonierii fură scoși din cameră, Wonny puse o priză mare de cocaină pe dosul mâinii și o trase pe nas. Nu era de acord ca lui Juan să-i fie cruțată viața, dar nu dorea să discute chestia cu șeful, care era vădit în toane rele. Sub influența cocainei însă, concepu un plan, simplu dar totodată interesant pentru cei care urmau să-l traducă în viață, căci îi îngăduia lui Ochi-Roșu să se țină de cuvânt și să nu-l omoare pe Juan, dar în același timp să evite riscul de a slobozi în lume pe cineva care cunoștea taina Insulei Egreta. De îndată ce-și elaboră planul, Wonny îi ceru o întrevedere lui Ochi-Roșu și îl dezvoltă în fața lui. Acesta fu foarte impresionat de avantajele oferite de acest plan. Când, întrebă el, urma să fie executat?

— Chiar în noaptea asta, spuse Wonny, nerăbdător să-și vadă planul tradus în practică.

Și Ochi-Roșu își dădu consimțământul.

Planul lui Wonny în ceea ce-l privea pe iubitul lui Lalage era foarte simplu. Între orele zece și unsprezece Juan fu legat cobză, aruncat într-un caiac și remorcat în larg de barca cu motor, care era legată de yachtul lui Ochi-Roșu. La câteva mile de țărm, caiacul fu lăsat în voia valurilor. Din fericire, suferința conștientă a lui Juan fusese de scurtă durată, întrucât căzuse imediat în coma unei comoții întârziate, rezultată din loviturile pe care le primise în cap cu patul pistoalelor bandiților. În starea aceasta zăcu toată noaptea, precum și sub dogoarea soarelui de dimineață, în timp ce caiacul se legăna primejdios și amenință chiar de câteva ori să se răstoarne cu totul.

Din fericire, marea rămase liniștită și vântul slab împinse caiacul spre țărm.

CARTEA A CINCEA

KITAI ȘI DRUMUL ÎNTR-ACOLO

I

Graham Druten zbura încet deasupra marii în noul său monoplan, cinci zări ceva care-i atrase atenția, așa că porni într-acolo. Graham era un tânăr bogat, al cărui tată câștigase multe milioane cu terenurile petrolifere din California, iar în ultimul timp cumpărase o casă mare la Charleston, fiind atras de reputația aristocratică a orașului. Pe Graham Druten, însă, îl interesa mai mult aviația decât distincțiile sociale.

Obiectul plutitor pe care îl zărise se dovedi a fi un caiac și, coborând din ce în ce mai jos, Druten își dădu seama, spre marea sa uimire, că în el zăcea trupul unui

om. Se întoarse imediat la Charleston, ateriza acolo și împrumută o șalupă eu motor de la Yacht Club. Cu mare viteză porni în căutarea caiacului.

După o oră de căutări stăruitoare, îl zări din nou și aducându-și șalupa lângă caiac descoperi că trupul care se afla înăuntru era legat cobză cu un șnur în jurul încheieturilor în anilor și al gleznelor. Împreună cu însoțitorii săi îl ridicară și-l urcară în șalupă și, în timp ce-l așezau acolo, văzură că brațele și umerii i se mișcau spasmodic. Tăiară iute șnurul și, pe când șalupa se îndrepta cu mare viteză spre Charleston, făcură tot ce putură spre a-l reînsufleți pe tânărul a cărui moarte o împiedicaseră aproape în ultimul moment.

Juan zăcu fără simțire timp de încă treizeci și șase de ore și-și reveni culcat într-un pat de spital. Întrebând unde anume se afla și răspunzându-i-se că era la Charleston, murmură încet: „Acolo unde stă mătușa mea Rachel Legaré și adormi buștean. Doamna Legare fu de îndată înștiințată și, cum primise între timp o relatare din partea soților Dekker cu privire la bucuria pe care le-o pricinuise societatea lui Juan până la nefericita lui dispariție cu catârul pe râu, iar mai târziu binevenita confirmare că scăpase teafăr, nu șovăi nicio clipă să-l identifice pe tânăr. De îndată ce medicii hotărâră că putea fi transportat fără pericol — deoarece Juan suferise nu numai o comoție, dar și o insolație și o stare de prostrație generală — fu dus la casa bătrânească de lângă Battery, unde locuia doamna Legare împreună cu cumnata ei Sally.

Doamna Legare era o bătrânică măruntă și delicată, care ascundea însă o fire foarte dârză sub aparența unei mari timidități. Miss Sally, pe de altă parte, era înaltă și voinică și, în ciuda celor optzeci și trei de ani ai ei, se purta cu multă siguranță de sine. Felul ei de a fi era tot atât de sigur ca și înfățișarea ei. Rostea: „Tz-tz-tz, soră dragă” sau: „Gogoși, Rachel, gogoși !” cu un glas tare și apăsat, dar caracterul ei era, cu toate acestea, mult mai maleabil decât acel al doamnei Legare care, de obicei, avea ultimul cuvânt.

Miss Sally fu atât de impresionată de frumusețea lui Juan, încât începu să poarte, cât stătu la ele, numai rochiile cele mai elegante de mătase de culoarea levănțicii, de mătase gri și de mătase albă cu desen negru, și ar fi fost gata să-l lase pe Juan să se scoale din pat și să se plimbe de îndată ce acesta își exprimă dorința s-o facă. Dar Mătușa Rachel spuse, cu un aer nespus de sfios: „Nu, nu; trebuie să stai încă multă vreme liniștit în pat”, iar când Juan își pierdea răbdarea, se așeza la căpătâiul lui citindu-i operele poeților din Charleston din veacul al XIX-lea (erau mai mulți) care scriseseră cu toții poeme lungi în stilul veacului al XVIII-lea.

Când mătușa Rachel sfârșea cu cititul, miss Sally intra și ea în cameră, tare preocupată, urmată de o negresă grasă care aducea supă de găină sau brânză de vaci cu smântână, sau poate gogoși și compot de zmeură, și în vreme ce Juan stătea în capul oaselor și mânca ceea ce i se adusese, bătrânele doamne priveau la el cu multă duioșie, iar Hannah, bătrâna negresă, care de fapt nu era atât de bătrână căci avea numai puțin peste șaptezeci de ani, râdea bucuroasă văzând cum îi crește pofta de mâncare și lovindu-se uneori, de încântare, peste șoldurile

durdulii.

După o bucată de vreme i se îngădui lui Juan să se scoale din pat și să stea pe un scaun în grădină — dar nu la soare — și abia după aceasta începură cele două doamne să-l cerceteze, foarte grijuliu și cu mult tact, ca să nu-l supere, cu privire la împrejurările stranii care-l aduseseră în starea de plâns în care fusese găsit de Graham Druten.

Lămurirea pe care le-o dete Juan, cum că jurase să nu spună nimic despre cei care-l prinseseră și despre locul.

unde îl ținuseră, nu le mulțumi câtuși de puțin.

— Nu poți să spui cine te-a legat în felul acela și te-a tratat cu atâta mișelie? se supără miss Sally. Gogoși! Trebuie neapărat să spui, și ei vor primi pedeapsa ce li se cuvine.

Dar Juan refuză să destăinuie taina. Cu toate că Ochi Roșu nu-și respectase partea sa contractuală — în esență, și aproape și în fapt — justificând astfel în parte o nerespectare corespunzătoare din partea lui Juan, mai era situația lui Lalage de care trebuia să țină seamă, iar după o dovadă atât de convingătoare a cruzimii lui Ochi-Roșu, Juan se ferea să-i pericliteze viața într-un fel oarecare. Faptul de a și-o închipui pe Lalage încă pe Insula Egreta era, prin el însuși, foarte dureros, până ce mătușa Rachel, văzându-l atât de mâhnit, spuse cu blândețe:

— Nu e de fapt treaba noastră, surioară, și sunt încredințată că Juan știe să-și conducă viața fără să fie nevoie să ne amestecăm și noi. La care miss Sally răspunse: “Gogoși!” dar nu mai puse nicio întrebare, amânându-și nemulțumirea pentru a o discuta mai târziu cu mătușa Rachel, dar subliniind că nesocotirea legilor în țară se datora victoriei yankeilor din 1865. „Sherman a fost acel care a lansat în țară anarhia și brutalitatea!” declară ea. „Sherman e vinovat de toate acestea!” — și apoi rămase tăcută, gândindu-se cu cât mai plăcut ar fi fost dacă Sudul, și nu Nordul, ar fi câștigat războiul acela cumplit dintre state.

Războiul era un subiect care o mai interesa încă foarte mult pe miss Sally. Așezată în grădină, cu azalee albe ca zăpada și roz ca coralul în jurul ei, îi plăcea să vorbească cu însuflețire despre conflictul european.

— Ai luat parte la el? îl întreba pe Juan.

— Eram numai de treisprezece ani când s-a sfârșit, spuse el.

— Te-ai fi putut duce ca copil de trupă, ca tobosar. Au fost o sumedenie de tobosari de doisprezece – treisprezece ani în Războiul Civil. Și ori de câte ori puteau, puneau mâna pe pușcă și trăgeau în blestemății de yankei, laolaltă cu ceilalți.

— Nu cred să fi fost tobosari în ultimul război, în interveni mătușa Rachel cu vocea ei blândă și tremurătoare.

— Nu erau tobosari? Gogoși! Miss Sally era foarte disprețuitoare. Cum ar putea să existe război fără tobosari?

— Totuși, spuse mătușa Rachel, nu cred să fi fost.

Poate că din această pricină a ținut atât de mult.

În grădină erau trandafiri și, în afară de azalee, stânjenei albi și liliachii, și glicine,

și iasomii care miroseau mai dulce după apusul soarelui. Era și un iaz care oglindea în apa ca o sticlă groasă azaleele trandafirii și cornii înstetați și răcoroși. Iar în apă erau mormoloci, grăsuni și informi, de cinci-șase centimetri lungime, cu capetele bulbucate, cozile cărnoase cu pete verzi-cenușii, care se lipeau ca lipitorile de ierburile din apa de la marginea lacului.

Gaițele și pițigoii stacojii zburau printre copaci, păsările îngânau în frunziș, porumbeii gângureau, dulce, și vrăbiile mici țopăiau de colo-colo, nestingherite de toată această somptuoasă societate.

În acest cadru Juan își redobândi curând puterile, iar coșmarurile care îl bântuiseră la început de veniră mai rare. Se simțise foarte întristat o vreme la gândul că fusese despărțit de Lalage, tocmai în toiul unei împăcări care ar fi putut constitui preludiul unei noi ere încântătoare — chiar pe fundalul nou al unei tematici literare – regretând neprevederea care îi îngăduise lui Ochi-Roșu să-i prindă cu mâța în sac. Dar ușurarea născută din propria lui scăpare și alinarea firească a întremării își dădură mâna întru alungarea gândurilor negre privitoare la trecut, și optimismul îi reveni treptat, împreună cu puterile trupești.

Mătușa Rachel trimisese o lungă telegramă mamei lui, care răspunsese și mai pe larg, dovedind mare îngrijorare și apoi dând asigurări doamnei Legare că prin oricâte aventuri ar trece Juan, el va ieși întotdeauna biruitor, întrucât, afirma ea, era deosebit de bine înzestrat ca să îndure toate vicisitudinile sorții. Trimisese și cinci sute de dolari, spre a contribui la restabilirea bunei sale dispoziții.

Graham Druten venea adesea să se intereseze de sănătatea lui Juan, iar când acesta fu în măsură să se miște în voie, se duseră să înoate împreună în dreptul Insulei Sullivan sau a Insulei Palmierilor, jucară puțin tenis, și făcură zboruri scurte cu avionul lui Druten. Acest ultim exercițiu le cam neliniștea pe mătușa Rachel și pe miss Sally, dar ele își ascundeau îngrijorarea ca nu cumva Juan să le socotească mai bătrâne și mai demodate de cum erau, de fapt, deoarece erau foarte bucuroase de prezența lui și doreau ca și el să găsească oarecare plăcere în societatea lor. Le plăcea mult să se plimbi cu el de-a lungul Bateriei, sau să-i arate priveliști ca biserica St. Philip, vechiul Târg de Sclavi și statuia lui Piti, care-și pierduse un braț în vremuri de demult prin chiar fapta unui obuz englezesc. Juan era încântat de grija ce și-o dădeau ca să-l distreze și ar fi hoinărit bucuros toată ziua cu ele prin Charleston, privind la aceste lucruri și la negrii care erau mult mai numeroși pe străzi clocit albii — cumetre voluminoase fi ocărind la colțuri; bărbați sprijiniți alene de stâlpii felinarelor vorbind prietenos cu fete cu brațele în șold și cu fețe zâmbitoare de culoarea ciocolatei; o femeie neagră ca cărbunele, cu o pălărie cireșie și o rochie verde ca frunza: strălucirea gingiilor și a dinților albi când lâdeau; un bătrânel cu o pălărie de pai, guler înalt și ochelari de aur pe un nas negru turtit: fetișcane în rochițe scurte și ciorapi albi care păreau murdari din prin cina culorii pielii de dedesubt…

— N-am avut niciodată bătaie de cap cu negrii aici, spuse mătușa Rachel. Oamenii s-au purtat întotdeauna bine cu ei în Carolina de Sud.

După ce trecură câteva săptămâni de la venirea lui Juan și înrudirea îndepărtată

fusese întărită printr-o prietenie de nezdruncinat, doamna Legare îi arătă o mânia tură a soțului ei, căpitanul Francis Legare, care fusese ucis la Gettysburg. În ciuda favoriților și a tinereții lui, semăna foarte mult cu miss Sally, așa încât Juan își spuse că bunica lui Francis, de va fi trăit când fusese pictată miniatura, trebuia să-i fi părut lui Francis la fel de cum îi părea lui Juan miss Sally în scara aceea. Dar miss Sally se mai gândea și acum la Francis ca la un frate mai mare, iar mătușa Rachel și-l reamintea încă sub chipul îndrăgostitului falnic de odinioară. Ele nu și-l înfățișau sub chipul unuia ca Juan, cu șaizeci de ani mai tânăr decât ele, căci inimile nu le îmbătrâniseră odată cu trupurile, ci erau încă mândre și duioase de pe urma unei tinereți ce se prelungise multă vreme. Contemporanii inimilor Ier erau tinerii ostași ai Confederației care „căzuseră la Gettysburg, și ele își închipuiau războiul sub înfățișarea unor tobosari, iar viața ca ceva frumos, răscolitor și nespus de trist.

Juan ascultă poveștile lor despre Războiul Civil, des prelungul asediu al orașului Charleston și despre vitejia dovedită în apărarea unei cauze dinainte sortită înfrângerii. Ce lucru înălțător era să lupți din toată inima într-un război dus numai pentru susținerea unui principiu ! Poveștile bătrânelor doamne îl răscoliră atât de mult pe Juan, încât simți că nu mai poate să rămână în acest oraș tihnit, ci trebuie să pornească în căutarea unor noi aventuri. Și totuși, dorința de a pleca se împletea în chip straniu cu dorința de a rămâne, căci nicăieri în America nu aflase atâta mângâiere și alintare ca aici.

Dar în ciuda farmecului lor, doamnele bătrâne erau foarte bătrâne, și el nu putea să romănă acolo la nesfârșit, așa încât, atunci când Graham Druten îi propuse să zboare peste continent până în California de Sud, Juan acceptă propunerea fără multă șovăire la toți cei aflați în America, se gândise adeseori la posibilitatea unei vizite Ia Hollywood, și ca atare propunerea lui Druten se potrivea cum nu se putea mai bine cu năzuința lui. Cu cei cinci sute de dolari ai mamei lui, se afla într-o situație financiară foarte bună, căci mai avea și cea mai mare parte din cei șapte sute de dolari cu care plecase din Cincinnati — întrucât Wonny scăpase din vedere să-l buzunărească înainte de a-l trimite în larg. Biletele de bancă erau destul de neplăcute la vedere, căci fuseseră bote zate prima oară cu prilejul călătoriei în circa catârului pe râu — și apoi uscate la soare în fața colibei lui Zed Kinney — și iarăși mâzgălite cu nămol în timpul drumului pe care-l străbătuse prin mlaștină; dar mai puteau totuși fi folositoare. Cumpărase haine noi la Charleston, dar nu multe, deoarece soții Dekker îi trimiseseră geamantanul de îndată ce aflaseră unde se găsea. Așa încât, era foarte bine echipat pentru noua sa călătorie, precum și pentru a face față oricăror situații pe care i le putea oferi California la capătul acestei călătorii.

II

Tvjătușa Rachel și miss Sally se simțiră foarte dezamăgite când Juan le comunică proiectul său de plecare.

Miss Sally, îndeosebi, se întristă grozav și oftă o zi întreagă până ce mătușa

Rachel spuse cu glasul ei îmbărbător, deși tremurător:

— Am putea să mergem și noi în vizită la Mallieu Hali, după întoarcerea lui Juan în Anglia. N-am plecat nicăieri de nu știu când și cred că suntem încă în stare să ne bucurăm de un asemenea voiaj.

Această sugestie o înveseli de îndată pe miss Sally, aproape toate zbârciturile îi dispărură de pe obraz, și se gândi să se ducă să-și vadă croitoreasa spre a-și completa garderoba cu cele cuvenite…

Bătrânele doamne îl însoțiră pe Juan la aeroport – păstrându-se însă la o distanță prudentă de avionul huruitor — și-și fluturară batistele când acesta se năpusti de-a lungul pistei, se înălță și se întoarse, trecând iarăși peste ele într-o curbă grațioasă înspre cer. Apoi se înapoiară la casa lor, care li se păru deodată inexplicabil de mare și de goală față de aceea pe care o lăsaseră înainte de a se duce la aeroport.

Juan se simți și el întristat luându-și rămas bun de la ele și găsi în huruitul monoton al motorului un acompaniament melancolic atât de potrivit, încât fu pe punctul să-i propună lui Druten o înapoiere grabnică la Charleston. Nu simțea nicio anticipare voioasă la gândul noilor aventuri care-l așteptau, ci numai o vastă și vagă nemulțumire față de acelea prin care trecuse. Îi răsăriră în minte icoane ale lui Lalage, și amintirile unei idile sub minate de ambiții literare. O văzu oglindită într-o apă verde, ba dreaptă și limpede, ba ștearsă și tremurătoare ca de pe urma unei brize care nu avea ce căuta acolo, cu expresia ei îngândurată de romancieră și datoria de a se auto-exprima. Apoi apa verde se schimbă în lacul din grădina mătușii Rachel, cu mormolocii grăsuni și imaginea azaleelor și cornilor oglindiți, și cu miss Sally în rochia ei de culoarea levănțicii. Dar icoana lui Lalage se ivi din nou, precum și chipul puternic conturat, șiret și stupid al lui Ochi-Roșu… Poziția incomodă în care ședea în carlingă începu să devină supărătoare, iar urmările visărilor sentimentale în plină zi se transformau într-o nerăbdare pe care abia și-o mai putea stăpâni. Așa încât Juan se simți foarte ușurat când ajunseră la Memphis, la frontiera apuseană a statului Tennessee, unde poposiră și petrecură noaptea.

În dimineața următoare, după ce se aprovizionară cu benzină, porniră din nou, cu speranța să ajungă la Albuquerque, în Noul Mexic. Orele dimineții trecură fără vreun incident — deși. Juan găsi zborul îndelungat tot atât de monoton ca și o călătorie pe calea ferată — și aterizară într-un orășel spre a lua masa de prânz. Se odihniră puțin și apoi se îmbarcară din nou. Vremea era frumoasă și cerul senin. Nu se întâmplă nimic deosebit până la jumătatea după-amiezii, când intrară într-o furtună. Norii se alcătuiau în chip misterios în jurul lor și aerul deveni foarte violent. Monoplanul se clătina și se rostogolea înspăimântător și Juan privi la munții turbulenți de nori negri, la dârele înspumate de nori albicioși, și la norii care se spintecau în mod sinistru spre a-i înfășură și înghiți.

Druten încercă să urce deasupra furtunii, suind mereu mai sus, dar cu toate că întâlneau uneori zece zone mai liniștite, acestea nu erau decât niște oaze bântuite de jur-împrejur de vânturi năprasnice.

— Am trecut și prin situații mai grele, îi spuse Druten lui Juan.

Era un pilot bun și precaut, dar furtuna nu se domolea, și părea să nu fie nicio scăpare din urgia ei. Juan se simțea din ce în ce mai neliniștit. Fulgerele începu seră acum să săgeteze de la nord, foarte luminoase și viclene și spăimântător de apropiate, iar huruitul motorului ora acoperit du bubuiturile rostogolitoare ale tunetului.

Avionul întâlni un gol de aer și, cu o zvâcnire bruscă înainte, se prăbuși în spațiu. Apoi urcă anevoios la înălțimea dinainte.

— Am trecut și prin situații mai grele, țipă Druten, încurajator. În clipa următoare motorul începu să aibă rateuri. În loc de huruitul liniștit și monoton, apărură întreruperi, izbucniri de zgomote sacadate și, cu puțin înainte de a-și da seama bine de primejdia în care se aflau, flamura subțire și fioroasă a unei flăcări țâșni și, ca o coamă de val, fu luată de vânt și îndreptată spre ei.

Druten nu-și pierdu firea și procedă cu o repeziciune uimitoare. Întoarse avionul în direcția vântului, așa încât flacăra să fie purtată departe de ei, și în același timp îi strigă lui Juan:

— Trebuie să sărim! Haide!

Cu o senzație îngrozitoare de amorțeală, Juan își dădu seama că trebuie să se arunce în vârtejul acela vast și gol de la o depărtare de aproape trei mii de metri de pământul solid și rotitor. Toată ziua și în ajun șezuse pe parașuta lui, ca pe o pernă obișnuită, simțindu-i harnașamentul în jurul mijlocului și al umerilor, dar nu se așteptase s-o folosească altfel decât ca pe o pernă. Și acum, trebuia să se încredințeze unui obiect atât de fragil din mătase și șnur, ca să-i poarte trupul încet prin nori și prin furtună. El, atât de voinic și totuși atât de moale și de vulnerabil, trebuia să se arunce acum cu capul în jos în acei trei mii de metri de vânt dezlănțuit!

Druten se și desprinsese din locul său și Juan, plin de spaimă, făcu la fel. Vântul îl prinse. Căzu, împins de vânt, așa cum văzuse o dată pe un coșcogeamite derbedeu împingând în apă un băiețel de pe un debarcader. Căzu de parte de avion și, în cădere, pipăi șnurul de deschidere al parașutei care îi atârna pe piept. Îl dibui și trase de el. Parașuta se deschise cu un trosnet și cu o zguduitură puternică, aproape să-l frângă în două.

După aceea pluti liniștit, dus de vânt și legănat ca un pendul, abia conștient de mișcarea descendentă, în afară de priveliște, căci văzu norii trecând pe lângă el în sus și fulgerele jucându-i sub picioare. Văzu avionul, ca o uriașa torță rășinoasă, prăbușindu-se cu botul în jos într-o spirală de flăcări. Își suci gâtul și-l zări pe Druten, care sărise cu o clipă după el, și-l urma acum de aproape. Cobora și el legănându-se și părea să danseze în văzduh. Deodată, pierzând orice teamă, Juan începu să râdă în gura mare. Era o legănare încântătoare, o senzație minunată, să te afli spânzurat așa în cor, dând binețe norilor.

Pluti printr-un pat uriaș de cumuluși, care-l înghițiră de viu, și în timp ce râdea, cu hohote mari, aspira nori și pufuia fum. Sub nor se afla un ocean verzui, cu o podea purpurie și pereți din foi de cort umflați de vânt, săgetați de fulgere ce se încrucișau mereu de parcă niște uriași beți și invizibili s-ar fi bătut în duel; apoi tuna, și cerul se zguduia ca un covor de fior, O clipă, râsul lui Juan încetă. Țipă, și vocea

lui îi păru atât de mică, atât de măruntă după mugetul tunelului, de parcă era un țârâit de țânțar, așa încât se apucă să râdă din nou, cuprins în chinga parașutei, la gândul că el, un atom pretutindeni vulnerabil, o făptură alcătuită din oase fragile, un colac de mațe și ceva mai mult de doi litri de sânge, înfășurate într-un sac subțire de piele, putea să străbată văzduhul și — dacă voia — să tragă vânturi în chiar locul de baștină al tunetului. O și făcu. O tu, puternică omenire! O tu, omule cutezător și minunat, care poți să-l prinzi pe Leviatan cu un cârlig și să umpli firmamentul cu cântecele tale, să sari peste ecuator și să dănțuiești deasupra aurorei boreale ! Gândește-te la fătul ghemuit atât de nefericit în mitră, la capul lui trist în formă de cutie prea mare pentru slabele lui mâini; icoană vie a înfrângerii, prinsă în întuneric, cu o groază crescândă față de lumea înspăimântătoare de dincolo de pântecul mumii — și iată, *aceasta* este lumea! Nu cum o credea el, numai teamă, mizerie și decădere, ci o împărăție în cosmos. Și totuși, atitudinea aceasta de făt, ghemuit și plecat sub povara unui cap uriaș și ponosit, nu era ea oare adeseori aceea a multor oameni adulți în lumea rotitoare de dedesubt? Nătărăi, nătărăi! Cumpărați-vă o parașută, o voi, pesimiștilor, (gândi Juan) și veniți să trageți vânturi în țara tunetului, ca să puteți gusta cu adevărat dulcea suveranitate a Omului!

Cu o izbucnire de veselie pagină, Juan începu să cânte, dar sub imboldul unei inspirații de neînțeles, acest cântec ora un imn de slavă pentru bucuria de care se simțea cuprins: *Te Deum laudamus.*

Înainte să fi cântat cinci-șase versuri, lumina se mări, norul de deasupra lui se topi în ploaie și mii de săgeți de apă îl străpunseră deodată. Iată o nouă bucurie, deoarece, căzând odată cu el, ploaia nu-l izbea tare ca pe pământ, ci îl atingea cu o duioșie șireată și șugubeață. Dintr-o mie de săgeți care-l străpungeau, alte sute de mii nu-și atingeau ținta și cădeau alături; le vedea venind, trecând pe lângă el, năpustindu-se în jos, și schimbându-se dedesubt în mii și mii de dâre luminoase. Plutea spre pământ printr-o cascadă de sirme moi și argintii. Își întinse brațele ca să le prindă și-și făcu un căuș din mâini, spre a vedea dacă se va umple cu apă sau cu argint viu. Se umplură de fapt cu un lichid galben care se făcu albastru și apoi roșu, fiindcă în acea clipă Juan trecea printr-un curcubeu, și, timp de câteva secunde, străluci tot cu fel de fel de culori nepământene.

Din pricina vântului, el și cu Druten nu cădeau drept ci pieziș, într-o diagonală lungă și neregulată, care îi ducea la câțiva kilometri depărtare de locul unde avionul, care se prăbușise ca un fir de plumb, se izbise de pământ.

Druten era la numai câțiva metri de Juan. Și el era, din pricina libertății și a siguranței de care se bucura în văzduh, plin de voie bună și striga la Juan în timp ce pluteau încet în jos spre o țară nevăzută și greu de închipuit.

Curând, însă, strigă împins de un motiv ceva mai concret. Văzuse pământul, sau mai curând o limbă de pământ înfiptă într-o mare de nori și acum, atât el cât și Juan, se întrebau ce vor găsi după ce vor trece prin această mare de ceață care se destrăma.

Coborau spre un câmp deschis, gălbui și castaniu închis. Zăriră o dâră cenușie

care era o șosea, și câțiva copaci. Apoi văzură o pată închisă și neregulată pe șosea, ceva împrăștiat și greu de identificat… Se dovedi a fi o mulțime de oameni și un alai de mașini. O procesiune? Dar ce căuta o procesiune când ploua cu găleata și în câmpul acesta gol? Se vor lămuri în curând, întrucât cădeau drept asupra ei… Se apropiară și descoperiră că nu era o procesiune, ci o mulțime nedisciplinată care-și părăsise automobilele, nu se știa pentru ce motiv anume. Părea să fie un punct de atracție undeva, spre care oamenii se îndreptau într-un mers dezordonat și nerăbdător. Apoi unul din ei privi în sus și zări spectacolul ciudat de deasupra. Îi vesti de îndată pe ceilalți de descoperirea sa, iar aceștia, la indicația lui, își întoarseră fețele cu toții către cer, astfel încât Juan și Druten văzură o palidă și subită înflorire a acelui roi întunecat și apoi, aproape?

Imediat, deoarece parașutiștii erau foarte aproape de pământ acum, mulțimea se resfiră cu țipete ascuțite de spaimă, de parcă intrase panica în ei, și se năpusti înapoi în mașini.

Încă aiurit de această răspândire haotică. Juan atinse solul și, înainte să se fi putut desprinde din harnașament, se simți târât de parașută peste șosea și azvârlit într-un gard de sârmă. Aterizarea lui Druten fu deopotrivă de neîndemânatică, și până să se ridice în picioare și să se încredințeze că erau întregi, mulțimea de oameni și de automobile se făcuse nevăzută, Cu duduit de demarări și păcănit de angrenaje, fugiseră de zor, cu sufletele lor vinovate cuprinse de o spaimă superstițioasă, nelăsând nimic în urma lor clocit duhoarea gazelor de eșapament și, la marginea șoselei, o singură făptură într-un hal fără de hal.

— Ce naiba o fi asta? întrebă Juan.

Făptura de la marginea șoselei era un negru. Fusese brutalizat, căci cămașa și pantalonii îi erau rupți în mai multe locuri și pătate cu sânge. O tăietură la frunte sângera slab. Iar în jurul gâtului purta un ștreang.

— S-ar părea că am întrerupt o partidă de linșaj, spuse Druten.

Negrul era prea copleșit de groază ca să poată răspunde la întrebările lor. Mormăia și gemea și-și da ochii peste cap de li se vedea numai albul. Pielea lui avea o stranie culoare cenușie și un șuvoi de sânge roșu închis i se prelingea de la tâmpla stingă și se topea în ploaia de pe obraz.

— S-ar putea ca ucigașii să se întoarcă să-și termine treaba, spuse Juan. Cred că i-am speriat cumplit. La urma urmei, nu-ți este dat prea adesea să vezi doi oameni coborând din nori, dar s-ar putea să se întoarcă din curiozitate.

Druten încercă din nou să-i pună negrului câteva întrebări, dar nu obținu niciun răspuns în afară de gemete.

Îl ridicară în picioare, dar de îndată ce-i dădură drumul, căzu din nou pe șoseaua udă, tremurând și zgârcindu-se.

— Aceasta complică oarecum situația, spuse Druten.

Totuși, hai să împachetăm cu grijă parașutele și apoi n-o să mai avem nevoie decât de un avion nou.

În timp ce-și rânduiau parașutele, un automobil sosi din direcția opusă aceleia luate de mulțime. Era o limuzină obișnuită, în afară de un fel de carenă purtată pe

acoperiș. La semnalele lor, șoferul opri și Juan văzu că într-o parte a carenei era scris cu litere de aur:

DE CE SĂ AȘTEPȚI PE JUMĂTATE MORT.
CÂND NOI PUTEM SĂ TE ÎNMORMÂNTAM
CU 39,50 DOLARI?

Iar pe partea cealaltă:

EPHRAIM SPOOTH & FIU
CELE MAI ELEGANTE POMPE FUNEBRE DIN TOT STATUL

Șoferul era un tânăr cu păr bogat și ondulat, ochi expresivi, un nas lung, cărnos și roșu, și buza superioară foarte lungă. Ascultă cu atenție la cele povestite de Druten și plescăi din limbă îndurerat când auzi despre prăbușirea avionului și despre linșajul care fusese zădărnicit în ultimul moment. Îl cântări pe negru din ochi.

— Vreo șaizeci și cinci de kilograme, aprecie el. Ar fi stat spânzurat destul de mult până să-și dea duhul. Ei nu folosesc trapă, vedeți. Aruncă doar un ștreang peste o cracă de copac și trag negrul în sus. Bine c-ați sosit la timp. Linșajurile acestea dau statului nostru un renume foarte prost.

Tânărul era prietenos și săritor. Juan și Druten aflară că el era Fiul din „Ephraim Spooth & Fiu"; că ei se aflau în statul Oklahoma, nu departe de hotarul cu Texasul; și că tânărul domn Spooth se ducea să-și vadă logodnica — și să facă și câteva vizite de afaceri — în orașul Sayre.

I-ar duce bucuros până acolo, de unde, dacă doreau, puteau să ia trenul spre Vest. După ce arătă oarecare împotrivire, se învoi totuși până la urmă să-l ia și pe negru cu mașina, cu toate că aceasta l-ar putea expune unei mari primejdii în cazul în care i-ar întâlni pe ucigași dacă aceștia se înapoiau.

Druten se oferi să stea în spate cu negrul și Juan urcă lângă domnul Spooth. Ca să întrețină conversația, îl întrebă cum mergeau treburile cu pompele funebre.

— Bine, spuse domnul Spooth junior, pe un ton de satisfacție solemnă. Da, *bine,* îi aud mereu pe alți liber-profesioniști văitându-se, dar vă pot asigura că nu e niciun semn de criză la noi, la pompele funebre. Saloanele noastre, sunt bucuros să recunosc, nu stau goale niciodată.

Suntem în situația fericită de a ne putea bizui pe o aprovizionare statornică în tot cursul anului. Variază puțin după anotimpuri, firește. Cei vârstnici pleacă de obicei iarna sau la începutul primăverii, dar drept compensație, mulți tineri se duc vara, când sunt mai multe accidente de mașini. Și noi servim toate categoriile. Ultimul nostru preț este de 39,50 dolari sau 49 dolari în rate lunare, și oferim înmormântări de lux la o mie două sute. Realizăm beneficii frumoase la comenzile de categorie superioară, dar cele ieftine nu sunt decât filantropie curată. Da, filantropie! Dacă socotești costul materialului și al mobilierului unui salon de clasa

întâi — eu nu cruț nicio cheltuială ca să fie o atmosferă cu adevărat cucernică și distinsă la înmormântări; dacă socotești în afară de asta și sumele cheltuite, să zicem, cu inițierea mea în meserie, trebuie să recunoști că 39,50 dolari pentru o înmormântare este filantropie curată. E adevărat că faptul de a putea oferi un preț atât de ieftin are mare valoare ca reclamă. Ați văzut lozinca noastră de pe acoperișul mașinii?

Domnul Spooth primi modest felicitările lui Juan pentru ingeniozitatea lozincii lui, și urmă:

— Aceasta a fost una din micile mele inovații. Trebuie să recunosc că m-am bucurat de o educație temeinică. Acum doi ani am absolvit cu cele mai mari calificative cursurile de îmbălsămător Brevetat și de Director de înmormântări de la Universitatea din Minnetoka, iar după întoarcerea mea de la universitate, cifra noastră de afaceri s-a dublat. Da, domnule, pur și simplu s-a dublat.

Juan fu surprins să afle că e nevoit de o pregătire atât de serioasă pentru pompele funebre, dar domnul Spooth îl încredința că universitățile cele mai moderne recunosc astăzi marea însemnătate comercială a morții și sunt gata să asigure atât celor morți, cât și celor vii, asistenți bine pregătiți din punct de vedere științific.

— La universitatea din Minnetoka, spuse domnul Spooth, am studiat anatomia, bacteriologia, chimia, organizarea comercială și conducerea pompelor funebre, psihologia, religii comparate și bele arte, în afară de știința îmbălsămării propriu-zisă. Acesta este astăzi minimul cerut unui om din branșa noastră. Un îmbălsămator de mâna întâi trebuie să fie un om de știință și un artist, precum și un om cu un simț înnăscut de venerație față de meseria lui și cu darul de a-i compătimi pe cei îndureraţi. La universitate, de pildă, într-o zi se studia descompunerea, putrefacția și fermentația; a doua zi cursul trata despre amestecul de culori, luminatul și arta modelajului, cu aplicații la reconstruirea corpului omenesc; a treia zi, profesorul de psihologie ne învăța cele mai bune metode de a consola familiile îndurerate și, în ace lași timp, modurile de a le sfătui intru efectuarea cheltuielilor cele mai avantajoase. Rudele zdrobite de durere se află adesea în stare de mare emoție și unele din ele nu se dovedesc dispuse să ofere o înmormântare suficient de demna și frumoasă. Dar dacă ești psiholog bun și bine pregătit, îi poți convinge să facă aproape tot ce vrei.

Trebuie să știi cum să le intri oamenilor sub piele, în așa fel încât și ei să-și dea. Seama cât este de adevărat că nicio cheltuială nu este prea mare când e vorba să-i cinstim cum se cuvine pe regretații noștri dispăruți. Chiar săptămâna trecută am fost chemat de o doamnă ca să organizez ultima călătorie a soțului ei spre acele meleaguri de unde nu se mai întoarce niciun călător. Era un bărbat voinic, chipeș și bine-cunoscut, membru a diferite organizații masonice, și doamna nu voia să cheltuiască mai mult de trei-patru sute de dolari. Dar am stat de vorbă cu ea, ajutându-i ce i se datora unui bărbat cu mare vază cum fusese soțul ci și, până la urmă, i-am oferit o înmormântare frumoasă în valoare de șapte sute cinci zeci de dolari, așa cum nu mai văzuse niciodată orășelul acela. Asta e psihologie. Te ajută

să înțelegi semnificația morală a momentului și-ți îmbogățește și talentul comercial.

Ochii expresivi ai domnului Spooth străluceau de seriozitate când vorbea despre meseria lui, iar lunga buză superioară parca să întărească evlavios fiecare frază rostită de gura lui.

— Mic mi-au fost întotdeauna dragi florile, urmă el după un scurt răgaz de gândire. Bănuiesc că aceasta m-a influențat în alegerea unei profesiuni, căci viața unui om de la pompele funebre e înconjurată de flori. De flori și de frumusețe. Am o părere foarte bună despre frumusețe, nu numai pentru că ajută în comerț, dar pentru ea însăși.

Uneori, când am aranjat un trup de femeie și ea zace acolo în sicriu, cu un buchet de fiori în mâini, vin rudele și abia o mai recunosc. E o adevărată mângâiere pentru ei să-și vadă pe cei dragi arătând atât de bine. Injecția îi mai umple la față, bineînțeles, și apoi le fac un masaj bun pe gât și pe obraji înainte de a le aplica cosmeticele. Trebuie să fii foarte grijuliu în alegerea fardului și a rujului potrivit, căci altfel nu arată firesc. Apoi, colaborez întotdeauna îndeaproape cu rudele și le dau sfaturi cum să îmbrace trupul. Merită să cumperi o rochie nouă pentru o doamnă, căci arată întotdeauna mai bine într-o rochie nouă — și o cravată nouă și elegantă pentru un bărbat.

Și mie îmi place ca marții să fie îmbrăcați. Vreau să spun, să aibă o lingerie bună pe lângă ce au pe deasupra, sau în anumite cazuri să poarte ceva caracteristic. Acesta este artistul din mine, bănuiesc. Dacă ești artist din fire, îți place să faci lucrurile temeinic, și mă bucură faptul că majoritatea clienților mei îmi prețuiesc calitățile artistice, precum mi le prețuiesc eu însumi. Și le place felul în care le expun lucrurile. Îmi amintesc că am înmormântat odată o femeie tânără căreia îi plăcea îndeosebi înotul, și i-am încercat ba o rochie, ba alta, dar niciuna nu părea să mă mulțumească pe deplin. Apoi mi-a venit o idee: „O s-o înmormântăm în costum de baie", am spus eu. E drept că rudele nu s-au prea împăcat la început cu ideea, dar când le-am arătat cât de *deosebit* va fi și cât de bine o caracteriza pe răposata — câștigase cândva un concurs de costume de baie — și că era foarte probabil (oca ce și-ar fi ales ea însăși, ei bine, s-au schimbat deodată cu toții și ideea le-a plăcut nespus. Așa că ani îmbrăcat-o în coș turn de baie și am căptușit sicriul cu mătase verde și i-am pus un nufăr imens în mâini, și toți cei care; au venit s-o vadă au început să plângă ca niște copii, atât arăta de naturală… Așa este, trebuie să fii interesat în meseria ta dacă vrei să reușești, astăzi când există pretutindeni o concurentă atât Je mare. Acesta *e* secretul reușitei. Să te intereseze meseria ta!

Juan fu atât de prins de conversația domnului Spooth, încât călătoria până la Sayre trecu foarte repede și abia atunci când ajunseră în oraș se gândi la încurcătura în care se aflau având un negru pe brațe, care poate comisese un viol sau un asasinat. Druten hotărî însă că cel mai bun lucru de făcut era să-l ducă la gară, să-i dea ceva bani și să-l urce în primul tren.

Negrul, care își mai revenise din spaima pe care o trăsese, dar nu era încă în stare să dea o explicație coerentă a situației, fu mulțumii de această soluție. Își

exprimă recunoștința cu lacrimi și vorbi fără șir. Obrajii lui nu mai erau cenușii și scofâlciți cum fuseseră când zăcea pe șoseaua udă, paralizat de frică. I se conturaseră din nou, fermi și rotunjiți, și culoarea lor era iarăși de un negru sănătos. Zâmbi îndoielnic prin, fereastra compartimentului de tren, încă înspăimântat, așteptând ca trenul să prindă oarecare viteză ca să cuteze să se simtă fericit…

Domnul Spooth — pe care îl interesau toți semenii săi — așteptase cu Joan și cu Druten ca să plece negrul.

Era dornic să cunoască planurile lor de viitor. Ar fi fost bucuros să le-o prezinte pe logodnica lui, care stătea la niște prieteni la Sayre. Tatăl ei avea o florărie, spuse domnul Spooth. Sau putea oare să-i ajute în alt fel?

Juan și Druten hotărâră însă să-și continue fără zăbavă călătoria. Avionul căzuse probabil în Munții Wichita, departe de orice locuință omenească, și bagajele lor fuseseră desigur distruse. Ar fi fost o pierdere de timp să se întoarcă să le caute. Urma să plece un tren spre Amarillo, în Texas, și de acolo puteau continua pe linia Santa Fé până la Los Angeles.

Încât domnul Spooth își luă rămas bun de la ei, înmânându-le fiecăruia câte o carte de vizită profesională – cu lozinca „De ce să aștepți pe jumătate mort când noi putem să te înmormântăm pentru 39,50 dolari?” — și asigurându-i că orice fel de comenzi venite din orice colț al țării erau onorate în mod prompt și conștiincios.

— Nu se știe niciodată, spuse el, uitându-se de la unul la altul cu ochii lui mari și solemni. A avea una din cărțile mele de vizită în buzunar ar putea să însemne o diferență colosală în felul de a fi servit. Am o memorie foarte bună a fizionomiilor și v-aș recunoaște imediat, oricare ar fi starea în care v-ați afla…

Apoi luară trenul spre Amarillo, un drum lung, cald și plicticos, și acolo găsiră locuri într-un tren mai bun care îi duse o zi și o noapte prin Noul Mexic și Arizona, peste Río Grande, peste munți și șesuri sub un soare de goritor, prin ținuturile indiene vesele, calde și prăfuite, peste albia secată a râului Colorado și peste deșertul torid al Mojavei, până când, obosiți de călătorie și cu fața năpădită de umbra întunecată a bărbii crescute, ajunseră la Los Angeles, orașul spaniol al Maicii Domnului și Reginei îngerilor.

III

Graham Druten petrecu o singură noapte la Los Angeles, apoi plecă să viziteze terenurile petrolifere ale tatălui său. Era un tânăr cu mult farmec, a cărui conversație consta din amănunte tehnice aviatice și amintiri din anii studenției — un tovarăș plăcut atunci când viața e plină de întâmplări, dar care riscă să devină cam plictisitor pe vreme liniștită.

După plecarea lui, Juan își caută o locuință cu chirie modestă și curând găsi o cameră destul de plăcută în casa unui dentist, pentru care se învoi să plătească două zeci de dolari lunar. Dentistul, om harnic și gospodar, lucra toată ziua, seara asculta la radio sau se ducea la cinema, iar duminica își plimba soția cu mașina. Amândoi soții fură foarte interesați de povestea lui Juan cu accidentul de avion și

îl îndreptară spre magazinele de unde își putea cumpăra haine și obiecte de toaletă la un preț modest, căci nu mai avea nimic în afară de ce purta pe el.

După ce cumpără tot ce-i trebuia, Juan începu să prindă un interes mai viu pentru Los Angeles, pe care îl găsi un oraș foarte ciudat. Era mult mai mare de cum se așteptase el și se întindea în dezordine pe o suprafață întinsa. Centrul orașului era bine clădit, dar între centru și o vastă periferie de orășele suburbane se afla un haos de case ieftine, de unități comerciale și de străzi care păreau un.com promis între bazar oriental și târg de pe continentul european. Sute de prăvălioare rânduite una lângă alta erau pline cu un talmeș-balmeș de nimicuri, fleacuri și mofturi, pe care numai niște țărani tare înapoiați sau indieni pentru prima oară încălțați ar fi fost dornici să le cumpere. Într-adevăr, pe străzile acestea, Juan zări o sumedenie de filipinezi, mexicani și oameni de alte rase nedefinite, care păreau abia sosiți în lumea civilizată.

Locuitorii mai înstăriți, clienții restaurantelor, oamenii de afaceri care așteptau să traverseze o arteră aglomerată și doamnele ieșite după cumpărături, dovedeau cu toții o trăsătură comună — o mulțumire de sine și o împăcare cu mediul în care trăiau. De la sosirea lui în America.

Juan avusese timp să se familiarizeze cu această însușire națională de autosatisfacție și cu aspectul optimismului american, dar nu întâlnise niciodată atâta siguranța de sine, ca aceea care, ca o grădină plină cu floarea soarelui, îl înconjurau acum. Iar această siguranță de sine era însoțită de o amabilitate neîngrădită și gălăgioasă… Tot felul de oameni necunoscuți îl abordau — când mânca, când cumpăra un ziar, când mergea cu autobuzul — și când aflau ca sosise de curând, îi spuneau cu îngâmfare că mai devreme sau mai târziu toată lumea vine la Los Angeles.

„Ce părere aveți despre oraș? u îl întrebau, și înainte ca Juan să fi putut răspunde (atât erau de siguri de laude deșănțate), începeau să-i relateze creșterea anuală a populației, bogăția orașului, avantajele climei, câteva cifre despre industria cinematografică și despre numărul de plaje din apropiere. Los Angeles era orașul viitorului, îi încredințau ei, metropola Coastei Pacificului, favorizat de o climă cu care nicio altă metropolă din lume nu se poate făli.

Juan descoperi însă cu plăcere că în ciuda acestor privilegii, locuitorii priveau totuși viața dintr-un punct de vedere extrem de rural. Erau atât de absorbiți de treburile lor, încât trăiau într-o desăvârșită necunoștință a restului lumii. Ziarele lor semănau ca o gazetă locală plină de cancanuri. Nu cuprindeau nimic în afară de știri locale: mituiri în serviciile municipale; delapidări de fonduri comunale care trebuiau folosite la construirea de canalizări sau trotuare; și o selecție de crime recente pe trecute în împrejurimi: anunțuri date de către cetățenii de vază privitoare la căsătoriile, divorțurile și decesele lor: isprăvile campionilor locali pe terenurile de baseball, de tenis sau în văzduh; și o grămadă de bârfeli, de scandaluri și de anecdote despre directorii societăților cinematografice, despre actori și, mai ales, despre actrițe.

Pentru Los Angeles, aceste subiecte erau de un interes nemărginit. În fiecare zi

se scriau coloane întregi despre îmbrăcămintea, amorurile, seratele, automobilele și yachturile stelelor de cinema, despre casele lor noi, mobila lor modernă, părerile lor unul despre altul, sfaturile lor cu privire la etichetă, angajamentele lor profesionale, opiniile lor despre viață și moarte, parfumurile, cremele, depilatoarele, alifiile, loțiunile de păr, sărurile de baie, îndeletnicirile lor; cățeii lor de casă, mamele lor, romanele preferate și exagerarea apendicelui lor. În fiecare zi, locuitorii din Los Angeles discutau aceste subiecte cu multă gravitate, aminteau trecutul artiștilor lor preferați și făceau felurite presupuneri cu privire la viitorul lor.

În fiecare dimineață aflau despre ultimele întâmplări din cariera unei mari vedete a cinematografici sau despre o nouă steluță apărută pe firmament, și în fiecare scară acest milion de săteni se culcau fericiți de vecinătatea cu aceste stele mari și împac ați în credința lor nezdruncinată că reprezentau nu numai cea mai privilegiată dar și cea mai însemnată comunitate din întreaga lume.

În ciuda acestei mărginiri, sătenii aceștia erau totuși ființe omenești, dar când Juan se duse la Hollywood, descoperi deodată o lume care părea ireală. Era o zi foarte călduroasă și, sub cerul de un albastru siniliu, până și dealurile păreau artificiale. Se înălțau în spatele orașului, într-un lanț cafeniu, arse, golașe și pline de praf, și păreau pictate ca un fundal. Nu aveau nicio adâncime; erau decoruri de teatru, nu dealuri de stânci și pământ…

Și pretutindeni dădu peste oameni artificiali, peste bărbați îmbrăcați ciudat și fete de o frumusețe extraordinară, dar atât de fardate, atât de deopotrivă îmbrăcate ca pentru o expoziție de modă, încât te bătea gândul că nu sunt decât marionete. Oare nu erau vârâte seara în cutii? Oare Hollywoodul nu dispărea la căderea nopții?

Nu — dacă era adevărat tot ce auzise, gândi Juan, privind cu uimire la un cinematograf pe lângă care trecea. La Hollywood erau multe săli de cinema, unele din ele construite cu o extravaganță grotescă. Era o concepție ebraică despre pagodele chinezești. Semnele unei Renașteri semite se vădeau cu duiumul, mai ales în decorația interioară, unde era atâta belșug de flori și de rodii sculptate, de ciorchini, palmieri îmbrăcați în aur, stâlpi de ăla mă și balamale aurite, încât casa lui Solomon din Liban ar fi arătat mai goală decât un hambar.

Această exuberanță ebraică se ciocnea cu clădiri de stil spaniol sau indian. Marmura se învecina cu paianta și o fereastră maură privea fără mirare la o imitație de acoperiș englezesc din stuf… Ce ciudat ora faptul că oamenii care locuiau în case atât de deosebite semănau atât de mult între ei! La Motley i se păruse la un moment dat lui Juan că majoritatea fetelor erau făcute după același șablon, iar acum, hoinărind pe străzile Hollywood ului și privind la femei ale căror chipuri erau lipsite deopotrivă de cusururi și de personalitate, îi veni același gând. Multe din ele erau frumoase, dar frumusețea lor devenise o supunere oarbă față de un anumit tipar. Originalitatea se aciuise doar în stilul caselor lor și acolo cotcodăcea cu multă însuflețire…

În timp ce lua masa într-un restaurant ticsit, Juan intră în vorbă cu un bărbat care-l întrebă de unde venea și cu ce se ocupa, discută apoi meritele orașelor Los

Angeles și Hollywood, pomeni despre o boală intestinală de care suferea și-i arătă cu mândrie lui Juan un deget retezat. La rândul lui, Juan făcu o observație cu privire la chelnerițe, care erau de aceeași frumusețe monotonă ca și fetele din afară; vecinul lui îl lămuri că fetele cele mai frumoase din țară veneau la Hollywood ca să joace în filme și când nu reușeau să găsească un angajament, deveneau chelnerițe, funcționare și stenografe.

După ce acest om prietenos plecă, Juan mai rămase în local câtva timp, nu chiar cufundat în gânduri, ci la marginea lor. Se distra cu elementele ce-i puteau sluji pentru gândire: cu zgomotul viu și colorat al restaurantului, cu varietățile arhitectonice, cu oamenii aferați a căror îndeletnicire nu era decât un spectacol de marionete, și cu aerul ciudat de irealitate în care erau scăldați acești oameni cu aparentă satisfacție — întrucât păreau sănătoși — și în mijlocul căruia casele spaniole, sinagogile, casele indieni lor Pueblo și cottage"-urile englezești își ridicau zidurile fără nicio constrângere. Se distră cu gândul la aceste lucruri, dar nu era atât de mărginit încât să facă din ele un act de acuzare împotriva Hollywoodului. Dimpotrivă, era bucuros că se deosebea atât de mult de un oraș obișnuit.

Curând, ieși în lumina orbitoare a soarelui care umplea străzile cu atâta dărnicie, încât le făcea să semene cu o cisternă luminată de acvariu, iar umbrele, care erau și ele puternic conturate, erau ca niște stâlpi de un albastru închis. Hoinărind alene pe străzi, ocolind un colț aici, alt colț acolo, Juan se află curând lângă un zid lung, peste care zări, așezați unul lângă altul, un castel cu creneluri și un trans atlantic. Aceasta era incinta Companiei Cinematografice Tantamount, una dintre cele mai mari din Hollywood.

Contemplând crenelurile medievale și coșurile trans atlanticului, Juan hotărî să se facă actor și, fără să mai chibzuiască, se înfățișă la birourile Companiei Tantamount. Aici, însă, un funcționar care se scărpina la nas și privea la el prin pleoape pe jumătate închise, îi spuse că angajau necunoscuți numai prin biroul de plasare pentru figuranți. Acolo Juan găsi o mulțime de bărbați și de fete cu priviri fără expresii, iar o tânără funcționară căreia i se adresă căscă îndelung în timp ce-i nota numele și adresa, îl puse să plătească o mică taxă, spunându-i că-l va fi în știința când se va ivi prilejul unei angajări. Nu-i dădu însă să înțeleagă că ar exista cu adevărat o persectivă în această direcție.

Juan era însă a om pe deplin convins de calitățile lui actoricești, încât își petrecu zilele următoare vizitând stăruitor toate studiourile și birourile de plasare pe care le descoperi. Niciunul nu-i oferi însă prea mari speranțe.

Uneori cineva îl examina și spunea că s-ar putea să fie folosit cândva. Însă deocamdată, nu. Acuma nu. Hollywoodul era doldora de figuranți fără slujbe. Să aștepte până ce or muri o mie-două sau până s-or hotărî să se întoarcă acasă la Sioux City sau la Oshkosh…

În timp ce se înapoia a treia zi, cam descurajat, de la această căutare zadarnică, Juan zări în fața lui o siluetă care i se păru cunoscută; zorind pasul, dădu peste Izidor Cohen, ovreiașul pe care-l cunoscuse la New York.

— Ei bine, ei bine, spuse Izidor, ce faci la Hollywood, mă rog?

— O, toată lumea ajunge aici mai devreme sau mai târziu, răspunse Juan.

— Mda, văd că te-ai aclimatizat. Așa spun cu toții.

Eu sunt aici de trei luni și-mi place destul de mult, cu toate că e cam plictisitor uneori.

Izidor stărui ca Juan să ia masa cu el și, trăncănind cu voioșie, îl duse mai întâi la gazda lui, unde băură ceva, apoi se îndreptară spre un mic restaurant din cartier. Până să ia loc la masă, Juan aflase despre nenorocirile conjugale ale lui Izidor, întrucât prezența lui în California se datora nefericirii lui matrimoniale, iar nu dorinței de aventuri. După cât știa, soția lui se afla și acum la New York și el trăia cu frica în sân ca ea să nu afle cumva unde fugise și să vină după el. Fiindcă fugise. Răbdase cât putuse cele două singure idei ale doamnei Cohen (a doua erau pălăriile) și vocabularul ei de o sută douăzeci de cuvinte. Viața lui fusese un chin, dar îi plăcea viața casnică și îndurase răbdător timp de un an, cu nădejdea că într-un fel sau altul lucrurile se vor lămuri. Dar nu se la muriseră. Doamna Cohen începuse să se îmbufneze din ce în ce mai des și să folosească numai jumătate din cele o sută douăzeci de cuvinte pe care le cunoștea. Cumpăra din ce în ce mai multe pălării și devenea din ce mai insistentă în privința drepturilor ei conjugale.

— Pur și simplu, nu mai puteam răbda, înțelegi? spuse Izidor. Își scoase ochelarii și se frecă la ochi. Am iubit-o pe fata asta ca pe un milion de dolari și aș fi continuat s-o iubesc dacă ar fi fost înțelegătoare. Dar n-a fost, încât mi-am luat lumea-n cap. Poate că nu era vina ei că nu era înțelegătoare, dar nu mai puteam să îndur.

De aceea am venit aici. Îmi place destul de mult, dar e adesea monoton, bineînțeles. Sunt atât de mulți oameni aici.

Juan își oferi cuvenita compătimire și. În timpul cinei, făcu o scurtă descriere a hoinărelilor lui, pe care Izidor le ascultă cu o atenție concentrată.

— Ți-am spus eu că în America se poate întâmpla orice, spuse el repede la sfârșitul povestirii lui Juan. Pur și simplu orice. Traficanți, negri, linșajuri, cântece cântate cu capul în jos, și întâlniri cu Ochi-Roșu Rod Gehenna — pentru așa ceva vii în America. Ți-am spus doar că se poate întâmpla orice, nu-i așa?

— În orice caz, pentru mine n-a fost de loc plictisitor.

— Totul depinde de cum privești lucrurile, spuse

Izidor. Uneori cred că mi-ar place să trăiesc la țară și să nu fac nimic decât să mă plimb și să mă gândesc în liniște.

Dar n-am trăit niciodată la țară și poate că nu mi-ar plăcea o dată ajuns acolo.

— Ce faci la Hollywood?

— Am un post într-o orchestră particulară și mai cânt și în orchestra de studio a Companiei Tantamount.

— Păi, trebuie să-ți ocupe foarte mult timp.

— Prima e o sinecură, lămuri Izidor. Ai auzit vreodată ide Julius Pumpenstempel? Ei bine, e al optulea bogătaș din America și e proprietarul unei orchestre simfonice particulare. Are o casă la Pasadena, cu o sală de comerț de patruzeci de metri lungime, și acolo cântă orchestra lui când vrea să asculte

muzică. Dar el nu o niciodată acasă, înțelegi? E mereu la Veneția, sau în Italia, sau pe bordul yachtului său. Dar îi place pur și simplu să-și aibă orchestra lui, ca să aibă despre ce să vorbească. De aceea nu e decât o sinecură. Tot ce avem de făcut e să iscălim o chitanță de primirea salariului în fiecare lună, și să facem repetiții o dată pe săptămână. Adică, nu facem propriu-zis repetiții. Mergem la Pasadena, și Nikitin ne numără ca să vadă dacii suntem toți prezenți, și apoi ne întoarcem iarăși acasă. Nikitin e dirijorul, și ne adună pe toți o dată pe săptămână fiindcă e conștiincios. E rus, înțelegi? îi dăm o parte din leafa noastră, cam cincizeci la sută sau mai mult, dar cum nu depunem nicio muncă, e drept să fie așa.

Juan fu foarte interesat de această îngâmfare boierească a domnului Pumpenstempel, și se informă mai de aproape despre orchestră. Izidor mărturisi, după oare care șovăire, că nu mai era acum decât o orchestră nominală. La început, când entuziasmul domnului Pumpenstempel pentru muzică era în plină vigoare, membrii or chestrei erau cu toți interpreți buni și chiar distinși. Dar pe urmă, domnul Pumpenstempel își cumpărase un yacht, și descoperise Europa, și se îndrăgostise foarte tare de Lido, și ca urmare nu mai fusese la Pasadena de mult timp. Și Nikitin, care era un om deștept deși cam melancolic, începu să-și înlocuiască orchestranții originali cu instrumentiști cu mai puțină dexteritate muzicală, cărora le plătea, firește, salarii mai mici, cu toate că el continua să înfățișeze tot spezele vechi în listele de plată ce erau trimise domnului Pumpenstempel. Majoritatea membrilor actuali ai orchestrei erau de fapt manechine. Unii din ei erau foști muzicieni, pe care beția îi adusese în stare de declin. Nikitin însuși bea cam mult, spuse Izidor, și deci simțea o aplecare firească către acest soi de oameni. Alții aveau doar aparența de muzicieni și alții erau doar simpli amatori. Se înfățișau foarte bine pe scenă, dar Izidor spera din toată inima că nu va fi niciodată silit să-i audă cântând.

— Ar fi al naibii de îngrozitor, afirmă el solemn.

— Aș vrea să-l cunosc pe acest Nikitin, spuse Juane

— Sigur c-o să-l cunoști. E băiat foarte bun când nu e melancolic, că atunci arată ca un surdo-mut care și-a pierdut chiar atunci mama. Ce ar fi să mergem să-l vedem chiar acum?

Nikitin fusese cândva un dirijor vestit, dar trecuse de apogeul carierei sale înainte de a intra în serviciul domnului Pumpenstempel și trândăvia în care trăia de atunci ca șef al unei orchestre ce nu cânta niciodată îl făcuse să decadă rapid. Izidor și Juan îl găsiră stând singur la o masă pe care se afla o sticlă de whisky și un pahar. Se ridică curtenitor în picioare ca să-i întâmpine.

Era un bărbat solid, complet chel, cu o bărbuță pătrată de culoare roșietică. Capul părea să-i fi crescut gol dintr-o masă de păr roșu înflăcărat. Avea ochi blânzi și o gură mare cu buze groase și roșii pe jumătate căscată, ceea ce îi dădea un aer copilăros și înduioșător. Vorbi cu Juan cu multă amabilitate și curând soția lui aduse pahare cu ceai. Era o femeie mică și ștearsă, fără sprâncene și cu un păr decolorat. Puse ceaiul pe masă și ieși din cameră, fără a rosti mai mult de cinci-șase cuvinte.

— E iarăși însărcinată, spuse Nikitin oftând. Dar o să avorteze. Avortează

mereu. Poate că n-ar avea prea mare importanță, dar este o mare dezamăgire pentru ea și aș dori și eu să am un fiu. Deși, nu prea știu ce-aș face cu el.

Își băură ceaiul, și Nikitin turnă whisky în pahare. El și-l bău pe al lui sec și oftă adânc.

— E întotdeauna greu să știi ce să faci, spuse Juan, mișcat de melancolia lui Nikitin și amintindu-și deodată, fără niciun motiv, de mătușa lui Rachel Legare. Dacă ar fi cel puțin un război în care să luptăm pentru ceva, sau o tiranie împotriva căreia să ne răsculăm, viața ar fi mai ușoară pentru noi. Dar în ziua de azi, tirania este atât de difuză, încât e aproape imposibil să lupți împotriva ei.

— Revoluțiile nu folosesc la nimic, spuse Nikitin. A fost una în Rusia și nevastă-mea și-a pierdut toată averea.

Poate că banii sunt lucru rău, dar nici sărăcia nu e mai brează. Când eram tânăr, eram foarte sărac și mi-a fost cu neputință să am inimă bună, deoarece râvneam tot timpul la bani și am muncit atât de mult cu muzica, încât inima mi s-a întărit și împietrit. Acum sunt bogat — am 40.000 dolari la bancă — și fiindcă sunt bogat, sunt crâncen și ne drept. Nu dau niciun ban pentru filantropie și îi ocolesc pe aceia care vin să-mi ceară împrumut. Dar dacă ar fi o revoluție și mi-aș pierde toți banii, m-aș face și mai rău.

— N-o să fie niciodată revoluție în America, spuse Izidor.

Nikitin îi împărtăși părerea.

— Oamenii sunt prea curați. Își petrec tot timpul schimbându-și cămășile și spălându-se. Nu te poți simți crâncen și revoluționar într-o sală de baie.

Juan pomeni la un moment dat despre vizitele sale zadarnice la studiouri. Nikitin îl privi serios, apucându-și barba între degete de parcă îi era teamă să n-o piardă.

Gura i se deschise larg de pe urma acestei tracțiuni.

— Dacă vreți un post, vă dau un loc în orchestra domnului Pumpenstempel, spuse el. Unul din violoniștii mei m-a părăsit ca să meargă să lucreze la San Francisco.

Izidor râse.

— Ai obținut slujba cea mai ușoară din toată California.

— Nu cânt decât ca amator, spuse Juan.

— N-o să fie nevoie să cântați de loc, îl asigură Nikitin. Orchestra mea este cea mai bună din lume, fiindcă e singura orchestră mută.

Înghiți o jumătate de pahar cu whisky, își umflă obrajii zgomotos, și spuse cu multă tărie:

— Eu nu mai cred în muzica oamenilor. Omul își cheltuiește toată priceperea și puterea încercând să învingă natura, cu toate că natura este creația lui Dumnezeu. Muzica pe care a creat-o Beethoven e mai bună și mai frumoasă decât orice muzică pe care o face natura.

Așa e, sau hulesc?

— Dar Beethoven era și el o parte a naturii, și deci era și el o creație a lui Dumnezeu, ca tot restul, obiectă Juan.

— Nu, zise Nikitin. În om există diavolul. O știu, fiindcă există unul și în mine. Și

întrucât Beethoven e mai mare decât mine, el trebuie să fi avut un diavol mai mare.

Muzica lui nu este natură, ci artă, și arta este dușmana naturii. De aceea nu cântă niciodată orchestra mea.

— Nu cântă niciodată fiindcă e prea puturos ca s-o dirijeze, îi șopti Izidor lui Juan.

— Mi-am irosit puterea învățând această artă a diavolului, urmă mai departe Nikitin cu glas sumbru. Buzele ti atârnau roșii și triste, și dădu încet din cap. Nicio artă nu are o tehnică nici a suta parte atât de anevoioasă ca tehnica muzicală, și timp de treizeci de ani mi-am irosit toată vlaga ca s-o învăț, până am ajuns s-o cunosc, dar acum nu mai cred în ea. Odată mă treceau fiorii când ci te-am cuvintele *allegro molto con brio,* dar acum nu-mi mai pasă de *brio,* de *sostenuto,* iar *molto cantabile e grazioso* îmi face greața. Toate lucrurile acestea te fac prea bun față de Dumnezeu. Auzi o cadență pentru solo de vioară, un *glissando* la harpă, un acord sublim în mi minor, sau poate numai un „fa" strident la trompetă, și sunt atât de frumoase încât te simți prea bun față de Dumnezeu. Dar ce sunt ele până la urmă? Doar vânt, aer care trece prin găurele sau fuge de pe o coardă vibrantă. Și cine e Principele aerului? Diavolul. Diavolul râde cu hohote când vede ce poate să facă un pic din vântul lui, când îl numește cineva *andante con variazioni!*

Soția lui Nikitin apăru iar pe ușă cu alte pahare cu ceai, pe care le puse pe masă și ieși din nou în tăcere.

Nikitin arată spre ușă:

— Acum, când nu mai cred în muzică, aș vrea să studiez astronomia. Dar ea nu vrea să mă lase. Spune că a te holba la stele nu e decât trândăvie.

Urmă o tăcere jalnică. Nikitin privea cu întristare în gol, cu ochii mari și mirați. Din când în când sorbea puțin whisky. Gura lui era pe jumătate deschisă și buzele, roșii și groase, aveau o curbă îndurerată. Uneori se trăgea de barbă și gura i se deschidea de tot. Apoi își slobozea barba, și dinții i se ciocneau cu zgomot. Juan încercă să vorbească în surdină cu Izidor, dar evreul bolborosi:

— E plictisitor, ți-am spus c-o să fie plictisitor dacă îl apucă melancolia.

Nikitin vorbi:

— Pe vremuri, mi-am bătut capul cu ultimele cvartete ale lui Beethoven, fiindcă se simte o gândire confuză în ele. Dar acum înțeleg. Acum știu că el știa ce știu eu acum, însă nu voia să dea pe față.

După o oră soția lui mai aduse ceai.

— E însărcinată, spuse Nikitin. Dar are să avorteze. Avortează mereu.

IV

A doua zi, Juan se întâlni cu Izidor la Hollywood.

Evreul îi făgăduise să-l prezinte domnului Sheen, unul din regizorii asistenți de la Studiourile Tantamount, pe care îl cunoștea bine.

— Sigur că o să-ți dea o slujbă, spusese Izidor. E un prieten foarte bun al meu, mergem la aceeași sinagogă. Ar face orice pentru mine.

Domnul Sheen era un om vioi, nervos și iute la mânie, cu păr negru slinos și ochi mici căprui. După multă șovăire diplomatică, după ce-l impresionă pe Juan stăruind asupra imensei favori pe care i-o făcea, îi împlini dorința lui Izidor și-i promise lui Juan să-l angajeze ca figurant în viitorul său film, *Potopul,* în care va fi nevoie de o mulțime imensă de israeliți. Acest film urma să fie spectacolul cel mai triumfal din toate timpurile, spuse domnul Sheen. Va fi nevoie de câteva sute de înotători buni — știa Juan să înoate? Atunci era în regulă — spre a înfrunta apele Potopului. Arca lui Noe era gata construită, pe cât posibil după specificațiile din Biblic, cu toate că nu putuseră găsi lemn de gofră. Marele actor de compoziție Huntley Roads urma să-l joace pe Noe, Derek Dirke pe Iafet, și Phryne Fuller pe Miriam, logodnica lui Iafet — trei vedete de mâna întâi. *Potopul* avea să coste un milion de dolari și nu se precupețise nicio cheltuială pentru distribuție și decoruri. Zăgăzuiseră un râu printre dealuri, ca să facă rost de apă și, când se va rupe zăgazul, se va produce un potop care l-ar fi făcut pe Noe cel adevărat să-și preardă mințile de frică. După potop, tema fumului făcea un salt până în vremurile noastre, cu o secvență paralelă dezvoltată pe timpurile de bătălie ale ultimului război. Derek Dirke va juca aici rolul unui căpitan american de infanterie… și așa mai departe. Turnarea filmului urma să înceapă peste câteva zile și, între timp, domnul Sheen era tare ocupat. L-ar scuza oare dacă se grăbea să plece? Desigur, desigur, și se despărțiră cu gesturi prietenoase.

Izidor era foarte mândru de această mărturie a influenței de care se bucura la o întreprindere atât de însemnată cum era Compania Tantamount și-l asigură pe Juan că-și începea noua carieră sub auspiciile cele mai fericite.

Vorbea despre Phryne Fuller cu mult respect.

— O s-o vezi, spuse el, și poate și pe prinț. O însoțește uneori. S-a măritat cu el acum vreo două luni, așa că acum e prințesă. Cred că se cam plictisea să fie numai domnișoara Fuller, când sunt atâtea domnișoare în America. Pe scenă își păstrează pentru reclamă numele de fată, înțelegi? Dar e prințesă în viața particulară și lumea așa-i spune. O cunosc pe ea și îl cunosc și pe el. E un tip foarte bine.

— Cine e el? întrebă Juan.

— Prințul Alto de Pretzel-Oppenheim. Dar îl cunoști și dumneata! L-ai văzut!

Izidor bătu din palme de emoție și repetă:

— L-ai văzut și dumneata, l-ai văzut pe prinț. Am uitat că erai și dumneata acolo. Nu-ți aduci aminte de *erauhaus-ul* acela unde ne-am dus la New York și unde chelnerii cântau cântece nemțești? Ei bine, el e. Acum e prinț și a luat-o de nevastă pe Phryne Fuller.

Juan își amintea foarte bine de chelnerul cel arătos cu părul auriu, ochi frumoși și prestanța eroică a unui Siegfried.

Dar cum, întrebă el, putea un chelner să devină prinț?

— El spune că a fost prinț toată vremea dar că, pentru motive de stat, a trebuit să păstreze taina. Viața, lui ar fi fost primejduită dacă spunea cine era, fiindcă se pare că exista un rival la tron. Nu era vorba de un tron adevărat, firește, fiindcă

poporul a pus capăt dinastiei, dar exista un rival la ce fusese înainte tronul și până nu a murit de oftică, acest rival n-a putut să destăinuie e ne era cu adevărat, înțelegi?

— Crezi că e într-adevăr prinț?

Izidor ridică din umeri.

— Nu știu. N-am văzut niciodată unul. Dar e însoțit de șambelanul său — tipul ăla gras care cânta despre *schnitzelbank* — așa că pare să spună adevărul.

— Aș vrea să-l revăd pe grăsan.

— Poate c-o să-l vezi. Dacă se ivește prilejul, am să te prezint prințesei. Nu e de loc mândră, cu toate că e prințesă, și uneori vorbește cu figuranții de parcă ar fi ea însăși o figurantă, atâta vreme cât îi spun "Alteța Voastră".

Izidor nu manifesta niciun fel de uimire față de înălțarea lui Alto de la rangul de chelner la acela de prinț de Pretzel-Oppenheim. O atare transformare i se părea cu totul firească, și ușurința cu care o accepta — înghițea știrile cum înghite o pasăre hrana, pe negustate — era una din principalele pricini ale plictiselii lui Juan, în schimb, era încântat de metamorfoza chelnerului. Hollywoodul se dovedea la înălțimea așteptărilor lui.

V

Peste două-trei zile, o mulțime uriașă de figuranți se adună la studiourile Tantamount pentru a primi indicații și costumele israelite. Filmul urma să înceapă cu câteva scene fulgerătoare arătând starea de păcătoșenie a țării: desfrâu pe scară mare, profanarea templelor, lapidarea conducătorilor nepopulari, și așa mai departe. Din când în când apărea Noe ca să protesteze împotriva acestor fapte urâte, dar de cum își ridica glasul, se aduna lumea batjocorindu-i barba căruntă și puritanismul ne-la-locul lui. Bărbații care știau să râdă cu priviri viclene erau așezați în primele rânduri ale mulțimii și rânjetele lor contrastau dramatic cu evlavia lui Phryne Fuller care, ca logodnică a lui Iafet, venea să-l îmbărbăteze și să-l mângâie pe bătrânul Tata Noe. Înfrunta mulțimea cu o liniște de vestală, pe care toată mima lor nu o putea risipi, și privea la corupția din sufletele lor cu o compătimire neabătută.

Treaba unui figurant era destul de obositoare. Juan trebuia să fie la studio la ora opt dimineața, să se îmbrace cu veșmintele simple pe care directorii artistici și cei istorici ai Companiei Tantamount le socoteau ca fiind potrivite contemporanilor lui Noe, și să se fardeze. Această din urmă operație nu dura prea mult, se efectua cu un atomizor, în felul în care se vopsesc mașinile cu Duco, iar ultimele retușări erau lăsate în seama figurantului respectiv. După aceea, întreaga armată defila și executa o scrie de mișcări la comandă. Fiecare scenă se repeta de nenumărate ori, ca o temă cu variațiuni, până ce o anumită juxtapunere de efecte se nimerea să fie pe gustul producătorului, regizorului și asistenților lui. În prima parte a filmului nu se cerea decât un minim de dialog, deoarece deșănțarea păcătoasă a oamenilor aflați înainte de înec, putea fi sugerată mai dramatic printr-o confuzie de zgomote

și muzică.

Juan îi găsi pe ceilalți figuranți oameni prietenoși, în afară de momentele când își destăinuiau obsesiile lor comune. Majoritatea erau americani get-beget, dar printre ei se aflau și destui ruși, germani și italieni neasimilați.

Englezi, greci și bulgari, ca să dea necazurilor lor un caracter internațional. Toți socoteau că salariile le erau ne îndestulătoare, calitățile lor personale cu totul deosebite, dar nerecunoscute, valoarea colegilor supraapreciată, îl rea celor mai eminenți din profesiunea lor pătată de vicii, viitorul lor de aur — și toate aceste împrejurări vrednice a fi discutate la nesfârșit. Totuși, în afară de asta, erau oameni prietenoși.

Juan se împrieteni mai mult cu două fete, Jill a Becket și Genevieve Crewe (toți figuranții aveau nume distinse), mai cu seamă din cauza muncii lor comune. În una dintre scenele de orgie, ele zăceau în brațele lui și îl stropeau cu vin pe față. Împreună cu ele îl zeflemeau pe venerabilul Noe și se trăgeau înapoi, mormăind din fața dojanei feciorelnice a logodnicei lui lafet. Când aveau să fie eliberate apele zăgăzuite, el urma să împartă cu Jill și cu Genevieve un buștean — rămășițe plutitoare ale urgiei lui Dumnezeu — și împreună cu ele târât spre o aparentă pieire.

Nici una din ele, ca și Juan, nu semăna câtuși de puțin a israelit. Din multe puncte de vedere, însă, ele semănau între ele, întrucât amândouă se apropiau de acel tip pe care aerul și cerințele democrației îl dezvoltase în America. Amândouă aveau o înălțime de un metru și șaizeci și patru, picioare drepte și zvelte, brațe subțiri și sânii mici. Nu purtau centuri și nici nu aveau nevoie de ele. Amândouă erau blonde, deși părul lui Jill bătea în argintiu, iar al lui Geneviove în roșcat. Coafura le era identică: părul tuns scurt pe ceafă și strâns în ondulații simetrice și netede. Sprâncenele le fuseseră smulse până nu rămăsese decât urme vagi pe frunțile lor mici, și sub aceste semicercuri subțiri, ochii le erau rotunzi, larg-deschiși și păziți de gene date din gros cu rimei. Ochii lui Jill erau cenușii, ai lui Geneviove căprui, dar amândouă îi aveau însuflețiți de aceeași privire candidă și chibzuită, un fel de isteține vioaie și superficială. Nasurile lor erau neînsemnate, mici și cu prea puțin cartilaj ca să le poată da o formă hotărâtă. Nu erau cârne, dar nici nu erau grecești, romane ori gotice. Aveau nări mici și drăguțe, dar în afară de asta, nasurile lor nu erau altceva decât ceva ne distinct între obrajii bucălați. Dar în privința dinților, atât Jill cât și Geneviove putea râvni la perfecțiune, iar buzele care se întredeschideau bucuros spre a-i dezvălui erau modelate cu aceeași tușă reușită. La o cercetare mai îndeaproape se vădea însă că aceste arcuri ale lui Cupidon — cum li se mai spune buzelor — erau îndreptări artistice ale unor forme originale care, în cazul lui Jill, era oleacă prea mare, iar la Geneviove cu buzele puțin cam subțiri. Modelarea obrajilor și a bărbiei era plăcută, dar nu indica statornicie. Rotunjimile le erau prea plinuțe și moi ca să poată dăinui și peste câțiva ani va fi nevoie de masaje, astringente și bandaje spre a le corija moleșirea crescândă. Acum, însă, erau fermecătoare. În privința far durilor, amândouă întrebuințau roșu corail, ruj de buze cardinal și pudră crem. Iar parfumul lor (descris in re clame ca o „mireasmă subtilă**) provenea din aceeași sticluță — sau cum le plăcea lor să-i

spună, din același flacon.

Asemănarea nu se mărginea însă numai la înfățișarea exterioară. Cu o voce asemănătoare (un ciripit subțirel fără distincție, potrivit pentru râsete ascuțite și mici ex clamații de admirație sau uimire), țineau același gen de conversație: flecăreli despre viața cinematografică, puțin scandal, câteva zeflemele deocheate, o duzină de mici vorbe de duh, vocabularul tehnic minor al automobilismului, o desfășurare rapidă de cuvinte în legătură cu moda și obișnuitele exerciții de flirt. Această asemănare îl făcea uneori pe Juan să o strige Jill pe Genevieve, sau să-i povestească lui Jill o snoavă pe care o destinase Genevievei. Asemănarea lor fizică era generală, nu în amănunte, așa că ochiul nu întâmpina greutăți în a le deosebi pe una de cealaltă. La minte erau gemene (sau mai degrabă copii multiplicate, căci mințile lor erau replicile multor alte minți ale tinerelor fete din Hollywood și din alte părți ale Americii), iar când ochii lui Juan erau ocupați în altă parte, mintea lui — cinică poate, sau leneșă – refuza câteodată să le deosebească pe una de cealaltă.

Atunci Juan primea dojeni:

— Ascultă, ce tot vorbești? Eu nu sunt Jill, sunt Genevieve. Dovedește oleacă de atenție față de micuța ta colegă, te rog!

Sau atunci când situația era inversă, Jill era aceea care se plângea cu aceleași accente:

— De ce te porți așa, băiete? Eu nu-s Genevieve, sunt Jill. Ia mai trezește-te puțin!

Aveau însă și calități. Erau vioaie, destul de hazlii, oricând gata de petrecere și recunoscătoare pentru orice distracție. Nu erau interesate. Erau mai amuzante când erau împreună decât când erau singure, deoarece una o stârnea pe cealaltă la indiscreții și îi suplimenta naivitatea cu comentarii candide. Discutau treburile lor personale cu o sinceritate fără artificii și tot simplicitatea le caracteriza și speculațiile mai îndepărtate. Râvneau cu dor la o dragoste romanțioasă; în privința amanților însă nu aveau nicio iluzie. Deși neștiutoare în multe lucruri, știau cum să se poarte cu bărbații și erau mândre de această știință a lor.

O bună parte din conversația lor se referea la izbânzile re purtate asupra inamicului:

— Îți aduci aminte de Cutare, spunea Jill, și cum a încercat să mă ducă de nas? Credea că sunt o proastă, dar i-am arătat eu cine sunt. L-am făcut cu ou și cu oțet. Păcat că nu m-ai auzit! O, băiete, am fost grozavă!

Și Genevieve adăuga:

— Întocmai cum a fost cu tipul meu. A încercat să-mi facă figura și eu îl ascultam de parcă eram hipnotizată.

Apoi, țințe băiete, până l-am dat afară. Dumnezeule, ce supărat era!

— M-a poftit în oraș și mi-a oferit o masă de cincizeci de cenți la un local de două parale, explică Jill. Apoi a început să-și dea drumul la gură. Vorbea de parcă era președintele în persoană și de parcă mi-ar fi dat un yacht cu motor, ca să-l ascult.

— Sau Cutare, ce zgârcit era, urmă mai departe Genevieve. Doamne, ce urâți îmi sunt mie oamenii zgripțuroși!

Când ieșeam cu el, aveam impresia că trăiesc în Scoția.

— N-am nimic împotriva unei mese de cincizeci de cenți într-un local de două parale dacă mă duc cu cine-mi place, recunoscu Jill. Dar când ești cu un tip pe care nu l-ai mai văzut înainte și care nici așa nu-ți place, și încearcă să facă pe grozavul pe motiv că te-a poftit la o masă care l-a sărăcit cu un dolar, o iată are tot dreptul să-l ia la goană, da, și nu glumesc !

— Cutare voia să mă duc cu el la „Tiajuana", spuse Genevieve. Credea că sunt proasta satului până i-am spus eu ce știam despre el. Și erau lucruri adevărate, direct de la circumscripția de poliție. Trebuie să fi văzut ce ocoale îmi dădea după asta!

Aceste conversații se țineau cu multă însuflețire, cu gesturi, priviri cu înțeles, și râsete înfundate, și Juan se distra foarte bine. După ce petrecu la Los Angeles o săptămână-două, își cumpără o mașină cu trei sute de dolari — numai cei mai săraci oameni din California nu aveau mașină — și în timpul său liber se plimba pretutindeni, în sus și în jos pe litoral și apoi pe dealuri. Adeseori le lua pe Jill și pe Genevieve cu el, dar niciodată nu o lua pe una din ele singură, deoarece își dădea seama că dacă ar lua-o numai pe una, ar trebui să-i facă curte, și cu amintirea lui Lalage încă proaspătă, nu avea câtuși de puțin chef de așa ceva.

În fiecare luni seară, orchestra domnului Pumpenstempel se aduna pentru repetiții și întrucât lunea era ziua în care la studiourile Tantamount se făceau înregistrările sonore, era o zi ușoară pentru Juan. Leafa lui de violonist era de treizeci de dolari pe lună — cât intra în buzunarul lui Nikitin nu știa — dar Juan socotea că era bine plătit pentru ceea ce făcea.

Casa domnului Pumpenstempel din Pasadena era vrednică de un om care își putea permite să aibă orchestra proprie. Se ridica în mijlocul unui parc mare și frumos îngrijit, unde numeroase specii de palmieri, cactuși și alte plante exotice creșteau într-o atmosferă de statornică opulență. Casa era o clădire mare în stil spaniol, cu ziduri albe de stuc, olane roșii ondulate, arcade castiliane, zăbrele maure, balcoane cu umbrare viu colorate, ferestre cu ea naturi și uși cu balamale grele. Flori viu colorate creșteau pe lângă zidurile palide care, la umbră, luau o nuanță albăstrie, iar peluzele erau de un verde de smarald sub zorile de aspersoare în stropii cărora tremurau mici curcubeie.

Dar înăuntrul acestor ziduri era o splendoare care nu se putea bănui din afară, căci casa era construită în jurul unei curți interioare, concepută de cineva care își amintise vag de Alhambra. La mijloc se afla o fântână de alabastru sprijinită pe lei de marmură și în jur erau coloane și arcade de marmură splendid ornamentată cu arabescuri în culori vii.

Trecerea de la stucul exterior la marmura interioară era oarecum stranie, dar Izidor Cohen, care îl însoți pe Juan când acesta veni pentru prima oară la repetiție, nu vedea nimic care să-i fi putut micșora admirația, iar Juan, care nu știa ce-i snobismul, recunoscu că palatul Pumpenstempel era într-adevăr o clădire

remarcabilă.

Juan fu deopotrivă impresionat de membrii orchestrei; unii arătau ca un stuc palid, iar alții semănau cu statui de marmură veche și pătată. Aceștia din urmă erau niște ruine fără viață, de parcă fuseseră lăsați pradă vântului și ploii și cucuvelelor care bântuie prin casele părăsite. Alții, în sfârșit — mai ales cei care cântau la instrumentele de alamă — erau rubiconzi și rococo. Mulți din ei aveau mustăți răsucite, părul pieptănat cu cârlionți, nasuri roșii și bulbucate, negi pe față, priviri sașii, o oarecare notă de excentricitate în veșminte, și vorbeau zgomotos cu prietenii lor. Unul din cântăreții la harfă semăna cu Irod, iar celălalt părea să fie copia lui. Printre suflători se aflau dubluri izbitor de asemănătoare ale lui Filip al IV-lea al Spaniei; flăcăi de la țară pictați de Murillo și portretul lui James Pigge văzut de Leech. Într-adevăr, Juan avu impresta că putea recunoaște printre ei tot felul de modele și subiecte ale unor pictori celebri: unul sau două specimene gălbejite cu obrajii scofâlciți, care ar fi putut fi folosite de El Greco: un ins disperat părând un bolnav abia ieșit din spitalul unei pușcării, care aducea eu o caricatură a lui Goya; două trei personagii din *Rake's Progress,* și câțiva violoniști care păreau scăpați din desenele lui Daumier.

Vreo jumătate de duzină din ei păreau oameni cumsecade care își mai rotunjeau lefurile primite clin altă parte cu acest spor nemuncit, precum și alții, făcând parte clin drojdia societății, mulțumiți să trândăvească cu ceea ce îi miluia Nikitin.

Repetiția se termina repede. Membrii orchestrei se rânduiau în formație clasică, în timp ce Nikitin stătea în partea opusă a sălii de concert și privea la ei Apoi se apropia cu pași maiestuoși, se suia la pupitru și, luând bagheta, își număra trupa.

— Unii dintre dumneavoastră au întârziat, grăi el sever. Nu merge așa. Trebuie să veniți la repetiție la oră fixă, căci altfel nu servesc la nimic. Vă rog să rețineți acest lucru. Acum puteți pleca.

În timp ce membrii orchestrei plecau, poticnindu-se cu stângăcie, șovăind, tirându-și picioarele și sporovăind, Nikitin îi chemă pe Juan și pe Izidor.

— Hai să mergem la un restaurant, spuse el, undeva unde putem sta să privim cum dansează fetele.

Nici Juan, nici Izidor nu aveau nimic mai bun de făcut, încât se urcară cu toții în mașina lui Juan și merseră la unul din marile hoteluri unde se putea vedea un atare spectacol. Pe drum Nikitin spuse solemn:

— Eram cam cherchelit când ați venit să-mi faceți prima vizită, și mai beat încă după ce-ați plecat. Despre ce am vorbit?

— Despre Dumnezeu și despre Beethoven, răspunse Juan.

Nikitin oftă.

— Sunt un om credincios, dar nu o arăt niciodată când nu sunt băut. Poate că beția e totuși bună la ceva.

— Și ai mai spus că nu crezi în muzică, adăugă Izidor.

— Beția scoate și prostie și înțelepciune din om, recunoscu Nikitin.

Când sosiră la restaurant, el spuse:

— Acum, hai să intrăm să vedem fetele.

Păși cu un mers semeț prin localul ticsit, cu picioarele lui lăbărțate, legănându-și brațele, cu burta împinsă înainte.

Când trecea prin fața unei femei frumoase, ochii îi străluceau, plescăia din buze și exclama „A-ha! u cu un glas tare și plin de prețuire. Li se oferi o masă într-un loc de unde aveau o priveliște bună asupra dansatorilor, și Nikitin se așeză mulțumit.

După un timp spuse:

— Nu-i adevărat că nu cred în muzică. Cred în muzică așa cum cred în aceste tinere fete, dar — ei da, îmi place să le urmăresc din ochi, dar nu mai doresc să fac dragoste chiar cu toate. Și tot la fel îmi place să mă gândesc la muzică, s-o ascult în capul meu, dar nu neapărat s-a cânt. E plictisitor să înveți o orchestră să cânte concertul în si bemol minor al lui Ceaikovski, și dacă pot să-l aud în întregime în capul meu numai gândindu-mă la el, de ce să-mi mai bat capul să-i învăț pe alții? De altfel, poate că nici nu doresc să-l aud în întregime; poate că vreau să aud numai un fragment, și apoi să aud ceva de Mozart, de Brahms, de Ravel sau de Rimski-Korsakov.

Dar poate oare o orchestră să treacă de la una la alta, ca o pasăre care ciugulește firimituri de pâine? Nu, nu poate.

Pot să fac acest lucru numai eu, în capul meu. Acum, de pildă, în ciuda zgomotului de aici, ascult *Andantele* din

Simfonia Neterminată a lui Schubert. Aud *pizzicato-ul* coardelor la instrumentele de suflat și la corni — și apoi melodia aceea fermecătoare a clarinetului și a oboiului – iar acum, bum! intră basurile!

Nikitin zâmbi fericit și se trase de barbă. După câteva clipe spuse;

— Acum, în capul meu cântă Marșul Funebru din Eroica… Ce frumos, ce frumos! Ah, e mult mai bine să auzi muzica asta în capul tău, decât să pui șaizeci de oameni s-o cânte, când adesea o cântă atât de prost.

— Orchestra noastră n-ar putea s-o cânte de loc, îi șopti Izidor lui Juan. Dar el e conștiincios și încearcă să-și găsească scuze, înțelegi?

— Numai în muzica executată tare nu cred, spuse Nikitin și-și îndepărtă scaunul de masă. Acum, hai să nu mai vorbim despre lucrurile acestea și să privim în schimb fetele.

VI

Prințesa de Pretzel-Oppenheim nu se dovedi atât de prietenoasă cum o descrisese Izidor. Uneori, Juan o zărea de la distanță, dar n-o văzu niciodată stând de vorbă cu membrii mai mărunți ai ansamblului. Era o femeie frumoasă, mai în vârstă decât arăta, și se specializase îndeosebi în exprimarea dorului, a durerii, a nevinovăției și a mândriei feciorelnice. Trupul ei era zvelt și mlădios, cu rotunjimi seducătoare și cu mișcări dinadins calculate ca să nu fie atrăgătoare. Această siluetă languroasă nu fusese dobândită fără mari greutăți și chinuri, căci Phryne avea o poftă sănătoasă de mâncare și se îngrășa ușor. La un moment dat, cariera îi fusese primejduită de grăsimea care i se îngrămădise, cu încăpățânarea

viscolirilor, pe piept, pe brațe și pe șolduri, și, întocmai ca zăpada care se depune pe bolți și pe arcade, îi exagerase rotunjimile. Nici regim, nici cultură fizică, nici masaj, nici băi cu aburi nu reușiseră s-o scape pe Phryne de povara aceasta adipoasă care, cu o încăpățânare cu neputință de învins, scăpa și se re vărsa până și în cele mai solide încorsetări. Când ajunsese în pragul disperării, un prieten îi propuse un leac, de caracter cam drastic dar garantat eficace. Îi procură un cap de tenie închis într-o capsulă ușor de mistuit, pe care Phryne o înghiți între o primă înfiorare și un pahar cu șampanie. Începu de îndată să slăbească. Zăpada se topi de pe cupole și arcade, și brațele ei își redobândiră tot farmecul lor tineresc. Impresarul ei fu încântat și Phryne, pe măsură ce-și văzu silueta renăscând din gogoașa ei corpolentă, se gândi la un sentiment foarte apropiat de recunoștință la parazitul ei. Curând, deveni mult mai zveltă decât fusese înainte și trupuli se putu preta din nou la lingușirile de șarpe care contrastau uneori ciudat cu feciorelnica înfățișare statornică a chipului ei.

Într-o zi, când Juan părăsea studiourile Tantamount, îl zări pe Izidor vorbind cu doi bărbați care ședeau într-o superbă limuzină albastră și argintie. Ovreiașul îl chemă emoționat:

— Vino să ți-l prezint pe prinț! Excelență, acesta o prietenul meu domnul Motley, despre care v-am vorbit. Juan, fă cunoștință cu prințul de Pretzel-Oppenheim și cu baronul Schnapp.

Juan murmură ceva politicos, prințul se înclină cordial, și baronul Schnappâși ridică pălărioara de fetru verde, după care nu mai luă pe nimeni în seamă, ci șezu într-o tăcere înțepenită și grăsulie. Prințul nu arăta atât de chipeș în haine de oraș cum arătase în costumul său tirolez, dar făcea o impresie plăcută și nu părea prea împovărat de rangul său. Rosti câteva observații banale cu un glas prietenos și un accent nemțesc pronunțat.

În timp ce stăteau de vorbă, un grup ieși pe poarta studioului, printre care Phyrne Fuller și câțiva cunoscuți. Un zâmbet ușor îi flutura pe buze, un zâmbet regal care putea trece, fără nicio schimbare de expresie, de la condescendența unei întâmplări la politețea unei concedieri. Privea într-o parte și în cealaltă de parcă aștepta aplauze.

Prințul și baronul Schnapp săriră jos din mașină de îndată ce o zăriră. Prințul se grăbi s-o întâmpine, iar baronul, cu pălăria în mână, rămase la ușa mașinii. Cu oare care sfială, Izidor îl prezentă pe Juan.

— Încântată, spuse prințesa ca o persoană cultivată. Încântată, într-adevăr. Trebuie să veniți să ne vedeți într-o zi.

Apoi, fără zăbavă, se urcă în mașină, urmată de prinț și baron. Înainte de a se instala, prințesa se stropși la șofer cu un glas cu totul diferit de acela cu care-i vorbea lui Juan:

— Dă-i drumu', băiete, mi-e o foame de mor!

Limuzina se îndepărtă cu iuțeală.

— E temperamentoasă, firește, spuse Izidor cam în doi peri. Toate stelele adevărate sunt temperamentoase.

— Mi-a făcut mare plăcere să-l revăd pe baron, spuse Juan, deși nu arată atât de mulțumit cu viața cum arăta la *brauhaus.*

— Acum trebuie să-și mențină rangul, îl lămuri Izidor. Nu poți să fii baron fără s-o arăți într-un fel sau altul.

Probabil că relațiile dintre Juan și prințesă s-ar fi oprit aici, de nu s-ar fi petrecut un accident grav în timpul turnării *Potopului.*

Pentru secvențele cu revărsarea apelor, cele mai spectaculoase din film, majoritatea distribuției fu transportată într-o tabără din munți, unde se zăgăzuise râul și se clădise un oraș-machetă, gata să fie dărâmat de apele învolburate. Trecură câteva zile neliniștite, cu repetiții fără apă, și apoi, după ce toată lumea fu pregătită cu mare migală, după ce aparatele de filmat fură așezate la toate punctele strategice, zăgazul fu străpuns.

Încă de la primul șuvoi de apă, mulțimea se adună speriată, gata să intre în panică. Regele — un anonim rege preistoric — sta îngrozit pe treptele scării palatului. Ostașii — costumați în asirieni — își părăsiră posturile. Apele începură să crească. Mulțimea înnebunită se năpusti asupra palatului, îl trânti pe rege jos de pe scară, răsturnă sentinelele de pe metereze și se poticni în apele crescânde. Turnurile se aplecară, se clătinară și se prăbușiră, împroșcând apa cu un zgomot asurzitor. Un portal se legănă sub năvala apelor, se îndoi, și căzu zgomotos în puhoi. Apele se învolburau la porțile palatului și mulțimea se sălbătici. Cete de oameni alergau de colo-colo, fluturându-și brațele a deznădejde, se cățărau pe ziduri și erau trași în jos de tovarășii lor înnebuniți, sau trântiți de apele învolburate. Înotători buni se înecau, iar operatorii imprimau cu zel diferitele faze ale prăpădului.

Rolul lui Juan în catastrofa generală era mai întâi să se bată cu un ostaș, pe care trebuia să-l zvârle jos de pe meterez, spre a le face loc celor două fete. Pe Genevieve o apucă amețeala la vederea apelor mișcătoare și învolburate și trebui să fie serios ajutată. Potopul nu era numai realist, ci și real, iar țipetele ascuțite care răsunau pe străzile inundate erau mai mult decât simple exhibiții actoricești. Chiar și Juan își ieșise din fire. Toată lumea își ieșise din fire. Regizorii, tehnicienii și operatorii erau încântați.

Ceva mai târziu, în timp ce apele creșteau mereu, Juan și cele două fete fură izgoniți de pe meterez și se urcară pe o grindă care plutea, după cum fusese plănuit, chiar prin dreptul lor. Genevieve scâncea în timp ce înota, iar Juan fu silit să-și folosească toată puterea ca s-o urce pe grindă. Înfățișau toți trei laolaltă un tablou minunat al disperării, atunci când trecură prin fața aparatelor ce-i așteptau.

Phryne Fuller nu lua, firește, parte la scenele acestea de urgie dezlănțuită, întrucât era presupus că se afla în siguranță pe Arcă, însă spectacolul fiind deosebit de interesant, își alesese un loc de unde, socotea ea, îl va putea privi fără nicio primejdie. Fusese săpat un canal către care se scurgeau apele, spre a se întoarce la albia uscată a râului original, iar locul spre care convergeau apele era un punct ridicat oferind o priveliște minunată asupra orașului distrus și asupra epavelor care treceau la vale. Aici se aciui Phryne spre a savura scenele de potop.

Din păcate, puterea apelor era atât de mare, încât surpă o parte a canalului, iar

în toiul puhoiului, malul pe care stătea Phryne se fărâmă deodată și, împreună cu această prăbușire noroioasă, Phryne căzu în torent. Chiar în mijlocul acelei tulburări și al acelui zgomot, țipetele ei sfâșietoare atraseră atenția. Un regizor și un asistent începură să țopăie cu frenezie pe mal. Juan, care trecea tocmai în acel moment pe grinda lui, sări în apă și înotă iute spre ea.

Nu prea putea înainta împotriva curentului, dar când apa îl purtă la vale, se întâlniră, și Juan o prinse în brațe când ea mai avea încă destulă putere ca să se zbată. Era înnebunită de groază și dacă Jill, care era o bună înotătoare, și Genevieve, care își revenise din spaima pe care o trăsese, n-ar fi venit în ajutorul lui Juan, nu ar fi fost în stare să facă mare lucru. Dar toți trei împreună, înotând în sensul curentului, reușiră s-o scoată în scurt timp la mal.

Aici îi aștepta o mână de oameni cuprinși de istericale. Domnul Strunk, regizorul principal, se afla printre ei, împreună cu domnul Sheen și douăzeci de subalterni atrași de nenorocire. Tot mai mulți oameni uzi leoarcă începură să se adune, în timp ce figuranții, după ce-și împliniseră rolurile, ieșeau încet la mal. Medicii care se aflau acolo, pentru probabilitatea vreunui accident, își croiră calea până la domnișoara Fuller și, printr-o manipulare iscusită a trupului ei, o forțară să expulzeze o grămadă de apă murdară. Își veni în fire cu neplăcere și începu să plângă cu o stăruință înfiorătoare. Îi dădură coniac. Domnul Strunk și domnul Sheen își frângeau mâinile, iar toți figuranții, toți subalternii priveau în tăcere la steaua lor pe jumătate înecată. Până ce nu-și reveni în fire îndeajuns ca să poată vorbi rațional, nimeni nu dădu nicio atenție lui Juan sau fetelor. Salvarea lui Phryne Fuller era mult mai importantă decât salvatorii ei.

Dar când coniacul începu să-și facă efectul, primul gând al lui Phryne fu la ei. Se ridică în capul oaselor și întrebă:

— Unde sunt eroii care m-au salvat?

Câteva persoane îl împinseră pe Juan înainte.

— Mi-ai salvat viața! spuse Phryne cu o teamă evlavioasă în glas. Și voi la fel, adause ea uitându-se la Jill și la Genevieve. Voi l-ați ajutat să mă scape. Sunteți niște eroi. Domnule Strunk, trebuie răsplătiți cum se cuvine!

Apoi leșină.

Din fericire, toți operatorii rămăseseră la posturile lor, așa încât scena fu înregistrată cu tot amănuntul. În tot restul zilei, tabăra cunoscu o mare însuflețire. Mulți dintre figuranți trecuseră și ei prin primejdii și fuseseră apoi salvați, dar cu toate că niciunul nu se simți îndrituit să subaprecieze pericolul prin care trecuse Phryne, erau dor nici să-l povestească pe al lor, așa încât Juan se văzu în conjurat de oameni care începeau prin a-l felicita și apoi se apucau să-i povestească primejdiile prin care trecuseră ei. După o vreme, această atmosferă eroică începu să-l cam plictisească pe Juan și s-ar fi retras dacă nu ar fi fost interceptat de un om trimis de domnul Strunk. Domnul Strunk se dovedi magnific în mulțumirile sale. Jill și Genevieve, care fuseseră și ele convocate, ascultau cu bucurie la tot ce se spunea. El le făgădui o promovare în profe sta lor. Le făgădui să-i facă pe toți stele ale Companiei Tantamount — și în toiul făgăduielilor lui sosi prințul, chemat

telefonic la căpătâiul soției sale, și-și adăugă în engleza sa stricată mulțumirile la acelea ale domnului Strunk.

Vreme de o zi-două, Juan îndură — iar Jill și Genevieve se complăcură în ele — efectele eroismului lor minor. Dar admirația colegilor lor se risipi curând, atmosfera deveni iar normală, și după o săptămână întreaga aventură fu ca și dată uitării.

Nu însă și de Phryne. La o zi-două, că își reînnoia recunoștința. Răscolea mulțimea de figuranți, apărând printre ei în căutarea lui Juan, a lui Jill și a Genevievei, spre a le spune încă o dată cât de minunată le fusese vitejia, prezența de spirit și iscusința cu care înfruntaseră apele dezlănțuite. Aduse cu ea și alte stele ca să stea de vorbă cu ei, pe Huntley Roads — înfiorător cu barba lui Noe și pe Derek Dirke, care dobândise un renume de intelectual prin faptul că se gândea îndelungat și serios numai la ei.

— Numele lui adevărat e Elmer Doublebottom[9] șopti Jill.

Apoi fură poftiți toți trei la o recepție în casa lui Phryne din Beverly Hills. Invitațiile purtau blazonul familiei Pretzel-Oppenheim, și vesteau că musafirul de onoare urma să fie doctorul Julius Salvator, al cărui nume îi era necunoscut lui Juan, dar după ce se interesă află că era un personaj cu oarecare vază.

Era pare-se întemeietorul unui cult care atrăsese mulți oameni la Hollywood și la Los Angeles. Fără îndoială că ar fi atras și mai mulți, dacă n-ar fi existat atâta concu rență, căci în California de Sud tot felul de culte religioase cunoșteau o mare înflorire. Orice credință orientală, de la Yoga la doctrina lui Lao Tze, atrăgeau prozeliți fideli, dacă nu chiar adopți fervenți, atâta vreme cât apostolul ci purta o barbă albă, se plimba în pielea goală și-și predica doctrina cu destulă elocință. Predicatorii evanghelici răsăreau ca ciupercile după ploaie, obținând venituri ușoare dintr-o credulitate de masă și dintr-o nevoie nepotolită ele mingi iove spirituală. Cultul cel mai extravagant era acela ai Sfinților Rostogolitori, la ale căror întruniri băn cele credincioșilor se mânjeau cu spume epileptice, boala copiilor fiind socotită drept amprenta lui Dumnezeu. Un pastor care nu ținea de nicio biserică își aduna o turmă de credincioși prin simpla sugestie a reorânduirii cărților din Biblie în ordine alfabetică, motivând aceasta nu numai prin natura practică a unei atari schimbări, ci și pe aspectul artistic al unei progresiuni ordonate începând cu Apostolii și continuând cu Amos, Cronicile, Corintienii, Daniel și așa mai departe, până la finalul logic al cărții lui Zaharia.

Cultul Științei Creștine înflorea pe baza unui optimism ușor; diverse variante obscure de spiritism atrăgeau la altarele lor mii de prostănaci; iar orice biserică prezbiteriană se umplea de credincioși cu ajutorul câtorva saxofoane, al unui cântăreț de jaz și al unei soprane de coloratură.

Dar în ciuda acestor contra-culte, cultul doctorului Salvator mergea strună.

---

[9] Aproximativ — Fundmare

Nouăzeci și cinci la sută din doctrina lui era de natură fizică. Credea în cultivarea trupului până la o voită excludere a minții, în a cărei activitate nu avea încredere, nu numai din pricina binecunoscutelor ei efecte negative asupra sănătății trupești, dar și pentru că doctorul Salvator nega însăși existența ei. El declara adesea: "Gândirea este un simptom al descompunerii cerebrale. Fiecare gând serios este epitaful unei celule cerebrale. De fiecare dată când gândim înseamnă că o celulă a murit și s-a descompus și produsul acestei putrefacții este însuși acest gând. Sfatul meu, mesajul meu către voi toți, este: Păstrați-vă Celulele Cerebrale Sănătoase prin *lipsa oricărei gândiri!"*

Acest sfat era binevenit pentru mulți dintre cei care îl ascultau, căci știau că gândirea este o treabă ostenitoare, iar când doctorul Salvator adăugă la disprețul său față de minte o apreciere foarte generoasă față de trup, succesul său fu pe deplin asigurat, întrucât în America de azi trupul omenesc este mai stimat, mai deservit, mai răsfățat cu tot felul de băi de soare, ungeri, spălări și masaje decât oriunde în lume, începând cu epoca epicuriană din Roma antică. Acum, ca și atunci, sănătatea trupului a devenit o obsesie. Acum, ca și la Roma, arta medicală are un caracter sacra mental, cu o liturghie și un corp preoțesc care deține o putere de neînchipuit. Doctorul Salvator era deci profetul unui cult foarte popular.

Casa Pretzel-Oppenheim era o clădire arătoasă — deși nu se compara nici pe departe cu aceea a domnului Pumpenstempel din Pasadena. Când Juan sosi acolo, însoțit de Jill și de Genevieve, găsi o mare adunare de oaspeți, cei mai mulți purtând nume celebre la Hollywood. Se plimbau prin parc cu splendida siguranță de sine a oamenilor care nu prea au altă treabă decât să ia parte la recepții.

Prințul și prințesa își primeau oaspeții stând în picioare lângă o fântână italiană, și musafirii, îndată ce salutau gazdele, erau serviți cu cocteiluri și sandvișuri de către o mulțime de chelneri omniprezenți. Demnitatea, ba chiar semeția, caracterizară începutul recepției. Din toate părțile se auzeau voci modulate pe un formalism grav și potrivit ocaziei, sau răsunând bogat, ca o coardă de violoncel.

După sosirea tuturor oaspeților, chelnerii își puseră tăvile jos și, cu o mare rapiditate, așezară un număr mare de scaune într-un semicerc compact. După ce oaspeții luară loc, cu un ciripit voios de anticipație prințesa îl conduse pe doctorul Salvator până la treptele fântânii italiene și-l prezentă publicului în câteva cuvinte.

Înfățișarea doctorului era remarcabilă. Înalt, cu un păr castaniu bogat, cu o frunte mare și o expresie eroică pe față, el purta un costum de dimineața din stofă de lină albă și o lavalieră portocalie. Aspectul său atrăgea atenția chiar și la Hollywood. De îndată ce fu gata să ia cuvântul, oaspeții lui Phryne deveniră un public dresat Conversațiile se stinseră, râsetele tăcură, și toți așteptară pregătiți să înțeleagă fiecare nuanță semnificativă. Introducerea doctorului fu de caracter general, o expunere în linii mari a concepției sale filosofice; apoi trecu la ilustrații specifice ale teoriei sale.

— Aș vrea să vă gândiți la o panteră, spuse el. O panteră îmbină grație, putere și eficiență într-o măsură vrednică de invidiat, dar oare o panteră gândește? Desigur că nu! O panteră e prea înțeleaptă ca să gândească. Ea este conștientă

de tot ce vede, aude, simte sau miroase — și conștientă într-un grad pe care noi, cu simțurile noastre amorțite, denaturate și înăbușite, cu greu ni-l putem în chipul — dar pantera nu gin dește la toate acestea, deoarece *știe* aceste lucruri. O căprioară, o floare, vântul, un iaz — toate acestea sunt lucruri simple și perfect inteligibile atâta vreme cât te încrezi în ochii tăi. Dar dacă le transmiți creierului, ce devin? Produse ale evoluției, fenomene fizice, formule chimice, variante ale unei subspecii a unui gen botanic. Își pierd înțelesul lor natural și devin cuvinte.

Și cuvintele sunt fundamental lipsite de sens. Cuvintele sunt monedele false ale vorbirii, iar vorbirea este strigătul de ajutor al gândirii, și gândirea este râgâitul purulent al celulei cerebrale în putrefacție. Nu este deci de mirare că și comportamentul nostru e lipsit de sens, plin de șovăiri și uimiri, atunci când stimulentele la care trebuie să reacționăm sunt atât de îmbâcsite și lipsite de sens, încât nu ne mai pot îndemna la acțiuni cu adevărat hotărâtoare. Comportamentul normal este un reflex sincer, stârnit de împrejurări externe, dar de obicei reflexele omenești trebuie să treacă prin mlaștina unei gândiri atât de dense, încât nu-și mai pot nimeri ținta. Cu cât mai înțeleaptă decât omul este pantera, ale cărei reflexe o fac să marcheze un gol la fiecare șut! Cu cât este ea mai frumoasă și eficientă decât oricare dintre noi, cei ce ne aflăm aici! Fiindcă pantera nu gândește, prieteni; ea trăiește și este conștientă.

Dar nimeni nu poate fi pe deplin conștient, atâta vreme cât sângele lui este otrăvit de emanațiile gazoase ale des compunerii cerebrale pe care noi o numim gândire…

Atenția lui Juan începu să se destrame și ar fi ațipit cu totul, dacă doctorul nu ar fi pomenit de Școala Negândirii, o colonie pe care o înființase într-un cadru încântător pe coastă, nu departe de Los Angeles. Se și înscriseseră vreo patruzeci de studenții, care urmau ne-studiile în pielea goală, în afară de un slip. Doctorul Salvator lămuri că slipul este un simbol, nu al unei pudori prefă cute, ci al sensibilității estetice înnăscute în om.

— Când în zorii lumii noastre, Adam și Eva au cules foi de viță, acțiunea lor a fost de fapt un reflex al stimulentului estetic, spuse el.

Și urmă:

— Astăzi goliciunea nu mai are nevoie să fie ascunsă, căci, din fericire, toți începem să ne dăm seama de frumusețea trupurilor noastre, care a stat atâta timp pitită sub haine, ca într-un dulap întunecos. Dar frumusețea nu trebuie ascunsă; ea trebuie scoasă vitejește la lumina soarelui. Și când ne oferim soarelui trupurile, vedem că are loc un proces — ba au loc chiar două procese — minunate. Mai întâi trupul capătă noi frumuseți de formă și culoare, prin gimnastică în aer liber, iar în al doilea rând, încetăm să mai gândim. Soarele atotbinefăcător inhibă gândirea, o ucide la naștere tot atât de sigur și de curat precum ucide și inhibă creșterea micro-organismelor într-o rană murdară. Soarele face ca și creierul nostru să fie aseptic și fără gânduri. Stăm la soare fără să ne mai otrăvim sângele cu produsele otrăvitoare ale intelectului, mulțumindu-ne a fi conștienți în mod sănătos de mediul înconjurător. Știm că ședem pe nisip, că în fața noastră este marea și în spatele

nostru munții, iar în jurul nostru sunt trupurile frumos bronzate ale prietenilor noștri. Asta e tot ce știm pe pământ și îndrăznesc să spun: tot ce avem nevoie să știm!

Cum se sfârși conferința, chelnerii apărură din nou cu alte tăvi cu cocteiluri, și oaspeții, însetați de atâta gândire despre negândire, acceptau bucuros tot ce li se oferea. Lumea discuta ici-colo teoriile doctorului Salvator, iar unii, care auziseră de *behaviourism,* vorbeau despre această doctrină, în vreme ce alții își asigurau prietenii de foloasele exercițiilor abdominale — dar aceasta în termeni aleși și circumspecți, deoarece țineau cu tot dinadinsul să mențină conversația la nivelul înalt potrivit situației lor sociale.

Oaspeții schimbau cele mai amabile trivialități, răspândind cu accente distinse bârfeli și flecăreli pe socoteala amicilor lor din lumea artistică. Derek Dirke purta o pălărie înaltă de culoare gri, sub care chipul său era destins într-un zâmbet ușor. Pretutindeni fețele oaspeților erau animate sau politicos atente, și în timp ce trecea de la un grup la altul, Juan ajunse la concluzia că nu avusese niciodată până acum prilejul să vadă maniere atât de uniform elegante.

În timpul acesta, chelnerii își plimbau tăvile printre musafiri.

Juan o întâlni deodată pe prințesă, care îl duse să-l prezinte doctorului Salvator. Doctorul stătea de vorbă cu o tânără chinezoaică de o frumusețe remarcabilă, al cărei nume află că era Kuo Kuo.

— Bunicul domnișoarei Kuo a fost un mandarin, dar tatăl ci s-a împrietenit cu Sun Yat Sen și este ea însăși foarte interesată în mișcarea tineretului, care este o caracteristică a lumii de astăzi, lămuri doctorul Salvator.

— Ar trebui s-o faceți membră a coloniei dumneavoastră, sugeră prințesa, îndepărtându-se apoi spre a sta de vorbă eu alți oaspeți.

Juan abia dacă observă plecarea lui Phryne și, cu toate că se prefăcu că-l ascultă pe doctorul Salvator, care continua să vorbească despre tineret, își concentră toată atenția asupra tinerei chinezoaice. Era mică la statură, și fața ci ovală și delicată era de paloarea clară a luminii lunei.

Părea să zâmbească ascultându-l pe doctorul Salvator. Ochii ei pieziși sub sprâncene gingașe, înguști și negri ca agata, păreau amuzați, dar nimeni nu putea ghici dacă aceasta se datora mediului în care se afla acum sau unui lucru foarte îndepărtat care îi atingea eu degete ironice Cerescul simț al umorului. Bărbia îi era ascuțită ca un ou de pescăruș și buzele ei micuțe și pline erau de un roz închis.

Purta o tunică de Mătase neagră închisă la gât și pantaloni de mătase tot neagră. Un dragon de aur, cu un trup întortocheat și un cap fantastic de leu, șerpuia și se lăfăia pe tunica ei. În comparație cu rochiile celorlalte femei, care ofereau vederii picioare, brațe, spinări și sâni, costumul ei era o platoșă de nepătruns, un zid negru apărat de un dragon de aur, care o ascundea de la gât până în vârful picioarelor, de la o încheietură a mâinii la cealaltă…

— Un subiect vrednic de cele mai interesante speculații, spunea doctorul Salvator, este ce anume se va întâmpla cu tinerii din vremurile noastre.

— Îmi închipui că vor crește, răspunse Juan eu gândul în altă parte.

— Nu asta este ceea ce voiam să spun, lămuri doctorul cam rece…

— Ce faceți la Hollywood? întrebă Juan după ce Salvator se îndepărtă.

— Caut o Persoană Superioară, răspunse domnișoara Kuo.

Vocea ei avea un susur de izvor, foarte plăcut la ureche, dar Juan găsi răspunsul oarecum obscur.

— Poate că nu l-ați citit pe Confucius, spuse ea.

Juan mărturisi că așa era.

— Dar nu-l socotiți pe doctorul Salvator o Persoană Superioară, nu-i așa?

— Când nu există nicio Persoană Superioară cu adevărat, e amuzant să întâlnești pe aceia pe care alții îi socotesc că sunt.

— Așa cum unii oameni colecționează cărți proaste?

— Da. Sau cum un colecționar de fluturi adună specimene urâte, mici molii păroase, pe lângă cele frumoase.

— Și v-ar face plăcere să vârâți ace în ele?

Kuo Kuo râse:

— N-am ace, spuse ea.

— Nu sunt chiar așa de sigur, spuse Juan privind la ochii ei piezișă, care puteau fi arcuri cu care să arunci să geți țepoase și împănate de discernământ în tot felul de fățărnicii găunoase și de specimene hazlii.

În spatele frumuseții reticente a feței ei, se putea să fie tolbe cu săgeți ascunse, ațintite cu acea înțelepciune chinezească pe care niciun occidental nu și-o poate închipui, nici înțelege. Câte taine adorabile trebuie să se afle încă pitite în Kitai, sau ar trebui să fie pitite acolo, când dovedeau o înfățișare atât de fermecător de nepătruns.

— Nu sunt chiar așa de sigur, repetă el.

— Dar dumneavoastră ce faceți aici? întrebă Kuo Kuo.

— Sunt un fel de actor în momentul de față.

— Cred că ați putea juca anumite roluri foarte bine.

— Îmi place totuși să fiu propriul meu regizor.

— Pentru că sunteți ambițios — sau nesupus?

Juan nu-și bătuse niciodată capul cu ambiția, dar cum persoana lui Kuo Kuo îl interesa mult mai mult decât o discuție privitoare la caracterul lui, nu se simți ispitit să stăruie asupra acestei chestiuni. În schimb, ocoli întrebarea și reveni la subiectul inițial al cercetărilor ei confucianiste.

— Trebuie să socotiți banală ideea pe care și-o face Hollywoodul despre superioritate, spuse el.

— În China noi n-am disprețuit niciodată banalitatea.

Cea mai mare parte a poeziei noastre este alcătuită din banalități, exprimate cu arta pe care popoarele apusene o rezervă subiectelor mai înalte.

— Și China e socotită a fi sediul înțelepciunii!

— Poate că și este. Totuși, poezia noastră îl mai arată pe poet plângându-se că nu se află aproape de mare, sau de munte, sau de vreun mare oraș. Și faptul să dorești să te afli în alt loc decât unde ești, nu prea este semn de înțelepciune.

— Dar a da urmare dorinței tale și a te duce, este cuminte.

— Până încerci o dezamăgire.

— Ați venit la Hollywood în căutarea unei dezamăgiri?

— Am venit în căutarea unei Persoane Superioare.

Expresia domnișoarei Kuo era mai enigmatică decât oricând. Se putea să fie amuzată de propria ei cercetare.

— Și ce-ați face dacă ați descoperi una? stărui Juan.

— Aș încerca să aflu taina superiorității ei.

— Dar cum ați recunoaște-o?

— Dacă ar îmbina o mare cunoaștere cu o mare fericire, cred că ar fi vrednică de studiat.

— Atunci, vorbiți cu adevărat serios?

— Fără îndoială!

— Dar mai găsiți timp să vă și distrați?

— Distracțiile apar pe parcurs, dar nu constituie un scop.

— Și dacă scopul e foarte îndepărtat…

— Cu atât mai multe distracții culegi pe drum.

— Dacă poți să călătorești în voie.

— Eu nu sunt americană! protestă Kuo Kuo și, întorcându-se ușor spre a vedea cine strigase „Juan!", ba laurul de pe tunica ei își întinse gâtul lung și strălucitor și-și ridică puțin capul de aur, de parcă ar fi fost gata să râdă.

Jill era aceea care venise să-i întrerupă, împreună cu

Genevieve, și să-l întrebe pe Juan unde se ascunsese de atâta timp. Erau amândouă foarte vesele după numeroasele cocteiluri pe care le băuseră și vorbeau în termeni foarte entuziaști despre recepție. Juan le prezentă domnișoarei Kuo, dar această ceremonie nu le stânjeni de loc elocința spumoasă. Se întrerupeau una pe alta și vorbeau o dată, și glasurile le erau atât de asemănătoare, modul lor de gândire atât de înrudit, vocabularul atât de identic, încât părea să fie o singură persoană vorbind cu două limbi. Sporovăiau și trăncăneau cu mare însuflețire, măcăiau și răsuflau cu scurte țâșniri de râs așa încât în timp ce ele flecăreau vesele tot felul de nimicuri, Kuo Kuo se retrase încet și pe nesimțite.

— Vai, dragă, ce recepție fainâ! strigă Jill.

Iar Genevieve îl întrebă pe Juan dacă observase câți dintre musafirii distinși arătau mai bine după ce-și băuseră cocteilurile lor.

— Prințul e amețit bine! spuse ca, și Jill adăugă cu un gest cuprinzător!

— *Toată lumea-i* cherchelită!

Juan se uită în jurul lui și descoperi cu oarecare uimire că în timp ce vorbise cu domnișoara Kuo atmosfera recepției se modificase fundamental. Formalismul și eticheta dispăruseră ca niște înotători slabi într-un flux crescând, și în locul lor se instalaseră chicoteli stridente, bătăi pe umăr, o veselie zgomotoasă și glume dintre cele mai deșănțate. Obrajii erau îmbujorați, și sub fațada rochiilor pariziene și a jachetelor de ceremonie, toți oaspeții erau încălziți și plini de viață. Strigau unii la alții, își făceau pozne hazlii, și râdeau în hohote. Grupuri-grupuri se alcătuiau, fuzionau, se destrămau, se risipeau spre a forma alte grupuri, și în timp ce musafirii

circulau de colo-colo în veșmintele lor colorate sau întunecate, grădina părea o oală imensă la a cărei suprafață în clocot se ridicau bucățele de morcovi, de gulii, de mazăre verde, de ceapă albă, de carne de vacă roșie — și iată acum o băsicuță de aer plesnind, apa învolburându-se și din această frământare clocotitoare țâșnind aburi — apoi mazărea și morcovii și guliile pornindu-și din nou dansul datorită energiei ne abătute a căldurii generoase.

Baronul Schnapp își scosese jacheta și cu un șervet alb pe braț, servea băuturi împreună cu ceilalți chelneri.

Se întorsese în gând la nopțile vesele când lucra la un *brauhaus* din New York și, în timp ce se învârtea cu o tavă pe care se aflau pahare mari cu bere, pe capul lui chel și lucitor licăreau nenumărate picături de sudoare, iar pe obrajii lui grași, încrețiți de gânduri vesele, curgeau mici șiroaie care străluceau în soarele ce asfințea.

Phrync și regizorul ci, domnul Strunk, erau foarte bine dispuși și cu o voce stridentă, ea îl întrebă pe soțul ei:

— Nu-i așa că ai noroc să ai o fată ca mine ca să te ajute să treci peste hopuri? Nu-i așa că ai noroc, puiule?

Nu-ți fac eu viața grozav de plăcută? Pun rămășag pe orice vrei că da!

Dar prințul privea la baronul Schnapp cu o licărire de invidie în ochi și, când un oaspete din apropierea lui strigă nerăbdător după o băutură, el îi aruncă individului uimit: *Komme gleich, mein Herr!* și fugi spre casă cu pași de uriaș. După o clipă se înapoie, cu mânecile suflecate ca și baronul Schnapp și cu un șervet petrecut pe braț, purtând o altă tavă pe care se lăfăiau pahare enorme cu bere.

Le distribui într-o clipă musafirilor, aplecat adânc deasupra tăvii și ștergând ici-colo cu șervetul tăblia unei mese închipuite. *Drei dollar zwanzig,* spuse ol, fluturându-și șervetul, și când un oaspete poznaș zvârli ceva bani pe tavă, strigă: *Danke schön* și, adresându-se altuia: *Komme gleich, mein Herr, komme gleich,* se năpusti înapoi ia casă după o nouă încărcătură.

Spectacolul oferit de gazda lor care-și servea în persoană oaspeții le dădu acestora o însuflețire nouă, îndemnându-i să salute șotia princiară cu o voioșie dezlănțuită și să încurajeze această distracție deopotrivă de hazlie și folositoare prin cereri sporite de băuturi, ceea ce avu drept rezultat consumarea unei cantități prodigioase de berc și aprecierea crescândă a gestului său. Prințul și baronul îi întreceau cu mult pe toți ceilalți chelneri în activitatea lor. Se strecurau ca jucătorii de fotbal, purtându-și tăvile prin mulțime, și se furișau ca niște balerini sub povara strălucitoare a paharelor golite. Paharele pe care le adu ce-au erau pline până la margini și încununate de gulere spumoase de bere, dar nu răsturnau nicio picătură pe drum și arareori se întâmpla să se prelingă puțină spumă.

Prințesa se perpelea de râs de purtarea soțului ci și îl săruta cu entuziasm peste o tavă cu o duzină de pahare goale.

La un moment dat, după o scurtă consfătuire cu prin țul — acesta aplecându-se, ascultând, pufnind în râs și plesnindu-se viguros pe coapse de încântare, iar baronului lucindu-i de sudoare întreg obrazul rumen ca o lună plină — baronul

dispăru câtăva vreme și când se înapoie, nu mai aduse bere, ci un pupitru, un sul de canava și o baghetă. Așeză pupitrul, prinse sulul de el, și când acesta se desfășură, Juan recunoscu seria de chipuri de pe el.

Iată florile, uneltele gospodărești și masa de tâmplărie, care îi inspirase pe Citel, ospătarul cel gras, și pe toți oamenii din *brauhaus* să cânte cu atâta veselie. Dar Citel era acum baron Schnapp, iar corul lui urma să fie alcătuit din protipendada din Hollywood. Juan aștepta nerăbdător.

Baronul își duse mâinile pâlnie la gură și strigă:

— Fiți atenți, fă rog! Fom chinta acum *ein hubsche*

Lied. Se ghiama *Die Schnitzelbank* și eu foi pune la tumneavoastră intrabari și tumneavoastră dați *die Antworte. Zum Beispiel,* eu arat cu paston un trantafir și chint: *Ist das nicht ein" blaue Rose?* Atunci toți împreună tumneavoastră chintați: *Ja, es ist ein blaue Rose* și refren este:

Eine schöne, cine schöne, cine schöne Schnitzelbank?

Prințul, cu părul ciufulit și cu mânecile cămeșii sumese peste niște antebrațe grozav de mușchiuloase, luă un aer grav și adăugă lămurirea:

— Acest cântec este un vechi cântec care se cânta totdeauna la castelul meu din Pretzel-Oppenheim, sâmbătă seara. Căci era cântecul favorit al tatălui meu, prințul Otto și al bunicului meu, prințul Wilhelm, și mie îmi este de asemeni foarte drag. Acuma, prietenul meu, baron Schnapp vă va învăța acest cântec și-mi va face mare plăcere să-l ascult în frumoasa casă a soției mele, prințesa Phryne, așa cum l-am auzit de atâtea ori în vechiul meu *Schloss,* aflat atât de departe de aici.

Fața prințului era foarte solemnă în cursul acestui discurs și, când se sfârși, el își îmbrățișă prietenul cu drag.

Umerii lui largi tremurau de emoție și când se desprinse din îmbrățișare, își ascunse fața în mâini, ca să nu fie văzută de musafiri. Bietul om! gândiră cei mai emotivi dintre aceștia, își amintește gloria dispărută a străvechiului lui castel. Trebuie să fie o grea încercare pentru el!

Pe fața baronului însă nu era nici urmă de tristețe. În lumina roșietică a soarelui care apunea acum repede, cufundându-se în Pacific, obrajii lui străluceau ca rubinul și țeasta golașă iradia o fantastică licărire roz. Nu întâmpină nicio dificultate în a-i face pe oaspeți să cânte. Ei se în grămădiră în jurul lui și vocile li se înălțară într-un cor puternic, ca brațele rotitoare ale unei mori de vânt bătând neostenit acrul împestrițat cu bijuterii. Bărbați a căror meserie era să joace roluri de eroi, de potentați și de clovni; îndrăgostiți romantici ale căror chipuri erau cunoscute în mai toate țările lumii; cowboy care, spre a-și câștiga viața și a-și dobândi o vitejie fictivă, galopau de-a lungul râpelor din munții Sierra Nevada; criminali cu fețe netede și actori cu expresii atât de ticăloase încât ar fi vârât spaima și în locuitorii de pe Insula Dracului; artiști ale căror mijloace de trai atârnau de o înfățișare prosperă sau binevoitoare; femei de o frumusețe răscolitoare; gitane, vestale, sau curtezane deșănțate; patriciene mândre, matroane fudule, aristocratice văduve profesionale sub cu nuni de păr argintiu — cu toții își înălțară acum glasurile în cântecul dirijat de baron. Unele voci erau cam cherchelite și tulburate, altele coapte ca piersica

tocmai căzută din pom, pline de sevă ca trifoiul de august, mai voioase decât glasurile păsărilor, mai slobode decât ale maimuțe lor; fericite ca lăutarii la o horă în sat, glorioase ca flau tele în ajunul Anului Nou; unele își desfășuraseră toate pânzele în vânt; unele erau primăvăratice ca o zi de mai, mai profunde decât colindele de Crăciun; iar altele erau ca marinarii pe uscat, ca mânjii la păscut, sau ca nimfele și satirii în fața altarului lui Dionis. Dar toate se uneau la chemarea baronului. El era Silea, și-și mâna turma încotro voia.

— *Ist das nicht ein golden Ring?* cânta el, cu glas amplu și puternic, iar ei răspundeau tumultuos:

Ja, es ist ein golden Ring
Golden Ring, schönes Ding!
Eine schöne, eine schöne, eine schöne Schnitzelbank!

Hollywoodul și Los Angeles se întindeau sub ei, învăluite în înserarea caldă, și în spatele lor dealurile străluceau ca aurul întunecat sub ultimele raze piezișe ale soare lui care apunea.

Pe măsură ce se lungea, cântecul devenea tot mai complicat. Bagheta baronului sărea de la un chip la altul de pe sul și vocile se topeau în râsete, se ridicau și coborau din nou pe măsură ce-l urmau peste șanțurile și gardurile articulării consoanelor îndărătnice:

Golden Ring, schones ning.
Blaue Rose, redliche Dose.
Heiliges Rudi, warmes Tuch.
Schmutziges Kind, schnurriges Rind.
Eine schöne, eine schöne, eine schöne Schnitzelbank!

Departe de oaspeții săi, prințul de Pretzel-Oppenheim zăcea culcat pe spate în iarbă și se prăpădea de râs. Undeva, prin mulțime, soția sa cânta ca și toți ceilalți din toată inima cântecul care făcuse să răsune de atâtea ori grinzile — mai măiestrit lucrate ea pânza de păianjen și mai frumos împodobite — ale străvechiului său *Schloss* – dar unde se afla oare, Pretzel-Oppenheim? în Styria, Carintia, Boemia, Bavaria, în Tirol sau în Carpați, pe malul Dunării sau al Rinului? urlau oare lupii la lună sub meterezele lui, sau cântau privighetorile pe pajiștile bogate de sub ziduri? Era oare păzit de munteni înalți, sau fete voioase hoinăreau pe ulițele înguste, chemându-și cu glasuri argintii în biții care chefuiau în crame răcoroase și întunecoase? Se făiea el oare cu stindardele bătăliilor, sau cu țărani fericiți care nu cunoscuseră niciodată războiul? Oare inimile supușilor se însuflețeau eu cântece războinice, sau oamenii își încântau auzul cu cântece pastorale? Se sprijinea oare puterea lui pe orășeni voinici și pe meseriași cinstiți, ori pe umerii lăți ai țăranilor și argaților voioși?

— Oricare din aceste ipoteze sau toate la un loc erau deopotrivă de adevărate,

deoarece Pretzel-Oppenheim era așezat în țara minunată a Fanteziei, între munții firavi ai invenției și râul capricios al Născocirii, iar hrisoavele lui de noblețe îi cinsteau numai pe șarlatani prin grația cărora îi înfloreau dinastiile, și locuitorii lui se îngrășau sau slăbeau, deveneau prietenoși sau dușmănoși, regaliști sau re publicani după cum dictau împrejurările. Iar pentru aristocrații lui surghiuniți existau puține locuri mai indicate decât Hollywoodul, el însuși numai pe jumătate real și arareori ceea ce părea să fie; totuși, puțini dintre acești prinți și baroni în surghiun puteau oferi drept răsplată pentru ospitalitate un dar mai frumos ca un imn național închinat unei mosc de tâmplărie.

Prințul Alto se ridică în picioare și stătu drept, în timp ce oaspeții lui cântau alungind cuvintele ultimului refren de rămas-bun:

Eine schöne, eine schöne, eine schöne Schnitzelbank!

VII

Înviorat de recepție și de numărul mare de cocteiluri pe care le băuse în seara aceea, Juan își uită cu ușurință lealitatea sentimentală față de Lalage și le curtă deopotrivă pe Jill și pe Genevieve. Le duse cu mașina într-un luminiș sus pe dealuri, apoi își părăsi locul la volan și se așeză între ele și începu să le îmbrățișeze pe amândouă eu o nepărtinire plină de galanterie. Iar ele, socotind că o jumătate de bărbat e mai bun decât niciunul la jocurile, dragostei, primiră de bunăvoie această afecțiune împărțită pe din două. Dacă o săruta pe Jill prea mult și prea des — întrucât atunci când își putea aminti în beznă care anume din ele era, o prefera pe Jill — Genevieve îl trăgea ușor de mânecă, ea un cățeluș uitat; iar când avea remușcări că o uitase și încerca s-o împace cu o îmbrățișare mai prelungă, Jill îl bătea pe umăr cu degete nerăbdătoare, aducându-i aminte de existența ei. În general, însă, fiecare din ele părea să se mulțumească cu jumătate din atențiile lui și niciuna nu dovedea vreo urmă de gelozie nelalocul ei.

După ce le însoți până acasă, Juan se întoarse la camera lui din casa dentistului și adormi de cum puse capul pe pernă. Câteva ore somnul nu-i fu tulburat de niciun vis statornic, dar apoi, din haosul vag și frământat al sub conștientului, răsări silueta unei fete care nu era nici Jill și nici Genevieve, ci Kuo Kuo. Era îmbrăcată în costumul ei negru care o ascundea toată, cu dragonul de aur care șerpuia pe pieptul tunicii; și din acel hău al visului se ridică o melodie vagă și eluzivă, care părea să emane de la ea, căci alerga săltăreț — cum ar fi alergat pe picioare chinezești împiedicate — în ritmul ei. Dar nu era totuși o muzică chinezească, căci avea sunete de vioară, pe coardele căreia tresălta o delicată secvență de note, în sus și în jos, ba urcând până la o înălțime inaccesibilă, ba coborând în cadență, ca să salte cu pași de spiriduș pe malul dulcelui val curgător al pianului. Și așa cum se în depărta muzica, tot așa se îndepărta și Kuo Kuo, zeflemitoare și eluzivă, mereu aproape și scăpându-i mereu…

Dintr-un colț al creierului său, o voce îi șopti că muzica aceasta era a doua variație a *andantelui* din Sonata Kreutzer și de îndată un alt glas semiconștient

răspunse:

„Firește, Isidor și prietenul acela al lui au cântat-o într-o seară când am fost la el…” În timpul acesta Kuo Kuo dispăru și, în locul ei se ivi doctorul Salvator, suav și impunător, pe o plajă gălbuie linsă de valuri albastre și argintii.

În jur zăceau ca niște foci albe trupurile goale ale adepților lui, plutind alene în voită negândire, amorțiți, nemișcați, abia umani. Unii purtau pe fețele lor expresia uluită a focilor, în timp ce picioarele altora erau lipite formând cozi groase. În depărtare, chiar pe marginea mării, stătea o făptură singuratică, prea îndepărtată ca să poată fi deslușită bine. Dar se vedea că era deosebită de ceilalți; culoarea îi era ca fildeșul sub lună, sau aurie întrevăzută la lumina unor licurici, și alerga cu pași mici chinezești împiedicați — muzica începuse să se audă din nou — pe țărmul mării. Iat-o acum apropiindu-se din ce în ce mai mult, până când deodată, cu absurditatea viselor, ajunse atât de aproape încât Juan nu mai vedea decât un umăr gingaș rotunjit și, după cum prevăzuse, o piele mult mai netedă decât aceea plină de pori a leneșelor foci albe, căci în China natura lucra cu unelte de șlefuit în vremea în care lumea mai nouă nu cunoștea decât săpăliga și tesla.

Dar cu toate că era atât de aproape, Juan nu o putu atinge, și de câte ori întindea mâna spre ea, vioara începea să cânte din nou și, însuflețită de notele ei zglobii, Kuo Kuo fugea printre focile amorțite scăpându-i mereu. Iar acum își purta tunica ca pe o pelerină peste umeri și dragonul se răsucea și înota cu o sprinteneală șerpuitoare.

Trezit de aceste emoții răscolitoare, Juan se simți recunoscător creierului său visător că i-o dăruise pe Kuo Kuo ca tovarășă de somn, oricât de fantomatică și de ne pipăibilă fusese, căci scurta lor convorbire de la recepție îi stârnise interesul și o mai căutase și mai târziu, dar se părea că părăsise serata de timpuriu. Adormi iar cu nădejdea unor noi viziuni, dar restul nopții fu mai pustiu ca un deșert…

Dimineața găsi o scrisoare care-i era adresată de o mână sigură și oarecum cunoscută. Îi fusese re-expediată de către mătușa Rachel din Charleston și scrisul ei frumos și ascuțit contrasta cu literele mari, rotunde, ale adevăratului expeditor. O deschise și află cu oarecare mirare că era scrisă de mătușa lui, Ruth Maitland Motley, pe care și-o amintea de pe vremea când aceasta o vizitase pe mama lui la Mallieu și despre care îi vorbise doamna Dekker.

Fusese dezamăgită și mâhnită că Juan nu-i dăduse niciun semn de viață de când sosise în America, însă aflând de la lady Motley — căreia mătușa Rachel îi scrisese în acest sens — că Juan fusese foarte ocupat să călătorească și să viziteze locurile mai interesante din țară (așa se exprimase lady Motley), era nu numai gata să-l ierte, dar și mai dornică decât oricând să-l vadă și să-l găzduiască în casa ei.

„Mama ta îmi scrie că s-ar putea să fii la Los Angeles”, scria ea, „și cum noi ne aflăm acum la Santa Barbara, suntem aproape vecini, deci nu poți și nu trebuie să-ți mai amâni vizita. Toată lumea e dornică să te vadă, mai ales bunicul tău Lowell, care este și el la noi — dar nu e drept să-l pomenesc numai pe el, căci Marcia și Sylvia vorbesc mereu despre tine și se tot întreabă când o să te revadă — n-au

uitat vizita lor la Mallieu Hall de acum câțiva ani — iar în ce mă privește pe mine, m-ar bucura mult să te am sub acoperișul meu. Așa încât, vino cât mai curând și stai cât vrei, deoarece casa noastră este, sau ar trebui să fie, și a ta. Bunicul tău este de părere că ar trebui să lucrezi la banca noastră și e convins că ai reușit foarte bine acolo. Dar asta e treaba lui, nu a mea. Tot ce mă interesează pe mine este să vii la noi *acum,* iar verișoarele tale sunt de acord cu mine în această privință.

Ce drăguț din partea mătușii Ruth să dovedească atâta bunătate, gândi Juan, cu atât mai mult cu cât el nu răspunsese la o invitație anterioară, tot atât de călduroasă ca și aceasta clin urmă, pe care i-o trimisese pe vremea când se mai afla la Motley. La un moment dat avusese într-adevăr de gând să se ducă să-și vadă rudele americane pe care le cunoscuse la Mallieu — Sylvia și Marcia erau pe atunci fetișcane adorabile — însă soarta îl amăgise pe alte cărări decât acelea ale societății rafinate, și datorită firii lui ce-l tot îndemnase să se intereseze de mediul cel mai apropiat, îi uitase aproape cu desăvârșire. Acum însă se simți cam rușinat de purtarea lui și generozitatea din scrisoarea mătușii Ruth îl îmboldi să-i răspundă de îndată.

Îi era însă atât de neplăăcut să scrie scrisori, încât nu avea niciodată la ei nici hârtie ele scris, nici mărci poștale, iar lipsa acestora ridica o piedică atât de mare, încât hotărî să se ducă curând într-o zi cu mașina la Santa Barbara, răspunzând astfel prin prezență personală. Curând, într-o zi. Nici azi, nici mâine, căci azi mai era de lucru la studiourile Tantamount, iar mâine făgăduise lui Jill și lui Geneviexe să iasă seara cu ele, și în ziua următoare avea să se întâlnească cu câțiva prieteni ai lui Izidor Cohen. Dar curând, foarte curând, o să meargă la Santa Barbara să le viziteze pe aceste rude atât de binevoitoare…

Domnul Strunk hotărâse că nu erau destule secvențe premergătoare în *Potopul.* Revărsarea apelor era, desigur, o catastrofă de toată frumusețea, însă urcușul până la punctul unde o catastrofă devine un dramatism acut era prea lin, iar caracterul lui Noe nu era destul de puternic reliefat spre a destăinui în el pe mântuitorul omenirii. Ca atare, domnul Strunk se hotărâse să jongleze puțin cu Biblia și pregătise o serie de scene în care Noe avea să vorbească cu Dumnezeu într-un tufiș înconjurat de flăcări, să povestească apoi oamenilor această ispravă a sa și, spre a le înfrânge necredința încă adânc înrădăcinată, să urce pe un munte spre a primi acolo din mâinile lui Dumnezeu — prezent într-o furtună cu fulgere și tunete — tablele pe care era săpat Decalogul. Faptul că aceste isprăvi îi aparțineau lui Moise și nu lui Noe nu-l deranja pe domnul Strunk.

„Care-i deosebirea?" întreba el. „Nu e decât o chestie de nume, și în orice caz lumea nu merge la cinema ca să învețe istorie, se duce să se distreze. Și eu știu cum să-i distrez. Cred că o să mai băgăm și un Vițel de Aur".

În felul acesta se mai găsi de lucru pentru figuranți, și Juan își amână vizita la Santa Barbara cu încă o săptămână. În timpul acesta, el încercă zadarnic să afle unde locuia Kuo Kuo. Nimeni nu părea să știe nimic despre ea, așa încât, dezamăgit de nereușita lui, Juan trebui să se mulțumească cu compania lui Jill și a lui Genevieve. Relațiile lui cu cele două fote se schimbaseră treptat, treptat, la

început, imperceptibil. În ciuda micilor deosebiri dintre ele și a greutății pe care o întâmpina adeseori în a le distinge pe una de cealaltă, Juan descoperi în chip hotărâtor că o plăcea pe Jill mai mult decât pe Genevieve. Dar Genevieve începu să bănuiască această preferință și-și folosi toate farmecele ca să-i rețină atenția. Când Jill văzu acea sta, se apucă și ca să-l trateze pe Juan cu o neobișnuită considerație și să-și dezvăluie ispitele în fața privirilor jignite ale Genevievei. Atunci, Genevieve descoperi că o ura pe Jill și spre a-și ascunde în fața lui Juan aceste sentimente — căci știa că o să-l supere — începu să se poarte cu prietena ei cu o excepțională amabilitate. Jill răspunse în chip asemănător, așa încât conversația lor de veni împănată cu „Draga mea" și „Scumpa mea", „Dulceațo" și „Iubito", și-și făcură în mod curent mici daruri reciproce de parfumuri și de batiste. Dar în cursul acestor schimburi afectuoase, Juan descoperi că ochii le erau duri și lucitori, și că ori de câte ori el se purta amabil cu una, cealaltă îl întrerupea și încerca să-i atragă într-un fel atenția.

Răscolite de această vrăjmășie, amândouă se îndrăgostiră lulea de Juan așa încât flirtul lui întâmplător cu una sau cu alta — căci îi era tare neplăcut s-o părăsească de tot pe Genevieve — dobândise o intensitale pasională pe care n-o dorise, dar pe care n-avea inimă s-o descurajeze.

Phryne Fuller continua să le arate la tustrei o deosebită prietenie. Era foarte mândră și fericită de marele succes al recepției ei, care oferise Hollywood ului prilej de sporovăială zile în șir și stârnise la rivalele ei o pizmă atât de nepotolită încât Phryne își vedea de obligațiile ei artistice fredonând într-una și-l copleșea pe prințul Alto sub povara unor daruri din ce în ce mai numeroase. Cu un soț care îi oferea ei un vechi titlu de noblețe, iar — împreună cu șambelanul lui — o distracție atât de regală oaspeților ei, era mai mult clocit probabil că va reuși să-și împlinească ambiția de a deveni amfitrioana cea mai importantă din California de Sud. Această perspectivă era, neîndoios, răscolitoare. Phryne era socotită o mare actriță, cunoscută în lumea întreagă, și bogată cum se cuvenea uneia de felul ei; salariul ei era colosal și primul ei soț (care murise la un an după căsătorie) îi lăsase o avere considerabilă. Dar până acum nu atinsese culmile sociale la care se simțea îndrituită. Primul ei soț, deși bogat, fusese un om cu maniere necioplite și cu prea puține aplecări spre viața mondenă pe care și-o putea oferi. Apoi venise epoca văduviei ei, păzită cu strășnicie spre a cânta în strună unui public exigent, căruia îi plăcea nespus de mult să citească în ziare despre viața ei retrasă în cucernicie. A doua căsnicie fusese scurtă și nefericită, iar după divorț, războiul ei înverșunat împotriva îngrășării o lăsase melancolică și fără niciun chef pentru viața socială. Dar acum orizontul se limpezise, și Phryne simțea că era în puterea ei să realizeze o ascensiune socială de o deosebită amploare. Și, luând timpul de coarne, se hotărâse să-și completeze recepția reușită printr-un mare bal dat în cinstea zilei de naștere a prințului Alto.

Îl întâlni pe Juan, împreună cu Jill și Genevieve, întorcându-se de la o repetiție a slăvirii Vițelului de Aur, și le povesti întreg proiectul ei.

— O să aibă loc duminica viitoare, spuse ea, și trebuie să veniți neapărat. N-aș

putea petrece cum se cuvine dacă eroicii mei salvatori nu s-ar afla de față, ca să fie părtași la bucuria mea. Firește, știu bine că este o invitație cam târzie, dar abia acum am descoperit că duminică este ziua de naștere a prințului, astfel încât poftesc *personal* musafirii — nu toți pe care aș dori pot veni, dar unele din persoanele mai binecunoscute au acceptat — și sper că această lipsă de formalism va face totul mai plăcut și mai familiar, ceea ce este de fapt modul cel mai drăguț de a-ți primi prietenii, nu găsiți?

Această invitație îl sili pe Juan să-și mai amine cu câteva zile vizita la Santa Barbara. Se gândi din nou să-i scrie mătușii lui, dar scria atât de rar scrisori, încât intenția își pierdu imboldul în amânări continui. Nu avusese niciodată o pană elocventă, dar odată, pe când era în primul an la Cambridge, îi scrisese maică-sii o scrisoare lungă și însuflețită, pentru a o descoperi apoi în timpul vacanței de Crăciun într-o carte în care ea o lăsase. O reciti și văzu, spre marea lui dezamăgire, că vechile emoții își pierd prea adesea prospețimea și par să fi avut o înfățișare cu totul nepotrivită, și că însuflețirea închegată în cerneală poate lăsa pe limbă un ușor dezgust. Regretase mult acea exuberanță de simțăminte, arsese scrisoarea și osândise definitiv practica corespondenței.

Și astfel doamna Motley, bunicul Lowell și fermecătoarele verișoare Sylvia și Marcia, precum și o seamă de alte rubedenii care își petreceau vacanța la Santa Barbara, așteptară în van să afle știri de la zăpăcitul lor nepot și verișor… Dar Juan tot avea de gând să-i viziteze cândva, de îndată ce va avea prilejul, și anticipa chiar cu mare bucurie momentul revederii și al participării lui la viața lor îmbelșugată. Între timp însă, era tare prins cu slăvirea Vițelului de Aur al domnului Strunk, cu menținerea relațiilor lui cu Jill și Genevieve, și ajutându-l pe Izidor Cohen să îndure plictiseala vieții, luând parte la repetițiile orchestrei domnului Pumpenstempel, și făcând cunoștință cu „Lumea bună” a Hollywoodului sub minunata aripă oblăduitoare a prințesei Phryne.

Balul dat cu prilejul zilei de naștere a prințului Alto nu fu nici pe departe atât de măreț cum fusese recepția în cinstea doctorului Salvator, dar începu cu mai mult ceremonial și se sfârși — cu toate că Juan nu fu de față spre a-i vedea finalul — cu tot atâta exuberanță. Era o orchestră excelentă și o generoasă aprovizionare cu vinuri, căci Phryne era sincer încredințată că va putea atinge mai repede portul de destinație al ambiției dacă lăsa în urmă o dâră de beție, astfel încât traficantul îi furnizase întreg stocul său. Era un belșug de șampanie, nenumărate sticle de Xeres, îndeajuns vin de Porto, destul vin roșu, o duzină de sticle de Moselle, coniac din abundență și o rezervă copioasă de whisky, de gin și de rom Bacardi.

Drept adaos la toate acestea, baronul Schnapp mai pregătise o băutură cu o aromă incomparabilă și de o tărie uimitoare.

Juan dansă cu tot avântul și bău destul de vârtos… Nu s-ar putea spune că era prea satisfăcut de relațiile lui cu Jill, relații în care se lăsase târât mai degrabă din întâmplare decât în urmărirea unui anume țel. Dar relațiile acestea, acum că ajunseseră să se înnoade, nu mai puteau fi atât de ușor lăsate în starea lor actuală. E drept că unele persoane se mulțumesc vreme îndelungată numai cu jucăriile și

cu rumegușul firav al dragostei, numai cu dueluri cu buzele și cu alte mărunțișuri, dar firea lui Juan, păcătoasă sau nu, Îl îndruma mai degrabă spre ceea ce Donne exprimase astfel:

De nu râvnește-acela ce iubește
Să-și împlinească dragostea trupește.
E ca și cum s-ar îndrepta spre zare
Pe-un vas, doar ca să-i fie rău de mare.

Acum însă Juan, înflăcărat de dans și simțind că prinde puteri din băutura preparată de baron, hotărî să împingă lucrurile la concluzia lor logică. Faptul că aceasta ar fi implicat o ruptură între el și Genevieve era evident, căci prietenia ei pentru Juan și pentru Jill era prea interesată ca ea să fi putut răbda o atare destăinuire a preferințelor lui. Și, cu bunătatea lui înnăscută, Juan nu putea să nu simtă că-i părea rău pentru dezamăgirea pe care avea s-o simtă biata fată. Cu toate acestea, Juan nu săvârși greșeala de a supraaprecia însemnătatea ei, dat fiind că dezamăgirea este cea mai firească și mai obișnuită întâmplare de pe pământ, și fiecare om, asta o știa el bine, trebuie să-și asume pe rând rolul de cauză și de victimă a dezamăgirii… Juan dansa cu Jill. Și Jill al naibii de bine. Era fără discuție o fată frumoasă, și mai era atrăgătoare și prin naivitatea ei. Și Juan își aminti că Jill îi spusese cândva că avea șapte pălării și că-i plăcea teribil să mănânce bomboane în baie. O trăsătură într-adevăr copilărească, fermecătoare. Și lui Juan îi plăcea și flecăreala ei păsărească, ca și felul ei păsăresc de a i se cuibări în brațele lui. În afară de aceasta, în seara aceea Jill arăta cu mult mai frumoasă decât oricând și toate mișcările ei la dans se îngemănau de minune cu ale lui.

Cum noaptea era caldă, se duseră să se plimbe puțin prin grădină. Era tare întuneric, și Jill se prefăcu că se poticnește de un obstacol.

— M-am gândit să merg să petrec câteva zile în Agua Caliente, spuse Juan. Vrei să vii cu mine?

— Numai noi doi? întrebă Jill.

— Firește.

Jill șovăi și apoi, în ciuda naivității ei, exclamă:

— Vrei să spui, ca să ne căsătorim? O, Juan!

Își zvârli brațele în jurul gâtului lui și se agăță decât în culmea fericirii. Juan, care nu se gândise o singură clipă la căsătorie, fu uimit de această interpretare făcută propunerii lui, dar așa cum o cataplasmă fierbinte alină suferința fizică, apropierea lui Jill, căldura trupului ei și felul drăgăstos cum se lipea de el, îi ușură curând lovitura pe care o primise și șterse de pe suprafața conștiinței lui înțepăturile de uimire și de teamă pricinuite de o sugestie atât de nefirească. Se simțea însă atât de bine în îmbrățișarea lui Jill, încât în foarte scurtă vreme sugestia nu-i mai păru nefirească și începu să-și zică: „De ce nu?” la urma urmei, căsătoria nu mai era în America un contract pe viață.

Era lesne să te însori și lesne să te dezînsori. În conformitate cu legea

Hollywood ului ceremonia căsătoriei nu însemna mai mult decât un mijloc de a da respectabilitate unei legături. Nu era menită să pecetluiască cu sigilul veșniciei dragostea dintre un bărbat și o femeie, ei să o înveșmânteze pentru a fi scoasă în lume. Prin faptul că trăiau atât de mult sub privirile publicului, actrițele și actorii mai, bine cunoscuți erau siliți să păstreze o aparentă cumpătare în purtările lor, așa încât, cu ajutorul tribunalelor de divorț, își legalizau intrigile amoroase, le sfințeau cu ajutorul bisericii și, în mijlocul aplauzelor populare, le numeau căsătorii. Aceasta era tradiția americană, gândi Juan, și întrucât trăia în America, era mai bine să se conformeze obiceiurilor acestei țări. În afară de aceasta, nu mai fusese căsătorit niciodată înainte, și o experiență nouă nu era chiar de lepădat.

— Asta vrei să spui, nu-i așa? spuse Jill temătoare.

— Da, răspunse Juan, și o sărută. Dar nu vorbi nimic despre asta pentru moment, adăugă el.

Și Jill aflată în toane romantice, se învoi să păstreze taina.

După puțin timp se înapoiară în casă, Juan mai bău din băutura baronului și dansară din nou. Apoi bău pentru sfârșitul burlăciei și perspectiva lunii de miere. Prințul i se alătură, și băură în cinstea prieteniei. Sosi și baronul Schnapp, cu fața lui mare și roșie șiroind de sudoare, și închinară pentru băutura lui divină. Juan se simți cuprins de veselia vitejească a celui care și-a asumat o sarcină riscantă și inutilă. Mănâncă, bea și petrece, gândi el, căci mâine mă însor. Vorbi zgomotos și făcu șotii care stârniră râsete măgulitoare la ceilalți. Orchestra cânta de zor, și o zări pe Genevieve stând o clipă singură… Biata Genevieve. Va dansa cu ea pentru ultima oară în această noapte de rămas bun.

Dansară. Apoi dansă iar cu Jill și, apropiindu-se prințul, o părăsi încă o dată spre a o relua pe Genevieve. Apoi iarăși la Jill și, fiind de data asta înlocuit de domnul Strunk, încă odată cu Genevieve. Pe urmă înapoi la Jill, și iar la Genevieve. Muzica părea să cânte din ce în ce mai tare. Umplea aerul, ca niște cărămizi galbene imense trântite una peste alta, potrivite la locul lor cu o mistrie mare de alamă. Vocile oaspeților, ca mortarul, umpleau golurile dintre ele și erau cu toții înconjurați de un zid de nepătruns înăuntrul căruia patruzeci de siluete identice se învârteau întruna.

— Hai să mai bem ceva, spuse Juan.

Cam douăzeci de persoane stăteau în jurul barului, zgomotoși și bine dispuși, cu baronul Schnapp în mijlocul lor.

Îl întâmpină pe Juan cu zeflemele lăudăroase în manieră nemțească, iar băutorii mucaliți, cu spiritul redeșteptat, adăugară glume, șotii și vorbe de duh care se întorceau apoi asupra născocitorului lor. Era foarte cald. Gheața suna cu clinchet în pahare, răcorea buzele și apoi se topea. Curând i se păru lui Juan că nimic nu putea fi mai plăcut ca aerul

— Proaspăt, și luându-și partenera cu el — venind din lumina vie a sălii de bal întunericul îi orbi — se poticniră peste peluză până găsiră o bancă. Cu un suspin de ușurare luară loc.

— E mai bine așa, nu? spuse Juan la largul lui.

— Și încă cum! răspunse ea Vai, ce cald mai era în casă. Dar e un bal grozav, nu-i așa? N-am cunoscut niciodată pe nimeni care să știe să organizeze o serată ca Phryne.

Juan asculta absent sporovăială ei atât de naturală. Se obișnuise cu turuiala ei vioaie și superficială, comentariile-i naive, și ele îl linișteau după larma din sala de bal. O auzi spunând: „i-am spus că ar trebui să fie mărinimos în chestia asta", și cu toate că n-avea habar despre cine vorbea, îi plăcu credința ei naivă în altruismul oamenilor.

Ea luneca de la un subiect la altul, și apoi observă: „În orice caz, nu erau de nuanțele acelea". Interesul ei față de îmbrăcăminte părea tot atât de drăguț și de firesc ca acela al unei păsări care-și curăță penele. Apoi, sărind fără motiv la conversația nedeslușită a cuiva: „Eu nu mă pricep destul în politică ca să mă încumet să discut", spuse ea.

Iar o clipă mai târziu: „Pur și simplu, ador tot ce e alb, vulpile argintii, nalba de mare, și batistele alea mari ale tale". Juan asculta distrat, amuzat de pofta cu care ciugulea ea din viață. Îi dădea zor mereu, găsind interes în tot ce văzuse sau auzise, până când Juan îi luă o mână și întrebă:

— Unde vrei să mergem în voiaj de nuntă — la Agua Caliente, sau la Palm Springs?

Auzi un mic suspin de uimire, urmat de o clipă de tăcere.

— O, Juan, vorbești cu adevărat serios? întrebă ea cu o mișcare impulsivă, își afundă obrazul în umărul lui și-l cuprinse cu brațele după gât. Mireasma plăcută și cunoscută a părului ei desfătă nările lui Juan.

— Bineînțeles că da, spuse el. Eu nu-mi iau înapoi cuvântul.

O strânse mai bine în brațe, își întinse picioarele în voia lor și se rezemă de speteaza băncii. Urmă o lungă tăcere, și Juan simți că ațipește.

Cu un efort se trezi — nu se făcea să adormi în grădina prințesei, și mai erau și câteva fete cu care voia să danseze — și se pregăti să se înapoieze în sala de bal.

— Agua Caliente, Palm Springs, lacul Tahoe — o să mergem oriunde vrei tu, spuse el mărinimos și-și deschise brațele.

— Mi-e totuna unde-o fi, atâta timp cât sunt cu tine. O, sunt atât de fericită! N-am crezut niciodată că o să mă ceri în căsătorie. Credeam…

— Eu mă hotărăsc foarte repede, o întrerupse Juan.

O dată ce se hotărâse să încerce experiența matrimonială, era mulțumit cu hotărârea lui și nu dorea să mai discute motivele sale. Și era și timpul să se întoarcă la bal.

— Hai să intrăm în casă să dansăm, nu vrei?

Trecură din nou peste peluză. Întunericul era străpuns aici de lumina care răbufnea pe ușa deschisă și, cât se mai aflară în beznă, înainte de a păși în lumină, Juan se mai lăsă sărutat o dată. De cum li se dezlipiră buzele, logodnica lui ieși la lumină și, spre groaza lui Juan, văzu că nu era Jill, ci Genevieve.

VIII

Juan plecă de la serată sub pretextul — nu lipsit de un sâmbure de adevăr — unei subite sfârșeli. Își păstrare firea îndeajuns ca s-o facă pe Genevieve să făgăduiască că va ține secretă logodna lor, o rugă să-i spună lui Jill că nu se simțise bine, iar apoi o șterse.

Petrec u o noapte neliniștită, iar a doua zi se simți și mai nefericit. Era într-o luni, când arareori se întâmplă ca figuranții să aibă de lucru la studiourile Tantamount. Juan rămase să-i trândăvească acasă, gândindu-se la situația penibilă în care se afla. Cu cât se gândea mai mult, cu atât i se părea mai penibilă. Se făcuse de râs, în același timp, le jignise foarte tare atât pe Jill cât și pe Genevieve. Indiscutabil, cea mai greu lovită era Genevieve, însă când va descoperi Jill ceea ce se întâmplase, va fi dureros rănită în mândria ei la gândul că putea fi confundată cu alta.

Amândouă fetele se făleau cu personalitatea lor, precum o făcea, de altfel, toată lumea la Hollywood. Nu era numai dorința firească de individualizare care-i îndemna să-și apere oul, dar obiceiul național de a face reclamă popularizase în așa măsură această virtute vagă și ambiguă a personalității, încât orice vânzător de prăvălie și orice spălător de vase trebuia să-și revendice una, iar pentru o actriță era un lucru esențial… Personalitatea rentează !” afirmau reclamele, și ofereau broșuri care-i învățau pe toți cei lipsiți de personalitate cum să-și dobândească una fără întârziere. O personalitate era tot atât de necesară pentru considerația de sine ca un certificat de naștere, iar o personalitate bine cultivată însemna asigurarea reușitei într-o democrație unde majoritatea articolelor sunt standardizate și unde simpla indicație că un obiect este „deosebite înseamnă o reclamă.

Ca atare, o personalitate pe care nu ți-o poți aminti în beznă e o personalitate minoră și nici nu-și merită numele. Juan se temu deci să-i ofere lui Jill un motiv atât de greu de înghițit al infidelității lui. Ar fi supărată pe el, firește, fiindcă o sărutase pe Genevieve fiind logodit cu ea, dar ar fi rănită de moarte la gândul că el nici nu-și dăduse seama că nu era ea. Aceasta era o jignire intolerabilă. Și lucrul acosta era deopotrivă de adevărat față de Genevieve, a cărei personalitate nu izbutise să lumineze bezna. Amândouă ar fi fost rănite în chiar locul unde mândria le era mai simțitoare, iar lui Genevieve va mai trebui să-i mărturisească că nici nu dorea și nici nu avusese de gând s-o ceară în căsătorie…

Rostiseră același fel de cuvinte în exact același fel și cu voce identică. Mireasma lor dulce fusese aceeași — pudra, parfumul și loțiunea de păr se supuseseră îmbrățișări lor lui cu aceeași plăcere și voie bună. Brațele și trupurile le erau formate din același tipar, și îmbrăcate după aceeași modă. Felul lor de a fi fusese dobândit sub imperiul acelorași împrejurări, iar atitudinea lor față de viață era dominată de aceleași concepții comune. *Erau* la fel, și Juan socoti că eroarea lui putea fi scuzată, chiar fără a mai invoca băutura baronului Schnapp. Dar a pleda în sensul unei justificări sau chiar al unor circumstanțe atenuante ar fi fost o apărare prea brutală, așa încât trebuia exclusă de la bun început. Genevieve și Jill ar fi fost mult

mai puțin jignite dacă el s-ar preface că le minţise pe amândouă și că propunerile sale fuseseră o voită înșelăciune, deoarece în acest caz el ar fi fost mișelul și pe mișelia lui ar cădea toată vina, iar nu pe lipsa lor de personalitate.

Și totuși, nu-i prea venea să facă cu seninătate o atare mărturisire. Cum ar putea formula o explicație care, redusă la cea mai simplă semnificație a ei, însemna că le jucase o festă, a cărei lipsă de umor era egalată numai de lipsa de omenie? Și nici perspectiva de a continua înșelăciunea până când o vor descoperi singure nu era cu nimic mai surâzătoare, căci atunci ar fi dat în vileag nu numai ca ademenitor lipsit de inimă și stângaci, dar și ca pretendent la bigamie. Escrocul sentimental, scandalosul seducător de femei de pe vremea străмoșilor, dispăruse odată cu ultima birjă, iar bigamia era — pentru toată lumea în afară de marinari — calea spre pat a săracului cu duhul.

Dar dacă voia să cruțe amorul propriu al bietelor fete, trebuia fie să-și mărturisească o mișelie fictivă, fie să comită o mișelie reală. Era o perspectivă respingătoare.

În timpul acestor gânduri mohorâte Juan fu chemat de două ori la telefon, mai întâi de Jill și apoi de Genevieve, care voiau să afle cum se simte. Le încredință pe amândouă că se simțea mai binișor, rugându-le însă să fie lăsat singur până la completa lui întremare. Fiecare din ele îi mărturisi cât de fericită era, și amândurora le spuse, simțindu-se un adevărat trădător, cât de bucuros era să le știe fericite.

Se simți mai ușurat odată cu venirea serii, căci ora zi de repetiție pentru orchestra domnului Pumpenstempel și se va simți în mai multă siguranță la Pasadena decât în camera lui, deoarece se prea putea ca atât Jill cât și Genevieve să aibă ideea de a veni să-l vadă, în ciuda rugă minții lui de a fi lăsat singur. Iar printre membrii orchestrei va da peste oameni mai nefericiți decât el, oameni ale căror necazuri ar putea fi, prin comparație, o alinare a necazului lui.

Casa domnului Pumpenstempel, de obicei cufundată în întuneric, era scăldata în lumină, cu toate ferestrele luminate când sosi Juan. Intrarea casei era strălucitoare și ușa sta larg deschisă. Juan pătrunse înăuntru întrebându-se ce anume se întâmplase. Foarte curând află.

În sala de concert îl găsi pe Nikitin stând de vorbă cu un grup de necunoscuți. Erau zece sau doisprezece și, printre ei, unul vorbea mai tare decât ceilalți și părea să aibă o oarecare autoritate. Era un bărbat înalt și voinic, a cărui duritate originală fusese oarecum îmblânzită și rotunjită de un trai bun. Avea niște sprâncene enorme și stufoase și ochii albaștri mânioși și-l întrecea pe Nikitin în înălțime cu o jumătate de cap. Prin alte unghere ale sălii se aflau treizeci sau patruzeci de persoane, aparent musa firi de mai măruntă însemnătate, iar jumătate din orchestră sta îngrămădită, ca o turmă de oi înspăimântate, pe estradă. Catastrofa pe care o destăinuiau toate aceste lucruri era atât de mare, încât necazurile personale ale lui Juan fură alungate pe loc, și el rămase câteva minute zgâindu-se la cotropitori cu simțăminte asemănătoare cu cele pe care le avusese Macbeth când copacii din Dunsinane porni seră peste câmp.

Nikitin, spre mirarea lui Juan, nu se arătă de loc stânjenit înfruntându-l pe

patronul său. Când sosise și-l găsise pe domnul Pumpenstempel așteptându-l, fusese cuprins de nu tremur și-și simțise genunchii moi. Creierul i se golise aproape de sânge și bietul Nikitin se holbă, cu fața albă ca un cearșaf, la omul pe care, din toți oamenii de pe pământ, ar fi dorit cel mai puțin să-l vadă. Dar domnul Pumpenstempel era prea ocupat cu lămurirea sosirii sale neașteptate, ca să ia în seamă stânjenirea lui Nikitin.

— Am făcut o vizită unor prieteni din Kingston, Ja maica, spuse el, iar soției mele i-a venit cheful să vadă canalul Panamá. Eu însumi nu simțeam nicio dorință în această privință, dar cum ea spunea: „La ce folos că cum peri un yacht dacă nu vrei să călătorești și să vezi ce-i de văzut?" Și nu încape vorbă că mi-am cumpărat un yacht al naibii de frumos. Trebuie să vii să-l vezi. În fine, cum toată lumea era de acord (eram destul de mulți la bord), am trecut prin canal și am luat-o spre nord, ca să vedem cum arată Costa Rica și Nicaragua. Am interese comerciale în America Centrală. Apoi domnișoara Comber s-a gândit că ar fi interesant să vizităm México City așa că am debarcat la Acapulco și am stat acolo câteva zile, vizitând și México City. Și după aceea nu prea știam ce să facem, până ce bătrânul Bostock — e unchiul soției mele — a spus că se pot pescui somoni grozavi lângă insula Vancouver și am hotărât să navigam spre nord, cu toate că e: o bucată bună de drum de la Acapulco la Vancouver. Dar îi intrase în cap soției mele să meargă la pescuit. Apoi, întrucât tot treceam pe aici, m-am gândit că ar fi drăguț să ne oprim să vedem bătrânul nostru cămin. Am sosit numai din întâmplare în chiar ziua voastră de repetiții, dar acum că suntem aici, cred că ar fi bine să ne cântați ceva. Ce zici, draga mea?

Hotărât lucru, doamna Pumpenstempel dorea să asculte puțină muzică, iar ceilalți musafiri de pe yacht spuseseră că erau niște oameni norocoși, dacă vor putea asculta o orchestră atât de vestită.

— Dumneata ce spui, Nikitin? întrebă domnul Pumpenstempel. Sunt gata băieții să dovedească ce știu?

— De îndată ce vor fi cu toții aici, vor fi gata, spuse Nikitin cu un aer cam în doi peri. (în timpul cât vorbise domnul Pumpenstempel, își mai venise în fire și hotărâse că, dacă nu se va produce o minune, va trebui să accepte cu filosofie înfrângerea. Norocul pe care-l avusese până acum nu putea să țină la nesfârșit și el pusese destui bani deoparte ca să fie scutit de a munci încă mult timp.) Dar, *che sarà, sarà.* Voi avea bărbăția unui fatalist, hotărî el și rosti iute o rugăciune, doar, doar se va face o minune.

— Splendid! spuse domnul Pumpenstempel. Ce-ar fi să bem o sticlă de șampanie în timp ce doamna Pumpenstempel telefonează câtorva vecini să vină să asculte concertul? Mi se pare cam egoist să păstrăm o muzică atât de bună numai pentru noi și sunt o mulțime de oameni în împrejurimi care sunt nebuni după… dă-o naibii, nu-mi pot aminti niciodată numele acelor venetici, toți compozitorii ăia faini, vreau să spun.

Nikitin se simți mult mai bine bând șampanie, iar după trei pahare, era aproape sigur că avea să se petreacă o minune. Între timp, membrii orchestrei sosiseră în

grupuri de doi sau trei, și Nikitin făcu tot ce putu pentru ca domnul Pumpenstempel să nu dea prea îndeaproape ochii cu ei. Arătau mai deocheați ca niciodată, speriați de musafirii neașteptați, i se adunaseră într-un grup conspirativ în fundul estradei. Hainele le erau ponosite, iar ei păreau niște arătări cu priviri tulburi, murdari, plini de negi, târșindu-și picioarele, cu obrazul scofâlcit, sau pântecoși. Lui Nikitin îi era tare rușine de ei. Dar Dumnezeu e bun, și ar putea totuși să-i facă să cânte printr-o minune tot atât de excelent ca orchestra lui originală, gândi el. Sosi și Izidor Cohen — el era unul din cei câțiva muzicanți pricepuți. Te puteai bizui pe Izidor să facă așa cum era mai bine! Dar în urma lui sosi harfistul care semăna cu Irod, tovarășul lui cel chicotitor, un cântăreț la piculină care-și avea locul mai potrivit într-un spital de pușcărie, și trei violoniști, galbeni ca ceara, vagabonzi uscățivi și măcinați de stupefinante. În ciuda urâțeniei lor, îi fuseseră de mare folos lui Nikitin, căci nu le plătea aproape nimic, în vreme ce pe statele de plată figurau cu lefuri frumoase. În fine, trebuie să primim lucrurile cum vin, hotărî el, și să înfruntăm cu bărbăție catastrofa! mai sorbi puțină șampanie. Nu e nevoie să deznădăjduim încă, gândi el, se mai pot întâmpla lucruri neprevăzute.

Când sosi Juan, îl chemă și, cu un aer de senior, îl recomandă soților Pumpenstempol.

— Domnul Juan Motley, violonistul englez. Domnul Motley este nou-venit în orchestra noastră și am avut mare noroc să putem pune mâna pe el.

Noroc că am pe cineva pe care-l pot prezenta, voia să spună el, văzând că Juan făcuse o impresie favorabilă asupra soților Pumpenstempol. Amândoi remarcaseră oare cum aspectul ciudat al celorlalți instrumentiști și Nikitin se simți foarte ușurat când îi văzu discutând cu Juan. Îl întrebară în care orchestră cântase înainte, și Juan o scoase la capăt înșirând o sumedenie de nume celebre. Dar în timp ce revendica legături profesionale cu sir Henry Wood, cu Coates, cu Toscanini și cu Stokovski, se întreba cum naiba o să se descurce Nikitin în ananghia în care se afla.

— Ei bine, ce-o să ascultăm? întrebă domnul Pumpenstempel, când se adună toată orchestra și sosiră și destui invitați. Cu ce ne delectezi, Nikitin?

— Orice vreți dumneavoastră, răspunse Nikitin. Mie mi-e totuna.

— Băieții sunt în formă, da? Bine, ia spuneți careva ce doriți să ascultați. Am o orchestră grozavă. Nu sunt chiar chipeși, dar Nikitin îmi spune că-și cunosc bine meseria. Așa că spuneți voi ce doriți.

Invitații de pe yacht își stoarseră creierii ca să-și amintească numele vreunei compoziții muzicale, iar musafirii din împrejurimi răspunseră cu o seamă de propuneri variate.

— Pe rând, pe rând! spuse domnul Pumpenstempel cordial. Ei, care e prima propunere?

Domnișoara Comber folosi prilejul. Era o femeie cu un aer flămând, cu ochii și dinții mari, și privise la Juan cu vădită admirație.

— Cred că ar trebui să ascultăm Don *Juan* de Strauss, în cinstea noului membru al orchestrei, spuse ea, aruncând priviri galeșe spre obiectul laudei ei.

Juan se înclină țeapăn și Nikitin ridică din umeri.

— Cum doriți, spuse el, mie mi-e tot una.

— Bravo băiete! spuse domnul Pumpenstempel bătându-l pe umăr. Atunci, o să începem cu Don *Juan.*

Și tot cu el o să sfârșim", gândi Juan, însoțindu-l pe Nikitin la bibliotecă în căutarea partiturii.

— Ce ne facem? întrebă Juan. Nu-l putem cânta, și știi foarte bine că nu putem.

— Pumpenstempel habar n-are de muzică, spuse Ni kitin cu nerăbdare. N-o să știe dacă-l cântați bine sau nu.

— Dar alții vor ști.

— Poate c-o să se întâmple ceva până atunci. S-ar putea să ia casa foc, sau să vină un cutremur. Nu se știe niciodată. Sunt uneori cutremure pe-aici, și poate că va fi unul chiar în seara asta.

Nikitin refuză să mai țină seama de alte obiecții.

Biblioteca era în mare dezordine și îi trebui timp ca să găsească partiturile la *Don Juan.* Gâfâia și sufla în timp ce căuta prin rafturi și scruta teancurile de partituri.

În sfârșit, găsi ce căuta și încărcându-l pe Juan cu un maldăr de exemplare, îi spuse să le împartă. Din nefericire, printre ele se strecuraseră și partiturile pentru corni și alămuri ale uverturii la *Olandezul zburător,* ceea ce îi scăpă lui Juan.

Orchestra luă loc cu un târșâit chinuitor de scaune. Cei mai mulți din orchestranți erau înspăimântați, și singura lor mângâiere era faptul că Nikitin era cel care va trebui să ia asupră-și întreaga vină pentru tot ce se va întâmpla.

Cei care știau cum să procedeze își acordară instrumentele, iar cei care nu știau își șterseră pe ascuns mâinile asudate de pantaloni și se holbară cu uimire la partiturile deschise în fața lor.

Juan se așeză lângă Izidor, printre primele viori, și ovreiașul, cu ochii măriți în nervoasă așteptare, mormăi:

— O să fie cam albastru. Cred c-o să fie al dracului de albastru. Ai să vezi!

În preajma lor, un muzicant sughița de zăpăceală, iar flautistul care semăna cu Filip al IV-lea al Spaniei nu-și putea stăpâni clănțănitul dinților. Harfistul care arăta ca Irod ședea încruntat și neclintit, dar tovarășul lui, înspăimântat de poziția în partea dreaptă din față a estradei, abia reușea să-și rețină lacrimile. Concert-maistrul, un instrumentist destoinic, împovărat de o familie prea numeroasă, privea cu neascunsă consternare la Nikitin, care înainta încet spre partea din față a estradei, se înclina la aplauzele politicoase, și se întoarse spre orchestră.

Cu ochii închiși, Nikitin murmura o rugăciune, vrând să vină un cutremur. Un cutremur de mari proporții, și imediat. Dar nu veni niciunul. Nikitin gemu, și apoi se îndreptă din mijloc. Dacă Dumnezeu își refuza minunile, trebuie să fie fatalist și să înfrunte soarta cu bărbăție. Se gândi la banii pe care-i avea la bancă — patruzeci de mii de dolari — și bătând de două ori în pupitru cu bagheta, își ridică brațele cu un gest poruncitor.

Oamenii nenorociți din fața lui își așezară instrumentele, întrebându-se încă dacă trebuiau să cânte în adevăr.

Cu ochi încrezători, își pironiră privirile asupra baghetei amenințătoare…

Bagheta coborî.

Deodată coardele — în sfârșit acelea din ele care știau să cânte — atacară tema de deschidere din Don *Juan,* iar alămurile — băieții aceia rococo, mustăcioși, pântecoși, plini de negi — trâmbițară puternicul acord de introducere al uverturii la *Olandezul zburător.*

Nikitin se clătină ca și cum ar fi fost împușcat și fu cât pe-aci să cadă jos de pe podium. Cu câteva clătinături stridente și grohăituri muribunde, zgomotul pieri, iar din spate se auziră chicotele și vocea mânioasă a domnului Pumpenstempel care întreba: Ce naiba s-a întâmplat?

Deși puternic zguduit, Nikitin ignoră această întrerupere și, aplecându-se în față cu o privire de o ferocitate de necrezut, șuieră către alămuri: „Tăceți din gură, tâmpiților!" Era prea agitat să ghicească ce se întâmplase și credea că vacarmul misterios era o nouă lovitură a sorții.

Apoi o luă iarăși de la capăt și, în timp ce alămurile păstrau o tăcere năucită — căci partiturile din față cereau în mod clar intervenția lor — ceilalți atacară din nou *Don Juan.* Muzica suna jalnic, deoarece jumătate din ei cântau în contratimp, iar aceia dintre ei care nu știau să cânte de loc imitau mișcările tovarășilor lor, atingând uneori involuntar eu un are neștiutor câte o coardă scârțâitoare. Cu toate acestea, se puteau recunoaște vag cele trei teme.

Dar împletitura în contrapunct care urma era peste puterile unei atari adunături și, în timp ce Nikitin asculta scârțâiturile își dădu seama că nici pe domnul Pumpenstempel nu-l va putea înșela, iar un cutremur n-ar mai putea face nimic acum decât să șteargă amintirea acestei infamii. Auzea și râsetele și protestele spectatorilor, dar neputându-și aduna curajul ca să-l înfrunte pe patronul său și să-i mărturisească înșelătoria, continuă să dirijeze mai departe…

Acum era momentul când trebuiau să intre cornii. Aceasta însemna zgomot și mai mare. Poate că larma va reuși să acopere găurile înfiorătoare din această țesătură zdrențuită de sunete. Nikitin aruncă o privire ucigătoare cornilor, și din buze le porunci să se pregătească. Aceștia erau tâmpiții care-i mai încurcaseră planurile. Văzându-l că se strâmbă la ei, buimăciți de greșeala lor inițială, și cu totul zăpăciți acum, alămurile se priveau și mormăiau: Noi? Dumnezeu știe despre ce e vorba. Dar se uită la noi".

Obrajii stacojii le erau palizi și mustățile pleoștite, dar — ascultători — își priviră partiturile și, trecându-și cu limba peste buzele uscate se pregătiră de atac…

Bagheta lui Nikitin îi amenință încă o dată și fanfara de deschidere a Uverturii la *Olandezul Zburător* înecă toate celelalte instrumente în larma ei de alămuri.

Brațele lui Nikitin se prăbușiră neputincioase. O clipă crezu că mila lui Dumnezeu se materializase sub formă de cutremur, dar apoi se recunoscu înfrânt. Ascultă sunetul îngrozitor al trompetistului, suflat în vântul disprețuitor, în timp ce vasul fantomatic juca în furtună și se cutre mura în fața osândei. Toate celelalte instrumente tăcuseră, dar cornii neîmblânziți suflau de zor.

Domnul Pumpenstempel sări în picioare și zbieră:

— Încetați cu larma asta infernală!

Cornii tremurară în tăcere, dar speriat de ivirea chipului congestionat și a ochilor albaștri ai domnului Pumpenstempel, tovarășul lui Irod, căutându-și un reazem, se agăță de coardele harfei sale, scoțând din ele un clinchet batjocoritor și nepotrivit, care îl înspăimântă și mai mult pe harfist încât îl podidiră lacrimile.

În timp ce acesta plângea, domnul Pumpenstempel se urcă furios pe estradă și-l amenință pe Nikitin cu pumnul.

Spectatorii încetară cu râsetele ca să asculte.

— Oare adunătura asta de neisprăviți o numiți orchestră? tună el. Ești un pungaș, domnule! Un escroc blestemat, un șarlatan, și un vagabond! Dumnezeule, ai să mi-o plătești că ți-ai bătut joc de mine și de invitații mei ! Pe Dumnezeul meu că ai să mi-o plătești! Ai crezut că mă poți duce, ai? Vă bag pe toți la pușcărie, pe tine. Și orchestra ta grozavă, pentru uneltire, înșelăciune, delapidare de fonduri și pungășie ordinară!

Domnul Pumpenstempel bătea din picioare de mânie, în timp ce spectatorii își părăseau locurile și se adunau nervoși la picioarele estradei, ca să-l îmbărbăteze. Nikitin dădu trist din cap și, la vederea bărbuței lui roșcate care se legăna, milionarul se înfurie și, prinzându-i barba cu o mână, strângând pumnul celălalt, îl lovi cu putere în nas. Nikitin țipă de durere și ar fi căzut dacă nu-l reținea domnul Pumpenstempel de barbă.

Dintre toți muzicanții, singur Juan căută să intervină când milionarul se pregăti să-i dea o nouă lovitură lui Nikitin. Tromurând de frică, ceilalți orchestranți stăteau nemișcați, dar Juan sări înainte și încercă să-l tragă la o parte pe Nikitin. Domnul Pumpenstempel îi trase o lovi tură puternică cu dosul mâinii, care îl trimise pe Juan zburând peste violonceliști. Încă de la intrarea zgomotoasă și intempestivă a alămurilor, el își stăpânâse cu greu râsul și sărise la luptă atât pentru a-și găsi o ușurare în acțiune, cât și pentru a-l apăra pe Nikitin, într-un hazliu imbold de lovește-mă-ca-să-te-lovesc. Când se prăbuși într-un talmeș-balmeș de scaune, violonceliști și partituri, se însufleți și mai mult și căutând în jur o armă potrivită… găsi în spatele lui un contrabas. Îl prinse cu amândouă mâinile și, învârtindu-l deasupra capului, fugi înainte și-l sparse de creștetul domnului Pumpenstempel. Cutia tună ca o tobă și explodă ca o împușcătură de tun, înghițind țeasta milionarului în scorbura-i uriașă. O voce înspăimântată mugi din pântecul ei răsunător și, clătinându-se într-o parte și-n alta, domnul Pumpenstempel, cu contrabasul în cap, căzu peste marginea estradei în brațele prietenilor săi.

Ca o turmă de oi înspăimântată, orchestra rupse rândurile și părăsi în fugă estrada pe treptele aflate în cele două părți, lăsând în urmă un morman de partituri zburătoare și de pupitre răsturnate. Nikitin se afla în capul puhoiului, gâfâind, suflând și dând din coate. Spectatorii schițară o vagă împotrivire, dar animați de o voință colectivă de scă pare, muzicanții erau de neînvins. Uimit o clipă de prăpădul pe care-l dezlănțuise, Juan își reveni la timp spre a se putea alătura debandadei.

Afară, în întuneric, zări în fața lui și în lături siluete negre de oameni, alergând orbește din fața mâniei pe care o stârniseră. Juan mai auzea încă tumultul ei,

dominat de țipetele domnului Pumpenstempel. Siluetele în galop îl întrecură. Râdea cu hohote atât de mari, încât nu putea să alerge și curând rămase singur. Râdea atât de mult încât începu să-l doară burta, cu râsetul acela care îi umflă uneori pe copiii mici sau pe un sălbatic în fața spectacolului dezlănțuit al farsei în plină libertate. Noaptea cra întunecoasă și nu era nimeni pe străzile mărginite de arbori.

Cerul era rotund ca băsica unui bufon. Nu era nici pic de înțelepciune în stele, iar gravitația lumii era o simplă po pică legănându-se pe gheață. Atinge-o, și se va rostogoli!

Dă-i brânci solemnității ca să vezi poalele nebuniei, sau apucă prefăcătoria de călcâi și vei vedea batjocura țâșnind pe scenă, ca diavolul în vechile piese de teatru…

— O, Doamne, ce nestatornic lucru este cumpătarea! gândi Juan, silindu-se să judece la rece ce se petrecuse.

IX

Abia după ce ajunse acasă și se culcă, se produse reacția, și atunci Juan își dădu seama că săvârșise o agresiune asupra unui milionar. Tradusă în text de lege, pozna lui era o infracțiune, și asta nu era motiv de haz, după cum nu era motiv de haz nici orchestra frauduloasă a lui Nikitin. Juan se ridică în pat în capul oaselor și se holbă la întuneric, care nu mai era acum noaptea vastă și jovială dinainte, ci o beznă făcută de mâna omului și măsurata de pereți convenționali. În acest cadru restrâns îl copleși gândul tuturor necazurilor sale. Își aminti de Jill și de Genevieve, și cu un geamăt adânc își dădu seama că una din pricinile veseliei lui fusese însăși ușurarea pe care o simțise uitând de ele, după ce le cărase o zi întreagă povara. Râsul era un lucru mai găunos și mai temător decât bănuise, iar rațiunea, chiar după ce i-ai făcut vânt pe fereastră, se întoarce pe ușă ca un câine hoinar. Râsul n-ar putea s-o mulțumească pe Jill, nici s-o împace pe Genevieve, și nici să-l apere pe Juan de reacția domnului Pumpenstempel față de agresiunea a cărei victimă fusese.

În ochii tuturor acestora, râsul n-ar face decât să-i agraveze numeroasele infracțiuni.

Ca orice om cinstit care, însuflețit de vin, i-a făcut curte năstrușniciei și, împreună cu ea, s-a simțit timp de câteva ore înșelătoare mai fericit ca niciodată în viață, dar care se trezește dimineața ca să și-o amintească, eu blesteme și adânci păreri de rău pe această curtezană, de oarece veselele bufonerii pe care le-a împărțit cu ea apar acum, în lumina rece și cenușie a dimineții, numai triste și rușinoase — Juan își aminti și el, cu gemete și cu căință, de lăudăroasele și deșănțatele lui clovnerii. În clipa săvârșirii lor îi păruse cu totul just, cu totul conform justiției teatrale faptul de a-l plesni în cap pe zgomotosul domn Pumpenstempel cu propriul său contrabas și să-l apere pe bietul escroc de Nikitin cu unul din instrumentele prin care-l înșelase pe milionar — dar acum totul îi părea un simplu

scandal vulgar, făcut de o șleahtă de vagabonzi deșuchiați și mizeri, cum nu se puteau găsi alții în întreg orașul. Privit sub acest unghi — ca un clovn care își privește propriul sau chip în oglindă — Juan nu mai găsi nimic hazliu în toată afacerea și, tot ca un clovn, dori numai să scape de prostiile lui… O atare năpastă ar fi fost desigur destul de gravă dacă i s-ar fi întâmplat unui om fără alte griji, dar Juan mai era apăsat și de obligațiile sale față de Jill și de Genevieve, și de necesitatea — dacă voia într-adevăr să le cruțe de alte jigniri mai usturătoare — de a le mărturisi adevărul. Când gândul nu-i mai stăruia asupra lui Pumpenstempel, începea să fie bântuit de alte necazuri; iar când fugea de imaginea unui escroc sentimental… ratat, a unui bigam nevinovat, a unui ticălos (toate trei personajele purtând chipul lui), care jignea amorul propriu al unor biete fete, îi apărea în fața ochilor perspectiva unui mandat de arestare pentru lovirea cu violență a milionarului.

Care să fie oare pedeapsa pentru lovirea unui milionar cu un contrabas în cap? se întrebă el. Cu atâți dolari în spatele acuzării, ar putea să înfunde pușcăria, oricare ar fi apărarea pe care ar propune-o. Nu că avea mare lucru de spus în apărare. Era foarte frumos să susțină că încercase să-l scape pe Nikitin de mânia primejdioasă a lui Pumpenstempel, dar ce nevoie avea — în afară de un apropo dramatic care nu s-ar bucura de nicio trecere în ochii nici unui juriu — să folosească în apărare un contra bas? Și în cursul procesului, Jill i-ar spune Genevievei că acuzatul e logodnicul ei, iar Geneviove i-ar răspunde cu indignare că este al ei; apoi întreaga poveste a perfidiei lui din grădină ar ieși, puțin câte puțin, la iveală din chiar gura victimelor, mai întâi neîncrezătoare, enervate de năs cocirile celeilalte, mândre de favoarea ce le fusese acordată — iar apoi nesigure, deznădăjduite, plângând și suspinând din cauza încrederii și a mândriei înșelate, până ce lacrimile le vor șterge gelozia dintre ele, iar emoția le va contopi într-un singur dușman, care va da fuga la avocatul lui Pumpenstempel cu o poveste destăinuind toată mișelia acuzatului, în așa chip încât să întărească și să sprijine temeinic acuzarea cu dovezi copleșitoare ale ticăloșiei lui firești.

Imaginea pe care și-o făuri Juan în întuneric era cu adevărat cutremurătoare, iar bezna îi mări în așa măsură groaza, încât îl convinse de necesitatea imperioasă de a fugi. I se mai întâmplase și alte dăți să se mângâie cu gândul că faptul de a fi liber să meargă uncie voia îi clădea posibilitatea să scape de consecințe ele neînlăturat pentru alți oameni care au o viață mai statornică decât a lui, și acum își dădu iarăși scama de acest adevăr. Folosind tactica de guerilă, un om își mai poate măsura puterile cu viața, iar când nu-i mai convine s-o înfrunte, trebuie să dea bir cu fugiții. Era poate o lașitate? Dar cui i-ar folosi un așa-zis curaj? Nu lui Pumpenstempel, desigur, în afară doar că i-ar potoli setea de răzbunare. Nici lui Jill și Genevieve, deoarece nu se putea căsători cu amândouă o dată, și nici să le explice purtarea lui, aceasta fiind o cruzime pe lângă care părăsirea lor n-ar fi fost decât un fleac… Pe când, dacă le părăsea pe amândouă, ele se vor putea mângâia una pe alta și, după o profundă mâhnire, se vor felicita reciproc că reușiseră să scape de un bigam a cărui voință nu fusese la înălțimea dorințelor lui nevrednice.

Da, fuga era singura cale de scăpare din ananghia în care se afla! Să plece din Los Angeles, înainte să vină poliția ca să-l aresteze sau să sosească cele două logodnice ca să se mărite cu el — aceasta era calea de urmat. O clipă, Juan se întrebă dacă n-ar fi cumva mai bine să se scoale, să se îmbrace și să plece imediat, dar o cercetare mai adâncă îl convinse că putea să aștepte fără pericol sosirea dimineții. Se lungi din nou în pat, mai liniștit acum că ajunsese la această hotărâre, și se gândi unde s-ar putea duce. Înapoi în Est, sau în Mexic, sau spre Nord la San Francisco, sau poate în Canada?

Își aminti însă deodată, cu mare bucurie și ușurare, că exista un adăpost mai sigur și mai confortabil decât oricare din acestea. Casa Motley din Santa Barbara îi era larg deschisă și nu i-ar trece nimănui prin gând să vină să caute un infractor fugar, un figurant de la Hollywood și un viitor bigam în casa luxoasă și demnă a mătușii Ruth Maitland Motley.

Juan se simți acum iarăși cu totul — sau aproape cu totul — liniștit, și necazurile lui se topiră de îndată ce-și dădu seama că putea să scape de ele printr-un mijloc atât de simplu și de radical ca fuga de ele, ba chiar să profite ca să-și schimbe viața de acum cu una mult mai plăcută…

Căci descoperi, cu iuțeala unei revelații, că se săturase de tovărășia unor oameni de felul lui Nikitin și al tuturor celorlalți ticăloși și oameni bizari de care se frecase în ultimele douăsprezece luni și că dorea să trăiască în viitor printre oameni de felul lui. Se întinse cu voluptate între cearșafuri și începu să se gândească la bucuriile acestei vieți noi… Va pleca dis-de-dimineață, nu-și va lua rămas bun de la nimeni, deoarece nu era bine să piardă vremea; poliția ar putea să fie curând pe urma lui. Și, în orice caz, nu era nimeni (în afara poate de Izidor) a cărui cunoștință dorea s-o cinstească cu pecetea unui rămas-bun sau s-o încheie cu regrete pentru sfârșitul ei prematur. Prințul și baronul erau băieți distractivi, Nikitin un pungaș cu inimă bună, Phryne o femeie frumoasă, dar ei reprezentau Hollywoodul, iar Hollywoodul era ultimul capitol al unei vieți de hoinar pe care voia s-o părăsească pentru totdeauna și de la care nu dorea să păstreze niciun fel de amintire…

Juan își puse perna mai confortabil sub cap și oftă mulțumit. Acum avea să ducă o viață rânduită și așezată, cu toate binecuvântările civilizației și cu ocrotirea oferită de o disciplină liber consimțită. Probabil că va accepta propunerea bunicului Lowel de a lucra la banca Motley.

Își va lua locul în rândul oamenilor. Verișoarele lui erau niște fete tinere și frumoase, cultivate, mai deștepte decât Jill, manierate și cu o mândrie bine înțeleasă, istețe poate, și vesele desigur. Se va duce la Santa Barbara să locuiască cu ele, în ținutul acela încântător unde cresc tot felul de flori și de arbuști în grădini bine îngrijite, cu flori indigene din toate țările de sub soare și arbuști caracteristici Californiei de Sud numai prin faptul că aici cresc mai bogat decât în țările lor de baștină. Tot ce se planta aici înflorea admirabil. Își aminti ce văzuse plimbându-se în mașină cu Jill și cu Genevieve.

Cu un belșug de necrezut, litoralul oferea un decor mai romantic decât erai îndreptățit să te aștepți. Îmbina măreția Rinului și a castelelor lui cu blândețea

insulelor din mările sudului. Promontorii colțuroase își împingeau stâncile impetuoase într-o mare dulce ca laptele, dar infinit mai frumoasă — o mare de mătase, albastră și sclipitoare, încrețită de parcă briza ar fi avut o unealtă de cizelat între degetele ei, cu care zgâria suprafața de safir, în timp ce zbura de colo-colo. Și oriunde sărea fluxul peste o stâncă pitită, țâșneau flori albe din marea albastră, sus, sus, ca niște garoafe de zăpadă, întinzându-se și topindu-se într-o priveliște înspumată. Păreau atât de puternice aceste scânteietoare flori ale mării, încât te cuprindea mirarea când descopereai cât de firești erau, cât de efemeră le era viața.

Uneori marea era îndrăzneață și ispitită de câte un promontoriu plin de virtute, își ridica fusta tivită cu horbotă albă până sus pe faleze, întocmai ca o balerină. De fiecare dată ce un val se năpustea sus în felul acesta, el arunca un nor de spumă care strălucea în aerul azurului mai sus chiar decât vilele care, de cele mai multe ori încununau promontoriul. Întrucât californienii aveau o aplecare spre pitoresc, precum și mijloacele bănești cu care să dea viață capriciilor, multe din cele mai falnice faleze erau încununate de casc în stil spaniol, cu acoperișuri roșii, ziduri albe, cu ferestre arcuite și uși masive de lemn cu balamale de fior.

Copacii își aveau și ei locul în acest tablou romantic, crescând falnici pe țărm — chiparoși și brazi californieni, încovoiați și rătăciți în încercările lor de a se feri de nă pasta vântului, care aici nu era un vârtej îmbufnat, ci o adiere jucăușă care-i necăjea și-i gâdila. Cu cât creșteau mai încovoiați și mai răsuciți, cu atât arătau mai pitorești, și nimeni nu-și putea da seama că aceste creații fantastice erau veri buni cu cuminții pomi de Crăciun. Ramurile le erau noduroase și încolăcite, mlădiindu-se ca șerpii sau îndoindu-se ca de durere, asemenea unei spinări de vrăjitoare, iar acele le creșteau în smocuri. Uneori toate ramurile se întindeau într-o singură direcție și la o anumită înălțime, alcătuind astfel un baldachin și smălțuind o pată de umbră. Copacii aceștia erau însăși icoana durerii și a fricii, așa cum se fereau și se opinteau ca să scape de vântul jucăuș, dar durerea și frica lor nu erau mai reale — în clima aceea blândă — decât dragonii, încolăcindu-se și sucindu-se în poziții stranii, pe care-i pictează artiștii chinezi într-un cer bântuit de furtună sau pe crestele valurilor, întinzându-și gâtlejul ca să înghită vreun înotător. Cruzimea dragonilor chinezi avea o calitate fantastică și aeriană, plăsmuită din rin jetul norilor mânioși și din șuie rul mării șerpuitoare. Uneori păzeau comori. Dragonul de pe tunica lui Kuo Kuo era păstrătorul și paznicul unei asemenea comori…

Aș vrea s-o revăd, gândi Juan. Era o ființă tainică, atât de stranie, ascunsă de la gât până la picioare, de la o încheietură a mâinii la cealaltă, de veșmintele ci negre, iar sub mătasea lor (și-o amintea acum așa cum o visase), pielea de alabastru eu nuanțe de vin gălbui, atât de diferită de carnea albă și spălăcită a celorlalți discipoli ai doctorului Salvator… Dar aceste fantezii exotice nu se potriveau deloc cu ideea unei așezări statornice printre neamurile lui. Nu cu Kuo Kuo, ei cu verișoarele lui, Sylvia și Marcia, avea să-și petreacă el timpul. Vor sta zile întregi pe plajă, se vor distra cu simplitate pe stânci — lui Juan i se făcu somn și găsi o oarecare alinare în ghidul unor distracții copilăroase — pe stânci, în acrul sărat care trece cu vederea nebuniile copilărești. Vor găsi alge, fâșii brune și

elastice, lungi de câțiva metri, ca niște panglici late și vâscoase; planta de mare cu bulbi găunoși la un capăt, tăioase ca briciul și eu un gust grețos când începi să sorbi apa prin ele. Vor prinde crabi, așa cum făcea cinci era copil. Mai întâi găsești o midie (le afli în straturi de culoare albastru închis, îndesate ca un vraf de farfurii) și o deschizi. Apoi legi o bucățică de carne mai tare de vârful unei sfori și pescuiești cu ea, afundând-o într-o băltoacă limpede, și aparent goală. Încet, cu infinită grijă se ivește un clește dintr-o crăpătură invizibilă în rocă, pipăie nada, se trage înapoi — apoi un alt clește și zdup! nada e înșfăcată. Acum tragi iute sfoara și de trei ori din cinci, crabul atârnă de ea, izbind cu picioarele în acrul subțiat, viclean ca un șarpe când se află pe stânca golașă… Apoi poți să arunci ceea ce a rămas din midie unei anemone de mare și să privești cum se apleacă asupra ei țepușele moi și purpurii și cum o trag spre ele, fiecare țepușă închizându-se pe rând, lacome de pradă, până ce marginile verzui alo anemonei sunt îndoite înăuntru ca o catifea udă, și midia stă pitită undeva într-o periniță de ace netedă cu înfățișare nevinovată. Pur țările copilărești sunt potrivite la marginea mării…

Apoi se va întoarce la New York ca să lucreze în tihnă la banca bunicului său…

Dar această ultimă vedenie nu era chiar atât de clară și creierul lui pe trei sferturi adormit nu dorea să stăruie asupra ei. Gândurile-i somnoroase se întoarseră la viața trândavă de la marginea mării și la priveliștea valurilor rostogolindu-se spre țărm după lunga lor călătorie în Pacific. Veneau line, dulci și rotunjite și apoi, într-un anume loc, se frângeau în spumă. Spuzeala orbitor de albă se în tindea pe ambele părți ale coamei lor într-o clipită, întreg talazul era o suprafață clocotitoare de apă străpunsă de lumini opace dar totuși însorite. Apele frânte se avântau spre mal, cu o mișcare groasă și uleioasă ca vopseaua, ca albul chinezesc, cu nuanțe verzui pe coamele lor albicioase.

Apoi culorile se îmbinau, se topeau, se subțiau, pentru a se face nevăzute în sfârșit, lăsând doar o transparență printre roci.

Sau un val se frângea pe o stâncă, țâșnind în sus cu un mare panaș alb, prăbușindu-se apoi cu un tunet peste obstacolul râpos, lăsând să apară iarăși piatra cenușie în urma sutelor de cascade mici și lucitoare. Apele se umflau, și algele lungi, care-și întinseseră până acum toate panglicile înspre largul mării, se îndoiau încet și se retrăgeau, spre a se îndrepta din nou languros spre mal, cu acrul de a mărturisi că acesta era felul cel mai plăcut de a zace și că în acest fel plat și confortabil înțeleg să zacă de-a pururi.

Dar apele se trăgeau înapoi, antrenând algele după ele spre larg, și tot mângâindu-le până ce-și întindeau iarăși, line și drepte, degetele către ocean…

X

Juan se trezi devreme și se scula din pat cu hotărârea sprintenă a omului a cărui cale de urmat este deopotrivă limpede și plăcută la vedere. Dimineața nu-i adusese niciun sfat potrivnic, ci îl întărise mai degrabă în intențiile sale din ajun. În timp ce se bărbierea, se gândi la poliția care ar putea să-l caute curând și îl va găsi plecat;

iar când își făcea bagajele, se gândi cu bucurie la primirea care-l aștepta la Santa Barbara. Pregătirile de plecare fură terminate curând și înfățișarea golașă a camerei lui — cu toată neorânduirea sălașului strânsă într-un geamantan – îi oferi satisfacția pe care o simți când ridici tabăra spre a înfrunta o nouă zi, un nou deal, o nouă drumeție; având, în cazul lui, și încredințarea, că noul peisaj va fi înzestrat cu toate facilitățile bogăției și cu toate înlesnirile unei vieți trândave. Proprietăreasa lui, căreia îi plăti chiria pe o lună lămurindu-i că fusese chemat de urgență și pe neașteptate la New York, fu tare mâhnită de plecarea lui, iar soțul ei — dentistul, un om cumsecade, mestecându-și gustarea de dimineață — mormăi și el niște proteste și păreri de rău. După terminarea acestor politețuri, Juan își urcă bagajele în mașină și se îndreptă spre un hotel.

Aici cumpără un ziar și, trecând în sala unde se servea gustarea de dimineață, comandă pepene, ouă cu șuncă, și cafea. În timp ce aștepta să-i fie aduse, răsfoi ziarul spre a vedea dacă nu cuprinde vreo informație privitoare la scandalul din casa domnului Pumpenstempel… Pe pagina întâi se afla un articol al vechiului său amic, domnul Adelaide, a cărui căință fusese tot atât de scurtă ca și spaima pe care o trăsese; era o informație privitoare la deturnare de fonduri municipale; relatarea unui triplu asasinat la Chicago, săvârșit — după câte se susținea — de către oamenii lui Ochi-Roșu Red Gehenna, drept pedeapsă, asupra ultimilor membri ai bandei lui Buck Maloney.— Care va să zică, Red Gehenna își păstra mai departe sceptrul și domnea asupra orașului Chicago cu aceeași cruzime pe care o dovedise și pe Insula Egreta! — Pe pagina a treia se vedea fotografia unui yacht însoțită de lămurirea că domnul Pumpenstempel și un grup de invitați distinși sosiseră la Los Angeles, unde vor petrece probabil câteva zile înainte de a-și continua drumul înspre insula Vancouver pentru a pescui somoni. Dar nu se găsea nicio mențiune despre orchestra sa particulară și nici despre catastrofa care însoțise neașteptata ei audiție… Pe altă pagină, un cronicar monden comenta pe îndelete și în termeni hiperbolici seria de recepții minunate prin care prințesa Phryne de Pretzel-Oppenheim îmbogățise sezonul.

Nu părea să fie nicio știre privind vreo urmărire penală împotriva lui Nikitin, sau atacul săvârșit asupra domnului Pumpenstempel, așa încât Juan își mâncă pepenele mulțumit. În timp ce aștepta ochiurile cu șuncă, se gândi să mai caute încă o dată prin ziar, ca nu cumva să-i fi scăpat vreun paragraf obscur, înserat în ultimul moment.

Văzu titluri care vesteau un divorț în lumea bună, un accident de avion și o discuție privitoare la problema dacă agenții prohibiției au sau nu dreptul să aresteze, în îndeplinirea drepturilor lor, o femeie însărcinată. Apoi citi repede titlurile știrilor mai puțin importante :

Filipinez găsit legat, bătut și omorât.
Băiat furând pâine ucis de un polițist.
Conducătoare club feminin roaba stupefiantelor.
Noi acuzații respinse la ancheta împotriva corupției.

Vultur întrece avion în zbor.
Tată ucide copiii, apoi se sinucide.
Ruda femeii omorâte, încolțită.
Refuzul de a saluta drapelul, închisoare șase luni.
Milionar într-un mare proces de seducție.
Ancheta națională cerută de un senator uscat…

dar toate acestea erau incidente zilnice, mărunte, și Juan trecu prin ele citindu-le doar titlurile. Apoi, gata să întoarcă pagina, citi: „O nouă adeptă a Școlii Negândirii” și, cu un ciudat amestec de sentimente, citi paragraful următor:

„Binecunoscuta colonie a doctorului Salvator de la Arroyo Beach, unde gândul cel mai neînsemnat constituie o contravenție, și-acâștigat o nouă adeptă în persoana domnișoarei Kuo Kuo, o chinezoaică venită în vizită în țara noastră. Domnișoara Kuo, o brunetă foarte atrăgătoare, este nepoata unui mandarin de rang înalt, iar tatăl ei a fost un prieten intim al lui Sun Yat Sen. Ea a călătorit în numeroase țări și este deosebit de interesată în diverse mișcări naționale și internaționale care privesc tineretul de azi. După studierea diferitelor aspecte ale gândirii occi dentale la Los Angeles și la San Francisco domnișoara Kuo a fost atrasă de teoriile doctorului Salvator care au fost primite favorabil de un mare număr dintre cetățenii noștri, și a hotărât să cerceteze la fața locului rezultatele unei negândiri organizate. «Va fi interesant de văzut dacă există vreo deosebire» a declarat ea. Domnișoara Kuo pleacă la Arroyo Beach în cursul zilei de azi”.

Ochiurile cu șuncă ale lui Juan se răciseră în farfurie, și el tot nu gustase din ele. Amănuntele visului lui despre Kuo Kuo îi reveneau foarte clare, precum și via dezamăgire pe care o încercase când nu reușise să dea de urma ei, după scurta lor întâlnire la recepția în grădina prințesei Phryne. Era curios că descoperise tocmai acum locul unde se afla, când era prea târziu și când planurile lui erau gata întocmite. Curios și ispititor. Își aminti de surâsul ei enigmatic, de atitudinea ei deopotrivă amuzată și distantă, printre oamenii zgomotoși care nu aveau decât puține taine. Și cum căuta în mod serios sau în bătaie de joc, sub poleiala unui auto-amuzament, o Persoană Serioasă…

Hotărât lucru, la un era o adoptă a teoriilor doctorului Salvator. Se ducea să viziteze colonia lui urmărindu-și propriile ei scopuri, iar nu ca să devină o focă ațipită pe plajă. Voia probabil să vadă ceremoniile la care se dedau discipolii lui Salvator întru exercitarea straniei lor credințe… Năzuia, dacă ceea ce spusese era adevărat, la un ideal de desăvârșire confucianistă, și ora iarăși adevărat că, în trecut, nenumărați chinezi călătoriseră departe în căutarea cunoașterii, străbătând marile deșerturi ale Asiei Centrale, unde erau pândiți de diavoli înfierbântați ori înghețați, și de stafiile nisipurilor, până ce în sfârșit atingeau izvoarele înțelepciunii la Benares și la Gangele sfânt. Dar, în drumul lor, ci s-au interesat și de diavoli, și de triburile din pustiu, și de simplii locuitori de munte, și de țăranii buimăciți… Kuo Kuo îi mărturisise că aflase multe distracții profane pe marginea drumului ci și, cu cât mai lungă îi va fi această călătorie, cu atât mai dese îi vor fi prilejurile de a se amuza.

Probabil că hotărâse acum să facă un ocol, momită să se abată de la drumul principal de către tabăra lui Salvator, împlântată la o răscruce a absurdității…

Juan se simți deodată cuprins de neliniște, de parcă o nouă vioiciune îl cotropea sau i se trezea în măduva oaselor. De-a lungul vinelor lui urca o maree de așteptări fericite, mai întâi mărunte, ca valurile argintii care urmează apele scăpate din zăgaz, vestind o revărsare, l-ar în dimineața aceasta, senzația de vioiciune, de așteptare fericită și de cotropire era însoțită de un dispreț crescând pentru toate planurile pe care și le făurise, în așa fel încât simțământul de împăcare și liniște pe care-l încercase îi păru acum cu totul neispititor, iar perspectiva unui trai bun, o simplă umplere trupească a unor fotolii. Aburii ocalelor din trupul lui erau prea puternici. Grăsimea se agăța, grețoasă, de aburii înșiși, iar mirosul bogat îi sătura nările. Cu cât mai plăcut ora aerul sărat al aventurii, ispita generoasă a râsului! Iar mai amăgitoare decât perspectiva oricărei vieți așezate era Kuo Kuo însăși, frumoasă ca un clar de lună în veșmântul ei negru, păzit de dragon, în descifrabilă ca țara ei de baștină, ba serioasă ca un pelerin, ba cu zeflemeaua gata pe buzele ei trandafirii…Era poate cam devreme, gândi Juan, să încep o viață rânduită. O viață rânduită este, fără îndoială, un lucru admirabil, dacă știi să alegi momentul oportun. Dar hotărârea lui fusese prematură. Există o primejdie să te cumințești prea de timpuriu. Trebuie să-ți jertfești o parte prea mare din libertatea ta în schimbul unor foloase mărunte, numai pentru că așa se cuvine să schimbi drumul mare cu o potecuță, de pe care nu mai poți vedea nimic din spectacolele rare ale lumii și nici să-i mai zărești pe scamatorii și pe șarlatanii ce-și desfășoară jongleriile și zbenguielile prin șanțuri sau în lungul unor alei neașteptate. Iar faptul de a-ți alege un gen de viață, pentru simplul motiv că-ți oferă o mai mare siguranță, este desigur un lucru tare rușinos. Mintea lui trebuie să fi fost năpădită de un dor de verdeață atunci când hotărâse să se strecoare la adăpostul arborelui familiei Motley, ori câte roade de aur ar face el. Să te bată vântul să intri funcționar la bancă și să te alipești unui cerc de familie complezent.

Aceasta nu fusese, desigur, alegerea pe care o făcuseră pelerinii, ale căror isprăvi îl însuflețiseră cândva. Asemenea perspective plictisitoare ar fi tentat pe un John Jourdain, un Andrew Battell care plecase în Guineea, pe un Gonzales înainte de a porni spre Insula Paștelui, sau pe cel ce scrisese *Kitai și drumul într-acolo,* carte între ale cărei pagini el lăsase, drept mărturie, un inel nedorit? Instrucțiunile lor de navigație nu cuprinseseră niciodată indicația de a te lăsa dus de curent, purtat de valuri și azvârlit apoi pe mal, făcându-te să crezi că e noroc ceea ce nu e, de fapt, decât o izgonire din largul oceanului…

Era cât pe aci să fac o mare prostie și-un lucru nechibzuit, își spuse Juan. Dumnezeule, aș fi fost în stare să devin funcționar la bancă!

Și, terminându-și cafeaua se duse să plătească și să întrebe care era drumul spre Arroyo Beach.

CUPRINSUL

Prolog *2*
Cartea întâi!
Arborele genealogic 4
Cartea a doua:
Țara posibilităților infinite 37
Cartea a treia:
Dragoste veche și nouă 131
Cartea a patra:
Idilă cu variațiuni 174
Cartea a cincea:
Kitai și drumul într-acolo 240